

Nr 20.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försvars-
väsendets ordnande; given Stockholms slott den 1
februari 1924.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Carl Malmroth.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 1 februari 1924.*

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Departementschefen, statsrådet Malmroth, anhåller härefter att få underställa Kungl. Maj:ts prövning ett inom försvarsdepartementet utarbetat förslag till ordnandet av rikets försvarsväsende.

Statsministern yttrar härefter:

Redan innan världskriget hade fått sin avslutning, gjorde sig, icke minst inom de neutrala staterna, en rörelse gällande, som gick ut därpå, att man genom en internationell rätts- och fredsorganisation skulle söka för framtiden undvika krigets andliga och materiella förödelse samt därigenom bliva i tillfälle att för folkens kulturella utveckling och välstånd använda en avsevärd del av de medel, som förut tagits i anspråk för rustningar. I vårt land var denna rörelse synnerligen stark och tog sig uttryck dels däri, att Sverige 1920 inträdde i nationernas förbund trots de bristfälligheter, som onekligen vidlåde förbundsavtalet, dels ock däri, att än tidigare frågan om en minskning i landets försvarsbördor blev föremål för statsmakternas särskilda uppmärksamhet. I sistnämnda avseende torde böra erinras om dåvarande statsministerns redan den 19 oktober 1917 gjorda uttalande till statsrådsprotokollet, att en begränsning av försvarsväsendet borde komma under prövning, när världskriget en gång upphörde. Och då detta i slutet av år 1918 bragts till avgörande, upptogs därför inom regeringen frågan om verkställande av en genomgripande revision av vårt försvarsväsende. Man fann emellertid, att med det definitiva igångsättandet av en dylik revision måste någon tid anstå, i avbidan på att situationen i världen bättre kunde överskådas, men man ansåg det dock påkallat att företaga vissa förberedande och provisoriska åtgärder av hänsyn till den stora stegringen av försvarsutgifterna och statsfinansernas bekymmersamma läge. Resultatet blev, att Kungl. Maj:t beslöt tillsätta en kommission för att bereda vissa frågor om begränsning av de militära utgifterna och därmed sammanhängande ärenden. Denna kommission avgav under förra hälften av 1919 utlåtanden i samtliga till densamma hänskjutna frågor, varefter den ajournerades och sedermera upplöstes.

Den 12 november 1919 upptogs frågan om en allmän revision av

försvarsväsendet till förnyad prövning inför Kungl. Maj:t, varvid statsministern angav de synpunkter, som vid denna revision borde vara bestämmande. Utgående från de ogynnsamma verkningar, som ovissheten beträffande sättet för försvarets slutliga ordnande måste vara ägnad att medföra, betonade han önskvärdheten av att arbetet på de nya linjer, efter vilka vårt försvarsproblem för framtiden borde behandlas, snarast möjligt komme i gång. För ändamålet borde en parlamentarisk försvarskommission tillsättas, vilken hade att dels behandla frågan om ytterligare provisoriska anordningar utöver dem, som 1919 års urtima riksdag beslutat, dels ock verkställa utredning och avgiva förslag om en revision av Sveriges försvarsväsende. I det grundläggande uttalande, som statsministern avgav till statsrådsprotokollet, fäste han först uppmärksamheten därpå, att den fredsuppgörelse, som kommit till stånd, och vari upprättandet av ett nationernas förbund ingick såsom en väsentlig beståndsdel, ännu icke ratificerats av alla i kriget deltagande stater, sålunda ej av Nordamerikas förenta stater, samt att de länder, som tillhört ryska riket, icke berördes av fredsuppgörelsen utan alltjämt befunne sig i ett förvirrat krigstillstånd. Dessa och andra luckor i uppbyggandet av det nya statssystemet borde emellertid enligt hans mening icke utgöra hinder för vår försvarsfrågas upptagande till fullständig utredning, då tillräckliga hållpunkter för frågans bedömande redan föreläge och man under arbetets gång kunde taga vederbörlig hänsyn till händelsernas utveckling i de ännu icke pacificerade delarna av vår världsdel och till stabiliseringen i övrigt av det nya statssystemet. De allmänpolitiska synpunkterna för den svenska försvarsrevisionen vore, såsom av honom tidigare angivits, att Sverige borde medverka i strävandena att efter det förödande världskriget skapa en varaktig fred och en internationell rättsordning, ägnad att trygga freden och möjliggöra rustningsbördornas avveckling; att problemet alltså borde behandlas med hänsyn tagen till det nationernas förbund, som utgått ur dessa strävanden, och till de förhållanden i världen, som i övrigt uppstått genom kriget; samt att våra försvarsanstalter enligt 1914 års organisation icke kunde anses lämpade efter vårt folks bärkraft och det fredliga kulturarbetets behov, utan borde en begränsning och anpassning i enlighet härmed ske. Därjämte tillades särskilt med avseende på betydelsen av ett nationernas förbund, att dess konsekvenser för vårt försvarsproblem visserligen icke kunde med säkerhet överskådas, då frågan om Sveriges inträde i ett dylikt förbund då ännu ej varit föremål för prövning och för övrigt betydelsen av detsamma för vårt försvar berodde av det sätt, varpå förbundet faktiskt kunde komma att verka, om och när det trätt i funktion. Dessa spörsmål kunde emellertid antagas vara besvarade, innan revisionens resultat vore färdiga att framläggas. Utredningen borde alltså upptaga vårt försvarsproblem i hela dess vidd efter de nya förutsättningar, som framgått ur krigets erfarenheter och skapats genom fredsuppgörelser samt den nya internationella rättsordningen. Den borde utgå från en allsidig pröv-

ning av den grundläggande frågan, om och i vad mån denna nya internationella rättsordning samt lärdomarna från den stora världskatastrofen gäve grund för den avveckling av rustningsbördorna, som vore ett behov för alla folk. En huvuduppgift för revisionen måste bliva att söka komma till klarhet om dessa internationella förutsättningsars innebörd, innan den ginge till utformande av sina slutliga förslag.

Den parlamentariska kommission, försvarsrevisionen, vilken fick det viktiga uppdraget att med ledning av dessa och vissa andra angivna synpunkter utarbeta ett förslag till revision av Sveriges försvarsväsende, avslutade sitt uppdrag den 15 mars 1923, då dess slutliga betänkande och förslag undertecknades. Det skulle kunna med ett visst skäl göras gällande, att varken nationernas förbund hade fått den fasthet eller förhållandena i världen i övrigt den stadga, som vid revisionens tillsättande förutsattes för att revisionen skulle kunna vara i stånd att avgiva ett sakligt grundat förslag till vårt försvarsväsendes ordnande.

Vad *nationernas förbund* angår, har Sverige visserligen blivit medlem av förbundet, men den ovisshet, som rätt angående en förbundsmedlems rättigheter och förpliktelser av betydelse för dess militärväsendes art och styrka, kvarstår ännu i dag oförminskad. Sålunda är det alltjämt omstritt, huruvida en förbundsmedlem är pliktig att med militära maktmedel inskrida, därest någon av de övriga skulle angripas, och följaktligen är det ock ovisst, huruvida han själv vid dylikt angrepp kan med stöd av förbundsavtalet göra anspråk på militär hjälp av övriga förbundsmedlemmar. Denna oklarhet i förbundsavtalets bestämmelser är så mycket betänkligare för en mindre stat, som det icke torde vara underkastat tvivel, att, även om den tolkning av förbundsavtalet, om vilken man slutligen enas, skulle bliva den, att en »moralisk», men ej en juridisk förpliktelse till militärt inskridande enligt förbundsavtalet föreligger, detta för den mindre mäktige faktiskt skulle kunna innebära, att han tvingades att försvara andra men saknade säkerhet för att själv bliva hjälpt. Endast en klar och tydlig bestämmelse om förefintligheten eller icke förefintligheten av en skyldighet att med vapenmakt ingripa till en angripen förbundsmedlems värn och av en däremot svarande rätt att, när man angripits, från de övriga erhålla understöd i försvaret mot angriparen ger någon ledning vid försöket att lösa det egna försvarsproblemet. Det surrogat för förbundsavtalets saknad av bestämmelse i ämnet, som man är i färd med att söka skapa under formen av ett vid sidan av förbundsavtalet stående, frivilligt garantiavtal mellan ett större eller mindre antal stater, är mera ägnat att förminska än att stärka förbundets utveckling till ett internationellt rätts- och skyddsförbund. Då härtill kommer, att man alltjämt har anledning att vara tveksam med avseende på den anda, som kommer att besjåla förbundets verksamhet, när det för förbundet gäller att taga ställning till mäktiga medlemmars mer eller mindre godtyckliga åtgärder, synes det mig riktigast att avstå från tanken, att vi redan nu i nationernas förbund skulle våga se en verklig garanti

för vårt oberoende. Vad vår neutralitet åter angår, löper denna en avsevärd risk redan genom de förpliktelser i avseende å ekonomiska sanktioner, transitering m. m., som vi obestriddigen åtagit oss genom vårt inträde i förbundet. Men den garanti mot överfall, som förbundsakten enligt sin härutinnan klara lydelse erbjuder i avseende å samtliga förbundsmedlemmars skyldighet att avbryta sina ekonomiska förbindelser med en fridstörare, torde icke kunna betraktas såsom någon fullgod ersättning för inskränkningen i vår rätt att hålla oss neutrala. Förbundets bristande universalitet och den ingalunda osannolika möjligheten, att man inom förbundet undandrager sig att delta i de av förbundsavtalet påbjudna sanktionsåtgärderna, göra denna garanti vida mindre värdefull än man vid förbundets stiftande hade föreställt sig. Den trygghet, medlemskap i förbundet skulle skänka oss, kan för visso i framtiden bliva en helt annan än för närvarande, och hoppet därom bevara vi, men innan detta hopp förverkligats, kan olyckan redan hava hunnit träffa oss.

Beträffande därefter förhållandena i övrigt i världen, i den mån desamma inverka på vårt försvarsväsende, eller vad man brukar kalla vårt *militärpolitiska läge*, möta vi även på detta område samma ovisshet, samma osäkerhet, samma brist på fasta utgångspunkter för dess objektiva bedömande. Det enda vissa är, att den nuvarande världssituationen i sig innesluter alla möjligheter och följaktligen även stora faror. Jämviktsystemet i världen bortsopades genom världskriget, och detta jämviktsystem var dock i all sin ofullkomlighet en dominerande maktfaktor, som ännu icke hunnit ersättas med någon likvärdig. På samma sätt som inom en stat ett störtande av en maktinnehavare, utan att makten ostridigt övergår till en annan, lämnar fältet öppet för ett mer eller mindre tillfälligt intagande av härskeställning från än den enes, än den andres sida, sker detta även inom statssystemet. Det tager en rundlig tid, innan en ny fast ordning lyckas få den anslutning, som fordras, för att den skall kunna göra sig gällande, eller en återgång sker till det gamla system, som man övergivit.

Medan statssystemet befinner sig i en dylik jäsningsprocess, är varje stats ställning fylld av faror, och särskilt de smärre staterna löpa en verklig risk att få betala den uppgörelse, som slutligen kan ske mellan de mäktiga. Från nu angivna utgångspunkt måste vårt lands allmänna militärpolitiska läge för närvarande anses förenat med stora vanskligheter. Det lönar sig därför icke att närmare undersöka, huruvida detsamma i förhållande till en från något visst håll kommande fara kan anses försämrat eller förbättrat i jämförelse med vad fallet var, när världskriget började. Att faran då var särskilt stor är uppenbart, eftersom jämviktsystemet visat sig icke hava kraft att hålla tillbaka kriget. Under dettas lopp kunde neutraliteten lätt hava gått till spillo, och på krigets utgång berodde tydligen, i vad mån förutsättningarna för bevarandet av vårt oberoende skulle vinna i styrka eller försvagas.

Huru ligger frågan emellertid för närvarande? Allt är flytande, och i det utrikespolitiska kaos, som kriget och freden skapat, är det omöjligt att skönja, huruvida den stabilisering, som förr eller senare måste nås, skall komma på fredlig väg eller först efter ytterligare, mer eller mindre omfattande förvecklingar. Omöjligt är även att förutse, vilka makter som under en dylik stabiliseringsperiod kunna komma att trängas i bakgrunden och vilka andra som i följd härav skola framträda såsom huvudmakter med en tilläventyrs föga begränsad handlingsfrihet. Skulle bland dessa senare befinna sig en stat, som är väsentligt starkare än vårt land och vars själviska intressen i en viss situation kunna tänkas äventyra vår fred, vore det för oss ödesdigert att hava slagit oss till ro vid att en dylik stat i närvarande ögonblick möjligen ägde varken vilja eller förmåga att hota vårt oberoende. Även om vårt militärpolitiska läge i dag vore relativt gott, sakna vi varje garanti för att detta bleve fallet även i morgon.

Är vad jag nu sagt riktigt, måste man erkänna, att lika litet som nationernas förbund ännu nått den styrka och fasthet, som äro erforderliga för ett riktigt uppskattande av dess inverkan på vårt försvarsbehov, lika litet lämnar det nuvarande världsläget någon tillräcklig utgångspunkt för bedömandet, huruvida eller i vad mån vi kunna minska den försvarsberedskap, som, när världskriget var överhängande eller brutit ut, ansågs betingad av hänsynen till vår nationella säkerhet.

Under dessa omständigheter kunde det synas, som om tidpunkten ännu icke vore inne för att upptaga till slutlig handläggning frågan om ordnandet av vårt försvarsväsende.

Otvivelaktigt är ock, att det för försvarsrevisionen fastställda programmet skulle kunna anses böra föranleda till frågans uppskjutande. Emellertid, detta program kan icke vara ovillkorligt bestämmande. Skäl kunna föreligga för att man trots det världspolitiska lägets stora ovisshet lämpligen kunde eller rent av borde söka med det snaraste komma ur det nuvarande försvarsprovisoriet. Ett sådant skäl skulle kunna anses vara förhanden, såvida den från visst håll uttalade meningen vore riktig, att innan ett krig bryter ut, detsamma förebådas av händelser, som lämna tillräcklig tid för den av kriget hotade att väsentligen komplettera en otillfredsställande försvarsberedskap. Ett slags stomme till ett försvarsväsende måste man ju alltid äga, och något skäl att dröja med dess fixerande och förverkligande förefunnes i så fall tydligen icke. Den enda utredning, som vore behövlig, skulle bliva den, huru man på bästa sätt kunde få den gjorda försvarsorganisationen snabbt utvecklingsmöjlig.

I detta resonnemang ligger så till vida något berättigat, som det torde vara otvivelaktigt, att ett land med våra begränsade ekonomiska resurser måste hålla sin försvarsberedskap inom relativt blygsamma gränser och följaktligen måste räkna med möjligheten att kunna vid krigsfara i någon mån förbättra densamma.

Felaktigt och stridande mot all erfarenhet är däremot, på sätt försvars-

revisionen jämväl gjort gällande, det antagandet, att varsel om ett kommande krig skulle komma så tidigt, att man i någon avgörande grad skulle hinna med att utvidga en otillräcklig organisation, förbättra en ofullständig utbildning eller öka en bristfällig krigsutrustning. Men även om ett sådant varsel i god tid vore tänkbart, skulle det för visso ej vinna det beaktande, som det förtjänade. Vad den skarpsinniga iakttagaren betraktade såsom ett oväder, hotande med urladdning, skulle säkerligen för den stora allmänheten framstå såsom ett övergående, sig snart skingrande moln. Fienden stode efter all sannolikhet vid gränsen, innan man, åtminstone med vårt folks utrikespolitiska optimism, skulle hava kommit till en allmännare insikt om allvaret i situationen och nödvändigheten av en genomgripande utvidgning av den svaga försvarsberedskapen. Icke minst skulle härvid faran av att reta den björn, som börjat röra på sig, för många bliva bestämmande för att ej vidtaga några mera betydande åtgärder för stärkande av försvarskraften.

På grund av vad som nu anförts, anser jag det oundgängligt, att den under freden skapade försvarsberedskapen såväl till organisation som till utbildning och materiel erhåller den styrka, att den kommer att utgöra icke ett blott bihang i en plötsligt åstadkommen krigsberedskap, utan den fasta, dominerande kärnan i ett på grund av krigssituationen utvecklade försvar.

Det stöd för ett omedelbart avgörande i försvarsfrågan, som man velat hämta ur den antagna möjligheten att väsentligen förstärka och fullständiga försvarsberedskapen under tiden mellan en krigsfaras uppkomst och ett krigsutbrott, har sålunda visat sig sakna verklighet. Därav följer dock ej, att försvarsreformen bör uppskjutas i avbidan på att förhållandena i världen stabiliseras och låta sig bättre bedömas. Emot uppskov talar nämligen ett annat skäl, vilket enligt min mening bör anses avgörande. Detta skäl framgår ur den ståndpunkt, den nuvarande regeringen vid sitt tillträde intog med avseende på vårt försvarsproblem. I den då avgivna regeringsförklaringen uttalades följande: Regeringens avsikt är att inom de gränser, som bestämmas av landets ekonomiska och finansiella förmåga, söka få fram en försvarsorganisation, som i rent militärt avseende innebär det mest fullständiga utnyttjande av de för ändamålet till buds stående medlen och samtidigt ger landet största möjlighet att i farans stund utveckla den försvarskraft, som rikets säkerhet kan kräva.

Min utgångspunkt är denna. En försvarskraft, sådan som 1914 års organisation, jämkad och moderniserad efter krigets erfarenheter, skulle skänka, vore för visso väl motiverad av det utrikespolitiska läget, som icke på länge kan antagas bliva i avsevärd grad förbättrat. Men en sådan organisation måste under nuvarande *ekonomiska och finansiella förhållanden* i vårt land anses medföra bördor, som skulle äventyra vårt folks förmåga att hålla ut med denna försvarsberedskap. Enligt verkställda beräkningar skulle nämligen redan ett upprätthållande av nämnda försvars-

organisation — frånsett pensioner och dyrtidstillägg — draga en årlig kostnad av omkring 182 miljoner kronor i nuvarande myntvärde. Utan att behöva taga min tillflykt till några särskilda, mer eller mindre tillförlitliga beräkningar kan jag såsom nästan obestriddigt beteckna, att en dylik försvarsbudget skulle av vårt folk betraktas och vid tillämpningen kännas såsom en överbelastning. En blick på den vid årets riksdag framlagda budgeten torde vara tillräcklig för att visa, att ett så stort belopp för försvarsändamål skulle medföra en skatteökning, som kunde allvarligt skada näringslivet eller nödvändiggöra en nedskärning av övriga utgiftsposter, som vore ägnad att väcka de allvarligaste betänkligheter. Men om sålunda den budget för nästa budgetår, som regeringen underställt riksdagens prövning, kan återopas såsom bevis mot den finansiella möjligheten att realisera ett försvarsprogram av den omfattning som 1914 års organisation, visar den å andra sidan, uppgjord som den är med försiktighet och noggrannhet, att vårt folk kan utan allt för stora svårigheter bära en försvarsbudget, uppgående till ungefär det belopp, som fordras för 1914 års försvarsorganisation, sådan den efter vidtagna inskränkningar föreligger i det s. k. provisoriet. Ja, man torde utan fara för misstag kunna göra gällande, att 1924—1925 års statsreglering är så avpassad, att en i och för sig önskvärd säkerhetsmarginal finnes. Hålla vi en ny försvarsorganisation inom den starkt begränsade finansiella ram, som de i 1924—1925 års budget upptagna försvarsanslagen innebära, tarvas följaktligen ingen särskild undersökning om landets förmåga att bära kostnaderna för denna försvarsorganisation. Den enda fråga, vars besvarande under nämnda förutsättning erfordras, blir den, om det nuvarande provisoriet ger eller icke ger den största möjliga försvarseffekt för de kostnader, som detsamma medför. Vid den undersökning härutinnan, som med beaktande av försvarsrevisionens betänkande och efter tillkallande av sakkunniga verkställts inom regeringen, hava regeringens medlemmar kommit till den enhälliga uppfattningen, att så icke är förhållandet. På grund härav har det av chefen för försvarsdepartementet nu anmälda förslag till ny försvarsorganisation utarbetats, vilket såvitt vi förstå innebär en försvarsberedskap, bättre än någon annan, som kan åstadkommas för de kostnader, vilka enligt ovan angivna synpunkt ansetts kunna belasta budgeten. Detta förslags innehåll och grunderna för dess särskilda bestämmelser är det chefens för försvarsdepartementet sak att närmare utveckla. För min del vill jag endast tillägga, att de skäligen offer, ett folk underkastar sig för sitt försvar, icke blott ådagalägga dess föresats att bevara sin fred och sin neutralitet, utan framförallt äro av världssituationen påkallade bevis för folkets orubbliga vilja att leva. Att en dylik vilja finnes och av andra folk anses föreligga är det säkraste värnet för rikets oberoende och självständighet.

Departementschefen, statsrådet Malmroth, anför härefter:

Såsom statsministern erinrat, beslöt Kungl. Maj:t den 12 november 1919 att uppdraga åt en kommission att, bland annat, verkställa utredning och avgiva förslag om en revision av Sveriges försvarsväsende.

Till fullgörande av det sålunda givna uppdraget har nämnda kommission — den s. k. *försvarsrevisionen* — den 15 mars 1923 avgivit betänkande och förslag i ämnet. För detta förslags innebörd kommer att i det följande vid behandlingen av varje särskild punkt redogöras.

Över försvarsrevisionens berörda förslag hava infordrade yttranden avgivits dels den 8 juni 1923 av en *generalskommission*, bestående av chefen för generalstaben, samtliga arméfördelningschefer, kommandanten i Boden, militärbefälhavaren på Gotland, inspektörerna för infanteriet, militärläroverken m. m., kavalleriet och trängen, generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet samt chefen för fortifikationen ävensom generalintendenten, generalfältläkaren och generalkrigskommissarien,

dels den 20 juni 1923 av *arméförvaltningen*,

dels den 27 juli 1923 av *marinförvaltningen* och *chefen för marininstaben* efter hörande av vederbörande stationsmyndigheter jämte kommandanterna i Vaxholms, Karlskrona och Älvsborgs fästningar och i samråd med högste befälhavaren över kustflottan och chefen för kustartilleriet samt, i vad rör kustfästningarna, med chefen för generalstaben och chefen för fortifikationen,

dels ock den 5 maj 1923 av *chefen för sjökarteverket*.

Vidare hava *Svenska underofficersförbundet* och *Svenska furirförbundet* samt *flottans maskinistföreningar i Karlskrona* och *Stockholm*, vilka lämnats tillfälle att yttra sig över försvarsrevisionens betänkande, inkommit med yttranden i ämnet, maskinistföreningen i Karlskrona den 8 juni 1923 och övriga sammanslutningar den 9 i samma månad.

Emellertid hade jag uti skrivelse den 14 maj 1923 anmodat den då samlade generalskommissionen att, såsom en i samband med försvarsrevisionens betänkande stående fråga, angiva de principer, vilka enligt kommissionens mening borde läggas till grund för en revision av lantförsvaret, därest de årliga utgifterna för denna försvarsgren skulle behöva nedbringas till ett belopp, som vid sagda tidpunkt ansågs böra hänföras ungefär till det i en vid revisionens betänkande fogad reservation angivna eller omkring 88,8 miljoner kronor.

Med anledning härav anförde generalskommissionen i särskild skrivelse den 8 juni 1923 följande.

I sitt yttrande över försvarsrevisionens betänkande och i samband därmed stående frågor hade generalskommissionen framhållit, att med hänsyn till Sveriges nuvarande militärpolitiska läge någon minskning för framtiden av vår försvarsorganisation och försvarsberedskap icke vore tillräddig. De inskränkningar härutinnan, vilka icke desto mindre nu kunde föranledas av rikets ekonomiska och statsfinansiella förhållanden, måste därför, enligt

samma yttrande, betraktas såsom ett snarast möjligt övergående provisorium samt vidtagas på sådant sätt, att huvudgrunderna av 1914 års försvarsorganisation förbleve orubbade, samt att möjlighet alltjämt bibehöllas att åter hastigt utveckla organisationen och stärka försvarsberedskapen.

Dessa synpunkter gällde även det fall, som avsåges i ovan nämnda departementschefsskrivelse, emedan några förutsättningar av militärpolitisk natur för en minskning av Sveriges försvarsorganisation och försvarsberedskap i den omfattning, ifrågavarande fall innebure, icke kunde anses föreligga. Härav följde även, i enlighet med vad som framhållits i generalskommissionens yttrande över försvarsrevisionens betänkande, dels att den personliga tjänstgöringsskyldigheten, vilken utgjorde en av försvarets huvudgrunder, borde bibehålla sin karaktär av *allmän* värnplikt i den bemärkelse, detta begrepp hittills uppfattats i vårt land — en klyvning av värnpliktskontingenten på det sätt, försvarsrevisionen förordat, kunde därför icke av generalskommissionen tillstyrkas —, dels att *antalet truppförband* (regementen och kårer) borde bibehållas.

Departementschefsskrivelsen avsåge så stora kostnadsbesparingar, att det för att hålla sig inom ramen för de angivna kostnaderna bleve nödvändigt vidtaga omfattande inskränkningar i försvarsorganisationen. Dessa inskränkningar måste drabba härordningen i dess helhet samt fördelas mellan härordningens samtliga delar på sådant sätt, att de i så ringa mån som möjligt inverkade ofördelaktigt på försvarsorganisationen och försvarsberedskapen, varvid det, som vore i krig viktigast, i främsta rummet borde tillgodoses. Infanteriet finge icke i något avseende ställas i bakgrunden.

I den mån det gällde att vidtaga inskränkningar i värnpliktstjänstgöringen (de värnpliktigas utbildning) i fredstid, syntes böra undersökas:

huruvida icke den värnpliktiga årskontingenten enligt de senaste årens erfarenheter borde beräknas mindre än enligt försvarsrevisionens förslag;

huruvida icke de kroppsliga fordringarna på duglighet till vapentjänst borde skärpas; samt

huruvida icke det kunde vara önskvärt att på grund av sociala skäl för den närmaste framtiden i vidsträcktare mån, än som hittills skett, bevilja frikallelse från värnpliktens fullgörande i beväringen i fredstid.

Beträffande utbildningen i fredstid borde erfarenheterna från världskriget i möjligaste mån vara bestämmande. De minskningar, vilka visade sig nödvändiga av kostnadsskäl, borde i överensstämmelse med det ovan sagda, träffa samtliga truppslag och tjänster i enlighet med deras särskilda natur.

I den mån *inom* nuvarande antalet truppförband (regementen och kårer) inskränkningar befundes nödvändiga beträffande den fast anställda personalen och stambästarna, borde inskränkningarna, med beaktande av de särskilda truppslagens natur och betydelse enligt erfarenheterna från världskriget, fördelas så likformigt som vore möjligt och lämpligt — allt med iakttagande av att fullt tillräcklig befälspersonal funnes att tillgå för utbildningsarbetet med hänsyn tagen även till den enligt ovan angivna grunder bestämda värnpliktsstyrkan.

Vid sådant förhållande syntes icke särskilt behöva framhållas nödvändigheten av sådana anordningar, att den fast anställda personalstyrkan av olika grader hölles fulltalig, att behovet av underbefäl tillgodosåges på ett effektivt sätt, samt att tillgången av reservbefäl och reservunderbefäl be-
tryggades.

Ehuru jag icke kunde dela generalskommissionens mening, att de inskränkningar i försvarsorganisationen, som nu måste vidtagas, borde betraktas såsom ett snarast möjligt övergående provisorium, utan fastmera hyste den uppfattningen, att det nu gällde ett definitivt ordnande av vårt härväsende för så lång tid framåt, som kunde överblickas, men å andra sidan ansåg de av generalskommissionen angivna principerna för de erforderliga inskränkningarnas vidtagande beaktansvärda — särskilt som de i fråga om den av försvarsrevisionen föreslagna s. k. kategoriklvningen och truppförbandsindragningen i stort sett överensstämde med den kritik, för vilken revisionens förslag i förevarande hänseende blivit i den allmänna diskussionen utsatt — fann jag för frågans vidare beredning önskvärt, att ett på generalskommissionens principer grundat härordningsförslag utarbetades. Med anledning härav anbefalldes chefen för generalstaben den 22 juni 1923 att låta inom generalstaben utarbета och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till lantförsvarets ordnande, vid vilket förslags utarbetande borde beaktas dels vissa, på generalskommissionens ovannämnda uttalanden grundade direktiv, dels ock försvarsrevisionens betänkande och förslag jämte däröver avgivna yttranden. Chefen för generalstaben erhöi därjämte den anvisningen, att de årliga kostnaderna för lantförsvaret — övergångskostnader och engångskostnader oräknade — borde nedbringas till 86 miljoner kronor. Sedan därefter vid fortsatt övervägande det befunnits lämpligt att organisera flygvapnet såsom ett med armén och marinen sidoordnat självständigt vapen, meddelades chefen för generalstaben, att från den angivna kostnadssumman skulle dragas den för härens flygväsende av försvarsrevisionen beräknade årliga kostnaden, ävensom att det infortrade förslaget icke skulle omfatta flygvapnet.

Till åtlydnad härav har *chefen för generalstaben* den 30 november 1923 överlämnat ett i enlighet med sålunda givna anvisningar utarbetat förslag till lantförsvarets ordnande. Ifrågavarande förslag, vilket av chefen för generalstaben beräknats draga en årlig kostnad av 83.3 miljoner kronor, benämnes i det följande chefens för generalstaben besparingsförslag.

På grundvalen av försvarsrevisionens betänkande och förslag jämte däröver avgivna yttranden ävensom chefens för generalstaben nyssnämnda förslag har jag med biträde av jämlikt Kungl. Maj:ts den 22 juni 1923 lämnade bemyndigade tillkallade sakkunniga låtit inom försvarsdepartementet utarbета förslag till försvarsväsendets ordnande.

Över nämnda förslag, såvitt avser värnpliktslag samt huvuddragen av lantförsvaret, har den 22 december 1923 avgivits infortrat yttrande av en

generalskommission med enahanda sammansättning, som förut angivits. I detta yttrande hava framställts åtskilliga erinringar beträffande såväl utbildningstiden för de värnpliktiga som organisationens omfattning m. m. I de flesta fall har jag emellertid icke ansett mig kunna taga hänsyn till ifrågavarande erinringar, utan hava desamma därför från min sida endast kunnat föranleda vissa smärre jämkningar i det uppgjorda förslaget.

Innan jag redogör för det inom försvarsdepartementet utarbetade förslaget till ordnande av rikets försvarsväsende, torde jag emellertid få i korthet ange de allmänna utgångspunkter, från vilka förslaget utarbetats.

Såsom statsministern i sitt yttrande redan framhållit, skulle ett upprätthållande av 1914 års försvarsorganisation draga en direkt årlig kostnad av i runt tal 182 miljoner kronor. Härtill skulle emellertid, under förutsättning av nämnda organisations fullständiga genomförande, komma avsevärda belopp dels för utförande av vissa, av sagda organisation betingade byggnadsföretag, med vilkas igångsättande eller fullföljande hittills fått anstå, dels ock för anskaffande av med hänsyn till erfarenheterna från världskriget erforderlig modern materiel m. m. Nyssnämnda kostnadssumma skulle sålunda högst väsentligt överskridas. Såsom försvarsrevisionen (Del 1, sid. 99) framhållit och statsministern nyss ytterligare betonat, är det uppenbarligen under nu rådande ekonomiska och finansiella förhållanden icke möjligt att för vårt försvarsväsende avse så stora belopp. Det har även, som bekant, visat sig nödvändigt att efterhand avstå från det planlagda genomförandet av ifrågavarande organisation, såväl med avseende å hären som beträffande flottan och kustartilleriet. Den försvarsorganisation, som nu tillämpas, är sålunda icke sådan, som den år 1914 planlades.

Den för innevarande års riksdag framlagda försvarsbudgeten uppgår — efter frånräknande av kostnaderna för sjökarteverket ävensom för dyrtidstillägg, vilka kostnader försvarsrevisionen i sitt förslag icke ansett sig böra medtaga — till i runt tal 138.6 miljoner kronor. Då man nu, på sätt statsministern anført, står inför uppgiften att för en kostnad av denna storlek söka åstadkomma en organisation, som giver största möjliga försvarseffekt, gäller det givetvis att undersöka, vilka olägenheter som vidlåda provisoriet.

Vad som härvid närmast faller i ögonen är *det allmänna osäkerhetstillstånd*, som ett provisorium i och för sig enligt sakens natur måste skapa. I förevarande fall har detta osäkerhetstillstånd bland annat tagit sig uttryck däri, att personalrekryteringen försvårats, att arbetena med mobiliseringsplaner, reglementen och dylikt icke kunnat utföras med erforderlig säkerhet, samt att övningarna icke kunnat bedrivas med nödig planmässighet, allt förhållanden som, därest de finge fortfara, så småningom skulle leda till organisationens sönderfallande.

Många och svåra äro även de olägenheter, som, särskilt vad beträffar

hären, framkallats av det sätt, varpå *utbildningen av de värnpliktiga* under provisoriet varit organiserad. Först och främst har den för denna utbildning anslagna tiden visat sig otillräcklig. Vidare har utbildningen till följd av det rådande osäkerhetstillståndet icke kunnat planläggas på det för ändamålet med densamma lämpligaste sättet. Ytterligare har opropor-tionerligt stor del av utbildningstiden måst tagas i anspråk för handräck-ningar och andra förrättningar vid sidan av övningsprogrammet. Nu an-givna förhållanden hava, vart i sin mån, bidragit till att utbildningsresul-tatet blivit allt annat än tillfredsställande.

Vad särskilt angår de till underbefäl eller fackmän avsedda värnpliktiga, har uttagningsprocenten med hänsyn till erfarenheterna från världskriget befunnits alltför låg, varjämte de för ändamålet uttagna på grund av den korta utbildningstiden i allmänhet icke kunnat föras fram till den utbildningsnivå, som påkallas av sådana värnpliktigas avsedda användning vid mobilisering.

Även för flottans och kustartilleriets vidkommande hava provisoriets be-stämmelser med avseende å de värnpliktigas utbildningstid visat sig oläg-liga, medförande minskad krigsberedskap, personalombyten m. m.

Bortsett från vad nu framhållits, har provisoriet jämväl verkat nedsättande på landets försvarskraft därigenom, att för försvarets vidmakthållande ound-gångliga krav i avvaktan på en fast organisation ansetts böra skjutas åt sidan.

Sålunda har, vad beträffar flottan, där fartygsmaterielen utgör den helt och hållet dominerande faktorn, *ersättningsbyggnaden av fartyg* sedan flera år praktiskt taget legat nere, varigenom flottans stridsvärde gradvis nedgått, i samma mån som örlogsfartygen blivit allt mera föråldrade och otidsenliga.

Likaledes hava världskrigets rika erfarenheter i fråga om *bevärning och utrustning* icke kunnat på långt när, som sig bort, tillgodogöras.

Slutligen har *flygväsendet* — som under och efter världskriget utom-lands undergått en stark utveckling — varken med avseende å organisation eller materiel tillgodosetts i närmelsevis den grad, vartill dess betydelse för krigföringen enligt världskrigets erfarenheter måste anses föranleda.

Vid utarbetandet av det förslag till ny försvarsorganisation, för vilket jag i det följande skall närmare redogöra, har det i främsta rummet gällt att råda bot för de brister, som, enligt vad jag här framhållit, vidlåda det nuvarande provisoriet. På vad sätt detta tänkts skola äga rum, kom-mer att framgå av den följande redogörelsen.

Innan jag övergår till denna, återstår blott att nämna, att jag i likhet med försvarsrevisionen funnit det alltför vanskligt att under nuvarande osäkra förhållanden söka företaga en sådan teoretisk avvägning av för-hållandet mellan de olika försvarsgrenarna, som på grundval av andra försvarsberedningens betänkande uti 1914 års försvarsorganisation ägde rum. För mig har den avgörande synpunkten uteslutande varit att inom förut angiven kostnadsram så organisera de olika försvarsgrenarna, att försvaret erhåller den största möjliga effektivitet.

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Försvarsdepartementets verksamhetsområde.

Beträffande försvarsdepartementets verksamhetsområde har försvarsrevisionen (Del 1, sid. 251) haft under övervägande, huruvida icke ärenden angående sjökarteväsendet lämpligen borde avskiljas från departementets handläggning. Med hänsyn till den av statsmakterna helt nyligen — vid 1921 års riksdag — intagna ståndpunkten hade revisionen emellertid icke ansett sig böra upptaga förevarande spörsmål till förnyad omprövning.

Försvarsrevisionen.

Ehuru jag anser starka skäl tala för, att sjökarteverket, vars huvuduppgift numera måste anses vara av rent civil natur, förläggas under handelsdepartementet, finner jag mig dock, med hänsyn till vad försvarsrevisionen anfört, icke nu böra påkalla förnyad prövning av denna fråga.

Departementschefen.

Försvarsdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli.

Enligt den från och med den 1 juli 1920 gällande organisationen skulle inom försvarsdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli vara anställda

Nuvarande organisation.

1 statssekreterare,	1 kontorsskrivare, kvinnlig,
1 expeditjonschef,	2 kanslibiträden, kvinnliga,
6 kansliråd,	3 kontorsbiträden, kvinnliga,
6 förste kanslisekreterare,	1 förste expeditjonsvakt,
1 registrator,	2 expeditjonsvakter samt
6 andre kanslisekreterare,	amanuenser i mån av behov.

Försvarsrevisionen har i sitt betänkande (Del 1, sid. 254) anfört, att de av revisionen föreslagna avsevärda begränsningarna av försvarsanstalterna kunde antagas komma att medföra en minskning i personalbehovet å kansliavdelningen, sedan den nya försvarsorganisationen blivit tillförläp genomförd. Dessförinnan syntes emellertid svårligen några personalindragningar kunna göras. Genomförandet av en ny försvarsorganisation, vare sig denna avsåge en utökning eller en begränsning av de bestående försvarsanstalterna, medförde städse ett ökat arbete för vederbörande förvaltningsmyndigheter. Det vore i varje fall icke möjligt att på förhand med någon som helst tillförlitlighet bedöma kansliavdelningens personalbehov efter den nya försvarsorganisationens genomförande. Revisionen ansåge sig därför icke böra framställa något förslag om minskning av den nuvarande personalen.

Försvarsrevisionen.

Sedan försvarsrevisionens betänkande avgavs, hava jämlikt beslut av 1923 års riksdag vissa ändringar vidtagits i staten för departementet.

Departementschefen.

Bihang till riksdagens protokoll 1924. 1 saml. 17 A häft. (Nr 20.) 2125 23 2

Sålunda hava en förste och en andre kanslisekreterartjänst indragits, varjämte en tjänsteman, som tidigare på förordnande uppehållit en förste kanslisekreterarbefattning, numera avlönas med en andre kanslisekreterarlön.

I årets statsverksproposition har föreslagits inbesparande av ytterligare en förste kanslisekreterarlön genom att icke avse någon vikarie för en förste kanslisekreterare, som uppehåller ett kanslirådsämbete under ordinarie innehavarens förordnande såsom expeditiöschef i annat departement. Givetvis bör hänsyn härtill tagas vid beräkandet av departementets personalbehov efter den nya försvarsorganisationen. Härutöver anser jag mig icke för närvarande böra föreslå någon minskning av departementets personal. Såsom i statsverkspropositionen vidare anförts, skulle emellertid ett genomförande av det av statens besparingskommitté den 8 december 1923 afgivna förslaget angående förenklad behandling av vissa besvärs- och anmärkningsmål möjliggöra indragning av ett kanslirådsämbete i försvarsdepartementet. Därest nämnda förslag vinner statsmakternas bifall, bör den i förevarande sammanhang gjorda personalberäkningen själfallet undergå härav föranledd jämkning. För övrigt torde frågan om begränsning av departementets personalbehov erhålla förnyad aktualitet i samband med blivande undersökningar rörande möjligheten att företaga ytterligare personalindragningar inom Kungl. Maj:ts kansli i allmänhet.

Lantförsvarets och sjöförsvarets kommandoexpeditioner.

Lantförsvarets och sjöförsvarets kommandoexpeditioner komma att behandlas i samband med redogörelsen för lantförsvaret respektive sjöförsvaret.

LANTFÖRSVARET

I. Allmänna grunder för lantförsvarets ordnande.

Såsom försvarsrevisionen uti sitt betänkande framhållit, torde *den allmänna värnplikten* vara den enda grund, på vilken ett land som Sverige bör bygga sitt försvarsväsende. Endast genom den allmänna värnplikten kunna nämligen våra lantstridskrafter uppbringas till sådan styrka, att de bliva i stånd att avvärja en fientlig invasion. Men även ur en annan synpunkt än den militära nödvändighetens bör, såsom revisionen jämväl betonat, den allmänna värnplikten ligga till grund för vår härordning. Om det redan i allmänhet kan sägas, att det bör åligga varje medborgare i ett fritt land att efter måttet av sina krafter bidra till landets försvar mot en inkräktande fiende, torde detta i alldeles särskild grad kunna sägas om ett land som vårt, där den allmänna värnplikten varit av ålder erkänd och under de sistförflutna hundra åren jämväl tillämpad. Att nu fritaga landets manliga befolkning från denna allmänt medborgerliga skyldighet och överlåta omsorgen om rikets försvar åt en legohär synes strida icke endast mot den historiska utvecklingen utan även mot den demokratiska uppfattning, som numera på alla områden av samhällslivet gör sig gällande. Ett uppsättande av en mera betydande yrkesarmé kräver, vilket ävenledes försvarsrevisionen (Del 1, sid. 131) påvisat, mycket stora kostnader. Att på denna väg åstadkomma den krigsstyrka, som i det nutida kriget visat sig erforderlig, är av finansiella skäl uteslutet. Frivillig anställning bör därför tillämpas såsom grund för härens rekrytering endast i den mån detta erfordras för att organisera erforderliga kadrar.

Den i fredstid befintliga armén är i främsta rummet en organisation för de värnpliktigas utbildning. Fredsorganisationen kan emellertid icke ordnas enbart med hänsyn till denna utbildning. Fastmer bör *arméns krigsorganisation* vara *bestämmande för dess organisation i fred*. Denna senare måste sålunda möjliggöra att vid krigsutbrott hastigt mobilisera de för krigsorganisationen erforderliga stridskrafterna, samtidigt som formationer skola kunna uppsättas för ordnandet av ersättningsväsendet och för organiserandet av nya, för fälthären avsedda truppförband m. m. Givet är, att ju större del av folkkraften, som vid krigsutbrott kan ställas till omedelbart förfogande, desto större äro ock förutsättningarna att vid krigets början skapa ett gynnsamt utgångsläge för operationerna på krigsskådeplatserna och för det fortsatta organisationsarbetet i hemorten.

Fredsorganisationen bör emellertid tillgodose kravet icke endast på krigshärens storlek utan även på dess *beskaffenhet*. Sålunda bör man eftersträva, att de vid mobilisering uppsatta truppförbanden omedelbart äro operations- och stridsdugliga. Det synes nämligen, som försvarsrevisionen (Del 1, sid. 122) jämväl påvisat, icke vara möjligt att under

Allmänna
utgångs-
punkter.

alla förhållanden beräkna en tidsfrist för utbildningens fullständigande efter verkställd mobilisering. I de flesta fall torde mobilisering icke tillgripas förrän i samband med ett krigsutbrott. Krigsrörelserna kunna därför förväntas komma att taga sin början omedelbart efter slutförd mobilisering och uppmarsch.

Det stora inflytande, *tekniken* har på nutida krigföring, gör det ävenledes nödvändigt att redan i fred anskaffa den för de vid mobilisering organiserade truppförbanden erforderliga beväpningen och utrustningen. Denna materiel måste också vara tidsenlig, så att trupperna icke komma att uppträda mot en i tekniskt hänseende överlägsen motståndare.

Med dessa allmänna utgångspunkter anser jag mig nu böra i stora drag redogöra för de militära kraven på lantförsvarets omfattning samt truppersnas beskaffenhet, beväpning och utrustning.

Enligt 1914 års härordning skulle fälthären bestå av 6 linje-arméfördelningar. Därjämte skulle vid varje infanteriregemente vid mobilisering uppsättas 3 reservbataljoner, vilket för infanteriet innebär en fördubbling av fredsstyrkan. Då även specialtruppslagen skulle uppsätta reservformationer, skulle således den för rörliga operationer avsedda krigshären uppgå till en styrka motsvarande sammanlagt 12 arméfördelningar, av vilka dock halva antalet var svagare tillgodosett med avseende på specialtruppslag. Positionsartilleriregementet organiserades och utrustades med hänsyn till att förse fälthären med ett utom fördelningsförbandet stående, tungt arméartilleri. Utom dessa fälttrupper försågos land- och kustfästningarna med erforderliga besättningstrupper, varjämte försvaret av Gotland tillgodosågs såväl med särskilda stridskrafter som genom Tingstädepositionen. Under världskriget beväpnades Karlsborgs artillerikår med ny tung fältartilleriemateriel och förändrades därigenom till att främst vara ett arméartilleritruppförband. Samtliga truppförband skulle så organiseras, utrustas och utbildas, att de vore operations- och stridsdugliga omedelbart efter verkställd mobilisering.

I sitt den 8 juni 1923 avgivna yttrande över försvarsrevisionens betänkande har generalskommissionen såsom sin åsikt framhållit, att för tillgodoseende av de krav, som den allmänna försvarsplanen uppställde, ett bibehållande av det nuvarande antalet truppförband vore nödvändigt, varjämte de vid mobilisering uppsatta fältförbanden måste omedelbart vara operations- och stridsdugliga.

Chefen för generalstaben har för sin del anfört, att vår härordning borde utarbetas och avvägas med hänsyn till vårt lands nuvarande militärpolitiska läge och med stöd av erfarenheterna från världskriget. Med hänsyn härtill kunde vårt land för framtiden icke räkna med mindre behov av försvarskrafter än enligt 1914 års härordning. I fråga om truppslagens organisation vore dock avsevärda ändringar uti densamma erforderliga. Nutidens folkkrig *toge*, oberoende av politiska och strategiska förutsättningar, *förr eller senare nationens alla levande och materiella kraf-*

Militära krav
på lant-
försvarets
omfattning.

ter i anspråk. Fredsorganisationen måste därför under alla förhållanden avvägas på sådant sätt, att den gjorde en erforderlig utveckling av försvarskrafterna och försvarsmedlen möjlig. Vår försvarsorganisation, vilken i huvudsak byggde på allmän värnplikt, borde också anpassas efter *värnpliktskontingentens storlek* eller efter folkmängden, vilket i stort sett vore en och samma grund. Sedan år 1914 hade rikets folkmängd vuxit från omkring 5,600,000 till 6,000,000 invånare. För att under krig kunna till landets försvar taga ut hela folkraften vore en ökning sålunda önskvärd av den år 1914 bestämda försvarsorganisationen.

Vad truppernas beskaffenhet beträffar, beror denna i främsta rummet på den utbildning, de erhållit. Dennas ståndpunkt kan under för övrigt likartade förhållanden mätas efter utbildningstidens längd.

Militära krav
beträffande
truppernas
beskaffenhet.

Enligt 1914 års värnpliktslag är den sammanlagda utbildningstiden för flertalet värnpliktiga vid infanteriet 340 dagar, vid kavalleriet, artilleriet och ingenjörtrupperna 365 dagar samt för studenter och likställda 485 dagar.

Av intresse är givetvis att jämföra dessa utbildningstider med de under världskriget i de krigförande länderna förekommande. Härvid är dock att märka, att utbildningsförhållandena under pågående krig äro avsevärt olika mot dem i fredstid. De under kriget utbildade värnpliktiga avgingo omedelbart efter avslutad utbildning till fronten, varemot huvuddelen av de i fredstid utbildade värnpliktiga först årtal efter sin utbildningstid kommer att gå i fält. Därtill kommer, att de värnpliktigas intresse för utbildningsarbetet och därmed arbetsintensiteten av naturliga skäl i regel är vida större under pågående krig än i fredstid. En följd därav är, att resultatet av utbildningen i krig i allmänhet blir avsevärt bättre än fredsutbildningen under motsvarande tid.

Enligt franska erfarenheter från världskriget skulle en utbildningstid om 8 månader i krigstid vara tillräcklig för ersättningsmanskap, avsett att fylla luckorna hos förut stridsvana truppförband. För egentliga nyformationer ansågs en längre utbildningstid, 10—12 månader, erforderlig.

I Tyskland bestämdes under det sista krigsåret utbildningstiden för ersättningsmanskapet till 8—12 månader. Dessa bestämmelser, tillkomna efter tre års krigserfarenhet, kunde dock icke följas, utan måste liksom tidigare på grund av krigsläget de värnpliktiga sändas till fronten i allmänhet redan efter 5—6 månaders utbildning.

I övriga krigförande länder synes man hava kommit till liknande resultat som i Frankrike och Tyskland beträffande tiden för manskapsutbildningen.

Generalskommissionen har ock förklarat sig anse, att det för att *under fredstid* kunna meddela en fullgod utbildning enligt erfarenheterna från världskriget för huvuddelen av de värnpliktiga erfordras en sammanlagd övningstid av 14—16 månader.

Militära krav
beträffande
truppernas
beväpning
och utrust-
ning.

Beträffande truppernas *beväpning* har chefen för generalstaben bland annat anfört, att vid infanteriet antalet tunga kulsprutor borde ökas samt kulsprutegevär, handgranater och gevärsgrenader införas i avsevärd mängd. Kavalleriet utrustades numera i allmänhet med kulsprutegevär, stundom med pansarbilar, varjämte dess kulsprute- och artilleriförband hade ökats i styrka. Vad artilleriet beträffade, hade detsamma under världskriget ökats samt olika slags specialartilleri uppställts. Under förut-sättning att de statsfinansiella förhållandena det medgäve, borde fördelnings-artilleriregementena tillföras viss 15 cm. haubitsmateriel, fälthärens tunga artilleri ökas samt luftvärnsartillerimateriel — dels rörlig för fälthären, dels stationär för ortsförsvaret — införas. Samtliga truppslag och träng-formationer borde förses med luftvärnskulsprutor. Vidare borde även stridsvagnar (tanks) införas och i fred anslutas till infanteriet.

Beträffande de *kemiska stridsmedlen* har chefen för generalstaben anfört, att de viktigaste av dessa utgjordes av stridsgaser och skylande rök. Stridsgaser överfördes till motståndaren med gasvägor eller genom beskjut-ning med gasprojektiler från artilleriet, granatkastare eller särskilt konstru-erade gaskastare. Efter kriget hade emellertid Washingtontraktatens sig-natärmakter förklarat sig erkänna det i nämnda traktat Del V upptagna förbudet mot att i krigstid använda giftiga gaser. Genom nationernas för-bund torde även övriga makter bliva uppmanade att ansluta sig till nämnda traktat. Vid sådant förhållande syntes några särskilda organisationer för gaskrig icke böra skapas i fredstid, vilket dock icke hindrade, att vissa för-beredelser måste vidtagas för att kunna använda stridsgaser, för den händelse en hänsynslös motståndare begagnade sig av detta stridsmedel. Arten och omfattningen av dessa förberedelser syntes emellertid icke böra upptagas till behandling i detta sammanhang. Under alla förhållanden måste till skydd mot stridsgaser all personal förses med gasskydd samt en del andra åtgärder vidtagas.

Vad truppernas *utrustning* beträffar, har chefen för generalstaben bland annat framhållit behovet av motortransportmedel och tung bromateriel även-som det vid samtliga truppslag ökade behovet av signalmateriel, varvid även radiomateriel borde införas i vidsträckt mån. Lyspistoler, rökgranater m. fl. materielslag borde ingå i truppernas utrustning.

Chefens för
general-
staben upp-
fattning an-
gående till-
vägagångs-
sättet vid en
begränsning
av den nu-
varande
härorga-
nisationen.

Innan jag övergår till att yttra mig angående huvuddragen av den av mig föreslagna härordningen, finner jag mig böra i korthet redogöra för vad chefen för generalstaben anfört angående det tillvägagångssätt, som borde till-lämpas vid en av ekonomiska och statsfinansiella skäl nödvändiggjord be-gränsning av den nuvarande härorganisationen.

Det lämpligaste tillvägagångssättet i detta fall, yttrar chefen för gene-ralstaben, syntes vara, att, såvitt det vore möjligt, först söka uppdraga grundlinjerna av den härordning, vilken nu borde fastställas, om icke rikets ekonomiska och statsfinansiella förhållanden ansåges göra inskränkningar nödvändiga i försvarsorganisationen. Det vore denna härordning, vilken

borde hållas i sikte, därest omständigheterna skulle göra det för rikets försvar oavvisligt att utveckla organisationen och stärka försvarsberedskapen, och det vore likaledes i förhållande till denna med hänsyn till vårt lands nuvarande militärpolitiska läge och med stöd av erfarenheterna från världskriget utarbetade och avvägda härordning, de inskränkningar, vilka nu skulle vidtagas, i främsta rummet borde bedömas, och icke i förhållande till den nu gällande, före världskrigets utbrott utarbetade härordningen.

Med denna utgångspunkt borde enligt chefens för generalstaben åsikt de värnpliktiga i fred utbildas så, att de vid mobilisering uppsatta fältförbanden omedelbart vore operations- och stridsdugliga.

Antalet arméfördelningar borde i fred fortfarande utgöra 6, var och en om 4 infanteriregementen, ett kavalleri- och ett artilleriregemente, en trängkår m. fl. trupper. Boden borde bibehållas såsom fästning. Norrbotten borde bilda ett särskilt militärområde under egen militärbefälhavare. För det tidiga gränsförsvaret borde avses ett infanteriregemente, en kavallerikår om 2 skvadroner och en artilleridivision jämte erforderliga skydds- och landstormstrupper.

Normalinfanteriregementet borde organiseras på regementsstab med särskilda signal- m. fl. organisationer, 3 bataljoner om stab, 4 gevärskompanier och 1 kulsprutekompani, 1 pionjärförband m. m. samt eventuellt 1 kompani för infanteriartilleri. Vid vart och ett av Svea och Göta livgarden, Första och Andra livgrenadjärregementena samt Jämtlands fältjägarregemente borde organiseras en fjärde bataljon för lätta stridsvagnar och annan särskild teknisk materiel. Kavalleriet borde organiseras på samma antal regementen som enligt 1914 års härordning. Skånska husarregementet borde organiseras på endast 1 bataljon. Samtliga bataljoner vid kavalleriet borde organiseras i huvudsak i enlighet med försvarsrevisionens förslag. Varje fördelningsartilleriregemente borde organiseras på 12 batterier. Vid Wendes artilleriregemente borde den ridande divisionen bibehållas. I Boden borde uppsättas Norrbottens artillerikår om 3 batterier. Positionsartilleriregementet borde organiseras till arméartilleri om 6 divisioner tungt fältartilleri samt Karlsborgs artillerikår till ett luftvärnsartilleriregemente. Ingenjörkårernas organisation borde bibehållas till sina huvuddelar. Särskilda järnvägstrupper borde emellertid organiseras. Fälttelegrafkåren borde organiseras till ett fälttelegrafregemente om 1 telegraf- och 1 radiobataljon. Varje trängkår borde organiseras på 1 träng-, 1 bil- och 1 sjukvårdskompani. Intendenturtrupperna borde bibehålla sin nuvarande organisation.

Såväl vid infanteriet som om möjligt även vid specialtruppslagen borde reservtruppförband organiseras efter samma grunder som linjetruppförbanden. Kavalleriet utgjorde dock härutinnan undantag. Då det gällde att bedöma reservorganisationens omfattning, borde hänsyn även tagas till depåernas sammansättning. Erfarenheterna från världskriget hade nämligen otvetydigt givit vid handen, att ersättningsväsendet under ett nutida

krig, särskilt under dess första månader, krävde en avsevärt starkare organisation av depåerna, än vad förut ansetts erforderligt.

En organisation med ovan angiven omfattning kunde emellertid, yttrar chefen för generalstaben vidare, icke åstadkommas inom ramen av de årliga kostnader, vilka angivits för det av honom utarbetade härordningsförslaget. De allmänna synpunkter, vilka skulle lända till ledning vid utarbetandet av nämnda förslag, berörde också just sättet att verkställa de inskränkningar i Sveriges försvarsorganisation och försvarsberedskap, vilka betingades av rikets ekonomiska och statsfinansiella förhållanden. Dessa inskränkningar borde i främsta rummet bedömas icke i förhållande till nu gällande, före världskrigets utbrott utarbetade härordning utan till ovan angivna, med hänsyn till vårt lands nuvarande militärpolitiska läge och med stöd av erfarenheterna från världskriget avvägda organisation.

Allmänna grunder för lantförsvarets ordnande med hänsyn till rådande statsfinansiella förhållanden.

Såsom förut anförts, nödvändiggöra de ekonomiska och statsfinansiella förhållandena en avsevärd begränsning av de för upprätthållande av 1914 års härordning erforderliga utgifterna. En inskränkning av härorganisationen måste alltså ske. Härvid är det uppenbarligen av stor vikt att mot varandra sätta väga härordningens olika element, att största möjliga försvarskraft erhalles. Vid en sådan avvägning är det av särskild betydelse att — under hänsynstagande till erfarenheterna från världskriget samt till de hos oss rådande särskilda förhållandena — rätt bestämma förhållandet mellan organisationens omfattning, den allmänna värnplikens tillämpning samt beväpning och utrustning. Med avseende å det sätt, varpå en dylik avvägning bör äga rum, har jag ansett mig böra ansluta mig till de av chefen för generalstaben i det föregående angivna principerna. De inskränkningar i härordningen, vilka nu måste vidtagas, böra således icke bedömas i förhållande till 1914 års härordning, vilken med hänsyn till de under världskriget gjorda erfarenheterna icke längre kan anses i allo tidsenlig, utan bör man i stället i fråga om organisationen utgå från de grunder, vilka bort tillämpas, därest icke ekonomiska och statsfinansiella förhållanden hade nödvändiggjort nedskärningar.

Även om jag vid utarbetandet av det nu föreliggande härordningsförslaget i princip således har anslutit mig till vad chefen för generalstaben uttalat, har jag emellertid av kostnadsskäl ansett mig böra vidtaga åtskilliga inskränkningar i det av honom framställda besparingsförslaget.

Som i det föregående är omförmält, avsågs enligt 1914 års härordning den för rörliga operationer avsedda krigshären komma att uppgå till en styrka motsvarande 12 arméfördelningar. Enligt den av försvarsrevisionen föreslagna krigsorganisationen skulle antalet arméfördelningar endast vara 4. Att sistnämnda styrka icke är tillräcklig för att fylla den uppgift, som med vårt lands strategiska läge måste ställas å fälthären, nämligen att hindra en invasion över landgränsen och samtidigt anfälla en landstigen fiende, därom äro alla militära auktoriteter ense. I själva verket är denna

a) Organisa-
tionen.

Antalet armé-
fördelningar
och deras
sammansätt-
ning.

styrka icke tillfyllest ens för den förstnämnda uppgiftens lösande. Av de militära myndigheternas uttalanden framgår, att därest vara lantstridskrafter skola med utsikt till framgång kunna upptaga försvar mot en över landgränsen inträngande fiende, antalet i fredstid befintliga arméfördelningar av här avsedd sammansättning icke kan sättas lägre än till 6. Med hänsyn till vad sålunda från militärt håll gjorts gällande anser jag mig icke kunna föreslå en minskning av arméfördelningarnas antal i fred. Beträffande krigsorganisationen vore ur försvarssynpunkt visserligen önskvärt att kunna uppsätta reservformationer i samma omfattning som enligt 1914 års härordning, men på grund av de därmed förenade kostnaderna finner jag det icke vara möjligt att föreslå en fredsorganisation, som vid mobilisering medger en dylik utsvällning. I förhållande till 1914 års härordning innebär således mitt förslag en mycket avsevärd minskning av antalet vid krigsutbrott disponibla operativa enheter.

Bibehållandet i fred av det hittillsvarande antalet arméfördelningar är nödvändigt icke endast ur synpunkten av att kunna vid mobilisering uppsätta en krigsstyrka, som fyller det mest trängande behovet, utan även för att bevara möjligheten till organisationens utsvällning i händelse av krig eller krigsfara. Det är nämligen att märka, att organisationens förmåga till utsvällning — dess *elasticitet* — i väsentlig grad beror av dess omfattning. För att man överhuvudtaget skall kunna tala om ett elastiskt system, måste den för en utsvällning erforderliga ramen finnas redan i fred. Genom indragning av truppförband förminskas därför förmågan av elasticitet. Vill man sträva efter ett elastiskt system, måste alltså den bestående ramen i möjligaste mån bibehållas, även om man av ekonomiska skäl ser sig nödsakad att göra vissa inskränkningar i fråga om truppförbandens organisation. Försvarsrevisionens förslag är ur här avsedd synpunkt otillfredsställande. Detta är i än högre grad fallet med den av herr Joh. Nilsson m. fl. föreslagna härorganisationen.

Beträffande arméfördelningens sammansättning torde böra beröras frågan, huruvida icke på grund av erfarenheterna från världskriget de tekniska truppslagen, främst artilleriet, borde ökas i förhållande till infanteriet. Med avseende härå har chefen för generalstaben bland annat framhållit, att inom vår operativa enhet, arméfördelningen, styrkan av specialtruppslagen borde begränsas till vad som kunde anses erforderligt och lämpligt under rörliga operationer å krigsskådeplatser med sparsamma vägförbindelser och jämförelsevis oöverskådlig terräng. Vid sådant förhållande borde fördelningsartilleriregementet i vår armé organiseras på 4 divisioner med sammanlagt 12 batterier. En ökning i förhållande till infanteriet av de tekniska truppslagen inom arméfördelningen kan emellertid uppenbarligen åstadkommas även genom att minska den i arméfördelningen ingående infanteristyrkan. Det har sålunda ifrågasatts, att man i sådant syfte borde organisera arméfördelningen på 3 infanteriregementen i stället för såsom hos oss hittills på 4.

Med avseende härå har chefen för generalstaben bland annat framhållit följande. Vid världskrigets början hade såväl den franska som den tyska *fördelningen* räknat 2 infanteribrigader om 2 regementen. Inom flertalet arméer vore förhållandet detsamma. Under kriget hade emellertid i både den franska och den tyska fördelningen antalet infanteriregementen minskats till endast 3 och sålunda antalet infanteribataljoner till endast 9. Såsom skäl för denna åtgärd hade framhållits bl. a. nödvändigheten av att under ställningskriget skapa ett större antal operativa förband. Härpå tydde särskilt det förhållandet, att den amerikanska expeditionsarmén, som under krigets senare del uppsattes med engelska och franska officerare såsom instruktörer och vid vilkens organisation någon brist på personal icke rädde, upptog fördelningar om 4 regementen, vardera om 3 starka bataljoner. Emellertid hade i det nyligen framlagda franska härordningsförslaget fördelningar med 3 infanteriregementen bibehållits. Av föredragningen inom franska deputeradekammarens armékommission, till vilken nämnda förslag remitterats, framginge, att anledningen till fördelningens sammansättning av endast 3 infanteriregementen vore av samma natur som den, vilken föranledde en omorganisation under kriget. Med en indelning av fördelningen i 4 infanteriregementen skulle nämligen endast 24 fördelningar kunna uppsättas, under det att regeringen och den högsta krigsledningen låtit meddela kommissionen, att fördelningarnas antal med hänsyn till försvarsplanens behov under nuvarande förhållanden icke kunde minskas under 32. Huru härmed än vore, största delen av vår terräng fordrade i alldeles särskild grad talrikt och gott infanteri, emedan infanteriet ofta nog bleve hänvisat att genomkämpa striden ensamt eller med endast ringa stöd av artilleri. Att minska antalet av våra nuvarande 24 infanteriregementen, som vid mobilisering inginge i arméfördelningsförband, för att i deras ställe uppsätta tekniska specialtrupper av ett eller annat slag, måste därför anses fullständigt uteslutet. Frågan, om arméfördelningen skulle räkna 4 eller 3 infanteriregementen, utmynnade sålunda här liksom i Frankrike i spörsmålet, huruvida vi borde organisera nämnda 24 infanteriregementen i 6 arméfördelningar om 4 infanteriregementen eller i 8 arméfördelningar, vardera om 3 infanteriregementen. På grund av den betydelse, som i vår terräng mestadels måste tillmätas infanteriet såväl under strid som under spanings- och bevakningstjänsten, vore det redan av denna grund önskvärt, att vår arméfördelning räknade ett starkt infanteri. Men även andra skäl kunde anföras för en dylik uppfattning. Inom en här med endast ett fatal operativa enheter förekomme sålunda jämförelsevis ofta för varje arméfördelning, att den finge uppträda på egna truppers endera flygel eller självständigt. Under sådant förhållande behövde arméfördelningschefen synnerligen väl en infanteristyrka om 4 infanteriregementen till sitt förfogande. Då det gällde valet mellan 3 eller 4 infanteriregementen inom arméfördelningen, borde därjämte grupperingsmöjligheterna tillmätas särskild betydelse. Vad först grupperingsmöjligheterna inom arméfördelningen beträffade, bleve dessa bättre med 4

än med 3 regementen. Huruvida på motsvarande sätt grupperingen inom en armé bleve lättare, om denna sammansattes av ett större antal arméfördelningar om 3 infanteriregementen än av ett mindre antal om 4 infanteriregementen, bleve i väsentlig grad beroende av vägförbindelsernas beskaffenhet. Inom flera av våra sannolika krigsskådeplatser vore emellertid vägnätet så sparsamt, att företräde vid operationer inom desamma obetingat borde lämnas åt ett mindre antal men starkare arméfördelningar.

På grund av vad chefen för generalstaben sålunda anført håller jag före, att de 6 arméfördelningarna fortfarande böra organiseras vardera på 4 infanteriregementen. I varje arméfördelning bör såsom hittills ingå 1 kavalleri- och 1 artilleriregemente jämte tillhörande ingenjör-, träng- och intendenturtrupper. Då det ur militär synpunkt med hänsyn till de särskilda förhållandena på våra sannolika krigsskådeplatser icke är lämpligt att inom arméfördelningsförbandet öka fälthärens tekniska utrustning i lika hög grad som skett vid de i världskriget deltagande arméerna, och då dessutom en sådan utrustning skulle medföra högst betydande kostnader, har jag icke ansett mig böra föreslå någon annan ökning av de i arméfördelningen ingående tekniska truppslagen än överförandet från Positionsartilleriregementet av ett 15 cm. haubitsbatteri till varje fördelningsartilleriregemente samt införandet av vissa radioformationer m. m.

Med avseende å de utom arméfördelningsförband stående trupperna har chefen för generalstaben anført, att ett antal truppförband, tillhörande de tekniska truppslagen, borde uppsättas för att förstärka en armé eller en arméfördelning under strid om fältbefästa ställningar eller operationer i öppen och överskådlig terräng.

Vad först *arméartilleriet* beträffar, anser nämnde chef, att det med hänsyn till våra förhållanden borde beräknas minst 1 division per arméfördelning av fälthären i dess helhet. På vissa delar av fronten borde dock denna artilleristyrka kunna ökas till åtminstone 2 divisioner. I enlighet med denna chefs för generalstaben uppfattning vore det givetvis önskvärt att kunna öka vårt arméartilleri, som för närvarande i fred består av 2 15 cm. haubitsdivisioner vid Positionsartilleriregementet samt en styrka motsvarande en 10 cm. kanon- och en 21 cm. haubitsdivision vid Karlsborgs artillerikår. Med hänsyn till de avsevärda kostnader, som ett uppsättande av ett nytt arméartilleriregemente skulle medföra, synes detta under förhandenvarande ekonomiska och statsfinansiella läge emellertid vara uteslutet.

Beträffande *luftvärnsartilleriet* har chefen för generalstaben anført, att det helst borde utgöra ett särskilt truppförband. Dess styrka borde icke beräknas mindre än till i medeltal 1 à 2 batterier per arméfördelning, oberäknat det för ortsförsvaret avsedda luftvärnsartilleriet. Nämnda önskemål har jag ansett böra tillgodoses genom organiserande av ett luftvärnsartilleriregemente om i fred 4 luftvärnskanonbatterier m. m.

Beträffande *stridsvagnar* har generalstabschefen framhållit, att sådana

Utom arméfördelningsförband stående trupper.

ofta med fördel syntes kunna komma till användning i svensk terräng. Inom vissa av våra sannolika krigsskådeplatser förekomme dock i ganska stor utsträckning terräng, vilken icke lämpade sig för användning av dylika vagnar. Dessa borde i fred anslutas till infanteriet. Även med avseende på detta stridsmedel har jag, så långt de ekonomiska möjligheterna det medgiva, sökt tillgodose behovet genom uppsättande av en bataljon om 3 kompanier.

I den nuvarande försvarsorganisationen ingå de två stora skånska kavalleriregementena, avsedda att jämte den ridande divisionen ur Wendes artilleriregemente i krig bilda en *kavallerifördelning*. Med hänsyn till dels att kavalleriet under världskriget gjorde sig mindre gällande än infanteriet och artilleriet och dels att man genom flygvapnet erhållit ett annat medel för spaning, har helt naturligt frågan om kavallerifördelningens fullständiga eller delvisa indragande kommit på dagordningen, när det gällt att i möjligaste mån begränsa försvarskostnaderna. Försvarsrevisionen har också föreslagit (Del 1, sid. 272 o. f.), att det självständiga kavalleriet skulle begränsas till endast 1 regemente (bataljon) om 5 skvadroner.

Med avseende härå har chefen för generalstaben framhållit, att flygvapnet numera kunde övertaga en del av den spaningsverksamhet, som tidigare ålegat kavalleriet. I vår terräng syntes detta företrädesvis gälla den strategiska spaningen, vilket dock icke medförde, att kavalleriet vore obehövt för spaningstjänsten. Vi måste nämligen räkna med krigsfall, då våra luftstridskrafter vore så underlägsna, att de icke med säkerhet kunde lämna det nödvändiga spaningsresultatet. Härtill komme, att väderleksförhållanden, mörker, betäckt terräng m. m. icke sällan hindrade flygvapnets spaning. I vår terräng bleve det därför ofta nödvändigt att huvudsakligen lita till markspaning. Fördenskull erfordrades fortfarande ett självständigt kavalleri av icke alltför ringa styrka. Även för det fall, att de ekonomiska och statsfinansiella förhållandena icke gjorde det nödvändigt att inskränka försvarsorganisationen, utan att denna kunde omorganiseras med hänsyn endast till världskrigets erfarenheter, föresloge chefen för generalstaben en minskning av kavallerifördelningen från 4 till 3 bataljoner. Med den honom givna ekonomiska ramen för härorganisationen måste emellertid det självständiga kavalleriet begränsas till att omfatta endast 1 brigad om 2 bataljoner.

Såsom chefen för generalstaben framhållit, vore det ur militär synpunkt visserligen önskvärt att i huvudsak bibehålla det självständiga kavalleriet. Då emellertid, som förut nämnts, det statsfinansiella läget med nödvändighet kräver en stark begränsning av försvarskostnaderna, samtidigt som den tekniska utrustningen måste tillgodoses och nya vapen, särskilt flygvapnet, tillkomma, är det ofrånkomligt att företaga indragningar av truppförband, där detta kan ske med minsta offer av försvarskraft. Med hänsyn härtill

och till de stora besparingar, som vinnas genom en indragning av hela det självständiga kavalleriet jämte dess ridande artilleridivision, har jag ansett mig böra föreslå en sådan indragning.

Med avseende på *Gotlands försvar* har försvarsrevisionen (Del 1, sid. 266 och 280) framhållit, att ön jämväl framdeles torde för sitt försvar till lauds bliva hänvisad huvudsakligen till egna stridskrafter, varför *Gotlands infanteriregemente* och *Gotlands artillerikår* av revisionen bibehållits. (Chefen för generalstaben har anslutit sig till detta förslag, vilket även jag ansett mig böra biträda.

Beträffande de rörliga stridskrafterna torde slutligen böra nämnas, att försvarsrevisionen (Del 1, sid. 267 o. f.) föreslagit bildandet av ett särskilt *militärområde i Norrbotten*, till vilket borde hänföras de truppförband, som erfordrades för det tidiga gränsförsvaret och vilka skulle utgöras av *Västerbottens regemente*, en skvadron av *Norrlands dragonregemente* samt den nyuppsatta *Norrbottens artillerikår* ävensom de för *Bodens fästning* avsedda truppförbanden.

Chefen för generalstaben har i princip anslutit sig till denna tanke, men icke kunnat upptaga den i sitt förslag, enär detta skulle nödvändiggöra nyuppsättandet av ett infanteriregemente utom de av försvarsrevisionen föreslagna specialtrupperna. I stället har han föreslagit, att den ovan nämnda skvadronen samt *Norrbottens artillerikår*, vilkas uppsättande ingår även i det av honom avgivna förslaget, skulle i fred ingå i *Bodens trupper*. Jag har ansett mig böra biträda detta förslag.

Vad därefter det fasta försvaret beträffar, har försvarsrevisionen föreslagit, att *Karlsborgs fästning* skulle nedläggas, men *Bodens fästning* och *Tingstädepositionen* bibehållas, samt att särskilda truppförband fortfarande som hittills skulle avses för *Bodens fästning* och för *Gotland*. Detta förslag har — vad *Karlsborgs fästning* beträffar dock endast under vissa förutsättningar — biträts av chefen för generalstaben.

Nedläggandet av den föräldrade fästningen *Karlsborg* torde icke kräva ytterligare motivering än den av revisionen framlagda (Del 1, sid. 266).

Även i fråga om *Tingstädepositionen* ansluter jag mig till revisionens förslag. Inga nämnvärda besparingar eller andra fördelar skulle vinnas med dessa befästningars nedläggande.

Vad *Bodens fästning* angår, har försvarsrevisionen såsom skäl för dess bibehållande anfört, att behov föreläge dels av ett skydd för de nordliga landsdelarna och för våra egna stridskrafterns uppmarsch och koncentrerung i *Norrbotten* och dels av att äga en stödjepunkt för dessas rörliga operationer därstädes. Å andra sidan kunna dock framhållas vissa synpunkter för fästningens nedläggande. Sålunda skulle det vara fördelaktigt att kunna lösgöra de nu såsom fästningsbesättning bundna truppförbanden för att använda *Norrbottens regemente* för det tidiga gränsförsvaret och *Bodens artilleriregemente* för uppsättande av ytterligare ett arméartilleriregemente,

Det fasta
försvaret.

vilket, såsom i det föregående anförts, med hänsyn till vår armés jämförelsevis svaga artilleri i och för sig vore synnerligen önskvärt.

En närmare granskning av förhållandena giver emellertid vid handen, att de fördelar, som skulle kunna vinnas med fästningens nedläggande, måste köpas med nackdelar av vittgående följder. Till de av revisionen framlagda skälen för Bodens bibehållande såsom fästning kommer nämligen dennas betydelse såsom en tryggad upplagsplats för förråd av olika slag. Chefen för generalstaben har sålunda anført, att den militära utvecklingen under de senaste åren utövat ett avsevärt inflytande på en av fästningen Bodens ovannämnda huvuduppgifter, nämligen att trygga våra egna stridskrafterns uppmarsch och gruppering i Norrbotten. En fältarmé i våra dagar medförde nämligen en mycket rikare teknisk utrustning, än vad fallet varit ännu vid den tidpunkt, då fästningen Boden anlades. Arméns trängformationer och ammunitionsutrustning hade samtidigt ökat. Det vore tydligt, att dessa omständigheter måste öka uppmarschtiden. Samtidigt hade luftstridskrafternas utveckling i hög grad ökat faran för att vår enda uppmarschlinje till Norrbotten kunde bli avbruten för längre eller kortare tid. Vid sådant förhållande vore det av ännu större vikt än tidigare för oss, att Norrbotten ägde en fästning till skydd icke endast för själva uppmarschen utan även för de förråd, vilka borde uppläggas i Norrbotten för att minska uppmarsch- och beredskapstransporternas omfattning och därmed även uppmarschtiden.

Till vad chefen för generalstaben sålunda anført kommer en annan, icke mindre betydelsefull omständighet. Vid ett krig måste våra lantstridskrafter vara beredda att möta icke endast ett anfall över landgränsen utan även — tillsammans med våra sjöstridskrafter — en invasion över havet. Med den ringa styrka vår fälthär kommer att få efter den av mig föreslagna inskränkningen av 1914 års krigsorganisation, kan man icke räkna med att äga tillräckliga krafter att hindra ett fientligt framträngande över landgränsen och samtidigt tillbakaslå en landstigen fientlig armé. Huvuddelen av fälthären måste i här avsett läge sannolikt användas för sistnämnda ändamål, varför endast jämförelsevis obetydliga krafter skulle kunna användas för skyddet av Norrbotten. I ett sådant läge skulle övre Norrland praktiskt taget ligga öppet för fientlig invasion, om icke den fåtaliga försvarsstyrkan skulle kunna stödja sig på Bodens fästning.

Av vad sålunda framhållits torde framgå, att nedläggandet av Bodens fästning icke kan ske utan att äventyra arméns förutsättningar att lösa dess uppgifter i riksförsvaret.

Det skulle emellertid kunna tänkas, att fästningen bibehölles men att icke linjetrupper avsåges såsom besättningstrupper, utan att i stället reservtrupper användes härtill. Verkställda beräkningar hava dock givit vid handen, att detta icke låter sig göra med den här föreslagna organisationen. Hänsyn till erforderlig krigsberedskap kräver för övrigt med nödvändighet även linjetrupps användning såsom fästningsbesättning.

På grund av vad ovan anförts, anser jag mig således böra biträda försvarsrevisionens och chefens för generalstaben förslag, att Bodens fästning bibehålles, samt att särskilda trupper för fästningens försvar fortfarande såsom hittills avses.

För tillgodoseende av behovet av *infanteribesättning i Karlskrona och Vaxholms kustfästningar* skulle enligt försvarsrevisionens förslag fortfarande avses 2 särskilda infanteriregementen. Revisionen har dock ansett, att de nu härför avsedda Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementen skulle indragas, och att i stället för Karlskrona fästning skulle avses Kronobergs regemente och för Vaxholms fästning ett av de i Stockholm förlagda regementena, närmast Göta livgarde.

Häremot har inspektören för infanteriet framhållit, att ett kustinfanteriregemente för att kunna fylla de fordringar, som vid krig ställdes på det samma, måste vara förtroget med terrängförhållanden, försvarsanstalter, försvarsplaner m. m. vid den fästning, i vilkens krigsstyrka regementet inginge.

Chefen för generalstaben har, med hänsyn till att en av utgångspunkterna för det honom givna uppdraget vid utarbetandet av förslag till härorganisation varit önskemålet att bibehålla nuvarande antal truppförband, ansett det naturligt att bibehålla Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementen, vartdera regementet dock organiserat på endast 2 bataljoner.

Marinens myndigheter hava ock avstyrkt indragandet av dessa truppförband under framhållande att vid ett krigsutbrott sjögränserna i vissa fall bleve de, som främst hotades av anfall.

Ur militär synpunkt vore det givetvis en fördel att kunna bibehålla ifrågavarande båda regementen. Enär det emellertid är nödvändigt att göra besparingar, och dessa regementens indragning måste anses medföra mindre olägenheter än en indragning av något annat infanteriregemente, har jag funnit det ofrånkomligt att föreslå deras indragning, dock givetvis under förutsättning att kustfästningarnas behov av infanteribesättning på annat sätt tillgodoses. Enligt min uppfattning synes detta lämpligast kunna ske genom att härför avse delar av Kronobergs regemente och Norra skånska infanteriregementet för Karlskrona fästning samt av Svea och Göta livgarden för Vaxholms fästning. Med hänsyn härtill måste nämnda fyra infanteriregementens kadrar ökas i förhållande till övriga fördelningsinfanteriregementen. För att i möjligaste mån undvika de av inspektören för infanteriet anförda olägenheterna böra de för kustfästningarna avsedda delarna av ifrågavarande regementen vissa tider övas inom vederbörlig fästning.

Vad värnplikten beträffar, anser jag mig först böra framlägga de synpunkter, som varit bestämmande vid beräkningen av den till utbildning ärligen uttagna *kontingentens storlek*.

Enligt vad i det föregående framhållits, bör arméns krigsorganisation vara bestämmande för dess organisation i fred. Då den av mig föreslagna krigsorganisationens omfattning är större än den av försvarsrevisionen föreslagna, måste den till utbildning ärligen uttagna värnpliktskontingentens

b) Värnplikten.

storlek i motsvarande grad ökas. En sådan ökning är erforderlig även ur synpunkten av nödvändigheten att vid krigsutbrott äga ett tillräckligt antal utbildat manskap dels för ersättning av de i ett krigs början alltid stora förlusterna och dels för uppsättande av nyformationer för att inom rimlig tid kunna öka fälthärens styrka.

Även om det av ekonomiska skäl icke är möjligt att utbilda hela den vapenföra årsklassen, måste dock under alla omständigheter så många utbildas, att ovanstående krav bliva tillgodosedda. Erforderliga inskränkningar i den uttagna årsklassens storlek synas böra åstadkommas genom att skärpa de nuvarande bestämmelserna med avseende på de värnpliktigas kropps-konstitution samt i viss utsträckning befria värnpliktiga, för vilka ömmande sociala omständigheter föreligga, från tjänstgöring i fredstid. Genom dylika åtgärder torde det ock bliva möjligt att undvika den av revisionen föreslagna lottningen vid uttagningen, vilken efter allt att döma blivit bestämt ogillad av en så gott som enhällig folkmening.

För att tillgodose de ovan nämnda minimikraven på värnpliktskontingentens storlek, böra enligt verkställda beräkningar till utbildning årligen uttagas minst 26,855 man, till vilket antal jag ansett mig böra begränsa uttagningen. Även med de skärpta fordringarna i avseende å de värnpliktigas kropps-konstitution, på vilka beräkningarna i detta förslag grundas, uppstår ett överskott av värnpliktiga. En del av dessa värnpliktiga böra av sociala skäl befrias från värnpliktens fullgörande i fred och den relativt ringa återstoden i fredstid användas till handräckningstjänst.

Med avseende på *utbildningstiden* har jag ansett mig böra gå ned så långt, som överhuvudtaget kan anses tillrädligt. Härvid har jag såväl av kostnadsskäl som av hänsyn till de värnpliktiga ansett mig böra för flertalet föreslå kortare utbildningstider än dem, varmed försvarsrevisionen räknat. Å andra sidan har jag, särskilt beträffande infanteriet, funnit mig böra föreslå en utökning av värnpliktsgruppen »underbefäl eller fackmän» ävensom införande av motsvarande kategori vid artilleriet och ingenjörtrupperna. Dessa och liknande anordningar, såsom fritagande i allt väsentligt av det här avsedda värnpliktiga manskapet från handräckningstjänst, hava vidtagits för att, så långt möjligt är, minska olägenheten av det övriga manskapets kortare utbildningstid. Att märka är vidare, att de mobiliserade trupperna enligt den av mig föreslagna värnpliktsanordningen i sin helhet kunna bestå av utbildat manskap, samt att de äldre årsklasserna i regel icke omedelbart vid mobilisering behöva ingå i linjeförbanden. Enligt den av försvarsrevisionen förutsatta krigsorganisationen måste däremot det äldre manskapet i stor utsträckning härför tagas i anspråk, varjämte, det oaktat, ersättningsreserven i icke ringa omfattning måste tillgripas för linjeförbandens uppbringande till krigsstyrka. Med hänsyn härtill torde kravet på de omedelbart vid mobilisering uppsatta linjetruppersnas operations- och stridsduglighet bliva i stort sett lika väl tillgodosett enligt den av mig föreslagna värnpliktsanordningen som enligt försvarsrevisionens förslag.

I detta sammanhang synes böra framhållas, att en förutsättning för de av mig för flertalet värnpliktiga föreslagna utbildningstiderna är, att utbildning av studenter och likställda samt av underbefäl eller fackmän äger rum i av mig föreslagen omfattning. En annan förutsättning är vidare, att den befälstillgång, vilken beräknas stå till förfogande för utbildningen, också kommer att i verkligheten förefinnas. För att därvidlag i möjligaste mån säkerställa tillgången på underbefäl har jag ansett mig böra föreslå vissa åtgärder — bland annat beredande i viss utsträckning av egna hem åt från aktiv tjänst avgående underbefäl —, vilka äro ägnade att befrämja underbefälens rekrytering.

Krigsteknikens kvalitativa och kvantitativa utveckling, sedan 1914 års härordning antogs, nödvändiggör en avsevärd *anskaffning av krigsmateriel*. Emellertid har jag av ekonomiska skäl icke ansett mig kunna biträda vad chefen för generalstaben härutinnan föreslagit. De av mig vidtagna inskränkningarna avse emellertid icke sloandet av visst materielslag utan en begränsning av materielens omfattning. En sådan begränsning har jag ansett både kunna och böra ske med hänsyn därtill, att det vid krigsfara eller krigsutbrott är vida lättare att fullständiga den tekniska utrustningen än att företaga omfattande åtgärder för en utökning av organisationen och en förbättring av härens utbildningsståndpunkt. Med den av mig föreslagna materielanskaffningen tillgodoses emellertid icke endast de krav, som måste ställas på den tekniska utrustningen med hänsyn till utbildningen i fredstid, utan truppförbanden vid arméns operativa enheter kunna gå i fält med en för våra förhållanden i stort sett tillfredsställande beväpning och utrustning. En ytterligare materielanskaffning i fredstid skulle dessutom, vad vissa materielslag beträffar, enligt min uppfattning vara mindre tillräddlig med hänsyn till krigsteknikens fortgående snabba utveckling, varigenom materielen hastigt föråldras.

Den tekniska utrustningen måste vid krig icke endast underhållas utan även fullständigas. Detta ställer höga krav på *krigsindustriens produktionsförmåga*. Åtgärder måste därför vidtagas i fredstid för att i samband med en mobilisering eller dessförinnan kunna omlägga industrien från fredstid till krigsproduktion samt för att öka dess kapacitet. Även med avseende på denna viktiga gren av krigsförberedelserna har jag ansett mig nödsakad att göra inskränkningar i de av chefen för generalstaben föreslagna anslagen. En ytterligare begränsning av dessa skulle emellertid nödvändiggöra en ökning av den i fredstid lagrade materielen. Detta åter skulle i sin ordning kräva vida större belopp än dem, som erfordras för de industriella förberedelserna.

Den avvägning mellan organisationens omfattning, värnpliktens tillämpning samt beväpning och utrustning, som enligt ovan angivna synpunkter verkställts i det nu uppgjorda förslaget till ny härordning, framgår närmare av det följande, där dessa härordningens element behandlas i detalj.

c) *Beväpning och utrustning.*

II. Värnplikten.

A. Årskontingenten inskrivna värnpliktiga och dess fördelning på hären, marinen och flygvapnet.

Årskon-
tingenten
inskrivna
värnpliktiga.
Försvars-
revisionen.

Såsom utgångspunkt för sina beräkningar angående den inskrivna årskontingentens storlek har försvarsrevisionen tagit åldersklassernas 1923—1930 beräknade medelstorlek vid början av fjärde året före inskrivningen, alltså en tidpunkt före vilken utvandring i större utsträckning icke ägt rum, ej heller fast anställning vid krigsmakten vunnits. Vidare har förut satts, att varje årsklass under de fyra åren närmast före inskrivningsåret på grund av emigration minskas med i medeltal 2,000 man. Slutligen har antagits, att av varje årsklass i genomsnitt 3,000 man (officers- och reservofficersaspiranter icke medräknade) före inskrivningen vinna fast anställning vid krigsmakten. I enlighet härmed och med stöd av tillgängliga statistiska uppgifter från åren 1902—1918 har årskontingenten inskrivna värnpliktiga för åren 1923—1930 av revisionen beräknats uppgå till i medeltal 43,900 man. Av detta antal skulle för hären och marinen sammanlagt endast 18,749 man uttagas för utbildning till linjetjänst; återstoden — 25,151 man — skulle utgöra ersättningsreserv.

Departements-
chefen.

Antalet av en åldersklass inskrivna värnpliktiga beror givetvis i hög grad på de fordringar, som uppställas med avseende å de värnpliktigas kroppsbeskaffenhet. Efter dessa måste nämligen föreskrifterna för läkarbesiktning i samband med inskrivningsförrättningarna vara avpassade. Särskilt gäller detta i fråga om värnpliktiga, som uttagas för utbildning till linjetjänst. Är utbildningstiden kort, böra fordringarna på de värnpliktigas kroppskonstitution skärpas, enär utbildningsarbetet då måste bedrivas mera forcerat. Vid längre utbildningstid kunna däremot dessa fordringar ställas lägre. Med den begränsning av den till linjetjänst uttagna värnpliktsstyrkan, som försvarsrevisionen föreslagit, komme givetvis att till sådan tjänst endast uttagas värnpliktiga med fullt tillfredsställande kroppskonstitution. Därest nu, av skäl som jag i det föregående anført, å ena sidan den årligen inskrivna linjekontingenten väsentligt utökas samt å andra sidan utbildningstiderna för denna kategori avsevärt avkortas, utöver vad revisionen föreslagit, torde det vara nödvändigt att i samband med den nya härordningens ikraftträdande skärpa gällande föreskrifter för de värnpliktigas läkarbesiktning. Härvid synes man i huvudsak böra återgå till de föreskrifter rörande undersökning av värnpliktigas duglighet till krigstjänst, som tillämpades, då de slutgiltiga bestämmelserna i 1901 års värnpliktslag voro i kraft. Skiljaktigheterna mellan berörda besiktningsföreskrifter och motsvarande efter genomförandet av 1914 års härordning tillämpade bestämmelser bestodo först och främst däri, att sistnämnda bestämmelser medgävo besiktningsläkaren viss handlingsfrihet vid bedömandet av de inskrivnings-

skyldiga. Kroppsfel, lyten och sjukdomar, som enligt de äldre föreskrifterna ovillkorligen skulle föranleda oduglighet till krigstjänst, medförde på så sätt, då de förekommo i lindrigare grader, icke frikallelse enligt de från och med år 1915 tillämpade besiktningsbestämmelserna. Enligt dessa ställdes vidare i vissa fall, såsom vid allmän svaghet och för liten kroppslängd, frågans avgörande i viss mån på framtiden. Och slutligen voro fordringarna på kroppsbeskaffenheten i vissa hänseenden, såsom beträffande hörsel- och synorganen, lägre enligt de nyare än enligt de äldre besiktningsföreskrifterna. Verkan av anförda skiljaktigheter belyses bland annat därav, att enligt inom generalstaben uppgjorda beräkningar antalet årligen inskrivna värnpliktiga av den inskrivningsskyldiga årsklassen i medeltal utgjorde under åren 1908—1913 66,6 % vapenföra och 10,2 % icke vapenföra samt under åren 1915—1918 77,2 % vapenföra och 9,9 % icke vapenföra.

Såsom ovan nämnts, har revisionen beräknat det årliga avdraget för emigranter till 2,000 man. Med hänsyn till den omfattning, emigrationen numera erhållit, torde emellertid denna siffra vara alltför låg. På grund av vad statistiska centralbyrån i infortrat yttrande härutinnan anført, anser jag mig kunna beräkna ifrågavarande avdrag till 3,600 man.

Det årliga avdraget för manskap, som vunnit fast anställning vid krigsmakten, har av revisionen antagits uppgå till 3,000 man. Detta avdrag är, såsom revisionen själv framhållit, högt beräknat. Ehuru det synes mig nödvändigt att hålla en icke oväsentligt större fast anställd manskapsstyrka än revisionen föreslagit¹⁾, anser jag mig därför kunna utgå från den av revisionen antagna avdragssiffran.

Vid beräkandet av årskontingentens storlek har chefen för generalstaben utgått från den beräknade medelstorleken av årsklasserna 1925—1939. Då emellertid årsklasserna 1935—1939 kunna förväntas bli till numerären betydligt svagare än årsklasserna 1925—1934, kommer, som generalstabschefen även framhållit, den inskrivna årskontingenten under de närmaste åren att överstiga den av honom beräknade medelstorleken. För att beräkningarna av kostnader och värnpliktsstyrka må i möjligaste mån motsvara de under de närmaste åren verkliga rådande förhållandena, synes man därför lämpligen böra grunda beräkningarna på de närmaste tio årsklasserna.

¹⁾ Det sammanlagda antalet fast anställt manskap vid hären och marinen (flygvapnet) uppgår:

enligt 1914 års härordning till	19,296 man,
» revisionens förslag till	12,024 » ,
» nu föreliggande förslag till	13,757 » .

Antalet man, som årligen vinner fast anställning vid krigsmakten, beräknas:

enligt 1914 års härordning till	3,300 man,
» revisionens förslag till	3,000 » ,
» nu föreliggande förslag till	3,000 »

I enlighet med vad sålunda anförts och i enlighet med statistiska centralbyråns förenämnda yttrande, anser jag mig böra beräkna den inskrivna värnpliktiga årsklassens medelstorlek sålunda:

Årsklassernas 1925—1934 medelstorlek fyra år före inskrivningsåret uppgår till 58,670 man.

Under fyraårsperioden före inträdet i värnpliktsåldern avgå:

på grund av emigration	3,600 man,
till följd av fast anställning vid krigsmakten	3,000 » ,
på grund av dödsfall	1,000 » ,
	<hr/>
	eller tillhopa 7,600 man.

Antalet inskrivningsskyldiga per år utgör alltså (58,670 — 7,600 =) 51,070 man. Härav beräknas bliva *inskrivna*:

såsom vapenföra 66,6 % eller	34,012 man,
» icke vapenföra 10,2 % eller	5,209 » .
	<hr/>
	eller tillhopa 39,221 man.

Skillnaden mellan det sålunda beräknade antalet inskrivna och det av försvarsrevisionen beräknade är delvis beroende av den ökade utvandring, som ansetts sannolik, men huvudsakligen en följd av de förutsatta skärpta fordringarna med avseende å de värnpliktigas kroppsbeskaffenhet.

I den vid försvarsrevisionens förslag fogade socialdemokratiska reservationen har föreslagits, att sådana värnpliktiga, vilkas hustru eller barn enligt nu gällande bestämmelser åtnjuta s. k. familjeunderstöd, skola helt och hållet befrias från värnpliktens fullgörande. Då såväl sociala som humanitära skäl tala för en dylik anordning och då jag anser mig icke böra räkna med vapenövade av en så stor årlig styrka, att ifrågavarande s. k. familjeförsörjare med hänsyn därtill behöva inkallas till tjänstgöring, finner jag mig böra så tillvida ansluta mig till det i förenämnda reservation framställda förslaget, att här avsedda värnpliktiga likställas med de för närvarande i § 16 mom. 2 värnpliktslagen omförmälda. Med en sådan anordning vinna vederbörande visserligen icke omedelbart befrielse från värnpliktens fullgörande, utan bliva till en början hänvisade till att söka uppskov med inskrivningen. Sedan emellertid förefintligheten av uppskovsanledningen konstaterats ännu vid inskrivningsförrättningen det år, varunder de uppnå 24-årsåldern, befrias de från värnpliktens fullgörande under fredstid. Samtidigt som syftet med omförmälda förslag tillgodoses, erhålles alltså garanti mot att frikallelse inträder redan av en mera tillfällig och övergående anledning.

Antalet familjeförsörjare har i nämnda reservation beräknats till omkring 3 % av den inskrivna styrkan. Denna beräkning grundar sig på tillgängligt statistiskt material angående det antal värnpliktiga, som kommit i åtnjutande av familjeunderstöd. Då ifrågavarande statistiska material emel-

lertid icke är i allo fullständigt och då man vidare torde kunna räkna med att ej alla värnpliktiga, vilka varit berättigade att erhålla dylikt understöd, också anmält sig härtill, torde den här avsedda procenten böra beräknas till omkring 4 % av den inskrivna styrkan. Antalet familjeförsörjare kommer således att utgöra:

vapenföra	1,360 man,
icke vapenföra	208 » ,
	<hr/>
	eller tillhopa 1,568 man.

Detta manskap torde på ovan anført skäl böra frånräknas vid bestämmandet av *antalet årligen inskrivna värnpliktiga, som i fredstid äro skyldiga att inställa sig till tjänstgöring*, till följd varav detta antal skulle utgöra:

vapenföra	32,652 man,
icke vapenföra	5,001 » ,
	<hr/>
	Summa 37,653 man.

Antalet årligen inskrivna *studenter och likställda* har av försvarsrevisionen beräknats sålunda:

vapenföra	1,266 man,
icke vapenföra	142 » ,
	<hr/>
	eller tillhopa 1,408 man.

Denna beräkning är grundad på statistiska uppgifter för åren 1918—1920. Nu föreliggande uppgifter visa en ökning i fråga om antalet här avsedda värnpliktiga. Då denna ökning emellertid torde komma att ungefärligen motsvaras av den minskning, som inträder genom de förutsatta skärpningarna av fordringarna i avseende å kroppsbeskaffenheten, synes man jämväl här kunna räkna med samma antal årligen inskrivna studenter och likställda som revisionen.

Av samma skäl torde, i enlighet med vad revisionen föreslagit, antalet inskrivna »blivande läkare m. fl.» böra beräknas till 138, därav 125 vapenföra och 13 icke vapenföra.

Det årliga behovet av inskrivna värnpliktiga beräknas uppgå vid marinen till 3,814 man och vid flygvapnet till 632 man. För hären återstå således (37,653 — 3,814 — 632 =) 33,207 årligen inskrivna värnpliktiga. Nedanstående tabell utvisar den förutsatta fördelningen av studenter och likställda samt vapenfört och icke vapenfört manskap.

Årskon-
tingentens
fördelning
på hären,
marinen och
flygvapnet.

	Hären.			Marinen.			Flygvapnet.			Summa.		
	Va- pen- föra.	Icke va- pen- föra.	Sum- ma.	Va- pen- föra.	Icke va- pen- föra.	Sum- ma.	Va- pen- föra.	Icke va- pen- föra.	Sum- ma.	Va- pen- föra.	Icke va- pen- föra.	Sum- ma.
Studenter och likställda.												
Officersaspiran- ter	150	—	150	48	—	48	—	—	—	198	—	198
Blivande läkare m. fl.	117	13	130	8	—	8	—	—	—	125	13	138
För annan ut- bildning av- sedda	829	129	958	70	—	70	44	—	44	943	129	1,072
Tillhopa	1,096	142	1,238	126	—	126	44	—	44	1,266	142	1,408
Övriga värnplik- tiga	27,918	4,051	31,969	3,040	648	3,688	428	160	588	31,386	4,859	36,245
Summa	29,014	4,193	33,207	3,166	648	3,814	472	160	632	32,652	5,001	37,653

B. Uppdelning av härens värnpliktskontingent å för linjetjänst avsedda och ersättningsreserv.

Försvars-
revisionen.

Enligt försvarsrevisionens förslag äro de värnpliktiga avsedda att uppdelas i två olika kategorier, nämligen för linjetjänst avsedda samt ersättningsreserv. Den förra kategorien skulle erhålla en sådan fredsutbildning, att av densamma krigsdugliga formationer i erforderlig omfattning kunde omedelbart organiseras vid inträffande mobilisering. Ersättningsreserven skulle däremot erhålla endast en helt kort grundläggande utbildning i fred, så att den bleve skickad att vid mobilisering ingå i depåerna för att efter kompletterande utbildning kunna dels ersätta avgången vid fälthären, dels vid behov tagas i anspråk för uppsättande av nya formationer. Det huvudsakliga av handräckningstjänsten skulle i fredstid utföras av ersättningsreserven. För säkerställandet av mobiliseringsbehovet enligt den av revisionen förutsatta krigsorganisationen skulle vid hären årligen behöva till linjetjänst uttagas 15,631 man. Ersättningsreservens motsvarande årskontingent beräknades till 24,496 man.

Departements-
chefen.

Såsom under avdelningen »Allmänna grunder för lantförsvarets ordnande» framhållits, bör till utbildning icke uttagas större antal värnpliktiga, än som erfordras för den avsedda krigsorganisationens säkerställande. I sådant hänseende utförda beräkningar hava, som i det föregående omförmäls, givit vid handen, att den årligen inskrivna, för utbildning avsedda kontingenten icke kan sättas lägre än till omkring 26,855 man. Denna kontingent bör alltså uttagas till *linjetjänst*.

Den återstående delen av årskontingenten kommer således att uppgå till omkring (33,207 — 26,855 =) 6,352 man, därav omkring 4,051 icke vapenföra samt omkring 2,301 vapenföra. Ifrågavarande manskap avses, som i det följande (sid. 55) närmare omförmäles, i fredstid under sin värnpliktstjänstgöring uteslutande komma att förrätta handräckningstjänst. Givet är emellertid,

att detsamma — i främsta rummet det vapenföra manskapet — vid krigs tillfälle kommer att inkallas till depåerna för att, sedan vederbörlig utbildning bibringats, tagas i anspråk för ersättningsändamål m. m. Ifrågasvarande grupp av värnpliktiga erhåller således ur mobiliseringssynpunkt samma karaktär som den av försvarsrevisionen föreslagna ersättningsreserven. Det förhållandet, att denna senare, i den mån handräckningstjänstens fullgörande så medgav, i fredstid skulle bibringas en viss grundläggande militär utbildning, innebär uppenbarligen icke någon principiell skillnad i fråga om den avsedda användningen i krig. Med hänsyn härtill torde här berörda värnpliktsgrupp även enligt den av mig föreslagna värnpliktsanordningen lämpligen böra benämnas *ersättningsreserv*.

C. Grunder för uttagning av värnpliktiga till linjetjänst och ersättningsreserv.

Genom 1914 års härordning blevo värnpliktiga, som avlagt studentexamen eller erhållit avgångsbetyg från gymnasiet tredje ring vid allmänt läroverk, eller som vid annan läroanstalt förvärvat ett kunskapsmått, som, enligt vad Konungen förordnar, skall anses däremot svara, skyldiga att under fredstid för sin utbildning tjänstgöra, om de äro vapenföra i 485 dagar och, om de äro icke vapenföra, i 365 dagar. Den sålunda stadgade längre utbildningstiden avser att bibringa de vapenföra kompetens för tjänstgöring såsom plutonchefer eller i motsvarande befattningar samt göra de icke vapenföra användbara för vissa särskilda tjänster, exempelvis adjutants- och sjukhusunderofficersbefattningar vid etappväsendets sjukvårdsformationer, vissa intendentsbefattningar, expeditjonsbiträden o. s. v.

Försvarsrevisionen har ansett, att den år 1914 sålunda genomförda anordningen att taga värnpliktiga med högre allmänbildning i anspråk för särskilda befattningar inom organisationen alltjämt borde bibehållas. Erfarenheten från de gångna åren gäve nämligen oförtydligt vid handen, att ifrågasvarande värnpliktiga vore av mycket stor betydelse för härorganisationen dels på grund av den tillgång på värnpliktigt befäl, som därigenom erhöles och som svårligen kunde på annat sätt beredas, dels ock på grund av de specialkunskaper, som vissa bland dem, t. ex. läkare, veterinärer, ingenjörer m. fl., besatte. Vad befälsutbildningen anginge, vore det visserligen sant, att icke alla studenter och likställda lämpade sig lika väl för sådan utbildning, men i stort sett hade resultatet varit gott och tillfullo motsvarat förväntningarna. Det hade också visat sig, att på en och samma tid kunde med ifrågasvarande värnpliktiga nås ett högst avsevärt bättre utbildningsresultat än med övriga värnpliktiga. Jämväl ur synpunkten av försvarskostnadernas nedbringande syntes det revisionen nödvändigt att bibehålla den särskilda studentorganisationen. Det låge nämligen i öppen dag, att därest det för krigsorganisationen erforderliga befälet icke kunde på nu angivet sätt erhållas, andra åtgärder härför måste vidtagas, såsom

Studenter och
likställda.
Nuvarande
bestämmelser.

Försvars-
revisionen.

ökandet av det aktiva befälet, utöver vad som för fredsorganisationens upprätthållande vore oundgängligen erforderligt, anställandet av större antal reservstats- och annat reservbefäl, inrättandet av ytterligare läkar- och veterinärbeställningar o. s. v., allt åtgärder som vore ägnade att medföra högst avsevärda kostnader. Slutligen skulle ett slopande av studentorganisationen medföra synnerligen stora svårigheter för rekrytering i fredstid av det antal reservofficerare, som enligt den av revisionen tilltänkta krigsorganisationen vore oundgängligen erforderligt.

Då revisionen alltså hölle före, att den nuvarande studentorganisationen borde bibehållas och såsom ett väsentligt led ingå i den nya härordningen, följde därav, att samtliga till krigstjänst dugliga studenter och likställda, såväl vapenföra som icke vapenföra, borde uttagas för utbildning till tjänst i linjen.

*Departements-
chefen.*

I likhet med försvarsrevisionen håller även jag före, att samtliga studenter och likställda böra uttagas för utbildning till tjänst i linjen. Nödvändigheten härav är på grund av den nu förutsatta krigsorganisationens större omfattning om möjligt än mera framträdande än enligt revisionens förslag. Tillgång vid mobilisering på ifrågavarande högre kvalificerade värnpliktiga utgör en oundgänglig förutsättning för nämnda organisations upprätthållande.

Som förut (sid. 40) nämnts, beräknas den årligen vid hären inskrivna kontingenten studenter och likställda till i medeltal 1,238 man (officersaspiranter medräknade).

*Övriga
värnpliktiga.*

Enligt vad i det föregående (sid. 40) omförmäls, kan den för hären årligen erforderliga kontingenten av de till linjetjänst uttagna värnpliktiga icke sättas lägre än till omkring 26,855 man. Efter avdrag av studenter och likställda beräknas den återstående styrkan uppgå till minst 25,620 man. Av skäl, som försvarsrevisionen i sitt betänkande (Del 1, sid. 156) anfört, bör denna styrka icke sättas i något procentuellt förhållande till vederbörliga årsklassers storlek, utan bör densamma i värnpliktslagen bestämmas till nyss angivna minimisiffra eller 25,620 man. Därigenom kommer såväl infanteriet som specialtruppslagen att vid inskrivningen årligen erhålla sin vissa till siffran bestämda linjekontingent.

Emellertid kommer nämnda kontingent givetvis att innesluta ett antal värnpliktiga, för vilka efter inskrivningen kan förväntas inträda sådant förhållande, som angives i värnpliktslagens § 16 mom. 2 med dess i det föregående (sid. 38) förutsatta ökade räckvidd, och vilka värnpliktiga därför komma att erhålla uppskov med (hemförlovning från) dem eljest åliggande första tjänstgöring (tjänstgöring i en följd) för att i sinom tid vinna frikallelse från värnpliktens fullgörande under fredstid. För att motväga verkan härav synes i värnpliktslagen böra intagas en bestämmelse om rätt för Kungl. Maj:t att förordna om ovan angivna minimisiffras ökande följande år med motsvarande antal man.

Uti den vid revisionens betänkande fogade socialdemokratiska reservationen har föreslagits viss ökning av linjekontingenten i och för handräckningsbehovets tillgodoseende under första tjänstgöringen. Genom en sådan anordning skulle, till fördel för utbildningen, de för utbildning i linjetjänst mindre lämpade värnpliktiga kunna under rekrytskolans första veckor avskiljas för utförande av handräckningsarbete. En motsvarande ökning av en linjekontingent utav den storlek, varmed jag i det föregående räknat, kan givetvis icke äga rum, enär det härför till förfogande stående antalet vapenföra värnpliktiga (omkring 2,301 man) icke medger detta. Då jag dessutom, som längre fram omförmäles, förutsätter, att linjemanskapet vid ett och samma truppförband kommer att inryeka till tjänstgöring å olika tider av året, skulle, oavsett nyssnämnda förhållande, tillämpningen av ett sådant system bliva förenat med avsevärda svårigheter. Även om således ej någon utökning av linjekontingenten för angivna ändamål synes kunna ifrågakomma, torde man dock böra räkna med att överföring i viss utsträckning från linjetjänst till ersättningsreserv bör äga rum under första tjänstgöringen av sådana värnpliktiga, som på grund av bristande anlag eller dylikt mindre väl lämpa sig för utbildning till linjemanskap.

Enligt försvarsrevisionens förslag skulle linjekontingenten å fastlandet uttagas medelst lottning. Då kontingenten i fråga uppgick till endast 14,075 man, under det att ersättningsreserven, vilken till omkring $\frac{4}{5}$ bestod av vapenfört manskap, beräknades erhålla en årligen inskriven styrka av omkring 24,500 man, ansågs en sådan anordning ofrånkomlig.

Därest nu, på sätt jag i det föregående (sid. 40) angivit, det årligen till ersättningsreserven uttagna antalet värnpliktiga beräknas uppgå till omkring 6,352 man, därav omkring 4,051 icke vapenföra, utgör således det antal vapenföra, vilket normalt beräknas årligen behöva uttagas till ersättningsreserven, endast omkring 2,301 man. Att bland de vapenföra utan lottning uttaga vare sig detta antal eller det större antal, vilket vid särskilt manstarka årsklasser kan vara att räkna med, torde emellertid icke bliva förenat med några större svårigheter. Ifrågavarande uttagning torde nämligen jämförelsevis lätt kunna göras bland sådana vapenföra, som förklaras »dugliga i viss vapentjänst» eller som eljest av fysiska skäl eller andra orsaker icke anses särskilt lämpade för utbildning i linjetjänst. En annan grund för uttagning av vapenför värnpliktig till ersättningsreserven synes böra vara förefintlighet av ömmande sociala skäl, med hänsyn till vilka värnpliktstjänstgöringens fullgörande i ersättningsreserven för den värnpliktige skulle innebära en lättnad.

I enlighet med vad sålunda anförts, torde uttagningen av ifrågavarande värnpliktiga till linjetjänst och ersättningsreserv böra utan anlitan av lottning äga rum på huvudsakligen följande sätt.

Inskrivningsnämnden verkställer såsom hittills inskrivningen av de värnpliktiga. Med ledning av den vid förrättningen företagna läkarundersökningen m. m. och efter prövning av vederbörandes därom gjorda framställ-

ningar bestämmer nämnden vidare, att vissa värnpliktiga på grund av bristande lämplighet till linjetjänst skola hänföras till ersättningsreserven. Beträffande övriga värnpliktiga — med undantag av studenter och likställda samt vissa å sjömanshus inskrivna, vilka samtliga alltid skola uttagas till linjetjänst — har nämnden endast att uppgöra förslag till uttagning till linjetjänst samt tilldelning till olika truppslag eller tjänster, med angivande av vederbörandes större eller mindre lämplighet i ena som andra avseendet. Inskrivningsrevisionen tillkommer det sedan att bland dessa värnpliktiga enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser verkställa uttagning till linjetjänst och ersättningsreserv samt tilldelning till truppslag och tjänster. Härvid böra de värnpliktigas önskningsar i möjligaste mån beaktas.

Huru inskrivnings- och uttagningsproceduren bör i sina detaljer ordnas, torde, då bestämmelserna härom hava sin plats i inskrivningsförordningen, böra ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma.

Enligt försvarsrevisionens förslag skulle samtliga värnpliktiga å Gotland uttagas till linjetjänst. En dylik anordning ansågs nödvändig, då Gotland icke alltid kunde påräkna att vid inträffande mobilisering erhålla för försvaret erforderliga truppkontingenter från fastlandet och följaktligen komme att för sitt försvar huvudsakligen vara hänvisat till sin egen värnplikts-tillgång. En uppdelning av de värnpliktiga å för linjetjänst avsedda och å ersättningsreserv i samma proportion som å fastlandet kunde därför icke ifrågasättas.

Om nu, såsom jag i det föregående förutsatt, i det närmaste hela den vapenföra kontingenten uttages till linjetjänst, förefinnes icke anledning att låta Gotlands inskrivningsområde intaga någon undantagsställning i förevarande hänseende.

På grund av den gotländska årskontingentens ringa storlek måste man däremot — i likhet med försvarsrevisionen — räkna med att ett visst antal värnpliktiga beordras från fastlandet för fullgörande av sin fredstjänstgöring på Gotland.

D. Avgången bland de inskrivna värnpliktiga samt dessas uppdelning på härens olika truppslag.

Under tiden mellan inskrivningen och utträdet ur värnpliktsåldern undergår varje årsklass värnpliktiga en så småningom skeende minskning till följd av dödsfall, utvandring, inträdd oduglighet till krigstjänst m. m. Då denna avgång är rätt så avsevärd, måste givetvis hänsyn tagas till densamma vid beräkandet av det sannolika antalet värnpliktiga, vilka inställa sig till fredstjänstgöring samt vid mobilisering.

Mot de grunder, enligt vilka försvarsrevisionen beräknat ifrågavarande avgång, har jag icke någon erinran att framställa. Med hänsyn till de

*Avgången
bland de in-
skrivna värn-
pliktiga.*

avvikelser från revisionens förslag i övrigt, jag, enligt vad i det föregående anförts, anser mig böra föreslå, torde emellertid vissa jämkningar vara erforderliga.

Avgången bland de vapenföra under första tjänstgöringen beräknades i 1914 års härordningsproposition till 15 % av antalet tillstädeskomna. Erfarenheten har visat, att denna avgångsprocent varit riktigt beräknad. Uti sitt förslag har emellertid försvarsrevisionen ansett sig icke behöva beräkna avgången under första tjänstgöringen bland de till linjetjänst inskrivna värnpliktiga högre än till 10 % av de tillstädeskomna. Revisionen har nämligen räknat med att hemförlovning på grund av familjeskäl skulle med den förutsatta organisationen äga rum i avsevärt mindre omfattning än hittills, ävensom att kassationsprocenten för linjemanskapet, vilket komme att utgöra ett urval av de i fysiskt hänseende bäst utrustade värnpliktiga, skulle bliva väsentligt mindre än för närvarande.

Även med utgångspunkt från de av mig angivna förutsättningarna beträffande värnpliktskontingentens storlek och fördelning på linjetjänst och ersättningsreserv m. m. torde avgången bland de till linjetjänst uttagna under första tjänstgöringen sannolikt bliva mindre än under nuvarande förhållanden (15 %), dels beroende på de förutsatta skärpta bestämmelserna i avseende å kroppsbeskaffenhet och dels som följd av den föreslagna frikallelsen från tjänstgöring i fredstid av s. k. familjeförsörjare. Härtill bidrager ock, att ett antal såsom vapenföra inskrivna värnpliktiga ej behöver tagas i anspråk för utbildning till linjetjänst (sid. 40). Detta överskott kommer naturligen att utgöras av sådana värnpliktiga, som i fysiskt hänseende icke äro särskilt lämpade för sådan utbildning eller för vilka värnplikts-tjänstgöringens fullgörande i ersättningsreserven med hänsyn till ömmande sociala skäl skulle innebära en lättnad. Angivna förhållanden motvägas emellertid av den avsevärda ökningen utav linjekontingenten, utöver vad försvarsrevisionen föreslagit. Därtill kommer, att, såsom i det föregående (sid. 43) omförmäلت, vissa värnpliktiga, vilka på grund av bristande anlag eller dylikt mindre väl lämpa sig för utbildning till linjemanskap, i viss utsträckning förutsättas komma att under första tjänstgöringen överföras till ersättningsreserven. På grund härav torde avgången under nämnda tjänstgöring fortfarande böra beräknas till 15 %. Av dem, som sålunda avgå, förutsättes en tredjedel komma att hemförlovas och återstoden komma att överföras till ersättningsreserven.

Såsom i det föregående antytts, avses vissa delar av linjekontingenten skola påbörja sin första tjänstgöring på hösten samma år inskrivningen äger rum. Vid infanteriet bör för sådan kontingent, i enlighet med vad chefen för generalstaben framhållit, avgången före inställelsen beräknas till 6 %. I övrigt torde avgången bland de inskrivna värnpliktiga böra i huvudsak beräknas enligt de av revisionen angivna grunderna.

Nedanstående tabell utvisar, huru ifrågavarande avgång, med hänsyn till vad ovan anförts, bör beräknas.

Tid för avgången.	Avgångs-procent.	Anteckningar.
I. Till linjetjänst uttagna värnpliktiga.		
<i>Mellan inskrivning och inställelse till första tjänstgöring.</i>		
Inställelsen äger rum:		
a) sommaren inskrivningsåret	1) 2.5	1) Av den inskrivna styrkan. 2) Av antalet tillstadeskomna.
b) hösten inskrivningsåret:		
infanteriet	1) 6	
övriga truppslag	1) 4	
c) våren året efter inskrivningsåret	1) 8	
<i>Under första tjänstgöringen</i>	2) 15	
<i>Under repetitionsövning i omedelbar anslutning till första tjänstgöring</i>	2) 0.7	
<i>Under annan repetitionsövning</i>	2) 2	
<i>Under vardera 2.—15. åren utöver den avgång, som äger rum under tjänstgöring</i>	2) 2	
II. Till ersättningsreserv uttagna värnpliktiga.		
<i>Före inställelsen till tjänstgöring (första tjänstgöringsomgången)</i>	1) 4	
<i>Under tjänstgöringen</i>	2) 5	

Årskontingen-
tens fördel-
ning på de
olika trupp-
slagen.

a) Studenter
och likställda.

Såsom förut nämnts, beräknas härens inskrivna årskontingent studenter och likställda till 1,238 man, därav 150 officersaspiranter, 130 blivande läkare m. fl. samt 958 för annan utbildning avsedda.

Antalet *officersaspiranter* är beroende på huru många officerare årligen anses böra anställas för att hålla officersskåren fulltalig. För sådant ändamål beräknas, som i annat sammanhang närmare omförmäles, att omkring 110 kadetter årligen utexamineras från krigsskolan. I enlighet med av försvarsrevisionen följda beräkningsgrunder bör det med hänsyn härtill erforderliga antalet årligen antagna officersaspiranter beräknas till 150.

Den såsom *blivande läkare m. fl.* betecknade kategorien omfattar läkare, tandläkare, apotekare och veterinärer. I enlighet med vad revisionen beräknat, torde denna kategori komma att i medeltal årligen fördela sig ungefärligen sålunda:

läkare	93
tandläkare	17
apotekare	8
veterinärer	12

Summa 130.

De för *annan utbildning avsedda* beräknas komma att fördelas på de olika truppslagen ungefärligen sålunda:

infanteriet	496
kavalleriet	17
artilleriet	200

ingenjörtrupperna	55
trängtrupperna	140
intendenturtrupperna	30
olika truppslag i intendenturbefattning	20
	<hr/>
	Summa 958.

I sistnämnda antal ingå de olika truppslagens reservofficersaspiranter, beträffande vilka närmare uppgifter komma att lämnas längre fram i annat sammanhang (sid. 290).

Antalet övriga, till linjetjänst årligen uttagna värnpliktiga uppgår till 25,620 man. Huru dessa böra fördelas på olika truppslag bestämmes i första hand av mobiliseringsbehovet. Enligt den förutsatta krigsorganisationen bör fördelningen ske på följande sätt:

b) Övriga till linjetjänst uttagna.

infanteriet	18,000
kavalleriet	875
artilleriet	3,600
ingenjörtrupperna	1,345
trängtrupperna	1,400
intendenturtrupperna	400
	<hr/>
	Summa 25,620.

Antalet till ersättningsreserv årligen uttagna värnpliktiga beräknas (sid. 40) uppgå till omkring 6,352 man. För detta manskaps uppdelande å olika truppslag är givetvis handräkningsbehovet bestämmande.

c) Till ersättningsreserv uttagna värnpliktiga.

E. Värnpliktstid och uppståndsindelning.

Enligt gällande värnpliktslag är varje svensk man värnpliktig från och med det kalenderår, under vilket han fyller 20 år, till och med det, under vilket han fyller 42 år. Antalet årsklasser värnpliktiga utgör alltså 23.

Nuvarande bestämmelser.

Värnplikten fullgöres i beväringen och landstormen. Beväringen delas i första och andra uppådet. Tjänstetiden i beväringen är 15 år, därav 11 år i första och 4 år i andra uppådet. Under den tid, värnpliktig icke tillhör beväringen, tillhör han landstormen. Tjänstetiden i landstormen är således i regel 8 år.

Enligt försvarsrevisionens förslag skulle inryckning till första tjänstgöring för linjemanskapet i regel äga rum på våren andra värnpliktsåret. Då enligt 1914 års härordning det vapenföra manskapets första tjänstgöring vanligen började på hösten första värnpliktsåret, skulle således antalet vid mobilisering disponibla utbildade årsklasser komma att minskas med en, därest de nuvarande bestämmelserna rörande värnpliktstid och uppståndsindelning bibehölls oförändrade. För undanröjande av denna olägenhet har revisionen föreslagit, att antalet årsklasser i beväringen skulle ökas från 15 till 16, därav 12 i första och 4 i andra uppådet. Då någon

Försvarsrevisionen.

ändring av värnpliktstiden icke ifrågasattes, komme tjänstetiden i landstormen att minskas från 8 till 7 år.

Generalskommissionen.

Generalskommissionen har framhållit, att de uppgifter, vilka i krig ålåg landstormen, krävde ett betydande antal landstormstrupper. För bevakningsavdelningar och dylikt måste avlösning finnas. Behovet av sådana trupper bleve alltså stort. Under nuvarande förhållanden kunde detsamma icke tillfullo tillgodoses. Därest revisionens förslag (Del 1, sid. 168) antoges, skulle en stor brist uppstå dels till följd av minskningen av antalet årsklasser inom landstormen från 8 till 7, dels emedan ersättningsreserven i stor utsträckning icke kunde användas. Det av revisionen förutsatta antalet årsklasser måste alltså ökas; detsamma borde enligt kommissionens mening för erhållande av någorlunda nöjaktiga förhållanden vara minst 10, vilket innebure en utsträckning av värnpliktstiden till och med det 45. året. Framhållas borde, att antalet årsklasser med hänsyn till ett lämpligt anordnande av avlösningarna icke borde vara udda.

Departementschefen.

Enligt vad av den föregående framställningen framgår, anser jag mig, i likhet med försvarsrevisionen, böra förorda tjänstgöringens anordnande på sådant sätt, att huvuddelen av det värnpliktiga linjemanskapet inrycker till första tjänstgöring på våren andra värnpliktsåret. Ur mobiliserings-synpunkt medför detta alltså samma olägenhet som den ovan angivna, av revisionen påvisade. Till följd av det avsevärt ökade antalet till linjetjänst årligen uttagna värnpliktiga, som nu förutsättes, blir emellertid nämnda olägenhet av väsentligt mindre betydelse än enligt revisionens förslag. Vid sådant förhållande torde någon ökning av antalet årsklasser i beväringen icke böra vidtagas.

I fråga om antalet årsklasser inom landstormen har generalskommissionen påyrkat dess ökande till minst 10. Ehuru en dylik utökning av tjänstetiden inom landstormen är ur militär synpunkt önskvärd, anser jag mig dock på av försvarsrevisionen (Del 1, sid. 167) anförda skäl icke böra framställa något förslag i sådan riktning.

I enlighet med vad sålunda anförts, torde alltså nu gällande bestämmelser om värnpliktstid och uppådsindelning böra bibehållas oförändrade.

F. Utbildningstiden.

1. För linjetjänst uttagna värnpliktiga.

Allmänna synpunkter.

Chefen för generalstabens.

Chefen för generalstabens har framhållit, att erfarenheterna från världskriget icke gäve stöd åt den meningen, att utbildningstiden för de värnpliktiga nu kunde beräknas kortare än enligt 1914 års värnpliktslag, utan fastmera ginge i den riktningen, att en utsträckning av denna utbildningstid vore önskvärd, särskilt vid infanteriet. Inom den kostnadsram, som låge till grund för det av honom utarbetade härordningsförslaget, vore det

emellertid icke möjligt att för alla värnpliktskategorier bibehålla utbildningstiderna i 1914 års värnpliktslag, därest andra berättigade krav skulle kunna tillgodoses. Detta kunde så mycket mindre ske, som enligt de allmänna grunderna för härordningsförslaget den personliga tjänstgöringsskyldigheten borde bibehålla sin karaktär av allmän värnplikt och därför en uppdelning av värnpliktskontingenten i kategorier, på sätt försvarsrevisionen förordat, borde undvikas. Det hade också blivit nödvändigt att i huvudsak bestämma fredstjänstgöringens längd i enlighet med försvarsrevisionens förslag. En ytterligare minskning av utbildningstiden för infanteriet måste anses utesluten. Under världskriget hade nya stridsmedel tillkommit vid infanteriet. Om utbildningstiden för värnpliktiga i allmänhet bestämdes alltför kort vid detta truppslag, bleve det nödvändigt att specialisera utbildningen i så hög grad, att den allmänna infanteriutbildningen, enkannerligen utbildningen i fält- och bevakningstjänst, komme att ersättas för stora grupper av infanteriets värnpliktiga. Försvarsrevisionen hade i sitt förslag sökt avväga, var gränsen ur denna synpunkt låge mellan det möjliga och det otillfredsställande. Den utbildningstid, försvarsrevisionen föreslagit, vore också den kortast möjliga för att de värnpliktiga omedelbart vid mobilisering skulle kunna ingå i, såväl sommar- som vintertid, operations- och stridsdugliga truppförband vid sidan av fast och f. d. fast anställd personal samt av värnpliktiga med fullständig soldatutbildning ävensom för att befälets utbildning och krigsduglighet skulle kunna tillgodoses under fredsövningarna.

Ehuru sålunda det av chefen för generalstaben uppgjorda besparingsförslaget i avseende å utbildningstidens längd i stort sett anslöte sig till försvarsrevisionens, hade det dock ansetts erforderligt att i detta vidtagna vissa ej oväsentliga förändringar. Erfarenheterna från världskriget hade bestyrkt, att infanteriet vore härens ojämförligt viktigaste truppslag. Denna erfarenhet vore för ett litet land som vårt med jämförelsevis ringa ekonomiska resurser värd särskilt beaktande. En svensk härordnings förnämsta uppgift vore därför nu som förr att dana ett stridsdugligt infanteri. Någon ökning av de utbildningstider, försvarsrevisionen föreslagit för studenter och likställda, för underbefäl och fackmän samt för övriga värnpliktiga vid infanteriet, kunde såsom nyss nämnts, av kostnadsskäl ej föreslås, fränsett ett kortvarigt skjutmöte i samband med den sista repetitionsövningen. Av särskild vikt vore emellertid att undersöka, huru stor uttagningen till underbefäl och fackmän under sådana förhållanden borde vara. Enligt 1914 års värnpliktslag uttoges högst 14 % av hela antalet fotfolket tilldelade vapenföra värnpliktiga för utbildning till underbefäl och fackmän. Erfarenheterna från världskriget gäve vid handen, att infanteriet nu krävde jämförelsevis större antal befäl och underbefäl än före världskriget, beroende i främsta rummet därav, att de lägsta underavdelningarna på grund av de med stridsledningen förenade svårigheterna icke kunde göras så starka som förut. Vid infanteriet vore därför med hänsyn till mobiliseringsbe-

hovet en ökad uttagningsprocent av underbefäl och fackmän erforderlig. Försvarsrevisionen hade emellertid såväl av kostnadsskäl som med hänsyn till de värnpliktiga ej ansett sig kunna framställa något förslag till höjning av uttagningsprocenten till underbefäl och fackmän under förmenande, att de mest oundgängliga behoven i allt fall kunde någorlunda nöjaktigt tillgodoses. Generalskommissionen hade däremot framhållit, att den hittillsvarande uttagningsprocenten till underbefäl och fackmän numera vore för liten och borde höjas. För en ökad uttagning till underbefäl och fackmän talade emellertid icke endast de förändringar i infanteriets organisation, vilka måste bliva en följd av världskrigets erfarenheter, utan även de inskränkningar, vilka föresloges i kadern och i utbildningstiden för övriga värnpliktiga. Det vore nämligen tydligt, att flera platser måste fyllas med såsom underbefäl och fackmän utbildade värnpliktiga i samma mån som den fast anställda kadern minskades och i samma mån som värnpliktiga i allmänhet erhöle kort utbildning och därigenom saknade förmåga att fullgöra mera kvalificerad tjänst. Såsom uti det föregående hade framhållits, måste infanteriets användbarhet ovillkorligen säkerställas, om härordningen skulle kunna fylla sin uppgift. En oeftergivlig förutsättning härför vore, att uttagningen av underbefäl och fackmän beräknades tillräckligt stor för fyllande av det oundgängliga behovet. Enligt verkställda beräkningar kunde ökningen av antalet underbefäl och fackmän inskränkas till 50 % av nuvarande antal. Uttagningen borde därför bestämmas till 21 %, därest uttagningen verkställdes på samma sätt som för närvarande, det vill säga först efter de värnpliktigas inryckning till första tjänstgöring. Om däremot uttagning verkställdes redan i samband med inskrivningen, borde uttagningen bestämmas till 25 %. En ökning vid infanteriet av det antal värnpliktiga, som uttoges till underbefäl och fackmän, vore i och för sig fullt berättigad, då erfarenheterna från världskriget på intet sätt gäve stöd åt den uppfattningen, att en kortare utbildningstid kunde anses tillräcklig för infanteriet än för övriga truppslag. För att detta skulle kunna ske inom den angivna kostnadsramen, vore det emellertid nödvändigt att vidtaga vissa inskränkningar beträffande den av revisionen föreslagna utbildningstiden för kavalleriet, artilleriet och ingenjörtrupperna. En dylik åtgärd syntes väl stå i överensstämmelse med de allmänna synpunkter, vilka läge till grund för chefens för generalstaben förslag. Uti dessa angäves nämligen, att de minskningar i de värnpliktigas utbildningstid, vilka befunes oundgängliga för försvarsutgifternas nedbringande, borde, med beaktande i möjligaste mån av erfarenheterna från världskriget, träffa samtliga truppslag och tjänster i enlighet med deras särskilda natur. Såsom utgångspunkt för de sålunda ifrågasatta minskningarna borde helt naturligt läggas 1914 års ännu gällande värnpliktslag och icke försvarsrevisionens förslag.

Enligt det av chefen för generalstaben uppgjorda förslaget komme, även om hänsyn toges till organisationens omfattning, ett väsentligt större antal

vapenföra värnpliktiga att erhålla verklig soldatutbildning än enligt försvarsrevisionens förslag. Detta tillskott av värnpliktiga borde fördelas på alla truppslag och truppförband. Till följd härav bleve det möjligt att även vid kavalleriet, artilleriet och ingenjörtrupperna, i överensstämmelse med vad som enligt 1914 års värnpliktslag skett beträffande infanteriet, trängen och intendenturtrupperna, uppdelade de vapenföra värnpliktiga på tvenne tjänstbarhetskategorier, utan att därigenom fredstjänsten åsidosattes eller mobiliseringen försvårades i alltför hög grad. Även för kavalleriet, artilleriet och ingenjörtrupperna borde därför införas tvenne utbildningstider för vapenföra värnpliktiga, en av längre varaktighet, motsvarande utbildningstiden för underbefäl och fackmän vid infanteriet, samt en av kortare varaktighet, lika lång som för vapenföra i allmänhet vid infanteriet eller 255 dagar. Till den längre utbildningen uttoges i allmänhet endast sådana värnpliktiga, vilka vid mobilisering skulle användas i beriden eller annan mera krävande tjänst, under det att övriga värnpliktiga i utbildningshänseende jämställdes med flertalet av infanteriets värnpliktiga. De olägenheter för nämnda specialtruppslag, som med nödvändighet måste följa av en dylik åtgärd, uppvägdes av den förbättrade utbildningen, som inom samma kostnadsram kunde beredas vissa infanteriet tilldelade värnpliktiga. En förutsättning härför vore dock, att antalet värnpliktiga med den längre utbildningstiden vid kavalleriet, artilleriet och ingenjörtrupperna icke understege, vad som vore oundgängligen erforderligt med hänsyn till mobiliseringsbehovets och fredstjänstens tillgodoseende.

Av trängen i egentlig trängtjänst samt förplägnadstrupperna tilldelade vapenföra värnpliktiga uttoges enligt nuvarande bestämmelser efter första tjänstgöringens början högst 14 % för utbildning till underbefäl och fackmän. Av trängen i sjukbärartjänst och i egentlig sjukvårdstjänst tilldelade vapenföra värnpliktiga uttoges likaledes efter första tjänstgöringens början högst 10 % för utbildning till underbefäl och fackmän. Inspektören för trängen hade framhållit, att det vore nödvändigt öka uttagningsprocenten, och att den borde göras lika för samtliga tjänstegrenar vid trängen. En åtgärd i denna riktning syntes vara av behovet påkallad i betraktande av den korta utbildningstiden vid detta truppslag för flertalet värnpliktiga. Samma uttagningsprocent borde även tillämpas vid intendenturtrupperna. Med hänsyn härtill och till att uttagning förutsatts äga rum redan vid inskrivningen, borde uttagning för utbildning till underbefäl och fackmän bestämmas till 20 % för vapenföra värnpliktiga, tilldelade trängen i samtliga tjänster och intendenturtrupperna.

Såsom under avdelningen »Allmänna grunder för lantförsvarets ordnande» framhållits, anser jag nödvändigt att i fråga om utbildningstidens längd gå ned så långt, som kan anses tillrädligt. Frågan blir då, vilken utbildningstid, som bör bestämmas.

Till ledning vid denna frågas bedömande torde kunna tjäna å ena sidan försvarsrevisionens förslag i detta hänseende, å andra sidan de nu tillämpade

Departementschefen.
Utbildningstidens längd.

provisorietiderna. Revisionen har i allmänhet räknat med en utbildningstid om 255 dagar vid infanteriet och 350 dagar vid kavalleriet, artilleriet och ingenjörtrupperna samt ansett det med dessa tider möjligt erhålla i stort sett samma utbildningsresultat, som avsetts med de i 1914 års härordning fastställda. Motsvarande provisorietider uppgå till 165 respektive 225 dagar. Att på dessa tider dana fältdugliga soldater vore enligt revisionens uppfattning uteslutet. Det av chefen för generalstaben framlagda besparingsförslaget ansluter sig, som av den föregående redogörelsen framgår, beträffande utbildningstidens längd i stort sett till revisionens förslag. Den av revisionen föreslagna utbildningstiden vore enligt generalstabschefens uppfattning den kortaste möjliga, för att de värnpliktiga omedelbart vid mobilisering skulle kunna ingå i såväl sommar- som vintertid operations- och stridsdugliga truppförband vid sidan av fast och f. d. fast anställd personal samt av värnpliktiga med fullständig soldatutbildning ävensom för att befälets utbildning och krigsduglighet skulle kunna tillgodoses under fredsövningarna.

Ehuru det ur militär synpunkt givetvis skulle vara önskvärt att kunna i allo räkna med de av försvarsrevisionen föreslagna och av chefen för generalstaben i hans besparingsförslag i stort sett förutsatta utbildningstiderna, har jag dock med hänsyn till den avvägning, som, enligt vad under avdelningen »Allmänna grunder för lantförsvarets ordnande» närmare omförmälts, ur kostnadssynpunkt måste göras mellan härordningens grundläggande element (organisationens omfattning, truppersnas utbildning samt dessas beväpning och utrustning), funnit mig böra föreslå vissa nedsättningar i nämnda utbildningstider. De grunder, som härvid tillämpats, komma att längre fram närmare angivas i samband med redogörelsen för utbildningstiden vid de olika truppslagen. Det torde dock vara lämpligt att redan i detta sammanhang lämna en översikt av de sålunda förutsatta utbildningstiderna till ledning vid bedömandet av dessa tiders tillräcklighet för ändamålet i fråga. Jag har fördenskull låtit upprätta följande tabell, i vilken även motsvarande tider enligt gällande härordning och nu tillämpat provisorium ävensom enligt försvarsrevisionens (majoritetsförslaget och den av herr Joh. Nilsson m. fl. avgivna reservationen) och chefens för generalstaben förslag ansetts böra upptagas.

	Sammanlagt dagantal för utbildning av					
	till linjetjänst uttagna värnpliktiga.			vapenföra värnpliktiga.		
	Föreliggande förslag.	Försvarsrevisionen (majoritetsförslaget).	Försvarsrevisionen, reservation av herr Joh Nilsson m. fl.	1914 års härordning ^{b)}	Provisoriet.	Chefens för generalstaben förslag.
I. Värnpliktiga i allmänhet.						
<i>Infanteriet:</i>						
Flertalet	¹⁾ 195(225)	²⁾ 255	180	340	¹⁾ 165(195)	³⁾ 255
Underbefäl eller fackmän	350	365	240	400	¹⁾ 225(255)	³⁾ 350
<i>Kavalleriet</i>	350	350	240	365	¹⁾ 225(255)	$\left. \begin{array}{l} 25 \% 255 \\ 75 \% 350 \end{array} \right\}$
<i>Artilleriet:</i>						
Flertalet	240	⁴⁾ 350	⁴⁾ 240	⁴⁾ 365	¹⁾ 225(255)	$\left. \begin{array}{l} 43 \% 255 \\ 57 \% 350 \end{array} \right\}$
Underbefäl eller fackmän	350					
<i>Ingenjörtrupperna:</i>						
Flertalet	240	⁴⁾ 350	⁴⁾ 240	⁴⁾ 365	¹⁾ 225 255	$\left. \begin{array}{l} 30 \% 255 \\ 70 \% 350 \end{array} \right\}$
Underbefäl eller fackmän	350					
<i>Trängtrupperna:</i>						
Flertalet	¹⁾ 195(225)	210	180	240	¹⁾ 165(195)	210
Underbefäl eller fackmän	325	325	240	365	¹⁾ 225(255)	325
<i>Intendenturtrupperna:</i>						
Flertalet	¹⁾ 195(225)	180	180	240	¹⁾ 165(195)	210
Underbefäl eller fackmän	325	300	240	365	¹⁾ 225(255)	325
II. Studenter och likställda.						
	350	365	330	485	330	365

¹⁾ Siffran inom parentes avser värnpliktiga, vilka påbörja sin första tjänstgöring på hösten under första året.

²⁾ Enligt reservation av herrar Ekman och Bengtsson minskas utbildningstiden vid infanteriet med 25 dagar och äger vid övriga truppslag »motsvarande förkortning» av utbildningstiden rum.

³⁾ Härtill kommer för vissa värnpliktiga ett skjutmöte om 8 dagar, förlagt i anslutning till sista repetitionsövningen.

⁴⁾ Underbefäl eller fackmän uttagas icke.

⁵⁾ Reservtruppövning och landstormsovning äro icke medräknade.

⁶⁾ Procentsiffrorna avse fältartilleriet (utom luftvärnsartilleriet och arméartilleriet).

Av denna tabell framgår bland annat följande.

Utbildningstiden vid kavalleriet har upptagits i enlighet med revisionens förslag. Samma utbildningstid har beräknats vid artilleriet och ingenjörtrupperna för en mindre del av dessa truppslag tilldelade värnpliktiga. För det stora flertalet av dessa värnpliktiga har avsetts en kortare utbildningstid. Denna utbildningstid har satts till 240 dagar,

eller det dagantal, som av försvarsrevisionen på sin tid föreslogs beträffande 1920 års värnpliktsklass. Vid trängtrupperna har utbildningstiden i förhållande till revisionens förslag ansetts böra minskas för flertalet värnpliktiga med ett mindre antal dagar. Vid intendenturtrupperna har däremot för samtliga värnpliktiga en mindre ökning ansetts böra vidtagas. Vad slutligen beträffar infanteriet, har utbildningstiden för underbefäl eller fackmän, vilken grupp ansetts böra något ökas, beräknats till 350 dagar. För det stora flertalet infanteriet tilldelade värnpliktiga har det däremot blivit nödvändigt att begränsa utbildningstiden till 195 dagar för de sommartjänstgörande och till 225 dagar för de vintertjänstgörande.

Vid bedömandet av de sålunda föreslagna utbildningstiderna och möjligheten att med dessa nå ett någorlunda godtagbart resultat, är emellertid icke blott dagantalet i och för sig den enda inverkan faktorn. I det föregående har under avdelningen »Allmänna grunder för lantförsvarets ordnande» bland annat framhållits, att de mobiliserade linjeförbanden enligt den av mig föreslagna organisationen, trots skillnaden i avseende å utbildningstidens längd, komma att i utbildningshänseende erhålla en fördelaktigare sammansättning än enligt revisionens förslag. Nödvändiga förutsättningar för att det med de av mig föreslagna utbildningstiderna avsedda resultatet skall kunna ernås äro emellertid:

att de till linjetjänst uttagna värnpliktiga endast undantagsvis och i mindre omfattning tagas i anspråk för annan handräckningstjänst än ordinarie sådan inom kompani (skvadron o. s. v.);

att reglementen, utbildningsföreskrifter och utbildningsmetoder bliva på ett lämpligt sätt avpassade efter de föreslagna tiderna för utbildningen;

att den befälsstillgång, vilken beräknas stå till förfogande för utbildningen, icke kommer att minskas genom bortkommenderingar, vakanser o. d.; samt

att befälet i fråga om utbildningens planläggning och bedrivande är väl vuxet sin uppgift.

Åtgärder för
höjandet av
utbildningens
effektivitet.

Bland de olika omständigheter, vilka inverka på utbildningens effektivitet, är, som försvarsrevisionen framhållit, *årstiden för övningarnas bedrivande* en av de viktigaste.

Enligt 1914 års härordning skulle som bekant den huvudsakliga delen av rekrytskolan (»första tjänstgöringen») för den stora massan av de värnpliktiga förläggas till vinterhalvåret, med inryckning till tjänstgöringen omkring den 1 november det år, inskrivning skedde. Efter att (Del. 1, sid. 171) hava redogjort för de olika skäl, som år 1914 framfördes till stöd för utbildningstidens förläggning på det ena eller andra sättet, har försvarsrevisionen framhållit, att det för densamma stode fullkomligt klart, att därest man ville uppnå ett visst bestämt utbildningsresultat, detta kunde vinnas på väsentligt kortare tid, om utbildningen förlades till den blidare delen av året, än om den skulle till sin huvudsakliga del försiggå under vintern. Att på en och samma tid ett bättre resultat ernåddes med vår-

inryckning än med höstinryckning hade icke heller blivit från något håll bestritt. Vid sådant förhållande hade revisionen i sitt förslag utgått från, att utbildningen borde, där icke särskilda omständigheter påkallade en annan anordning, till sin huvudsakliga del förläggas till sommarhalvåret.

Den av revisionen sålunda angivna grundsatsen beträffande årstiden för övningarnas bedrivande anser jag mig böra följa. Såsom av det följande framgår, synes mig dock denna grundsats i vissa fall böra tillämpas något annorlunda än revisionen föreslagit.

En annan omständighet, som utövar ett avsevärt inflytande på utbildningens effektivitet, är omfattningen av de vid truppförbanden förekommande *handräckningsgöromålen*. Enligt nuvarande förhållanden måste vapenföra värnpliktiga, till stort men för sin utbildning, i avsevärd utsträckning tagas i anspråk för sådana göromål. För undvikande av en dylik, för utbildningens effektivitet uppenbarligen mycket ogynnsam anordning har försvarsrevisionen förutsatt, att de till linjetjänst uttagna värnpliktiga i regel icke skulle tagas i anspråk för andra handräckningsgöromål än sådana, som dagligen förekomme inom kompani (skvadron, batteri o. s. v.), eller som eljest vore av den natur, att de borde ingå i deras militära utbildning, exempelvis egentlig vakttjänst ävensom vissa delar av vårdtjänsten. Övrig handräckningstjänst skulle ombesörjas av de till ersättningsreserven hörande värnpliktiga.

Jag ställer mig i förevarande hänseende principiellt på samma ståndpunkt som försvarsrevisionen. De till ersättningsreserven uttagna eller överförda värnpliktiga förutsättas alltså komma att bestrida all ständig, för truppförbanden gemensam handräckning ävensom det huvudsakliga av den tillfälliga gemensamma handräckningstjänsten. Som av det följande (sid. 88) framgår, beräknas tjänstgöringstiden för nyssnämnda värnpliktiga med hänsyn härtill. Denna anordning är ett nödvändigt villkor för att man med de utbildningstider, vilka föreslås för linjemanskapet, skall kunna ernå det avsedda resultatet av utbildningen.

Vid behandlingen av hithörande frågor har försvarsrevisionen (Del 1, sid. 175) framhållit, att det syntes kunna ifrågasättas, huruvida icke sådana bestämmelser i gällande förvaltningsreglementen, vilkas tillämpning påkallade handräckningspersonal i större utsträckning, borde underkastas en av numera rådande förhållanden påkallad revision. Särskilt betonades nödvändigheten av att förvaltningen vid truppförbanden, vilken för närvarande krävde en mycket stor personal av såväl fast anställda som värnpliktiga, i görligaste mån förenklades. Den nuvarande förvaltningsorganisationen vore enligt revisionens uppfattning alltför invecklad och tungrodd, och det lede icke något som helst tvivel, att avsevärda besparingar på detta område kunde göras. Det hade dock icke varit revisionen möjligt att ägna denna fråga en så ingående prövning, som erfordrades för framläggande av ett förslag i ämnet. Revisionen förutsatte emellertid, att därest dess förslag till härordning av statsmakterna antoges, frågan

om förenkling av förvaltningen vid arméns truppförband omedelbart gjordes till föremål för en noggrann och allsidig utredning.

Med anledning av detta revisionens uttalande har generalskommissionen framhållit, att en enkel förvaltningsorganisation alltid eftersträvats från de militära myndigheternas sida. Förvaltningsarbetet hade emellertid — icke minst vid truppförbanden — efter hand erhållit en alltmer ökad omfattning, i icke ringa mån beroende på nytillkomna arbetsuppgifter av kameral eller statistisk natur. Detta medförde icke sällan ett tyngande mångskriveri. Kommissionen anslöte sig därför till den av revisionen uttalade tanken, att frågan angående förvaltningsorganisationens förenkling borde göras till föremål för utredning.

Förevarande fråga är uppenbarligen av den största betydelse. En förenkling av förvaltningen vid arméns truppförband skulle nämligen självfallet såväl vara ägnad att möjliggöra en med hänsyn till utbildningsarbetet önskvärd minskning av den personal, vilken för närvarande vid truppförbanden tages i anspråk för handräckningsändamål, som ock medföra en icke obetydlig utgiftsbesparing. Den till mitt förfogande stående tiden har emellertid icke medgivit framläggande av förslag i detta ämne. I anslutning till vad revisionen framhållit, förutsätter jag dock, att därest förslaget till ny härordning av statsmakterna antages, berörda fråga omedelbart göres till föremål för utredning.

Med avseende å övriga åtgärder, som äro ägnade att höja utbildningens effektivitet, torde här särskilt böra framhållas den stora *betydelsen av att utbildningsplaner och utbildningsmetoder erhålla en med hänsyn till utbildningstiden lämpligt avvägd läggning*. Vid utbildningsarbetet måste krigets krav städse hållas i sikte; det, som med hänsyn därtill icke är behöfvligt, måste utgallras ur utbildningsprogrammen. Där den av mig föreslagna utbildningstiden icke medger den allsidiga utbildning av det värnpliktiga manskapet, som i och för sig är önskvärd, torde en lämpligt avpassad specialisering böra ske. Av fundamental betydelse för utbildningsresultatet är även, att befäl och underbefäl vederbörligen handledas och förberedas i fråga om utbildningens bedrivande.

De utbildningstider, jag ansett mig böra föreslå, nödvändiggöra ett intensivt utnyttjande av desamma. Stora fordringar måste därför ställas å truppen. Men samtidigt är det, för erhållande av ett gott utbildningsresultat, av den största vikt, att utbildningen så bedrivs, att truppens intresse för den militära tjänsten väckes och vidmakthålles, samt att förhållandena i övrigt så ordnas, att de värnpliktiga, trots de å dem ställda höga kraven, under sin tjänstgöringstid kunna känna arbetsglädje och trevnad.

Beträffande utbildningen av studenter och likställda torde särskilt böra framhållas betydelsen av att densamma redan från början bestämt inriktas på bibringandet av sådana kunskaper och färdigheter, som erfordras i de befattningar, för vilka dessa värnpliktiga vid mobilisering äro avsedda. Ävenledes må framhållas vikten av att det befäl, som utväljes för utbild-

dandet av ifrågavarande värnpliktiga, är i besittning av sådana egenskaper — såsom erfarenhet och god omdömesförmåga — vilka kunna anses härför särskilt erforderliga.

Enligt gällande härordning uttagas efter inställelsen till första tjänstgöringen »underbefäl eller fackmän» till vissa i värnpliktslagen angivna procent av de vapenföra värnpliktiga, vilka tilldelats fotfolket, trängen och intendenturtrupperna. Försvarsrevisionen har härutinnan i tillämpliga delar ställt sig på den nu gällande härordningens grund. Jag anser mig emellertid nu böra föreslå åtskilliga förändringar uti förevarande avseende.

*Underbefäl
eller fackmän.*

Som nyss nämnts, har uttagningen av underbefäl eller fackmän hittills varit inskränkt till infanteriet, träng- och intendenturtrupperna. Vid övriga truppslag omfattar första tjänstgöringen ett så stort dagantal, att intet värnpliktigt manskap ansetts behöva uttagas till förlängd utbildning.

För flertalet av de värnpliktiga vid artilleriet och ingenjörtrupperna föreslås nu en utbildningstid av sammanlagt 240 dagar. Detta dagantal understiger väsentligt motsvarande utbildningstid enligt såväl gällande härordning (365 dagar, reservtruppövning oräknad) som försvarsrevisionens förslag (350 dagar). Då det med en sammanlagd utbildningstid av 240 dagar icke är möjligt att vid ifrågavarande truppslag bibringa vissa manskapskategorier en sådan grad av utbildning, att de i krig bliva användbara i de avsedda befattningarna, torde det vara nödvändigt att för viss del av manskapet utsträcka utbildningen över en längre tid än för de övriga. I sådant syfte synes det lämpligt att även vid dessa båda truppslag införa systemet med underbefäl eller fackmän. En undersökning, huruvida man icke även vid kavalleriet borde gå denna väg, har givit ett nekande svar. Utbildningsförhållandena — främst kravet på ridskicklighet — fordra nämligen här, att så gott som hela den värnpliktiga årskontingenten erhåller en så lång utbildningstid, att ett system med uttagning av underbefäl eller fackmän till förlängd tjänstgöring icke torde kunna ifrågasättas.

Beträffande sättet för uttagning av underbefäl eller fackmän föreslogs i 1914 års härordningsproposition, att uttagningen skulle äga rum i samband med inskrivningen. Riksdagen beslöt emellertid, att uttagningen skulle äga rum först efter de värnpliktigas inställelse till tjänstgöring. Försvarsrevisionen har icke föreslagit någon ändring härutinnan.

En uttagning i samband med inskrivningen har ansetts medföra i huvudsak följande fördelar. De värnpliktiga kunna omedelbart vid inskrivningen erhålla kännedom om till vilken tjänstgöring de äro avsedda. Vidare behöver icke någon tid gå förlorad för utbildningen i avvaktan på uttagningens verkställande, utan kan utbildningsarbetet redan vid inryckningen ordnas på ett mera stabilt sätt. Denna omständighet är av större betydelse i samma mån som utbildningstiden blir av kortare varaktighet. Slutligen kan det uttagna underbefälet inkallas till tjänstgöring vid en annan tidpunkt än övriga värnpliktiga. Därigenom blir det möjligt

att, såsom chefen för generalstaben framhållit, bereda det värnpliktiga underbefälet ökat tillfälle till praktisk befälsföreläsning vid trupp, varjämte underbefälets utbildning kan avslutas samtidigt med de övrigas, vilket psykologiskt sett sannolikt är av en ej oväsentlig betydelse.

Med en så ordnad uttagning hava å andra sidan även ansetts följa vissa nackdelar. Sålunda anförde 1914 års senare riksdag, att ett urval först kunde ske, sedan de värnpliktiga efter någon tids tjänstgöring i rekrytskolan lagt i dagen sin större eller mindre fallenhet för befälsuppgiften. Vidare har försvarsrevisionen (Del 1, sid. 196) framhållit bland annat, att en uttagning redan vid inskrivningen med nödvändighet förutsatte en med hänsyn till avgången mellan inskrivningen och inställelsen avsevärd höjning av uttagningsprocenten.

Chefen för generalstaben, som uti sitt förslag förordat en uttagning i samband med inskrivningen, har framhållit, att en så ordnad uttagning icke med nödvändighet komme att giva ett avsevärt sämre resultat än det av försvarsrevisionen förordade uttagnings sättet. Därest uttagningen genom truppbefälets försorg försigginge så kort tid efter de värnpliktigas inryckning, som revisionen förutsatt — tidigast i slutet av tredje veckan — kunde någon mera ingående kännedom om deras lämplighet för befälsutbildning under denna tid näppeligen erhållas. Därtill komme, att en värnpliktig, enligt vad erfarenheten utvisade, kunde försvåra ett riktigt urval genom att under tiden före uttagningen visa mindre intresse för utbildningen. Vad åter beträffade den med en tidigare uttagning förenade höjningen av uttagningsprocenten, kunde densamma ganska noggrant beräknas med hänsyn till den avgång, som i regel ägde rum under tiden mellan inskrivningen och inställelsen till första tjänstgöringen. Den komme därför icke att medföra några ökade bördor för de värnpliktiga eller ökade kostnader för statsverket.

Med hänsyn till vad i det föregående anförts, synas fördelarna med en tidig uttagning i samband med inskrivningen vara så stora, att en sådan anordning bör i och för sig förordas. Huru härmed än må förhålla sig, är jag emellertid, såsom i det följande närmare omförmäles, av den uppfattningen, att de till underbefäl eller fackmän uttagna värnpliktiga vid samtliga truppslag i allmänhet böra inkallas till första tjänstgöringen redan på hösten första året, under det att det stora flertalet värnpliktiga skola påbörja densamma först under andra året. Ur denna synpunkt är det sålunda nödvändigt att låta verkställa uttagningen till underbefäl eller fackmän redan i samband med inskrivningen.

Enligt gällande härordning uttagas underbefäl eller fackmän av det vapenföra manskapet till följande procenttal, nämligen:

vid infanteriet, trängtrupperna i trängtjänst samt intendentur-	
trupperna	14 % samt
vid trängtrupperna i sjukvårds- och sjukbärartjänst	10 %.

Försvarsrevisionen har föreslagit motsvarande uttagning bland de till linjetjänst uttagna värnpliktiga.

Såväl generalskommissionen som inspektören för infanteriet hava uti sina yttranden över revisionens betänkande förordat en betydande höjning av uttagningsprocenten vid *infanteriet*. I likhet med vad som skett uti den vid revisionens betänkande fogade Bil. 3 »Kortfattad översikt över vissa erfarenheter från världskriget», har chefen för generalstaben, såsom av det föregående framgår, betonat, att infanteriet nu krävde ett jämförelsevis större antal underbefäl än före världskriget, samt att infanteriets användbarhet ovillkorligen måste tillgodoses, om härordningen skulle kunna fylla sin uppgift. Enligt verkställda beräkningar borde uttagningen bestämmas till 25 %, om densamma verkställdes redan i samband med inskrivningen.

Vad chefen för generalstaben sålunda anført för en höjning av uttagningsprocenten vid infanteriet gäller naturligen i ännu högre grad, därest, såsom jag förordar, utbildningstiden för flertalet värnpliktiga vid infanteriet begränsas till att omfatta endast 195 dagar. Vid sådant förhållande kan det bliva nödvändigt att vid mobilisering fylla ett större antal platser med underbefäl eller fackmän, än vad chefen för generalstaben förutsatt. Ehuru ur militär synpunkt en ytterligare höjning av uttagningsprocenten således vore motiverad, anser jag densamma dock böra begränsas till 25 %, varigenom de nödvändigaste mobiliseringsbehoven av ifrågavarande manskap synas kunna tillgodoses. Den sålunda föreslagna uttagningsprocenten skulle, därest uttagningen, såsom för närvarande är fallet, ägde rum efter tjänstgöringens början, motsvara omkring 20 %. Den verkliga höjningen uppgår alltså till omkring 6 %.

Vid *träng- och intendenturtrupperna* är ävenledes en ökad uttagning av underbefäl eller fackmän erforderlig. I enlighet med vad chefen för generalstaben föreslagit, torde denna dock kunna begränsas till 20 %. Detta skulle, därest uttagningen av dessa värnpliktiga såsom hittills ägde rum efter inställelsen till första tjänstgöring, motsvara en uttagning av omkring 16 %. Den verkliga höjningen av uttagningsprocenten är alltså för trängtrupperna i sjukvårds- och sjukbärartjänst omkring 6 % samt för övriga kategorier endast omkring 2 %.

Beträffande *artilleriet och ingenjörtrupperna* har chefen för generalstaben i sitt förslag frångått den hittills gällande anordningen med lika utbildningstid för samtliga värnpliktiga och i stället föreslagit en uppdelning av de vapenföra värnpliktiga på tvenne tjänstbarhetskategorier. Till längre utbildning skulle i allmänhet uttagas endast sådana värnpliktiga, vilka vid mobilisering skulle användas i beriden eller annan mera krävande tjänst, under det att övriga värnpliktiga i utbildningshänseende skulle jämföras med flertalet av infanteriets värnpliktiga. I anslutning härtill har chefen för generalstaben föreslagit en sammanlagd utbildningstid av 350 dagar för omkring 28 % av årskontingenten vapenföra värnpliktiga vid luftvärnsartilleriregementet, 25 % vid arméartilleriregementet och fästnings-

artilleriet samt 57 % vid artilleriet i övrigt. För återstoden av artilleriets värnpliktiga avsåges en utbildningstid av 255 dagar. Vid ingenjörtrupperna föresloges den längre utbildningstiden — 350 dagar — för ej fullt 70 % av årskontingenten vapenföra värnpliktiga vid detta truppslag samt för återstoden, alltså något mer än 30 %, den kortare utbildningstiden eller 255 dagar.

Enligt vad i det föregående anförts, är en av utgångspunkterna för den av mig föreslagna organisationen, att systemet med underbefäl eller fackmän skall tillämpas även vid artilleriet och ingenjörtrupperna. En så stor uttagningsprocent, som chefen för generalstaben föreslagit, kan emellertid, även om densamma är ur militär synpunkt motiverad, icke av mig förordas, därest kostnaderna skola kunna hållas inom den förut angivna kostnadsramen. Såsom i det följande närmare omförmäles, anser jag, att den kortare utbildningstiden vid ifrågasvarande båda truppslag bör bestämmas till 240 dagar, d. v. s. 45 dagar mer än för flertalet värnpliktiga vid infanteriet. Uttagningsprocenten för underbefäl eller fackmän vid artilleriet och ingenjörtrupperna torde böra begränsas till den för infanteriet föreslagna, nämligen 25 %.

Beträffande *kavalleriet* har chefen för generalstaben i förevarande hänseende föreslagit motsvarande anordning som vid artilleriet och ingenjörtrupperna. Av den värnpliktiga årskontingenten skulle omkring 75 % erhålla den längre utbildningstiden. Som förut nämnts (sid. 57), anser jag emellertid icke böra ifrågasätta tillämpning av ett system med uttagning av underbefäl eller fackmän vid detta truppslag.

Vad beträffar de befattningar, i vilka värnpliktsgruppen underbefäl eller fackmän är avsedd att användas vid mobilisering, lämnas uppgifter i det följande under de olika truppslagen.

Som i det föregående (sid. 55) omförmälts, ansluter jag mig till försvarsrevisionens uppfattning, att första tjänstgöringen, där icke särskilda omständigheter påkalla en annan anordning, till sin huvudsakliga del bör förläggas till sommarhalvåret. I vissa fall synes dock tillämpandet av denna grundsats böra äga rum på annat sätt, än som av revisionen blivit föreslaget.

Sålunda böra underbefäl eller fackmän vid samtliga truppslag inkallas till tjänstgöring på hösten det år, inskrivning äger rum. De med en sådan anordning förenade, i det föregående (sid. 57) angivna fördelarna äro nämligen av så stort värde, att de mer än väl uppväga de olägenheter ur utbildningssynpunkt, vilka i flertalet fall åtfölja en inryckning till första tjänstgöring på hösten.

Vid infanteriet, träng- och intendenturtrupperna komma de till linjetjänst årligen uttagna värnpliktskontingenterna att bliva avsevärt större än enligt försvarsrevisionens förslag. Det för detta manskaps utbildning avsedda befälet kan emellertid av kostnadsskäl icke ökas i samma mån och kommer således icke att motsvara behovet, därest alla värnpliktiga in-

Utbildnings-
tidens
uppdelning.
a) Första
tjänstgöring.

kallas samtidigt till första tjänstgöring. Inkallandet av underbefäl eller fackmän på hösten det är, inskrivningen äger rum, är härvidlag ägnat att medföra en väsentlig lättnad. Under senare delen av rekrytskolan — d. v. s. under den tid, då årsklassen i övrigt fullgör sin första tjänstgöring — erfordras nämligen för detta manskaps utbildning avsevärt mindre befäl än vid tjänstgöringens början, vartill kommer, att dessa värnpliktiga vid denna tidpunkt i viss utsträckning kunna tjänstgöra såsom föregångsmän vid det övriga manskapets utbildning. Trots den såhunda inträdande lättningen torde det dock visa sig nödvändigt att ytterligare inkalla en mindre del — vid infanteriregemente sannolikt omkring ett gevärskompani, vid trängkår och intendenturkompani en mindre utbildningsavdelning — av de värnpliktiga till påbörjande av första tjänstgöring på hösten. För detta manskap bör, liksom för närvarande enligt det s. k. provisoriet, första tjänstgöringen, för kompenserande av de under vinterhalvåret mindre gynnsamma utbildningsförhållandena, utökas med 30 dagar. Erfarenheten har ock givit vid handen, att det, trots det för höstomgångarna utökade dagantalet, icke kommer att bliva förenat med några svårigheter att uttaga ifrågasvarande manskap på frivillighetens väg. Vissa yrkesgrupper bland de värnpliktiga föredraga nämligen tjänstgöring under vinterhalvåret framför sommartjänstgöring.

Vid artilleriet och ingenjörtrupperna, särskilt vid förstnämnda trupp-slag, förutsättes ävenledes en större årlig linjekontingent, än vad försvarsrevisionen föreslagit. Någon annan uppdelning av årskontingenten i höst- och vårgrupper än inkallandet på hösten av underbefäl eller fackmän synes mig likväl här icke böra ifrågasättas. Behovet av utbildningsbefäl för linjemanskapets återstående flertal bliver nämligen tillgodosett genom den befälspersonal, som i det följande beräknas vid dessa truppslag. Som längre fram (sid. 76) närmare angives, torde det dock bliva erforderligt, att fästningsartilleriets värnpliktskontingent för tillgodoseende av säkerhetstjänsten året om i Bodens fästning uppdelas i en höstomgång och en våromgång.

I anslutning till försvarsrevisionens förslag (Del 1, sid. 198) förutsättes kavalleriets linjemanskap komma att påbörja sin första tjänstgöring på hösten inskrivningsåret.

För tillgodoseende av behovet av *vinterutbildning* har försvarsrevisionen föreslagit, att första tjänstgöringen vid infanteriet, träng- och intendenturtrupperna skulle uppdelas i en sommarrekrytskola och en vinterrekrytskola. För artilleriet och ingenjörtrupperna har en sådan anordning icke ansetts erforderlig, emedan tiden för första tjänstgöringen vid dessa truppslag tillmätts så lång, att nämnda tjänstgöring komme att sträcka sig in på högvintern.

Då, såsom nu förutsättes, utbildningstiderna för det värinryckande linjemanskapet bliva icke oväsentligt kortare än enligt revisionens förslag, kan givetvis en sådan uppdelning av första tjänstgöringen för nämnda manskap,

som revisionen tänkt sig, icke lämpligen göras. Därest en särskild vinterrekrytskola skulle anordnas, bleve nämligen den för sommarrekrytskolan disponibla tiden så kort, att någon allmän rekrytutbildning överhuvudtaget icke skulle kunna bibringas de värnpliktiga. De föreslagna utbildningstiderna medgiva således icke någon vinterutbildning under första tjänstgöringen för ifrågavarande manskap. Detta är givetvis en brist, som dock icke kan undvikas, för såvida man vill nedbringa försvarskostnaden så långt som i föreliggande förslag förutsattes.

Att märka är emellertid, att vinterutbildning kommer att bibringas — förutom fast anställd personal, studenter och likställda, kavalleriets linjemanskap samt det på hösten av »flertalet värnpliktiga» inkallade manskapet vid infanteriet, fästningsartilleriet, träng- och intendenturtrupperna — jämväl den till en fjärdedel av hela den värnpliktiga linjestyrkan uppgående kategorien »underbefäl eller fackmän». Vid de mobiliserade styrkorna komma således allt befäl och underbefäl samt ett betydande antal föregångsmän och fackmän att vara vinterutbildade. Genom att, liksom revisionen förutsatt, understundom förlägga repetitionsövning till vintern kan man även i viss omfattning meddela vinterutbildning åt andra värnpliktiga. Kravet på vinterutbildning torde sålunda bliva tillgodosett på ett någorlunda tillfredsställande sätt.

För erhållande av en lämplig förläggning av utbildningstiden har försvarsrevisionen (Del 1, sid. 179) räknat med att hemförlovning av de värnpliktiga under första tjänstgöringen (tjänstgöring i en följd) liksom under det nu tillämpade provisoriet skulle äga rum. De utbildningstider, som av revisionen föresloges, vore beräknade med hänsyn till vad som ansåges vara ett minimum för uppnåendet av ett tillfredsställande utbildningsresultat. Under sådana förhållanden vore det tydligt, att därest icke en viss tid för hemförlovning bestämdes, de värnpliktiga icke kunde påräkna att i samma utsträckning som hittills erhålla tjänstledighet för deltagande i skördearbete eller för besökande av sina hem under de större helgerna. Ur utbildningssynpunkt syntes inläggandet av ett lämpligt antal hemförlovningsdagar icke behöva medföra någon olägenhet. Då det emellertid i vissa fall (t. ex. för värnpliktiga, som icke hade anförvanter att besöka) möjligen kunde inträffa, att här avsedd hemförlovning ur de värnpliktigas egen synpunkt fölle sig oläglig, borde det medgivas de värnpliktiga, som sådant önskade, att efter därom hos vederbörande militärmyndighet gjord framställning kvarstanna i tjänstgöring intill utgången av den tjänstgöringsperiod, till vilken de inkallats.

På de av revisionen sålunda anförda skäl finner även jag mig böra räkna med att hemförlovning av de värnpliktiga i viss utsträckning kommer att äga rum under första tjänstgöringen (tjänstgöring i en följd).

b) Repetitions-
övningar.

I fråga om repetitionsövningarna har från militärt håll städse med styrka framhållits nödvändigheten av att dessa övningar, såsom nu sker, äga rum årligen vid samtliga truppslag. Försvarsrevisionen har på anförda skäl

(Del 1, sid. 180) kommit till samma resultat och uttalat, att ett anordnande av dylika övningar endast vart annat år skulle i hög grad nedsätta såväl befällets tjänsteförmåga som arméns krigsduglighet överhuvudtaget. Jag ställer mig i förevarande avseende obetingat på den av revisionen intagna ståndpunkten.

Vid bestämmandet av det antal årsklasser, som samtidigt böra vara i tjänstgöring under repetitionsövningar, har man att utgå från den man-skapsnumerär, som erfordras för åstadkommande av en organisation, vilken i möjligaste mån överensstämmer med den fältmässiga.

Med hänsyn till linjekontingenternas ringa storlek har revisionen funnit det oundgängligen nödvändigt att vid fältartilleriet, fältingenjör- och fälttelegraftrupperna samt trängen i sjukvårdstjänst öka antalet under repetitionsövningarna i tjänst varande årsklasser med en. Även vid övriga truppslag vore ur militär synpunkt en ökning av ifrågavarande antal årsklasser i flera fall önskvärd. Särskilt vid infanteriet komme den ringa manskapsstyrkan att vålla en del olägenheter, men det syntes revisionen dock icke uteslutet, att man genom en klok organisation skulle även med en minskad numerär kunna anordna erforderliga övningar under jämförelsevis fältmässiga förhållanden.

De förhållanden, vilka enligt revisionens förslag skulle bli rådande under repetitionsövningarna, hava varit föremål för mycken kritik. Bland annat har generalskommissionen uttalat att, särskilt vid huvudtruppslaget, någon rationell truppförbandsutbildning icke kunde komma till stånd under repetitionsövningarna, vilket uppenbarligen vore till största men, icke endast för truppens utan även — och i än högre grad — för befällets utbildning.

Till följd av linjekontingenternas vid de olika truppförbanden av mig förutsatta ökade storlek komma givetvis övningsförhållandena under repetitionsövningarna att ställa sig väsentligt gynnsammare, än vad fallet skulle bli enligt försvarsrevisionens förslag. Tillfredsställande numerär kan sålunda under dessa övningar erhållas utan ökning av antalet i tjänst varande årsklasser, utöver vad revisionen förutsatt, och för vissa värnpliktskategorier torde till och med minskning härvidlag kunna äga rum.

Repetitionsövningarna avse bland annat att uppfriska de värnpliktigas militära kunskaper och färdigheter. Med hänsyn härtill vore det till fördel, om dessa övningar ungefärligen jämnt fördelades på de årsklasser, som vid mobilisering komma att inkallas. En sådan anordning ter sig emellertid ur de värnpliktigas synpunkt olämplig. Enligt gällande härordning hava också dessa övningar i regel blivit förlagda till andra, tredje och fjärde värnpliktsåren. För beredande av övning åt de äldre årsklasserna infördes år 1914 en s. k. reservtruppövning.

Försvarsrevisionen har ansett sig icke böra föreslå någon reservtruppövning. Revisionen har vidare framhållit, att frågan angående repetitionsövningarnas förläggning därigenom givetvis komme i ett annat läge än hittills. Under förutsättning, att dessa övningar förlades i huvudsaklig över-

ensstämmelse med vad för närvarande vore förhållandet, skulle en avsevärd tid hava förflutit, sedan de vid mobilisering inkallade äldre årsklasserna fullgjorde sin sista repetitionsövning. Man måste därför utgå från att dessa i mycket stor utsträckning glömt bort sina militära kunskaper och färdigheter. Då med hänsyn till den begränsade årskontingenten av till linjetjänst uttagna värnpliktiga ett jämförelsevis stort antal årsklasser måste tagas i anspråk vid mobilisering, skulle nämnda olägenhet komma att göra sig särskilt märkbar och i hög grad nedsätta de mobiliserade förbandens krigsduglighet. Ville man därför utan att öka utbildningstidens längd undvika en dylik högst betänklig svaghet i organisationen, funnes enligt revisionens uppfattning ingen annan utväg än att, trots de därmed för de värnpliktiga förenade olägenheterna, förlägga vid de truppslag, som hade mera än en repetitionsövning, den sista och vid de truppslag, som hade endast en dylik övning, denna till ett senare år, än för närvarande vore fallet. Vilket år lämpligen borde väljas bleve givetvis närmast beroende av det antal årsklasser, som vid varje truppslag beräknades komma att vid mobilisering omedelbart tagas i anspråk för mera krävande ändamål. Med hänsyn till den minskning årsklasserna för varje år underginge, komme ifrågavarande anordning tydligen att hava till följd, att den under repetitionsövningarna disponibla styrkan bleve något mindre än eljest, men denna olägenhet torde i viss mån uppvägas av fördelen av att under repetitionsövningarna delvis hava inkallade värnpliktiga, som stode på ungefärligen samma utbildningsståndpunkt som den vid mobilisering inkallade truppen.

Enligt revisionens förslag skulle sista repetitionsövningen förläggas vid infanteriet och trängtrupperna i sjukvårdstjänst till åttonde året samt vid övriga truppslag och tjänster i regel till sjätte, men i vissa fall till femte eller fjärde året.

I likhet med försvarsrevisionen anser jag mig icke böra föreslå någon reservtruppövning. Av de skäl, som revisionen anfört, blir det vid sådant förhållande nödvändigt att förlägga den sista repetitionsövningen eller, där endast en repetitionsövning förekommer, denna till ett senare år, än som för närvarande är fallet. Då de nu föreslagna årskontingenterna för respektive truppförband i regel äro större än enligt revisionens förslag, komma emellertid mobiliseringsförhållandena att bliva gynnsammare. Vid infanteriet och trängen i sjukvårdstjänst synes fördenskull sista repetitionsövningen kunna förläggas till sjätte i stället för, enligt revisionens förslag, till åttonde året. Vid övriga truppslag och tjänster bör däremot med hänsyn till mobiliseringsförhållandena — trots den inträdande ökningen i fråga om årskontingenternas storlek — ifrågavarande övning icke fullgöras tidigare, än revisionen föreslagit, utan bör densamma förläggas till sjätte året, även i de fall där tidigare år av revisionen förordats. Där endast en repetitionsövning förekommer, skulle emellertid genom en sådan anordning uppehållet mellan första tjänstgöringen och repetitionsövningen bliva väl långt. I sådant fall torde därför repetitionsövningen böra förläggas till femte året.

Repetitionsövningarnas längd utgör enligt gällande värnpliktslag 30 dagar vid infanteriet, trängen och intendenturtrupperna, 35 dagar vid fästningsartilleriet och ingenjörtrupperna samt 42 dagar vid kavalleriet samt fält- och positionsartilleriet. Oaktat det nuvarande dagantalet av revisionen ingalunda ansetts vara för drygt tilltaget, har revisionen dock, för att i görigaste mån tillgodose den grundläggande och viktiga första tjänstgöringen, sett sig nödsakad att för de flesta truppslag föreslå en avkortning av dagantalet. Enligt revisionens förslag skulle sålunda repetitionsövning pågå vid infanteriet, trängen och intendenturtrupperna i 25 dagar, vid fästningsartilleriet i 30 dagar samt vid övriga truppslag i 35 dagar.

Generalskommissionen har som sin mening uttalat, att dagantalet under repetitionsövningarna, därest dessa skulle motsvara sitt ändamål, icke kunde minskas under vad som i gällande värnpliktslag föreskrives. Chefen för generalstaben har uti sitt besparingsförslag dock ansett sig böra utgå från enahanda dagantal, som av revisionen föreslagits, med undantag för repetitionsövning vid fästningsartilleriet, som upptagits till samma längd som vid fältartilleriet eller 35 dagar.

För egen del finner jag mig böra förorda, att repetitionsövningarnas längd bestämmas på sätt revisionen föreslagit med den av chefen för generalstaben ifrågasatta jämkningen.

Liksom hittills böra repetitionsövningarna i regel äga rum under hösten såsom varande den för dessa övningar lämpligaste årstiden. Understundom kan det dock, som förut (sid. 62) framhållits, visa sig lämpligt att förlägga repetitionsövning till vintern. I de diagram, vilka i det följande återgivvas för att åskådliggöra utbildningstidens tänkta ungefärliga förläggning, har dagen för uttryckning från repetitionsövningarna vid infanteriet — ävensom vid träng- och intendenturtrupperna — angivits till den 5 oktober, d. v. s. den med hänsyn till stadgandena i § 27 mom. 1 G uti den förutsatta nya värnpliktslagen samt repetitionsövningarnas vid infanteriet föreslagna längd, 25 dagar, tidigast möjliga uttryckningsdagen vid infanteriet. Vid kavalleriet, artilleriet och ingenjörtrupperna angives i diagrammen den 7 oktober såsom uttryckningsdag. Med hänsyn till anordnandet av för olika truppslag gemensamma fälttjänstövningar under repetitionsövningarnas senare del har det nämligen visat sig önskvärt, att ifrågavarande uttryckningsdag vid sistnämnda trenne truppslag förläggas några dagar senare än vid övriga truppslag.

I sammanhang med behandlandet av de allmänna synpunkterna för utbildningen har försvarsrevisionen yttrat sig angående det frivilliga skytteväsendet. Enligt revisionens mening (Del 1, sid. 187) kunde det icke bestridas, att skytteväsendet med dess nuvarande omfattning ur försvarssynpunkt måste tillmätas ett mycket stort värde. Genom detsamma bereddes de värnpliktiga tillfälle att såväl före påbörjandet av den militära tjänstgöringen förvärva sig skjutskiicklighet som efter dennas fullgörande på ett effektivt sätt underhålla densamma. Med hänsyn härtill ansåge

Det frivilliga
skytte-
väsendet.
Försvars-
revisionen.

revisionen det synnerligen önskvärt, att denna rörelse på det ena eller andra sättet inramades i själva försvarsorganisationen. Den utväg, som härvid låge närmast till hands, vore att bevilja de värnpliktiga, vilka såsom medlemmar av skytteföreningarna förvärvat sig viss skjutskicklighet, en däremot svarande avkortning av tjänstgöringstiden. I överensstämmelse härmed funne revisionen sig böra föreslå, att i värnpliktslagen infördes stadgande därom, att värnpliktig, som, på sätt Konungen närmare bestämde, visade sig vara i besittning av viss skjutskicklighet, skulle äga, därest han så önskade, åtnjuta dels 10 dagars avkortning av den eljest föreskrivna utbildningstiden, dels ock befrielse från den landstörmsövning om 15 dagar, vilken av revisionen föreslogs träda i stället för den nuvarande landstörmsövningen om 5 dagar. Den föreslagna avkortningen av utbildningstiden syntes, där Konungen ej för särskilda fall annorlunda förordnade, böra äga rum vid början av tjänstgöringen. Därest den frivilliga skytterörelsen skulle kunna upprätthållas, krävdes ovillkorligen, att den allt fortfarande komme i åtnjutande av statsunderstöd. Med hänsyn till nödvändigheten av att i möjligaste mån begränsa försvarskostnaderna, hölle emellertid revisionen före, att anslaget till det frivilliga skytteväsendets befrämjande, vilket under de senare åren utgått med ett i förhållande till antalet anslagsberättigade skyttar växlande belopp, måste väsentligt nedsättas. Revisionen funne sig för sin del böra föreslå, att anslaget bestämdes till omkring hälften av det belopp, varmed detsamma under åren 1919—1921 utgått, eller till 750,000 kronor. Enligt vad revisionen inhämtat, syntes med detta anslag verksamheten kunna nöjaktigt upprätthållas. Då den frivilliga skytterörelsen enligt revisionens förslag komme att utgöra en integrerande del av försvarsorganisationen, borde anslaget till densamma å riksstaten uppföras såsom ett ordinarie anslag och icke såsom hittills utgå endast å extra stat.

Generalskommissionen.

Generalskommissionen har förklarat sig dela revisionens uppfattning, att det frivilliga skytteväsendet ur försvarssynpunkt borde tillmätas en mycket stor betydelse. Förslaget angående skytteanslagets uppförande på ordinarie stat vore därför att hälsa med tillfredsställelse. Det härför avsedda beloppet syntes dock vara väl lågt beräknat. Kommissionen anslöte sig ävenledes till revisionens åsikt, att det vore synnerligen önskvärt, att skytterörelsen på det ena eller andra sättet inramades i själva försvarsorganisationen. De av revisionen härutinnan föreslagna anordningarna vore emellertid förenade med alltför stora olägenheter för att kunna av kommissionen godtagas. Frågan borde därför göras till föremål för närmare undersökning.

Chefen för generalstaben.

Chefens för generalstaben förslag upptager, liksom försvarsrevisionens, ett ordinarie anslag av 750,000 kronor till understödande av den frivilliga skytterörelsen. En höjning av detta anslag vore visserligen synnerligen önskvärd men av kostnadsskäl icke möjlig. Däremot syntes det föreslagna sättet att inrama det frivilliga skytteväsendet i själva försvarsorganisationen icke ändamålsenligt. Redan från början av de värn-

pliktigas första tjänstgöring borde en fast och bestående grund läggas för utbildningens organisation, vilket revisionen också gjort gällande i samband med frågan om uttagningen av underbefäl eller fackmän. Större delen av tiden under tjänstgöringens första dagar måste även användas för andra ändamål än utbildning i skjutning. Det vore också uppenbart, att en avkortning av utbildningstiden, i den form revisionen föreslagit, komme att utöva ett ogynnsamt inflytande på utbildningsarbetet. Den stode icke heller i överensstämmelse med revisionens allmänna strävan att genom ändamålsenliga åtgärder söka utvinna bästa möjliga resultat av utbildningstiden. Den ifrågasatta frikallelsen från landstörmsövning vore likaledes förenad med väsentliga olägenheter. Det huvudsakliga ändamålet med denna övning vore icke utbildning i skjutning med gevär utan befälsutbildning. Det vore ock att befara, att ett stort antal värnpliktiga, som synnerligen väl skulle lämpa sig för befälsutbildning, genom en sådan bestämmelse skulle komma att undandragas landstormens befälsorganisation. De föreslagna formerna för avkortning av och befrielse från värnpliktstjänstgöringen vore sålunda icke lämpliga. Men då det å andra sidan måste anses önskvärt att på ett eller annat sätt inrama skytterörelsen i själva försvarsorganisationen, borde härför väljas en annan utväg, som icke inverkade ofördelaktigt på nämnda organisation. En utväg av antytt slag syntes vara att frikalla värnpliktiga, vilka såsom medlemmar av skytteföreningar förvärvat sig en viss skjutskicklighet, från det särskilda skjutmöte ¹⁾, vilket vid infanteriet borde fullgöras i samband med sista repetitionsövningen.

Revisionens förslag, liksom även i viss mån chefens för generalstaben, innebär, att de värnpliktiga, vilka såsom medlemmar av skytteföreningar förvärvat sig viss skjutskicklighet, skola erhålla någon avkortning av tjänstgöringstiden. Detta sätt för det frivilliga skytteväsendets inramande i försvarsorganisationen synes mig vara principiellt riktigt. Jag ansluter mig därför till denna tanke. Då det av flera skäl icke torde kunna ifrågasättas, att »skyttarna» befrias från skyldigheten att fullgöra repetitionsövning, och då jag icke anser mig böra förorda införandet av det av chefen för generalstaben föreslagna »skjutmötet», torde icke någon annan utväg stå till buds, än att, som revisionen föreslagit, förlägga avkortningen av tjänstgöringen i beväringen till första tjänstgöringen. Att en sådan anordning, särskilt om utbildningstiden är kort, är förenad med vissa olägenheter ur utbildnings- och organisationssynpunkt är påtagligt. Betydelsen av att fast förena det frivilliga skytteväsendet med försvarsorganisationen, synes mig likväl vara så stor, att de av generalskommissionen och chefen för generalstaben framhållna betänkligheterna icke böra tillmätas avgörande vikt. Jag finner mig därför böra biträda försvarsrevisionens förslag angående 10 dagars avkortning av utbildningstiden för här avsedda värnpliktiga.

Såsom av det följande (sid. 90) framgår, har jag ansett mig böra upp-

Departementschefen.

¹⁾ Enligt chefens för generalstaben förslag skulle vid infanteriet anordnas ett skjutmöte om 8 dagar i anslutning till den sista repetitionsövningen.

taga försvarsrevisionens förslag om anordnande av en 15 dagars landstormsövning för utbildning av befäl och visst specialmanskap. I likhet med revisionen finner jag mig ock böra föreslå, att innehavandet av ovan nämnd skjutskicklighet skall medföra rätt för landstormsman, som så önskar, att vinna befrielse från omförmälda landstormsövning. Sveriges landstorföreningars centralförbund har visserligen uti en i oktober 1923 ingiven framställning, i likhet med chefen för generalstaben, uttalat farhågor för att man genom en sådan anordning skulle vid landstormsövningen gå miste om ett stort antal av just de landstormsmän, som hade de bästa förutsättningarna för att tillgodogöra sig den därmed avsedda utbildningen. Mig synes emellertid, att man bör kunna förvänta, att de landstormsmän, varom här är fråga, icke i alltför stor utsträckning komma att begagna sig av den nu föreslagna rätten till befrielse från landstormsövningen.

På sätt revisionen föreslagit, torde ett ordinarie anslag å 750,000 kronor för det frivilliga skytteväsendets befrämjande böra uppföras i riksstaten.

Fysisk
fostran.
Försvars-
revisionen.

Försvarsrevisionen har vidare uttalat, att den manliga ungdomens fysiska fostran ur militär synpunkt vore av mycket stor betydelse. Inom åtskilliga utländska arméorganisationer hade hänsyn jämväl tagits härtill. En dylik fostran kunde först och främst förväntas medföra, att antalet av dem, som vid inskrivningsförrättningar på grund av kroppslig svaghet förklarades vara till krigstjänst oförmögna, skulle komma att väsentligt minskas. Vidare finge man ett mera kraftigt och härdat soldatmaterial, för vilket en del av den i den militära utbildningen ingående fysiska träningen vore undan-gjord, när värnpliktstjänstgöringen toge sin början. Än vidare kunde förväntas, att de äldre årsklasserna skulle bättre, än för närvarande vore förhållandet, bibehålla sin spänstighet och kroppsliga vigör. Slutligen vore, därest i den fysiska fostran före inträdet i värnpliktsåldern inlades vissa för det militära utbildningsarbetet betydelsefulla övningar, såsom gymnastik, marsch- och skjutövningar, skidlöpning o. s. v., detta givetvis ägnat att i väsentlig mån underlätta nämnda arbete och bidra till uppnåendet av goda utbildningsresultat.

Om än frågan angående ungdomens fysiska fostran alltså måste tillmätas en nog så stor betydelse, så vore det dock uppenbart, att densamma spände över ett avsevärt större område än det rent militära. Det vore under sådana förhållanden tydligt, att revisionen icke ansett sig kunna närmare ingå på denna fråga och än mindre därutinnan framställa något positivt förslag. Revisionen ville endast framhålla, att en rationell och ändamålsenlig lösning av densamma vore icke minst ur försvarssynpunkt synnerligen önskvärd.

Generals-
kommissionen.

Generalskommissionen har instämt i den av revisionen uttalade åsikten, att en rationellt och ändamålsenligt ordnad fysisk fostran för ungdomen icke minst ur försvarssynpunkt vore betydelsefull. Ju kortare de värnpliktigas tjänstgöringstid i fred vore, desto större vore den militära be-

tydelsen av en sådan fostran. Åtgärder borde därför vidtagas för befrämjande av ifrågavarande fostran. Såsom ett led i denna syntes bland annat de indragna vapenövningarna för skolungdomen böra återinföras.

Chefen för generalstaben har förklarat sig anse det vara obestriddigt, att en lösning av denna fråga kunde bli av stor militär betydelse, om hänsyn i erforderlig grad toges till försvarets intresse. Till följd av dess beroende av många andra frågor, vilka läge utanför det militära området, vore det dock icke möjligt att nu upptaga detta ärende i hela dess vidd. Frågan vore dock av alltför stor vikt för att helt kunna ställas på framtiden. Såsom ett led i dessa strävanden borde betraktas de obligatoriska militära övningar, som alltsedan år 1863 till och med år 1917 bedrivits vid vissa allmänna läroverk. Från och med år 1918 hade riksdagen indragit understödet av statsmedel till ifrågavarande övningar. Det syntes dock icke ensamt eller ens huvudsakligen hava varit kostnadsskäl, som förestavat detta beslut; därtill hade det för ifrågavarande ändamål beräknade beloppet 75,000 kronor varit alltför obetydligt. Fastmer syntes, såsom framginge av statsutskottets utlåtande, den uppfattningen hava varit bestämmande, att dessa övningar, särskilt efter utbildningstidens utökning enligt 1914 års värnpliktslag, icke längre kunde betraktas såsom nödvändiga ur militär synpunkt. Då man nu stode inför en ifrågasatt begränsning av utbildningstiden för de värnpliktiga, syntes därför tidpunkten vara inne att i en eller annan form återinföra desamma. Ett förslag, som berörde denna fråga, hade blivit väckt uti en framställning av Stockholms landstemsförbunds ungdomsavdelning. Som ersättning för de sedan år 1918 nedlagda »Skolungdomens vapenövningar» tänkte sig ifrågavarande sammanslutning en organisation av ungdomen företrädesvis vid de högre allmänna läroverken, nära ansluten till landstormen och benämnd »Landstormens jägarkår». Frågan borde emellertid enligt chefens för generalstaben åsikt nu begränsas till ett återupplivande av de militära övningarna vid skolorna. Önskvärt vore, att ej blott de allmänna läroverken och därmed jämförliga utbildningsanstalter utan även folkskolorna kunde beredas tillfälle till dylika övningar. Då någon utredning emellertid icke föreläge i detta hänseende och om därmed förknippade kostnader, så borde de militära övningarna inom skolorna tillsvärdare icke erhålla större omfattning än före år 1918. I likhet med vad som varit förhållandet före sistnämnda år, syntes ett årligt anslag av omkring 75,000 kronor böra uppföras å riksstatens åttonde huvudtitel för ordnandet av vissa militära övningar vid högre allmänna läroverk, folkskoleseminarier, tekniska elementarskolor m. fl. undervisningsanstalter.

Jag delar i allt väsentligt de synpunkter, som sålunda kommit till uttryck beträffande den militära betydelsen av en ändamålsenligt ordnad fysisk fostran av ungdomen. Att nu åvägbringa en lösning av denna fråga i hela dess vidd är dock uteslutet. I likhet med generalskommissionen och chefen för generalstaben anser emellertid även jag, att de före år 1918 förekommande militära övningarna för skolungdomen vid högre

*Chefen för
generalstaben.*

*Departements-
chefen.*

allmänna läroverk och vissa andra undervisningsanstalter, vilka med anledning av den år 1914 beslutade utsträckningen av utbildningstiden för studenter och likställda till 485 dagar från och med förstnämnda år avskaffades, nu ånyo böra upptagas. För sådant ändamål torde erforderliga medel böra beräknas å riksstatens åttonde huvudtitel.

Utbildningstiden för värnpliktiga i allmänhet vid de olika truppslagen.

Infanteriet.
Flertalet
värnpliktiga.

Med hänsyn till nyss angivna allmänna synpunkter beträffande utbildningstidens längd är det uppenbarligen icke möjligt att i alla avseenden bibringa flertalet av de infanteriet i linjetjänst tilldelade värnpliktiga den grundliga och allsidiga utbildning, som i och för sig är önskvärd. Då det gäller att bestämma dagantalet för första tjänstgöringen för ifrågavarande värnpliktiga, måste man med andra ord i vissa hänseenden inskränka på utbildningens omfattning. Sålunda torde det bliva nödvändigt att minska kraven på marschförmåga. Vidare torde man icke kunna åt skjututbildningen anslå proportionellt lika mycket tid som hittills. Slutligen måste vissa grenar av utbildningen — t. ex. utbildning för svårare patrulluppdrag, handgranatstrid, utbildning av kulsprutegevärsskyttar — vilka helst borde ingå i den allmänna soldatutbildningen, göras till föremål för specialutbildning. Därest dessa och liknande inskränkningar göras i utbildningen och denna inriktas på att huvudsakligen omfatta det rörliga krigets krav, synes det bliva möjligt att begränsa den tid, som på sommaren erfordras för bibringandet av de oundgängligen nödvändiga färdigheterna beträffande *enskild utbildning och utbildning i avdelning till och med plutons storlek*, till 90 dagar. Vid denna tid kan emellertid första tjänstgöringen icke stanna. Till förenämnda enskilda utbildning måste med nödvändighet komma *utbildning i kompani och i bataljon*. Med hänsyn till erfarenheterna från såväl 1901 års som 1914 års härordning torde för denna utbildning böra anslås en tid av minst 30 dagar. För de värnpliktiga, vilka inställa sig till första tjänstgöring på våren, bör således första tjänstgöringen omfatta en tid av 120 dagar. I enlighet med vad i det föregående (sid. 61) angivits, bör denna tid för höstgruppen ökas med 30 dagar.

För erhållande av en tillfredsställande övningsstyrka under repetitionsövningarna är det nödvändigt, att tre årsklasser äro inkallade under nämnda övningar. Antalet repetitionsövningar bör därför liksom hittills vara tre, och varje sådan övning bör hava en tidslängd av 25 dagar. Som i det föregående (sid. 64) angivits, bör den sista repetitionsövningen förläggas till det sjätte året.

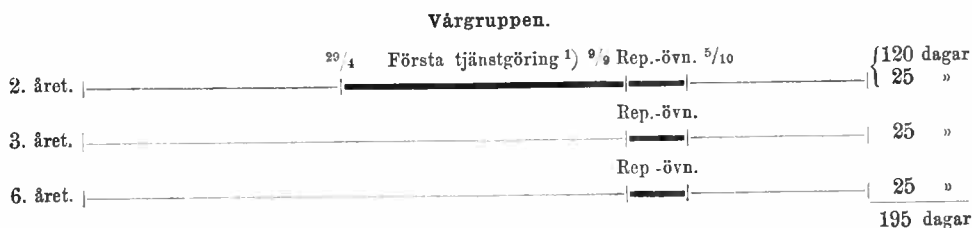
Den sammanlagda utbildningstiden för här avsedda värnpliktiga kommer alltså att uppgå till $(120 + 3 \times 25 =)$ 195 dagar för vårgruppen och till $(150 + 3 \times 25 =)$ 225 dagar för höstgruppen. De sålunda föreslagna utbildningstiderna understiga väsentligt den av försvarsrevisionen för ifråga-

varande värnpliktiga föreslagna utbildningstiden eller 255 dagar. Skillnaden är emellertid icke så stor, som den vid första påseendet kan förefalla. Dels skulle nämligen enligt revisionens förslag 30 dagar avses för särskild vinterutbildning. I fråga om den till sommaren förlagda utbildningen inskränker sig alltså skillnaden till 30 dagar. Dels förutsätter jag, såsom tidigare framhållits, utbildning av underbefäl eller fackmän i större omfattning, än revisionen föreslagit.

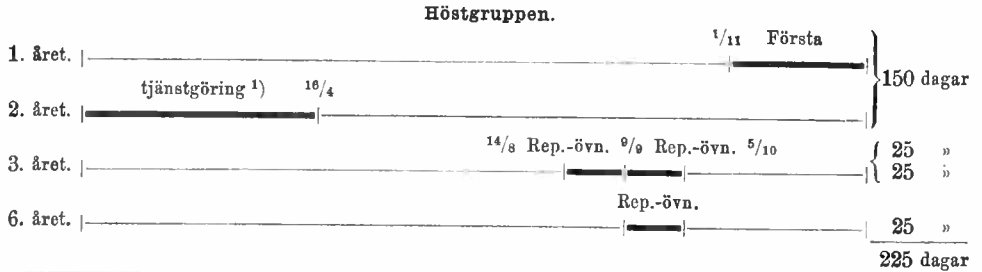
För de på hösten under första året inryckande värnpliktiga skulle fullgörandet i sedvanlig ordning av tre repetitionsövningar medföra, att antalet inkallelser under tjänstetiden i beväringen bleve fyra. För samtliga övriga värnpliktskategorier åter — vid infanteriet såväl som vid specialtruppslagen — förutsattes antalet sådana inkallelser bliva högst tre. Då det givetvis är önskvärt, att värnpliktstjänstgöringen, i vad avser antalet inkallelser, icke ställer sig olägligare för nu ifrågavarande värnpliktiga än för andra, torde tjänstgöringen böra ordnas så, att antalet inkallelser även för dem begränsas till tre. Ur militär synpunkt är det vidare ett önskemål att under senare delen av vårgruppens första tjänstgöring hava en hel årskon-tingent samlad. Detta kan lämpligen vinnas genom att låta höstgruppen fullgöra två av repetitionsövningarna i en följd. Genom en sådan anordning blir det ock möjligt att begränsa antalet inkallelser för ifrågavarande värnpliktiga. Visserligen kommer härigenom numerären under repetitionsövningarna att minskas, men torde denna olägenhet uppvägas av de med anordningen i fråga förenade fördelar.

I enlighet med vad sålunda anförts, bör utbildningstiden för flertalet infanteriet i linjetjänst tilldelade värnpliktiga bestämmas till sammanlagt 195 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras med en första tjänstgöring om 120 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt med tre repetitionsövningar om 25 dagar före utgången av sjätte året. För värnpliktiga, som påbörja första tjänstgöringen på hösten under första året, bör denna ökas med 30 dagar.

Den ungefärliga tidsindelningen av den sålunda föreslagna utbildnings-tiden framgår närmare av nedanstående diagram.

¹⁾ Hemförlovning i 12 dagar.

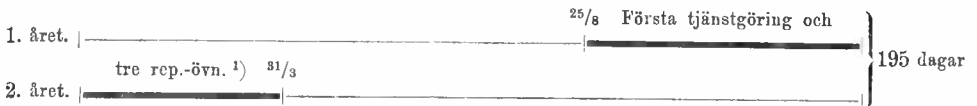
¹⁾ Hemförlövning i 15 dagar.

I vissa fall torde avvikelser böra ske från vad ovan föreslagits angående utbildningstiden.

För tillgodoseende av krigsberedskapen i Bodens fästning, ävensom för att vid mobilisering vid de olika regementena hava tillgång på i skidlöpar-tjänst särskilt utbildad personal, bör, fortfarande såsom hittills, visst antal värnpliktiga årligen uttagas från hela riket i och för tjänstgöring vid *Norrbottens regemente*. Med hänsyn till det begränsade antalet till linjetjänst uttagna värnpliktiga har försvarsrevisionen funnit sig nödsakad stanna vid ett antal av 400 man. Då denna styrka är alltför ringa för angivna ändamål, torde den årliga kontingenten böra ökas till 600 man eller samma styrka, som avses enligt nu gällande härordning.

För uppnående av bästa möjliga utbildningsresultat böra ifrågavarande värnpliktiga, såsom hittills varit förhållandet och även revisionen föreslagit, kunna fullgöra all dem åliggande tjänstgöring i en följd. Inryckning till tjänstgöring torde böra ske i slutet av augusti månad första året. Då emellertid en viss frihet bör finnas att ordna tjänstgöringen på det med hänsyn till rådande förhållanden lämpligaste sättet, torde i värnpliktslagen endast böra stadgas, att ifrågavarande värnpliktiga må, på sätt Konungen finner gott förordna, fullgöra dem åliggande första tjänstgöring samt en, två eller tre repetitionsövningar i en följd.

Tjänstgöringen för ifrågavarande värnpliktiga har tänkts bliva förlagd ungefärligen på sätt nedanstående diagram utvisar.

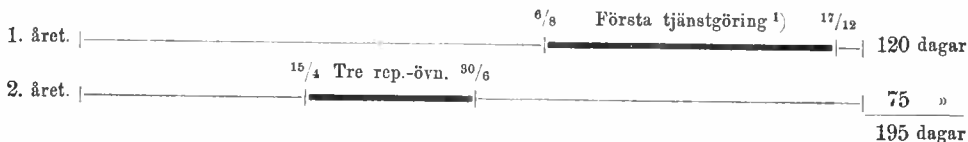
¹⁾ Hemförlövning i 22 dagar.

I och för upprätthållande av garnisonstjänsten i huvudstaden finnes enligt nuvarande organisation vid *Svea* och *Göta livgarden* ett betydligt större antal volontärbeställningar än vid övriga infanteriregementen. Sålunda upptaga staterna för vardera av dessa båda regementen 12 vice-korporaler och 300 meniga volontärer mera än staten för ett vanligt linjeinfanteriregemente. Försvarsrevisionen har förutsatt, att en väsentlig minsk-

ning av antalet volontärer vid ifrågavarande båda regementen skulle äga rum. Då garnisonstjänsten emellertid måste, om än till i möjligaste mån begränsad omfattning, upprätthållas och detta med den av revisionen föreslagna organisationen icke kunde ske utan att i hög grad menligt inverka på utbildningsarbetet inom de under vinterhalvåret pågående underbefäls- m. fl. skolor, som kunde komma att förläggas till huvudstaden, har revisionen föreslagit, att dessa båda regementen i och för garnisonstjänstens ombesörjande skulle erhålla ett något större antal värnpliktiga än övriga infanteriregementen. Inom landet i dess helhet skulle sålunda uttagas sammanlagt 360 värnpliktiga för att vid Svea och Göta livgarden fullgöra sin värnpliktstjänstgöring. Ifrågavarande värnpliktiga förutsattes inrycka till tjänstgöring i början av augusti första värnpliktsåret och fullgöra densamma i en följd. Då emellertid även här en viss frihet borde finnas att ordna tjänstgöringen på det med hänsyn till rådande förhållanden lämpligaste sättet, borde värnpliktslagens bestämmelser härutinnan avfattas på enahanda sätt, som ovan föreslagits beträffande de för särskild utbildning vid Norrbottens regemente uttagna värnpliktiga.

Liksom försvarsrevisionen förutsätter även jag, såsom längre fram närmare omförmäles, en väsentlig minskning av antalet volontärer vid de båda fotgardesregementena. För garnisonstjänstens upprätthållande böra därför, på sätt revisionen anført, särskilda värnpliktiga avses. Genom det sätt, varpå revisionen tänkt sig ifrågavarande värnpliktigas tjänstgöring ordnad, torde densamma hava åsyftat dels att i möjligaste mån befria ovan omnämnda underbefäls- m. fl. skolor från garnisonstjänst, och dels att erhålla tillgång på för sådan tjänst utbildat manskap under den tid på våren, då det nyinryckta linjemanskapet ännu icke kunde tagas i anspråk för dylik tjänst. Som i det följande (sid. 163) närmare angives, kommer enligt det förslag, jag står i begrepp att framlägga, ett icke ringa antal till linjetjänst uttagna värnpliktiga att under vinterhalvåret befinna sig i tjänstgöring vid Svea och Göta livgarden. Behovet av att under hela vinterhalvåret för garnisonstjänstens upprätthållande hava tillgång på särskilt härför avsedda värnpliktiga gör sig därför mindre gällande. Däremot är det nödvändigt, att värnpliktiga stå till förfogande under de tider på höst och vår, då det nyinryckta linjemanskapet ännu icke hunnit bibringas för garnisonstjänsten erforderlig utbildning. För att med den utbildningstid, som här förutsattes, kunna tillgodose detta krav, torde för dessa värnpliktiga första tjänstgöringen böra äga rum under första året med inryckning i början av augusti samt de tre repetitionsövningarna fullgöras i en följd under andra året med inryckning i mitten av april. Värnpliktslagens bestämmelser torde emellertid, såsom revisionen föreslagit, böra avfattas så, att nödig frihet finnes att ordna tjänstgöringen på det med hänsyn till rådande förhållanden lämpligaste sättet. Den av revisionen för ändamålet till 360 man beräknade årskontingenten torde böra ökas till 400 man.

Den ungefärliga tidsindelningen av den sålunda föreslagna utbildningstiden framgår av nedanstående diagram.

¹⁾ Hemförlovning i 12 dagar.

Enligt revisionens förslag skulle samtliga på Gotland inskrivna värnpliktiga uttagas till linjetjänst, under det att motsvarande uttagning på fastlandet icke skulle uppgå till mer än 36,5 % av det beräknade på fastlandet årligen inskrivna antalet värnpliktiga (studenter och likställda undantagna). De ökade personliga bördor, som därigenom komme att påläggas Gotlands värnpliktiga, borde enligt revisionens åsikt kompenseras genom en något kortare utbildningstid. Med hänsyn därtill, att Gotlands trupper näppeligen komme att uppträda under svårare vinterförhållanden, borde compensationen beredas på det sättet, att *Gotlands infanteriregemente* tilldelade värnpliktiga befriades från undergående av särskild vinterutbildning.

Såsom i det föregående (sid. 44) framhållits, böra, med hänsyn till de grunder, som av mig föreslagits för uttagning av värnpliktiga till linjetjänst och ersättningsreserven, Gotlands värnpliktiga i sådant hänseende jämställas med övriga värnpliktiga. För dessa är icke någon särskild vinterutbildning ifrågasatt. De skäl, som föranlett försvarsrevisionen att föreslå värnpliktstjänstgöringens anordnande på annat sätt för Gotlands värnpliktiga än för övriga, föreligga alltså icke här.

Som i det följande (sid. 163) närmare omförmäles, böra 400 man årligen vid inskrivningen uttagas från fastlandet för tjänstgöring vid Gotlands infanteriregemente. Skäl synes icke föreligga att för dessa värnpliktiga stadga någon annan anordning för värnpliktstjänstgöringens fullgörande än för övriga här avsedda värnpliktiga.

Underbefäl
eller
fackmän.

I det föregående (sid. 59) har föreslagits, att underbefäl eller fackmän skola uttagas till ett antal motsvarande 25 % av antalet till linjetjänst uttagna värnpliktiga. Ifrågavarande uttagningsprocent är beräknad möjliggöra fyllandet av infanteriets mobiliseringsbehov av värnpliktigt manskap beträffande följande personalkategorier, nämligen: underbefäl vid gevärs- och kulsprutekompanier samt vid infanteriartilleriförband, signalister och pionjärer, stridsvagnsförare samt viss motorpersonal vid stridsvagnkompanier. Önskvärt vore, att även kommissarier och sjukvårdsmanskap, åtminstone i viss utsträckning, kunde utbildas bland här avsett manskap, men den föreslagna uttagningsprocenten torde näppeligen medgiva, att så sker.

Den sammanlagda utbildningstiden för ifrågavarande manskap är enligt

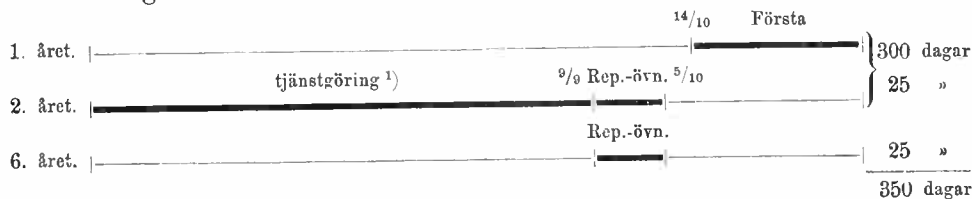
gällande härordning 400 dagar samt enligt försvarsrevisionens förslag 365 dagar. Denna tid torde emellertid böra begränsas till 350 dagar eller samma tid, som i det följande föreslås för utbildning av underbefäl eller fackmän vid artilleriet och ingenjörtrupperna.

För erhållande av en tillfredsställande övningsstyrka under repetitionsövningarna böra av ifrågavarande manskap minst två årsklasser samtidigt vara inkallade. Antalet repetitionsövningar bör därför bestämmas till två. Liksom för flertalet infanteriet tilldelade värnpliktiga bör den sista repetitionsövningen förläggas till sjätte året. Då dagantalet för varje repetitionsövning är föreslaget till 25 (sid. 65), skulle första tjänstgöringen alltså få en varaktighet av 300 dagar.

Som i ett tidigare sammanhang (sid. 58) omförmälts, förutsattes inryckningen till första tjänstgöring äga rum på hösten under första året. Möjligt är dock, att det kan visa sig lämpligt att förlägga inryckningen för någon mindre kategori till andra året. Härutinnan bör således en viss frihet medgivas.

I enlighet med vad sålunda anförts, bör utbildningstiden för underbefäl eller fackmän vid infanteriet bestämmas till sammanlagt 350 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras med en första tjänstgöring om 300 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt med två repetitionsövningar om 25 dagar före utgången av sjätte året.

Den ungefärliga tidsindelningen av den sålunda föreslagna utbildningstiden framgår av nedanstående diagram.

¹⁾ Hemförlovning i 29 dagar.

I överensstämmelse med vad försvarsrevisionen (Del 1, sid. 199) föreslagit, torde utbildningstiden vid kavalleriet böra bestämmas till sammanlagt 350 dagar.

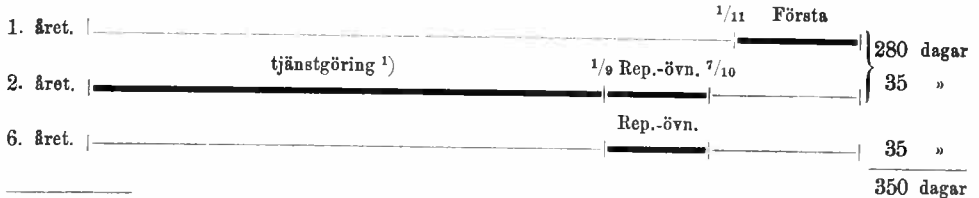
Kavalleriet.

För erhållande av en tillfredsställande övningsstyrka under repetitionsövningarna måste två årsklasser vara inkallade. Antalet repetitionsövningar bör därför liksom hittills bestämmas till två. Som i det föregående (sid. 64) angivits, bör den sista repetitionsövningen förläggas till sjätte året. Då dagantalet för varje repetitionsövning är föreslaget till 35 (sid. 65), kommer första tjänstgöringen att få en varaktighet av 280 dagar. Inryckning till första tjänstgöring bör äga rum på hösten första året (sid. 61).

I enlighet med vad sålunda anförts, bör utbildningstiden för kavalleriet

i linjetjänst tilldelade värnpliktiga bestämmas till sammanlagt 350 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras med en första tjänstgöring om 280 dagar, som tager sin början under första året, samt med två repetitionsövningar om 35 dagar före utgången av sjätte året.

Den ungefärliga tidsindelningen av den sålunda föreslagna utbildningstiden framgår närmare av nedanstående diagram.

¹⁾ Hemförlövning i 23 dagar.

Artilleriet.

I enlighet med vad försvarsrevisionen (Del 1, sid. 407) föreslagit, anser även jag, att positionsartilleriet framdeles bör uppgå i fältartilleriet. Artilleriet kommer i så fall att utgöras endast av fältartilleri och fästningsartilleri. Till det senare hänföres blott Bodens artilleriregemente. Fältartilleriet kommer således att omfatta samtliga övriga artilleritruppförband.

Som i det föregående (sid. 57) angivits, böra jämväl vid artilleriet de till linjetjänst uttagna värnpliktiga uppdelas i »flertalet värnpliktiga» och »underbefäl eller fackmän».

Flertalet värnpliktiga. Fältartilleriet.

Då det gäller att bestämma dagantalet för första tjänstgöringen för flertalet värnpliktiga, göra sig enahanda synpunkter gällande som beträffande första tjänstgöringens längd för motsvarande värnpliktiga vid infanteriet. Med hänsyn härtill samt till de utbildningsförhållanden, vilka vid artilleriet äro rådande, torde första tjänstgöringen vid nämnda truppslag icke kunna sättas lägre än till 135 dagar.

För erhållande av en tillfredsställande övningsstyrka under repetitionsövningarna måste tre årsklasser samtidigt vara inkallade. Antalet repetitionsövningar bör därför bestämmas till tre. Som i det föregående (sid. 64) angivits, bör den sista repetitionsövningen förläggas till sjätte året. Då dagantalet för varje repetitionsövning är föreslaget till 35 (sid. 65), kommer den sammanlagda utbildningstiden för ifrågakvarande värnpliktiga att utgöra 240 dagar eller samma dagantal, som försvarsrevisionen i sitt den 4 maj 1920 avgivna betänkande och förslag rörande ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1920 års klass föreslog för artilleriet.

Fästningsartilleriet.

Jämväl vid fästningsartilleriet torde den sammanlagda utbildningstiden böra bestämmas till 240 dagar.

För tillgodoseende av säkerhetstjänsten året om i Bodens fästning böra de värnpliktiga, i överensstämmelse med vad gällande härordning förutsätter, uppdelas i två omgångar, av vilka den ena — höstgruppen — inrycker till första tjänstgöring på hösten under första året och den andra

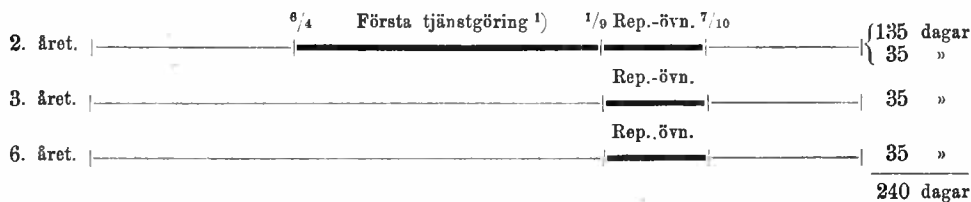
— vårgruppen — på våren under andra året. Liksom vid fältartilleriet bör antalet repetitionsövningar bestämmas till tre samt den sista repetitionsövningen förläggas till sjätte året. Då varje repetitionsövning förut-sättes omfatta 35 dagar (sid. 65), kommer första tjänstgöringen att få en längd av 135 dagar.

För höstgruppen skulle fullgörandet i sedvanlig ordning av tre repetitionsövningar medföra, att antalet inkallelser under tjänstetiden i beväringen för de till denna grupp hörande värnpliktiga bleve fyra. Som i det föregående (sid. 71) framhållits, bör emellertid antalet inkallelser icke för någon värnpliktskategori överstiga tre. Med hänsyn härtill torde den första repetitionsövningen lämpligen böra fullgöras i följd med första tjänstgöringen. Som av nedanstående diagram framgår, är en sådan anordning önskvärd jämväl ur synpunkten av säkerhetstjänstens i Boden tillgodoseende. Den minskning av manskapsnumerären under de ordinarie repetitionsövningarna på hösten, som blir en följd av ifrågavarande anordning, är visserligen icke utan sina olägenheter, men dessa torde dock ej vara större, än att övningarna kunna bedrivas, utan att ändamålet med desamma härigenom förfelas.

I enlighet med vad sålunda anförts, bör utbildningstiden för flertalet artilleriet i linjetjänst tilldelade värnpliktiga bestämmas till sammanlagt 240 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras med en första tjänstgöring om 135 dagar, vilken tager sin början vid fältartilleriet under andra året och vid fästningsartilleriet under första eller andra året, samt med tre repetitionsövningar om 35 dagar före utgången av sjätte året.

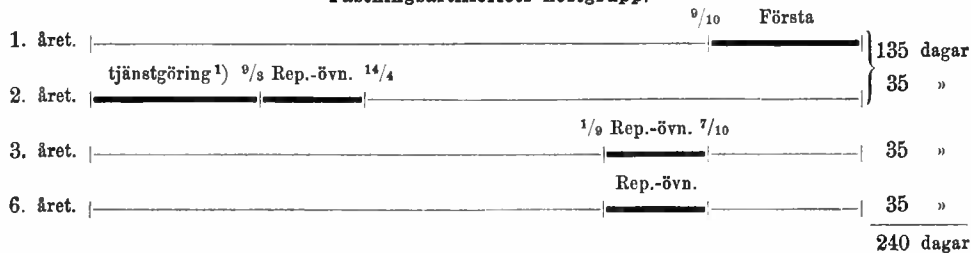
Den ungefärliga tidsindelningen av den sålunda föreslagna utbildnings-tiden framgår närmare av nedanstående diagram.

Fältartilleriet samt fästningsartilleriets vårgrupp.

¹⁾ Hemförlövning i 12 dagar.

Fästningsartilleriets höstgrupp.

¹⁾ Hemförlövning i 15 dagar.

*Underbefäl
eller fackmän.*

I det föregående (sid. 60) har föreslagits, att underbefäl eller fackmän skola uttagas till ett antal motsvarande 25 % av antalet till linjetjänst uttagna värnpliktiga. Genom ifrågavarande uttagning beräknas artilleriets mobiliseringsbehov av värnpliktigt manskap kunna fyllas beträffande följande personalkategorier, nämligen:

vid hästanspända artilleriförband signalister; samt

vid motoriserade artilleriförband (belysnings- och ballongformationer) signalister, motorförmän och motorhantverkare.

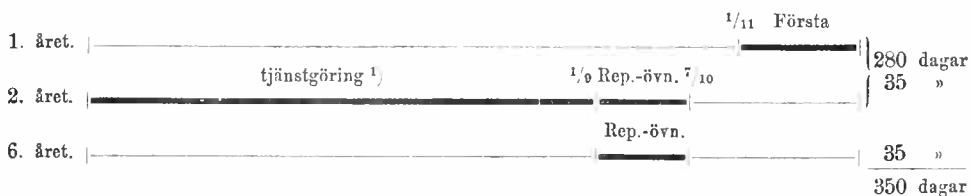
Vid hästanspända artilleriförband beräknas därjämte viss utbildning i spanar- och ordonnanstjänst kunna bibringas ett antal värnpliktiga.

För ifrågavarande värnpliktiga synes böra stadgas den sammanlagda utbildningstid — 350 dagar —, som försvarsrevisionen (Del 1, sid. 203) föreslagit för samtliga artilleriet i linjetjänst tilldelade värnpliktiga. För erhållande av en tillfredsställande övningsstyrka under repetitionsövningarna måste två årsklasser samtidigt vara inkallade. Antalet repetitionsövningar bör därför bestämmas till två. Som i det föregående (sid. 64) angivits, bör den sista repetitionsövningen förläggas till sjätte året.

Inryckningen till första tjänstgöring förutsättes, som redan i annat sammanhang (sid. 58) omförmäls, äga rum på hösten under första året. Av samma skäl, som anförts i fråga om motsvarande personalkategori vid infanteriet, bör dock möjlighet hållas öppen att inkalla ifrågavarande värnpliktiga till dylik tjänstgöring under andra året.

I enlighet med vad sålunda anförts, bör utbildningstiden för underbefäl eller fackmän vid artilleriet bestämmas till sammanlagt 350 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras med en första tjänstgöring om 280 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt med två repetitionsövningar om 35 dagar, vilka fullgöras före utgången av sjätte året.

Den ungefärliga tidsindelningen av den sålunda föreslagna utbildningstiden framgår av nedanstående diagram.

¹⁾ Hemförlövning i 23 dagar.

**Ingenjör-
trupperna.**

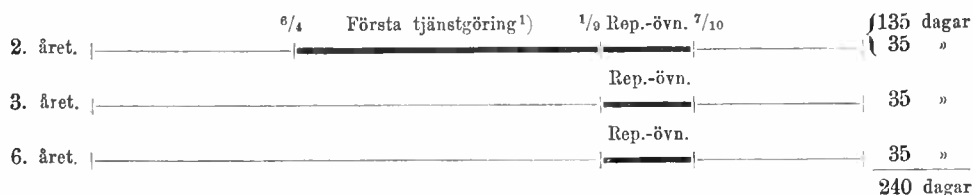
I enlighet med vad försvarsrevisionen (Del 1, sid. 205) föreslagit, böra ingenjörtrupperna i linjetjänst tilldelade värnpliktiga vid inskrivningen uppdelas å fyra särskilda tjänster, nämligen fältingenjörtjänst, fästningsingenjörtjänst, fälttelegraftjänst och radiotjänst.

Som i det föregående (sid. 57) angivits, anser jag mig vidare böra förorda, att jämväl vid ingenjörtrupperna uttagas underbefäl eller fackmän.

Med avseende å utbildningstidens längd hava ingenjörtrupperna hittills varit jämställda med artilleriet. Härifrån synes man även nu böra utgå. Den sammanlagda utbildningstiden bör således för flertalet värnpliktiga bestämmas till 240 dagar samt för underbefäl eller fackmän till 350 dagar.

I fråga om tidsindelningen gäller vad ovan (sid. 77) anförts beträffande flertalet värnpliktiga vid artilleriet. Utbildningen för flertalet ingenjörtrupperna i linjetjänst tilldelade värnpliktiga bör alltså bestämmas till sammanlagt 240 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras med en första tjänstgöring om 135 dagar, vilken tager sin början under andra året, samt med tre repetitionsövningar om 35 dagar före utgången av sjätte året.

Den ungefärliga tidsindelningen av den sålunda föreslagna utbildningstiden framgår närmare av nedanstående diagram.

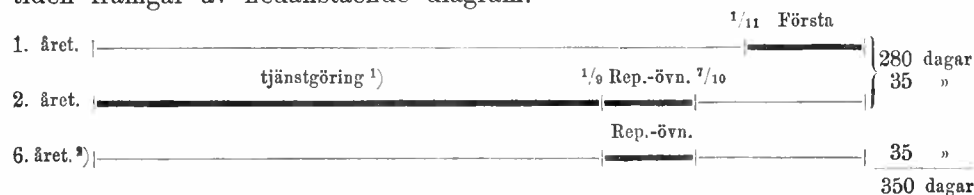
¹⁾ Hemförlövning i 12 dagar.

Enligt vad i det föregående (sid. 60) omförmäls, skola 25 % av de till linjetjänst uttagna värnpliktiga uttagas till underbefäl eller fackmän. Genom ifrågavarande uttagning beräknas ingenjörtruppernas mobiliseringsbehov av värnpliktigt manskap kunna fyllas beträffande följande personalkategorier, nämligen:

- i *fältingenjör- och fästningsingenjörtjänst* troppbefälhavare;
- i *fälttelegraftjänst* biträdande gruppchefer och stationspersonal; samt
- i *radiotjänst* radiotelegrafister.

I fråga om utbildningstidens indelning gäller vad ovan anförts beträffande underbefäl eller fackmän vid artilleriet. Utbildningstiden för underbefäl eller fackmän vid ingenjörtrupperna bör alltså bestämmas till sammanlagt 350 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras med en första tjänstgöring om 280 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt med två repetitionsövningar om 35 dagar, vilka fullgöras före utgången av sjätte året.

Den ungefärliga tidsindelningen av den sålunda föreslagna utbildningstiden framgår av nedanstående diagram.

¹⁾ Hemförlövning i 23 dagar.

²⁾ För radiotjänst 4. året.

Flertalet värnpliktiga.

Underbefäl eller fackmän.

**Träng-
trupperna.**

I enlighet med vad försvarsrevisionen (Del 1, sid. 209) föreslagit, böra dels de värnpliktiga, vilka för närvarande tilldelas trängen i sjukbärrätjänst och i egentlig sjukvårdstjänst, framdeles vid inskrivningen sammanföras i en gemensam grupp samt tilldelas trängen i »sjukvårdstjänst», dels den nuvarande benämningen »egentlig trängtjänst» ändras till »trängtjänst» och dels slutligen en ny tjänst, »biltjänst», tillkomma.

**Flertalet
värnpliktiga.**

Enligt gällande härordning hava trängtrupperna en kortare sammanlagd tjänstgöringstid än infanteriet. Försvarsrevisionen har i sitt förslag följt denna princip. Då emellertid flertalet av de infanteriet i linjetjänst tilldelade värnpliktiga nu förutsättas erhålla en så kort utbildningstid som 195 dagar, synes samma utbildningstid böra bestämmas för motsvarande manskap vid trängtrupperna.

Beträffande utbildningstidens indelning gäller, utom såvitt angår de trängen i biltjänst tilldelade värnpliktiga, vad ovan anförts beträffande flertalet värnpliktiga vid infanteriet.

Det för biltjänst uttagna manskapet förutsättes, efter det erforderlig utbildning bibringats vid vederbörliga trängkårer, i viss utsträckning skola tilldelas de olika truppförbanden, dels för fortsatt utbildning och dels för tillgodoseende av dessas behov av bilförare. Med hänsyn till önskvärdheten av att vid truppförbanden hava tillgång på bilförare under så stor del av året som möjligt bör första tjänstgöringen för ifrågavarande värnpliktiga bestämmas till 170 dagar (200 dagar för höstgruppen). Endast en repetitionsövning (om 25 dagar) kommer således att äga rum. Under denna kommer, som av nedanstående diagram framgår, ungefär en och en halv årsklass att bli disponibel, vilket ur övningssynpunkt torde kunna anses vara någorlunda tillfredsställande. Repetitionsövningen bör, som i det föregående (sid. 64) angivits, förläggas till femte året.

I enlighet med vad sålunda anförts, bör utbildningstiden för flertalet trängen tilldelade värnpliktiga bestämmas till 195 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

i *trängtjänst* och *sjukvårdstjänst* med en första tjänstgöring om 120 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt med tre repetitionsövningar om 25 dagar före utgången av sjätte året; samt

i *biltjänst* med en första tjänstgöring om 170 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt med en repetitionsövning om 25 dagar före utgången av femte året.

För värnpliktiga, som påbörja första tjänstgöringen på hösten under första året, ökas denna med 30 dagar.

Den ungefärliga tidsindelningen av den sålunda föreslagna utbildningstiden framgår närmare av nedanstående diagram.

Trängtjänst och Sjukvårdstjänst.*Vårgruppen.*

2. året.	----- ^{20/4} Första tjänstgöring ¹⁾ ^{9/9} Rep.-övn. ^{5/10} -----	} 120 dagar 25 "
3. året.	----- ----- ^{9/9} Rep.-övn.-----	
6. året.	----- ----- ^{9/9} Rep.-övn.-----	} 25 " 25 "
		195 dagar

¹⁾ Hemförlovning i 12 dagar.

Höstgruppen.

1. året.	----- ----- ^{1/11} Första-----	} 150 dagar
2. året.	----- ^{16/4} tjänstgöring ¹⁾ -----	
3. året.	----- ----- ^{14/8} Rep.-övn. ^{9/9} Rep.-övn. ^{5/10} -----	} 25 " 25 "
6. året.	----- ----- ^{9/9} Rep.-övn.-----	
		225 dagar

¹⁾ Hemförlovning i 15 dagar.

Biltjänst.*Vårgruppen.*

2. året.	----- ^{2/5} Första tjänstgöring ¹⁾ ^{4/11} -----	} 170 dagar
5. året.	----- ----- ^{9/9} Rep.-övn. ^{5/10} -----	
		25 "
		195 dagar

¹⁾ Hemförlovning i 15 dagar.

Höstgruppen.

1. året.	----- ----- ^{1/11} Första-----	} 200 dagar
2. året.	----- ^{5/6} tjänstgöring ¹⁾ -----	
5. året.	----- ----- ^{9/9} Rep.-övn. ^{5/10} -----	} 25 " 225 dagar

¹⁾ Hemförlovning i 15 dagar.

Vid trängtrupperna skola, enligt vad förut (sid. 59) nämnts, 20 % av de till linjetjänst uttagna värnpliktiga uttagas till underbefäl eller fackmän. Härigenom beräknas trängtruppernas mobiliseringsbehov av värnpliktigt manskap kunna fyllas beträffande följande personalkategorier, nämligen:

i *trängtjänst* sektions- och halvsektionschefer jämte ställföreträdare, kulsprutemanskap, signalister, kommissarier;

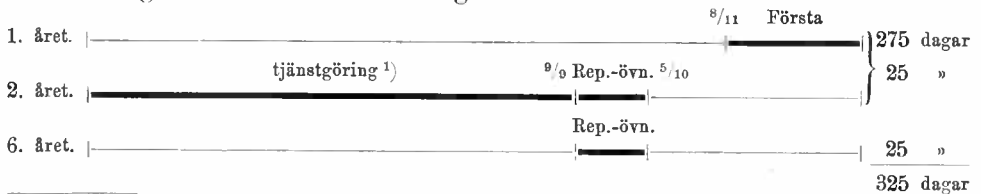
i *sjukvårdstjänst* grupp- och patrullförare, sjukvårdskorpraler, översjukvaktare jämte ställföreträdare, signalister och kommissarier; samt

i *biltjänst* underbefäl jämte ställföreträdare, kulsprutemanskap, signalister och kommissarier.

För ifrågavarande värnpliktiga torde, i enlighet med försvarsrevisionens förslag, böra beräknas en sammanlagd utbildningstid av 325 dagar. I fråga om indelningen av denna utbildningstid gäller vad ovan anförts beträffande underbefäl eller fackmän vid infanteriet, dock att första tjänstgöringen kommer att omfatta 275 dagar i stället för 300 dagar vid infanteriet.

I enlighet med vad sålunda anförts, bör utbildningstiden för underbefäl eller fackmän vid trängtrupperna bestämmas till sammanlagt 325 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras med en första tjänstgöring om 275 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt med två repetitionsövningar om 25 dagar före utgången av sjätte året.

Den ungefärliga tidsindelningen av den sålunda föreslagna utbildningstiden framgår av nedanstående diagram.

¹⁾ Hemförlovning i 29 dagar.

Intendenturtrupperna.
Flertalet värnpliktiga.

I anslutning till vad ovan anförts i fråga om utbildningstiden för flertalet värnpliktiga vid trängtrupperna och då försvarsrevisionens förslag om kortare utbildningstid vid intendenturtrupperna än vid trängtrupperna icke synes mig tillräckligt grundat, torde den sammanlagda utbildningstiden för flertalet intendenturtrupperna i linjetjänst tilldelade värnpliktiga böra bestämmas i enlighet med vad för infanteriet har blivit föreslaget.

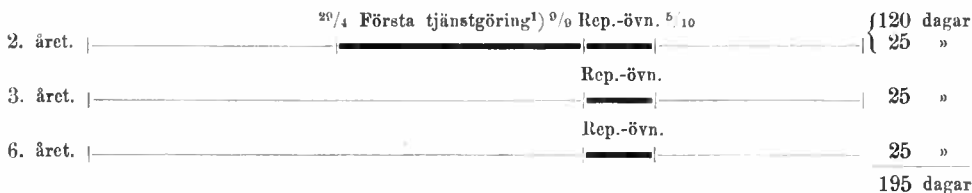
För erhållande av en tillfredsställande övningsstyrka under repetitionsövningarna böra tre årsklasser vara inkallade under nämnda övningar. Antalet repetitionsövningar bör därför bestämmas till tre. Den sista repetitionsövningen bör, som i det föregående (sid. 64) angivits, förläggas till sjätte året. Då dagantalet för varje repetitionsövning är föreslaget till 25 (sid. 65), kommer första tjänstgöringen alltså att få en varaktighet av 120 dagar för dem, som påbörja tjänstgöringen på våren andra året (vårgruppen), och 150 dagar för det återstående manskapet (höstgruppen).

I fråga om tidsindelningen gäller vad ovan anförts beträffande flertalet värnpliktiga vid infanteriet.

I enlighet med vad sålunda anförts, bör utbildningstiden för flertalet intendenturtrupperna tilldelade värnpliktiga bestämmas till sammanlagt 195 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras med en första tjänstgöring om 120 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt med tre repetitionsövningar om 25 dagar före utgången av sjätte året. För värnpliktiga, som påbörja första tjänstgöringen på hösten under första året, ökas denna med 30 dagar.

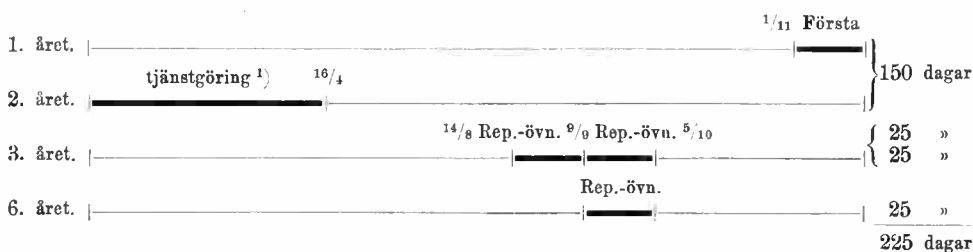
Den ungefärliga tidsindelningen av den sålunda föreslagna utbildningstiden framgår närmare av nedanstående diagram.

Vårgruppen.

¹⁾ Hemförlovning i 12 dagar.

Höstgruppen.

¹⁾ Hemförlovning i 15 dagar.

Enligt gällande härordning föreskrives samma utbildningstid — sammanlagt 365 dagar — för underbefäl eller fackmän vid träng- och intendenturtrupperna. Även enligt det för närvarande tillämpade provisoriet äro dessa båda truppslag jämställda i förevarande hänseende. Försvarsrevisionen har däremot föreslagit, att det sammanlagda dagantalet vid trängtrupperna skulle bestämmas till 325 dagar men vid intendenturtrupperna till endast 300 dagar. Tillräckligt vägande skäl synes lika litet kunna andragas för denna åtskillnad som för den av revisionen beträffande flertalet värnpliktiga föreslagna. Den sammanlagda utbildningstiden för underbefäl eller fackmän vid intendenturtrupperna torde därför liksom vid trängtrupperna böra bestämmas till 325 dagar.

*Underbefäl
eller fackmän.*

Beträffande utbildningstidens indelning gäller vad ovan anförts i fråga om underbefäl eller fackmän vid trängtrupperna.

Utbildningstiden för underbefäl eller fackmän vid intendenturtrupperna bör sålunda bestämmas till sammanlagt 325 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras med en första tjänstgöring om 275 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt med två repetitionsövningar om 25 dagar före utgången av sjätte året.

Den ungefärliga tidsindelningen av den sålunda föreslagna utbildningstiden framgår av nedanstående diagram.

1. året.	-----	^{8/11} Första	} 275 dagar
2. året.	-----	^{9/9} Rep.-övn. ^{5/10}	
6. året.	-----	Rep.-övn.	25 "
			325 dagar

¹⁾ Hemförlovning i 29 dagar.

Utbildningstiden för studenter och likställda.

Försvars-
revisionen.

Såsom i det föregående nämnts, har försvarsrevisionen kommit till den uppfattningen, att den nuvarande studentorganisationen borde bibehållas och såsom ett väsentligt led ingå i den nya härordningen. I överensstämmelse härmed har revisionen även föreslagit, att samtliga studenter och likställda, vapenföra såväl som icke vapenföra, skulle uttagas för utbildning till linjetjänst. Den omständigheten, att hittillsvarande icke vapenföra uttoges till dylik tjänst, innebure givetvis icke, att de komme att användas i stridande befattningar, utan förutsattes, att de fortfarande komme att tagas i anspråk för huvudsakligen samma befattningar som enligt nuvarande härordning.

Vad utbildningstidens längd beträffade, hyste revisionen den bestämda uppfattningen, att en avsevärd nedsättning av den i 1914 års värnpliktslag bestämda övningstiden måste i förevarande fall vidtagas. Det vore nämligen uppenbart, att sagda övningstid vore, särskilt för dem, som bedreve eller hade för avsikt att bedriva studier vid universitet, högskolor och andra utbildningsanstalter — och detta utgjorde givetvis det stora flertalet — högst betungande. Under första tjänstgöringen ginge sålunda två lästerminer helt och hållet till spillo, och på grund av de båda repetitionsövningarnas avslutande först inemot mitten av oktober månad ytterligare två halva lästerminer. För de värnpliktiga innebure detta givetvis de allvarigaste olägenheter med hänsyn såväl till deras studier som till deras ekonomi.

Om revisionen alltså hölle före, att en nedsättning av förenämnda utbildningstid borde äga rum, gjorde sig dock tydligtvis en viss tvekan gällande i fråga om huru långt man härutinnan borde gå. Under sina överläggningar hade emellertid revisionen kommit till det resultat, att utbildningstiden borde för samtliga studenter och likställda, vapenföra såväl som icke vapenföra, bestämmas till sammanlagt 365 dagar eller samma dagantal, som av försvarsberedningarna på sin tid föreslagits för utbildning av värnpliktiga truppförare.

Vad anginge utbildningstidens fördelning på första tjänstgöring och repetitionsövningar ävensom förläggning i övrigt, borde ordnas så, att å ena sidan bästa möjliga utbildningsresultat erhöles och å andra sidan de värnpliktiga vållades minsta möjliga avbräck i sina studier. I enlighet härmed funne revisionen sig böra föreslå, att endast en repetitionsövning

avhöllas. Därigenom vunnas ökad tid för den grundläggande första tjänstgöringen, och ur de värnpliktigas synpunkt vore det givetvis en fördel att behöva fullgöra blott en dylik övning. Såväl av militära skäl som med hänsyn till de värnpliktigas studier borde repetitionsövningen icke fullgöras samma år, första tjänstgöringen avslutades, utan först något år senare. Då inryckningen till första tjänstgöringen förutsattes, såsom för närvarande vore fallet, äga rum under juni månad första året, borde repetitionsövningen lämpligen förläggas till tredje eller fjärde året och då givetvis samtidigt med repetitionsövningarna för övriga värnpliktiga.

I fråga om sättet för första tjänstgöringens fullgörande hade man endast att välja mellan två olika alternativ, nämligen antingen tjänstgöringens fullgörande i en följd — sammanhängande linje — eller ock tjänstgöringens uppdelande på två perioder, av vilka den ena förlades till sommarmånaderna under första året och den andra till andra året med början på nyåret — delad linje. Med hänsyn därtill att enligt det förra alternativet två hela lästerminer ginge förlorade, men enligt det senare endast något över en lästermin, kunde det förefalla, som om den delade linjen ur de värnpliktigas synpunkt vore avgjort att föredraga. Emellertid hade erfarenheten från provisorietiden givit vid handen, att detta ingalunda vore fallet. Sålunda hade det visat sig, att det stora flertalet värnpliktiga av 1920 års klass, vilka i viss utsträckning haft valfrihet härutinnan, önskat fullgöra hela första tjänstgöringen i en följd. Vid sådant förhållande och då den sammanhängande linjen ur militär synpunkt i regel vore att föredraga, funne revisionen sig böra förorda denna, utom i vad anginge värnpliktiga tilldelade ingenjörtrupperna i fält- och fästningsingenjörtjänst. För dessa måste nämligen den delade linjen väljas, när tjänstgöring såsom befäl under de för dessa tjänster särskilt viktiga praktiska tillämpningsövningarna eljest icke kunde komma till stånd i erforderlig omfattning. Då de flesta av de ifrågavarande båda tjänster tilldelade värnpliktiga framdeles såsom hittills kunde antagas hava för avsikt att söka inträde vid högre teknisk läroanstalt, komme den delade linjen icke att för dessa medföra någon olägenhet. Höstuppehållet kunde nämligen med fördel användas dels för ofta förekommande komplettering av i studentexamen erhållna betyg och dels för erhållande av erforderlig verkstadspraktik.

Vid artilleriet borde ett mindre antal av ifrågavarande värnpliktiga utbildas i mättjänst. De för sådant ändamål uttagna syntes efter avslutad vinterutbildning lämpligen böra hemförlovas för att ånyo inkallas på försommaren för undergående av den speciella utbildningen i mättjänst, bland annat vid artilleriets skjutskola. Med hänsyn till det ringa antal, varom här vore fråga, kunde man i regel räkna med att ifrågavarande kommandering låte sig ordna på frivillighetens väg.

Utbildningen av studenter och likställda förutsattes liksom hittills äga rum truppslagsvis i en eller flera för ändamålet särskilt sammandragna skolor, kompanier o. s. v.

Departements-
chefen.

Ovan angivna, av revisionen uttalade synpunkter anser även jag böra läggas till grund för ordnandet av värnplikstjänstgöringen för studenter och likställda. Vissa smärre avvikelser från revisionens förslag torde emellertid böra göras.

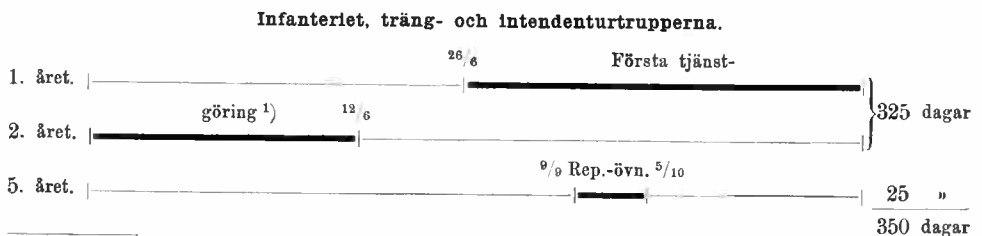
Sålunda torde den sammanlagda utbildningstiden för ifrågavarande värnpliktiga icke böra sättas högre, än som i det föregående föreslagits för underbefäl eller fackmän vid infanteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna. Den bör alltså bestämmas till 350 dagar. Den sålunda förordade minskningen (15 dagar) i den av revisionen beräknade utbildningstiden är så obetydlig, att man torde kunna räkna med att oaktat densamma bliva i stånd att uppnå ungefärligen samma utbildningsresultat som enligt revisionens förslag.

I enlighet med vad i det föregående (sid. 64) angivits, torde repetitionsövningen böra förläggas till femte året. Genom att — i överensstämmelse med vad förut föreslagits för övriga värnplikskategorier — i värnplikslagen föreskriva, att repetitionsövningen skall fullgöras före utgången av femte året, hålles emellertid möjlighet öppen att medgiva den värnpliktige att fullgöra repetitionsövningen ett tidigare år. Med hänsyn till studenters och likställdas studieförhållanden m. m. är det givetvis för dem av särskild betydelse, att sådant medgivande kan lämnas.

Efter frånräknande av det för repetitionsövning föreslagna dagantalet — 25 dagar vid infanteriet, träng- och intendenturtrupperna samt 35 dagar vid övriga truppslag (sid. 65) — återstå för första tjänstgöringen 325 dagar vid förstnämnda trenne truppslag och 315 dagar vid de övriga.

I enlighet med vad sålunda anförts, bör utbildningstiden för studenter och likställda bestämmas till sammanlagt 350 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras med en första tjänstgöring om minst 315 dagar, som tager sin början under första året och antingen fullgöres i en följd eller uppdelas på första och andra året, samt med en repetitionsövning före utgången av femte året.

Den ungefärliga tidsindelningen av den sålunda föreslagna utbildningstiden framgår av nedanstående diagram.

¹⁾ Hemförlovning i 25 dagar.

Kavalleriet, artilleriet samt ingenjörtrupperna i fälttelegraf- och radiotjänst.

1. året.		$\frac{26}{6}$	Första tjänst-	} 315 dagar
2. året.	göring ¹⁾	$\frac{2}{6}$		
5. året.			$\frac{1}{6}$ Rep.-övn. $\frac{7}{10}$	35 "
				350 dagar

¹⁾ Hemförlovning i 25 dagar.

Anm. För det manskap, som avses att utbildas i mättjänst vid artilleriet, avbrytes första tjänstgöringen efter avslutandet av den särskilda vinterutbildningen, och äger hemförlovning rum till förmånerna. Utryckning sker före tiden för repetitionsövningen.

Ingenjörtrupperna i fältingenjör- och fästningsingenjörtjänst.

1. året.		$\frac{23}{6}$	Första tjänstgöring: första omgången $\frac{7}{10}$	105	} 315 dagar
2. året.	$\frac{17}{1}$		Första tjänstgöring: andra omgången ¹⁾ $\frac{31}{8}$	210	
5. året.			$\frac{1}{6}$ Rep.-övn. $\frac{7}{10}$	35 "	350 dagar

¹⁾ Hemförlovning i 15 dagar.

För blivande *läkare, veterinärer, tandläkare och apotekare m. fl.* bör värnpliktstjänstgöringen liksom för närvarande uppdelas å militärutbildning, fackutbildning och facktjänstgöring. Tjänstgöringen torde böra ordnas på sätt nedanstående tabell utvisar.

	Militärutbildning		Fackutbildning	Facktjänstgöring	Summa dagar
	1. året	2. året			
Läkare	80	90	60	120	350
Veterinärer	105	60	60	125	350
Tandläkare och apotekare	60	—	42	248	350

2. Till ersättningsreserven uttagna eller överförda värnpliktiga.

Som i det föregående (sid. 55) framhållits, äro de till ersättningsreserven uttagna eller överförda värnpliktiga avsedda att bestrida den ständiga, för truppförbanden gemensamma handräckningen ävensom det huvudsakliga av den tillfälliga gemensamma handräckningen.

För bestämmande av den tjänstgöringstid, som med hänsyn härtill erfordras för ifrågasvarande manskap, är det nödvändigt att känna dels den påräkneliga personaltillgången, dels ock det antal tjänstgöringsdagar, som kräves för fullgörandet av här avsedda handräckningsarbeten.

Nämnda personaltillgång har, sedan vederbörliga avdrag (sid. 46) blivit gjorda, beräknats utgöra:

till ersättningsreserven uttagna omkring 5,793 man,

till ersättningsreserven överförda omkring 2,375 man, vilka sistnämnda värnpliktiga dock icke kunna beräknas vara disponibla för handräckningstjänst förrän en jämförelsevis avsevärd tid efter inställelsen till tjänstgöring.

Vad det årliga behovet av tjänstgöringsdagar för omförmälda ändamål beträffar, är det tydligt, att, ju kortare den för de till linjetjänst uttagna värnpliktiga bestämda utbildningstiden är, desto större vikt ligger uppå att beräkna antalet handräckningsdagar för ifrågavarande värnpliktiga så, att behovet i här avsedd omfattning verkligen kan tillgodoses. På grund härav synes enligt verkställda beräkningar nämnda behov icke kunna sättas lägre än till 1,240,000 tjänstgöringsdagar.

Med hänsyn till det sålunda beräknade behovet av tjänstgöringsdagar samt den ovan förutsatta personaltillgången torde tjänstgöringsskyldigheten för ifrågavarande värnpliktiga icke behöva bestämmas till mera än 180 dagar. Tillgången på till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga kan emellertid, allt efter den inskrivna årsklassens storlek, växla högst väsentligt. Det skulle därför kunna inträffa, att tillgången å tjänstgöringsdagar för handräckningstjänst bleve större, än behovet krävde, varigenom bland annat de för ändamålet beräknade kostnaderna skulle komma att överskridas. För undvikande av en sådan eventualitet bör Kungl. Maj:t erhålla rätt att vid behov genom hemförlovning avkorta till ersättningsreserven uttagna eller överförda värnpliktigas tjänstgöring i den utsträckning, som erfordras för nedbringande av det för handräckningstjänst disponibla årliga antalet tjänstgöringsdagar till omkring 1,240,000. Någon utökning av tjänstgöringstiden utöver 180 dagar för nämnda manskap i syfte att medgiva bibringandet av den militära utbildning, som försvarsrevisionen förutsatt, synes icke vara av förhållandena påkallad. Tjänstgöringstiden för ifrågavarande manskap bör alltså bestämmas uteslutande efter handräckningstjänstens krav. Vid sådant förhållande är det ock uppenbart, att den avkortning av tjänstgöringstiden, som, enligt vad i det föregående omförmäls, är avsedd att medgivas de till linjetjänst uttagna värnpliktiga, vilka såsom medlemmar av skytteföreningar förvärvat viss skjutskicklighet, ej bör vinna tillämpning å de till ersättningsreserven uttagna eller överförda värnpliktiga.

Behovet av handräckning vid truppförbanden växlar under olika perioder av året, beroende på tjänstgöringsförhållanden, årstid m. m. Ifrågavarande värnpliktigas tjänstgöring bör anpassas efter det sålunda växlande behovet. Därest så icke kan ske, blir följden, att man i vissa fall nödgas anlita linjemanskap för handräckningsändamål i större omfattning, än som förutsatts, samt att man i andra fall kommer att disponera över mera handräckningsmanskap än det beräknade behovet. För ett reglerande av denna angelägenhet på lämpligt sätt är det nödvändigt att i erforderlig omfattning

kunna ordna tjänstgöringen för det till ersättningsreserven uttagna eller överförda manskapet i omgångar¹⁾.

3. Reservtruppövning och landstormsövning.

Enligt gällande värnpliktslag äro hären tilldelade vapenföra värnpliktiga, med undantag av studenter och likställda, som utbildas till läkare, veterinärer, tandläkare och apotekare, skyldiga att, på sätt Konungen närmare förordnar, deltaga i reservtruppövning:

**Reservtrupp-
övning.**
*Nuvarande
bestämmelser.*

vid fotfolket, fästningsartilleriet, fästningsingenjörtrupperna, trängen och intendenturtrupperna i högst 15 dagar under nionde eller tionde året, samt vid rytteriet, fältartilleriet, positionsartilleriet samt fältingenjör- och fälttelegraftrupperna i högst 25 dagar under femte eller sjätte året.

Enligt försvarsrevisionens förslag har behovet att hos de äldre årsklasserna i beväringen uppriska och befästa de kunskaper och färdigheter, som inhämtats under den grundläggande första tjänstgöringen, ansetts bliva tillgodosett genom att förlägga den sista repetitionsövningen eller, där endast en repetitionsövning förekomme, denna till ett senare år än hittills, nämligen vid infanteriet och trängtrupperna i sjukvårdstjänst till åttonde året samt vid övriga truppdrag eller tjänster i regel till sjätte året. Vid sådant förhållande och med hänsyn jämväl tagen till de med anordnandet av särskilda reservtruppövningar förenade kostnaderna ävensom till de värnpliktigas intressen har revisionen icke i sitt förslag upptagit några särskilda reservtruppövningar.

*Försvars-
revisionen.*

Som av det föregående (sid. 64) framgår, har jag utgått från att den sista repetitionsövningen bör förläggas till ett senare år än hittills, ehuru jag härutinnan ansett mig icke böra gå lika långt som försvarsrevisionen. Vad revisionen anfört torde emellertid i huvudsak äga tillämplighet även beträffande det förslag, jag går att framlägga. Detsamma upptager därför icke några särskilda reservtruppövningar.

*Departements-
chefen.*

Enligt gällande värnpliktslag äro landstormen tillhörande värnpliktiga skyldiga att, på sätt Konungen närmare förordnar, under fredstid för sin utbildning deltaga i en landstormsövning om 5 dagar.

**Landstorms-
övning.**
*Nuvarande
bestämmelser.*

Landstormsövning äger i regel rum under tiden från och med den 1 maj till och med den 31 augusti, där så provas lämpligt i omgångar inom samma landstormsområde. Ärligen äro avsedda att inkallas värnpliktiga från omkring en fjärdedel av varje arméfördelnings landstormsområden. Inom landstormsområde med särskilt stor tillgång på värnpliktiga må dock enligt arméfördelningschefens beprövande inkallelserna fördelas på två eller flera år. I regel inkallas de fyra yngsta årsklasserna samtidigt.

Med hänsyn till de betydelsefulla uppgifter, som vid mobilisering tillkomma landstormen, har försvarsrevisionen ansett uppenbart, att man icke kunde, utan att i alltför hög grad nedsätta landstormens användbarhet,

*Försvars-
revisionen.*

¹⁾ Tjänstgöringen synes lämpligen böra ordnas i tillämpliga delar enligt V. L. § 27: 2 A.

lämna densamma utan varje som helst övning. Utbytet av de nuvarande landstörmsövningarna vore emellertid ur utbildningssynpunkt synnerligen ringa. Ur militär synpunkt vore det bättre att giva ett mindretal av landstormen en någorlunda nöjaktig utbildning än alla en otillfredsställande sådan.

Revisionen har vidare ansett en grundbetingelse för landstormens användning vara, att det för densamma avsedda befälet vore någorlunda förtroget med sina åligganden. Härutinnan lämnade förhållandena för närvarande mycket övrigt att önska. Med hänsyn härtill vore det nödvändigt att införa lagstadgade övningar för de till befäl uttagna och därför lämpliga landstormsmännen. En annan kategori landstormsmän, som enligt revisionens åsikt i alldeles särskild grad måste anses vara i behov av övning, vore de, som avsåges för vissa speciella tjänster och befattningar, såsom kulsprutemanskap, kommissarier och sjukvårdsmanskap. Endast förenämnda båda personalkategorier, nämligen befäl och specialmanskap, borde enligt revisionens mening delta i landstörmsövning, under det att samtliga övriga borde därifrån befrias.

Den sålunda föreslagna landstörmsövningen förutsattes få en varaktighet av 15 dagar. Till densamma borde inkallas 20 % av hela antalet landstormsmän, vilket motsvarade en årlig kontingent av något över 5,000 man.

Generalskommissionen.

Generalskommissionen har framhållit, att under den av revisionen föreslagna övningen om 15 dagar grundlig utbildning icke kunde bibringas. Då övningen dock kunde bliva av betydande värde för höjandet av landstormens användbarhet, ansåge sig kommissionen böra tillstyrka densamma. Enligt kommissionens åsikt vore det emellertid, särskilt ur mobiliserings- och beredskapssynpunkt, av icke ringa betydelse, att samtliga landstormsmän åtminstone en gång under tjänstetiden — låt vara endast under några dagar — inkallades till övning. Den nuvarande femdagarsövningen borde därför — även efter tillkomsten av ovan omförmälda övning om 15 dagar — bibehållas.

Chefen för generalstaben.

Chefen för generalstaben har ansett uttagningen till den av revisionen föreslagna landstörmsövningen böra bestämmas till 25 % av hela antalet vapenföra landstormsmän, motsvarande en årlig kontingent av högst 5,000 man.

Departementschefen.

Både den för närvarande lagstadgade femdagarsövningen och den av revisionen föreslagna övningen om 15 dagar för befäl och specialmanskap måste givetvis anses vara av stor betydelse för höjandet av landstormens användbarhet. Såväl av kostnadsskäl som med hänsyn till de värnpliktigas intressen anser jag mig likväl icke kunna föreslå anordnande av båda dessa övningar. Vid valet dem emellan torde företräde böra givas åt den av revisionen föreslagna övningen, dels emedan denna övning torde böra tillmätas det större militära värdet och dels på grund av de med densamma förenade mindre kostnaderna. I enlighet med revisionens förslag

synas till ifrågavarande övning böra inkallas 20 % av hela antalet landstormsmän.

I detta sammanhang torde böra omnämnas, hurusom Sveriges landstormsföreningars centralförbund uti sin redan i det föregående berörda framställning framhållit, att alltsedan landstormen år 1904 erhöll sin organisation, hade i gällande författningar räknats med frivilliga övningar för landstormen. I försvarsrevisionens betänkande framskymtade en ansats att låta arbetet inom det frivilliga skytteväsendet på visst sätt ansluta till värnpliktsutbildningen. Det förefölle emellertid, som om det skulle vara minst lika värdefullt att inom härordningens ram erkänna även den frivilliga landstormsorganisationens verksamhet. Landstormens svagaste punkt hade städse varit dess befälsfråga, vilket finge sin förklaring därav, att detta värnpliktsuppbåd hade att hämta sitt befäl så gott som uteslutande ur egna led. Det vore då nödvändigt att alldeles särskilt beakta just denna angelägenhet och genom lämpliga åtgärder söka befordra möjligheten av behöflig tillgång på något så när kompetent landstormsbefäl. Den obligatoriska landstormsutbildning om 15 dagar, som enligt försvarsrevisionen skulle givas därtill mest lämpliga 20 % av landstormsmännen, vore självfallet alltför otillräcklig för att under densamma skulle kunna åstadkommas för sina uppgifter dugligt befäl. Med en på frivillighetens grund lagd ytterligare utbildning som påbyggnad skulle dock avsevärt mera kunna vinnas. En sålunda föreslagen frivillig utbildning kunde med framgång anordnas just inom Sveriges landstormsföreningars centralförbund och till detsamma anslutna landstormsförbund och landstormsföreningar. För att centralförbundet skulle kunna utöva sin verksamhet i erforderlig utsträckning, vore det givetvis ett önskemål, att detsamma av statsmedel bereddes för administration och övningarnas anordnande erforderligt anslag, då det icke kunde anses rimligt, att en utbildning, varom här vore fråga, såsom för närvarande skedde, bekostades av enskilda eller insamlade medel. För den frivilliga utbildningens allsidiga bedrivande vore det även av behovet påkallat, att det anslag för bekostande av ammunition till landstormsmännens skjutningar, vilket alltsedan landstormens organisation år 1904 omnämndes i landstormsförordningen, äntligen ock verkligen utginge.

Försvarsrevisionen har icke ansett sig böra framställa något förslag angående understödjande från statens sida av de frivilliga landstormsövningarna, men synes icke ställa sig direkt avvisande mot en sådan tanke. Då ifrågavarande övningar emellertid måste anses vara ett synnerligen värdefullt komplement till de lagstadgade och under erinran att alltintill år 1922 varit för berörda ändamål å riksstaten uppfört ett belopp å omkring 95,000 kronor, håller jag före, att för deras understödjande i riksstaten bör uppföras ett ordinarie belopp, vilket med hänsyn till nu rådande ekonomiska förhållanden dock icke torde kunna sättas högre än till 50,000 kronor.

G. De värnpliktigas inskrivning och redovisning.

Gällande bestämmelser.

Enligt § 18 i nu gällande värnpliktslag skall för varje rullföringsområde och sjömanshus finnas en inskrivningsnämnd, bestående av en regements-officer såsom ordförande samt fyra andra ledamöter, nämligen en av Konungens befallningshavande förordnad lagfaren ledamot, rullförings-respektive sjöruddföringsbefälhavaren samt två inom rullföringsområdet eller den stad, där sjömanshuset är beläget, bosatta icke militära personer, vilka väljas av landstinget, eller, där rullföringsområde utgöres av stad, som ej lyder under landsting, av stadsfullmäktige. Därjämte skall nämnden biträdas av läkare. För större rullföringsområde må, där Konungen så bestämmer, finnas två eller flera inskrivningsnämnder. Vid sammanträde av inskrivningsnämnd för (lant-)rullföringsområde, från vilket ett större antal värnpliktiga tilldelas marinen, må vidare officer av marinen närvara för att lämna erforderliga upplysningar och göra de yrkanden, som han finner behöfliga i fråga om inskrivningen av värnpliktig till tjänst eller särskild befattning vid marinen, dock utan rätt att deltaga i nämndens beslut.

För deltagande i inskrivningsnämnds sammanträden äga nämndens ordförande och ledamöter samt nämnden biträdande läkare ävensom förberörda officer av marinen uppbära resekostnads- och traktamentsersättning, varjämte den lagfarne ledamoten under senare år uppburit ett arvode av 10 kronor för varje förrättningsdag.

Enligt i kommandoväg meddelade bestämmelser skall dessutom viss personal (rullföringsbiträde, underbefäl och meniga) beordras att biträda vid inskrivningsförrättning.

1912 års riksdag.

I anledning av särskilda motioner vid 1912 års riksdag anhöll riksdagen i skrivelse den 5 mars 1912 (nr 33) om utredning, huruvida och på vad sätt till vinnande av minskning i statsverkets kostnader för värnpliktigas inskrivning ändring kunde göras i grunderna för inskrivningsnämndernas organisation, samt att för riksdagen måtte framläggas det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Militärmyndigheterna.

På grund av riksdagens förenämnda skrivelse infordrades yttranden i ämnet från chefen för generalstaben, arméfördelningscheferna och militärbefälhavaren på Gotland ävensom från stationsbefälhavarna vid flottans stationer i Karlskrona och Stockholm samt chefen för kustartilleriet. Samtliga de sålunda hörda myndigheterna förklarade sig anse det vara nödvändigt, att rullföringsbefälhavaren (sjöruddföringsbefälhavaren) bibehölles såsom ledamot av nämnden, ävensom att en särskild läkare biträdde nämnden, varjämte av en myndighet (chefen för tredje arméfördelningen) ifrågasattes, att läkaren borde bliva ledamot av nämnden.

Behöfligheten av att en regementsofficer vore ordförande i inskrivningsnämnd vitsordades av flertalet av de hörda myndigheterna.

Likaså voro det övervägande antalet myndigheter av den åsikten, att den lagfarne ledamoten borde bibehållas. Av två myndigheter (chefen för tredje arméfördelningen och chefen för kustartilleriet) gjordes emellertid gällande, att sistnämnde ledamot kunde undvaras, särskilt som ordföranden och rullföringsbefälhavaren borde besitta den författningsskänne- dom, som vore erforderlig vid inskrivningsförrättning.

Vad de icke militära, av landsting eller stadsfullmäktige utsedda ledamöterna av inskrivningsnämnd beträffar, gävo flertalet myndigheter uttryck åt den uppfattningen, att endast den ene av dessa ledamöter borde bibehållas.

De särskilda sakkunniga, som jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 juni 1916 tillkallats för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande ändringar i gällande värnpliktslag — 1917 års värnpliktskommission — upptogo jämväl spörsmålet om ändrad organisation av inskrivningsnämnderna. De sakkunniga anförde därvid, att beträffande nödvändigheten att bibehålla rullföringsbefälhavaren och läkaren vid deras funktioner med avseende å de värnpliktigas inskrivning icke kunde råda någon tvekan. Ej heller syntes inskrivningsnämnds sammansättning i fråga om ordförande och lagfaren ledamot böra utan nödtvång ändras. För den händelse likväl av kostnadsskäl någon av dessa *måste* uteslutas ur nämnden, borde den lagfarne ledamoten härvid ifrågakomma. Om av samma skäl den ena av de icke militära ledamöterna ansåges böra utgå ur nämnden, syntes detta kunna ske utan olägenhet ur arbetssynpunkt, men vore härav föranledd kostnadsminskning alltför ringa för att motivera en sådan ändring uti inskrivningsnämnds sammansättning.

Försvarsrevisionen har icke ifrågasatt någon ändring uti inskrivningsnämndernas nuvarande organisation.

Marinmyndigheterna hava uti sitt yttrande över försvarsrevisionens betänkande anført, att någon besparing syntes kunna vinnas genom en för- enkling i sammansättningen av inskrivningsnämnd för sjömanshus. Erfarenheten hade visat, att den nuvarande organisationen av denna nämnd vore onödigt tung och dyrbar, och syntes en lämpligare sammansättning av nämnden i fråga vara sjöruddföringsbefälhavaren, tillika ordförande, en lagfaren ledamot, förordnad av Konungens befallningshavande i det län, inom vilket sjömanshuset vore beläget, sjömanshusombudsmannen samt en läkare.

Såsom av den föregående redogörelsen framgår, är önskemålet att för vinnande av minskning i statsverkets kostnader förenkla inskrivningsnämndernas sammansättning av gammalt datum. Så mycket angelägnare synes mig tillgodoseendet av detta önskemål vara, när man, såsom nu, står inför nödvändigheten att söka i möjligaste mån nedbringa kostnaderna för försvarsväsendet. Jag har därför ansett mig böra upptaga denna fråga till närmare skärskådande. Anledning härtill föreligger jämväl ur den synpunkten, att den värnpliktsorganisation, varom jag i det föregående fram-

1917 års
värnplikts-
kommission.

Försvars-
revisionen.

Marinmy-
ndigheterna.

Departements-
chefen.

lagt förslag, kommer att medföra en icke oväsentlig omläggning av inskrivningsnämndernas uppgifter och arbetssätt. I det övervägande antalet inskrivningsfrågor, där nämnderna förut haft beslutanderätt, skola de enligt nämnda organisation endast hava att avgiva förslag till ledning för inskrivningsrevisionerna, vilka det skall tillkomma att utöva beslutanderätten. Jämväl beträffande åtskilliga uppskovsfrågor kommer enahanda förhållande att inträda. Även om de sålunda väsentligt förändrade uppgifter, som äro avsedda att åvila nämnderna, enligt sakens natur äro av allt annat än ringa omfattning och betydelse, vill det likväl synas, att den i berörda hänseende förutsatta omläggningen är ägnad att jämna vägen för en av kostnadsskäl önskvärd förenkling i nämndernas sammanställning.

Övergår jag så till frågan om sättet för en dylik förenkling, anser jag mig icke kunna förorda någon ändring i den för närvarande gällande bestämmelsen, att ordförande uti inskrivningsnämnd skall vara en regements-officer. Även med den förutsatta omläggningen av inskrivningsförfarandet måste nämligen samma krav som enligt nuvarande organisation ställas på ordförandens kompetens och auktoritet.

Vad beträffar den lagfarne ledamoten, synes mig däremot med fog kunna ifrågasättas, huruvida vid inskrivningsförrättning förekommande frågor kunna anses påkalla, att juridisk sakkunskap är representerad inom inskrivningsnämnd. Särskilt med hänsyn till att ordföranden och rullföringsbefälhavaren (sjöfullföringsbefälhavaren) torde kunna förutsättas äga nödig kännedom om de å lithörande område gällande bestämmelser och dessas tillämpning, samt då jämväl den lagfarne ledamoten åliggande göromål av expeditionell natur lära kunna ombesörjas på annat sätt, torde bemälda ledamot utan alltför stor olägenhet kunna undvaras.

Såsom förut nämnts, har flertalet av de i ärendet hörda myndigheterna föreslagit borttagande av den ena av de icke militära, av landsting eller stadsfullmäktige utsedda ledamöterna av inskrivningsnämnd. Till detta förslag kan jag ansluta mig, särskilt i betraktande därav att de intressen, som omförmälda civila ledamöter skola tillgodose, torde, i händelse besvär anföras över inskrivningsnämnds beslut eller skilda meningar inom nämnden i någon fråga komma till synes, bliva beaktade av inskrivningsrevisionen, av vars fem ledamöter tre utgöras av i nyssnämnd ordning utsedda civila personer. Därest emellertid den ene av inskrivningsnämnds sistnämnda två ledamöter borttages, torde för ett lämpligare avvägande av uti inskrivningsnämnd ingående militära och civila representanter rullföringsbefälhavaren (sjöfullföringsbefälhavaren) icke vidare böra vara ledamot av inskrivningsnämnd, utan allenast närvara vid inskrivningsnämnds sammanträden för att lämna nämnden nödigt biträde samt föra längder och dylikt. Generalskommissionen — som i övrigt icke haft något att erinra mot här föreslagen organisation av inskrivningsnämnderna — har visserligen såsom sin åsikt uttalat, att rullföringsbefälhavaren borde såsom

hittills vara ledamot av sådan nämnd, enär han i regel besutte en för dess arbete synnerligen betydelsefull författningskunskap. Denna torde emellertid tillfullo kunna utnyttjas, utan att rullföringsbefälhavaren ingår såsom ledamot av nämnden.

Med avseende särskilt å den enligt den nya värnpliktsorganisationen i viss mån ökade betydelsen av läkarens funktioner, synes mig denne böra ingå såsom inskrivningsnämnds tredje ledamot. Härigenom skulle ock enligt min uppfattning inskrivningsnämnd komma att erhålla en lämpligt avvägd sammansättning.

Slutligen torde den officer ur marinen, som enligt gällande ordning skall närvara vid vissa inskrivningsförrättningar, med hänsyn till det minskade antal å sjömanshus icke inskrivna värnpliktiga, som enligt den nya organisationen torde komma att tilldelas marinen, utan större olägenhet kunna undvaras.

Sammanfattar jag det ovan anförda, föreslår jag alltså, att inskrivningsnämnd skall bestå av en regementsofficer såsom ordförande, en läkare och en av vederbörande landsting (stad, som ej deltager i landsting) utsedd icke militär ledamot, samt att nämnden skall biträdas av rullföringsbefälhavaren (sjöruddföringsbefälhavaren).

Därest inskrivningsnämnd erhåller nu föreslagen sammansättning, torde för sådan nämnds beslutförhet böra fordras, att samtliga ledamöter äro närvarande.

Den besparing, som skulle föranledas av den sålunda av mig föreslagna ändrade organisationen av inskrivningsnämnderna, torde, enligt verkställd approximativ beräkning, komma att uppgå till omkring 84,000 kronor för år.

H. De värnpliktigas avlöning.

Enligt för närvarande gällande bestämmelser åtnjuta de värnpliktiga under fredstjänstgöring, förutom underhåll och beklädnad in natura, även viss kontant ersättning. Denna ersättning utgår dels i form av penningbidrag och dels i form av penningtillskott.

Vad *penningbidraget* beträffar, utgår detta till samtliga värnpliktiga under all slags tjänstgöring, och utgör detsamma under första tjänstgöring och repetitionsövning 50 öre om dagen samt under reservtruppövning och landstormsövning 1 krona om dagen.

Penningtillskott åter utgår endast till sådana beväringen tillhörande värnpliktiga, som tjänstgöra såsom underbefäl. Under tiden för sådan tjänstgöring äga de åtnjuta — utöver penningbidraget — 25 öre om dagen utom under tredje repetitionsövningen vid fotfolket, då penningtillskottet utgår med 50 öre om dagen till dem, som tjänstgöra såsom underbefäl och uttagits enligt § 26 mom. 2 värnpliktslagen.

Med hänsyn till den av försvarsrevisionen förutsatta omläggningen av värnpliktstjänstgöringen har revisionen (Del 1, sid. 235) föreslagit, att

*Nuvarande
bestämmelser.*

*Försvars-
revisionen.*

penningbidraget skulle utgå för ersättningsreserven tillhörande värnpliktiga med 25 öre om dagen samt för de till linjetjänst uttagna värnpliktiga med 50 öre om dagen under den första tjänstgöringen (sommarekrytskola) ävensom under den tid, vederbörande fullgjorde honom åliggande tjänstgöring i en följd, samt med 75 öre om dagen under annan tjänstgöring (vinterrekrytskola, repetitionsövning). Till de i landstormsövning deltagande värnpliktiga skulle såsom hittills utgå ett penningbidrag av 1 krona om dagen. *Penningtillskott* skulle enligt revisionens förslag icke utgå.

Departements-
chefen.

Vad *penningbidraget* beträffar, må till en början erinras därom, att detta enligt 1901 års härordning utgick med 20 öre om dagen under den första tjänstgöringen (rekrytskolan), vilken omfattade 150 dagar vid infanteriet och trängen samt 281 dagar vid kavalleriet, artilleriet och ingenjörtrupperna, ävensom under den tid, värnpliktig fullgjorde hela den honom åliggande tjänstgöring i en följd, samt med 50 öre om dagen under annan tjänstgöring. I samband med den år 1914 beslutade utsträckningen av värnpliktstjänstgöringen, varigenom första tjänstgöringen vid infanteriet bestämdes till 250 dagar, höjdes emellertid penningbidraget till sitt nuvarande belopp eller 50 öre om dagen under all tjänstgöring utom under reservtrupp- och landstormsövning. Då nu tjänstgöringstiden för flertalet värnpliktiga kommer att bliva avsevärt kortare än enligt 1901 års värnpliktslag, synes en nedsättning av penningbidraget för dessa värnpliktiga vara fullt motiverad. Med utgångspunkt från det enligt 1901 års härordning bestämda penningbidraget och med hänsyn tagen till penningvärdets fall synes penningbidraget skäligen böra utgå med ett grundbelopp av 30 öre. Till skillnad från vad försvarsrevisionen föreslagit men i likhet med vad uti den vid revisionens förslag fogade socialdemokratiska reservationen förutsatts, torde penningbidraget vidare böra utgå med olika belopp i förhållande till tjänstgöringstidens längd, utan hänsyn till det antal omgångar, vari tjänstgöringen fullgöres. Med tillämpning av vad nu sagts och då första tjänstgöringen jämte den omedelbart därpå följande repetitionsövningen för flertalet värnpliktiga vid infanteriet, trängen och intendenturtrupperna omfattar en tid av sammanlagt 145 dagar, synes penningbidraget jämväl vid övriga truppslag böra utgå med 30 öre om dagen under de 145 första dagarna av tjänstgöringstiden. Från och med den 146:te till och med den 240:de dagen, gränsen för det stora flertalet värnpliktiga vid specialvapen, torde penningbidraget skäligen böra utgå med ett till 50 öre om dagen förhöjt belopp. Från och med den 241:sta dagen synes det böra höjas till 75 öre om dagen. I fråga om penningbidraget under landstormsövning ifrågasättes icke någon ändring; i likhet med vad för närvarande är fallet, bör det sålunda utgå med 1 krona om dagen.

Med hänsyn till den förhöjning av penningbidraget, som föreslagits efter viss tids tjänstgöring, torde, såsom försvarsrevisionen även förutsatt, *penningtillskott* icke böra till någon värnpliktskategori utgå.

III. Fredsorganisationen.

A. Lantförsvarets kommandoexpedition.

Lantförsvarets kommandoexpedition, vilken har att handlägga kommandomål rörande armén, består för närvarande av:

Nuvarande organisation.

- 1 chef,
- 1 souschef, regementsofficer ur generalstaben,
- 3 kompaniofficerare ur generalstaben,
- 1 registrator,

inkommenderade officerare å aktiv stat och pensionsstat i mån av behov samt

- 1 förste expeditionsvakt.

Till kommandoexpeditionens personal plägar jämväl hänföras chefens för försvarsdepartementet adjutant, vartill beordras en kompaniofficer ur generalstaben.

Såsom biträden vid expeditionsarbetet inom kommandoexpeditionen beordras erforderligt antal underofficerare eller underbefäl — vanligen furirer — ur de i Stockholm förlagda truppförbanden.

Förutom nu nämnda personal tjänstgör även i kommandoexpeditionen i och för sin utbildning ett visst antal aspiranter vid generalstaben.

För ärendenas handläggning är kommandoexpeditionen organiserad å särskilda detaljer.

Enligt försvarsrevisionens förslag skulle lantförsvarets kommandoexpedition bestå av följande personal, nämligen:

Försvarsrevisionen.

- 1 chef, regementsofficer, med arvode å försvarsdepartementets stat,
- 1 souschef, regementsofficer ur generalstaben,
- 3 kompaniofficerare ur generalstaben,
- 5 pensionerade officerare såsom chefer för registrators-, värnplikts-, bok-, personal- och rulldetaljerna, samtliga med arvoden å departementets stat,
- 2 kompaniofficerare å aktiv stat, beordrade ur truppförbanden,
- 2 pensionerade underofficerare såsom expeditionsunderofficerare med arvoden å departementets stat och
- 1 expeditionsvakt med lön å departementets stat.

Beträffande den såsom adjutant åt departementschefen beordrade generalstabsofficeren har revisionen framhållit, att hans huvudsakliga sysselsättning vore att förestå kommandoexpeditionens rulldetalj. Enligt revisionens uppfattning vore de göromål, som ålåge ifrågavarande befattningshavare, av den natur, att det icke kunde anses motiverat att för deras ombesörjande taga i anspråk en så högt kvalificerad arbetskraft som en generalstabs-officer. Vad adjutantgöromålen beträffade, bestode dessa huvudsakligen uti att förmedla personliga sammanträffanden med departementschefen, att tillhandagå med upplysningars inhämtande och mindre utredningars verk-

ställande samt att vara departementschefen följaktig under förekommande tjänsteresor. För ifrågavarande ändamål torde emellertid, lika litet som i övriga statsdepartement, någon särskild person behöva beräknas. Därest departementschefen under förekommande resor behövde vara åtföljd av någon officer, kunde sådan lämpligen erhållas från kommandoexpeditionen. Vad arbetet å rulldetaljen anginge, bestode detta huvudsakligen i att föra och årligen till trycket befordra arméns rulla. Detta arbete syntes revisionen lämpligen kunna överlämnas åt en pensionerad officer mot åtnjutande av skäligt arvode från departementets stat. I den mån biträde erfordrades, torde sådant böra lämnas av de i expeditionen inkommenderade officerarna.

Generalskommissionen.

Generalskommissionen har anfört, att, i likhet med vad nu vore fallet, en kompaniofficer ur generalstaben borde beordras såsom adjutant hos departementschefen, icke minst med tanke på det numera allt oftare inträdande förhållandet, att ledningen av försvarsdepartementet anförtroddes åt civil person. Med hänsyn härtill borde antalet kompaniofficerare ur generalstaben upptagas till 4, men däremot någon pensionerad officer icke beräknas som chef för rulldetaljen. Den inom kommandoexpeditionen nyinrättade detaljen för »Tjänstemeddelanden rörande Lantförsvaret» (»T. L.-detaljen») vore icke omnämnd i revisionens betänkande. För denna detaljs chef borde å kommandoexpeditionens stat beräknas ytterligare ett arvode (åt pensionerad officer).

Departementschefen.

Generalskommissionens förslag, att ett arvode för en pensionerad officer bör beräknas för den s. k. »T. L.-detaljen» finner jag mig böra biträda. I anslutning till vad försvarsrevisionen anfört, anser jag vidare, att den hittillsvarande chefen för rulldetaljen bör utbytas mot en pensionerad officer. Med hänsyn därtill, att bokdetaljen på senare tid i besparings-syfte övertagit den förut till kungl. boktryckeriet förlagda förlagsverksamheten beträffande arméns böcker och vissa blanketter, synes slutligen ytterligare en pensionerad officer böra mot arvode å departementets stat anställas å kommandoexpeditionen såsom biträde åt chefen för bokdetaljen.

Vid lantförsvarets kommandoexpedition bör alltså följande personal finnas, nämligen:

- 1 chef, regementsofficer, med arvode å försvarsdepartementets stat,
- 1 souschef, regementsofficer ur generalstaben,
- 3 kaptener ur generalstaben,
- 7 pensionerade officerare, därav 6 såsom chefer för registrators-, värnplikts-, bok-, personal- och rulldetaljerna ävensom detaljen för »Tjänstemeddelanden rörande Lantförsvaret» samt 1 såsom biträde åt chefen för bokdetaljen, samtliga med arvoden å departementets stat,
- 2 kompaniofficerare å aktiv stat, beordrade ur truppförbanden,
- 2 pensionerade sekundofficerare¹⁾ såsom expeditionsassistenter med arvoden å departementets stat och
- 1 expeditionsvakt med lön å departementets stat.

¹⁾ Den nuvarande benämningen »underofficer» förutsättes (sid. 160) bliva utbytt mot benämningen »sekundofficer», vilken benämning därför användes här och i det följande.

B. Arméförvaltningen.

Arméförvaltningen utgöres av fyra departement och en styrelse, nämligen: *Nuvarande organisation.*
artilleridepartementet,
fortifikationsdepartementet,
intendentsdepartementet,
civila departementet samt
sjukvårdsstyrelsen.

Den å *arméförvaltningens stat* uppförda personalen utgöres av:

Civil personal:

- 1 generalkrigskommissarie,
- 4 krigsråd,
- 13 tjänstemän i 15. lönegraden (sekreterare och kamrerare, sekreterare, krigskassör, revisionskommissarier, kamrerare samt ombudsman),
- 16 tjänstemän i 13. lönegraden (bokhållare, notarier, registrator samt revisorer),
- 1 domäntjänsteman,
- 5 kvinnliga kontorsskrivare,
- 8 kvinnliga kanslibiträden,
- 13 kvinnliga kontorsbiträden,
- 1 förste expeditionsvakt och
- 6 expeditionsvakter.

Civilmilitär personal (å sjukvårdsstyrelsen):

- 1 generalfältläkare,
- 1 överfältläkare,
- 1 överfältveterinär,
- 1 byråassistent, regementsläkare,
- 1 byråassistent, regementsveterinär,
- 1 assistent, bataljonsläkare, och
- 1 förrådsvaktmästare.

Den å *andra stater* uppförda, till arméförvaltningen hörande militära och civilmilitära personalen utgöres av:

å artilleridepartementet: generalfälttygmästaren, fälttygmästaren, 6 artilleristabsofficerare och 7 departementsskrivare;

å fortifikationsdepartementet: chefen för fortifikationen, regementsofficerare, officerare och underofficerare vid fortifikationen efter behov;

å intendentsdepartementet: generalintendenten, 2 regementsofficerare, officerare och underofficerare vid intendenturkåren efter behov; samt

å sjukvårdsstyrelsen: 1 officer vid intendenturkåren och 1 förvaltare vid intendenturkåren.

Med anledning av den under de senare åren inträdda ökningen av göromålen inom arméförvaltningen har från och med år 1920 en förstärkning

av den civila personalen visat sig nödvändig. På grund därav att fråga uppstått om en omorganisation av ämbetsverket, har emellertid den ytterligare erforderliga personalen icke uppförts å ordinarie stat. Ifrågavarande extra personal har intill den 1 juli 1923 utgjorts av:

1 byråchef,	1 kvinnlig kontorsskrivare,
3 sekreterare,	1 kvinnligt kanslibiträde och
1 notarie,	1 expeditionsvakt.

Från och med sistnämnda dag hava emellertid jämlikt beslut av 1923 års riksdag två av de extra sekreterarbefattningarna indragits.

Försvarsrevisionen.

Försvarsrevisionen har (Del 1, sid. 261) erinrat om att ett av särskilda sakkunniga avgivet förslag om organiserande av ett för försvaret i dess helhet gemensamt centralt ämbetsverk vore utställt till vederbörande myndigheter för yttrande, samt med hänsyn härtill ansett sig icke böra närmare ingå på frågan rörande arméförvaltningens organisation, och detta så mycket mindre som denna icke med nödvändighet behövde lösas i samband med frågan om själva försvarsorganisationen. Enligt revisionens uppfattning torde det ock vara lämpligast att uppskjuta förvaltningsfrågens slutliga avgörande, till dess statsmakterna fattat definitivt beslut rörande försvarsväsendets allmänna organisation och omfattning. Först därefter syntes det vara möjligt att fullt överblicka, huru den centrala förvaltningen lämpligen borde ordnas och vilka besparingar på området vore möjliga att genomföra. Uti sina beräkningar av kostnaderna för den av revisionen föreslagna härordningen hade revisionen ansett sig kunna utgå från, att en besparing, motsvarande kostnaderna för den för närvarande å extra stat uppförda personalen, borde kunna göras.

Beträffande den å sjukvårdsstyrelsen anställda personalen borde enligt revisionens mening assistenten utbytas mot en generalstabsofficer samt officeren ur intendenturkåren och förvaltaren utbytas mot 1 pensionerad officer såsom redogörare respektive 1 pensionerad underofficer såsom förvaltare.

Arméförvaltningen.

Arméförvaltningen har bland annat framhållit, att från och med den 1 juli 1923 en sammanlagd nedsättning i de till arméförvaltningen anslagna medel, i huvudsak motsvarande de tidigare kostnaderna för personalen å extra stat, kommit till stånd. Arméförvaltningen hemställde därför, att några ytterligare personalminskningar icke måtte vidtagas ävensom att de nu på extra stat kvarstående befattningarna snarast möjligt måtte uppföras på den ordinarie staten för arméförvaltningen. I samband härmed hade arméförvaltningens fortifikationsdepartement anfört, att då tillräcklig erfarenhet om behovet av departementets värmebyrå nu föreläge, å byrån tjänstgörande personal borde uppföras å ordinarie stat.

Departementschefen.

I likhet med försvarsrevisionen ävensom generalstabschefen håller jag före, att frågan om arméförvaltningens organisation bör uppskjutas, till dess statsmakterna fattat definitivt beslut rörande försvarsväsendets all-

männa organisation och omfattning. Önskvärt är dock, att frågan om hela förvaltningens organisation snarast möjligt upptages till avgörande. De beskrifningar av försvarsorganisationen, som kunna befinnas nödvändiga, böra nämligen icke ensidigt drabba de vitalaste delarna av försvarsorganisationen, truppernas organisation och utbildning, utan även och om möjligt i lika grad förvaltningen, den högre såväl som den lägre. Förvaltningsorganisationen måste därför förenklas, så långt detta är möjligt, utan att dess effektivitet därav blir lidande.

Mot de av revisionen föreslagna förändringarna i fråga om den vid sjukvårdsstyrelsen tjänstgörande personalen har jag icke något att erinra. Med revisionen är jag ock ense därom, att en besparing motsvarande kostnaderna för den för närvarande å extra stat uppförda personalen för framtiden bör kunna göras.

C. Härens organisation i fred på högre och lägre truppförband.

I det föregående (sid. 27 o. ff.) har angivits, att antalet arméfördelningar i fred fortfarande bör vara sex, samt att Boden bör bibehållas såsom fästning. Ävenledes har framhållits, att särskilda trupper fortfarande erfordras för Gotlands försvar. Den nuvarande indelningen i fred av härens trupper på sex arméfördelningar, Bodens trupper och Gotlands trupper bör alltså bibehållas.

1. Arméfördelningarna.

För närvarande ingå enligt fredsorganisationen i varje arméfördelning städse 4 infanteriregementen, 1 kavalleriregemente, 1 artilleriregemente och 1 trängkår. I det föregående (sid. 29) har framhållits, att antalet i arméfördelning ingående infanteriregementen fortfarande bör vara 4. Icke heller i fråga om övriga, i arméfördelning i fred städse ingående truppförband bör ändring ske.

Förutom ovan avsedda truppförband ingå för närvarande jämväl vissa andra truppförband i fred i arméfördelningarna, nämligen:

Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementen, avsedda att vid mobilisering utgöra infanteribesättningar i Karlskrona och Vaxholms kustfästningar;

Skånska husar- och dragonregementena, avsedda att jämte en ridande division ur Wendes artilleriregemente vid mobilisering bilda en självständig kavallerifördelning;

Positionsartilleriregementet och Karlsborgs artillerikår, avsedda att vid mobilisering uppsätta fälthärens tunga artilleriformationer;

Svea, Göta och Norrlands ingenjörkårer¹⁾ samt Fälttelegrafkåren utom

¹⁾ Norrlands ingenjörkår är avsedd att förläggas till Östersund. I avvaktan på kasern-etablissemens uppförande är kåren tillsvidare uppdelad på Svea och Göta ingenjörkårer.

ett till Boden förlagt detachement, avsedda att vid mobilisering uppsätta för fälthären, kustfästningarna m. m. erforderliga ingenjörformationer; samt första, andra och fjärde intendenturkompanierna¹⁾, avsedda att vid mobilisering uppsätta för fälthären m. m. erforderliga intendenturformationer.

Beträffande ifrågavarande truppförband torde i detta sammanhang följande bära anföras.

Som i det föregående (sid. 33) omförmälts, har jag funnit mig bära föreslå indragning av Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementen, enär behovet av infanteribesättningar i Karlskrona och Vaxholms kustfästningar synes mig kunna tillgodoses på ett någorlunda betryggande sätt, därest det erforderliga infanteriet vid mobilisering ställes till förfogande av andra infanteriregementen. För ett dylikt avdelande av infanteri vid mobilisering till de båda kustfästningarna bära uppenbarligen tagas i anspråk de i närheten av dessa fästningar förlagda infanteriregementena. Med hänsyn härtill torde Kronobergs regemente och Norra skånska infanteriregementet tillsammans bära mobilisera den för Karlskrona fästning erforderliga samt Svea och Göta livgarden tillsammans den för Vaxholms fästning erforderliga infanteribesättningen. Då ifrågavarande regementen givetvis samtidigt måste vara i stånd att vid mobilisering uppsätta vederbörligt, för respektive arméfördelningar avsett infanteri, kräves vid desamma förstärkning av befälskadern samt den värnpliktiga linjekontingenten. Personalen vid dessa regementen bör i nödig utsträckning beredas tillfälle att redan i fred sätta sig in i de särskilda förhållanden, som råda vid försvaret av respektive fästningar. Med hänsyn härtill bära för ifrågavarande regementen övningar äga rum under behörig samverkan med fästningarnas olika försvarsmedel.

Enligt vad i det föregående (sid. 30) nämnts, anser jag mig bära föreslå, att kavallerifördelningen och Wendes artilleriregementes ridande division indragas. Av det skånska kavalleriet kommer vid sådant förhållande endast att kvarstå ett för första arméfördelningen avsett kavalleriregemente, vilket lämpligen torde bära benämnas *Skånska kavalleriregementet*. Då Skånska dragonregementets nuvarande etablissement, som i det följande närmare omförmäles, avses att tagas i anspråk för förläggning av Södra skånska infanteriregementet, kommer för Skånska kavalleriregementets förläggning att stå till förfogande ettdera av etablissementen i Malmö och Hälsingborg. Därvid bör företräde givas åt det senare, enär detta ur såväl förläggningssom övningssynpunkt bestämt är att föredraga. Att beakta är även, att staten enligt med Hälsingborgs stad träffad överenskommelse iklätt sig skyldighet att hava ett kavalleritruppförband förlagt till staden.

Positionsartilleriregementet är för närvarande beväpnat med 15 cm. haubitser. Denna materiel bör, i enlighet med vad försvarsrevisionen före-

¹⁾ Fjärde intendenturkompaniet är avsett att förläggas till Östersund. I avvaktan på uppförande av förplägnadsanstalter därstädes är kompaniet för närvarande förlagt i Sollefteå.

slagit, i viss utsträckning överförs till fördelningsartilleriregementena för komplettering av deras beväpning. Å andra sidan torde till Positionsartilleriregementet böra överflyttas dels den tunga fältartillerimateriel, som för närvarande omhänderhaves av Karlsborgs artillerikår, och dels de av Fälttelegrafkåren för närvarande organiserade fältballongformationerna, vilka i fält huvudsakligen användas för ledning av artilleriets, främst det tunga artilleriets, eld. I sammanhang härmed torde regementet lämpligen böra benämnas *Arméartilleriregementet*.

Vad luftvärnsartilleriet beträffar, gör dess speciella natur det önskvärt, att ledningen av detta vapen kan odelat ägna sig åt detsamma. Förläggningssorten för luftvärnsartilleriet bör väljas med hänsyn till möjligheten att erhålla lämplig skjutplats och ofta förekommande samövningar med flygformationer. Dessa omständigheter synas göra det lämpligare att överlåta luftvärnsartillerimaterielen på Karlsborgs artillerikår och bibehålla dennas nuvarande förläggning, där skjutningar kunna utföras över Vättern och samövningar lätt ordnas med de vid Malmslätt förlagda flygformationerna. I samband härmed synes Karlsborgs artillerikår böra benämnas *Luftvärnsartilleriregementet*. Enär de för närvarande av ingenjörtrupperna uppsatta fältbelysningsformationernas verksamhet huvudsakligen ansluter sig till luftvärnsartilleriet, böra dessa formationer överförs till nämnda regemente.

Svea, Göta och Norrlands ingenjörkårer samt Fälttelegrafkåren äro fortfarande erforderliga. För Norrlands ingenjörkår synes på grund av därmed förenade kostnader något särskilt kasernetablissemment icke böra uppföras, utan torde densamma, på sätt försvarsrevisionen föreslagit, lämpligen böra förläggas i Jämtlands fältjägarregementes kasernetablissemment, varest på grund av den ändrade organisation, som jag kommer att föreslå för infanteriet, nödigt utrymme för personalens förläggning kan beredas. På grund av utvecklingen på signalväsendets område måste Fälttelegrafkåren utvidgas till att omfatta en telegraf- och en radiobataljon. Med hänsyn härtill synes kåren böra erhålla benämningen *Fälttelegrafregementet*. Till följd av organiserandet av ett särskilt flygvapen kommer det nuvarande flygkompaniet icke att ingå i sistnämnda regemente.

Första, andra och fjärde intendenturkompanierna komma alltjämt att vara erforderliga.

2. Bodens trupper.

Enligt 1914 års härordning skola Bodens trupper utgöras av följande till fästningen förlagda truppförband, nämligen:

- Norrbottens regemente;
- Norrbottens kavallerikår;
- Bodens artilleriregemente;
- Fälttelegrafkårens detachement i Boden;
- Bodens ingenjörkår och
- Tredje intendenturkompaniet.

Av dessa truppförband är Norrbottens kavallerikår ännu icke uppsatt.

I Boden är vidare för närvarande förlagd en till sjätte arméfördelningen hörande truppavdelning, nämligen ett detachement (III divisionen) av Norrlands artilleriregemente.

Norrbottens regemente, Bodens artilleriregemente, Bodens ingenjörkår och Tredje intendenturkompaniet måste allt fortfarande ingå i Bodens trupper. Såsom försvarsrevisionen föreslagit, torde däremot Fälttelegrafkårens detachement i Boden böra uppgå i Bodens ingenjörkår. I överensstämmelse med vad jag ovan anfört i fråga om Arméartilleriregementet, bör dock nämnda detachements ballongmateriel överföras till Bodens artilleriregemente.

I samband med framläggande av det förslag angående organiserande av Norrbottens militärområde, varom jag i det föregående (sid. 31) uttalat mig, har försvarsrevisionen föreslagit, att en ur Norrlands dragonregemente detacherad skvadron ävensom en nyuppsatt fältartillerikår, *Norrbottens artillerikår*, skulle förläggas till Boden. Dessa trupper skulle avses för det tidiga gränsförsvaret, och hade revisionen kommit till den uppfattningen, att i fråga om kavalleri en skvadron härför vore tillfyllest. Den år 1914 beslutade Norrbottens kavallerikår kunde alltså enligt revisionens mening indragas.

Uppenbart är, att dessa båda truppförband hava ett betydande värde med hänsyn till det tidiga gränsförsvaret, även i det fall att Norrbottens militärområde icke organiseras. Jag finner mig därför böra förorda, att ifrågavarande skvadron och artillerikår uppsättas. Dessa båda truppförband böra i fredstid ingå i Bodens trupper enligt de särskilda bestämmelser, som Konungen kan komma att utfärda.

Efter uppsättandet av Norrbottens artillerikår erfordras icke vidare att ur Norrlands artilleriregemente detachera något truppförband till Boden. Ur sjätte arméfördelningens synpunkt innebär detta, som också försvarsrevisionen framhållit, en stor fördel.

3. Gotlands trupper.

Gotlands trupper böra framdeles liksom för närvarande utgöras av Gotlands infanteriregemente samt Gotlands artillerikår.

4. De lägre truppförbandens förläggning.

Till följd av den av mig föreslagna härorganisationen måste vissa ändringar m. m. vidtagas beträffande de lägre truppförbandens förläggning.

Enligt vad jag i det föregående (sid. 30) framhållit, bör en *stridsvagnbataljon* om tre kompanier organiseras vid infanteriet. Denna bataljon synes böra förläggas till Stockholm, enär möjligheterna till studier och fortsatta försök med stridsvagnar äro störst vid förläggning i huvudstaden, där även tillgång å teknisk personal bland de värnpliktiga samt å verkstäder för materielens underhåll och vård m. m. i regel är större än å

övriga orter. Att beakta är även, att terrängen å det i Stockholms närhet belägna Järvafältet ur övningssynpunkt är synnerligen gynnsam för stridsvagnförbanden. Ifrågavarande bataljon bör lämpligen organiseras såsom en underavdelning av Svea livgarde. Utrymmet i nämnda regementes kasern medgiver emellertid icke bataljonens förläggning därstädes. Vid sådant förhållande synes bataljonen böra förläggas i Svea artilleriregementes kasern, där erforderligt förläggningstrymme — utom under repetitionsövningarna — kan beredas. Under nämnda övningar torde bataljonen böra för övningarnas bedrivande förläggas till Järvafältet eller detacheras till utom huvudstaden förlagda infanteriförband. Svea artilleriregemente skulle alltså under repetitionsövningarna förfoga över hela kasernetablissemnetet.

Ett uppförande av det för *Södra skånska infanteriregementet* beslutade kasernetablissemnetet i Lund skulle vara förenat med stora kostnader. Till följd av den föreslagna indragningen av Skånska dragonregementet kunna emellertid kasernerna i Ystad disponeras för nämnda infanteriregementes förläggning. För att så skall kunna ske, erfordras visserligen utförandet av vissa byggnadsarbeten, men kostnaderna härför komma enligt företagna undersökningar att högst väsentligt understiga dem, som skulle föranledas av uppförandet av erforderliga kasernbyggnader i Lund. Att Ystad med hänsyn till sitt läge vid kusten och sina för ett infanteriregemente mindre goda utbildningsförhållanden icke är ur förläggningssynpunkt fullt tillfredsställande, kan visserligen icke bestridas, men genom att bibehålla regementets gamla övningsplats Revinge och dit förlägga repetitionsövningar m. m. torde en del av de med Ystad såsom förläggningssort förbundna olägenheterna kunna undanröjas. Jag finner mig därför böra föreslå, att *Södra skånska infanteriregementet* förläggas till Ystad.

Den för *Bodens trupper föreslagna skvadronen* torde böra förläggas i det för Norrbottens kavallerikår avsedda etablissemnetet och den för samma trupper avsedda *artillerikåren* i Norrlands artilleriregementes detachements kasern i Boden.

Arméartilleriregementet synes böra förläggas till Positionsartilleriregementets nuvarande kasern i Stockholm. Då utrymmet därstädes emellertid icke är tillfyllest, torde regementet för sin förläggning även böra disponera över det i kasernens nära grannskap belägna Fredrikshov, varjämte regementets ballongbatteri — liksom nu Fälttelegrafkårens ballongkompani — bör förläggas vid Nedre Frösunda å Järvafältet.

Första intendenturkompaniet, vilket för närvarande är förlagt å Fredrikshov och för vilket annan lämplig förläggning icke kan erhållas i huvudstaden, torde böra förläggas till Örebro, vilken ort ur mobiliseringssynpunkt är lämpligt belägen och varest samövningar med trängtrupper kunna äga rum. Erforderliga förläggningsslokaler kunna utan svårighet erhållas i Livregementets grenadjärers kasernetablissemnet.

Vardera Svea och Göta ingenjörkår organiserar för närvarande ett särskilt fästningsingenjörkompani, avsett för Vaxholms respektive Karlskrona

kustfästning. Ifrågavarande båda kompanier äro icke förlagda tillsammans med vederbörande kårer, utan i egna kasernetablissemment, Svea ingenjörkårs fästningsingenjörkompani å Vaxön i Stockholms skärgård och Göta ingenjörkårs fästningsingenjörkompani i eget kasernetablissemment i Karlskrona. Båda dessa kompanier böra allt fortfarande bibehållas. För vinnande av erforderliga besparingar finner jag mig emellertid, i likhet med försvarsrevisionen, böra föreslå, att det till Vaxön nu förlagda *fästningsingenjörkompaniet ur Svea ingenjörkår* förläggas tillsammans med kåren i övrigt i dess nyuppförda kasernetablissemment invid Järvafältet, varest erforderligt utrymme blir tillgängligt. Denna anordning förutsätter dock, att tillfälle beredes fästningsingenjörkompaniet att under fred bedriva erforderliga övningar inom Vaxholms fästning. Göta ingenjörkårs fästningsingenjörkompani bör däremot även framdeles vara förlagt i Karlskrona.

Sedan åtskilliga år tillbaka har Fälttelegrafkåren varit förlagd till Marieberg invid Stockholm. Med anledning av den utökning, kåren erhöLL genom 1914 års härordning, ävensom det bristfälliga skick, vari de nuvarande förlägningslokalerna befinna sig, beslöt 1916 års riksdag, att nytt kasernetablissemment för kåren skulle uppföras å Järvafältet, samt beviljade för ändamålet ett anslag av 1,998,000 kronor, ett belopp som på grund av den sedermera under krisåren inträdda prisstegringen av arméförvaltningen år 1920 beräknades kräva ett tillskott av icke mindre än 3,197,000 kronor. På grund av den sålunda avsevärt ökade byggnadskostnaden ävensom med hänsyn till den förestående revisionen av försvarsväsendet förordnade emellertid Kungl. Maj:t den 11 april 1919, att med fortsättandet av arbetena för uppförande av ifrågavarande kasernetablissemment skulle tillsvidare anstå. Endast vissa grundläggningsarbeten hava hittills blivit utförda. Av det beviljade anslaget återstå oanvända 1,714,500 kronor.

Försvarsrevisionen har ansett det nödvändigt att bereda Fälttelegrafkåren en annan förläggning. På grund av de med uppförandet av nytt kasernetablissemment förenade avsevärda kostnaderna föresloge revisionen emellertid att förlägga kåren till det för de båda livgrenadjärregementena nyuppförda kasernetablissemmentet i Linköping, varest till följd av den utav revisionen föreslagna organisationen erforderligt utrymme utan större svårighet kunde beredas.

Med hänsyn till därmed förenade kostnader bör även enligt min åsikt uppförandet av ett nytt kasernetablissemment för *Fälttelegrafregementet* för närvarande icke ifrågasättas. I enlighet med vad jag i det föregående (sid. 103) omnämnt, avses regementet bliva organiserat å en radio- och en telegrafbataljon. Radiobataljonen synes lämpligen böra förläggas i Västmanlands regementes etablissemment i Västerås, vilken stad på grund av där befintlig elektrisk industri är en lämplig förlägningsort för denna bataljon. Det erforderliga förlägningsutrymmet kan utan svårighet bere-

das, dock måste med hänsyn till förläggningsförhållandena under repetitionsövningarna en mindre barackbyggnad uppföras för Västmanlands regemente. Den återstående delen av Fälttelegrafregementet är icke större, än att densamma kan erhålla en tämligen tillfredsställande förläggning i det nuvarande etablissementet vid Marieberg. Den för Fälttelegrafregementet sålunda föreslagna delade förläggningen är givetvis i vissa avseenden förenad med olägenheter och torde därför bära anses vara av provisorisk karaktär. Man torde kunna räkna med att medel för uppförande av nytt etablissement för regementet framdeles kunna erhållas genom försäljning av Mariebergsområdet.

Fjärde intendenturkompaniet, avsett att förläggas till Östersund, är för närvarande förlagt i Sollefteå i avvaktan på uppförande av förplägnadsanstalten i Östersund. Enligt försvarsrevisionens förslag skulle kompaniet förläggas till Norrlands artilleriregementes kasernetablissement i Östersund. Då nämnda förplägnadsanstalt icke av mig föreslås komma till utförande och då Sollefteå ur flera synpunkter är en lämplig förläggningssort för intendenturtrupper, bör kompaniet enligt min åsikt fortfarande vara förlagt därstädes. Den nuvarande förläggningen å Sollefteå läger är emellertid mindre tillfredsställande. Det synes därför lämpligt att förlägga kompaniet i Västernorrlands regementes etablissement, där erforderligt förläggningssutrymme utan svårighet kan beredas. Kompaniet bör dock fortfarande disponera nödiga förrådslokaler å Sollefteå läger.

Angående förläggningen av *Skånska kavalleriregementet*, *Luftvärnsartilleriregementet* och *Norrlands ingenjörkår* har jag redan i det föregående uttalat mig.

I det följande (sid. 335) kommer jag att närmare redogöra för de kostnader för nybyggnader m. m., vilka äro förenade med den av mig föreslagna förläggningen av härens truppförband.

5. Sammanfattning.

En sammanfattning av vad i det föregående anförts giver alltså vid handen, att armén i fred skulle komma att bestå av följande truppförband, nämligen:

Infanteriet:

Svea livgarde med stridsvagnbataljon	förlagt i	Stockholm;
Göta livgarde	» »	» ;
Livregementets grenadjärer	förlagda »	Örebro;
Första livgrenadjärregementet	förlagt »	Linköping;
Andra livgrenadjärregementet	» »	» ;
Västgöta regemente	» »	Vänersborg;
Upplands infanteriregemente	» »	Uppsala;
Skaraborgs regemente	» »	Skövde;
Södermanlands regemente	» »	Strängnäs;
Kronobergs regemente	» »	Växjö;

Jönköpings regemente	förlagt i Jönköping;
Dalregementet	» » Falun;
Hälsinge regemente	» » Gävle;
Älvsborgs regemente	» » Borås;
Hallands regemente	» » Halmstad;
Bohusläns regemente	» » Uddevalla;
Västmanlands regemente	» » Västerås;
Norrbottnens regemente	» » Boden;
Västerbottnens regemente	» » Umeå;
Kalmar regemente	» » Eksjö;
Värmlands regemente	» » Karlstad;
Jämtlands fältjägerregemente	» » Östersund;
Norra skånska infanteriregementet	» » Kristianstad;
Södra skånska infanteriregementet	» » Ystad;
Gotlands infanteriregemente	» » Visby;
Västernorrlands regemente	» » Sollefteå.

Kavalleriet:

Livgardet till häst	förlagt i Stockholm;
Livregementets dragoner	förlagda » » ;
Livregementets husarer	» » Skövde;
Smålands husarregemente	förlagt » Eksjö;
Skånska kavalleriregementet	» » Hälsingborg;
Norrlands dragonregemente	» » Umeå. ¹⁾

Artilleriet:

Svea artilleriregemente	förlagt i Stockholm;
Göta artilleriregemente	» » Göteborg;
Wendes artilleriregemente	» » Kristianstad;
Norrlands artilleriregemente	» » Östersund;
Upplands artilleriregemente	» » Uppsala;
Smålands artilleriregemente	» » Jönköping;
Gotlands artillerikår	förlagd » Visby;
Bodens artilleriregemente	förlagt » Boden;
Arméartilleriregementet	» » Stockholm;
Luftvärnsartilleriregementet	» » Karlsborg;
Norrbottnens artillerikår	förlagd » Boden.

Ingenjörtrupperna:

Svea ingenjörkår	förlagd i Stockholm;
Göta ingenjörkår	» » Karlsborg; ²⁾
Fälttelegrafregementet	förlagt » Stockholm; ³⁾
Bodens ingenjörkår	förlagd » Boden;
Norrlands ingenjörkår	» » Östersund.

¹⁾ En skvadron detacherad till Boden.

²⁾ Fästningsingenjörkompaniet förlagt i Karlskrona.

³⁾ Radiobataljonen förlagd i Västerås.

Trängtrupperna:

Svea trängkår	förlagd i Örebro;
Göta trängkår	» » Skövde;
Norrlands trängkår	» » Sollefteå;
Skånska trängkåren	» » Hässleholm;
Västmanlands trängkår	» » Sala;
Östgöta trängkår	» » Linköping.

Intendenturtrupperna:

Första intendenturkompaniet	förlagt i Örebro;
Andra intendenturkompaniet	» » Karlsborg;
Tredje intendenturkompaniet	» » Boden;
Fjärde intendenturkompaniet	» » Sollefteå.

Av ovannämnda truppförband ingå i fred:

i Bodens trupper:

Norrbottens regemente,
 en skvadron ur Norrlands dragonregemente,
 Bodens artilleriregemente,
 Norrbottens artillerikår,
 Bodens ingenjörkår,
 Tredje intendenturkompaniet; samt

i Gotlands trupper:

Gotlands infanteriregemente,
 Gotlands artillerikår.

Övriga truppförband indelas i fred, på sätt Konungen bestämmer, i *sex arméfördelningar*.

D. Högre staber och inspektioner m. m.**1. Arméfördelningschefer och arméfördelningsstaber.**

Chefskapet över arméfördelning utövas av arméfördelningschefen, vilken är generalsperson med lön från staten för generalitetet.

Nuvarande organisation.

Arméfördelningschefen har till sitt förfogande en stab, arméfördelningsstaben, vilken består av följande personal, nämligen:

- 1 stabschef, regementsofficer ur generalstaben,
- 1 generalstabsofficer, kapten ur generalstaben,
- 2 adjutanter, kompaniofficerare ur arméfördelnings truppförband,
- 1 fortifikationsofficer, kapten ur fortifikationen,
- 1 fördelningsintendent, regementsofficer ur intendenturkåren,
- 1 expeditionsintendent, kapten ur intendenturkåren,

1 fördelningsläkare, fältläkare vid fältläkarkåren, samt

1 fördelningsveterinär, fältveterinär vid fältveterinärkåren.

Inom arméfördelningsstaben tjänstgöra jämväl underofficerare, nämligen:

1 underofficer ur arméfördelningsens truppförband såsom biträde vid expeditionsarbetet inom staben,

1 underofficer vid fortifikationen såsom biträde åt fortifikationsofficern samt

1 underofficer ur intendenturkåren såsom biträde åt fördelningsintendenten.

Försvarsrevisionen.

I fråga om den vid arméfördelningsstab tjänstgörande personalen har försvarsrevisionen (Del 1, sid. 294) endast föreslagit den förändringen, att de tre underofficerarna för besparingars vinnande skulle utbytas mot pensionerade underofficerare, för vilka skäligen arvoden borde uppföras å staten för arméfördelningsstab, militärbefäl och inspektioner.

Departementschefen.

Som i det föregående (sid. 101) omförmäls, äro härens å fastlandet förlagda trupper — med undantag av Bodens trupper — avsedda att allt fortfarande indelas i sex arméfördelningar.

Mot revisionens förslag beträffande fördelningsstabernas sammansättning har jag icke något att erinra. De i staberna tjänstgörande underofficerarna böra alltså utbytas mot pensionerade sekundofficerare med arvoden uppförda å staten för arméfördelningsstab, militärbefäl och inspektioner.

Vid arméfördelningsstab bör alltså följande personal tjänstgöra, nämligen:

1 stabschef, regementsofficer ur generalstab, samt

1 generalstabsofficer, kapten ur generalstab, samt

2 adjutanter, kompaniofficerare ur arméfördelningsens truppförband,

1 fortifikationsofficer, kapten ur fortifikationen,

1 fördelningsintendent, regementsofficer ur intendenturkåren,

1 expeditionsofficer, kapten ur intendenturkåren,

1 fördelningsläkare, fältläkare vid fältläkarkåren,

1 fördelningsveterinär, fältveterinär vid fältveterinärkåren,

1 stabskassör (pensionerad sekundofficer), samt

2 expeditionsassistenten (pensionerad sekundofficerare), tjänstgörande, den ene i stabsexpeditionen, den andre hos fortifikationsofficern.

2. Brigadchefer och brigadstab.

Nuvarande organisation.

Enligt nuvarande organisation är det till arméfördelningsens hörande infanteriet indelat i två infanteribrigader, vardera om två regementen. Varje infanteribrigad står under befäl av en brigadchef. Några för brigadcheferna avsedda beställningar å stat finnas emellertid icke, utan äro tolv regementschefer vid infanteriet förordnade att jämte egna beställningar upprätthålla brigadchefsbefattningarna. Till brigadchef utgår ett årligt arvode om 600 kronor från staten för generalitetet.

Vid varje infanteribrigad finnes till brigadchefens biträde en brigadstab, bestående av en brigadkvartermästare och en brigadadjutant, båda beordrade ur något av arméfördelningens truppförband.

Med anledning av de olägenheter, vilka vore förenade med den nuvarande brigadchefsinstitutionen, har försvarsrevisionen haft under omprövning frågan om inrättande av särskilda beställningar å stat för brigadchefer. Av kostnadsskäl hade emellertid därvid ifrågasatts, att endast en brigadchef per arméfördelning skulle tillsättas. Ehuru väl det icke kunde bestridas, att brigadchefsfrågan för närvarande icke vore ordnad på ett ur militär synpunkt tillfredsställande sätt, ävensom att avsevärda militära fördelar skulle vinnas genom den ifrågasatta organisationen, ansåge sig revisionen huvudsakligen av ekonomiska skäl icke kunna biträda det framställda förslaget. Brigadchefsfrågan syntes därjämte icke stå i det omedelbara sammanhang med den revisionen förelagda uppgiften, att den icke framdeles skulle kunna lösas fristående för sig.

Försvarsrevisionen.

I enlighet med vad försvarsrevisionen föreslagit, torde den nuvarande brigadchefsinstitutionen fortfarande böra bibehållas. Tolv regementschefer ur infanteriet böra således förordnas att jämte egna beställningar upprätthålla brigadchefsbefattningarna. Som biträden åt brigadchef böra såsom hittills beordras 1 brigadkvartermästare och 1 brigadadjutant ur arméfördelningens truppförband.

Departementschefen.

3. Kommendantskapet i Boden.

För försvaret av Bodens fästning äro avsedda särskilda truppförband, vilka tillsammans bilda Bodens trupper. Befälet över dessa föres av kommendanten i Boden, vilken är uppförd med fast lön å staten för kommendantskapen och i regel innehar generalmajors tjänstegrad.

Nuvarande organisation.

Till sitt biträde har kommendanten en särskild stab, bestående av:

- 1 stabschef, kompaniofficer ur generalstaben,
- 2 adjutanter, kompaniofficerare, beordrade ur Bodens trupper,
- 1 artilleribefälhavare, chefen för Bodens artilleriregemente,
- 1 fortifikationsbefälhavare, regementsofficer ur fortifikationen,
- 1 fästningsintendent, regementsofficer ur intendenturkåren,
- 1 adjutant hos fästningsintendenten, löjtnant ur intendenturkåren,
- 1 förvaltare, uppördsman vid fästningsmagasinet,
- 1 garnisonspastor,
- 1 fästningsläkare,
- 1 regementsläkare,
- 2 bataljonsläkare,
- 1 fästningsveterinär,
- 1 fästningspoliskommissarie.

Av den å staten för kommendantskapen uppförda stabspersonalen har fästningsläkaren, liksom de övriga läkarna, att bestrida läkarvården vid

Bodens garnison och garnisonssjukhus samt fästningsveterinären att omhänderhava veterinärvården vid Bodens garnison.

Såsom biträden vid expeditjonsarbetet tjänstgöra dels en ur Bodens trupper beordrad underofficer och dels en sergeant ur intendenturkåren.

Försvarsrevisionen.

Beträffande kommandantskapet i Boden har försvarsrevisionen — förutom höjande av pensionsåldern för kommandanten från 60 till 65 år, vilket numera ägt rum — föreslagit följande förändringar, nämligen:

kommandantens uppförande på staten för generalitetet;

den till staben såsom expeditjonsbiträde ur truppförbanden beordrade underofficerens ersättande med en pensionerad underofficer; samt

upprättande av en för hela fästningens garnison gemensam fästningsintendentur.

Chefen för generalstabens.

Mot förslaget att uppföra kommandantsbeställningen å staten för generalitetet har chefen för generalstabens förklarar sig icke hava något att erinra. Emellertid borde framhållas, att, sedan 1923 års riksdag höjt pensionsåldern för honom till 65 år, det vore av stor vikt, att till kommandant endast befordrades officer, lämplig för arméfördelningschefs- eller motsvarande befattning, så att i regel kommandant icke komme att i denna befattning kvarstå till pensionsåldern. För att emellertid ombyte av kommandant icke skulle behöva ske alltför ofta, borde intet hinder föreligga att till befattningen utnämna överste, utan att befordran till generalmajor samtidigt ägde rum. Kommandanten borde således i likhet med för närvarande hava minst överstes grad.

Departementschefen.

Mot försvarsrevisionens förslag angående uppförande av kommandantsbeställningen å generalitetets stat har jag icke något att erinra. Hinder torde icke heller böra möta att, på sätt chefen för generalstabens ifrågasatt, till kommandant utnämna överste, utan att befordran till generalmajor samtidigt äger rum.

Kommandanten i Boden har framhållit, att betydelsen av den tjänst, stabschefen bestrede, och det omfattande personliga samarbetet mellan stabsexpeditionen och truppförbandens expeditioner nödvändiggjorde, att stabschefen erhöles majors tjänsteställning. Detta önskemål torde böra beaktas, i den mån det kan ske utan att öka antalet regementsofficersbeställningar å staten för generalstabens.

I enlighet med revisionens förslag bör å kommandantskapets stat uppföras skäligen arvode för en expeditjonsassistent, pensionerad sekundofficer.

Såsom längre fram (sid. 208) närmare omförmäles, anser jag mig icke böra biträda det av revisionen framställda förslaget om bildande av en för Bodens garnison gemensam intendentur. I stället finner jag mig böra föreslå, att fästningsintendenturen skall utgöras av 1 regementsofficer, 1 löjtnant, 1 sekundlöjtnant¹⁾ samt 1 stabskassör (pensionerad sekundofficer).

¹⁾ Angående benämningen »sekundlöjtnant» hänvisas till sid. 159.

Kommandantens i Boden stab bör alltså bestå av:

- 1 stabschef, regementsofficer eller kapten ur generalstabem,
- 2 adjutanter, kompaniofficerare ur Bodens trupper,
- 1 artilleribefälhavare, chefen för Bodens artilleriregemente,
- 1 fortifikationsbefälhavare, regementsofficer ur fortifikationen,
- 1 fästningsintendent, regementsofficer ur intendenturkåren,
- 1 adjutant hos fästningsintendenten, löjtnant ur intendenturkåren,
- 1 sekundlöjtnant ur intendenturkåren, uppbördsman vid fästningsmagasinet,
- 1 garnisonspastor,
- 1 fästningsläkare,
- 1 regementsläkare,
- 2 bataljonsläkare,
- 1 fästningsveterinär,
- 1 stabskassör, pensionerad sekundofficer,
- 1 expeditionsassistent, pensionerad sekundofficer, samt
- 1 fästningspoliskommissarie, uppförd å den för polispersonalen i Boden och Karlsborg gemensamma staten.

Därjämte bör på kommandantskapets stat uppföras musikkåren för Bodens garnison (se sid. 218).

4. Militärbefålet på Gotland.

Gotland utgör ett särskilt militärområde. Därstädes förlagda truppförband — Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillerikår — bilda tillsammans Gotlands trupper. Chefskapet över dessa trupper utövas av militärbefälhavaren på Gotland, uppförd å staten för militärbefålet på Gotland. Militärbefälhavaren, vilken plägar tilldelas generalmajors tjänstegrad, har, när ej annorlunda är stadgat, regementschefs makt och myndighet över Gotlands infanteriregemente. Sedan flera år utövas emellertid chefskapet över nämnda regemente av överstelöjtnanten därstädes.

Nuvarande organisation.

Militärbefälhavaren har till sitt biträde en stab, bestående av:

- 1 stabschef, kompaniofficer ur generalstabem, med tjänstgöring endast vissa tider av året,
- 2 adjutanter, kompaniofficerare beordrade ur Gotlands trupper,
- 1 fortifikationsofficer, kompaniofficer ur fortifikationen,
- 1 stabsintendent, regementsofficer ur intendenturkåren,
- 1 stabsläkare, regementsläkare,
- 2 bataljonsläkare,
- 1 stabsveterinär, bataljonsveterinär, och
- 1 regementspastor.

Härtill kommer 1 förrådsförvaltare vid Tingstäde, förvaltare vid intendenturkåren.

Läkarna, veterinären och regementspastorn äro gemensamma för militärbefälet och Gotlands trupper.

Fortifikationsofficern har till sitt förfogande 1 underofficer ur fortifikationen.

Försvarsrevisionen.

Beträffande militärbefälet på Gotland har försvarsrevisionen föreslagit följande förändringar, nämligen:

militärbefälhavarens uppförande på staten för generalitetet,
fortifikationsofficerens ersättande med en pensionerad fortifikationsofficer med arvode,

minskande av antalet bataljonsläkare till 1,

den till fortifikationsofficerens biträde beordrade underofficerens ur fortifikationen ersättande med en pensionerad underofficer samt

organisering av en gemensam intendentur för militärbefälet och Gotlands trupper.

Departementschefen.

Enligt vad längre fram (sid. 209) närmare omförmäles, kan jag icke tillstyrka organiserandet av en gemensam intendentur å Gotland. I stället föreslår jag, att intendenturpersonalen i militärbefälhavarens stab skall utgöras av 1 regementsofficer samt 2 pensionerade sekundofficerare.

I övrigt har jag icke något att erinra mot vad försvarsrevisionen föreslagit beträffande militärbefälets organisation.

Militärbefälhavarens på Gotland stab bör alltså bestå av:

1 stabschef, kapten ur generalstaben, med tjänstgöring endast vissa tider av året,

2 adjutanter, kompaniofficerare, beordrade ur Gotlands trupper,

1 fortifikationsofficer, pensionerad officer,

1 stabssintendent, regementsofficer ur intendenturkåren,

1 stabsläkare, regementsläkare,

1 bataljonsläkare,

1 stabsveterinär, bataljonsveterinär,

1 stabspastor, regementspastor,

2 expeditionsassistenter, pensionerade sekundofficerare, tjänstgörande den ene hos fortifikationsofficeren och den andre hos stabssintendenten, samt

1 pensionerad sekundofficer, uppbördsman vid intendenturförrådet å Tingstäde.

5. Infanteriinspektionen.

Nuvarande organisation.

Med hänsyn till behovet av arméchefer i krig samt för att erhålla en särskild målsman i fredstid för härens huvudtruppslag, beslöts i samband med 1914 års härordning att inrätta en ny generalsbeställning, avsedd för en inspektör för infanteriet.

Inspektören för infanteriet åtnjuter lön från staten för generalitetet och har till sitt biträde en stab, bestående av 1 regementsofficer ur generalstaben såsom stabschef och 1 ur infanteritruppförbanden beordrad kompaniofficer såsom adjutant.

Med hänsyn till omfattningen av det arbete, som påvilade stabspersonalen, har försvarsrevisionen föreslagit en ökning av denna personal med 1 adjutant och en pensionerad underofficer såsom expeditjonsbiträde.

Försvarsrevisionen.

Mot försvarsrevisionens förslag har jag icke något att erinra. Inspektörens för infanteriet stab bör alltså bestå av:

Departementets chefen.

- 1 stabschef, regementsofficer ur generalstaben,
- 2 adjutanter, kompaniofficerare ur infanteriet, samt
- 1 expeditjonsassistent, pensionerad sekundofficer.

På grund av de tekniska hjälpmedlens stora betydelse för infanteriet synes det lämpligt, att den föreslagne nya adjutanten särskilt avses för beredande av infanteritekniska frågor inom inspektionen.

6. Militärläroverksinspektionen.

Förutom den för inspektören för infanteriet avsedda generalsbeställningen beslöts i samband med 1914 års härordning inrättandet av ytterligare en ny generalsbeställning, avsedd för en inspektör för militärläroverken m. m. Syftet härmed var att tillgodose det förefintliga behovet av arméchefer i krig ävensom av en särskild målsman i fredstid för officersutbildningen m. m. Inspektören för militärläroverken har befäl och överinseende över krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan samt krigsskolan. Vidare har inspektören att vara överbefälhavare för och att inspektera taktiska utbildningskurser, därest sådana anordnas för armén i dess helhet eller två eller flera arméfördelningar, ävensom att enligt Kungl. Maj:ts bestämmande leda högre befälsövningar. Slutligen har han jämväl att, enligt Kungl. Maj:ts bestämmande i varje särskilt fall, inspektera krigsförberedelserna å landfästningarna.

Nuvarande organisation.

Till sitt biträde har inspektören för militärläroverken en stab, bestående av 1 regementsofficer ur generalstaben såsom stabschef och en ur arméns truppförband beordrad kompaniofficer såsom adjutant.

Försvarsrevisionen har framhållit, att behovet av arméchefer i krig enligt revisionens förslag bleve mindre än enligt nu gällande organisation, emedan den av revisionen förutsatta krigsorganisationen komme att erhålla väsentligt mindre omfattning än den nuvarande. Med hänsyn till behovet av arméchefer syntes därför en av de båda inspektörerna kunna indragas, vilket av besparingsskäl vore önskvärt. Inspektörens för infanteriet verksamhet i fred vore av den betydelse, att ett indragande av den för honom avsedda generalsbeställningen icke kunde ifrågasättas. Däremot kunde en särskild generalsbeställning för inspektören för militärläroverken enligt den av revisionen föreslagna organisationen icke anses erforderlig. Sålunda komme inspektörens nuvarande åliggande rörande inspekterandet av krigsförberedelserna å landfästningarna att bortfalla, enär Karlsborg som fästning skulle nedläggas och inspekterandet av Bodens fästning givetvis borde komma på den av revisionen föreslagna militärbefälhavarens i Norrbotten lott. Inspekterandet av krigshögskolan, artilleri och ingenjörhögskolan samt krigsskolan

Försvarsrevisionen.

kunde lämpligen överlämnas åt respektive chefen för generalstaben, inspektören för artilleriet och inspektören för infanteriet. Av huvudsakligen dessa skäl funne revisionen sig böra föreslå, att den nuvarande militärläroverksinspektionen måtte indragas.

Generalskommissionen.

Generalskommissionen har icke ansett sig kunna biträda revisionens förslag angående indragning av beställningen för inspektören för militärläroverken. Det hade nämligen visat sig vara en synnerligen stor fördel att i den på aktiv stat uppförde inspektören hava en för militärläroverken gemensam målsman, som vore i tillfälle att helt ägna sig åt sin uppgift. Den av revisionen för militärläroverkens inspekterande föreslagna anordningen skulle enligt kommissionens uppfattning med säkerhet medföra enahanda otillfredsställande förhållanden, som varit rådande före beställningens tillkomst. Tillgången å generalspersoner vid mobilisering vore — även enligt den av revisionens majoritet förutsatta krigsorganisationen — så knapp, att beställningens bibehållande jämväl ur denna synpunkt vore väl motiverad.

Departementschefen.

Under erinran om att den av försvarsrevisionen föreslagna indragningen av militärläroverksinspektionen sammanhänger med det enligt revisionens förslag organiserade Norrbottens militärområde, samt att jag nu förutsätter en annan krigsorganisation än den av revisionen föreslagna, finner jag mig böra tillstyrka militärläroverksinspektionens bibehållande. Förutom sina nuvarande åligganden torde emellertid militärläroverksinspektören lämpligen böra erhålla vissa skyldigheter i fråga om planläggning m. m. för försvaret av Norrbotten. I enlighet med vad i den vid försvarsrevisionens betänkande fogade, av herrar Widell och Pettersson avgivna reservationen föreslagits, torde inspektörens för militärläroverken m. m. stab böra bestå av:

- 1 stabschef, regementsofficer ur generalstaben,
- 1 adjutant, pensionerad officer, och
- 1 expeditionsassistent, pensionerad sekundofficer.

7. Kavalleriinspektionen.

Nuvarande organisation.

Inspektören för kavalleriet, vilken plägar tilldelas generalmajors tjänstegrad, uppbär lön från staten för generalitetet. Inspektören har till biträde en stab, bestående av en regementsofficer ur generalstaben såsom stabschef och två ur kavalleriets truppförband beordrade kompaniofficerare såsom adjutanter.

Försvarsrevisionen.

Beträffande kavalleriinspektionen har försvarsrevisionen — förutom höjande av pensionsåldern för kavalleriinspektören från 60 till 65 år, vilket numera ägt rum — föreslagit följande förändringar, nämligen:

indragning av den ene adjutanten samt
anställande av en pensionerad underofficer såsom expeditionsunderofficer.

Departementschefen.

Mot revisionens ifrågavarande förslag är från min sida icke något att erinra. Kavalleriinspektörens stab bör alltså bestå av:

- 1 stabschef, regementsofficer ur generalstaben,
- 1 adjutant, kompaniofficer ur kavalleriet, samt
- 1 expeditionsassistent, pensionerad sekundofficer.

8. Generalstaben.

Generalstaben utgör i organisatoriskt hänseende en särskild kär och består av följande *fast anställd personal*, nämligen:

Nuvarande organisation.

A. Militärpersonal:

- 1 chef, generalsperson, med lön å staten för generalitetet,
 - 2 överstar,
 - 4 överstelöjtnanter,
 - 13 majorer,
 - 34 kaptener,
 - 1 redogörare, kapten ur intendenturkåren.
- } med fast lön å staten för generalstaben,

B. Civilmilitär personal:

- 1 bibliotekarie,
 - 3 aktuarier,
- } med arvode å staten för generalstabens.

C. Civil personal:

- 1 professor,
 - 1 krigsarkivarie,
 - 1 förste expeditionsvakt,
 - 3 expeditionsvakter,
- } med fast lön å staten för generalstabens.

Förutom den fast anställda personalen tjänstgöra vid generalstabens aspiranter dels och annan från truppförbanden inkommanderad personal.

Att såsom *aspiranter* tjänstgöra vid generalstabens beordras från arméns regementen och kårer högst 24 subalternofficerare, som gjort sig kompetenta till sådan anställning. Tjänstgöringstiden utgör för närvarande 2 ¹/₂ år.

Den *inkommenderade personalen* tjänstgör såsom:

- militärassistenter vid kommunikationsverken,
- biträden vid topografiska avdelningen,
- tillfällig förstärkning av arbetskrafterna å övriga avdelningar samt
- biträden vid expeditionsarbetet inom staben.

Med anledning därav att chefen för lantförsvarets kommandoexpedition upptagits å annan stat, har försvarsrevisionen föreslagit, att generalstabens stat skulle minskas med 1 överstebeställning. Som i det föregående (sid. 100) är omförmält, har revisionen vidare föreslagit, att 1 kapten ur generalstabens skulle tjänstgöra vid arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, samt att generalstabsofficer icke skulle såsom hittills avses för tjänstgöring såsom departementschefens adjutant (sid. 97). Beträffande generalstabs-officerarna har revisionen eljest endast föreslagit sådana förändringar, vilka

Försvarsrevisionen.

stå i direkt samband med den av revisionen föreslagna organisationen. Revisionens förslag innebär, att antalet generalstabsofficerare skulle minskas med 1 överste, 2 majorer och 1 kapten.

I övrigt har revisionen föreslagit följande ändringar och tillägg i generalstabens stat, nämligen:

anställande såsom redogörare av 1 pensionerad officer mot arvode i stället för 1 kapten ur intendenturkåren,

anställande av 2 pensionerade underofficerare mot arvoden såsom expeditionunderofficerare samt

uppförande å generalstabens stat av 1 överstelöjtnants- och 3 majorsbeställningar för militärattachéer.

*Chefen för
general-
staben.*

Mot revisionens förslag angående militärattachéer å generalstabens stat har chefen för generalstaben förklarat sig icke hava något att erinra, under förutsättning att det ytterligare antal militärattachébefattningar, som kunde komma att visa sig erforderligt, finge besättas, på sätt som hittills skett.

*Departements-
chefen.*

Som i det föregående (sid. 98 o. 101) omförmäls, har jag icke något att erinra mot revisionens förslag, att generalstabsofficer icke längre skall beordras såsom departementschefens adjutant, samt att en kapten vid generalstaben skall avses för tjänstgöring vid arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse. Vad revisionen i övrigt anført giver mig icke heller anledning till någon erinran. I den av revisionen för generalstaben föreslagna staten böra därför endast vidtagas sådana ändringar, vilka äro en direkt följd av den av mig föreslagna organisationen. På grund härav inträder, i förhållande till vad revisionen föreslagit, följande ökning av antalet generalstabsofficerare:

för vardera av två arméfördelningsstaber 1 regementsofficer och 1 kapten,
för militärläroverksinspektionen 1 regementsofficer.

Å andra sidan erfordras icke de generalstabsofficerare — 1 regementsofficer samt 1 kapten — vilka revisionen beräknat för Norrbottens militärbefäl.

Den verkliga ökningen omfattar sålunda 2 regementsofficerare och 1 kapten.

Vad militärattachéerna angår, kunna givetvis förhållanden inträffa, som påkalla, att deras antal ökas, utöver vad revisionen föreslagit. I så fall torde det ytterligare erforderliga antalet böra besättas, på sätt som hittills skett. Till följd av därmed för truppförbanden förenade olägenheter synes dock en dylik utökning av militärattachéernas antal i möjligaste mån böra undvikas. Med hänsyn till de för militärattachéerna rådande tjänstgöringsförhållandena skulle det varit fördelaktigt, om åtminstone en av de för militärattachéerna avsedda beställningarna kunde upptagits såsom överstebeställning, men på grund av de härmed förenade kostnaderna har jag likväl icke velat ifrågasätta något avsteg från revisionens förslag härutinnan.

Generalstabens stat bör alltså bestå av:

a) **Militärstaten.**

1. Överadjutanter och stabsadjutanter.
 - 1 överste,
 - 4 överstelöjtnanter,
 - 13 majorer,
 - 34 kaptener.
2. Militärattachéer.
 - 1 överstelöjtnant,
 - 3 majorer.
3. Pensionerad personal.
 - 1 redogörare, pensionerad officer,
 - 1 bibliotekarie, pensionerad officer,
 - 3 aktuarier, pensionerade officerare,
 - 2 expeditionsassistenter, pensionerade sekundofficerare.

b) **Civilstaten.**

- 1 professor,
- 1 krigsarkivarie,
- 1 förste expeditionsvakt,
- 3 expeditionsvakter.

9. **Generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet samt artilleristaben.**

Å generalitetets stat är för närvarande uppförd en generalsbeställning för inspektören för artilleriet, tillika generalfälttygmästare och jämväl chef för arméförvaltningens artilleridepartement. *Nuvarande organisation.*

Till generalfälttygmästarens förfogande står artilleristaben, vars ordinarie personal enligt fastställd stat utgöres av 1 chef, 9 artilleristabsofficerare, 1 infanteriofficer och 1 expeditionsvakt. Endast chefen och expeditionsvakten äro å staten uppförda med fast lön, den förre såsom major. Den övriga personalen utgöres av ur truppförbanden kommenderade officerare. Under tjänstgöringen vid staben uppbära dessa arvoden med i staten bestämda belopp. I den mån förstärkning av den ordinarie stabspersonalen påkallas, kommenderas officerare ur truppförbanden till tjänstgöring vid staben. Ifrågavarande personal fördelas till tjänstgöring på:

artilleriinspektionen, till vilken hänföres inspektörens för artilleriet inspektion, artilleristabens statistiska avdelning och artilleristabens utrustningsavdelning, samt

artilleridepartementets militärbyrå, till vilken hänföres första och andra expeditionsavdelningarna, konstruktionsavdelningen och avdelningen för ärenden angående industriens krigsorganisation. Sistnämnda avdelning har tillkommit på grund av de under kriget vunna erfarenheterna angående nödvändigheten av att redan i fred vidtaga erforderliga åtgärder för industriens övergång från fredstillverkning till krigstillverkning.

Försvars-
revisionen.

Beträffande den för generalfältygmästaren och inspektören för artilleriet avsedda generalsbeställningen har revisionen icke föreslagit någon förändring.

Med avseende å artilleristaben har revisionen (Del 1, sid. 314) anfört i huvudsak följande. Det hade sedan en följd av år tillbaka visat sig, att stabens ordinarie officerspersonal icke vore tillräcklig för ett behörigt ombesörjande av artilleristabsgöromålen. Följden härav hade varit, att de ordinarie arbetskrafterna måst år efter år förstärkas genom kommenderingar av officerare ur truppförbanden till tjänstgöring vid staben. Tydligt vore, att ifrågavarande ständigt återkommande årslånga kommenderingar skulle med hänsyn till såväl utbildningsarbetets bedrivande som den inre tjänstens upprätthållande vara synnerligen olägliga för de truppförband, som därav drabbades. Jämväl ur artilleristabens synpunkt vore en dylik anordning otillfredsställande, enär dels svårigheter ofta mötte att erhålla tillräckligt kvalificerad personal och dels arbetets kontinuitet givetvis bleve lidande på de ständiga personalombytena. Då de inkommenderade officerarna under sin tjänstgöring vid staben enligt gällande bestämmelser ägde uppbära särskilt dagtraktamente, ställde sig anordningen även för statsverket onödigt dyrbar. Med hänsyn till nu angivna omständigheter hölle revisionen före, att artilleristabens personal borde beräknas med hänsyn till vad som för normala förhållanden kunde anses vara erforderligt.

Revisionen hade funnit sig böra föreslå, att artilleriets skjutskola erhöles en särskild målsman i överstes tjänsteställning, ävensom att denne skulle till sitt biträde hava en officer i kaptens tjänsteställning. Med hänsyn därtill att artilleriskjutskolan icke hade samma fasta organisation som övriga militära utbildningsanstalter, utan påginge endast under en helt kort tid av året, hade revisionen ansett, att ifrågavarande båda befattningshavare lämpligen borde hänföras till artilleristabens personal. Såsom den till tjänsteställningen främste bland artilleristabsofficerarna borde därvid översten tillika tjänstgöra såsom chef för artilleristaben. I denna egenskap syntes dock hans huvudsakliga åligganden komma att inskränkas till personalfrågor, såsom kommenderingar, placering till tjänstgöring, tjänstgöring vid trupp o. s. v.

Med avseende å de särskilda avdelningar, varå artilleristabsofficerarna borde placeras till tjänstgöring, hade revisionen icke någon ändring att föreslå.

Enligt vad krigserfarenheterna visat (Del 3, Bil. 3), vore vissa förberedelser för industriens krigsorganisation oundgängligen nödvändiga, för att industrien under ett tillräckligt tidigt stadium av ett krig skulle kunna framställa erforderlig materiel. Genom dylika förberedelser vunnes även den ur fredsekonomisk synpunkt stora fördelen, att de i fred erforderliga mobiliseringslagren kunde minskas, varvid minskningen givetvis kunde göras större, i samma mån som förberedelsernas effektivitet ökades. Revisionen hölle därför före, att den under kriget inom artilleridepartementets militär-

byrå tillkomna avdelningen för industriens krigsorganisation borde bibehållas och i erforderlig mån utvecklas. Chefen för denna avdelning borde upptagas såsom major.

Den för tjänstgöring vid artilleristaben erforderliga officerspersonalen beräknade revisionen på sätt nedanstående tabell utvisar.

	Överstar.	Majorer.	Kaptener.	Löjtnanter.
<i>Chefen för artilleristaben, tillika chef för artilleriets skjutskola</i>	1	—	—	—
Dennes biträde	—	—	1	—
<i>Artilleriinspektionen:</i>				
Inspektörens för artilleriet expedition:				
1 stabschef	—	1	—	—
1 adjutant	—	—	1	—
Statistiska avdelningen:				
1 avdelningschef	—	—	1	—
1 arbetsofficer	—	—	—	1
Utrustningsavdelningen:				
1 avdelningschef	—	—	1	—
1 arbetsofficer	—	—	—	1
<i>Artilleridepartementets militärbyrå:</i>				
Konstruktionsavdelningen:				
1 avdelningschef	—	—	1	—
3 arbetsofficerare	—	—	1	2
Första expeditionsavdelningen:				
1 avdelningschef	—	—	1	—
1 arbetsofficer	—	—	—	1
Andra expeditionsavdelningen:				
1 avdelningschef	—	—	1	—
1 arbetsofficer	—	—	—	1
Avdelningen för industriens krigsorganisation:				
1 avdelningschef	—	1	—	—
1 arbetsofficer	—	—	1	—
Summa	1	2	9	6

Av löjtnanterna borde 3 beräknas tjänstgöra såsom aspiranter och följaktligen icke hänföras till artilleristabsofficerare.

Antalet artilleristabsofficerare borde alltså bestämmas till sammanlagt 15, däraf 1 överste, 2 majorer, 9 kaptener och 3 löjtnanter. Då denna personal komme att under åtskilliga år hava all sin tjänstgöring förlagd till artilleristaben, borde densamma uppföras med fast lön å stabens stat.

Å artilleristabens stat borde dessutom skäligen arvoden upptagas dels för en pensionerad officer (expeditionsofficer och biträdande adjutant) och dels för en pensionerad underofficer (expeditionunderofficer).

I övrigt ifrågasatte revisionen icke några ändringar i artilleristabens organisation.

Emot den av revisionen beräknade officerspersonalen har arméförvaltningen icke haft något att erinra. Emellertid syntes artilleridepartementet

Arméförvaltningen.

böra omorganiseras på två militärbyråer i stället för en och såsom chef för den nya byrån placeras innehavaren av den nya majorsbeställningen. Till dennes föredragning skulle då, utom ärenden rörande industriens krigsorganisation, överflyttas en del andra mål. Därigenom skulle, utan att någon ökning av den av försvarsrevisionen föreslagna personalen å artilleridepartementet därav föranleddes, fälttygmästarens administrativa arbetsbörda lättas till förmån för hans synnerligen viktiga och omfattande tekniska arbete. Därjämte skulle arbetet med industriens krigsorganisation förenklas genom bortfallande av en instans och ledaren för detsamma komma i en helt annan ansvarsställning, vilket måste anses nödvändigt, för att arbetet skulle kunna på ett rationellt sätt bedrivas.

*Departements-
chefen.*

Personalbehovet för artilleristaben anser jag böra beräknas, på sätt försvarsrevisionen föreslagit. Å artilleristabens stat böra således uppföras:

1 överste,	3 löjtnanter,
2 majorer,	1 expeditiönsvakt.
9 kaptener,	

Härtill komma skäligen arvoden för 1 pensionerad officer (expeditiöns-officer) och 1 pensionerad sekundofficer (expeditiönsassistent).

Liksom hittills torde därjämte allt fortfarande 1 infanteriofficer med erforderlig kompetens böra beordras till tjänstgöring å artilleridepartementets militärbyrås första expeditiönsavdelning.

Mot arméförvaltningens förslag om inrättande av tvenne militärbyråer å artilleridepartementet har jag icke något att i princip erinra. Emellertid synes frågan om vidtagande av en dylik organisationsförändring icke böra upptagas till prövning förrän i samband med den av mig förordade (sid. 56) utredningen rörande förvaltningens organisation.

I samband med behandlandet av frågan om artilleristabens organisation har revisionen (Del 1, sid. 320) föreslagit vissa förändringar rörande den å artilleridepartementets tekniska revision tjänstgörande personalen. Härtill återkommer jag i annat sammanhang (sid. 235).

10. Chefen för fortifikationen med stab — fortifikationens huvudstation — samt arméförvaltningens fortifikationsdepartement.

*Nuvarande
organisation.*

Av de å staten för generalitetet upptagna generalsbeställningarna är en avsedd för chefen för fortifikationen. Denne biträdes i sin verksamhet av en särskild stab, fortifikationsstaben. Chefen för fortifikationen är tillika chef för arméförvaltningens fortifikationsdepartement.

Fortifikationsstaben består av fortifikationsstabsofficerare till ett antal av högst 8 regementsofficerare och 14 kaptener. Dessa förordnas bland de å fortifikationens gemensamma stat uppförda officerarna.

Fortifikationsstabsofficerarna tjänstgöra dels vid fortifikationens huvudstation i Stockholm och dels i vissa befattningar utom densamma.

Verksamheten vid huvudstationen är fördelad mellan en expedition och tre avdelningar, nämligen:

*chefens för fortifikationen expedition,
avdelningen för truppärenden,
befästningsavdelningen samt
kasernavdelningen.*

Vid huvudstationen placeras i fredstid av stabsofficerarna 5 regements-officerare såsom avdelnings- och sektionsschefer och 7 kaptener. Den till tjänsteställningen främste avdelningschefen är tillika chef för fortifikationsstaben.

Såsom aspiranter vid fortifikationsstaben beordras subalternofficerare vid fortifikationen.

Försvarsrevisionen har framhållit (Del 1, sid. 322), att, enligt vad erfarenheten givit vid handen, behov föreläge av en centralisering av det viktiga, ingenjörväsendets utveckling omfattande statistiska arbetet. Under avdelningen för truppärenden borde därför organiseras en särskild sektion för statistiska ärenden.

*Försvars-
revisionen.*

Vad antalet fortifikationsstabsofficerare beträffade, borde detta med hänsyn till den av revisionen föreslagna organisationen av fortifikationen minskas med 1 regementsofficer och 3 kaptener samt alltså utgöras av högst 7 regementsofficerare och 11 kaptener. Av dessa förutsattes 4 regementsofficerare och 7 kaptener komma att placeras vid fortifikationens huvudstation och 3 regementsofficerare och 4 kaptener utom densamma.

Antalet aspiranter borde bestämmas till 7. Av dessa beräknades 5 komma att placeras vid huvudstationen för att dels biträda med arbetet därstädes och dels tjänstgöra såsom repetitörer vid artilleri- och ingenjörhögskolan samt 2 utom huvudstationen, nämligen en vid var och en av ingenjörstaberna i Boden och Vaxholm.

Chefen för generalstaben har framhållit, att den nuvarande indelningen i avdelningar vid fortifikationens huvudstation, enligt vad erfarenheten givit vid handen, icke vore fullt lämplig, emedan på de båda sektionerna inom avdelningen för truppärenden komme att handläggas ärenden av alltför olika beskaffenhet. Med hänsyn härtill borde dessa båda sektioner lämpligen bilda direkt under chefen för fortifikationen lydande avdelningar. I samband därmed borde den av försvarsrevisionen föreslagna statistiska sektionen även göras till en fristående avdelning. Med hänsyn till att ärenden angående kaserner, skjutbanor o. d. åläge chefen för fortifikationen endast i hans egenskap av chef för arméförvaltningens fortifikationsdepartement, borde den nuvarande kasernavdelningen å fortifikationens huvudstation utgå och således för fortifikationsdepartementets kasernbyrå erforderlig militär och civilmilitär personal upptagas endast å arméförvaltningens fortifikationsdepartement.

*Chefen för
generalstaben.*

För att fortifikationsstaben skulle kunna verka i avsedd riktning, borde densamma erhålla en särskild chef. Denne borde ock såsom stabschef

hos chefen för fortifikationen handlägga alla ärenden rörande fortifikationens officers-, underofficers- och civilmilitära personals befordran, placering, kommendering m. m. *Fortifikationens huvudstation och arméförvaltningens fortifikationsdepartement* borde därför lämpligen organiseras så, som efterföljande tablå utvisar. Av denna framginge även personalbehovet för desamma.

	Regements- officerare.	Kaptener.	Löjtnanter och fänrikar.
Fortifikationens huvudstation.			
<i>Chef</i> : tillika chef för fortifikationsstaben, stabschef vid fortifikationsinspektionen	1	—	—
<i>Expeditionen:</i>			
1. adjutant	—	1	—
2. adjutant	—	—	1
<i>Truppavdelningen:</i>			
Chef	1	—	—
Övrig personal	—	3	2
<i>Utrustningsavdelningen:</i>			
Chef	—	1	—
Övrig personal	—	2	—
<i>Befästningsavdelningen:</i>			
Chef	1	—	—
Övrig personal	—	—	1
<i>Statistiska avdelningen:</i>			
Chef	—	1	—
Övrig personal	—	—	1
Summa	¹⁾ 3	²⁾ 8	5
Arméförvaltningens fortifikationsdepartement.			
<i>Truppbyrån</i> : (personal — den å truppavd. vid fort:s huvudstation tjänstgörande).			
<i>Utrustningsbyrån</i> : (personal — den å utrustningsavd. vid fort:s huvudstation tjänstgörande).			
<i>Befästningsbyrån</i> : (personal — den å befästningsavd. vid fort:s huvudstation tjänstgörande).			
<i>Kasernbyrån</i> :	1	2	—
Summa summarum	4	10	5

¹⁾ Fortifikationsstabsofficerare.

²⁾ Därav 5 fortifikationsstabsofficerare.

Av i tablåen upptagen personal beräknades 5 kompaniofficerare kunna jämväl upprätthålla följande lärarbefattningar:

- 1 lärare i signalförbindelselära vid artilleri- och ingenjörhögskolan,
- 1 lärare i byggnadskonst vid artilleri- och ingenjörhögskolan,
- 1 lärare i krigsbyggnadskonst vid krigshögskolan,
- 2 lärare i krigsbyggnadskonst vid krigsskolan.

Fortifikationsstaben bestode enligt nu gällande bestämmelser av högst 8 regementsofficerare och 14 kaptener, vilka förordnades bland de å fortifikationens gemensamma stat uppförda officerarna.

För att till fortifikationsstaben kunna samla endast högt kvalificerade officerare syntes stabens storlek kunna begränsas till de 8 fortifikationsstabsofficerare, vilka enligt ovanstående tabell erfordrades för tjänsten vid fortifikationens huvudstation. Övriga i tablån upptagna officerare borde utgöras av till tjänstgöring vid fortifikationens huvudstation kommenderade officerare. En rimligare proportion mellan staben och fortifikationens officerskår än den nu förefintliga vunnos härigenom. *Fortifikationsstabens sammansättning* borde sålunda bliva:

1 överste och chef,

7 övriga officerare, därav högst 3 regementsofficerare.

Såsom *aspiranter*, tjänstgörande under två år, borde samtliga i ovanstående tablå upptagna 5 subalternofficerare vara kommenderade. Av dessa kunde tvenne tillika tjänstgöra som repetitörer vid artilleri- och ingenjörhögskolan.

Då den av chefen för generalstaben i förevarande hänseende föreslagna anordningen förutom organisatoriska fördelar även medför vissa besparingar, anser jag mig böra tillstyrka densamma.

Departementschefen.

Fortifikationsstaben bör alltså utgöras av 1 överste och chef samt 7 övriga officerare, därav högst 3 regementsofficerare. Antalet aspiranter bör bestämmas till 5 subalternofficerare. För arméförvaltningens fortifikationsdepartements kasernbyrå böra beräknas 1 regementsofficer och 2 kaptener.

Till frågan angående personalbehovet i övrigt vid fortifikationens huvudstation och arméförvaltningens fortifikationsdepartements kasernbyrå ävensom angående personalbehovet vid ingenjörstaberna i fästningar och arméfördelningsstaberna återkommer jag i annat sammanhang (sid. 194).

11. Chefen för intendenturkåren samt intendenturstaben.

Å staten för generalitetet finnes uppförd en generalsbeställning för generalintendenten. Generalintendenten är chef för intendenturkåren och inspektör för intendenturtrupperna samt tillika chef för arméförvaltningens intendentsdepartement. Till sitt biträde har han en särskild stab, intendenturstaben, vars personal enligt gällande instruktion utgöres av 1 chef samt officerare och underofficerare i mån av behov beordrade bland de å intendenturkårens gemensamma stat uppförda beställningshavarna.

Nuvarande organisation.

Med avseende å generalintendentens och intendenturstabens ställning och uppgifter har försvarsrevisionen icke haft någon ändring att föreslå. Intendenturstabens personalbehov beräknades av revisionen till 1 regementsofficer, chef, 4 kaptener, 2 löjtnanter, 1 expeditionsunderofficer, pensionerad underofficer, och 1 expeditionsvakt.

Försvarsrevisionen.

Mot revisionens ifrågavarande förslag har jag icke något att erinra. Intendenturstaben bör således bestå av:

Departementschefen.

1 chef, regementsofficer ur intendenturkåren,

4 kaptener ur intendenturkåren,

- 2 löjtnanter ur intendenturkåren,
- 1 expeditionsassistent, pensionerad sekundofficer, samt
- 1 expeditionsvakt.

12. Inspektören för trängen.

*Nuvarande
organisation.*

Genom 1914 års härordning blev trängens officers- och underofficerspersonal sammanslagen till en kår under chefskap av en överste, vilken tillika skall utöva den högsta ledningen och inspektionen av trängtrupperna. Ifrågavarande överste, vilken är uppförd å den för officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen gemensamma staten, benämnes inspektör för trängen.

Enligt 1914 års härordning beräknades såsom adjutant åt inspektören för trängen 1 kapten. På grund av omfattningen av de i tränginspektionen förekommande göromålen har emellertid sedan flera år ytterligare 1 kapten varit beordrad att tjänstgöra därstädes. Såsom expeditionsunderofficer tjänstgör 1 fanjunkare vid trängen.

*Försvars-
revisionen.*

Med hänsyn till vad erfarenheten givit vid handen, har försvarsrevisionen icke ansett någon minskning av den vid tränginspektionen nu tjänstgörande personalen kunna vidtagas. Såsom adjutanter borde följaktligen beräknas 2 kaptener. Den i expeditionen tjänstgörande fanjunkaren borde utbytas mot en pensionerad underofficer.

*Departements-
chefen.*

Då jag icke har något att erinra mot revisionens förslag i förevarande hänseende, torde inspektörens för trängen stab bära bestå av:

- 2 adjutanter, kaptener ur trängen, samt
- 1 expeditionsassistent, pensionerad sekundofficer.

13. Kommendantskapen i Stockholm och å Karlsborg.

*Nuvarande
organisation.*

Kommendantskapet i Stockholm utgöres av en kommendant jämte adjutant. Till kommendant förordnas i regel en överste i reserven. Såsom adjutant beordras en kompaniofficer ur något av de i huvudstaden förlagda truppförbanden. Vid kommendantskapet är anställd 1 expeditionsvakt. Såväl kommendanten som expeditionsvakten åtnjuta arvoden från staten för kommendantskapen.

Kommendanten lyder omedelbart under chefen för fjärde arméfördelningen i dennes egenskap av överkommendant för Stockholms garnison. Hans huvudsakliga åligganden äro att ordna och övervaka den allmänna garnisons-tjänsten i huvudstaden.

*Försvars-
revisionen.*

Försvarsrevisionen har framhållit, att då huvudstaden icke vore någon befästad plats, och de uppgifter, som för närvarande påvilade kommendanten, icke vore av den omfattning och art, att de kunde motivera kommendantskapets bibehållande, detta borde helt indragas. Ordlandet och övervakandet av den allmänna garnisonstjänsten i Stockholm, i den mån denna tjänst ansåges oundgängligen erforderlig, syntes nämligen utan några som helst svårigheter kunna anförtros antingen åt vederbörande

arméfördelningschef eller åt någon av cheferna för de i huvudstaden förlagda truppförbanden.

I enligt med vad försvarsrevisionen föreslagit, anser även jag, att kommandantskapet i Stockholm bör indragas. Departements-
chefen.

Kommandantskapet å Karlsborg utgöres av:

Nuvarande
organisation.

1 kommandant,

1 adjutant, kompaniofficer ur tredje arméfördelningens truppförband,

1 fortifikationsbefälhavare, kompaniofficer ur fortifikationen,

1 fästningsintendent, regementsofficer ur intendenturkåren, tillika chef för arméns intendenturförråd å Karlsborg,

1 garnionspastor, tillika kyrkoherde i Karlsborgs församling,

1 regementsläkare för Karlsborgs garnison och garnionssjukhus,

1 bataljonsläkare för Karlsborgs garnison och garnionssjukhus samt

1 bataljonsveterinär för Karlsborgs garnison.

Till kommandant förordnas i regel en från aktiv stat avgående överste, vilken i samband med förordnandet plägar tilldelas generalmajors tjänstegrad. Kommandanten lyder omedelbart under chefen för tredje arméfördelningen.

Enär Karlsborg enligt försvarsrevisionens förslag icke längre skulle bibehållas som fästning och enär garnisonen enligt samma förslag avsevärt skulle reduceras, har revisionen föreslagit, att kommandantskapet å Karlsborg skulle helt indragas. Försvars-
revisionen.

Enligt cheferna för generalstaben åsikt syntes det önskvärt att i kommandantskapet äga en gemensam myndighet för att ordna och övervaka vakt- och garnionstjänsten m. fl. för truppförbanden gemensamma spörsmål, varjämte kommandantskapet utgjorde en gemensam myndighet för garnionen beträffande själavård, för sjuk- och veterinärvård ävensom i viss omfattning även för fortifikations- och intendenturärenden. Chefen för generalstaben hade därför ansett kommandantskapet böra bibehållas. Chefen för
generalstaben.

För truppförbanden inom Karlsborgs garnion torde vakt- och handräckningstjänst samt sjuk- och veterinärvård m. fl. angelägenheter kunna ordnas på ett tillfredsställande sätt, även om någon kommandant icke är förordnad. Vid sådant förhållande och då Karlsborg icke längre avses att bibehållas såsom fästning, anser jag mig böra biträda försvarsrevisionens förslag om indragning av ifrågavarande kommandantskap. Departements-
chefen.

E. Undervisningsanstalter och utbildningskurser m. m.

1. Krigsskolan.

Krigsskolan, vilken är förlagd till Karlbergs slott i Stockholm, har två utbildningskurser, nämligen officerskursen och reservofficerskursen. Nuvarande
organisation.

Officerskursen varar omkring 14 månader. Ny kurs börjar under senare delen av varje år.

Vad *reservofficerskursen* angår, anordnas varje år två dylika kurser, var-

dera av omkring fyra månaders längd, med början den ena i januari (vinterkursen) och den andra i maj månad (sommarkursen).

Krigsskolan står under befäl och överinseende av inspektören för militärläroverken. Dess ständiga personal utgöres av:

Stab:

- 1 chef,
- 1 adjutant, tillika bibliotekarie,
- 1 slottspastor,
- 1 bataljonsläkare,
- 1 intendent samt
- 1 fanjunkare, förvaltare samt tillika väbel och uppsyningsman över kungsgårdens byggnader, park och utägor.

Officerskursens kompanibefäl:

- 1 kompanichef, kapten ur infanteriet,
- 5 kadettofficerare, därav 4 ur infanteriet och 1 ur kavalleriet, samt
- 1 fanjunkare.

Officerskursens lärare:

- 1 förste och 1 andre lärare i krigskonst,
- 1 förste och 1 andre lärare i vapenlära och artilleriexercisreglemente,
- 1 förste och 1 andre lärare i krigsbyggnadskonst,
- 1 förste och 1 andre lärare i topografi,
- 1 lärare i gymnastik och vapenföring,
- 1 lärare i krigslagar, tjänstgörings- och infanteriexercisreglemente,
- 1 lärare i stats- och samhällslära,
- 1 lärare i militärförvaltning,
- 1 lärare i militär sundhets- och förbandslära,
- 1 lärare i ridning, hästkänedom och kavalleriexercisreglemente samt biträdande lärare (beräknade till ett antal av 9).

Reservofficerskursens kompanibefäl:

- 1 kompanichef, kapten ur infanteriet, och
- 4 kadettofficerare, därav minst 2 ur infanteriet.

Betjäning:

1 sjukvårdssoldat och 1 spel samt förslagsvis 3 förmän, 1 maskinist, 1 skogvaktare, tillika postbud, 1 tändare och uppsyningsman över ledningarna, 18 gårdskarlar, 1 baderska och 1 städerska med i allmänhet hel årstjänst samt 7 gårdskarlar för en tid av 240 dagar av året. Härtill komma förslagsvis 4 gårdskarlar under tiden för reservofficerskurserna.

Av skolans personal äro chefen, vilken skall vara av regementsofficers grad, bataljonsläkaren och de båda fanjunkarna uppförda med fast lön å skolans stat. Intendenten uppbär lön från intendenturkårens stat. För den övriga personalen äro å skolans stat endast upptagna vissa för de särskilda uppdragen beräknade arvoden.

Den i krigsskolans stat upptagna personalen är beräknad med hänsyn

till det elevantal, som före antagandet av 1914 års härordning ansågs vara det normala, nämligen högst 125 i officerskursen och 30 i vardera av de båda reservofficerskurserna. Chefen för krigsskolan framlade år 1915 ett förslag rörande utökning av skolans såväl förvaltnings- och lärarpersonal som betjäning, uppgjort under förutsättning att elevantalet enligt den nya härordningen komme att uppgå till 150 i officerskursen och 150 i vardera av de båda reservofficerskurserna. Detta förslag blev av Kungl. Maj:t i allt väsentligt godtaget och i 1916 års statsverksproposition förelagt riksdagen till prövning. Emellertid ansåg riksdagen, att med hänsyn till det av 1915 års riksdag fattade beslutet om krigsskolans framtida förläggande till Järvafältet, och innan ännu fullständig övergång skett till den nya härordningen, någon ändring icke borde vidtagas i krigsskolans stat, utan att kostnader, vilka vore en direkt följd av det ökade elevantalet, borde tillsvidare anvisas å extra stat. I överensstämmelse härmed anvisades för år 1917 ett extra anslag om 36,000 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 september 1916 blev omkring hälften av detta anslag disponerat för anställande vid krigsskolan av ytterligare följande personal, nämligen:

för *officerskursen*: 2 kadettofficerare, 8 biträdande lärare, 1 logementsuppassarförman, 1 logementsuppassare och 1 maskinist och mässdräng, samt

för vardera *reservofficerskursen*: 3 kadettofficerare, 1 förste och 1 andre lärare, 3 biträdande lärare, 1 kompaniadjutant, 1 logementsuppassarförman och 1 logementsuppassare.

Återstoden av anslaget skulle användas för bestridande av omkostnaderna vid skolan.

I och för anställandet av 1 köksföreståndare och furageuppbördsman samt 1 bataljonsadjutant, tillika vapenunderofficer och biträde åt intendenten, samt för beredande av ökad avlöning åt betjäningen m. m. höjdes förenämnda extra anslag av 1918 års riksdag till 59,650 kronor.

På grund av den under senare åren inträdda starka minskningen av elevantalet i såväl officers- som reservofficerskursen har emellertid en avsevärd reducering av den extra personalen kunnat äga rum. Då emellertid betjäningens avlöning ävensom omkostnaderna väsentligt stegrats, har det extra anslaget icke kunnat i avsevärd mån nedsättas, utan utgår det för närvarande med 55,000 kronor.

Med avseende på krigsskolans uppgift och allmänna organisation har försvarsrevisionen icke funnit sig böra föreslå någon ändring. Utbildningskurserna vid skolan borde alltså bli desamma som för närvarande. Antalet kadetter beräknades vid officerskursen till något över 90 samt vid de båda reservofficerskurserna till sammanlagt 127.

Med hänsyn till de avsevärda kostnader, vilka vore förenade med en förflyttning av krigsskolan till Järvafältet, hölle revisionen före, att skolan allt fortfarande borde kvarbli på Karlberg. Vid sådant förhållande syntes någon anledning icke föreligga att såsom hittills hava en del av sko-

Försvars-
revisionen.

lans personal uppförd på ordinarie stat och en del på extra stat, utan borde all den för skolan erforderliga personalen beräknas å den ordinarie staten.

Beträffande den vid krigsskolan anställde adjutanten ävensom — vid officerskursen — kompanichefen, kadettofficerarna samt vissa av lärarna har revisionen framhållit, att ifrågavarande personal vore under hela året, med undantag av tiden för repetitionsövningarna, fullt upptagen av sina befattningar vid krigsskolan. Det vore därför tydligt, att de hittills förekommande kommenderingarna av denna personal innebure bestämda olägenheter för de truppförband, som härav drabbades. Med hänsyn härtill och då enligt revisionens uppfattning antalet officerare vid truppförbanden icke borde beräknas större, än som för fredstjänstens därstädes behöriga ombesörjande och för vissa mera tillfälliga kommenderingar vore oundgängligen erforderligt, hölle revisionen före, att nyssnämnda personal borde uppföras med fast lön å krigsskolans stat.

Generalskommissionen.

Generalskommissionen har, med anledning av revisionens förslag angående uppförande av vissa beställningar för lärare m. fl. å militärläroverkens stater, påpekat betydelsen av att denna anordning vidtoges på ett sådant sätt, att erforderlig omsättning av lärare o. s. v. icke försvårades.

Chefen för generalstaben.

Chefen för generalstaben har ingått på en undersökning av frågan, huruvida den av revisionen föreslagna åtgärden att uppföra beställningar för lärare m. fl. å undervisningsanstalternas stater principiellt sett vore att förorda. Sammanlagda antalet såsom befäl och lärare tjänstgörande regements- och kompaniofficerare, vilka skulle uppföras på undervisningsanstalternas stater, uppginge till 35. I sammanhang härmed hade truppförbandens stater tillsammanantagna minskats med motsvarande antal officersbeställningar. Den sålunda föreslagna anordningen komme utan tvivel att medföra avsevärda fördelar icke blott för undervisningsanstalterna utan även för truppförbanden, vilka alltid vore känsliga för bortkommenderingar av detta slag. Å andra sidan finge icke förbises, att berörda officerares återtransport till beställning på truppförbands stat kunde vålla svårigheter. Ur personalens synpunkt torde icke kunna fordras, att en avgående lärare skulle vara skyldig att övergå till annat regemente, än det han förut tillhört — i annat fall torde det bliva svårt att erhålla lärare från truppförband med mera eftersökt förläggningssort. Därtill komme, att tidpunkten för ombyte av lärare i regel borde rättas efter de olika lärokursernas förläggning och icke efter tiden för lämpliga vakansers inträdande. Ett direkt byte av löner mellan avgående och tillträdande lärare bleve ofta omöjligt, emedan — t. ex. i en kompaniofficersbeställning — en löjtnant ej sällan komme att efterträda en kapten (ryttmästare). I fråga om befattningar, som skulle fyllas med kompaniofficerare, syntes därför det lämpligaste vara att på läroverkens m. fl. stater uppföra arvoden till samma belopp som de olika lönerna, och att således en lärare, som erhöle sådant arvode, visserligen frånträdde sin

avlöning vid eget regemente, men dock kvarstode på dess stat med rätt att när som helst återinträda med åtnjutande av sina avlöningsförmåner.

Vad beträffade vid skolorna anställda regementsofficerare, syntes icke samma skäl föreligga mot att dessa helt befordrades eller transporterades till läroverkens stater, å vilka löner för ändamålet därför borde uppföras.

Enligt den av mig förordade härorganisationen beräknas antalet kadetter vid officerskursen till omkring 105 samt vid de båda reservofficerskurserna till sammanlagt omkring 200. Oaktat antalet kadetter sålunda överstiger det av försvarsrevisionen beräknade, synes likväl krigsskolans personal av besparingsskäl böra begränsas till vad revisionen föreslagit, dock med den skillnad, att för reservofficerskursen en biträdande lärare bör tillkomma.

*Departements
chefen.*

Krigsskolans personal bör alltså utgöras av:

Stab:

- 1 chef, överstelöjtnant,
- 1 adjutant, tillika bibliotekarie och vapenofficer, kapten,
- 1 slottspastor,
- 1 bataljonsläkare,
- 1 redogörare, pensionerad officer,
- 1 förvaltare, tillika väbel och uppsyningsman över Karlbergs kungsgård, pensionerad sekundofficer,
- 1 bataljonsadjutant, tillika biträde åt redogöraren, pensionerad sekundofficer, samt
- 1 köksföreståndare, pensionerad sekundofficer.

Officerskursens kompanibefäl:

- 1 kompanichef, kapten,
- 5 kadettofficerare samt
- 1 kompaniadjutant, pensionerad sekundofficer.

Officerskursens lärarpersonal:

- 5 förste lärare,
- 5 andre lärare,
- 2 lärare och
- 11 biträdande lärare.

Officerskursens betjäning m. fl.:

Förslagsvis: 4 förmän — därav 1 rättare, 1 stallförman, 1 logementsvaktmästare och 1 slottsvaktmästare — 1 maskinist, tillika badmästare, 1 skogsvaktare, tillika postbud, 1 hovslagare, tillika uppsyningsman över belysningen, 21 gårdskarlar, 3 slottsuppassare, 1 baderska, 1 hushållerska, 1 städerska, 1 sjuksköterska, 1 sköterskebiträde, 2 kokerskor, 3 köksbiträden och 1 kökskarl samt

1 sjukvårdsbeställningsman, beordrad ur Svea livgarde, och vid behov 1 spel, beordrat ur truppförband tillhörande Stockholms garnison.

Reservofficerskursens kompanibefäl:

- 1 kompanichef,
- 4 kadettofficerare samt
- 1 kompaniadjutant, tillika vapenförvaltare, pensionerad sekundofficer.

Reservofficerskursens lärarpersonal:

- 1 lärare samt
- 1 biträdande lärare.

Reservofficerskursens betjäning:

Förslagsvis: 2 gårdskarlar och 2 köksbiträden, samtliga för en tid av fyra månader.

Med avseende å försvarsrevisionens förslag att å militärläroverkens stater uppföra vissa lärar- m. fl. befattningar torde de synpunkter, chefen för generalstaben anfört, böra beaktas. För vid skolorna anställda regementsofficerare synas alltså löner böra uppföras å skolornas stater. I fråga åter om befattningar, som äro avsedda för kompaniofficerare, torde nämnda stater i stället böra upptaga arvoden till lönerna motsvarande belopp. Under tid, då sådant arvode åtnjutes och vederbörande sålunda avstår sin avlöning vid det egna regementet, bör lönesuccession där äga rum. Härtill synes generellt medgivande böra lämnas.

På grund av det nu anförda böra alltså av ovan föreslagen personal å krigsskolans stat med arvoden uppföras:

adjutanten och kompanichefen vid officerskursen: med arvoden såsom kaptener; samt

kadettofficerarne, 3 förste och 2 andre lärare samt 1 lärare, samtliga vid officerskursen: med arvoden såsom kaptener eller löjtnanter.

2. Krigshögskolan.

*Nuravande
organisation.*

Lärokurserna vid krigshögskolan omfatta två arbetsår, vardera omkring nio månader. Ny lärokurs börjar under senare delen av varje år. Läroämnena äro dels tvångsämnena och dels valfria ämnen. Högskolans elever äro dels ordinarie och dels extra. Antalet ordinarie elever utgör högst 25 i varje lärokurs. Krigshögskolans personal utgöres av chef, 2 adjutanter, av vilka den ene tillika är redogörare, lärare i tvångsämnena och i valfria ämnen, repetitörer, 1 förste expeditionsvakt, 1 expeditionsvakt och 1 maskinist. Av skolans lärarpersonal utgöres flertalet av officerare. Endast lärarbefattningarna i franska och tyska språken innehavas av civila personer. Av högskolans personal åtnjuta endast chefen — överstelöjtnant — expeditionsvakterna och maskinisten fulla avlöningsförmåner å högskolans stat. Lärarna och repetitörerna åtnjuta från högskolan endast vissa mindre arvoden.

*Försvars-
revisionen.*

Försvarsrevisionen har erinrat om att krigsundervisningskommissionen sedan länge påyrkat lärokursens vid krigshögskolan utsträckande till att

omfatta tre arbetsår. Ehuru det icke kunde bestridas, att åtskilliga beaktansvärda fördelar därigenom skulle vinnas, funne revisionen sig dock med hänsyn till därmed förenade kostnader icke kunna tillstyrka en sådan anordning.

Med hänsyn till den av revisionen föreslagna organisationen beräknade revisionen antalet ordinarie elever i varje lärokurs till 22.

Endast den ene av de båda adjutanterna syntes böra vara aktiv officer, och för honom, vilken borde vara kapten, borde lön uppföras å krigshögskolans stat. För den andra adjutantsbefattningen, med vilken redögörarskapet syntes böra förenas, borde däremot avses en pensionerad officer med skiligt arvode.

För vart och ett av ämnena krigshistoria, strategi och taktik — ämnet strategi dock lämpligen utökat med ämnet härordningslära — borde anställas en lärare med undervisningen vid högskolan såsom enda uppgift. Ifrågavarande tre lärare, vilka förutsattes vara majorer eller kaptener, borde uppföras med fast lön å krigshögskolans stat. För att icke särskilda kostnader skulle uppstå genom dessa befattningars besättande med majorer, borde till lärare, som å högskolans stat åtnjöte majors lön, lärararvodet icke utgå med större belopp, än att lönen jämte erforderlig del av lärararvodet tillsammans uppginge till det belopp, han skulle åtnjutit, därest han fortfarande varit kapten med fullt lärararvode.

Enligt revisionens uppfattning borde expeditionsvaktgöromålen vid högskolan utan svårighet kunna ombesörjas av en person, och borde fördenskull den nuvarande förste expeditionsvaktbeställningen indragas och å staten uppföras endast en expeditionsvakt.

Inspektören för militärläroverken har framhållit önskvärdheten av att antalet lärare med fast lön å högskolans stat sattes till fyra, varav två för ämnet taktik. Vissa delar av ämnena härordningslära och militärgeografi skulle i så fall övertagas av ifrågavarande lärare. Inspektören ansåge vidare, att lärararvodet borde utgå oavkortat, även om läraren uppbure majorslön å högskolans stat, emedan ifrågavarande lärarbefattningar krävde ett omfattande och ansvarsfullt arbete samt ställde stora fordringar på innehavarna. För att begränsa den härav föranledda kostnadsökningen förutsatte inspektören emellertid, att av de fyra lärarna med lön å krigshögskolans stat högst två skulle erhålla majors lön.

Därest förste expeditionsvakten indroges, bleve högskolan tvungen att skaffa sig särskild skrivhjälp. Enligt verkställd överslagsberäkning skulle sådan hjälp erfordras under minst 650 skrivtimmar årligen mot en beräknad kostnad av minst 800 kronor. På grund härav syntes det önskvärt, att bägge expeditionsvakterna bibehölles.

Undervisningen vid högskolan erhöle under nuvarande förhållanden icke önskvärd omfattning. En ökning av antalet undervisningstimmar vore fördenskull erforderlig. Med bibehållande av gällande längd av arbetsåret kunde någon större ökning dock icke ske, emedan arbetet å högskolan

*Inspektören
för militär-
läroverken.*

redan nu vore för eleverna mycket krävande. Det sammanlagda timantalet per vecka för båda kurserna borde dock i fråga om militära läroämnen ökas med en eller från 32 till 33.

För språkundervisningen hade revisionen beräknat arvode för 24 undervisningstimmar i veckan. Det verkliga antalet undervisningstimmar vore emellertid för närvarande 32 i veckan. För de överskjutande 8 timmarna förefunnes dock icke något lärararvode, utan hade denna fråga ordnats så, att undervisningen under dessa timmar handhades av en repetitör utan annan ersättning än det för repetitör anslagna arvodet. Inspektören föresloge därför, att ifrågavarande timantal måtte beräknas till 32 i stället för 24.

*Chefen
för general-
staben.*

Chefen för generalstaben har förklarat sig anse, att, ehuru starka militära skäl utan tvivel kunde anföras för en utsträckning av lärokursen till tre år, den nuvarande organisationen dock av kostnadsskäl borde bibehållas.

Det vore av stor betydelse, att högskolan i fråga om lärarpersonal bleve väl tillgodosedd. Särskilt gällde detta, om lärokursen vid krigshögskolan bibehölls såsom tvåårig. Med hänsyn härtill tillstyrktes inspektörens förslag, vad beträffade såväl antalet lärare med fast lön å högskolans stat som dessas avlöningsförmåner.

Den föreslagna ökningen av antalet undervisningstimmar i militära läroämnen syntes vara behövlig och borde därför också vidtagas, särskilt som den härav föranledda kostnaden icke uppginge till högre summa än 420 kronor.

Språkundervisningen omfattade för närvarande tyska, franska och ryska. I en nära framtid syntes det vara nödvändigt att även upptaga engelska å undervisningsprogrammet. Med hänsyn härtill och då den årliga kostnadsökningen icke uppginge till mer än 2,400 kronor, tillstyrktes den av inspektören föreslagna ökningen av antalet undervisningstimmar. Genom en dylik anordning kunde ifrågavarande repetitör användas på det ursprungligen avsedda sättet.

Då de rena expeditionsvaktsgöromålen syntes kunna ombesörjas av en person, även om därvid vissa olägenheter komme att göra sig gällande, syntes den av revisionen föreslagna indragningen kunna vidtagas.

*Departements-
chefen.*

Ehuru en utsträckning av lärokursen vid krigshögskolan till tre år i och för sig är synnerligen önskvärd, anser jag mig dock med hänsyn till därmed förenade kostnader icke böra föreslå en dylik anordning.

De av inspektören för militärläroverken framställda förslagen angående antalet lärare med fast lön å högskolans stat ävensom beträffande antalet undervisningstimmar för militära läroämnen samt för levande språk finner jag mig böra tillstyrka, när dessa förslag torde vara ägnade att i väsentlig mån befrämja erhållande av bästa möjliga utbildningsresultat inom den tvååriga ramen.

Beställningen för förste expeditionsvakten synes utan alltför stora olägen-

heter kunna indragas. Som inspektören för militärläroverken framhållit, torde emellertid särskilda kostnader för skrivhjälp förväntas härigenom komma att uppstå. Därest förste expeditionsvakten icke önskar frivilligt övergå till övergångsstat, torde det vid sådant förhållande vara fördelaktigast för staten — liksom även för högskolan — om ifrågavarande beställningshavare efter överföring på övergångsstat bibehålles vid krigshögskolan med full tjänstgöringsskyldighet.

Med hänsyn till den av mig föreslagna härorganisationen bör antalet ordinarie elever i varje lärokurs beräknas till 25.

I fråga om revisionens förslag rörande adjutant och biträdande adjutant har jag icke någon erinran att framställa.

Krigshögskolans personal bör alltså utgöras av:

- 1 chef, överstelöjtnant,
- 1 adjutant, kapten,
- 1 biträdande adjutant, tillika redogörare, pensionerad officer,
- 2 majorer |
- 2 kaptener } lärare i militära ämnen,
- förslagsvis 10 övriga lärare i militära ämnen,
- förslagsvis 4 lärare i levande språk,
- repetitörer till erforderligt antal,
- 1 expeditionsvakt,
- 1 maskinist.

I enlighet med vad jag i det föregående (sid. 132) anført i fråga om de officerare, vilka av revisionen föreslagits att uppföras å militärläroverkens stater, böra för ovan angivna kaptener å krigshögskolans stat uppföras arvoden såsom kaptener.

I detta sammanhang synes böra omnämnas en av chefen för krigshögskolan gjord framställning angående kommendering av officerare för idkande av studier för vinnande av inträde vid krigshögskolan. Högskolechefen har däri framhållit bland annat, att de officerare, som förberedde sig för vinnande av inträde vid krigshögskolan, plögade genomgå privata kurser. Dessa anordnades vanligen i Stockholm, och de inträdessökande måste fördenskull i regel under hösten och vintern närmast före provningen begära tjänstledighet. Sådan ledighet utöver 25 dagar per kalenderår vore enligt nuvarande bestämmelser för subalternofficer förenad med visst avdrag å lön. Till följd härav komme de inträdessökandes löneförmåner under förberedelsetiden att i allmänhet undergå en icke oväsentlig minskning. För studier, vistelse i Stockholm m. m. måste de inträdessökande i regel underkasta sig jämförelsevis betydande kostnader. En följd härav vore, att många officerare icke ansåge sig hava råd att förbereda sig för inträde till krigshögskolan. En förbättring av detta missförhållande skulle kunna åstadkommas, därest de inträdessökande under förberedelsetiden kunde komma i åtnjutande av oavkortade löneförmåner.

Så syntes komma att ske, därest officer, som önskade förbereda sig för inträde vid krigshögskolan, på ansökan kunde *kommenderas* till idkande av härför erforderliga förstudier. Då vederbörliga myndigheter finge tillfälle att yttra sig angående ansökningar om dylika kommenderingar, torde säkerhet erhållas för att endast lämpliga officerare komme i fråga. Ytterligare en garanti för missbruk kunde erhållas, därest kommenderingarna i fråga komme att medföra *skyldighet* för vederbörande officer att undergå inträdesprövning.

Inspektören för militärläroverken har tillstyrkt denna framställning under framhållande av att det syntes honom synnerligen angeläget, att åtgärder omedelbart vidtoges för att minska de särskilt i avlöningshänseende betydande olägenheter, som vore förenade med förstudier till krigshögskolan.

Ifrågavarande framställning synes mig vara behjärtansvärd. Åtgärder i framställningens syfte torde därför böra vidtagas.

3. Artilleri- och ingenjörhögskolan.

Nuvarande organisation.

Undervisningen vid artilleri- och ingenjörhögskolan är fördelad på två linjer, nämligen artillerilinjen och fortifikationslinjen. Vardera linjen består av en allmän kurs och en högre kurs. De allmänna kurserna äro ettåriga, och ny kurs börjar varje år. De högre kurserna äro däremot tvååriga, och ny sådan kurs påbörjas varje jämnt år. Högskolans elever äro dels ordinarie och dels extra. Antalet ordinarie elever är icke bestämt. Det normala antalet beräknas vara omkring 20 officerare av artilleriet och 10 officerare ur fortifikationen i de allmänna kurserna samt 15 artilleriofficerare och 8 fortifikationsofficerare i de högre kurserna.

Artilleri- och ingenjörhögskolans ständiga personal utgöres av:

- 1 chef,
- 1 adjutant, tillika bibliotekarie,
- 1 redogörare,
- 1 lärare i artilleri och tillämpad mekanik vid högre artillerikursen,
- 1 lärare i artilleri vid allmänna artillerikursen med undervisningsskyldighet jämväl vid högre fortifikationskursen,
- 1 lärare i befästningskonst vid högre och allmänna fortifikationskurserna,
- 1 lärare i förbindelselära och tillämpad mekanik vid högre fortifikationskursen med undervisningsskyldighet jämväl i befästningskonst med förbindelselära vid allmänna artillerikursen,
- 1 lärare i krigskonst vid högre artilleri- och fortifikationskurserna,
- 1 lärare i krigskonst vid allmänna artilleri- och fortifikationskurserna,
- 1 lärare i byggnadskonst och beskrivande geometri,
- 1 lärare i matematik,
- 1 lärare i fysik,

1 lärare i kemi,
 biträdande lärare,
 repetitörer till erforderligt antal,
 1 förste expeditionsvakt,
 1 expeditionsvakt och
 1 maskinist.

Av förenämnda personal åtnjuta blott chefen — major — och de båda expeditionsvakterna ävensom maskinisten fulla avlöningsförmåner från högskolans stat, den sistnämnde dock endast i form av arvode. Samtliga övriga befattningshavare, med undantag av redogöraren, som är en pensionerad officer, och lärarna i matematik, fysik och kemi, vilka äro civila personer, beordras bland aktiva officerare vid artilleriet, fortifikationen och generalstaben och åtnjuta från högskolans stat endast för de särskilda uppdragen beräknade arvoden.

Försvarsrevisionen har med avseende å artilleri- och ingenjörhögskolans uppgift och allmänna organisation icke haft någon ändring att föreslå. Visserligen skulle beträffande de allmänna kurserna en återgång till den före år 1904 gällande organisationen, enligt vilken dessa kurser varit två-åriga, medföra avsevärda fördelar för undervisningen, men i betraktande av de ökade kostnader, som därav skulle bliva en följd, hade revisionen icke ansett sig böra föreslå en dylik anordning.

Med hänsyn till den av revisionen föreslagna minskningen av antalet officersbeställningar vid såväl artilleriet som fortifikationen komme elevantalet i såväl de allmänna som de högre kurserna att understiga det för närvarande normala. Någon inverkan på den för skolan erforderliga lärarpersonalen syntes denna minskning dock icke komma att utöva.

Vad högskolans befäls- och betjäningsspersonal beträffade, funne däremot revisionen vissa ändringar böra vidtagas. Då ifrågavarande skola intoge en med krigshögskolan fullt jämförlig ställning, och någon större skillnad med avseende å elevantalet mellan de båda skolorna icke föreläge, syntes det sålunda vara med rättvisa och billighet förenat, att chefen för artilleri- och ingenjörhögskolan i avlöningshänseende likställdes med chefen för krigshögskolan och följaktligen å staten uppfördes med överstelöjtnants avlöningsförmåner. Vidare borde, i överensstämmelse med vad som föreslagits i fråga om adjutanterna vid krigsskolan och krigshögskolan, jämväl adjutanten vid artilleri- och ingenjörhögskolan med kaptens lön uppföras å högskolans stat. Slutligen syntes, i likhet med vad som föreslagits beträffande krigshögskolan, den nuvarande förste expeditionsvaktbeställningen kunna indragas. Då lärarna i de större och viktigare ämnena, nämligen de båda lärarna i artilleri samt lärarna i befästningskonst och i förbindelselära, borde beredas tillfälle att helt och odelat ägna sig åt sin läraruppgift, funne revisionen sig böra föreslå, att för dessa ämnen uppfördes sammanlagt 4 lärare, kaptener, med lön å högskolans stat.

Den övriga militära lärarpersonalen borde däremot fortfarande såsom

hittills fullgöra läraruppdraget vid sidan av den ordinarie tjänsten. Enligt revisionens uppfattning borde denna personal utgöras av 2 lärare i krigskonst, den ene officer ur generalstaben och den andre officer ur artilleriet, 1 lärare i byggnadskonst och beskrivande geometri, officer ur fortifikationen, 1 biträdande lärare i krigskonst, officer ur generalstaben, 1 biträdande lärare i förbindelselära, avsedd för undervisning i telegrafftjänst, officer ur fortifikationen, och 4 repetitörer, därav 2 officerare ur artilleriet och 2 officerare ur fortifikationen.

Beträffande högskolans övriga personal ifrågasatte revisionen icke någon ändring.

Generalskommissionen.

Enligt generalskommissionens mening hava erfarenheterna länge tillfullo ådagalagt, att tiden icke medgäve att bibringa eleverna vid artilleri- och ingenjörhögskolans allmänna kurser de kunskaper, som erfordrades för dessa officerare. Särskilt på senare år hade denna brist gjort sig alltmera gällande på grund av den utökning av undervisningen, som erfarenheterna från världskriget i vissa avseenden medfört. För att råda bot häremot måste enligt kommissionens mening tvååriga kurser återinföras.

Inspektören för militärläroverken.

Inspektören för militärläroverken har framhållit, att anledningen till att revisionen icke föreslagit tvååriga kurser av revisionen angivits vara, att en ökning av kursernas längd skulle medföra en betydande kaderökning. Inspektören ansåge emellertid, att om läsårets längd avpassades så, att truppförbanden finge förfoga över samtliga subalternofficerare under den tid, då övningar i större förband påginge, ifrågavarande förlängning skulle medföra så ringa kaderökning, att därigenom förorsakade merkostnader skulle bliva oväsentliga.

Erfarenheterna från tidigare organisationsformer för högskolan, jämförda med resultaten från gällande organisation, visade, att nuvarande lärotid för de allmänna kurserna vore för kort; då med hänsyn till erfarenheterna från senaste krig kursernas omfattning icke kunde minskas, syntes en ökning av lärotidens längd ofrånkomlig. I och med införandet av tvåårig allmän artillerikurs skulle det även vara möjligt att i kursen inrymma artilleritillämpningsövningar av kortare varaktighet. Om kurserna började endast vartannat år och alltså omfattade dubbelt så många elever, som nu vore fallet, syntes den genom övergång till tvååriga kurser förorsakade kostnadsökningen belöpa sig till:

lärararvoden	omkring kronor 1,000: —
artilleritillämpningsövningar för allmänna artilleri-	
kursen (ammunition häruti icke inräknad) ..	» » 6,000: —
	<hr/>
	tillhoppa omkring kronor 7,000: —

Beträffande revisionens förslag om indragning av den nuvarande förste expeditionsvakten ville inspektören för militärläroverken framhålla, att det expeditionsvakterna påvilande arbetet vore så omfattande, att det under alla förhållanden krävde tvenne personer. Minskades antalet expeditions-

vakter med en, måste denne ersättas med på annat sätt anställd person. Om härför avsåges värnpliktig, kunde ej förutsättas, att denne besuttede erforderlig vana, vadan lejd arbetskraft måste anlitas i sådan omfattning, att någon besparing icke skulle erhållas. Efter högskolans flyttning (sannolikt hösten 1925) till de nya lokalerna, vilka voro belägna i fyra olika våningar med var sin ingång från trapphuset, bleve det i allt fall nödvändigt att besätta platsen.

Chefen för generalstaben har såsom ytterligare motiv till införandet av tvååriga allmänna kurser beträffande *artillerilinjen* anfört följande.

*Chefen för
generalstaben.*

Vid artilleriets — liksom även vid övriga vapenslags — ledning måste hänsyn tagas till *vapnets tekniska egenskaper*. Artilleriledaren borde veta icke blott, vad som ur taktisk synpunkt vore önskvärt, utan även vad som vore tekniskt möjligt samt huru levande och döda stridsmedel skulle ändamålsenligast användas för att nå största möjliga verkan.

Artilleriets skjutning med därtill hörande mätningar och beräkningar vore numera en vetenskap, som icke kunde inhämtas utan en jämförelsevis grundlig matematisk naturvetenskaplig förberedelse. Särskilt gällde detta i fråga om tjänsten vid det tyngre artilleriet och luftvärnsartilleriet samt beträffande mättjänsten. De nya skjutmetoderna hade visserligen utformats under ställningskrig, men vore tillämpliga icke endast under ett sådant utan även under rörligt krig, ehuru de i senare fallet måste användas under så provande förhållanden, att en särskilt grundlig utbildning erfordrades, för att de med säkerhet skulle fylla avsett ändamål.

En allmän kännedom om artilleriets tekniska egenskaper och taktiska användning måste förvärfvas av alla artilleriofficerare. En ettårig kurs vid artilleri- och ingenjörhögskolan vore emellertid icke tillräcklig för meddelande av denna kännedom. De utbildningskurser av olika slag, som kunde anordnas vid truppförbanden, vore icke heller i stånd att fylla bristerna i utbildningen vid högskolan. Vid truppförbanden finnes nämligen icke alltid fullt kompetenta lärarkrafter; truppofficers tid och intressen vore i första hand upptagna av arbetet på truppens utbildning. För att, efter en ettårig högskolekurs, en tillfredsställande teknisk-taktisk officersutbildning skulle kunna säkerställas vid truppförbanden, erfordrades anställande vid varje sådant av kompetenta lärarkrafter. Härigenom skulle erfordras en icke obetydlig kaderökning, motsvarande dels lärarna och dels i viss mån även eleverna vid nämnda utbildning.

Det viktigaste skäl, som anförts mot en tvåårig obligatorisk kurs, vore, att truppförbandens stater måste ökas med ett antal beställningar, motsvarande en årskull officerare, d. v. s. ungefär 20 beställningar. Den allmänna kursen påginge nämligen under större delen av året eller från mitten av oktober till senare hälften av augusti. Emellertid kunde, i samband med att den allmänna kursen gjordes tvåårig, läsåret avslutas tidigare, än vad nu vore fallet vid den ettåriga kursen. Vidtoges en sådan anordning, torde kadern vid artilleriförbanden knappast behöva ökas i an-

ledning av den allmänna kursens ökning till tvåårig, emedan behovet av subalternofficerare vid artilleriet vore störst under sommarens tillämpningsövningar och skjutningar.

Inom *fortifikationslinjen* syntes den nuvarande anordningen med ettårig allmän kurs, liksom ämnesfördelningen, icke motsvara de krav, som numera borde uppställas i avseende å teknisk utbildning. På de bro- och vägarbeten, som skulle utföras av ingenjörtrupperna, måste numera på grund av de tyngre motordrivna fordonen ställas högre tekniska fordringar, än tidigare varit fallet, och erfordrades härför en mera ingående utbildning. De befästningsarbeten, som numera förekomme i fältkriget, krävde även djupare kunskaper, som icke lämpligen kunde meddelas annat än å högskolan. Signalmedlens — särskilt radiomaterielens — handhavande krävde på grund av dess stora utveckling grundliga tekniska kunskaper. Även för fortifikationen föreläge därför ett bestämt behov av en tvåårig allmän kurs. Kursens läsår kunde dock förkortas, för att liksom vid artilleriet officersbehovet skulle kunna tillgodoses under de perioder, då detta vore störst.

En ökning av tiden för de båda allmänna kurserna till två år syntes alltså vara av behovet påkallad. Då de årliga kostnaderna härför, under förutsättning att lärokurserna ordnades så, att kaderökning icke erfordrades, syntes, på sätt inspektören för militärläroverken angivit, kunna beräknas till sammanlagt 7,000 kronor för båda kurserna, borde den ifrågasatta ökningen komma till stånd.

Med de väsentligt ökade fordringar på kunskaper i signaltjänstens olika grenar, som numera måste ställas på fälttelegrafofficerare, föreläge stora svårigheter att även vid en tvåårig allmän fortifikationskurs bibringa samtliga elever tillräckliga kunskaper för såväl ingenjörtjänst som fälttelegraftjänst.

Det kunde därför visa sig erforderligt att vidtaga åtgärder för att i någon mån specialisera utbildningen. Huruvida detta lämpligen borde äga rum under den allmänna kursen eller uppskjutas till den högre, borde särskilt utredas i samband med en omläggning av utbildningen vid högskolan.

Mot revisionens förslag, att adjutanten ävensom de båda lärarna i artilleri samt lärarna i befästningskonst och förbindelselära skulle uppföras med kaptens lön å högskolans stat, hade chefen för generalstaben intet annat att erinra, än att ifrågavarande avlöning, i överensstämmelse med vad chefen för generalstaben anfört under krigsskolan, borde å högskolans stat uppföras såsom arvoden.

De militära myndigheternas ovan återgivna yttranden synas mig tillfullo ådagalägga, att, därest den allmänna kursen vid artilleri- och ingenjörhögskolan skall motsvara sitt ändamål, densamma bör vara tvåårig. Såsom chefen för generalstaben framhållit, behöver en sådan anordning knappast medföra någon ökning av kadern, enär läsåret torde kunna avslutas tidigare, än vad fallet är vid den ettåriga kursen. Härigenom kunna eleverna

bliva disponibla vid truppförbanden under de perioder, då officersbehovet är störst.

Inspektören för militärläroverken har, som ovan nämnts, beräknat den genom övergång till tvååriga kurser förorsakade kostnadsökningen till 7,000 kronor, däraf 1,000 kronor till lärararvoden och 6,000 kronor till artilleri-tillämpningsövningar (ammunitionskostnader icke inräknade). Därutöver torde emellertid högskolans undervisningsanslag behöva ökas med 1,000 kronor för skrivmaterialier, bränsle, lyse m. m. De ökade resekostnaderna kunna beräknas uppgå till omkring 2,700 kronor.

Några särskilda kostnader för ammunition under allmänna kursens artilleri-tillämpningsövningar torde icke behöva beräknas. Enligt vad jag inhämtat, är nämligen avsikten att till dessa övningar uteslutande förlägga vissa tekniska skjutningar för artilleridepartementets räkning. Sådana skjutningar måste under alla omständigheter företagas. Kostnaderna för desamma äro medräknade i det nuvarande ammunitionsanslaget.

Införandet av tvååriga allmänna kurser skulle alltså medföra en kostnadsökning av sammanlagt 10,700 kronor.

Med hänsyn till den stora militära betydelsen av att ifrågavarande organisationsförändring kommer till stånd, anser jag mig, trots de därmed förenade ökade kostnaderna, böra förorda densamma.

På grund av vad inspektören för militärläroverken anfört beträffande den av försvarsrevisionen föreslagna indragningen av förste expeditionsvaktbefattningen, finner jag mig icke kunna biträda revisionens förslag härutinnan. Om jag således anser, att berörda befattning icke kan indragas, synes densamma dock av besparingsskäl böra nedflyttas till en expeditionsvaktbefattning.

I övrigt bör personalstaten för högskolan i huvudsak beräknas, på sätt revisionen föreslagit. Såsom jag i det föregående (sid. 132) framhållit, böra dock adjutanten och de båda lärarna i artilleri samt lärarna i befästningskonst och förbindelselära å högskolans stat uppföras med arvoden.

Artilleri- och ingenjörhögskolans stat bör alltså bestå av:

- 1 chef, överstelöjtnant,
- 1 adjutant, tillika bibliotekarie, kapten,
- 1 redogörare, pensionerad officer,
- 4 lärare i militära ämnen, kaptener,
- övriga lärare och biträdande lärare i militära ämnen, förslagsvis sammanlagt 5,
- förslagsvis 4 lärare i civila ämnen,
- repetitörer till erforderligt antal,
- 2 expeditionsvakter samt
- 1 maskinist.

Av denna personal böra å artilleri- och ingenjörhögskolans stat adjutanten samt 4 lärare i militära ämnen uppföras med arvoden såsom kaptener.

4. Ridskolan.

*Nuvarande
organisation.*

Lärokurs vid ridskolan, som är förlagd till Strömsholms slott i Västmanland, börjar varje år på hösten och fortgår omkring 10 månader. För fortsatt utbildning kunna därtill villiga och lämpliga officerare ånyo kommanderas till skolan för att genomgå ytterligare en lärokurs.

Ridskolans ständiga personal utgöres av:

1 chef,

1 bataljonsveterinär, med skyldighet att även bestrida veterinärvården vid Utnäslöts remontdepå,

1 redogörare,

1 förvaltare,

1 förste lärare i ridning,

2 andre lärare i ridning,

1 lärare i krigsvetenskap, tillika adjutant,

1 maskinist,

1 hovslagarunderbefäl samt
nödigt antal stallbetjente.

Till chef förordnas en officer av kavalleriet, vilken avstår sina å vederbörligt regementes stat uppförda avlöningsförmåner och i stället från ridskolans stat uppbär arvode, motsvarande majors avlöning. Av den övriga personalen åtnjuta bataljonsveterinären, redogöraren, förvaltaren och maskinisten samtliga sina avlöningsförmåner från ridskolans stat. För den återstående personalen äro i staten upptagna vissa arvoden (för hovslagarunderbefälet dagtraktamente).

*Försvars-
revisionen.*

Försvarsrevisionen har räknat med ett årligt elevantal av 16, därav 11 från kavalleriet (för båda kurserna tillsammans), 3 från artilleriet samt 1 från vardera av fortifikationen och trängen.

Någon anledning att låta chefens avlöningsförmåner utgå i form av arvode syntes revisionen icke förefinnas, utan borde chefen för ridskolan uppföras med fast lön å skolans stat.

Likaså borde de fyra lärarna uppföras med fast lön å ridskolans stat, därvid förutsattes, att förste läraren i ridning och den ene av andre lärarna i samma ämne skulle vara ryttmästare samt den återstående andre läraren i ridning och läraren i krigsvetenskap löjtnanter.

Beträffande ridskolans övriga personal hade revisionen icke någon ändring att föreslå.

*Inspektören
för kavalle-
riet.*

Inspektören för kavalleriet har framhållit, att det vid tillsättandet av lärare vid ridskolan vore fördelaktigt att icke vara bunden vid val inom blott en tjänstegrad. Ridskolans stat borde därför upptaga två ryttmästare och två löjtnantsbeställningar, vilka finge fritt disponeras för tillsättande av samtliga nyssnämnda lärare.

*Chefen för
generalstaben.*

Chefen för generalstaben har framhållit, att därest vissa år antalet elever ur kavalleriet understege det beräknade, borde officerare ur infanteriet kunna

beordras såsom elever, emedan detta truppslag numera vore ganska rikligt försett med hästmateriel.

I överensstämmelse med vad som anförts under krigsskolan, borde chef och lärare uppföras å ridskolans stat med arvoden. Härvid borde inspektörens för kavalleriet ovan angivna förslag iakttagas.

Staten för ridskolan torde böra bestämmas i enlighet med försvarsrevisionens förslag, dock med de jämkningar, som föranledas av de utav inspektören för kavalleriet och chefen för generalstaben framställda erinringarna.

Departementschefen.

För båda kurserna tillsammans beräknas det årliga elevantalet i regel komma att uppgå till 18, därav från kavalleriet 12, från artilleriet 4 samt från vardera fortifikationen och trängen 1. Därest antalet elever något år understiger det beräknade, torde officerare ur infanteriet böra kunna beordras såsom elever.

Såsom hästskötare vid ridskolan böra för varje tjänstgöringsomgång avses 25 till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga.

Ridskolans stat bör alltså utgöras av:

1 chef, major,	1 förvaltare, pensionerad sekund-officer,
1 förste lärare,	1 maskinist,
1 andre lärare,	stallbetjänte till erforderligt antal samt
1 lärare, tillika adjutant,	1 hovslagarbeställningsman beordrad ur Livgardet till häst.
1 andre lärare,	
1 bataljonsveterinär,	
1 redogörare,	

För de fyra lärarna uppföras å ridskolans stat arvoden för 2 ryttmästare och 2 löjtnanter (sid. 132).

5. Infanteriofficersskolan.

Generalskommissionen har uti sitt över försvarsrevisionens förslag avgivna yttrande framhållit, att det icke minst vid en armé med jämförelsevis kort utbildningstid för de värnpliktiga vore av största vikt, att befälets utbildning och särskilt officersutbildningen intoge en hög ståndpunkt, samt att fördenskull icke några åtgärder försumrades, som vore ägnade att befordra officersns kompetens för sitt kall. Den utbildning och de kunskaper, som meddelades vid krigsskolan, syntes emellertid numera icke kunna anses tillräckliga för den blivande officeren.

Generalskommissionen.

Redan före världskriget hade en påbyggnad av vissa delar av officersutbildningen visat sig erforderlig; efter detsamma hade detta behov än mera gjort sig gällande. Då en förlängning av krigsskolekursen icke syntes böra ifrågasättas på grund av dess sannolikt menliga inverkan på officersrekryteringen och med hänsyn till vikten av att officeren, innan han bi-bragtes erforderlig påbyggnad på sin första officersutbildning, vunne ökad

praktisk erfarenhet och mognad, borde de sålunda uppkomna kraven på ökad officersutbildning tillgodoses vid obligatoriska utbildningskurser eller skolor för subalternofficerare.

För artilleriets och fortifikationens samt kavalleriets officerare vore dessa krav redan i huvudsak tillgodosedda vid artilleri- och ingenjörhögskolans allmänna kurser respektive ridskolan.

För utbildningen av infanteriets officerare funnes däremot icke någon härmed jämförlig obligatorisk skola. Generalskommissionen hade ansett sig böra taga under omprövning, huruvida icke det avsedda syftet för kostnadernas nedbringande kunde vinnas därigenom, att ifrågavarande utbildning anordnades i anslutning till infanteriskjutskolan. Därest närmare utredning visade, att så utan olägenhet kunde ske, ville kommissionen föreslå:

att obligatorisk utbildning för infanteriets subalternofficerare, i syfte att meddela dem ökade insikter i de ämnen och utbildningsgrenar, vari kunskap erfordrades för truppens handhavande och uppfostran samt infanteriförbandens ändamålsenliga utbildning och ledning, måtte anordnas i anslutning till infanteriskjutskolan;

att denna skola måtte benämnas »*infanteriofficersskolan*» och ställas under befäl av chefen för infanteriskjutskolan; samt

att infanteriofficersskolan måtte uppdelas i en till vintermånaderna förlagd, huvudsakligen teoretisk kurs samt en huvudsakligen praktisk sommarkurs.

Till genomgående av infanteriofficersskolan eller del av densamma borde i viss utsträckning även officerare ur andra truppslag än infanteriet kunna beordras. Då någon motsvarande skola icke kunde anordnas för trängens subalternofficerare, borde dessa såsom regel genomgå infanteriofficersskolan.

Inspektören
för militär-
läroverken.

Inspektören för militärläroverken har framhållit bland annat, att utvecklingen inom krigstekniken ställde helt andra krav än förr på officers, särskilt infanteriofficers, *tekniska utbildning*. På senare tiden hade vidare, särskilt efter världskriget, intresset ökat för de psykologiska faktorer, som övade inflytande på trupputbildning och truppföring. Detta hade lett till krav på att officerspersonalen måtte erhålla en allsidig och fördjupad förberedelse för sitt kall såsom ledare, uppfostrare och utbildare av de underlydande. Det ämne, som på grund därav tillförts officersutbildningen, hade benämnts *militärpedagogik*. Den *krigshistoriska* underbyggnad, som för närvarande kunde medhinnas vid krigsskolan, vore alltför otillräcklig. I ämnet *taktik* bibragtes krigsskoleeleverna jämförelsevis goda teoretiska kunskaper. Däremot stode tillräcklig tid icke till förfogande för de applikatoriska övningarna. De ämnen, som företrädesvis krävde ett fördjupat studium såsom påbyggnad till krigsskolekursen, vore således militärteknik, militärpedagogik, krigshistoria och taktik.

I fråga om infanteriofficersskolans organisation syntes den lämpligaste lösningen vara, att skolan i sin helhet underställdes chefen för infanteri-

skjutscholan. Härmed vunnas bland annat större möjligheter att vid undervisningen och utbildningen låta teori och praktik omväxla på lämpligt sätt samt bättre förutsättningar för ett smidigare utnyttjande för undervisningen av skjutscholans lärarkrafter.

Enligt inspektörens för militärläroverken uppfattning borde infanteriofficersskolan uppdelas uti:

- a) en huvudsakligen teoretisk, till Stockholm förlagd vinterkurs under omkring fem månader;
- b) en huvudsakligen praktisk, till Rosersberg förlagd sommarkurs under omkring 70 dagar; samt
- c) en förslagsvis till Järvafältet förlagd pionjärcurs (tillämpningskurs) på omkring 10 dagar under sommaren.

Under vinterkursen borde meddelas undervisning i militärteknik, militärpedagogik, krigshistoria och taktik ävensom i ridning. Den till Rosersberg förlagda kursen borde omfatta den nuvarande subalternofficerskursen vid infanteriskjutscholan, utökad med huvudsakligen tillämpad militärteknik.

Enligt verkställda beräkningar skulle merkostnaden — 61,300 kronor — för den föreslagna infanteriofficersskolan kunna täckas med besparingar, vilka i händelse av nämnda skolas inrättande möjliggjordes beträffande andra av försvarsrevisionen föreslagna utbildningskurser.

Chefen för generalstaben har anfört, att en ökad utbildning av infanteriets subalternofficerare sedan länge vore av behovet påkallad. Detta krav hade, som inspektören för militärläroverken framhållit, blivit än mera trängande efter världskriget. Det hade emellertid för chefen för generalstaben icke varit möjligt att under den tid, som stått till förfogande, grundligt utreda alla de frågor, som stode i samband med organisationen av den föreslagna »infanteriofficersskolan» — särskilt frågan, huruvida det i staterna upptagna antalet officerare medgäve inrättandet av en dylik skola — och att verkställa härför erforderliga kostnadsberäkningar. Det förefölle dock möjligt att inom ramen av de anslag, som föreslagits utgå till särskilda utbildningskurser m. m., tillgodose det framställda kravet.

I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna anser även jag, att ett verkligt behov av en skola av ifrågavarande slag förefinnes. Som chefen för generalstaben framhållit, kräves emellertid ytterligare utredning, innan man kan tillfullo överblicka de med en dylik skolas inrättande i olika hänseenden förenade konsekvenser och således bliva i stånd att taga bestämd ståndpunkt till denna angelägenhet. En given förutsättning synes mig dock vara, att kostnaderna för skolan kunna kompenseras genom indragning av vissa av de i förevarande förslag nu ingående »särskilda kurser».

Jag finner mig således böra förorda, att frågan angående organiserandet av en »infanteriofficersskola» göres till föremål för särskild utredning snarast möjligt efter det beslut angående härordningen blivit av statsmakterna fattat.

*Chefen för
general-
staben.*

*Departements-
chefen.*

6. Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet.

*Nuvarande
organisation.*

Undervisningen vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet eller, som den i allmänhet benämnes, *infanteriskjutskolan*, vilken är förlagd till Rosersbergs slott och kungsgård i Uppland, är fördelad på tre olika kurser, nämligen en kurs för yngre subalternofficerare, en kurs för kompanichefer och en kurs för majorer. Under de senaste åren hava jämväl i mer eller mindre nära anslutning till infanteriskjutskolan anordnats vissa extra kurser, nämligen kulsprutekurser, s. k. vinterkurser i övre Norrland samt kurser för utbildning av underofficerare i skjutning och eldstrid.

Infanteriskjutskolan står under befäl och överinseende av inspektören för infanteriet. Dess personal utgöres av:

1 chef,	1 redogörare,
1 adjutant,	1 förvaltare,
3 förste lärare,	1 väbel,
5 andre lärare,	1 gevärsbantverkare och
5 repetitörer,	1 köksföreståndare, tillika expeditions-
1 läkare,	biträde.

Chefen uppbär från skjutskolans stat arvode, motsvarande överstelöjtnants lön. Förvaltaren och väbeln åtnjuta avlöning i form av arvoden från skjutskolans stat. För den övriga personalen äro endast beräknade vissa arvoden och dagtraktamenten för den tid, tjänstgöringen pågår.

Frågan om infanteriskjutskolans omorganisation och förläggning har länge stått på dagordningen. Senast har denna fråga varit föremål för behandling av särskilda inom lantförvarsdepartementet år 1917 tillkallade sakkunniga. Uti sitt den 9 februari 1918 i ämnet avgivna betänkande föreslogo ifrågavarande sakkunniga dels inrättandet av vissa nya kurser och dels en utökning av elevantalet. Vidare skulle en förstärkning ske av skolans såväl lärar- som förvaltningspersonal. Slutligen föreslogo de sakkunniga, att skjutskolan jämväl för framtiden borde vara förlagd till Rosersberg.

*Försvars-
revisionen.*

Försvarsrevisionen har förklarat sig anse, att det för bibringande av en riktig uppfattning angående samverkan i striden mellan infanteriets olika vapen otvivelaktigt skulle vara en fördel, därest skolan även finge sig anförtrodd officerspersonalens utbildning i handhavandet av infanteriets särskilda stridsmedel, såsom granatkastare, infanterikanoner, handgranater, gevärsgrenader, rök- och lysmedel m. m. Intill dess förläggningsfrågan blivit slutgiltigt ordnad, borde emellertid skjutskolan icke taga någon direkt befattning med utbildningen i berörda särskilda stridsmedel. Jämväl framdeles borde skjutskolan utgöra en central undervisningsanstalt för arméns befäl samt en till krigsstyrelsens förfogande stående försöksanstalt och sakkunnig institution.

Enligt revisionens förslag skulle följande kurser anordnas vid skjutskolan, nämligen kurs om 70 dagar för subalternofficerare i två omgångar,

kurs om 30 dagar för majorer (överstelöjtnanter) och kaptener (ryttmästare) i två omgångar, kurs om 40 dagar för sergeanter samt kulsprutekurs om 40 dagar för kompaniofficerare. Samtliga kurser med undantag av kulsprutekursen borde förläggas till sommaren före repetitionsövningarnas början. För sommarkurserna erforderlig övningstrupp av värnpliktiga kunde enligt den av revisionen föreslagna organisationen endast disponeras under senare delen av den andra kursen för subalternofficerare. För tillgodo-seende av behovet av övningstrupp under första subalternofficerskursen och förra delen av den andra stode därför ingen annan utväg öppen än att för ändamålet taga i anspråk manskap ur de för volontärernas utbildning mer eller mindre centralt anordnade rekrytskolorna.

För att regementscheferna vid infanteriet och kavalleriet skulle komma i tillfälle att taga närmare kannedom om vid skjutskolan rådande utbildnings- och andra förhållanden, borde årligen sex regementschefer ur nämnda truppslag beordras att under en tid av högst 10 dagar följa utbildningen vid skolan.

Chefen, adjutanten samt förste lärarna i skolskjutning, fältmässig skjutning och teknik borde uppföras med fast lön å skjutskolans stat och befattningarna såsom förvaltare, väbel och köksföreståndare besättas med pensionerade underofficerare med arvoden å skolans stat.

Beträffande skjutskolans förläggning hade av de handlingar, som blivit till revisionen överlämnade, framgått, att samtliga i ärendet hörda myndigheter givit ett bestämt företräde åt Rosersbergsalternativet såsom det ur såväl militär som ekonomisk synpunkt fördelaktigaste. Jämväl revisionen ville det förefalla, som om detta alternativ skulle vara det bästa av de under utredningen framkomna. Då emellertid möjligheten av att på annat sätt lösa förläggningsfrågan måhända icke vore utesluten — något som revisionen dock icke varit i tillfälle att närmare undersöka — och då i varje fall en ytterligare ekonomisk utredning med anledning av de under senaste åren inträdda förändrade prisförhållandena syntes erforderlig, hade revisionen icke ansett sig böra göra något bestämt uttalande rörande skjutskolans framtida förläggning. Revisionen ansåge sig endast böra framhålla, att då den av revisionen föreslagna sergeantkursen icke kunde utan vidtagande av vissa nybyggnads- och ändringsarbeten förläggas till Rosersberg, densamma lämpligen borde, intill dess skjutskolans förläggningsfråga erhållit sin lösning, avhållas i Stockholm, där erforderlig inkvartering kunde beredas och Järvafältet erbjöde lämplig terräng för skjutövningarnas bedrivande.

Inspektören för infanteriet har bland annat framställt förslag angående anordnande av en teknisk kurs ävensom i fråga om ökade förmåner till chef och lärare.

*Inspektören
för infan-
teriet.*

Chefen för generalstaben har anfört, att den av inspektören för infanteriet föreslagna tekniska kursen i och för sig vore önskvärd. Viktigare syntes dock vara, att infanteriskjutskolan, i överensstämmelse med vad

*Chefen för
generalstaben.*

försvarsrevisionen anfört, sattes i stånd att bibringa en riktig uppfattning angående samverkan i striden mellan infanteriets olika vapen. En omläggning av undervisningen i antydd riktning borde därför äga rum, så snart förläggnings- och övningsplats gjorde detta möjligt. Av ekonomiska skäl syntes de av inspektören för infanteriet ifrågasatta höjningarna av ersättningen till chef och lärare icke böra tillstyrkas, synnerligast som de i flera fall syntes gå utöver för personalen vid övriga skolor m. m. bestämda förmåner.

På grund av anförda förhållanden borde skjutskolans organisation under den närmaste tiden bestämmas i enlighet med försvarsrevisionens förslag, dock med iakttagande av vad chefen för generalstaben beträffande uppförande i staten av arvoden åt vissa lärare m. fl. anfört under krigsskolan.

Departements-
chefen.

I överensstämmelse med den av försvarsrevisionen uttalade uppfattningen synes det även mig, som om Rosersberg ur såväl militär som ekonomisk synpunkt vore den lämpligaste förläggningsplatsen för infanteriskjutskolan. Då emellertid, som revisionen framhållit, möjligheten av att på annat sätt lösa förläggningsfrågan måhända icke är utesluten, har jag icke ansett mig böra nu framställa förslag i förevarande hänseende, utan synes förläggningsfrågan lämpligen böra upptagas till prövning, så snart statsmakterna fattat beslut angående ny härordning.

Infanteriskjutskolan torde tillsvidare böra organiseras, i enlighet med vad försvarsrevisionen föreslagit. I samband med verkställandet av den av mig (sid. 145) förordade utredningen angående »infanteriofficersskolan» bör givetvis även undersökas, vilka ändringar anordnandet av en dylik skola kan föranleda beträffande infanteriskjutskolans organisation.

Några större svårigheter att tillgodose behovet av övningstrupp vid infanteriskjutskolan torde med den av mig föreslagna tjänstgöringsskyldigheten för de infanteriet i linjetjänst tilldelade värnpliktiga icke komma att möta.

Med avseende å beordrandet av elever till de olika kurserna synas de av revisionen föreslagna grunderna böra följas.

I enlighet med vad jag i det föregående (sid. 132) anfört i fråga om de officerare, vilka av revisionen föreslagits att uppföras å militärläroverkens stater, bör avlöningen åt adjutanten och förste lärarna uppföras å infanteriskjutskolans stat såsom arvoden till samma belopp som respektive löner.

Skjutskolans för infanteriet och kavalleriet stat bör alltså bestå av:

- 1 chef, överstelöjtnant,
- 1 adjutant, tillika redogörare och bibliotekarie,
- 1 biträdande adjutant, subalternofficer, beordrad ur truppförbanden under högst 160 dagar,
- 3 förste lärare,
- 10 andre lärare, kaptener, beordrade ur truppförbanden, därav 5 under högst 160 dagar och 5 under högst 50 dagar,
- 12 repetitörer, subalternofficerare, beordrade ur truppförbanden, därav 7 under högst 160 dagar och 5 under högst 50 dagar,

1 läkare, beordrad under högst 200 dagar,	}	samtliga pensionerade sekundofficerare,
1 förvaltare,		
1 väbel,		
1 köksföreståndare, tillika biträde åt väbeln,		
1 vapenhantverkarfurir av 2. klassen, beordrad ur Svea livgarde under högst 200 dagar.		

Av denna personal böra å staten för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet med arvoden uppföras:

adjutanten: med arvode såsom löjtnant; samt
de tre förste lärarne: med arvoden såsom kaptener.

7. Artilleriskjutskolorna.

Artilleriskjutskolorna äro av två slag, nämligen fältartilleriets skjutskola samt fästnings- och positionsartilleriets skjutskola.

Nuvarande organisation.

I motsats till vad förhållandet är beträffande de övriga militära undervisningsanstalterna, hava artilleriskjutskolorna icke någon fast bestående organisation. Visserligen finnes för dem liksom för andra skolor en stat fastställd, men denna har mera karaktären av en anslagsberäkning än av en stat i egentlig bemärkelse. Skolorna sammandragas varje år, och deras närmare organisation liksom ock antalet elever bestämes genom särskilda av Kungl. Maj:t utfärdade generalorder. De beräknas i staten pågå under en tid av 6 veckor. Fältartilleriets skjutskola sammandrages å Skillingaryd. Fästnings- och positionsartilleriets skjutskola plägar sammandragas å Marma skjutfält eller å Karlsborg. Största delen av skjutskolornas stabs- och elevpersonal plägar under vintern sammandragas under 14 dagar för bildande av den i artilleriets särskilda vinterutbildning ingående artilleriets vinterskjutskola. Denna skola är strängt taget en fortsättning av artilleriskjutskolorna, ehuru därmed förenade kostnader bestri- das av vinterövningsanslaget.

Försvarsrevisionen har i fråga om artilleriskjutskolorna framhållit bland annat, att den nuvarande organisationen med särskilda skjutskolor för fältartilleriet samt för fästnings- och positionsartilleriet grundade sig på den tidigare rådande uppfattningen, att ifrågavarande vapen icke blott hade skilda uppgifter, utan även komme till användning vart för sig oberoende av varandra. Under världskriget hade emellertid skapats helt nya och ändrade förfaringssätt för artilleriets användning, så att blandade artillerigrupper samt när- och fjärrstridsgrupper, sammansatta av batterier av olika pjässlag, införts. Under sådana förhållanden kunde den nuvarande anordningen med en särskild skjutskola för fältartilleriet samt en särskild skjutskola för fästnings- och positionsartilleriet icke längre anses ändamålsenlig. I stället borde dessa skolor sammanslås till en enda för artilleriet i dess helhet gemensam skjutskola. En dylik organisation hade också varit försöksvis tillämpad alltsedan år 1918, och hade de därvid

Försvarsrevisionen.

vunna erfarenheterna tillfullo ådagalagt lämpligheten av den vidtagna anordningen.

*Departements-
chefen.*

Då försvarsrevisionens ifrågavarande förslag av myndigheterna lämnats utan erinran, finner jag, som jämväl i övrigt ansluter mig till vad revisionen i detta sammanhang föreslagit, mig böra föreslå:

att de nuvarande särskilda skjutskolorna för fältartilleriet samt för fästnings- och positionsartilleriet sammanslås till en för artilleriet i dess helhet gemensam skjutskola;

att den för skolan avsedda fast anställda personalen skall utgöras av 1 överste, chef, och 1 kapten, adjutant, båda inräknade i den för artilleristaben erforderliga personalen; samt

att skjutskolan, vilken förutsättes pågå under en tid av sju veckor, fortfarande såsom hittills organiseras på stab, kurser och instruktionsdivisioner, allt på sätt Kungl. Maj:t närmare bestämmer.

Luftvärnsartilleriregementets skarpskjutningar torde i regel böra anordnas vid förlägningsorten (sid. 103). Officerarna vid detta regemente böra dock beordras till artilleriets skjutskola i samma ordning som artilleriets övriga officerare.

8. Gymnastiska centralinstitutet.

*Försvars-
revisionen.*

Beträffande gymnastiska centralinstitutet har försvarsrevisionen framhållit, att det icke tillhörde de militära undervisningsverken utan utgjorde en under ecklesiastikdepartementet lydande civil utbildningsanstalt. Då emellertid bland institutets uppgifter inginge att utbilda för armén erforderliga instruktörer i gymnastik och vapenföring, ansåge revisionen sig böra angiva, huru enligt dess uppfattning detta militära syfte lämpligen borde tillgodoses.

Vid institutet anordnades tre särskilda årskurser, nämligen en instruktörskurs, en gymnastiklärarkurs och en sjukgymnastikkurs. Av dessa kurser hade den förstnämnda en varaktighet av omkring 7 månader och påginge vardera av de båda senare omkring 8 månader. Genomgående av instruktörskursen utgjorde förutsättning för deltagande i gymnastiklärarkursen och genomgående av båda dessa kurser villkor för deltagande i sjukgymnastiska kursen.

För genomgående av instruktörs- och gymnastiklärarkurserna beordrades årligen visst antal officerare från arméns truppförband. Dessa uppbure under kommenderingen rese- och traktamentsersättning. Officer kunde efter ansökan på egen bekostnad få genomgå den sjukgymnastiska kursen.

Dessa långvariga bortkommenderingar medförde tydligen avsevärda kostnader för statsverket samt stora olägenheter för tjänstens upprätthållande vid truppförbanden. Det måste därför framstå såsom ett önskemål, att kommenderingarna från armén inskränktes till vad som vore oundgängligen erforderligt. Ett steg i sådan riktning syntes vara att begränsa ifrågavarande kommenderingar till endast ett läroår. Det ville nämligen före-

falla, som om det för instruktörskap i dessa ämnen erforderliga kunskapsmättet mycket väl skulle kunna inhämtas på en tid av omkring 10 månader. Då emellertid en dylik anordning förutsatte en omläggning av undervisningen vid institutet, hade revisionen icke ansett sig kunna göra något närmare uttalande härutinnan. Vid beräkandet av truppförbandens stater hade revisionen emellertid utgått ifrån att kommanderingarna komma att omfatta endast ett undervisningsår.

Generalskommissionen har såsom sin uppfattning uttalat, att en ettårig kurs såsom regel kunde vara tillfyllest. Nödvändigt vore dock, att ett antal officerare bibragtes ett högre mått av utbildning på ifrågakvarande område, än som under ett läroår kunde meddelas.

Generals-
kommissionen.

Den av försvarsrevisionen föreslagna anordningen förutsätter, såsom revisionen ock framhållit, en omläggning av undervisningen vid gymnastiska centralinstitutet. Då emellertid, enligt vad jag inhämtat, en sådan omläggning för närvarande icke synes vara att förvänta, torde officerare tillsvärdare fortfarande böra beordras till instruktörs- och gymnastiklärarkurserna. Med hänsyn till den av mig föreslagna härordningen torde antalet elever vid den förra kursen böra vara högst 20 samt vid den senare högst 8.

Departements-
chefen.

9. Särskilda utbildningskurser.

Jämte den undervisning, som meddelas vid de i det föregående omfördälda skolor — krigsskolan, krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan, ridskolan, skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, artilleriskjutskolorna samt gymnastiska centralinstitutet — torde liksom hittills böra anordnas vissa särskilda utbildningskurser för meddelande åt erforderligt antal av arméns officerare och sekundofficerare av nödig specialutbildning i vissa hänseenden.

Förutom nuvarande kurser har försvarsrevisionen i sitt förslag upptagit bland andra följande:

Försvars-
revisionen.

en årlig kurs om 3 månader för utbildning av subalternofficerare eller yngre kaptener (ryttmästare) i *signal-(förbindelse-)tjänst*;

en årlig kurs om 40 dagar för utbildning vid infanteriet av subalternofficerare eller yngre kaptener ävensom sergeanter i *infanteriets särskilda stridsmedel*, vilken kurs, såsom i det föregående (sid. 146) nämnts, av revisionen förutsattes framdeles bliva förlagd till infanteriskjutskolan;

en i regel årlig kurs om 70 dagar för utbildning av subalternofficerare eller yngre kaptener (ryttmästare) vid infanteriet och kavalleriet ävensom sergeanter vid infanteriet i *pionjärtjänst*;

en årlig kurs om 14 dagar för utbildning av subalternofficerare eller yngre kaptener (ryttmästare) i *gästtjänst*; samt

en kurs om 6 veckor vartannat år för utbildning av *kasernofficerare*.

Då den utbildning, som är avsedd att meddelas i ovannämnda, av revisionen föreslagna nytillkommande utbildningskurser, är nödvändig, sär-

Departements-
chefen.

skilt med hänsyn till nutida bevapning och utrustning m. m., finner jag mig böra förorda, att dylika kurser anordnas, samt att de organiseras enligt de av revisionen föreslagna grunderna.

Därest den i det föregående omförmälda infanteriofficersskolan framdeles skall kunna komma till stånd, böra, såsom redan förut framhållits, sådana inskränkningar vidtagas beträffande ifrågavarande utbildningskurser, att kostnaderna för skolan därigenom kompenseras. Någon anledning att för närvarande taga hänsyn härtill vid beräkandet av kostnaderna för kurserna synes mig dock icke föreligga.

Utbildningen av *flygare* och *flygspanare* upptages till behandling i annat sammanhang.¹

Övriga utbildningskurser — t. ex. kurser för utbildning av vapen- och besiktningsofficerare, ballongspanare, intendents- och förvaltaraspiranter — synas böra anordnas efter de av revisionen angivna grunderna.

10. Beordrande av sekundofficerare till utbildningskurser m. m.

*Svenska
underofficers-
förbundet.*

I sitt över försvarsrevisionens betänkande avgivna yttrande har Svenska underofficersförbundet framhållit, att underofficerarna enligt revisionens förslag fortfarande komme att undanhållas specialutbildning — åtminstone i fråga om kvalificerad tjänst — även i de fall, då deras praktiska erfarenhet och utbildning kunde göra dem fullt ägnade att tillgodogöra sig densamma. Förbundet föresloge, att tillgång måtte beredas underofficerare till genomgående av särskilt anordnade skolor och kurser i större utsträckning, än revisionen förutsatte (gymnastikinstruktörskurs vid gymnastiska centralinstitutet, ridskolan, flygskola, kurs för eldledare vid artilleriets skjutskola, vapenvårds- och kasernvårdskurser m. fl.).

*Chefen för
general-
staben.*

Chefen för generalstaben har förklarat sig anse, att underofficerarnas önskemål att i större utsträckning än hittills bliva kommenderade till utbildningskurser borde beaktas, i den mån det vore förenligt med statens fördel. Kurser av detta slag avsåge i regel att utbilda den personal, som erfordrades för att leda utbildningen vid truppförbanden. Såsom elever borde i främsta rummet beordras officerare. Då det gällde avgöra, huruvida och i vilken omfattning underofficerare (sergeanter) borde beordras till en dylik kurs, måste hänsyn tagas därtill, att en sergeant, sedan han befordrats till fanjunkare, i allmänhet icke vidare sysslade med utbildning och sålunda icke längre hade någon egentlig användning för de kunskaper och färdigheter, han fått inhämta under kursen i fråga. Redan av sparsamhetsskäl kunde därför beordrandet av underofficerare till dessa kurser endast ske i jämförelsevis ringa omfattning.

Vad beträffade kommendering till flygtjänst, syntes underofficersförbundet hava förbisett, att enligt g. o. nr 28 den 12 januari 1923 intet hinder mötte för underofficer, som i fråga om ålder och fysisk lämplighet uppfyllde där stadgade fordringar, att utbildas till flygplanförare.

Att sekundofficerarnas utbildning tillgodoses på bästa möjliga sätt är *Departements-
chefen.* givetvis i och för sig önskvärt. Då det gäller att bedöma, i vilken utsträckning sekundofficerare böra beordras till genomgående av särskilda utbildningskurser, måste emellertid de av chefen för generalstaben framhållna synpunkterna beaktas. Av kostnadsskäl har jag således icke ansett mig kunna i förevarande hänseende gå längre, än vad försvarsrevisionen föreslagit. Som under avdelningen »Flygvapnet» omförmäles, förutsattes dock, att underbefäl och sekundofficerare i viss utsträckning årligen beordras till utbildning såsom flygare.

F. Lägre truppförband.

I. Allmänna synpunkter.

Vid beräkandet av staterna för regementen och kårer torde de av försvarsrevisionen (Del 1, sid. 367—371) angivna allmänna grundsatserna i huvudsak böra följas.

För kostnadernas nedbringande måste sålunda eftersträvas att i möjligaste mån *begränsa den aktiva personalen*. I staterna bör därför icke uppföras sådan personal i större omfattning, än som anses oundgängligen erforderlig, och bör härvid befälsbehovet beräknas med hänsyn till de utbildningsförhållanden, vilka äro rådande, då (huvuddelen av) de till linjetjänst uttagna värnpliktiga äro inkallade till fullgörande av första tjänstgöring. Det under repetitionsövningarna samt vid mobilisering inträdande ökade behovet av befäl beräknas komma att fyllas med reservpersonal, f. d. fast anställt och värnpliktigt befäl m. fl.

För besparingars vinnande har försvarsrevisionen föreslagit anställande vid truppförbanden mot skäliga arvoden av *pensionerad personal* för tjänstgöring i vissa befattningar, för vilka aktiv personal enligt nuvarande organisation toges i anspråk, men vilka icke vore av den natur, att för deras bestridande sådan personal oundgängligen erfordrades. Denna anordning anser även jag mig böra förordas, dock med den skillnad, att — av skäl, som i annat sammanhang (sid. 204) närmare angivas — till »regementskassörer» förordnade pensionerade sekundofficerare böra träda i stället för de av revisionen föreslagna »förvaltningsofficerarna»

Vid beräkandet av befälsbehovet vid respektive truppförband (truppslag) bör, såsom ock av revisionen förfarits, var för sig beräknas:

a) *befälspersonal, som under (huvuddelen av) de till linjetjänst uttagna värnpliktigas första tjänstgöring erfordras för den regements- eller kårvis anordnade utbildningen av värnpliktiga och fast anställt manskap;*

b) erforderligt antal *regementsofficerare, förvaltningspersonal m. fl.* samt

c) erforderligt *tillägg för utom regemente eller kår beordrad personal.*

Vid dessa beräkningar böra de av revisionen följda beräkningsgrunderna i tillämpliga delar användas. Under »regementsofficerare, förvaltningspersonal m. fl.» böra likväl även truppförbandens nuvarande förrådsförval-

tare upptagas. Som i det följande (sid. 205) närmare omförmäles, förut-sättes nämligen, att förrådsförvaltarna överföras från intendenturkårens stat till respektive regementens och kårers stater.

För tjänstens behöriga upprätthållande under tjänstledighet, sjukdom, bortkommendering på grund av tillfälliga uppdrag o. s. v. har revisionen räknat med en *personalreserv* av 5 % för officerare och underofficerare samt 2,5 % för underbefäl. I och för sig är det givetvis önskvärt att hava tillgång på en dylik personalreserv. Emellertid torde man, som revisionen också framhållit, kunna förutsätta, att vid tjänstledighet, sjukdom o. s. v. vederbörandes tjänst i allmänhet kan upprätthållas av närmast underlydande. Där så icke kan ske, torde särskilda anordningar bliva erforderliga för tillgodoseende av tjänstens behöriga gång under den tid, förfallet varar. Dock synes icke med nödvändighet någon särskild personalreserv för ändamålet behöva beräknas, utan torde denna för kostnadernas nedbringande kunna uteslutas vid staternas beräkande.

Beträffande *proportionen mellan officerare och sekundofficerare* (underofficerare) har Svenska underofficersförbundet framhållit, att de yngre underofficerarna borde i väsentligt högre grad än hittills tagas i användning för plutonchefstjänst, i följd varav underofficersbeställningarnas antal borde betydligt ökas utöver det av försvarsrevisionen föreslagna och officerarnas antal i motsvarande grad minskas.

Med anledning härav har chefen för generalstaben bland annat framhållit, att då den nuvarande medellönen för sergeant å D-ort vore 3,156 kronor, medan medellönen för en subalternofficer kunde beräknas till 3,844 kronor, samt ett utbyte under alla förhållanden vore tänkbart endast i ringa omfattning, besparingarna skulle bliva mycket obetydliga. En anordning av detta slag skulle å andra sidan vara förknippad med allvarliga olägenheter. Så kunde antalet subalternofficerare med hänsyn till lämpliga befodringsförhållanden icke sättas alltför lågt, då det särskilt i fred vore önskvärt, att en viss mognad nåtts före inträdet i kaptensgraden. En ökning av antalet sergeanter utan motsvarande ökning av fanjunkarnas (styckjunkarnas) antal skulle även inverka på befodringsförhållandena inom underofficerskåren, så att befodran till fanjunkare (styckjunkare) komme att ske senare än med försvarsrevisionens stater. För en allsidig utbildning, nödvändig för vidare befodran, måste såsom adjutanter placerade subalternofficerare tid efter annan avlösas, varvid underofficerare icke kunde komma i fråga. Även med hänsyn till den rena trupptjänsten måste vissa betänkligheter resas. Tydligast framträdde detta vid artilleriet och ingenjörtruppen, där genomgång av artilleri- och ingenjörhögskolans allmänna kurs utgjorde kompetensvillkor för befodran till löjtnant. Man torde nämligen få utgå ifrån att artilleri- och ingenjörhögskolan icke inginge i de utbildningskurser, till vilka underofficersförbundet ansåge, att underofficerare borde beordras såsom elever. I ett betänkande, avgivet av sakkunniga, tillkallade den 12 februari 1909, hade anförts, att en sänk-

ning av den teoretiska bildningsnivån, vare sig beträffande militär- eller allmänbildning, bleve särskilt i våra dagar synnerligen betänklig, dels emedan utvecklingen på det militära området nu för tiden ställde alltmera stegrade krav just på teoretiska kunskaper och dels emedan handledningen av den värnpliktiga ungdomen fordrade större allmänbildning av officeren nu än tillförne. Det bleve nämligen icke till utbildningens fromma, om ej officeren i regel även beträffande allmänbildning stode över sina underlydande i ledet. Att giva efter på dessa bildningskrav vore helt säkert ett stort och ödesdigert steg bakåt. Dessa synpunkter hade icke förlorat i betydelse, sedan betänkandet avgavs, utan snarare tvärtom. Någon förändring av proportionen mellan antalet subalternofficerare och sergeanter i den av underofficersförbundet ifrågasatta riktningen vore därför av militära skäl icke lämplig. Att, såsom underofficersförbundet påvisat, antalet officianter (motsvarande sergeanter) i Danmark vore relativt större än i Sverige, syntes bero på att officiantgraden i stor utsträckning avsåges för tjänst, för vilken hos oss anlidades underbefäl.

I anslutning till vad chefen för generalstaben i förevarande hänseende anført, finner jag mig vid beräkandet av *behovet av subalternofficerare och sekundofficerare* i huvudsak böra tillämpa samma beräkningsgrunder som försvarsrevisionen. Då den för närvarande gällande *uppdelningen av befälet i övrigt å olika tjänstegrader* i stort sett torde vara lämpligt avvägd, anser jag, i likhet med revisionen, att den nuvarande proportionen bör såvitt möjligt bibehållas.

Departements
chefen.

I fråga om antalet *meniga volontärer* och *beställningsmän* torde i huvudsak böra tillämpas enahanda beräkningsgrunder som enligt revisionens förslag.

I den följande redogörelsen för de olika truppslagens organisation beröres icke behovet av musikpersonal, läkare, veterinärer, regementspastorer och reservpersonal samt icke heller behovet av hästar.

Då det sätt, varpå *manskapsutbildningen* ordnas, är av grundläggande betydelse för fredsorganisationens utformande, har försvarsrevisionen vid behandlingen av de särskilda truppslagen ansett sig böra först redogöra för huru denna utbildning förutsattes ordnad för de olika manskapskategorierna: till linjetjänst uttagna värnpliktiga, studenter och likställda, officers- och reservofficersaspiranter, ersättningsreserv ävensom fast anställt manskap. Då de militära myndigheterna inom den givna ramen givetvis borde äga full frihet i fråga om utbildningens ordnande på ändamålsenligaste sätt, har revisionen emellertid icke ansett sig härvid böra ingå på några närmare detaljer, utan begränsat sig till att i stora drag angiva, huru enligt dess uppfattning utbildningen lämpligen borde anordnas. Revisionen har vidare icke funnit sig böra ingå på frågan angående utbildningen av vissa specialkategorier värnpliktiga och fast anställda, t. ex. kommissarier, visst sjukvårdsmanskap, beställningsmän m. fl., enär detta skulle hava fört alltför

långt. Vid beräkandet av befälsbehovet hade dock vederbörlig hänsyn tagits jämväl till ifrågavarande kategoriers utbildning.

Vid behandlingen i det följande av de olika truppslagens organisation synes redogörelsen för manskapsutbildningen lämpligen böra inskränkas till att omfatta till linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet, studenter och likställda samt officers- och reservofficersaspiranter. Det fast anställda manskapets utbildning torde däremot icke behöva i detta sammanhang beröras, utan detta spörsmål böra behandlas i samband med frågan angående det fast anställda manskapets rekrytering. Redan här må likväl framhållas, att de av försvarsrevisionen tänkta anordningarna för ifrågavarande manskaps utbildning i stort sett synas böra läggas till grund vid beräkandet av respektive stater, dock med den skillnad, att i stället för den av revisionen förutsatta ettåriga underofficersskolan föreslås en sekundofficersskola, vilken — med uppehåll för repetitionsövningarna — är avsedd pågå under omkring 16 månader med början i mitten eller slutet av oktober månad.

Enligt nuvarande organisation erhåller den, som undfått avgångsbetyg från krigsskolans officerskurs, konstitutorial såsom fänrik vid eller i regemente. Efter två år erhåller sådan fänrik, därest han icke på grund av olämplighet för tjänsten eller till följd av mindre gott uppförande anses böra hos Kungl. Maj:t föreslås till entledigande, i regel fullmakt såsom underlöjtnant vid eller i regemente. För att kunna föreslås till löjtnant fordras att hava varit officer i minst två år samt dessutom att hava genomgått vid kavalleriet ridskolan, vid artilleriet artilleri- och ingenjörhögskolans allmänna artillerikurs samt vid fortifikationen artilleri- och ingenjörhögskolans allmänna fortifikationskurs.

Det antal år, som förflyter, innan underlöjtnant (fänrik) befordras till löjtnant, är enligt nuvarande ordning uppenbarligen främst beroende av vakansförhållandena. Då dessa kunna ställa sig väsentligt olika vid olika truppförband, kommer befordran till löjtnant ofta att äga rum mycket ojämnt inom en och samma årskurs. Till följd av det nu tillämpade lönesystemet uppstå härigenom orättvisor.

För att råda bot häremot har chefen för generalstaben föreslagit, att den nuvarande underlöjtnantsgraden skulle avskaffas, samt att den, vilken två år varit fänrik och därunder visat sig lämplig som officer på stat, borde utnännas direkt till löjtnant. För att denna anordning icke skulle medföra ökade kostnader, har vidare förutsatts, att 2. löneklassen i underlöjtnants-(fänriks-)graden skulle hänföras till löjtnantsgraden. Vid de truppslag, där, enligt vad ovan nämnts, genomgåendet av vissa skolor utgör villkor för befordran till löjtnant, skulle enligt generalstabschefens förslag sådan befordran visserligen äga rum efter två års tjänst, men fullmakt å beställningen erhållas först efter genomgången skola, och skulle officer, vilken icke genomgått föreskriven skola senast tre år efter det han erhållit konstitutorial å löjtnantsbeställning, entledigas från innehavande beställning. I staterna skulle de nuvarande löjtnants- och underlöjtnants-

(fänriks-)beställningarna uppföras under den gemensamma rubriken »löjtnanter och fänrikar».

Då en önskvärd utjämning av befordrings- och löneförhållandena inom subalternofficersgraderna genom ifrågavarande förslag otvivelaktigt skulle ernås och anordningen i fråga torde kunna genomföras utan ökade kostnader för statsverket — snarare synes någon besparing härigenom komma att uppstå — finner jag mig böra biträda vad chefen för generalstaben i förevarande hänseende föreslagit.

2. Förbättrande av underofficerarnas tjänsteställning.

Uti en till försvarsrevisionen ingiven skrivelse av den 29 november 1922 har Svenska underofficersförbundet gjort framställning om förbättrande av underofficerarnas tjänsteställning m. m.

*Svenska
underofficers-
förbundet.*

I sådant syfte har förbundet bland annat föreslagit:

att underofficerarna skulle uppflyttas till en med vissa av de lägre officersgraderna *sidoordnad* ställning;

att i samband härmed den nuvarande benämningen underofficerare skulle borttagas och ifrågavarande befattningshavare i stället benämnas: *administrationsofficerare*; samt

att *administrationsofficerarna* skulle indelas i tre grader, nämligen assistenter (sergeanter med fullmakt) med underlöjtnants tjänsteställning, överassistenter (fanjunkare och likställda) med löjtnants tjänsteställning och vid uppnådd pensionsålder eventuellt kaptens tjänsteställning samt stabsassistenter (underofficerare, vilka redan nu på grund av väl meriterad militär tjänstgöring vunnit underlöjtnants tjänsteställning eller främdeles komme att bestrida däremot svarande befattningar, ävensom förvaltare vid intendenturkåren) med löjtnants tjänsteställning samt sedermera vid 50 års ålder kaptens tjänsteställning.

Med hänsyn till den sena tidpunkt förenämnda förslag blivit för försvarsrevisionen framställt, har revisionen icke funnit det vara möjligt att ägna detsamma en så ingående behandling, som skulle hava erfordrats för att därom bilda sig någon bestämd uppfattning. Revisionen har därför inskränkt sig till att hemställa, att förslaget måtte upptagas till närmare prövning i samband med den av revisionen förutsatta förnyade utredningen angående möjlighet till officersbefordran för underofficerare och fast anställt manskap, samt att därvid de av underofficersförbundet framhållna synpunkterna måtte vinna det beaktande, varav de kunde finnas vara förtjänta.

*Försvars-
revisionen.*

Generalskommissionen har av flera skäl ansett sig icke kunna biträda underofficersförbundets förslag, att samtliga underofficerare vid armén skulle benämnas administrationsofficerare. Emellertid borde det tagas under övervägande, huruvida icke vissa av de mera ansvarsfulla och krävande befattningar, vilka nu bestredes av underofficerare, för framtiden företrädesvis

*Generals-
kommis-
sionen.*

borde innehavas av beställningshavare eller f. d. beställningshavare med officers tjänsteställning.

*Chefen för
generalstaben.*

Chefen för generalstaben har beträffande underofficersförbundets ifrågasvarande förslag framhållit bland annat, att underofficerskåren sedan länge med heder burit sitt namn, vilket därför ock i det allmänna medvetandet hade en god klang och ingalunda verkade nedsättande för medlemmarna av nämnda kår utan tvärtom. Därest emellertid underofficerarna själva önskade en annan benämning, syntes intet vara att erinra mot ett utbyte, därest en lämplig benämning kunde finnas. Den föreslagna, »administrationsofficer», syntes emellertid icke lämplig, enär en hel del underofficerare toges i anspråk för ren trupptjänst och sålunda icke hade med »administrationen» att skaffa. Ett utbyte av de nuvarande titlarna fanjunkare och sergeant syntes olämpligt. Den av underofficersförbundet föreslagna benämningen »assistent» syntes föga tilltalande, men kunde anses möjlig, därest icke lämpligare stode att finna.

Förslaget angående underofficerarnas jämställande med de lägre officersgraderna vore ägnat att skapa en mindre lämplig dualism inom befälshierarkien ävensom oreda och förvirring i befälsförhållandena. Så skulle vid de tillfällen, då ordinarie kompanichef av en eller annan anledning vore frånvarande, enligt underofficersförbundets förslag kompaniadjutant komma att tjänstgöra såsom kompanibefälhavare och sålunda planlägga och leda utbildningen även i kompaniförband. För en sådan tjänst saknade en kompaniadjutant i regel alla förutsättningar. Skulle äldste subalternofficern tjänstgöra såsom kompanibefälhavare, komme hans kompaniadjutant likväl att stå över honom i tjänsteställning. Förrådsförvaltaren skulle kunna hava högre tjänsteställning än regementsintendenten o. s. v.

Underofficersförbundet hade betecknat den danska organisationen såsom efterföljansvärd. Som av en för denna organisation lämnad redogörelse framginge, hade den grad, som motsvarade våra fanjunkare, tjänsteställning efter den yngste aktiva officern. Över denne nådde t. ex. vid ett infanteriregemente endast tre officianter i högre expeditions- eller förvaltnings-tjänst. Härtill komme, att den danska organisationen enligt hittills vunnen erfarenhet långt ifrån vore ägnad att skapa ordning och reda i befälsförhållandena. Efter organisationens genomförande hade särskilda bestämmelser måst utfärdas för att förhindra, att i vissa fall en officiant skulle taga befäl över en officer. Ytterligare sådana bestämmelser vore enligt uppgift att förvänta.

Underofficersförbundet ginge emellertid mycket längre än den danska organisationen och avsåge att ställa till och med den *lägsta* underofficersgraden över den lägsta aktiva officersgraden. Härigenom sköte förslaget fullständigt över målet.

Redan nu kunde inom vår armé underofficerare i tjänst nå vissa befattningar med officers tjänsteställning, såsom fortifikationskassörer, departementsskrivare samt tyg- och fabriksförvaltare.

Det syntes lämpligt att för kassatjänsten vid regementen och kårer anställa särskilda regementskassörer, rekryterade ur underofficerarnas led. Dessa regementskassörer borde erhålla grad över fänrik. Förrådsförvaltarna borde inordnas i samma grad som regementskassörerna. Detsamma syntes även böra bliva förhållandet med nuvarande fortifikationskassörer, departementsskrivare m. fl.

Den av Svenska underofficersförbundet i förevarande hänseende gjorda framställningen anser jag vara förtjänt av beaktande. Vad angår äldre underofficerare, synes med hänsyn till dem åvilande tjänsteansvar samt tjänsteåldern ett tilldelande av officers tjänsteställning åt dem i viss utsträckning vara väl motiverat. Genom en sådan anordning skulle dessutom ett erkännande kunna lämnas åt förvärvad duglighet och i tjänsten visat intresse.

*Departements-
chefen.*

Vid bedömande av, i vilken utsträckning officerstjänsteställning bör tilldelas de nuvarande underofficerarna, måste givetvis hänsyn tagas till befälsföringens krav. Orediga eller eljest mindre lämpliga befälsförhållanden måste undvikas. På grund härav torde det vara nödvändigt att iakttaga en lämpligt avvägd begränsning.

En annan utgångspunkt torde böra vara, att officers- och underofficerskåren framgent bibehålla sin nuvarande karaktär av särskilda befälskårer. Underofficersförbundet har också härutinnan framhållit, att »för underofficerarnas del skulle en sammanblandning med officerskåren, särskilt vid äldre år, icke vara vare sig eftersträfvansvärd eller ens möjlig att i praktiken genomföra».

En bestämd förutsättning för ifrågavarande anordning måste vidare vara, att tilldelandet av den högre tjänsteställningen icke skall vara förenad med någon ökning av därav berörda underofficerares avlöningsförmåner. Med hänsyn till det nuvarande förhållandet mellan subalternofficerares och underofficerares avlöning vore för övrigt en dylik ökning i och för sig icke berättigad. En fanjunkare har sålunda för närvarande genomsnittligt högre avlöning än löjtnanter i de lägre löneklasserna. Underofficersförbundet har icke heller ifrågasatt, att de av förbundet föreslagna administrationsofficerarna skulle erhålla andra löner än de för underofficerare nu utgående.

I anslutning till vad chefen för generalstaben anfört, finner jag mig böra föreslå, att vid truppförbanden ävensom vid de större centrala intendenturförråden tjänstgörande förrådsförvaltare erhålla grad över fänrik, och synes denna personal därvid lämpligen böra tilldelas löjtnants tjänstegrad med tjänsteställning efter löjtnanter. Ifrågavarande befattningshavare torde böra benämnas *sekundlöjtnanter*.

Fanjunkare och styckjunkare synas med hänsyn till deras tjänstgörings beskaffenhet samt tjänsteålder böra erhålla fänriks tjänstegrad. De böra likväl bibehålla sina nuvarande titlar samt räkna tjänsteställning i för-

hållande till fänrikar efter datum för fullmakter respektive konstitutorial. De utav intendenturkårens nuvarande förvaltare, vilka icke, i enlighet med vad ovan föreslagits, förutsättas bliva tilldelade löjtnants tjänstegrad, böra i avseende på tjänsteställning jämsställas med fanjunkare, vilken titel de även lämpligen synas böra erhålla. Det nu föreslagna tilldelandet av fänriks tjänstegrad åt fanjunkare (styckjunkare, förvaltare) synes icke behöva medföra större svårigheter ur befälsföringssynpunkt, än att dessa utan olägenheter kunna genom lämpliga reglerande bestämmelser övertinnas.

Någon förändring beträffande *sergeanters* nuvarande tjänsteställning torde icke lämpligen böra göras. Hinder bör dock icke möta att till fanjunkare (styckjunkare) »i regementet» befordra sergeanter, vilka på grund av ogynnsamma befordringsförhållanden eljest skulle nå fanjunkares (styckjunkares) grad senare, än som normalt ägde rum vid vederbörligt trupp-slag.

Med hänsyn till den förändrade tjänsteställning, som de nuvarande fanjunkarna (styckjunkarna, förvaltarna) sålunda komma att erhålla, torde benämningen underofficer icke längre böra bibehållas. Underofficerarna synas i stället lämpligen böra benämnas *sekundofficerare*,

Jämlikt ovan framställda förslag kommer alltså *sekundofficerskåren* att räkna trenne tjänstegrader nämligen:

sekundlöjtnanter,
fanjunkare (styckjunkare) samt
sergeanter.

I överensstämmelse med vad försvarsrevisionen föreslagit, förutsätter även jag, att vid staber, truppförband, inskrivningsväsendet m. m. inrättas vissa *arvodesbefattningar för pensionerade sekundofficerare* (underofficerare). Sådan pensionerad personal synes i regel böra tilldelas sekundlöjtnants tjänsteställning.

Av den civilmilitära personalen böra departementsskrivare, fortifikationskassörer, tygförvaltare av 1. klass och fabriksförvaltare av 1. klass, vilka för närvarande innehava underlöjtnants tjänsteställning tilldelas sekundlöjtnants tjänsteställning.

Till följd av borttagandet av benämningen underofficer synas nedan angivna befattningshavare framdeles böra benämnas sålunda:

vapenunderofficer: vapenförvaltare
kasernunderofficer: kasernförvaltare
expeditionsunderofficer: expeditionsassistent
hovslagarunderofficer: hovslagarsergeant.

3. Infanteriet.

Nuvarande organisation. Enligt nuvarande härordning är infanteriregementet i fred *organiserat* å regementsstab, tre bataljoner om fyra kompanier samt ett kulsprutekompani.

Från denna normalorganisation avviker Gotlands infanteriregemente i

så måtto, att en av de tre bataljonerna är organiserad å bataljonsstab, två infanterikompanier, ett trängkompani och en velocipedavdelning.

Under repetitionsövningarna organiseras vid de särskilda regementena jämväl en signal- och belyningsavdelning.

För utbildnings- och försöksändamål hava de senare åren under de värnpliktigas första tjänstgöring tillfälligt organiserats vissa förband, såsom pionjär- (tekniska) kompanier, signalkompanier, kompanier med lätta kul-sprutor, kompanier med särskilda stridsmedel (granatkastare m. m.).

Enligt normalorganisationen utgöres infanteriregementets *fast anställda personal* — läkar-, ecklesiastik- och musikpersonal ej medräknad — av följande olika personalkategorier, nämligen:

Officerare:	44 vicekorpraler och 60 volontärer.
1 överste och chef,	
1 överstelöjtnant,	
3 majorer,	b) <i>Beställningsmän:</i>
15 kaptener,	2 sjukvårdsfurirer av 2. klassen,
23 löjtnanter och	2 sjukvårdskorpraler,
10 underlöjtnanter och fänrikar.	2 sjukvårdsvicekorpraler,
	2 sjukvårdssoldater,
	1 gevärshantverkarsfurir av 2. klassen,
Underofficerare:	1 gevärshantverkarkorpral,
13 fanjunkare och	1 gevärshantverkarvicekorpral,
26 serjeanter.	1 gevärshantverkarsoldat och
	1 hovslagarvicekorpral.
Manskap:	
a) <i>Underbefäl och meniga:</i>	Civilmilitär personal:
14 furirer av 1. klassen,	1 gevärshantverkare och
29 furirer av 2. klassen,	1 förrådsvaktmästare.
44 korpraler,	

Från den sålunda fastställda normalorganisationen förekomma avvikelser: vid *Svea livgarde*, som har dels 1 serjeant mindre med hänsyn till att landsstormsförråd vid regementet saknas, och dels ytterligare 12 vicekorpraler och 300 meniga volontärer i och för garnisonstjänstens i huvudstaden upprätthållande,

vid *Göta livgarde*, som likaledes för nyssnämnda ändamål har ytterligare 12 vicekorpraler och 300 meniga volontärer,

vid *Karlskrona* och *Vaxholms grenadjärregementen*, vilka likaledes av skäl, som ovan nämnts, hava 1 serjeant mindre,

vid *Norrbottens regemente*, som med hänsyn till den vid regementet förlagda skidlöparkontingenten har ytterligare 4 kaptener, 1 löjtnant och 2 fanjunkare, samt

vid *Gotlands infanteriregemente*, som har dels 1 serjeant mindre med hänsyn till att särskilt landstormsförråd vid regementet icke finnes, dels och ytterligare 110 meniga volontärer i och för säkerhetstjänstens å Got-

land upprätthållande. Översten är uppförd å staten för militärbefälet på Gotland; befälet över regementet föres i regel av överstelöjtnanten.

Departements-
chefen.

Som av den i det föregående lämnade redogörelsen för »Allmänna grunder för lantförsvarets ordnande» framgår, har jag funnit mig böra föreslå indragning av Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementen. För Karlskrona och Vaxholms fästningar avses vid mobilisering vissa av Svea och Göta livgarden, Kronobergs regemente och Norra skånska infanteriregementet uppsatta formationer, för vilket ändamål dessa regementen erhållit en något större organisation än övriga regementen. Vidare har vid Svea livgarde organiserats en särskild stridsvagnbataljon, benämnd Svea livgardes stridsvagnbataljon.

Enligt vad i det föregående (sid. 47) vidare omförmålts, har årskontingenten till linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet vid infanteriet i dess helhet beräknats till sammanlagt 18,000 man. Efter avdrag av de för garnisonstjänsten i Stockholm, för skidlöpartjänst vid Norrbottens regemente samt för tjänstgöring vid Gotlands infanteriregemente avsedda värnpliktiga återstå 16,350 man. Fördelas denna styrka lika på samtliga regementen å fastlandet utom beträffande de fyra större regementena, Svea och Göta livgarden, Kronobergs regemente och Norra skånska infanteriregementet, vilka böra erhålla omkring $\frac{1}{3}$ flera värnpliktiga än övriga regementen, samt beräknas omkring 130 man för stridsvagnbataljonen vid Svea livgarde, blir den normala årskontingenten inskrivna värnpliktiga vid regementet i allmänhet omkring 614 man. Enligt vad i det föregående (sid. 59) anförts, ingå i detta antal underbefäl eller fackmän till 25 % eller omkring 154 man. Antalet övriga värnpliktiga kommer sålunda vid ett normalinfanteriregemente att uppgå till 460 man inskrivna. Av skäl, som likaledes blivit i det föregående (sid. 61) angivna, medgiver befälstillgången icke, att hela årskontingenten värnpliktiga påbörjar sin första tjänstgöring på våren under andra värnpliktsåret, utan måste en del, omkring $\frac{1}{3}$, inkallas till tjänstgöring redan på hösten första värnpliktsåret. Denna höstkontingent har ansetts böra bestå av främst de till underbefäl eller fackmän uttagna värnpliktiga (sid. 60) samt därutöver det antal värnpliktiga i övrigt, som kan finnas oundgängligen erforderligt.

Vad beträffar utbildningens ordnande för här avsedda värnpliktiga, utgår jag från i huvudsak samma grunder som försvarsrevisionen. Såväl underbefäl eller fackmän som övriga värnpliktiga komma sålunda att uppdelas på olika utbildningskategorier efter deras avsedda användning vid mobilisering vid gevärskompanier, kulsprute- och granatkastareförband, signal- och pionjärformationer o. s. v. Likaså torde utbildningen av underbefäl eller fackmän å ena sidan och övriga värnpliktiga å andra sidan böra i allmänhet försiggå i skilda skolor samt i regel äga rum vid vederbörliga regementen, därest icke för vissa kategorier ett sammanförande av nämnda båda värnpliktsgrupper uti gemensamma skolor eller en centralisering av

utbildningen för två eller flera regementen ur utbildningssynpunkt kan vara att föredraga.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts, förutsättes utbildningen av de till linjetjänst uttagna värnpliktiga utom studenter och likställda *under sommarhalvåret* bliva organiserad å sju utbildningsenheter, nämligen fyra gevärskompanier, ett kompani värnpliktigt underbefäl, avsett för gevärskompanier, samt två kompanier, till vilka utbildningen av kulsprute- och granatkastarmanskap, signalister och pionjärer förlägges. *Under vinterhalvåret* däremot torde värnpliktsutbildningen kunna begränsas till ett kompani, förutom erforderliga utbildningsenheter för underbefäl eller fackmän. *Under repetitionsövningarna* beräknas antalet tillstädeskomna av de till linjetjänst uttagna värnpliktiga uppgå till omkring 1,300 man. Till följd härav synes icke någon större svårighet förefinnas att organisera utbildningen på ett med hänsyn till ändamålet med dessa övningar någorlunda tillfredsställande sätt. Sålunda bör regementet kunna organiseras å tre bataljoner och särskilda för regementet gemensamma granatkastar-, signal- och pionjärformationer uppsättas samt varje bataljon sammansättas av fyra gevärskompanier och ett kulspruteförband.

Som förut nämnts, skola *Svea och Göta livgarden, Kronobergs regemente* och *Norra skånska infanteriregementet* erhålla ett större antal värnpliktiga än övriga regementen. Antalet till linjetjänst uttagna värnpliktiga beräknas vid vart och ett dessa regementen uppgå till omkring 830 man (för Svea livgardes stridsvagnbataljon avsedda värnpliktiga icke medräknade). Den med hänsyn härtill erforderliga ökningen av antalet utbildningsenheter torde under sommarhalvåret böra vid vartdera av ifrågavarande regementen omfatta två kompanier, vilka sålunda tillkomma utöver de utbildningsenheter, för vilka i det föregående redogjörts.

Enligt vad i annat sammanhang anförts, skola i och för *garnisonstjänstens i huvudstaden* upprätthållande årligen vid inskrivningarna uttagas tillhopa 400 man. I enlighet med försvarsrevisionens förslag äro dessa värnpliktiga avsedda att jämnt fördelas å Svea och Göta livgarden samt att vid vartdera regementet organiseras å två särskilda kompanier, vilka alltså tillkomma utöver de övriga utbildningsenheterna.

Till skidlöpartjänst vid *Norrbottens regemente* uttagna värnpliktiga, vilka, enligt vad förut nämnts, beräknats till sammanlagt 600 man, förutsättas i enlighet med revisionens förslag organiserade å fyra särskilda kompanier, vilka alltså tillkomma utöver de övriga utbildningsenheterna.

Den årligen inskrivna, *Gotlands infanteriregemente* tilldelade kontingenten till linjetjänst uttagna värnpliktiga har beräknats uppgå till högst 250 man. Enligt vad i det föregående anförts, komma därjämte vid inskrivningarna å fastlandet i och för tjänstgöring vid detta regemente att uttagas 400 man. Hela antalet för tjänstgöring vid Gotlands infanteriregemente avsedda värnpliktiga kommer sålunda att uppgå till 650 man inskrivna.

Utbildningen av dessa värnpliktiga förutsättes bliva organiserad efter samma grunder som å fastlandet.

Vad slutligen *Svea livgardes stridsvagnbataljon* beträffar, har årskontingenten till linjetjänst uttagna värnpliktiga beräknats till omkring 130 man. Under sommarhalvåret tänkes utbildningen organiserad å tre stridsvagnkompanier samt under vinterhalvåret å endast ett sådant kompani.

Utbildningen av *studenter och likställda* samt *officers- och reservofficers-aspiranter* torde böra ordnas efter i huvudsak enahanda grunder som enligt revisionens förslag.

Vad slutligen angår *det fast anställda manskapets* utbildning, har denna, såsom i det föregående (sid. 156) omförmälts — utom beträffande sekund-officersskolan — i huvudsak förutsatts bliva anordnad enligt de av revisionen angivna grunderna.

Vid beräkandet av regementenas *fredsstater* har jag, såsom förut nämnts, utgått från det under sommarhalvåret för flertalet värnpliktiga föreliggande behovet av befäl m. m. Under nämnda tid organiseras vid varje infanteriregemente *sju kompanier för de till linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet*. För utbildningen vid dessa kompanier beräknas efter samma grunder, som tillämpats av försvarsrevisionen, den befälspersonal, som är särskilt angiven i nedanstående tablå (sid. 166) över befälsbehovet och föreslagna stater vid infanteriet under rubriken normalinfanteriregemente.

Utöver nämnda personal erfordras vid vissa regementen jämväl befäl för i det föregående omnämnda särskilt organiserade kompanier, nämligen:

vid *Svea* och *Göta livgarden* dels för de vid vardera av dessa båda regementen i och för garnisonstjänstens i Stockholm upprätthållande organiserade två kompanierna och dels för de till följd av den större årliga värnpliktskontingenten likaledes vid vardera av regementena i fråga erforderliga två kompanierna;

vid *Kronobergs regemente* och *Norra skånska infanteriregementet* för de till följd av den större årliga kontingenten vid vardera av dessa båda regementen organiserade två kompanierna;

vid *Norrbottens regemente* för de fyra vid regementet organiserade skidlöparkompanierna; samt

vid *Gotlands infanteriregemente* för utbildning av vid detta regemente anställda volontärer.

Slutligen har befäl måst beräknas för utbildningen av *Svea livgardes stridsvagnbataljon*.

Befälsbehovet för ovan angivna regementen ävensom för stridsvagnbataljonen är beräknat efter samma grunder, som tillämpats uti försvarsrevisionens förslag. Dock har befälsbehovet för volontärernas utbildning vid Gotlands infanteriregemente, som av revisionen beräknats för två kom-

panier, ansetts böra begränsas att avse endast ett kompani. Det sammanlagda befälsbehovet framgår närmare av den i det föregående omnämnda tablån (sid 166).

Vad beträffar behovet av *regementsofficerare, förvaltningspersonal m. fl.*, hava endast vissa mindre jämkningar uti revisionens förslag ansetts erforderliga. I enlighet med vad chefen för generalstaben föreslagit, har sålunda *t. f. regementschefen för Gotlands infanteriregemente*, vilken för närvarande skall vara överstelöjtnant, ansetts, till undvikande av alltför ofta återkommande ombyten, ej längre böra tillsättas på förordnande. För detta ändamål har regementsofficerskådern vid detta regemente erhållit enahanda sammansättning som vid regementena å fastlandet. Med hänsyn till den utökning av *Svea och Göta livgarden, Kronobergs regemente* och *Norra skånska infanteriregementet*, som betingats av den föreslagna indragningen av Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementen, har det vidare syntts nödvändigt att vid vardera av förstnämnda fyra regementen beräkna ytterligare en major och en löjtnant (regementsadjutant).

Enligt revisionens förslag hava dessutom vid vardera av *Göta livgarde* och *Kronobergs regemente* beräknats 1 löjtnant som adjutant hos kommandanten i Vaxholms fästning respektive befälhavande amiralen i Karlskrona. Dessa adjutanter synas mig emellertid böra innehava kaptens grad. För *Svea livgardes stridsvagnbataljon* hava tillkommit en major och en löjtnant (regementsadjutant) samt en sergeant och en furir (båda för förrådstjänst). Vidare hava, i enlighet med vad i det föregående omförmäls (sid. 153), i stället för de av revisionen föreslagna förvaltningsofficerarna i staterna upptagits *regementskassörer* (pensionerade sekundofficerare). Även vid Norrbottens regemente och Gotlands infanteriregemente hava dylika regementskassörer uppförts, när förvaltningen vid dessa regementen, enligt vad i det följande (sid. 208—9) kommer att omförmälas, synes böra organiseras efter samma grunder som vid övriga regementen. Som förut nämnts, hava därjämte de hittillsvarande *förrådsförvaltarna* uppförts i staterna såsom sekundlöjtnanter.

På grund av Norrlands ingenjörkårs förläggning till *Jämtlands fältjägerregemente* har ytterligare en pensionerad sekundofficer ansetts böra beräknas för detta regemente såsom biträde åt regementsintendenten. Likaledes har tillkommit en *pensionerad sekundofficer* vid *Södra skånska infanteriregementet* för att bestrida förvaltartjänst å Revinge hed.

Slutligen hava de för handräckningstjänsten av revisionen avsedda *två korpralerna* icke upptagits, när deras tjänst beräknats bliva utförd av underbefäl från kompanierna.

En sammanfattning av vad ovan anförts rörande regementenas befälsbehov lämnas uti nedanstående tablå över befälsbehovet etc. Denna tablå angiver även det *tillägg för utom regemente beordrad personal*, som, enligt vad i det föregående (sid. 153) framhållits, måste göras.

Tablå över befälsbehovet och föreslagna stater vid infanteriet.

	Officerare.					Sekund-officerare.		Under-befäl.		Pensionerade sekundofficerare.	
	Överstar.	Överste-löjtnanter.	Majorer.	Kaptener.	Löjtnanter och fanrikar.	Sekund-löjtnanter.	Fanjunkare.	Sergentier.	Furrier.		Korporaler.
Normalinfanteriregemente.											
Personal, tjänstgörande vid kompani inom regementet	—	—	—	7	16	—	7	9	23	27	—
Regementsofficerare m. fl.	1	1	2	1	3	¹⁾ 1	1	7	2	—	²⁾ 4
Utom regementet beordrad personal ⁶⁾	—	—	—	3	9	—	1	3	15	1	—
Föreslagen stat Summa	1	1	2	11	28	1	9	19	40	28	4
<i>Av revisionen föreslagen stat</i>	1	1	2	12	30	—	10	20	42	30	³⁾ 4
<i>Nuvarande stat</i>	1	1	3	15	33	—	13	26	43	44	—
Svea livgarde.											
Personal, tjänstgörande vid kompani inom regementet	—	—	—	11	24	—	11	13	47	43	—
Regementsofficerare m. fl.	1	1	3	1	4	¹⁾ 1	1	7	2	—	⁴⁾ 3
Utom regementet beordrad personal	—	—	—	3	10	—	1	3	15	1	—
Föreslagen stat Summa	1	1	3	15	38	1	13	23	64	44	3
Svea livgarde.											
<i>Stridsvagnbataljonen.</i>											
Personal, tjänstgörande vid kompani inom bataljonen	—	—	—	3	4	—	3	2	11	12	—
Regementsofficerare m. fl.	—	—	1	—	1	—	—	1	1	—	—
Utom bataljonen beordrad personal	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—
Föreslagen stat Summa	—	—	⁵⁾ 1	3	7	—	3	3	13	12	—
Norrbottnens regemente.											
Personal, tjänstgörande vid kompani inom regementet	—	—	—	11	16	—	9	11	23	31	—
Regementsofficerare m. fl.	1	1	3	1	5	¹⁾ 1	1	7	2	—	²⁾ 4
Utom regementet beordrad personal	—	—	—	3	10	—	1	3	15	1	—
Föreslagen stat Summa	1	1	3	15	31	1	11	21	40	32	4
Norra skånska infanteriregementet.											
Personal, tjänstgörande vid kompani inom regementet	—	—	—	9	20	—	9	11	35	35	—
Regementsofficerare m. fl.	1	1	3	1	4	¹⁾ 1	1	7	2	—	²⁾ 4
Utom regementet beordrad personal	—	—	—	3	9	—	1	3	15	1	—
Föreslagen stat Summa	1	1	3	13	33	1	11	21	52	36	4
Gotlands infanteriregemente.											
Personal, tjänstgörande vid kompani inom regementet	—	—	—	8	18	—	8	11	31	29	—
Regementsofficerare m. fl.	1	1	2	1	4	¹⁾ 1	1	7	2	—	²⁾ 4
Utom regementet beordrad personal	—	—	—	2	8	—	—	2	9	—	—
Föreslagen stat Summa	1	1	2	11	30	1	9	20	42	29	4

¹⁾ Förrädsförvaltare.²⁾ 1 regementskassör, 2 expeditionsassistenten och 1 vapenförvaltare. (Forts. å sid. 167.)

³⁾ Därav 1 förvaltningsofficer.

⁴⁾ 1 regementskassör, 1 expeditionsassistent och 1 vapenförvaltare.

⁵⁾ Kan vara överstelöjtnant.

⁶⁾ Den utom truppförband beordrade personalen angives här och i det följande medelst *hela tal*. Bråkdelar hava således utelämnats.

Anm. Befälsbehovet är:

vid *Göta livgarde* detsamma som vid *Svea livgarde* (utom stridsvagnbataljonen) dock med tillägg av en kapten samt en pensionerad officer och en pensionerad sekundofficer. (De båda sistnämnda för inskrivningsväsendet),

vid *Kronobergs regemente* detsamma som vid *Norra skånska infanteriregementet* med tillägg av en kapten,

vid *Jämtlands fältjägarregemente* och *Södra skånska infanteriregementet* detsamma som vid *normalregementet* med tillägg för vardera regementet av en pensionerad sekundofficer.

Vad beträffar de för de olika regementena beräknade *furirerna*, böra dessa hänföras till 1. eller 2. klassen i huvudsak enligt revisionens förslag.

Vad antalet *vicekorpraler*, *meniga volontärer* samt *beställningsmän* beträffar, har deras antal ansetts böra beräknas i huvudsak efter de av revisionen angivna beräkningsgrunderna. I stället för benämningen »gevärshantverkarmanskap» har här och i det följande införts namnet »vapenhantverkarmanskap».

Den *civilmilitära personalen* har likaledes beräknats efter nämnda grunder. I stället för benämningen *gevärshantverkare* har här och i det följande införts namnet *vapenhantverkare*.

För *stridsvagnbataljonen* har tillkommit en verkmästare av 2. klassen.

Sammanfattning.

I enlighet med vad sålunda anförts rörande infanteriets organisation, hava nedanstående förslag till personalstater för de olika regementena upprättats.

	Officerare.					Sekund-officerare.			M a n -					
	Översatar.	Övertelöjtnanter.	Majorer.	Kaptenen.	Löjtnanter och fanjkar.	Sekundlöjtnanter.	Fanjunkare.	Sergentier.	Underbefäl.				Volontärer.	
									Furirer.		Korporaler.	Vice-korporaler.		
									1. klass.	2. klass.				
Livregementets grenadjärer	1	1	2	11	28	1	9	19	14	26	28	28	40	
17 regementen = Livregementets grenadjärer Svea livgarde: regementet	17	17	34	187	476	17	153	323	238	442	476	476	680	
stridsvagnbataljonen ..	—	—	1	3	7	—	3	3	4	9	12	15	21	
Göta livgarde	1	1	3	16	38	1	13	23	22	42	44	44	58	
Kronobergs regemente	1	1	3	14	33	1	11	21	18	34	36	36	46	
Norrbottens regemente	1	1	3	15	31	1	11	21	14	26	32	32	46	
Jämtlands fältjägerregemente	1	1	2	11	28	1	9	19	14	26	28	28	40	
Norra skånska infanteriregementet	1	1	3	13	33	1	11	21	18	34	36	36	46	
Södra skånska infanteriregementet	1	1	2	11	28	1	9	19	14	26	28	28	40	
Gotlands infanteriregemente	1	1	2	11	30	1	9	20	14	28	29	29	120	
Summa personal	26	26	58	307	770	26	251	512	392	735	793	796	1,195	

¹⁾ Därav 1 avsedd för krigsskolan å Karlberg.

²⁾ Därav 1 avsedd för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet.

³⁾ Verkmästare 2. klass.

4. Kavalleriet.

Nuvarande organisation.

Enligt nuvarande organisation är vart och ett av de sex fördelningskavalleriregementena, nämligen Livgardet till häst, Livregementets dragoner, Livregementets husarer, Smålands husarregemente, Kronprinsens husarregemente och Norrlands dragonregemente, i fred *organiserat* å regementsstab samt fem skvadroner. Under vissa tider av året hava genom utbrytning från skvadronerna bildats dels en särskild kulsprutetropp om två kulsprutor dels ock en särskild signalavdelning.

Vartdera av Skånska husar- och dragonregementena åter är avsett att organiseras å regementsstab samt två bataljoner om fyra skvadroner. I

teriet.

s k a p (utom musikmanskap).													Civil- militär personal.		Arvoden åt pensio- nerade.			
Beställningsmän.													Vapenhantverkare.	Förrådsvaktmästare.	Övriga.	Officerare.	Sekundofficerare.	
Sjukvårdsmanskap.				Hovslagar- manskap.				Vapen- hantverkar- manskap.										
Furirer.		Korporaler.	Vice- korporaler.	Meniga.	Furirer 2. kl.	Korporaler.	Vice- korporaler.	Meniga.	Furirer 2. kl.	Korporaler.	Vice- korporaler.	Meniga.						
1. klass.	2. klass.																	
1	1	2	2	2	—	—	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—	—	4
17	17	34	34	34	—	—	17	—	17	17	17	17	17	17	17	—	—	68
1	1	2	2	¹ 3	—	—	1	—	² 2	1	1	1	1	1	1	—	3	
1	1	2	2	2	—	—	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	4	
1	1	2	2	2	—	—	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—	4	
1	1	2	2	2	—	—	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—	4	
1	1	2	2	2	—	—	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—	5	
1	1	2	2	2	—	—	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—	4	
1	1	2	2	2	—	—	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—	5	
1	1	2	2	2	—	—	1	—	1	1	1	1	1	1	1	—	4	
26	26	52	52	53	—	—	26	—	27	26	26	26	26	26	26	1	1	105

avvaktan på uppsättande av Norrbottens kavallerikår, vilken skall bestå av kärstab och två skvadroner, har emellertid tillsvidare varje bataljon varit organiserad å fem skvadroner. Jämväl vid dessa båda regementen hava genom utbrytning från skvadronerna under vissa tider av året bildats en särskild kulsprutetropp och två särskilda signalavdelningar.

Den *fast anställda personalen* — läkar-, veterinär-, ecklesiastik- och musikpersonal ej medräknad — skall enligt organisationen utgöras av:

*vid vart och ett av de sex fördelningskavalleriregementena:***Officerare:**

- 1 överste och chef,
- 1 överstelöjtnant eller major,
- 7 ryttmästare,
- 13 löjtnanter och
- 5 underlöjtnanter och fänrikar.

Underofficerare:

- 6 fanjunkare och
- 10 sergeanter.

Manskap:a) *Underbefäl och meniga:*

- 5 furirer av 1. klassen,
- 20 furirer av 2. klassen,
- 30 korpraler och
- 228 volontärer.

b) *Beställningsmän:*

- 1 sjukvårdsfurir av 2. klassen,
- 2 sjukvårdskorpraler,
- 2 sjukvårdsryttare,
- 1 hovslagarfurir av 1. klassen,
- 1 hovslagarfurir av 2. klassen,
- 4 hovslagarkorpraler,
- 5 hovslagarryttare och
- 1 hantverkskorpral.

Civilmilitär personal:

- 1 gevärshantverkare.

*vid vardera av Skånska husar- och dragonregementena:***Officerare:**

- 1 överste och chef,
- 1 överstelöjtnant,
- 2 majorer,
- 11 ryttmästare,
- 21 löjtnanter och
- 9 underlöjtnanter och fänrikar.

Underofficerare:

- 9 fanjunkare och
- 16 sergeanter.

Manskap:a) *Underbefäl och meniga:*

- 8 furirer av 1. klassen,
- 32 furirer av 2. klassen,
- 48 korpraler och
- 414 volontärer.

b) *Beställningsmän:*

- 1 sjukvårdsfurir av 1. klassen,
- 1 sjukvårdsfurir av 2. klassen,
- 3 sjukvårdskorpraler,
- 3 sjukvårdsryttare,
- 1 hovslagarfurir av 1. klassen,
- 2 hovslagarfurirer av 2. klassen,
- 6 hovslagarkorpraler,
- 7 hovslagarryttare och
- 1 hantverkskorpral.

Civilmilitär personal:

- 2 gevärshantverkare.

*vid Norrbottens kavallerikår:***Officerare:**

- 1 överstelöjtnant och chef,
- 2 ryttmästare,
- 6 löjtnanter och
- 3 underlöjtnanter och fänrikar.

Underofficerare:

- 3 fanjunkare och
- 4 sergeanter.

Manskap:a) *Underbefäl och meniga:*

- 3 furirer av 1. klassen,

- 8 furirer av 2. klassen,
- 12 korpraler och
- 92 volontärer.

b) *Beställningsmän:*

- 1 sjukvårdsfurir av 2. klassen,
- 1 sjukvårdskorpral,
- 1 sjukvårdsryttare,
- 1 hovslagarfurir av 2. klassen,
- 1 hovslagarkorpral,
- 2 hovslagarryttare och
- 1 gevärshantverkarkorpral.

Som framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen för »Härens organisation i fred på högre och lägre truppförband», är kavalleriet avsett att utgöras av Livgardet till häst, Livregementets dragoner, Livregementets husarer, Smålands husarregemente, Skånska kavalleriregementet (Hälsingborg) och Norrlands dragonregemente. De fem förstnämnda regementena föreslås bli organiserade vardera å tre vanliga skvadroner och en teknisk skvadron. För Norrlands dragonregemente tillkommer därjämte en till Boden förlagd skvadron.

Departements-
chefen.

Enligt vad i det föregående (sid. 47) omförmälts, har årskontingenten till *linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet* vid kavalleriet beräknats till sammanlagt 875 man, vilket motsvarar 35 man per skvadron. Enligt revisionens förslag beräknas endast 20 man per skvadron. För uppbringande av numerären under repetitionsövningarna vid kavalleriet, så att övningar i någorlunda starka förband kunna äga rum, ävensom för underlättande av hästvärdsarbetet under övriga tider av året, anser jag emellertid det nödvändigt att beräkna antalet per skvadron till 35 man. För varje skvadron böra ifrågasvarande värnpliktiga lämpligen i regel sammanföras till en särskild övningsavdelning eller tropp.

Studenter och likställda samt *officers- och reservofficersaspiranter* förutsettas under första tjänstgöringen för studenter och likställda i enlighet med revisionens förslag komma att organiseras på en för hela kavalleriet gemensam avdelning. Efter nämnda tjänstgöring återgå officers- och reservofficersaspiranter till respektive regementen.

Vidkommande slutligen det *fast anställda manskapets utbildning*, förutsättes denna, såsom i det föregående (sid. 156) omförmälts — utom beträffande sekundofficersskolan — i huvudsak bli anordnad enligt de av revisionen angivna grunderna.

Under *repetitionsövningarna* böra de vanliga skvadronerna organiseras på två eller tre troppar. Dessutom organiseras erforderliga signal-, kulsprute- och pansarbilförband samt staber och trängformationer.

Befälspersonalen för den regementsvis anordnade utbildningen av värnpliktiga och fast anställt manskap beräknas i överensstämmelse med försvarsrevisionens förslag. Så är även fallet med behovet av *regementsofficerare, förvaltningspersonal m. fl.* med de undantag, att — i enlighet med vad i det föregående (sid. 153—4) omförmälts — dels de av revisionen föreslagna förvaltningsofficerarna böra ersättas med *regementskassörer* (pensionerade sekundofficerare), dels ock de hittillsvarande *förrådsförvaltarna* i staterna upptagas såsom sekundlöjtnanter.

Det sålunda beräknade befälsbehovet framgår av nedanstående tabell. Å denna angivas även de *tillägg för utom regemente beordrad personal*, vilka — enligt vad i det föregående (sid. 153) framhållits — måste göras.

	Officerare.				Sekund-officerare.			Under-befäl.		Pensionerade sekundofficerare.
	Överstar.	Överstelöjtnanter eller majorer.	Ryttmästare.	Löjtnanter och fänrikar.	Sekund-löjtnanter.	Fanjunkare.	Sergenter.	Furirer.	Korporaler.	
1. Samtliga regementen, utom Norrlands dragonregemente.										
Personal, tjänstgörande vid skvadron (skola) inom regementet.....	—	—	4	10	—	4	6	18	20	—
Regementsofficerare m. fl.	1	1	1	1	¹⁾ 1	1	2	3	3	³⁾ 4
Utom regementet beordrad personal	—	—	—	6	—	—	1	4	—	—
Föreslagen stat	1	1	6	16	1	5	9	25	23	4
Av revisionen föreslagen stat	1	1	7	18	—	5	10	25	23	³⁾ 4
Nuvarande stat	1	1	7	18	—	6	10	25	30	—
2. Norrlands dragonregemente.										
Bland personal, tjänstgörande vid skvadron (skola) inom regementet, tillkommer ...	—	—	1	3	—	1	1	5	6	—
Föreslagen stat	1	1	7	19	1	6	10	30	29	4
Av revisionen föreslagen stat	1	1	8	21	—	6	11	30	30	³⁾ 4
Nuvarande stat	1	1	7	18	—	6	10	30	30	—

¹⁾ Förrådsförvaltare.

²⁾ 1 regementskassör, 1 expeditionsassistent, 1 vapenförvaltare och 1 furageförvaltare.

³⁾ Därav 1 förvaltningsofficer.

Kaval-

	Officerare.				Sekundofficerare.			
	Överstar.	Överstelöjtnanter.	Majorer.	Ryttmästare.	Löjtnanter och fänrikar.	Sekundlöjtnanter.	Fanjunkare.	Sergenter.
Livgardet till häst	1	1	—	6	16	1	5	9
Livregementets dragoner	1	1	—	6	16	1	5	9
Livregementets husarer	1	1	—	6	16	1	5	9
Smålands husarregemente	1	1	—	6	16	1	5	9
Skånska kavalleriregementet.....	1	1	—	6	16	1	5	9
Norrlands dragonregemente	1	1	—	7	19	1	6	10
Summa personal	6	3	3	37	99	6	31	55

¹⁾ Därav 1 avsedd för ridskolan.

I och för erhållande av en nöjaktig proportion mellan antalet ryttmästare och löjtnanter, har, som av tabellen framgår, viss jämkning mellan beställningarna i dessa grader föreslagits.

De för de olika regementena beräknade *furirerna* torde böra hänföras till 1. eller 2. klassen i enlighet med försvarsrevisionens förslag.

Antalet meniga *volontärer* beräknas i överensstämmelse med revisionens förslag till 180 per regemente (225 vid Norrlands dragonregemente).

Även *beställningsmän* och *civilmilitär personal* beräknas enligt revisionens förslag.

Sammanfattning.

I enlighet med vad sålunda anförts rörande kavalleriets organisation, hava nedanstående förslag till personalstater för de olika kavalleriregementena upprättats.

leriet.

M a n s k a p (utom musikmanskap).													Civil- militär personal.	Arvoden åt pensio- nerade.
Underbefäl.			Volontärer.	Beställningsmän.							Förråds- och hantv.- staten.	Officerare.	Sekundofficerare.	
				Sjukvårds- manskap.				Hovslagar- manskap.						Vapen- hantv.- manskap.
Furirer.		Korporaler.		Furirer.		Korporaler.	Meniga.	Furirer 2. kl.	Korporaler.	Meniga.	Korporaler.			Vapen- hantverkare.
1. klass.	2. klass.		1. klass.	2. klass.										
5	20	23	180	—	1	1	2	2	4	4	1	—	4	
5	20	23	180	—	1	1	2	1	4	4	1	—	4	
5	20	23	180	—	1	1	2	1	4	4	1	—	4	
5	20	23	180	—	1	1	2	1	4	4	1	—	4	
5	20	23	180	—	1	1	2	1	4	4	1	—	4	
6	24	29	225	—	1	1	3	1	5	5	1	—	4	
31	124	144	1.125	—	6	6	13	7	25	25	6	—	24	

5. Artilleriet.

**Nuvarande
organisation.
Fördelnings-
artilleriet.**

Fördelningsartilleriregementena äro — med vissa undantag för Wendes och Norrlands artilleriregementen — för närvarande *organiserade* å regementsstab,

tre fältkanondivisioner, bestående av divisionsstab och tre (vid den ena divisionen endast två) batterier om fyra 7,5 cm. kanoner, samt en fälthaubitsdivision, bestående av divisionsstab och tre batterier om fyra 10,5 cm. haubitser.

Antalet batterier per regemente utgör således i regel 11 och pjäsantalet 44, därav 32 kanoner och 12 haubitser.

Vid Wendes artilleriregemente tillkommer en ridande division om två fältkanonbatterier, avsedd att vid mobilisering ingå i kavallerifördelningen.

Av Norrlands artilleriregemente är en division förlagd till Boden. Denna division, vilken icke ingår i Bodens trupper utan är avsedd för det tidiga gränsförsvaret, består av två fältkanonbatterier och ett fälthaubitsbatteri. Av de tre övriga till Östersund förlagda divisionerna bestå de två av vardera tre fältkanonbatterier och den återstående av ett fältkanon-, ett fält- haubits- och ett bergsbatteri. För sistnämnda batteri erforderliga bergs- haubitser äro under tillverkning och förväntas bliva färdiga under år 1924. I avvaktan härpå sker utbildningen vid batteriet med vanliga fält- haubitser.

Den *fast anställda personalen* — läkar-, veterinär-, ecklesiastik- och musikpersonal ej medräknad — utgöres enligt *normalorganisationen* av:

Officerare:	44 konstaplar och 176 volontärer.
1 överste och chef,	
2 överstelöjtnanter,	
3 majorer,	
18 kaptener,	
20 löjtnanter och	
10 underlöjtnanter och fänrikar.	
Underofficerare:	
15 styckjunkare och	
30 sergeanter.	
Manskap:	
a) <i>Underbefäl och meniga:</i>	
18 furirer av 1. klassen,	
37 furirer av 2. klassen,	
	b) <i>Beställningsmän:</i>
	2 sjukvårdsfurirer av 2. klassen,
	3 sjukvårdskonstaplar,
	3 sjukvårdsartillerister,
	1 hantverksfurir av 2. klassen,
	2 hantverkskonstaplar,
	3 hantverksartillerister,
	1 hovslagarfurir av 2. klassen,
	5 hovslagarkonstaplar och
	5 hovslagarartillerister.

Utöver förenämnda personal tillkomma:

vid <i>Wendes artilleriregemente</i> :	vid <i>Norrlands artilleriregemente</i> :
1 major,	2 kaptener,
2 kaptener,	1 löjtnant,
3 löjtnanter,	1 underlöjtnant,
1 underlöjtnant,	1 styckjunkare,
2 styckjunkare,	2 sergeanter,
6 sergeanter,	2 furirer av 1. klassen,
3 furirer av 1. klassen,	3 furirer av 2. klassen,
7 furirer av 2. klassen,	4 konstaplar,
8 konstaplar,	16 volontärer,
32 volontärer,	1 sjukvårdsartillerist,
1 sjukvårdsartillerist,	1 hantverksartillerist och
1 hantverksartillerist,	1 hovslagarartillerist.
1 hovslagarfurir av 2. klassen och	
1 hovslagarartillerist.	

Gotlands artillerikår är för närvarande *organiserad* å kårstab samt två fältkanonbatterier, ett fälthaubitsbatteri och ett tungt 15 cm. haubitsbatteri.

*Gotlands
artillerikår.*

Den *fast anställda personalen* — musikpersonalen ej medräknad — utgöres av:

Officerare:	22 konstaplar och
1 överstelöjtnant och chef,	88 volontärer.
6 kaptener,	
10 löjtnanter och	b) <i>Beställningsmän:</i>
4 underlöjtnanter och fänrikar.	1 sjukvårdsfurir av 2. klassen,
Underofficerare:	2 sjukvårdskonstaplar,
4 styckjunkare och	2 sjukvårdsartillerister,
9 sergeanter.	1 hantverksfurir av 2. klassen,
Manskap:	1 hantverkskonstapel,
a) <i>Underbefäl och meniga:</i>	2 hantverksartillerister,
7 furirer av 1. klassen,	1 hovslagarfurir av 2. klassen,
15 furirer av 2. klassen,	1 hovslagarkonstapel och
	1 hovslagarartillerist.

Enligt nuvarande organisation är Positionsartilleriregementet organiserat å regementsstab och tre divisioner. Varje division består av divisionsstab och två batterier om fyra 15 cm. haubitser. Antalet batterier utgör således 6 och pjäsantalet 24. Vid mobilisering uppsätter regementet ytterligare visst antal batterier.

*Positions-
artilleri-
regementet.*

Regementets fast anställda personal — läkar-, veterinär- och musikpersonal frånräknad — utgöres av:

Officerare:

- 1 överste och chef,
- 1 överstelöjtnant,
- 2 majorer,
- 10 kaptener,
- 12 löjtnanter och
- 6 underlöjtnanter och fänrikar.

Underofficerare:

- 12 styckjunkare och
- 24 sergeanter.

Manskap:a) *Underbefäl och meniga:*

- 10 furirer av 1. klassen,
- 20 furirer av 2. klassen,

- 24 konstaplar och
- 96 volontärer.

b) *Beställningsmän:*

- 1 sjukvårdsfurir av 2. klassen,
- 2 sjukvårdskonstaplar,
- 2 sjukvårdsartillerister,
- 1 hantverksfurir av 2. klassen,
- 1 hantverkskonstapel,
- 2 hantverksartillerister,
- 1 hovslagarfurir av 2. klassen,
- 2 hovslagarkonstaplar och
- 3 hovslagarartillerister.

*Bodens
artilleri-
regemente.*

Bodens artilleriregemente *organiseras* för närvarande å regementsstab och två bataljoner. Varje bataljon består av bataljonsstab och fyra fästningsartillerikompanier. Förutom fortpjäser finnas jämväl vissa rörliga formationer av 8 cm. äldre kanoner, 15 cm. haubitser m. fl. pjäser.

Regementets *fast anställda personal* — musikpersonalen icke medräknad — utgöres av:

Officerare:

- 1 överste och chef,
- 1 överstelöjtnant,
- 3 majorer,
- 16 kaptener,
- 17 löjtnanter och
- 8 underlöjtnanter och fänrikar.

Underofficerare:

- 16 styckjunkare och
- 32 sergeanter.

Manskap:a) *Underbefäl och meniga:*

- 14 furirer av 1. klassen,
- 26 furirer av 2. klassen,

- 32 konstaplar,
- 136 volontärer.

b) *Beställningsmän:*

- 1 sjukvårdsfurir av 2. klassen,
- 2 sjukvårdskonstaplar,
- 3 sjukvårdsartillerister,
- 1 hantverksfurir av 2. klassen,
- 2 hantverkskonstaplar,
- 3 hantverksartillerister,
- 1 hovslagarfurir av 2. klassen,
- 1 hovslagarkonstapel och
- 1 hovslagarartillerist.

*Karlsborgs
artillerikår.*

Karlsborgs artillerikår *organiseras* enligt 1914 års härordning å kårstab samt fyra fästningsartillerikompanier. Sedan det emellertid under krigsåren befunnits nödigt att utöka det tunga fältartilleriet, har i samband med en ombeväpning en omorganisation av kåren skett, och består densamma för närvarande av kårstab samt två batterier om fyra 10 cm. kanoner och två batterier om två 21 cm. haubitser. Dessutom finnas vissa fortpjäser.

Kårens *fast anställda personal* — musikpersonalen icke medräknad — utgöres av:

Officerare:	16 konstaplar, 68 volontärer.
1 överstelöjtnant och chef, 7 kaptenar, 8 löjtnanter, 7 underlöjtnanter och fänrikar.	b) <i>Beställningsmän:</i> 1 sjukvårdsfurir av 2. klassen, 1 sjukvårdskonstapel, 1 sjukvårdsartillerist, 1 hovslagarkonstapel, 1 hovslagarartillerist, 1 hantverksfurir av 2. klassen, 1 hantverkskonstapel, 1 hantverksartillerist.
Underofficerare:	
7 styckjunkare, 14 sergeanter.	
Manskap:	
a) <i>Underbefäl och meniga:</i> 6 furirer av 1. klass, 14 furirer av 2. klass,	

Allmän organisation.

Av vad jag i det föregående anfört framgå de grunder, enligt vilka artilleriet avses att organiseras. Sålunda skulle artilleriet utgöras av fältartilleri och fästningsartilleri. Till det förstnämnda räknas de sex fördelningsartilleriregementena jämte de för försvaret av Gotland och Norrbotten särskilt avsedda artillerikärerna samt Arméartilleriregementet och Luftvärnsartilleriregementet. Till fästningsartilleriet hänföres endast Bodens artilleriregemente.

Departementschefen.

Fältartilleriet.

Vad först fördelningsartilleriregementena angår, böra samtliga dessa hava samma styrka, sammansättning och beväpning. Såsom i annat sammanhang (sid. 29) nämnts, bör beväpningen, som för närvarande utgöres av 7,5 cm. kanoner och 10,5 cm. haubitser, kompletteras med 15 cm. haubitsmateriel, vilket emellertid icke utövar något omedelbart inflytande på fredsorganisationen.

Fördelningsartilleriregementena.

På grund av den årligen inskrivna värnpliktiga linjekontingentens storlek är det nödvändigt att under tiden för den första tjänstgöringen organisera fördelningsartilleriregementena på 7 batterier. Även under vinterhalvåret, då endast en del av årsklassen är inkallad, torde detta antal batterier i allmänhet böra bibehållas. Denna organisationens omfattning är önskvärd även med hänsyn till mobiliseringsförhållandena. Fördelningen av batterierna på olika pjästyper synes icke böra fastslås i härordningen, utan bestämmas av Kungl. Maj:t med hänsyn till mobiliseringsförhållandena.

Vid Norrlands artilleriregemente förutsätts de under tillverkning varande bergshaubitserna komma att ingå i de ovan beräknade sju batterierna.

Under *repetitionsövningarna* vore det givetvis ett önskemål att organisera flera batterier än under den första tjänstgöringen. Emellertid synes det icke vara lämpligt att öka antalet batterier på bekostnad av batteriernas organisation. Batteriets taktiska och eldtekniska enhet utgöres av de fyra pjäserna. En minskning av dessas antal skulle avsevärt förrycka utbild-

ningen. Med hänsyn härtill synas de anspända batterierna under repetitionsövningarna böra organiseras på fyra pjäser. Under sådana förhållanden måste antalet dylika batterier under repetitionsövningarna begränsas till sju. Övriga batterier enligt krigsindelningen erhålla endast en kader, bestående av beriden batteristab samt servismanskap. Regementets organisation förutsättes sålunda bliva en division om tre anspända batterier, två divisioner om två anspända batterier och en batterikader samt en division om tre batterikadrar. En sådan organisation tillgodoser artilleriets viktigaste utbildningsgren, skjutning med pjäser, och gör det möjligt att ordna taktiska övningar i regementsförband med fulltaliga staber.

Enligt vad i det föregående (sid. 47) omförmäلتs, beräknas årskontingenten inskrivna, *artilleriet i linjetjänst tilldelade värnpliktiga* — 200 studenter och likställda icke inräknade — till sammanlagt 3,600 man. Denna styrka beräknas bliva fördelad på de olika truppförbanden sålunda:

Svea artilleriregemente	400
Fem regementen = Svea artilleriregemente	2,000
Gotlands artillerikår	¹⁾ 110
Norrbottens artillerikår	135
Arméartilleriregementet	340
Luftvärnsartilleriregementet	315
Bodens artilleriregemente	300
	Summa 3,600

Uti den för varje fördelningsartilleriregemente beräknade årskontingenten, 400 man, ingå, som i det föregående (sid. 60) anförts, 25 % underbefäl eller fackmän, vilka inrycka till första tjänstgöring under hösten första året, under det att återstoden först på våren andra året påbörjar nämnda tjänstgöring. Detta manskap fördelas på de sju batterierna samt på regementsvis anordnade signal- och andra skolor.

Vad utbildningen av *studenter och likställda* ävensom *officers- och reserv-officersaspiranter* beträffar, synes försvarsrevisionens förslag (Del 1, sid. 411) böra följas.

Beträffande det *fast anställda manskapets* utbildning hänvisas till vad i det föregående (sid. 156) anförts.

Befälspersonalen för den regementsvis anordnade utbildningen av värnpliktiga och fast anställt manskap beräknas efter samma grunder, som av försvarsrevisionen tillämpats.

Detsamma gäller behovet av *regementsofficerare, förvaltningspersonal m. fl.*, dock att — i enlighet med vad i det föregående (sid. 153—4) omförmäلتs — dels de av revisionen föreslagna förvaltningsofficerarna böra ersättas med *regementskassörer* (pensionerade sekundofficerare), dels ock de hittillsvarande *förrådsförvaltarna* i staterna upptagas såsom sekundlöjtnanter. Ett

¹⁾ Därav 60 från Gotlands i. o. och 50 från fastlandet.

från militärt håll framställt önskemål att tilldela fördelningsartilleriregementena en förrådsvaktmästare har jag icke ansett mig böra här tillmötesgå, enär denna fråga synes böra upptagas till behandling i samband med den i annat sammanhang (sid. 56) föreslagna utredningen rörande förvaltningens organisation.

Det sålunda för ett fördelningsartilleriregemente beräknade befälsbehovet framgår av nedanstående tabell. Å denna angivas även de *tillägg för utom regemente beordrad personal*, vilka — enligt vad i det föregående (sid. 153) framhållits — måste göras.

	Officerare.					Sekund-officerare.			Underbefäl.		Pensionerade sekundofficerare.
	Överstar.	Överste-löjtnanter.	Majorer.	Kaptenar.	Löjtnanter och fanrskar.	Sekund-löjtnanter.	Styckjunkare.	Sergeanter.	Furirer.	Konstaplar.	
Personal, tjänstgörande vid batteri (skola) inom regementet	—	—	—	7	16	—	7	13	34	39	—
Regementsofficerare m. fl. Utom regementet beordrad personal	1	1	3	2	1	¹⁾ 1	2	²⁾ 3	³⁾ 2	2	³⁾ 4
Föreslagen stat Summa	1	1	3	12	26	1	9	18	42	41	4
Av revisionen föreslagen stat	1	1	3	11	27	—	8	17	38	37	⁴⁾ 4
Nuvarande stat.....	1	2	3	18	30	—	15	30	55	44	—

¹⁾ Förrådsförvaltare.

²⁾ Vid Wendes artilleriregemente tillkomma 1 sergeant och 2 furirer.

³⁾ 1 regementskassör, 1 vapenförvaltare, 1 expeditiionsassistent och 1 furageförvaltare.

⁴⁾ Därav 1 förvaltningsofficer.

Av det beräknade antalet *furirer* — enligt normalorganisationen 42 och vid Wendes artilleriregemente 44 — böra 15 upptagas i staterna såsom furirer av 1. klassen och 27, vid Wendes artilleriregemente 29, såsom furirer av 2. klassen.

Vad antalet meniga *volontärer* beträffar, synes detta, oaktat den föreslagna ökningen av antalet batterier från 6 till 7, kunna begränsas till 110 mot av försvarsrevisionen föreslagna 105.

Antalet *beställningsmän* har beräknats efter samma grunder som enligt revisionens förslag, dock med tillägg vid Svea artilleriregemente av en hovslagarfurir av 2. klassen för bestridande av tjänsten vid generalstabens stall.¹⁾

¹⁾ Denna beställning är i försvarsrevisionens förslag upptagen å staten för Livregimentet till häst.

Gotlands
artillerikår.

I likhet med vad försvarsrevisionen föreslagit (Del 1, sid. 417), förut-sättes Gotlands artillerikår komma att under tiden för första tjänstgöringen organiseras på två batterier. Under repetitionsövningarna böra, i överens-stämmelse med vad ovan (sid. 178) sagts om fördelningsartilleriregementena, dessa båda batterier organiseras på fyra pjäser, varjämte kadrar till ytter-ligare två batterier böra uppsättas.

Såsom av tabellen sid. 178 framgår, beräknas den inskrivna årskontin-genten *värnpliktiga i linjetjänst* till 110 man, nämligen 60 från Gotlands inskrivningsområde och 50 från fastlandet.

Med avseende på sättet för utbildningens organiserande gäller i till-lämpliga delar vad därom anförts i fråga om fördelningsartilleriregementena.

I överensstämmelse härmed bör ävenledes *befälspersonalen för den vid kåren anordnade utbildningen av värnpliktiga och fast anställt manskap* be-räknas.

Beträffande antalet *regementsofficerare och förvaltningspersonal m. fl.* synes försvarsrevisionens förslag (Del 1, sid. 418) böra följas, dock att *för-rådsförvaltaren* bör i kårens stat upptagas såsom sekundlöjtnant.

Det sålunda beräknade befälsbehovet framgår av nedanstående tabell. Å denna angivas även de *tillägg för utom regemente beordrad personal*, vilka — enligt vad i det föregående (sid. 153) framhållits — måste göras.

	Officerare.					Sekund-officerare.			Under-befäl.		Pensionerade sekundofficerare.
	Överstar.	Överste-löjtnanter.	Majorer.	Kaptenen.	Löjtnanter och fänrikar.	Sekund-löjtnanter.	Sjyckjunkare.	Sergentier.	Furirer.	Konstaplar.	
Personal, tjänstgörande vid batteri (skola) inom kåren	—	—	—	2	5	—	2	4	11	13	—
Regementsofficerare m. fl.	—	1	—	2	2	¹⁾ 1	1	3	2	1	²⁾ 2
Utom kåren beordrad personal	—	—	—	2	4	—	—	—	2	—	—
Föreslagen stat ... Summa	—	1	—	6	11	1	3	7	15	14	2
<i>Av revisionen föreslagen stat</i>	—	1	—	6	13	—	4	7	15	14	2
<i>Nuvarande stat</i>	—	1	—	6	14	—	4	9	22	22	—

¹⁾ Förrådsförvaltare.

²⁾ 1 vapenförvaltare, 1 expeditionsassistent.

Av de 15 *furirerna* torde i enlighet med försvarsrevisionens förslag å staten 5 böra uppföras såsom furirer av 1. klassen och 10 såsom furirer av 2. klassen.

Antalet meniga *volontärer* upptages liksom i försvarsrevisionens förslag till 71.

Ävenledes beräknas antalet *beställningsmän* enligt revisionens förslag.

Med avseende å såväl den allmänna organisationen av Norrbottens artillerikår som utbildningens organiserande vid denna kår gäller vad som sagts om Gotlands artillerikår. Dock beräknas på grund av det mindre antalet meniga volontärer den inskrivna årskontingenten *värnpliktiga i linjetjänst* till 135 man.

Norrbottens
artillerikår.

Beträffande *befälsstaten* för kåren synes försvarsrevisionens förslag (Del 1, sid. 425) böra i huvudsak följas, dock att antalet löjtnanter och fänrikar, tjänstgörande vid batteri (skola) inom kåren, bör ökas från 4 till 5 samt att *förrådsförvaltaren* bör i kårens stat upptagas såsom sekundlöjtnant. Den sålunda beräknade staten framgår av nedanstående tabell.

	Officerare.					Sekund-officerare.			Under-befäl.		Pensionerade sekundofficerare.
	Överstar.	Överste-löjtnanter.	Majorer.	Kaptenen.	Löjtnanter och fänrikar.	Sekund-löjtnanter.	Styckjunkare.	Sergeanter.	Furirer.	Konstaplar.	
Personal, tjänstgörande vid batteri (skola) inom kåren	—	—	—	2	5	—	2	4	10	10	—
Regementsofficerare m. fl.	—	—	1	1	—	¹⁾ 1	—	1	2	—	²⁾ 2
Utom kåren beordrad personal	—	—	—	1	3	—	—	1	2	—	—
Föreslagen stat ... Summa	—	—	1	4	8	1	2	6	14	10	2
<i>Av revisionen föreslagen stat</i>	—	—	1	4	7	—	2	6	14	10	2

¹⁾ Förrådsförvaltare.

²⁾ 1 expeditiönsassistent, tillika vapenförvaltare; 1 kasernförvaltare, tillika väbel m. m.

Av de 14 *furirerna* torde i enlighet med försvarsrevisionens förslag å staten 5 böra uppföras såsom furirer av 1. klassen och 9 såsom furirer av 2. klassen.

Antalet meniga *volontärer* upptages liksom i revisionens förslag till 20. Ävenledes beräknas antalet *beställningsmän* på samma sätt som i revisionens förslag.

Såsom i det föregående (sid. 103) anförts, har jag ansett mig böra förorda, att allt för markstrid avsett tungt artilleri — utom de till fördelningsartilleriregementena överförda 15 cm. haubitsbatterierna — sammanföres till Arméartilleriregementet. Detta kommer sålunda att bestå av en division om tre 15 cm. haubitsbatterier samt två från nuvarande Karlsborgs artillerikår överförda divisioner, nämligen en om två 10 cm. kanonbatterier och en om två 21 cm. haubitsbatterier. Det från ingenjörtrupperna överförda ballongkompaniet, här benämnt ballongbatteri, ställes direkt under regementschefen. Den sålunda erhållna sammansättningen av Arméartilleriregementet betecknar dess organisation under tiden för den första tjänstgöringen. Denna organisation bör bibehållas oförändrad under repetitionsövningarna.

Arméartilleri-
regementet.

Arméartilleriregementet förutsättes, såsom i det följande (sid. 343) nämnts, i sin helhet vara motoriserat.

Såsom framgår av tabellen sid. 178, beräknas den inskrivna årskontingenten *värnpliktiga i linjetjänst* till 340 man. Beträffande utbildningens ordnande för detta manskap ävensom för *studenter och likställda, för officers- och reservofficersaspiranter* samt för *fast anställt manskap* gäller i huvudsak vad därom anförts rörande fördelningsartilleriet.

I överensstämmelse härmed bör även *befälspersonalen för den vid regementet anordnade utbildningen av värnpliktiga och fast anställt manskap* beräknas.

Vad antalet *regementsofficerare, förvaltningspersonal m. fl.* beträffar, bör detta beräknas efter samma grunder som vid fördelningsartilleriregementena. Dock synes antalet majorer i enlighet med revisionens förslag böra minskas från 3 till 2, varjämte tre arvoden åt pensionerade sekundofficerare beräknas. Någon särskild uppördsman torde icke behövas för motorfordonens driv- och smörjmedel, utan kunna dessa tagas på uppörd av vapenförvaltaren.

Det sålunda beräknade befälsbehovet framgår av nedanstående tabell. Å denna angivas även de *tillägg för utom regemente beordrad personal*, vilka — enligt vad i det föregående (sid. 153) framhållits — måste göras.

	Officerare.					Sekundofficerare.			Underbefäl.		Pensionerade sekundofficerare.
	Överstar.	Överste-löjtnanter.	Majorer.	Kaptener.	Löjtnanter och fanrkar.	Sekund-löjtnanter.	Styckjunkare.	Serganter.	Furirer.	Konstaplar.	
Personal, tjänstgörande vid batteri (skola) inom regementet	—	—	—	8	19	—	8	15	33	33	—
Regementsofficerare m. fl. Utom regementet beordrad personal	1	1	2	2	1	¹⁾ 1	2	2	2	2	²⁾ 3
Föreslagen stat Summa	1	1	2	12	26	1	10	19	41	35	3

Anm. På grund av att den här föreslagna organisationen icke överensstämmer vare sig med försvarsrevisionens förslag eller med 1914 års härordning, kan jämförelse med dessas stater icke göras.

¹⁾ Förrådsförvaltare.

²⁾ 1 regementskassör, 1 vapenförvaltare och 1 expeditiönsassistent.

Av de 41 *furirerna* torde å staten 14 böra uppföras såsom furirer av 1. klassen och 27 såsom furirer av 2. klassen.

Antalet meniga *volontärer* bör upptagas till 113.

Vad slutligen *beställningsmännen* angår, torde i förhållande till ett fördelningsartilleriregemente en minskning av sjukvårdsmanskapet med en

menig kunna vidtagas på grund av Arméartilleriregementets mindre årskontingent värnpliktigt linjemanskap. Hovslagarmanskap behöver givetvis icke finnas. Hantverksmanskapet bör ökas med erforderligt antal motorhantverkare.

Antalet beställningsmän framgår av tabellen sid. 187.

Såsom i det föregående nämnts, har jag ansett luftvärnsartilleriet böra sammanföras till ett självständigt truppförband, nuvarande Karlsborgs artillerikår, vilket namn samtidigt bör förändras till Luftvärnsartilleriregementet.

Luftvärns-
artilleri-
regementet.

Luftvärnsartilleriregementet torde i fredstid tillsvidare lämpligen böra organiseras på fyra luftvärnskanonbatterier och ett strålkastarbatteri, det sistnämnda motsvarande ingenjörtruppernas hittillsvarande fältbelysningsformationer. Fredsorganisationen synes emellertid icke böra närmare angivas, förrän erfarenhet vunnits beträffande luftvärnsmaterielens beskaffenhet och utbildningens bedrivande.

Den ovan förordade organisationen synes böra bibehållas även under repetitionsövningarna. Den för det fasta luftförsvaret avsedda personalen bör dock, sedan skarpskjutningar med pjäser avslutats, erhålla sin utbildning på respektive orter under lämplig tid, förslagsvis de två sista veckorna av repetitionsövningarna.

Såsom av tabell sid. 178 framgår, föreslås den inskrivna årskontingenten *värnpliktigt linjemanskap* till 315 man.

Då tjänsten vid luftvärnsartilleriet är av annan art än vid det övriga artilleriet, skulle befälspersonalen vid Luftvärnsartilleriregementet, om den anställdes efter samma grunder som personalen vid övriga artilleritruppförband, icke kunna ifrågakomma till befordran vid dessa. Det är emellertid önskvärt att göra även de andra artilleritruppförbandens befäl förtroget med luftvärnsartilleritjänsten. Tjänsten vid luftvärnsartilleriet är även av så speciell natur, att det sannolikt skulle bliva omöjligt att på ett tillfredsställande sätt ordna regementets rekrytering, om detta organiserades såsom en fast kår i vanlig mening. Med hänsyn härtill synes i fråga om Luftvärnsartilleriregementets kompani- och sekundofficerare motsvarande anordning böra vidtagas, som den jag i det föregående (sid. 132) föreslagit beträffande vissa för kompaniofficerare avsedda befattningar vid militärläroverken.

Med utgångspunkt från vad sålunda anförts, torde *befälspersonalen för den vid regementet anordnade utbildningen* böra beräknas, på sätt som framgår av nedanstående tabell. Härvid är att märka, att antalet löjtnanter och fänrikar samt sergeanter är beräknat med hänsyn såväl till utbildningen av manskapet vid Luftvärnsartilleriregementet som ock till nödvändigheten av att i luftvärnstjänst utbilda viss befälspersonal för ortsförsvaret m. m.

Vad härefter angår behovet av *regementsofficerare, förvaltningspersonal m. fl.*, bör detta, på sätt framgår av nedanstående tabell, beräknas efter samma grunder som vid Arméartilleriregementet. Dock synes antalet regementsofficerare böra begränsas till — utom regementschefen — en major.

Med hänsyn till de särskilda förhållandena vid Luftvärnsartilleriregementet torde behovet av *utom regementet beordrad personal* kunna inskränkas till furirer.

	Officerare.					Sekund-officerare.			Underbefäl.		Pensionerade sekundofficerare.
	Överstar.	Överstelöjtnanter.	Majorer.	Kaptener.	Löjtnanter och fänrikar.	Sekundlöjtnanter.	Styckjunkare.	Serganter.	Furirer.	Konstaplar.	
Personal, tjänstgörande vid batteri (skola) inom regementet	—	—	—	5	20	—	5	13	18	22	—
Regementsofficerare m. fl. Utom regementet beordrad personal	1	—	1	2	1	1 ¹⁾	2	2	2	2	3
Föreslagen stat... Summa	1	—	1	7	21	1	7	15	23	24	3

Anm. På grund av att den här föreslagna organisationen icke överensstämmer vare sig med försvarsrevisionens förslag eller med 1914 års härordning, kan jämförelse med dessas stater icke göras.

¹⁾ Förrådsförvaltare.

²⁾ 1 regementskassör, 1 vapenförvaltare, 1 expeditiönsassistent.

Av de 23 *furirerna* torde å staten 8 böra uppföras såsom furirer av 1. klassen och 15 såsom furirer av 2. klassen.

Antalet meniga *volontärer* upptages till 74.

Vad slutligen angår *beställningsmännen*, synes dessas antal kunna inskränkas i motsvarande mån som vid det ävenledes motoriserade Arméartilleriregementet. Liksom vid nämnda regemente bör hantverksmanskapat ökas med erforderligt antal motorhantverkare. Beställningsmännens antal framgår av tabellen sid. 187.

Fästningsartilleriet.

Såsom förut (sid. 177) nämnts, kommer fästningsartilleriet att bestå av endast Bodens artilleriregemente.

I likhet med vad försvarsrevisionen föreslagit (Del 1, sid. 427), är nämnda artilleriregemente avsett att under tiden för den *första tjänstgöringen* organiseras på tre bataljoner om vardera två fästningsartillerikompanier. Två bataljoner avses för den fasta och en för den rörliga bestyckningen. Såsom i annat sammanhang (sid. 343) anföres, förutsättes, att fästningens rörliga bestyckning motoriseras.

Den sålunda föreslagna organisationen förutsättes komma att bibehållas även under *repetitionsövningarna*, därvid dock jämväl fortens och vissa permanenta batterier erhålla bemanning, något som ock tidvis kan finnas lämpligt under första tjänstgöringen.

Som av tabellen å sid. 178 framgår, beräknas den inskrivna årskontingenten av *värnpliktigt linjemanskap* till 300 man. Med hänsyn till nöd-

vändigheten av att ständigt hava viss artilleribesättning i fästningen böra, såsom i annat sammanhang (sid. 61) anförts, icke endast underbefäl eller fackmän utan även hälften av den återstående årskontingenten inrycka till första tjänstgöring på hösten under första värnpliktsåret, medan den återstående hälften inrycker på våren under andra året, allt på tider, som närmare framgå av diagram å sid. 77—8. Utbildningen av dessa värnpliktiga torde i övrigt böra ordnas efter samma grunder som vid fördelningsartilleriet.

Med avseende på utbildningen av *studenter och likställda* samt av *officers- och reservofficersaspiranter* synes försvarsrevisionens förslag (Del 1, sid. 428) böra följas.

Beträffande utbildningen av det *fast anställda manskapet* hänvisas till vad i det föregående (sid. 156) anförts.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts, bör *befälspersonalen för den vid regementet anordnade utbildningen av värnpliktiga och fast anställt manskap* beräknas.

Vad antalet *regementsofficerare och förvaltningspersonal m. fl.* beträffar, torde detta böra beräknas efter samma grunder som vid fördelningsartilleriregementena, dock med iakttagande av

att ytterligare 1 löjtnant, avsedd att tjänstgöra såsom adjutant hos kommandanten i fästningen, bör tillkomma, samt

att arvode åt en pensionerad sekundofficer såsom furageförvaltare bortfaller på grund av regementets motorisering.

Det sålunda beräknade befälsbehovet framgår av nedanstående tabell. Å denna angivas även de *tillägg för utom regementet beordrad personal*, vilka — enligt vad i det föregående (sid. 153) framhållits — måste göras.

	Officerare.					Sekund-officerare.			Underbefäl.		Pensionerade sekundofficerare.
	Överstar.	Överste-löjtnanter.	Majorer.	Kaptener.	Löjtnanter och fänrikar.	Sekund-löjtnanter.	Styckjunkare.	Sergeanter.	Furirer.	Konstaplar.	
Personal, tjänstgörande vid kompani (skola) inom regementet	—	—	—	6	15	—	6	12	31	28	—
Regementsofficerare m. fl. Utom regementet beordrad personal	1	1	3	2	2	¹⁾ 1	2	3	2	2	²⁾ 3
Föreslagen stat ... Summa	1	1	3	10	28	1	8	17	37	30	3
<i>Av revisionen föreslagen stat</i>	1	1	3	10	31	—	8	18	38	31	3
<i>Nuvarande stat</i>	1	1	3	16	25	—	16	32	40	32	—

¹⁾ Förrädsförvaltare.

²⁾ 1 regementskassör, 1 vapenförvaltare, 1 expeditiönsassistent.

Av de 37 *furirerna* torde i staten 13 böra upptagas såsom *furirer* av 1. klassen och 24 såsom *furirer* av 2. klassen.

I enlighet med försvarsrevisionens förslag föreslås antalet *meniga volon-tärer* till 105.

Vad slutligen *beställningsmännen* angår, torde även deras antal böra be-räknas enligt revisionens förslag, varvid dock hovslagarmanskapet på grund

Artille-

	Officerare.					Sekundofficerare.		
	Överstar.	Överstelöjtnanter.	Majorer.	Kaptenor.	Löjtnanter och fänrikar.	Sekundlöjtnanter.	Styckjunkare.	Sergeanter.
Svea artilleriregemente	1	1	3	12	26	1	9	18
Fyra regementen = Svea artilleri- regemente	4	4	12	48	104	4	36	72
Wendes artilleriregemente.....	1	1	3	12	26	1	9	19
Gotlands artillerikår	—	1	—	6	11	1	3	7
Norrbottnens artillerikår.....	—	—	1	4	8	1	2	6
Arméartilleriregementet.....	1	1	2	12	26	1	10	19
Luftvärnsartilleriregementet.....	1	—	1	7	21	1	7	15
Bodens artilleriregemente	1	1	3	10	28	1	8	17
Summa personal²⁾	9	9	25	111	250	11	84	173

¹⁾ Därav 1 för bestridande av tjänsten vid generalstabens stall, vilken beställning icke finnes

²⁾ Av denna personal äro följande beställningar överförda från fortifikationsens (ingenjör-

1 kapten, 2 löjtnanter och fänrikar, 1 fanjunkare (styckjunkare), 2 sergenter, 3 furirer,
1 » » 2 » » » » » 1 » » » » » 3 » » » » » 1 furir,

Summa 2 kaptener, 4 löjtnanter och fänrikar, 2 fanjunkare (styckjunkare), 5 sergenter, 4 furirer.

6. Ingenjörtrupperna och fortifikationen.

*Nuvarande
organisation.*

Till ingenjörvapnet, sådant detsamma blivit genom 1914 års härordning sammansatt, räknas dels fortifikationen, omfattande officerare och under-officerare samt erforderlig civilmilitär och civil personal under chefskap av en officer av generalitetet, och dels ingenjörtrupperna, omfattande personalen av manskapsgrad, likaledes stående under fortifikationsgeneralens chefskap.

Fortifikationen.

Med bortseende från läkar-, veterinär-, ecklesiastik- och musikpersonalen, ingår i fortifikationen följande å en gemensam stat uppförda personal, nämligen:

av regementets motorisering bör överföras till hantverksmanskap såsom motorhantverkare.

Sammanfattning.

I enlighet med vad sålunda anförts rörande artilleriets organisation, hava nedanstående förslag till personalstater för de olika artilleritruppförbanden upprättats.

riet.

M a n s k a p (utom musikmanskap).													Arvoden åt pensio- nerade.		
Underbefäl.		Konstaplar.	Volontärer.	Beställningsmän.									Officerare.	Sekundofficerare.	
				Sjukvårdsmanskap.			Hovslagemanskap.			Hantverksmanskap.					
Furirer.		Konstaplar.	Furirer 2. kl.	Konstaplar.	Meniga.	Furirer 2. kl.			Konstaplar.	Meniga.	Furirer 2. kl.	Konstaplar.	Meniga.		
1. klass.	2. klass.														
15	27	41	110	1	2	3	1) 2	3	4	1	2	2	—	4	
60	108	164	440	4	8	12	4	12	16	4	8	8	—	16	
15	29	41	110	1	2	3	1	3	4	1	2	2	—	4	
5	10	14	71	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	2	
5	9	10	20	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	2	
14	27	35	113	1	2	2	—	—	—	2	4	3	—	3	
8	15	24	74	1	1	1	—	—	—	2	3	2	—	3	
13	24	30	105	1	2	3	—	—	—	2	3	3	—	3	
135	249	359	1,043	10	19	26	8	20	26	13	23	21	—	37	

vid övriga fördelningsartilleriregementen.
truppernas) stat, nämligen

5 korpraler (konstaplar) och 17 meniga volontärer för ballongformationerna samt
4 » » » 15 » » » belyningsformationerna

9 korpraler (konstaplar) och 32 meniga volontärer för ballong- och belyningsformationerna.

Officerare:

3 överstar,
4 överstelöjtnanter,
10 majorer,
58 kaptener,
66 löjtnanter och
32 underlöjtnanter och fänrikar.

Civilmilitär personal:

11 fortifikationskassörer,
5 departementsskrivare,
5 gevärshantverkare,
6 tygverkmästare,
27 tyghantverkare och
5 förrådsvaktmästare.

Underofficerare:

49 fanjunkare och
98 sergeanter.

Civil personal:

1 expeditionsvakt.

Ifrågavarande personal placeras till tjänstgöring dels vid ingenjörtrupperna och dels vid fortifikationens huvudstation samt vissa staber.

Ingenjörtrupperna.

Enligt 1914 års härordning skola ingenjörtrupperna *organiseras* å fem särskilda kårer, nämligen Svea och Göta ingenjörkårer, Fälttelegrafkåren samt Bodens och Norrlands ingenjörkårer.

Vardera av *Svea* och *Göta ingenjörkårer* skall enligt härordningen organiseras å kårstab samt fyra fältingenjörkompanier, ett fästningsingenjörkompani (avsett för Vaxholms respektive Karlskrona kustfästning), ett park-(brokolonn-)kompani och ett tyg-(belysnings- och minör-)kompani.

Enligt härordningen skola ifrågavarande två kårer hava följande manskapspersonal, nämligen:

Svea ingenjörkår:

6 furirer av 1. klassen,
11 furirer av 2. klassen,
18 korpraler,
18 vicekorpraler,
95 volontärer,
1 hantverksfurir av 1. klassen,
2 hantverksfurirer av 2. klassen,
6 hantverkskorpraler,
7 hantverksvicekorpraler,
1 gevärshantverkarkorpral,
2 gevärshantverkarvicekorpraler,
1 gevärshantverkarsoldat,
1 sjukvårdsfurir av 2. klassen,
2 sjukvårdskorpraler,
2 sjukvårdsvicekorpraler,
2 sjukvårdssoldater,
1 hovslagarvicekorpral och
1 hovslagarsoldat.

Göta ingenjörkår:

6 furirer av 1. klassen,
10 furirer av 2. klassen,
17 korpraler,
17 vicekorpraler,
85 volontärer,
1 hantverksfurir av 1. klassen,
2 hantverksfurirer av 2. klassen,
6 hantverkskorpraler,
7 hantverksvicekorpraler,
1 gevärshantverkarkorpral,
1 gevärshantverkarvicekorpral,
2 gevärshantverkarsoldater,
1 sjukvårdsfurir av 2. klassen,
2 sjukvårdskorpraler,
2 sjukvårdsvicekorpraler,
2 sjukvårdssoldater,
1 hovslagarvicekorpral och
1 hovslagarsoldat.

På grund av lokala förhållanden ävensom talrika vakanser hava vid vardera av Svea och Göta ingenjörkårer hittills uppsatts endast tre fältingenjörkompanier.

På grund därav att kasernetablisement för Norrlands ingenjörkår ännu icke uppförts, har denna kår icke kunnat organiseras, utan är det för kåren avsedda manskapet tillsvidare uppdelat på Svea och Göta ingenjörkårer. I och för handhavande av kårens till Östersund redan förflyttade materiel — de större förrådsbyggnaderna hava nämligen kommit till utförande — har dock en mindre kontingent sedan år 1920 varit förlagd till Jämtlands fältjägerregementes kasernetablisement i Östersund.

Fälttelegrafkåren, vilken är avsedd för armén i dess helhet, är organiserad å kårstab samt två fälttelegrafkompanier, ett radiokompani, ett ballongkompani, ett flygkompani, ett parkkompani och ett tygkompani. Därjämte tillkommer ett detachement i Boden.

Kårens fast anställda manskapspersonal utgöres av:

10 furirer av 1. klassen,	1 gevärshantverkarvicekorpral,
18 furirer av 2. klassen,	1 gevärshantverkarsoldat,
24 korpraler,	1 sjukvårdsfurir av 2. klassen,
25 vicekorpraler,	1 sjukvårdskorpral,
125 volontärer,	2 sjukvårdsvicekorpraler,
2 hantverksfurirer av 1. klassen,	1 sjukvårdssoldat,
2 hantverksfurirer av 2. klassen,	1 hovslagarkorpral,
11 hantverkskorpraler,	1 hovslagarvicekorpral och
16 hantverksvicekorpraler,	1 hovslagarsoldat.
1 gevärshantverkarkorpral,	

Bodens ingenjörkår, vilken är avsedd för Bodens fästning, skall enligt härordningen organiseras å kårstab samt fyra fästningsingenjörkompanier och ett tyg-(minör-, belynings- och park-)kompani.

Kårens fast anställda manskapspersonal utgöres av:

3 furirer av 1. klassen,	6 hantverksvicekorpraler,
6 furirer av 2. klassen,	1 gevärshantverkarkorpral,
10 korpraler,	1 gevärshantverkarsoldat,
9 vicekorpraler,	1 sjukvårdskorpral,
60 volontärer,	1 sjukvårdsvicekorpral,
1 hantverksfurir av 1. klassen,	1 sjukvårdssoldat och
2 hantverksfurirer av 2. klassen,	1 hovslagarvicekorpral.
5 hantverkskorpraler,	

Organisationen är ännu icke helt genomförd. Av samma skäl, som anförts i fråga om Svea och Göta ingenjörkårer, hava sålunda hittills endast två fästningsingenjörkompanier kunnat organiseras.

Norrlands ingenjörkår skall enligt härordningen organiseras på kompanier på enahanda sätt som Svea och Göta ingenjörkårer, dock att något fästningsingenjörkompani icke uppsattes.

Kårens fast anställda manskapspersonal är bestämd sålunda:

5 furirer av 1. klassen,	1 gevärshantverkarvicekorpral,
10 furirer av 2. klassen,	1 gevärshantverkarsoldat,
16 korpraler,	1 sjukvårdsfurir av 2. klassen,
16 vicekorpraler,	1 sjukvårdskorpral,
75 volontärer,	2 sjukvårdsvicekorpraler,
1 hantverksfurir av 1. klassen,	1 sjukvårdssoldat,
1 hantverksfurir av 2. klassen,	1 hovslagarkorpral,
4 hantverkskorpraler,	1 hovslagarvicekorpral och
5 hantverksvicekorpraler,	2 hovslagarsoldater.
1 gevärshantverkarkorpral,	

Ingenjörtrupperna.

Som framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen, anser jag, att samtliga enligt 1914 års härordning beslutade kårer böra bibehållas, dock med den skillnad, att Fälttelegrafkåren utvidgas till ett regemente, Fälttelegrafregementet. Däremot torde på grund av de ifrågasatta inskränk-

*Departements-
chefen.*

ningarna i försvarsorganisationen i allmänhet m. fl. skäl vissa ändringar böra vidtagas i de särskilda kårernas organisation.

Vid *Svea ingenjörkår* bör sålunda antalet fältingenjörkompanier minskas från fyra till tre. Därest, såsom jag i det föregående föreslagit, belysningsformationerna överflyttas till artilleriet, erfordras icke heller något belysningskompani vid kåren. I annat sammanhang (sid. 106) har framhållits, att fästningsingenjörkompaniet bör förläggas tillsammans med övriga kompanier i kårens kasernetablissemant å Järvafältet.

Vid *Göta ingenjörkår* bör antalet fältingenjörkompanier, i enlighet med vad försvarsrevisionen föreslagit, minskas från fyra till ett. Fästningsingenjörkompaniet förutsättes (sid. 106) bibehålla sin nuvarande förläggning i Karlskrona.

På grund av signaltjänstens starkt ökade betydelse böra vid *Fälttelegrafregementet* uppsättas ytterligare ett telegraf- och ett radiokompani, varjämte för tillgodoseende av utbildningen regementet bör organiseras på en telegraf- och en radiobataljon. Den senare förutsättes (sid. 106) tillsvidare förlagd till Västmanlands regementes etablissemant i Västerås. Som i det föregående (sid. 103) blivit omförmålt, är ballongkompaniet avsett att överföras till artilleriet och flygkompaniet att uppgå i ett särskilt flygvapen. I enlighet med vad försvarsrevisionen föreslagit, bör detachementet i Boden överflyttas till Bodens ingenjörkår.

Ehuru det varit önskvärt att tilldela vardera bataljonen ett parkkompani, finner jag mig på grund av de därmed förenade kostnaderna icke kunna tillstyrka en sådan åtgärd. Något parkkompani kan således icke organiseras, utan böra hästar och parkmanskap uppdelas å de olika kompanierna. Tygkompaniet bör av flera skäl lyda direkt under kårchefen samt förläggas till nuvarande Fälttelegrafkårens etablissemant; erforderlig del av detsamma bör dock avses för radiobataljonen.

Vid *Bodens ingenjörkår* torde antalet fästningsingenjörkompanier böra minskas till två samt nyuppsättas ett telegraf- och radiokompani i stället för Fälttelegrafkårens till indragning föreslagna detachement i Boden.

Någon utbildning i belysningstjänst skulle, i överensstämmelse med vad ovan framhållits, icke heller vid denna kår vidare äga rum.

Vid *Norrlands ingenjörkår* torde antalet fältingenjörkompanier böra minskas till två.

Den hittillsvarande benämningen parkkompani synes vid Svea, Göta och Norrlands ingenjörkårer böra utbytas mot krigsbro- och parkkompani.

I enlighet med vad här ovan anförts, böra de olika ingenjörkårerna organiseras sålunda:

Svea ingenjörkår å kårstab samt tre fältingenjör-, ett krigsbro- och parkkompani, ett tyg-(minör-)kompani och ett fästningsingenjörkompani;

Göta ingenjörkår å kårstab samt ett fältingenjörkompani, ett krigsbro- och parkkompani, ett tyg-(minör-)kompani och ett fästningsingenjörkompani;

Fälttelegrafregementet å regementsstab samt en telegrafbataljon, en radiobataljon och ett tygkompani; telegrafbataljonen om tre fälttelegrafkompanier samt radiobataljonen om två radiokompanier;

Bodens ingenjörkår å kärstab samt två fästningsingenjörkompanier, ett telegraf- och radiokompani samt ett tyg-(minör- och park-)kompani, samt

Norrlands ingenjörkår å kärstab samt två fältingenjörkompanier, ett krigsbro- och parkkompani och ett tyg-(minör-)kompani.

Enligt den föreslagna organisationen komma alltså ingenjörtrupperna att räkna tillhopa 24 kompanier, d. v. s. lika många kompanier, som försvarsrevisionen föreslagit, eller 9 mindre än enligt 1914 års härordning. Härvid är dock att märka, att ballong- och belyningsformationer förutsättas icke bliva av ingenjörtrupperna uppsatta.

Den vid ingenjörtrupperna inskrivna årskontingenten till *linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet* kommer att uppgå till sammanlagt 1,345 man, vilken styrka beräknas bliva fördelad, på sätt nedanstående tabell utvisar.

	Inskrivna värnpliktiga.				
	Fältingenjörtjänst.	Fästningsingenjörtjänst.	Fälttelegraf-tjänst.	Radio-tjänst.	Summa.
Svea ingenjörkår.....	348	30	—	—	378
Göta ingenjörkår.....	182	30	—	—	213
Fälttelegrafregementet.....	—	—	221	104	325
Bodens ingenjörkår.....	14	120	21	10	165
Norrlands ingenjörkår.....	264	—	—	—	264
Summa	809	180	242	114	1,345

Enligt vad i det föregående (sid. 60) anförts, äro av denna styrka 25 % eller omkring 336 man avsedda till underbefäl eller fackmän. Av skäl, som likaledes i det föregående (sid. 60) anförts, förutsättes, att underbefäl eller fackmän inrycka till första tjänstgöring på hösten första året samt övriga här avsedda värnpliktiga på våren andra året.

För ifrågavarande manskap bör utbildningen i allmänhet ordnas kårvis; för underbefäl eller fackmän kan utbildningen lämpligen delvis försiggå gemensamt med utbildningen av det fast anställda manskapet.

Utbildningen av *studenter* och *likställda* samt *officers-* och *reservofficers-aspiranter* ävensom av *det fast anställda manskapet* förutsättes huvudsakligen bliva organiserad efter samma grunder, som av försvarsrevisionen föreslagits, med den skillnad, att det fast anställda manskapets rekrytutbildning synes böra ske i kårvis anordnade skolor.

I enlighet med vad ovan anförts rörande truppförbandens allmänna organisation och utbildningens ordnande, beräknas *befälspersonalen för den*

vid kårerna och Fälttelegrafregementet anordnade utbildningen av värnpliktiga och fast anställt manskap, på sätt nedanstående tabell utvisar.

	Officerare.		Sekundofficerare.		Underbefäl.		
	Kaptener.	Löjtnanter o. fänrikar.	Fanjunkare.	Sergeanter.	Furirer.	Korpraler.	Vicekorpraler.
Svea ingenjörkår...	6	11	6	10	16	12	12
Göta ingenjörkår...	5	8	4	8	12	9	8
Fälttelegrafregementet.....	6	12	6	12	20	18	18
Bodens ingenjörkår	4	7	4	6	9	9	8
Norrlands ingenjörkår.....	4	8	4	7	11	9	8
Summa	25	46	24	43	68	57	54

Behovet av *regementsofficerare, förvaltningspersonal m. fl.* torde böra beräknas enligt de av försvarsrevisionen (Del 1, sid. 439) angivna grunderna. Av truppförbandens nu förutsatta organisation och förläggning betingas dock vissa skiljaktigheter. Därjämte är att märka, att — som i det föregående (sid. 153—4) omförmäلت — dels de av revisionen föreslagna förvaltningsofficerarna böra ersättas med *regementskassörer* (pensionerade sekundofficerare) och dels de hittillsvarande *förrådsförvaltarna* böra uppföras i staterna såsom sekundlöjtnanter. Vid Norrlands ingenjörkår, som är avsedd att förläggas till Jämtlands fältjägarregementets kasernetablissemant, erfordras emellertid icke någon regementskassör (sid. 165).

Såsom uppbördsman för å Laxön förvarad ingenjör- och intendenturmateriel samt såsom tillsyningsman över byggnaderna därstädes synes vidare böra beräknas en pensionerad sekundofficer. Den hittillsvarande tillsyningsmannen å Laxön blir på grund härav överflödig.

Nedanstående tabell innehåller en *sammanfattning* av det ovan beräknade befälsbehovet.

	Officerare.			Sekund-officerare.			Underbefäl.			Pensionerad.	
	Regements-officerare.	Kaptener.	Löjtnanter och fänrikar	Sekund-löjtnanter.	Fanjunkare.	Sergentent.	Furrier.	Korporaler.	Vice-korporaler.	Officerare.	Sekund-officerare.
Svea ingenjörkår.											
1. Kompanier och skolor	—	6	11	—	6	10	16	12	12	—	—
2. Regementsofficerare m. fl.	2	1	1	¹⁾ 1	1	3	1	2	2	—	²⁾ 2
Tillhoppa	2	7	12	1	7	13	17	14	14	—	2
Göta ingenjörkår.											
1. Kompanier och skolor	—	5	8	—	4	8	12	9	8	—	—
2. Regementsofficerare m. fl.	1	1	2	¹⁾ 1	—	4	1	2	2	—	³⁾ 1
Tillhoppa	1	6	10	1	4	12	13	11	10	—	1
Fälttelegrafregementet.											
1. Kompanier och skolor	—	6	12	—	6	12	20	18	18	—	—
2. Regementsofficerare m. fl.	3	1	1	¹⁾ 1	1	4	1	2	2	—	³⁾ 1
Tillhoppa	3	7	13	1	7	16	21	20	20	—	1
Bodens ingenjörkår.											
1. Kompanier och skolor	—	4	7	—	4	6	9	9	8	—	—
2. Regementsofficerare m. fl.	1	1	2	¹⁾ 1	—	4	1	2	2	—	³⁾ 1
Tillhoppa	1	5	9	1	4	10	10	11	10	—	1
Norrlands ingenjörkår.											
1. Kompanier och skolor	—	4	8	—	4	7	11	9	8	—	—
2. Regementsofficerare m. fl.	2	1	1	¹⁾ 1	1	2	—	1	2	—	—
Tillhoppa	2	5	9	1	5	9	11	10	10	—	—
Summa	9	30	53	5	27	60	72	66	64	—	5
Revisionens förslag. Summa	8	32	54	—	27	64	78	72	71	3	—

¹⁾ Förrådsförvaltare.²⁾ 1 regementskassör, 1 tillsyningsman å Laxön.³⁾ 1 regementskassör.

Liksom för närvarande är fallet, böra officerare och sekundofficerare uppföras å en för fortifikationen i dess helhet gemensam stat samt underbefäl å särskilda stater för de olika truppförbanden.

Antalet meniga *volontärer* torde böra beräknas så, att proportionen mellan dessa och underbefälet blir ungefär densamma som i försvarsrevisionens förslag.

Beträffande *beställningsmän* synes behovet av sjukvårds-, hovslagar- och vapenhantverkarmanskap böra beräknas i enlighet med revisionens förslag. I det beräknade behovet av hantverkarmanskap ingår även erforderligt underbefäl för tygkompanierna.

Det för de olika kårerna och Fälttelegrafregementet sålunda beräknade manskapet framgår av nedanstående tabell. I denna anges även, huru

Bihang till riksdagens protokoll 1924. 1 saml. 17 A häft. (Nr 20.) 2125 23 13

det för truppförbanden beräknade antalet *furirer* lämpligen bör uppdelas på löneklasser.

	Underbefäl.			Volontärer.	Sjukvårdsmanskap.				Hovslagarmanskap.				Vapenhantv.-manskap.			Hantverksmanskap.										
	Furirer.	Vicekorpraler.			Furirer av 2. klass.	Korpraler.	Vicekorpraler.	Meniga.	Korpraler.	Vicekorpraler.	Meniga.	Korpraler.	Vicekorpraler.	Meniga.	Furirer.	Korpraler.		Vicekorpraler.	Meniga.							
		1. klass.	2. klass.													1. klass.	2. klass.									
	1. klass.	2. klass.	Korpraler.		Vicekorpraler.	Meniga.	Korpraler.	Vicekorpraler.	Meniga.	Korpraler.	Vicekorpraler.	Meniga.	Korpraler.	Vicekorpraler.	Meniga.	1. klass.	2. klass.	Korpraler.	Vicekorpraler.	Meniga.						
Sveaingenjörkår	6	11	14	14	80	1	1	1	2	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	3	3	8
Götaingenjörkår	4	9	11	10	58	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	3	2	6
Fälttelegrafregementet	7	14	20	20	110	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	6	5	5	12	
Bodensingenjörkår	3	7	11	10	56	—	1	2	1	—	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	2	2	6	
Norrlandsingenjörkår	4	7	10	10	60	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	3	3	8	
summa	24	48	66	64	364	4	5	6	7	1	5	4	5	5	5	5	5	5	5	11	18	15	15	40		

Den vid kårerna och Fälttelegrafregementet erforderliga *civilmilitära personalen* beräknas, i överensstämmelse med vad försvarsrevisionen föreslagit, till 5 fortifikationskassörer, 5 vapenhantverkare, 7 tygverkmästare, 24 tyghantverkare och 5 förrådsvaktmästare.

Som teknisk expert vid radiolaboratorium (montering, undersökning och underhåll av samt försök med radiomateriel) bör vid Fälttelegrafregementet anställas en å fortifikationens gemensamma stat uppförd radioingenjör.

Fortifikationen.

Förutom den för ingenjörtrupperna erforderliga personalen kräves viss personal dels för fortifikationens huvudstation och arméförvaltningens fortifikationsdepartement dels för ingenjörstaberna i fästningarna dels för arméfördelningsstaberna och dels för militärbefälhavarens å Gotland stab.

För behovet av officerare vid fortifikationens huvudstation och arméförvaltningens fortifikationsdepartement har redogörelse lämnats i det föregående (sid. 125).

I övrigt bör det här avsedda personalbehovet beräknas efter av försvarsrevisionen angivna grunder.

Till det i det föregående beräknade behov av officers- och kompaniofficerspersonal bör liksom vid övriga truppslag göras erforderligt *tillägg för utom fortifikationen beordrad personal*. Detta tillägg bör enligt verkställda beräkningar utgöras av 1 kapten, 21 subalternofficerare samt 2 serjeanter.

Sammanfattning.

I enlighet med vad i det föregående anförts rörande behovet av officerare och sekundofficerare samt civilmilitär personal vid ingenjörtrupperna samt fortifikationen i övrigt, skulle alltså å den för fortifikationen gemensamma staten uppföras den personal, som nedanstående tabell närmare angiver.

Fortifikationen.

	Officerare.			Sekundofficerare.			Civilmilitär personal.							Civilpersonal.	Arvoden åtpensionerade.	
	Regementsofficerare.	Kaptener.	Löjtnanter och fänrikar.	Sekundlöjtnanter.	Fanjunkare.	Sergeanter.	Radioingenjörer.	Fortifikationskassörer.	Departementskrivare.	Vapenlantverkare.	Tygerknästar.	Tyghantverkare.	Förrädsvakmästare.	Expeditionsvakter.	Officerare.	Sekundofficerare.
Ingenjörtrupperna	9	30	53	5	27	60	1	5	—	5	7	24	5	—	—	5
Fortifikationens huvudstat	3	8	5	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	2	2
Arméförvaltns fort-dep.	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Ingenjörstaberna i fästningar	3	2	2	—	2	8	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Arméfördelningsstaberna	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Utom fort:n kommenderade	—	1	21	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	16	49	81	5	29	70	1	9	1	5	7	24	5	1	2	12
Föreslagen stat	16	49	81	5	33	66	1	9	1	5	7	24	5	1	2	12

I och för erhållande av en nöjaktig proportion mellan antalet fanjunkare och sergeanter, har, som av tabellen framgår, viss jämkning mellan beställningarna i dessa grader ansetts böra vidtagas.

Av de 16 regementsofficerarna böra i staten 3 upptagas såsom överstar, 4 såsom överstelöjtnanter och 9 såsom majorer.

I enlighet med vad sålunda anförts, har upprättats nedanstående

**Förslag
till
Personalstat**

för officerare och sekundofficerare med vederlikar vid fortifikationen.

Officerare:

3 överstar,
4 överstelöjtnanter,
9 majorer,
49 kaptener,
81 löjtnanter och fänrikar.

Sekundofficerare:

5 sekundlöjtnanter,
33 fanjunkare och
66 sergeanter.

Civilmilitär personal:

1 radioingenjör,
 9 fortifikationskassörer,
 1 departementsskrivare,
 5 vapenhantverkare,
 7 tygverkmästare,
 24 tyghantverkare och
 5 förrådsvaktmästare.

Civil personal:

1 expeditiionsvakt.

Pensionerad personal:

1 bibliotekarie,
 1 expeditionsofficer,
 4 regementskassörer,
 1 uppbördsman m. m. å Laxön samt
 7 expeditiionsassistenter.

Personalstaterna för de särskilda ingenjörkårerna samt Fälttelegrafregementet äro angivna å sid. 194.

7. Trängtrupperna.

*Nuvarande
organisation.*

Enligt 1914 års härordning består trängen av sex särskilda kårer, en för varje arméfördelning, nämligen Svea, Göta och Norrlands trängkårer, Skånska trängkåren samt Västmanlands och Östgöta trängkårer. Varje trängkår är i fred *organiserad* å kårstab samt två trängkompanier och ett sjukvårdskompani.

Den *fast anställda personalen* vid trängen — fränsett läkar-, veterinär-, ecklesiastik- och musikpersonal — skall enligt den ännu icke fullt genomförda organisationen utgöras av:

dels följande å en för vapnet i dess helhet gemensam stat uppförd personal, nämligen:

Officerare:

1 överste och inspektör,
 3 överstelöjtnanter,
 3 majorer,
 26 kaptener,
 36 löjtnanter och
 12 underlöjtnanter och fänrikar.

Underofficerare:

25 fanjunkare och
 61 sergeanter.

Civilmilitär personal:

18 hantverkare och
 6 förrådsvaktmästare.

dels ock vid var och en av de sex kårerna följande personal, nämligen:

Underbefäl och meniga:

4 furirer av 1. klassen,
 8 furirer av 2. klassen,
 14 korpraler,
 13 vicekorpraler och
 21 volontärer.

Beställningsmän:

1 hovslagarkorpral och
 1 hovslagarvicekorpral.

Såsom i det föregående (sid. 126 och 109) föreslagits, bör tränginspektionen bibehållas, och böra trängtrupperna fortfarande organiseras på sex trängkårer med nuvarande förläggningsplatser.

*Departements-
chefen.*

Ovan (sid. 80) har också föreslagits, att trängtruppernas värnpliktiga, som nu inskrivas i egentlig trängtjänst, egentlig sjukvårdstjänst och sjukbärartjänst, för framtiden skola, i vad beträffar linjetjänsten, inskrivas i trängtjänst, biltjänst och sjukvårdstjänst. Innan jag ingår på en närmare redogörelse för utbildningsorganisationen, torde jag böra upptaga frågan om

vid vilka olika underavdelningar inom en trängkår utbildningen i de särskilda tjänsterna bör försiggå.

Försvarsrevisionen har (Del 1, sid. 448) anført, att av såväl krigserfarenheterna som vår egen erfarenhet angående utbildningen av bilförare vid trängen hade framgått, att, därest ifrågavarande utbildning skulle giva ett fullt tillfredsställande resultat, de till biltjänst uttagna värnpliktiga icke borde såsom för närvarande ingå i trängkompanierna utan i stället utbildas vid särskilda *bilkompanier*. På grund av det begränsade antalet värnpliktiga kunde givetvis dylika kompanier icke uppsättas vid varje trängkår, utan finge man begränsa sig till endast två för trängen i dess helhet avsedda bilkompanier, vilket antal åtminstone tillsvidare jämväl finge anses vara tillfyllest. Med hänsyn till förläggningsutrymme och möjligheten att under utbildningen kunna ekonomiskt utnyttja bilmaterielen ävensom för erhållande av lämplig terräng för tillämpningsövningarna syntes av dessa båda kompanier det ena böra förläggas till Svea trängkår i Örebro och det andra till Norrlands trängkår i Sollefteå.

Då den av mig föreslagna ökade linjekontingenten i *biltjänst* icke är större, än att den kan utbildas vid två kompanier, synes man för närvarande böra begränsa sig till organiserandet av *två bilkompanier*, nämligen ett vid Svea trängkår i Örebro och ett vid Norrlands trängkår i Sollefteå.

De i *trängtjänst* inskrivna böra, såsom nu är fallet med de i egentlig trängtjänst inskrivna, utbildas vid trängkompani. På grund av den föreslagna utbrytningen av bilmanskapet från trängmanskapet samt inkallandet av underbefäl eller fackmän till första tjänstgöring på hösten inskrivningsåret m. fl. åtgärder, kan antalet *trängkompanier* vid varje trängkår minskas från *två* till *ett*.

Liksom för närvarande erfordras alltjämt vid varje trängkår *ett sjukvårdskompani*, vid vilket utbildningen av de i *sjukvårdstjänst* inskrivna värnpliktiga äger rum.

I likhet med försvarsrevisionen föreslår jag alltså, att var och en av de sex trängkårerna organiseras — förutom på kårstab — på ett trängkompani och ett sjukvårdskompani, vartill kommer ett bilkompani vid vardera av Svea och Norrlands trängkårer.

Såsom förut (sid. 47) nämnts, beräknas årskontingenten vid trängtrupperna inskrivna och till *linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet* till 1,400. Av dessa skola 20 % i samband med inskrivningen uttagas för utbildning till *underbefäl eller fackmän* med inryckning inskrivningsåret på hösten. Återstoden, d. v. s. *flertalet värnpliktiga*, borde, i vad angår *trängtjänst* och *sjukvårdstjänst*, ur utbildningssynpunkt om möjligt inrycka på våren andra året. För att begränsa befälsbehovet till det av försvarsrevisionen beräknade, torde det dock sannolikt bliva nödvändigt inkalla någon mindre del av dessa värnpliktiga redan på hösten första året. Styrkan av denna del torde böra bestämmas efter vunnen erfarenhet; här nedan upptages den till omkring en fjärdedel. Flertalet värnpliktiga i *biltjänst* torde böra inrycka med omkring en tredjedel på hösten och två tredjedelar på våren.

För vart och ett av de olika kompanierna beräknas antalet till linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet i enlighet med nedanstående tabell.

	Kategori värnpliktiga i allmänhet.	Inryckning vår eller höst.	Antal inskrivna.
Trängkompani (sex st.).....	Flertalet värnpliktiga.....	höst	20
	” ”	vår	60
	Underbefäl eller fackmän	höst	20
Sjukvårdskompani (sex st.)...	Flertalet värnpliktiga.....	höst	20
	” ”	vår	60
	Underbefäl eller fackmän	höst	20
Bilkompani (två st.)	Flertalet värnpliktiga.....	höst	20
	” ”	vår	60
	Underbefäl eller fackmän	höst	20

Utbildningen av *flertalet* av de till linjetjänst uttagna värnpliktiga förutsättes i stort sett ordnas sålunda.

De till *trängtjänst* uttagna utbildas under hela utbildningstiden vid vederbörligt trängkompani.

Vad de till *sjukvårdstjänst* uttagna värnpliktiga beträffar, förutsätts alla till en början komma att erhålla minst 30 dagars militärutbildning vid vederbörande kår. Därefter avses omkring en tredjedel för sjukhusutbildning ävensom för fortsatt militärutbildning tjänstgöra vid truppförband utom trängtrupperna. Återstående två tredjedelar erhålla vid den egna kåren antingen enahanda utbildning eller, i den mån de ej äro lämpliga därför, utbildning såsom sjukbärare. Under repetitionsövningarna sammandrages åter allt manskap till vederbörligt kompani.

De till *biltjänst* uttagna värnpliktiga förutsätts komma att till en början erhålla minst tre månaders utbildning vid vederbörande bilkompanier. Den fortsatta utbildningen äger därefter rum dels vid dessa kompanier dels ock för visst antal vid andra truppförband, där behov av bilförare förefinnes. Under repetitionsövningarna utbildas allt manskap vid vederbörligt bilkompani.

Vad beträffar de till *underbefäl eller fackmän* uttagna, vilka, såsom i det föregående (sid. 58) angivits, förutsätts samtliga inrycka på hösten, böra de för utbildning till underbefäl eller ställföreträdare avsedda samt till *trängtjänst* och *biltjänst* uttagna fullgöra såväl rekryt- som underbefälsutbildning vid respektive träng- och bilkompanier, medan motsvarande kategori av de till *sjukvårdstjänst* uttagna bör fullgöra viss tjänstgöring å sjukhus o. s. v., men för övrigt tjänstgöra vid respektive *sjukvårdskompanier*.

Vad ovan sagts om tjänstgöring kompanivis utgör givetvis icke hinder för att i vissa ämnen och övningsgrenar utbildningen ordnas kårvis, liksom icke heller för att, om så skulle visa sig ändamålsenligt, vissa kategorier värnpliktiga under lämpliga perioder sammanföras till för vissa eller samtliga kårer gemensamma övningsavdelningar.

Vad *studenter och likställda* ävensom *officers- och reservofficersaspiranter* beträffar, bör utbildningen i stort sett äga rum, på sätt försvarsrevisionen (Del 1, sid. 450) angivit.

Beträffande det *fast anställda manskapets* utbildning hänvisas till vad i det föregående (sid. 156) anförts.

Under *repetitionsövningarna* torde den ovan föreslagna organisationen på kompanier inom kårerna böra bibehållas. I och för övningarnas bedrivande förutsättas kompanierna komma att i största möjliga utsträckning organisera fältmässigt indelade formationer, såsom förplägnadskolonner, sjukvårdskompanier, fältsjukhus, bilkolonner o. s. v.

Befälsbehovet för den kårvis anordnade utbildningen av värnpliktiga och fast anställt manskap beräknas i enlighet med försvarsrevisionens förslag, på sätt nedanstående tabell utvisar.

	Kaptener.	Subaltern-officerare.	Fanjunkare.	Sergeanter.	Furirer.	Korpraler.
vid varje trängkompani.....	1	3	1	3	4	4
» » sjukvårdskompani	1	2	1	2	3	4
» vartdera bilkompaniet.	1	1	1	1	2	3

Behovet av *regementsofficerare, förvaltningspersonal m. fl.* beräknas i överensstämmelse med av revisionen angivna grunder, dock att — i enlighet med vad i det föregående (sid. 153—4) omförmälts — de av revisionen föreslagna förvaltningsofficerarna böra ersättas med *regementskassörer* (pensionerade sekundofficerare) samt de hittillsvarande *förrådsförvaltarna* i staterna upptagas såsom sekundlöjtnanter.

Det sålunda beräknade befälsbehovet framgår av nedanstående tabell. Å denna angivas även de *tillägg för utom kårerna beordrad personal*, vilka — enligt vad i det föregående (sid. 153) framhållits — måste göras.

	Officerare.			Sekund-officerare.			Underbefäl.		Pensionerade sekundofficerare.
	Överstar.	Överstelöjtnanter och majorer.	Kaptener.	Löjtnanter och fänrikar.	Sekundlöjtnanter.	Fanjunkare.	Sergeanter.	Furirer.	
Tränginspektionen	1	—	2	—	—	—	—	—	¹⁾ 1
Regementsofficerare m. fl.	—	6	6	6	²⁾ 6	6	18	6	³⁾ 18
Personal, tjänstgörande vid kompani (skola) inom kårerna.....	—	—	14	32	—	14	32	46	54
Utom kårerna beordrad personal	—	—	2	6	—	1	4	24	—
Summa	1	6	24	44	6	21	54	76	54
Föreslagen stat	1	6	24	44	6	25	50	76	54

¹⁾ Expeditionsassistent.

²⁾ Förrådsförvaltare.

³⁾ 6 regementskassörer, 6 furageförvaltare m. m., 6 vapenförvaltare.

Av kårcheferna torde 3 böra vara överstelöjtnanter och 3 majorer.

Som av tabellen framgår, skulle egentligen beräknas 21 fanjunkare och 54 sergeanter. Då proportionen mellan fanjunkare och sergeanter vid trängtrupperna bör vara ungefär densamma som vid övriga truppslag, böra de 75 sekundofficersbeställningarna i staten uppdelas i 25 fanjunkar- och 50 sergeantsbeställningar. Motsvarande jämkningar hava även av försvarsrevisionen föreslagits.

Av *furirerna* torde vid samtliga kårer 4 böra uppföras såsom furirer av 1. klassen och de övriga såsom furirer av 2. klassen.

Antalet *vicekorpraler*, meniga *volontärer* och *beställningsmän* bör beräknas enligt av försvarsrevisionen angivna grunder.

Av *hantverks- och förrådspersonal* har revisionen för varje kår beräknat 3 hantverkare och 1 förrådsvaktmästare. I dessa beräkningsgrunder torde endast böra göras den ändringen, att ytterligare 1 hantverkare bör tillkomma vid var och en av de båda kårer, vid vilka bilkompanier organiseras. Behovet härav har gjort sig starkt gällande, i den mån bilutbildningen vid trängtrupperna under senare år utvecklats.

Liksom för närvarande är fallet, böra officerare och sekundofficerare med vederlikar uppföras å en för trängen i dess helhet gemensam stat, under det att manskap upptages å de särskilda kårernas stater.

Sammanfattning.

I enlighet med vad sålunda anförts rörande trängtruppernas organisation, hava upprättats nedanstående förslag till personalstater dels för officerare och sekundofficerare med vederlikar vid trängen och dels för de särskilda trängkårerna.

Trängtrupperna.

	Officerare.			Sekundofficerare.			Manskap.							Civilmilitär personal.		Arvoden åt pensionerade sekundofficerare.		
	Övertar.	Majorer.	Kaptenen.	Löjtnanter och fanjkar.	Sekundlöjtnanter.	Fanjunkare.	Sergeanter.	Underbefäl.			Volontärer.	Beställningsmän. Hovslasgarman- skap. Korpraler.	Förräds- o- hantverks- staten.					
								Furirer.	Korpraler.	Vice korpraler.			Hantverkare.	Förräds- vakt- mästare.				
															1. klass.		2. klass.	Vice korpraler.
Trängens gemensamma stat ...	1	3	3	24	44	6	25	50	—	—	—	—	—	—	—	20	6	19
Svea trängkår ...	—	—	—	—	—	—	—	—	4	10	11	11	17	1	1	—	—	—
Göta trängkår ...	—	—	—	—	—	—	—	—	4	8	8	9	13	1	1	—	—	—
Norrlands trängkår ...	—	—	—	—	—	—	—	—	4	10	11	11	17	1	1	—	—	—
Skånska trängkåren ...	—	—	—	—	—	—	—	—	4	8	8	9	13	1	1	—	—	—
Västmanlands trängkår ...	—	—	—	—	—	—	—	—	4	8	8	9	13	1	1	—	—	—
Östgöta trängkår ...	—	—	—	—	—	—	—	—	4	8	8	9	13	1	1	—	—	—
Summa personal.	1	3	3	24	44	6	25	50	24	52	54	58	86	6	6	20	6	19

8. Intendenturtrupperna och intendenturkåren.

Enligt nuvarande *organisation* utgöres intendenturkårens fast anställda personal — fränsett den å staten för generalitetet uppförde generalintendenten — av följande kategorier, nämligen: *Nuvarande organisation.*

Officerare:	Manskap:
3 överstar,	10 furirer av 1. klassen och
5 överstelöjtnanter,	15 furirer av 2. klassen.
8 majorer,	
88 kaptener och	Civilmilitär personal:
12 löjtnanter.	2 departementsskrivare.
Underofficerare:	
79 förvaltare,	Civil personal:
16 sergeanter.	1 expeditiönsvakt.

Frågavarande personal är placerad till tjänstgöring dels vid intendenturtrupperna och dels vid arméns centralstyrelse, staber, regementen och kårer, intendenturförråd, förplägnadsanstalter o. s. v.

Intendenturtrupperna.

Före antagandet av 1914 års härordning funnos icke några särskilda intendenturtrupper. De värnpliktiga, vilka enligt gällande planer voro avsedda att vid mobilisering ingå i intendenturformationer, inskrevos vid trängen i förvaltningstjänst och utbildades dels vid de till de centrala intendenturförråden i Stockholm, Karlsborg och Boden förlagda fasta intendenturskolorna och dels vid en till Västernorrlands regemente tillfälligt sammandragen intendenturskola.

Genom 1914 års härordning blevo emellertid självständiga intendenturtrupper om tillhoppa fyra kompanier organiserade. Härordningsbeslutet innebar sålunda, att de förutvarande intendenturskolorna skulle förändras till fast organiserade kompanier, att den för dessa avsedda aktiva personalen i dess helhet skulle uppföras å intendenturkårens stat, samt att de värnpliktiga skulle direkt inskrivas vid intendenturtrupperna. Med avseende å kompaniernas förläggning vidtogs ingen annan ändring, än att kompaniet i Sollefteå skulle förläggas till Östersund, sedan den tillämnade förplägnadsanstalten därstädes blivit färdigställd.

I enlighet härmed utgöras intendenturtrupperna för närvarande av fyra kompanier, nämligen:

Första kompaniet, förlagt till centrala intendenturförrådet i Stockholm,
Andra kompaniet, förlagt till centrala intendenturförrådet å Karlsborg,
Tredje kompaniet, förlagt till centrala intendenturförrådet i Boden och
Fjärde kompaniet, för närvarande förlagt å Sollefteå läger, men avsett att förläggas till förplägnadsanstalten i Östersund.

Den för intendenturkompanierna avsedda, å intendenturkårens stat uppförda personalen är enligt härordningsbeslutet beräknad till:

4 kaptener, kompanichefer,	4 sergeanter och
3 löjtnanter,	25 furirer.
4 förvaltare,	

Departements-
chefen.

Som förut nämnts, böra intendenturtrupperna fortfarande organiseras å fyra kompanier, varvid första kompaniet förflyttas till Örebro och där förlägges i Livregementets grenadjärers etablissement samt fjärde kompaniet — intill dess förplägnadsanstalten i Östersund kan bli utbyggd enligt plan — förlägges i Västernorrlands regementes kasern i Sollefteå.

I det föregående (sid. 47) har angivits, att årskontingenten *till linje-tjänst uttagna, intendenturtrupperna tilldelade värnpliktiga i allmänhet* beräknas till sammanlagt 400 man. Denna styrka bör fördelas på de olika kompanierna efter ungefärligen samma grunder, som av försvarsrevisionen föreslagits. Utbildningen bör likaledes i stort sett anordnas, på sätt revisionen förutsatt, med undantag av att de värnpliktiga, liksom vid infanteriet och trängen, inkallas till fullgörande av första tjänstgöring med en mindre del på hösten första året samt med huvuddelen på våren andra året. För tjänsten vid förplägnadsanstalterna böra till *ersättningsreserven uttagna värnpliktiga*, i enlighet med vad revisionen förutsatt, året om befinna sig i tjänstgöring vid nämnda anstalter.

Utbildningen av *studenter och likställda* ävensom *reservofficersaspiranter* — några officersaspiranter finnas icke vid intendenturtrupperna — bör, såsom revisionen föreslagit (Del 1, sid. 457), ordnas enligt samma grunder som för närvarande.

Det *fast anställda manskapet* rekryteras endast av sådant underbefäl, som redan erhållit furirs- eller högre utbildning. Detta manskaps intendentur- och sekundofficersutbildning synes böra äga rum, på sätt revisionen föreslagit.

Befälsbehovet vid intendenturtrupperna bör beräknas enligt de av revisionen angivna grunderna, med den skillnad, att de för intendenturtrupperna avsedda *förrådsförvaltarna* böra utbytas mot fanjunkare.

För intendenturtrupperna bör alltså beräknas följande befälspersonal, nämligen:

4 kaptener,	8 sergeanter och
5 löjtnanter,	27 furirer.
4 fanjunkare,	

Denna personal bör såsom hittills uppföras på intendenturkårens stat.

Intendenturkåren.

Nuvarande
organisation.

Enligt gällande instruktion är intendenturkårens uppgift att förse armén med utbildad personal för upprätthållande i såväl fred som krig av de

olika intendenturbefattningarna samt att tillgodose intendenturtrupperna med erforderligt befäl.

De intendenturbefattningar, som personal av intendenturkåren för närvarande har att upprätthålla, utgöras av — förutom befälsposterna vid intendenturtrupperna, för vilka i det föregående redan redogjorts — dels vissa befattningar i centralstyrelsen (arméförvaltningen och intendenturstaben), i arméfördelnings- och motsvarande staber samt i arméns centrala intendenturförråd m. fl., dels ock regementsintendents- och förrådsförvaltarbefattningarna vid arméns truppförband m. fl.

Försvarsrevisionen har (Del 1, sid. 459) — efter en undersökning av å ena sidan arbetets art och omfattning för olika befattningshavare samt å andra sidan befattningarnas vikt och betydelse vid mobilisering — kommit till den uppfattningen, att vissa intendenturbefattningar vore av den art, att de borde mot skäligt arvode kunna bestridas av pensionerad personal. Vidare har revisionen undersökt möjligheten av att förenkla förvaltningsapparaten, utan att förvaltningsarbetet i fred och förhållandena vid mobilisering och i krig därav bleve lidande. Revisionen har därvid funnit, att någon inskränkning av förvaltningspersonalen icke kunde göras inom centralstyrelsen, vid arméfördelningsstaberna eller vid de truppförband, som vid mobilisering inginge i arméfördelningsförband. Däremot syntes en minskning av denna personal kunna företagas inom Bodens fästning samt å Gotland, under förutsättning att förvaltningen därstädes centraliserades.

I likhet med försvarsrevisionen är även jag av den uppfattningen, att vissa, i det följande närmare angivna intendenturbefattningar böra för vinnande av nödiga besparingar upprätthållas av pensionerad personal mot skäligt arvode. Däremot torde, av skäl som jag längre fram (sid. 208—9) skall närmare ange, någon centralisering av intendenturförvaltningen i Boden och på Gotland åtminstone för närvarande icke böra komma till stånd.

I fråga om det arbete, som för närvarande påvilar arméns regementsintendenter, har försvarsrevisionen (Del 1, sid. 385) anført, att vederbörande myndigheter vid upprepade tillfällen framhållit nödvändigheten av att lätta ifrågasvarande befattningshavares arbetsböda. Bland de utvägar, som därvid ifrågasatts, hade den mest uppmärksammade varit anställandet av särskilda regementskassörer. Genom en dylik anordning skulle regementsintendenterna befrias från de göromål, som för närvarande toge deras mesta tid i anspråk, och i stället kunna helt och odelat ägna sig åt sin egentliga uppgift, nämligen intendentur- och förplägnadstjänsten vid truppförbanden. Då revisionen funne en lättnad av regementsintendenternas arbetsböda ofrånkomlig men icke ansåge sig kunna ifrågasätta inrättandet av särskilda regementskassörsbeställningar å stat med hänsyn till därmed förenade kostnader, inskränkte sig revisionen till att föreslå, att vid varje regemente skulle mot skäligt arvode anställas en pensionerad officer (förvaltningsofficer) såsom biträde åt regementsintendenten.

Försvars-
revisionen.

Departements-
chefen.

Tillsättande
av regements-
kassörsbe-
fattningar.

Försvars-
revisionen.

*Chefen för
generalstaben.*

Chefen för generalstaben har uttalat, att den av försvarsrevisionen föreslagna förvaltningsofficeren borde ersättas med en pensionerad underofficer, vilken skulle mot skäligt arvode anställas som regementskassör. Det syntes nämligen vara mindre lämpligt att placera en pensionerad officer såsom biträde åt en yngre officer av samma eller lägre grad, vilket enligt försvarsrevisionens förslag i regel bleve fallet. Genom att begränsa de göromål, som ålåge regementsintendentens biträde, till enbart kassaärenden, kunde en pensionerad underofficer med fördel avses för befattningen i fråga. I staten borde alltså upptagas arvode åt en pensionerad underofficer, avsedd såsom regementskassör.

*Departements-
chefen.*

Anställandet av pensionerade sekundofficerare såsom biträden åt regementsintendenterna synes mig ur tjänstesynpunkt vara en lämpligare anordning än den av försvarsrevisionen förutsatta och är jämväl ur kostnadssynpunkt att föredraga. Huruvida regementsintendenterna till följd härav böra helt frätagas från handläggandet av kassaärenden, torde böra göras till föremål för särskild prövning, i samband varmed även synes böra utredas, i vilken utsträckning det möjligen kan vara lämpligt att åt nämnda biträden även uppdraga handläggandet av andra ärenden än kassaärenden. För ifrågasvarande biträden har jag ansett mig böra använda benämningen *regementskassörer*. Skulle emellertid en blivande utredning giva vid handen, att desamma icke böra på eget ansvar handlägga kassaärendena, torde de lämpligen i stället böra benämnas intendentsassistenter. Regementskassörs arvode torde böra så avvägas, att detsamma jämte pension kommer att motsvara förvaltares löneförmåner. Som i det föregående (sid. 159) omförmälts, förutsattes, att regementskassör erhåller sekundlöjtnants tjänstegrad.

Vid vissa förband, där kassarörelsen är av jämförelsevis mindre omfattning — Gotlands och Norrbottens artillerikärer samt intendenturförrådet i Boden — synes särskild kassörsbefattning icke erforderlig, utan torde kassagöromålen därstädes kunna ombesörjas av vederbörande regements- respektive förrådsintendent.

Vid arméfördelningsstaber, kommandantskapet i Boden samt intendenturförråden i Stockholm och Karlsborg böra liknande befattningar inrättas. Dessas innehavare benämnas stabskassörer respektive förråds-kassörer, vilka benämningar dock under ovan angiven förutsättning torde böra utbytas mot benämningen intendentsassistenter.

*Överförande
av förrådsför-
valtare till
truppförban-
dens stater.*

Enligt nuvarande organisation bestridas förrådsförvaltarbefattningarna vid arméns truppförband och intendenturförråd m. fl. av de å intendenturkårens stat uppförda förvaltarna. Förvaltargraden rekryteras dels från intendenturkårens sergeantsgrad, dels ock till övervägande del av underofficerare, företrädesvis sergeanter ur arméns truppförband. Förvaltarna åtnjuta lön enligt 4:e lönegraden (Uo) i gällande avlöningsreglemente, under det att underofficerare i allmänhet stanna i 3:e lönegraden (Uo).

*Nuvarande
organisation.*

För att på de olika truppförbanden jämnare fördela möjligheterna för underofficerare att vinna officersbefordran har chefen för generalstabens förordnad överflyttande av de nu på intendenturkårens stat uppförda förrådsförvaltarna till respektive regementens (kårens) stater. Urvalet av lämplig person kunde visserligen härigenom försvåras, men torde dock kunna ske på ett fullt betryggande sätt, varför ur denna synpunkt hinder icke borde anses möta mot den föreslagna överflyttningen.

Med hänsyn till förrådsförvaltarnas ansvarsfulla åligganden ävensom till den för dem i det föregående (sid. 159) föreslagna tjänsteställningen synes förvaltargradens rekrytering böra ske ur fanjunkargraden, företrädesvis bland sådana fanjunkare, som ett antal år tjänstgjort i kompaniadjutantsbefattning. Liksom nu torde därjämte viss praktisk och teoretisk utbildning böra fordras för att kunna nå förvaltargraden. Då det visat sig, att intendenturkårens förvaltarbeställningar, trots därmed förenade högre avlöningsförmåner, icke äro eftersökta av fanjunkare — detta sannolikt beroende på ovissheten om blivande placeringsort samt skyldigheten att vara underkastad transport till vilket truppförband som än kan påfordras — torde de för truppförbanden avsedda förvaltarbeställningarna böra överflyttas till truppförbandens stater. Härigenom synes även den säkraste garanti kunna vinnas för att endast de mest förtjänta sekundofficerarna vinna befordran till de ur ekonomisk synpunkt viktiga förvaltarbeställningarna.

I betraktande av den krävande tjänst, nämnda beställningshavare hava att bestrida, torde de allt fortfarande böra åtnjuta avlöning av samma storlek, som för närvarande tillkommer dem. Då det emellertid ur tjänstesympunkt är önskvärt att även efter den föreslagna överflyttningen till truppförbandens stater av de för förrådsförvaltartjänst därstädes avsedda förvaltarbeställningarna kunna i erforderligt fall verkställa ombyte av förrådsförvaltare, som av en eller annan anledning icke längre befinnes lämplig för denna tjänst, synes en dylik beställningshavares avlöningsförhållanden lämpligen böra ordnas på så sätt, att han erhåller lön enligt 3. lönegraden (Uo) men därjämte såsom arvode fyllnad till lön enligt 4. lönegraden (Uo).

Efter en överflyttning till truppförbandens stater av ovannämnda förvaltarbeställningar skulle på intendenturkårens stat kvarstå endast det antal dylika beställningar, som är erforderligt för tjänsten vid intendenturtrupperna och de centrala intendenturförråden m. fl.

Då nu förvaltarbeställningarna vid truppförbanden, enligt vad ovan sagts, böra rekryteras ur fanjunkargraden, torde det knappast kunna anses riktigt, att intendenturkårens återstående förvaltare skulle rekryteras direkt ur kårens sergeantsgrad. En ny grad — fanjunkargraden — synes därför böra införas vid intendenturkåren, till vilken grad i första hand böra hänföras de fyra för kompaniadjutantstjänst vid intendenturkompanierna avsedda förvaltarna. Därjämte torde ytterligare två förvaltarbeställningar utan större olägenhet kunna utbytas mot fanjunkerbeställningar. Antalet dylika beställningar skulle därigenom komma i ett lämpligt förhållande till antalet sergeantsbeställningar vid kåren.

Efter att i det föregående hava angivit de allmänna principer, som böra tjäna till ledning vid bedömandet av den för olika befattningar erforderliga intendenturpersonalen m. m., övergår jag nu till att närmare redogöra för de olika intendenturbefattningar, som äro erforderliga enligt den föreslagna organisationen.

Centralstyrelsen.

Inom centralstyrelsen tjänstgör för närvarande intendenturpersonal dels i intendenturstaben dels i arméförvaltningens intendentsdepartement dels ock i arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse.

Försvarsrevisionen.

På grund av omfattningen av de arbeten, som påvila *intendentsdepartementets utrustnings- och underhållsbyråer*, har revisionen icke ansett sig kunna föreslå någon personalminskning därstädes, särskilt med hänsyn till de nytillkomna uppgifterna rörande industriens krigsberedskap och mobilisering. Däremot syntes det revisionen icke vara med nödvändighet påkallat att på båda byråerna avse regementsofficerare såsom byråchefernas närmaste män, utan funne revisionen tillfyllest, om för utrustningsbyrån, där de nyssnämnda ärendena rörande industriens krigsberedskap m. m. handlades, utöver byråchefen beräknades en regementsofficer. Den för underhållsbyrån nu avsedda andre regementsofficeren borde därför i personalberäkningarna upptagas som kapten, varjämte två löjtnantsbeställningar beräknades kunna utbytas mot två för pensionerade officerare avsedda arvodestjänster.

För tjänstgöring å intendentsdepartementet har revisionen sålunda beräknat 3 regementsofficerare, 5 kaptener, 2 löjtnanter, 2 departementskrivare, 2 pensionerade officerare och 4 pensionerade underofficerare.

Arméförvaltningen och generalintendenten.

Arméförvaltningen har för sin del avstyrkt den föreslagna nedflyttningen av en regementsofficersbeställning till kaptensbeställning. Därjämte har generalintendenten i sina till generalskommissionens yttrande fogade »särskilda iakttagelser rörande intendenturkåren och intendenturtrupperna» bland annat påyrkat, att för handläggande av frågor rörande industrimobiliseringen två officersbeställningar måtte uppföras å intendenturkårens stat.

Chefen för generalstaben.

Chefen för generalstaben har ansett, att arméförvaltningens och generalintendentens nyssnämnda erinringar med hänsyn till de ökade kostnader, som eljest skulle uppstå, icke borde vinna beaktande i annan mån, än att någon nedflyttning av regementsofficersbeställning till kaptensbeställning icke beräknades, samt att endast en kaptensbeställning avsåges för industrimobiliseringen.

Departementschefen.

För beräkning av personalbehovet i centralstyrelsen ansluter jag mig till myndigheternas yrkande endast i så måtto, att jag anser, att 1 kaptensbeställning bör — utöver de av försvarsrevisionen föreslagna — avses för industrimobiliseringen. För tjänstgöring å intendentsdepartementet böra således avses 3 regementsofficerare, 6 kaptener, 2 löjtnanter, 2 departementskrivare, 2 pensionerade officerare och 4 pensionerade sekundofficerare.

Personalbehovet vid intendenturstaben har i det föregående (sid. 125) beräknats till 1 regementsofficer, 4 kaptener, 2 löjtnanter, 1 expeditiionsvakt och 1 pensionerad sekundofficer.

Som i det föregående (sid. 101) ävenledes omförmälts, avses för sjukvårdsstyrelsen icke någon intendenturpersonal.

För centralstyrelsen i dess helhet bör alltså följande personal beräknas.

4 regementsofficerare,	2 departementsskrivare,
10 kaptener,	1 expeditiionsvakt.
4 löjtnanter,	

Dessutom böra å intendenturkårens stat upptagas skäligen arvoden åt 2 pensionerade officerare och 5 pensionerade sekundofficerare.

I fråga om fördelningsintendenturerna har försvarsrevisionen icke förutsett annan förändring, än att de som expeditiionsbiträden avsedda underofficerarna på stat skulle utbytas mot pensionerade underofficerare med arvoden. Fördelningsintendenturerna skulle sålunda enligt revisionens förslag bestå av 1 regementsofficer (fördelningsintendent), 1 kapten (expeditiionsintendent) och 1 expeditiionsunderofficer, pensionerad underofficer.

Med hänvisning till vad förut sagts rörande kassörsorganisationen bör expeditiionsunderofficeren utbytas mot en stabskassör, pensionerad sekundofficer, och varje fördelningsintendentur således bestå av:

1 regementsofficer (fördelningsintendent) och
1 kapten (expeditiionsintendent).

Å staten för arméfördelningsstab, militärbefäl och inspektioner bör härjämte för varje fördelningsintendentur ett skäligt arvode uppföras åt en pensionerad sekundofficer såsom stabskassör.

Intendenturpersonalen vid kommandantskapet i Boden utgöres enligt nuvarande organisation av 1 regementsofficer som fästningsintendent, 1 löjtnant som adjutant, 1 förvaltare som uppbördsman vid fästningsmagasinet och 1 sergeant som expeditiionsbiträde.

För vart och ett av de truppförband, som äro förlagda eller avsedda att förläggas till fästningen, nämligen Norrbottens regemente, Norrbottens kavallerikår, Norrlands artilleriregementes detachment, Bodens artilleriregemente och Bodens ingenjörkår, äro beräknade 1 kapten som regementsintendent och en förvaltare som förrådsförvaltare.

Ovan angiven personal uppgår således till 1 regementsofficer, 5 kaptener, 1 löjtnant, 6 förvaltare och 1 sergeant.

Såsom redan förut (sid. 112) omnämnts, har försvarsrevisionen föreslagit, att en för hela fästningens garnison gemensam fästningsintendentur skulle upprättas. Denna skulle bestå av:

1 fästningsintendent, regementsofficer ur intendenturkåren,
1 adjutant, löjtnant ur intendenturkåren,

**Fördelnings-
intenden-
turerna.**

**Fästnings-
intenden-
turen
i Boden.**

*Nuvarande
organisation.*

*Försvars-
revisionen.*

3 kaptener ur intendenturkåren såsom chefer för underhålls-, utrustnings- och kassaavdelningarna samt

2 expeditionsunderofficerare, pensionerade underofficerare.

Fästningsintendenturen skulle ersätta såväl ovannämnda i kommandantsstaben ingående intendenturpersonal som ock regementsintendenterna vid de truppförband, vilka vore förlagda i fästningen. Organiserandet av en dylik fästningsintendentur, som hade att svara för förvaltningen även vid truppförbanden, innebure visserligen ett avsteg från nu gällande förvaltningsprinciper, enligt vilka regementsintendenten vore föredragande och regementschefen beslutande i samtliga egentliga intendenturärenden och båda tillsammans ansvariga för det fattade beslutet, men å andra sidan gjorde sig också helt andra synpunkter gällande vid en fästnings truppförband än vid truppförband, som vid mobilisering inginge i fälthären. Inom en fästning måste nämligen de lägre befälhavarnas förvaltningsbefogenhet väsentligen inskränkas.

Generalskommissionen.

Generalskommissionen har framhållit, att den av försvarsrevisionen föreslagna anordningen, som skulle medföra obetydliga besparingar och icke åstadkomma den äsyftade överensstämelsen mellan freds- och krigsorganisationen, skulle inom därav berörda delar av armén bryta mot nu gällande principer och därför verka desorganiserande på förvaltningstjänsten. Den föreslagna inskränknigen i självhushållningen skulle medföra ett försämrat ekonomiskt resultat. Slutligen skulle enligt generalskommissionens förmanande kommandanten genom den föreslagna ändringen bliva så betungad av förvaltningsgöromål, att hans viktigaste uppgifter, övervakandet av truppernas utbildning och fästningens försvarsberedskap m. m., därav skulle bliva lidande.

Av nu anförda skäl har generalskommissionen avstyrkt den föreslagna ändringen.

Arméförvaltningen.

Arméförvaltningen har på liknande grunder som generalskommissionen avstyrkt förvaltningens centraliserande och framhållit, att olika grupper av förvaltningsärenden vid truppförbanden skulle komma att avgöras av olika myndigheter. Även om ifrågavarande av revisionen väckta organisationsfråga efter ytterligare utredning överhuvudtaget skulle befinnas kunna genomföras, syntes en sådan åtgärd icke kunna bliva ändamålsenlig.

Departementschefen.

På grund av vad myndigheterna sålunda anført och med hänsyn jämväl till den utredning rörande förvaltningens allmänna organisation, som, i enlighet med vad förut (sid. 56) sagts, torde böra företagas, så snart beslut i fråga om härorganisationen föreligger, anser även jag, att, åtminstone för närvarande, någon förändring av den nuvarande förvaltningsorganisationen inom fästningen icke bör företagas.

I överensstämmelse härmed torde fästningsintendenturen, såsom redan (sid. 112) angivits, böra bestå av:

1 regementsofficer (fästningsintendent),

1 löjtnant (adjutant) och

1 sekundlöjtnant (uppbördsman vid fästningsmagasinet).

I detta sammanhang torde böra erinras, att försvarsrevisionen föreslagit, att den hos fästningsintendenten nu tjänstgörande underofficeren ur intendenturkåren skulle utbytas mot 1 pensionerad underofficer med skäligt arvode.

Såsom jag förut (sid. 112) framhållit, bör för ifrågavarande befattning en pensionerad sekundofficer — stabskassör — avses. Skäligt arvode bör för honom uppföras å kommandantskapets stat.

Enligt nuvarande organisation utgöres den å Gotland placerade intendenturpersonalen av:

1 regementsofficer som stabsintendent vid militärbefålet,

2 kaptenen som regementsintendenter vid Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillerikår samt

3 förvaltare, därav två såsom förrådsförvaltare vid truppförbanden och en som förrådsförvaltare vid intendenturförrådet å Tingstäde.

Såsom biträden åt stabsintendenten och de båda regementsintendenterna tjänstgöra tre underofficerare vid truppförbanden.

Enligt försvarsrevisionens uppfattning borde även å Gotland en central intendenturförvaltning kunna med fördel organiseras. Denna syntes böra erhålla följande sammansättning:

1 regementsofficer såsom stabsintendent,

1 kapten såsom biträdande intendent samt

2 förvaltare såsom förrådsförvaltare, den ene vid truppförbanden och den andre vid intendenturförrådet å Tingstäde.

Utöver denna personal borde å staten för militärbefålet beräknas 1 pensionerad officer för biträde i intendenturens kassaförvaltning (motsvarande den vid flertalet truppförband såsom biträde åt regementsintendenten föreslagne förvaltningsofficeren).

Av skäl, som förut anförts rörande Boden, anser jag, att någon central förvaltning på Gotland, åtminstone för närvarande, icke bör komma till stånd. Däremot synes den för intendenturförrådet å Tingstäde avsedde förrådsförvaltaren utan större olägenhet kunna utbytas mot 1 pensionerad sekundofficer med skäligt arvode. Nämnde befattningshavare torde lämpligen böra uppföras å staten för arméfördelningsstab, militärbefäl och inspektioner. Å denna stat bör även upptagas 1 expeditionsassistent, pensionerad sekundofficer, såsom biträde åt stabsintendenten.

För närvarande finnas större centrala intendenturförråd i Stockholm, Karlsborg och Boden, varjämte mindre förplägnadsanstalter äro uppförda i Östersund och Hässleholm. Till de centrala anstalterna kan även hänföras arméns i Stockholm belägna centrala beklädnadsverkstad. Beträffande dessa anstalters omfattning är att märka, att ett av 1914 års senare

Intendenturen på Gotland.

Nuvarande organisation.

Försvarsrevisionen.

Departementschefen.

Arméns centrala intendenturförråd m. m.

Nuvarande organisation.

riksdag beslutat havremagasin i Stockholm ännu icke kommit till utförande, att i Östersund återstå att enligt den av 1916 års riksdag godkända byggnadsplanen uppföra bageri och kasernbyggnad, samt att anstalten i Hässleholm ävenledes ännu saknar bageri.

Försvarsrevisionen.

Enligt försvarsrevisionens uppfattning borde samtliga nuvarande centrala anstalter allt fortfarande bibehållas. Däremot syntes med hänsyn till det statsfinansiella läget med anstalternas utvidgande böra tillsvidare anstå.

Personalbehovet för här ifrågavarande anstalter hade revisionen beräknat sålunda:

	Arméns intendenturförråd.					Arméns centrala beklädnadsverkstad.	Summa
	Stockholm.	Karlsborg.	Boden.	Östersund.	Hässleholm.		
Regementsofficerare	1	1	1	—	—	—	3
Kaptener	1	1	1	—	—	1	3
Förvaltare	3	3	2	1	1	1	11
Sergeanter	1	1	1	—	—	—	3
Pensionerade officerare.....	1	1	—	—	—	1	3

¹⁾ Revisionen har förutsatt, att kassaväsendet vid intendenturförrådet skulle ombesörjas genom den centrala fästningsintendenturen.

Arméförvaltningen.

Emot den av revisionen föreslagna personalstyrkan har arméförvaltningen erinrat, att för handhavandet av vid arméns centrala beklädnadsverkstad förekommande ärenden, vilka avsåge icke blott den synnerligen omfattande verkstadsdriften utan även utförande för intendentsdepartementets räkning av utredningar och försök beträffande arméns utrustning, erfordrades grundlig sakkunskap i hithörande frågor jämte erfarenhet från trupptjänsten. Det av revisionen ifrågasatta utbytet av den för verkstadsintendenten avsedda beställningen mot en arvodesbefattning avstyrktes därför bestämt, och detta så mycket mer som redan kravet på en kompetent ställföreträdare för verkstadschefen icke efter ett dylikt utbyte kunde med säkerhet tillgodoses. Likaledes avstyrktes indragning av den för förrådsintendentstjänsten vid intendenturförrådet i Boden avsedda kaptensbeställningen. Emot vad revisionen i övrigt föreslagit hade arméförvaltningen icke något att erinra, under förutsättning dock att i mån av förplägnadsanstalternas utbyggande däremot svarande personalökning komme till stånd.

Departementschefen.

På grund av vad arméförvaltningen anført torde liksom nu 2 kaptener böra beräknas för arméns centrala beklädnadsverkstad, samt 1 kapten för intendenturförrådet i Boden. De för intendenturförråden i Stockholm och Karlsborg föreslagna pensionerade officerarna böra utbytas mot förråds-kassörer, pensionerade sekundofficerare.

Personalbehovet för arméns centrala intendenturförråd m. fl. bör sålunda beräknas:

3 regementsofficerare,	11 sekundlöjtnanter (förvaltare) och
5 kaptener,	3 sergeanter.
2 förräds-kassörer, pensionerade sekundofficerare,	

Med bortseende från de i Boden och på Gotland förlagda truppförbanden, beträffande vilka försvarsrevisionen föreslagit en centralisering av förvaltningen, har revisionen icke ifrågasatt några nämnvärda ändringar i fråga om intendenturförvaltningen vid truppförbanden. För varje truppförband med nyssnämnda undantag har revisionen sålunda beräknat 1 kapten som regementsintendent och 1 förvaltare som förrädsförvaltare. Vid Norrlands ingenjörkår, vilken avsetts att förläggas till Jämtlands fältjägerregementets kasernetablissemang, har revisionen dock icke beräknat någon regementsintendent.

Regements-
och kår-
intenden-
turerna.
Försvars-
revisionen.

För upprätthållande av redogörarbefattningarna vid generalstaben, krigsskolan och garnisonssjukhuset i Stockholm har revisionen i stället för aktiv personal beräknat pensionerade officerare med skäliga arvoden.

Såsom förut (sid. 205) omförmäls, anser jag, att samtliga för truppförbanden avsedda förvaltarbeställningar böra utbrytas ur intendenturkåren och uppföras å respektive truppförbands stater.

Departements-
chefen.

I övrigt bör personalbehovet beräknas enligt de av revisionen angivna grunderna, dock med den skillnad, att regementsintendenter upptagas även för de i Boden och på Gotland förlagda truppförbanden.

Den för arméns truppförband erforderliga personalen ur intendenturkåren torde alltså böra beräknas sålunda:

för samtliga <i>infanteriregementen</i>	26	kaptener
» » <i>kavalleriregementen</i>	6	»
» » <i>artilleritruppförband</i>	11	»
» <i>ingenjörtrupperna</i> med undantag av Norrlands ingenjörkår	4	»
» samtliga <i>trängkårer</i>	6	»

eller tillhopa 53 kaptener.

Sammanfattning.

I enlighet med vad sålunda anförts, har uppgjorts det förslag till personalstat för intendenturkåren, som nedanstående tablå utvisar.

Intendenturkåren.

	Officerare.				Sekund-officerare.			Man-skap, furirer.		Civil-militär och civil personal.		Arvoden åt pensionerade.		
	Överstar.	Överstelöjtnanter.	Majorer.	Kaptener.	Löjtnanter.	Sekundlöjtnanter (förvaltare).	Fanjunkare.	Sergeanter.	1. klass.	2. klass.	Departements-skrivare.	Expeditions-vakter.	Officerare.	Sekund-officerare.
Intendenturtrupperna	—	4	5	—	4	8	14	13	—	—	—	—	—	—
Centralstyrelsen	4	10	4	—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	5
Fördelningsintendenturerna ¹⁾	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fästningsintendenturen i Boden ²⁾	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stabsintendenturen på Gotland ³⁾	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arméns centrala intendenturföråd m. m. ...	3	5	—	—	11	—	3	—	—	—	—	—	—	2
Regements- och kärintendenturerna	—	53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	15	78	10	12	4	11	14	13	2	1	2	1	2	7
Föreslagen stat	2	5	9	73	14	10	6	11	14	13	2	1	2	7

¹⁾ Därjämte arvode åt 6 stabskassörer, pensionerade sekundofficerare, å staten för fördelningsstab, militärbefäl och inspektioner.

²⁾ Därjämte arvode åt 1 stabskassör, pensionerad sekundofficer, å kommandantskaps stat.

³⁾ Därjämte arvode åt 1 expeditionsassistent och 1 förrådsförvaltare, båda pensionerade sekundofficerare, å staten för fördelningsstab, militärbefäl och inspektioner.

Såsom av tablån framgår, har — för vinnande av något gynnsammare proportion emellan antalet regementsofficerare och kaptener — 1 kaptensbeställning ansetts böra utbytas mot regementsofficersbeställning. Även med ett dylikt utbyte kommer intendenturkåren att i befodringshänseende intaga en något ogynnsammare ställning än övriga truppslag. För vinnande av likhet med andra truppslag beträffande proportionen mellan de olika regementsofficersgraderna har vidare förutsatts, att de 16 regementsofficerarna skola utgöras av 2 överstar, 5 överstelöjtnanter och 9 majorer. Slutligen torde med hänsyn till den därigenom uppstående besparingen 4 kaptensbeställningar böra nedflyttas till löjtnantsbeställningar och 2 sekundlöjtnants-(förvaltar-)beställningar till fanjunkarbeställningar.

G. Armémusiken.

Nuvarande organisation.

Enligt den av 1905 års riksdag antagna, ännu gällande organisationen av armémusiken skola vid de olika truppförbanden finnas särskilda beställningar för musikpersonal till det antal, nedan intagna tablå utvisar.

Truppslag.	Musikfanjunkare eller musikstyckjunkare.	Regementsstrumslagare.	Musiksergeanter.	Trumslagare eller hornblåsare (trumpetare).				Summa musikpersonal.
				Furirer av 2. klass.	Korporaler (konstaplar).	Vice-korporaler (vicekonstaplar).	Meniga.	
Infanteriet.								
Vid vartdera av Svea och Göta livgarden	1	1	10	4	4	4	12	36
Vid vartdera av Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementen	1	1	5	2	2	3	7	21
Vid vart och ett av de 24 övriga infanteriregementena	1	1	9	4	4	4	10	33
Kavalleriet.								
Vid vart och ett av de 6 fördelningskavalleriregementena	1	—	4	1	2	1	3	12
Vid vartdera av Skånska husar- och dragonregementena	1	—	6	3	3	3	9	25
Artilleriet.								
Vid vart och ett av Svea, Göta, Norrlands, Upplands och Smålands artilleriregementen	1	—	8	2	2	2	3	18
Vid Wendes artilleriregemente	1	—	10	2	2	2	4	21
Vid Boden-Karlsborgs artilleriregemente	2	—	4	2	2	2	4	16
Vid Positionsartilleriregementet	1	—	4	1	1	2	2	11
Vid Gotlands artillerikår	—	—	1	1	1	1	2	6
Ingenjörtrupperna.								
Vid vardera av Svea och Göta ingenjörkårer	1	—	4	1	2	2	3	13
Vid Bodens ingenjörkår	1	—	2	1	2	2	2	10
Vid Fälttelegrafkåren	—	—	1	—	1	1	2	5
Trängen.								
Vid var och en av de 6 trängkåren	—	—	2	1	1	2	2	8

Sammanlagda antalet musikbeställningar vid armén skall alltså utgöra 1,261. Organisationen är emellertid icke ännu fullt genomförd vid Skånska husarregementet samt vid Svea och Smålands artilleriregementen.

Med avseende å avlöningsförmåner äro musikfanjunkare (musikstyckjunkare) likställda med fanjunkare (styckjunkare) — i vissa fall med förvaltare — samt regementsstrumslagare och musiksergeanter med sergeanter. Musikpersonalen av manskaps grad åtnjuter, jämte underhåll in natura, samma avlöningsförmåner, som tillkomma fast anställt manskap av motsvarande grader.

Till gratifikationer åt musikelever äro anslagna vid vartdera av Svea och Göta livgarden 600 kronor samt vid vart och ett av de övriga infanteriregementena 300 kronor.

Den årliga kostnaden för armémusiken enligt 1905 års organisation beräknades år 1914 komma att uppgå till kr. 1,406,491: 83.

Försvarsrevisionen.

Försvarsrevisionen har såsom sin uppfattning framhållit, att militärmusikens huvuduppgift vore signalgivning, under det att harmonimusiken komme i andra planet. För tillgodoseende av kravet på signalgivning i fält vore enbart värnpliktiga spel ingalunda tillfyllest, utan borde varje truppförband föfoga över erforderligt antal fast eller f. d. fast anställda spel. Med hänsyn till den särställning, Svea och Göta livgarden intoge, vore det dock önskvärt, att musikkårerna vid dessa regementen bleve så stora, att god harmonimusik kunde utföras av dem. Vid övriga infanteriregementen liksom vid kavalleri- och artilleriregementena ävensom vid samtliga kårer (utom Norrbottens artillerikår och Flygkåren) vore mindre musikkårer tillfyllest.

I överensstämmelse härmed har revisionen föreslagit musikens organiserande, på sätt nedanstående tabell utvisar.

Beställning	Typ I ¹⁾	Typ II ²⁾	Typ III ³⁾	Anteckningar
Musiklöjtnanter	1	—	—	1) Avsedd för Svea och Göta livgarden. För Svea livgarde tillkommer 1 musikvolontär avsedd för K. K. S. 2) Avsedd för övriga infanteriregementen samt för kavalleri- och artilleriregementen. 3) Avsedd för Gotlands artillerikår samt ingenjör- och trängkårer.
Musikfanjunkare	1	1	1	
Musiksergeanter	4	3	—	
Musikfurirer av 1. klass	1	1	1	
Musikfurirer av 2. klass	2	2	1	
Musikkorporaler	3	2	2	
Musikvicekorpraler	4	—	—	
Musikvolontärer	6	3	2	
Summa	22	12	7	

För erhållande av en god rekrytering av musikkårerna borde enligt revisionens mening dels elevanslagen höjas i jämförelse med de år 1905 fastställda och dels dylika anslag utgå jämväl till specialtruppslagen.

Musikaliska akademien.

Uti en till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse den 30 maj 1923 har musikaliska akademien framhållit harmonimusikens stora betydelse under såväl freds- som fältförhållanden. Musikkårer av den storlek, revisionen föreslagit, vore i regel ingalunda mäktiga att utföra harmonimusik; en musikkår av typ II vore användbar endast för enklaste slag av konsertmusik och alldeles oduglig i fråga om utförande av marschmusik. Sedan länge hade armémusiken genom offentlig musikutövning gjort en stor insats i landets musikliv; de militära musikkårerna kunde betraktas som grundläggande musikskolor av stor betydelse för landets musikkultur, och det syntes angeläget, att möjligheten för dessa kårer att utföra god harmonimusik i framtiden i möjligaste mån bevarades. För detta ändamål vore det lämpligare att göra inskränkningarna i så mån olikformiga, att musikkårerna vid vissa truppförband bibehölles vid sådan numerär, att åtminstone någorlunda god harmonimusik där allt fortfarande kunde utföras, under

det att å andra sidan inskränkningarna vid andra truppförband gjordes än mera vittgående, än vad revisionen föreslagit. I enlighet med dessa synpunkter framlade akademien ett förslag till musikkårens sammansättning och storlek, vid vars uppgörande hänsyn till olika garnisonsorters tillgodoseende av harmonimusik varit en avgörande faktor. Kårens storlek borde vid ensamt förlagt infanteriregemente uppgå till 24 man — vid fotgardesregementena till 32 man — samt vid infanteriregemente, förlagt i samma ort som annat truppförband, till 21 man. Vid specialtruppslagen skulle i allmänhet finnas kårer om 12 man för ensamt förlagt truppförband och 7 man för övriga.

Svenska musikunderofficerarnas riksförbund har uti en till Kungl. Maj:tingiven skrift den 22 maj 1923 föreslagit en viss ökning av musikkårens styrka utöver revisionens förslag, dock efter något andra principer än musikaliska akademien. Ett särskilt önskemål vore, att varje musikunderofficer erhöles möjlighet att före avskedstagandet i likhet med det stora flertalet truppunderofficerare nå fanjunkares grad och därigenom komma i åtnjutande av med ifrågavarande grad förenade pensionsförmåner.

Chefen för generalstaben har framhållit, att det vid bestämmande av musikkårens storlek borde hållas i ögonsikte, att även om dessa kårer i och för sig icke representerade något egentligt stridsvärde, musikens betydelse för upprätthållande av truppens moral och därmed även av dess stridsduglighet dock ingalunda finge underskattas. Med full rätt hade musikaliska akademien framhållit, att »harmonimusikens militära nödvändighet blivit alltmera erkänd och under världskriget ytterligare bestyrkt. Vilken vikt militärmusiken därvid tillmättes, framginge av att de krigförande gjort allt för att nyupprätta musikkårer, även vid sådana truppförband, vilka förut ej haft dylika». Musikpersonalen toges dessutom även i fält i anspråk för en del rent militära befattningar, såsom för signal-tjänst, rapporttjänst m. m. Det syntes emellertid icke möjligt att i detta sammanhang för armémusiken beräkna högre anslag, än vad med tillämpning av de utav försvarsrevisionen angivna grunder erfordrades. Då såväl musikaliska akademien som Svenska musikunderofficerarnas riksförbund räknat med högre kostnader än sålunda sagts, kunde dessa förslag således icke oförändrade tillämpas.

Önskemålet att, på grund av ovan framhållna skäl, göra vissa musikkårer något större borde dock om möjligt tillgodoses. Dessa större kårer borde därvid främst förekomma vid infanteriet, där på grund av tjänstgöringens art musikens betydelse vore störst. Önskvärt vore naturligtvis, om dessa kårer kunde erhålla en för utförande av såväl harmoni- som marschmusik fullt tillfredsställande storlek. Enligt musikaliska akademins förslag erfordrades därför en kår om 24 man. Kårer av sådan storlek rymdes dock icke till avsett antal inom ovan angiven kostnadsram. Det vore därför nödvändigt att i stället räkna med den av musikaliska akademien för infanteriregemente föreslagna mindre typen, bestående av 21 man.

Svenska musikunderofficerarnas riksförbund.

Chefen för generalstaben.

Icke heller denna kunde emellertid oförändrad upptagas, utan måste av kostnadsskäl de av akademien föreslagna 4 volontärerna av 2. klass ersättas av elever och således på stat uppföras endast 17 man. Flertalet infanteriregementen borde erhålla en sådan kår. Detta vore emellertid inom omförmälda kostnadsram möjligt endast, därest flertalet övriga regementen och kårer tilldelades musikkårer om endast 7 man enligt den av försvarsrevisionen föreslagna typ III.

Emellertid borde en del avvikelser göras från dessa allmänna grunder. Så syntes de till Stockholm förlagda regementena med hänsyn till garnisonstjänsten därstädes böra erhålla något starkare musikkårer än 7 man, och syntes den av försvarsrevisionen föreslagna typ II om 12 man vara lämplig.

I Boden och å Karlsborg kunde med fördel musikkårerna underställas kommandanterna och organiseras med hänsyn till hela garnisonens behov samt musikpersonalens tjänstgöring vid de olika truppförbanden regleras av vederbörande kommandant. I anslutning härtill föresloges för Bodens garnison en musikkår om 24 man, medan för Karlsborgs garnison en kår av typ II syntes tillräcklig.

Den i Jämtlands fältjägerregementets kasern förlagda Norrlands ingenjörkårs behov av musikpersonal borde kunna fyllas från nämnda regemente.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts, borde armémusiken erhålla följande organisation:

Personal.	Typ I.	Typ II.	Typ III.	Typ IV.	Ant.
	Vid samtliga infanteriregementen utom I. 7, I. 19 och I. 26.	Vid I. 7, I. 26, K. 1, K. 2, kav. brig., A. 1, A. 9, Karlsborgs garnison.	Vid K. 3—K. 5, K. 8, A. 2—A. 7, Ing. I, Ing. 3, T. 1—T. 6.	Vid Bodens garnison.	
Musikfanjunkare	1	1	—	1	
Musiksergeanter	4	3	1	5	
Musikfurirer 1. klass	2	1	1	3	
Musikfurirer 2. klass	2	2	1	2	
Musikkorporaler	1	1	1	2	
Musikvicekorporaler	2	1	1	2	
Musikvolontärer	5	3	2	9	
Summa	17	12	7	24	
Musikelever	5	4	3	6	

Av tabellen framginge, att befodringsförhållandena för musikpersonal ställde sig något ofördelaktigare än enligt försvarsrevisionens förslag, i det att musiklöjtnantsbeställning icke förekomme vid någon typ, icke heller musikfanjunkarbeställning vid typ III.

Den av Svenska musikunderofficerarnas riksförbund väckta frågan om beredande av möjlighet åt varje musikunderofficer att före avskedandet i likhet med det stora flertalet truppunderofficerare nå fanjunkares grad och så-

lunda komma i åtnjutande av med ifrågavarande grad förenade pensionsförmåner syntes värd beaktande. Det skulle sålunda utan tvivel vara önskvärt, att musikunderofficerarna vid avgång med pension kunde beredas en tryggad existens. Det kunde emellertid icke förnekas, att truppunderofficerarna i egenskap av kompani- (skvadrons- och batteri-) adjutanter hade avsevärt större arbetsbörda och ansvar, varför en jämförelse icke utan vidare kunde ske. Vidare hade musikunderofficeren på grund av i tjänsten förvärvad färdighet möjlighet till biförtjänster och därmed förbättrade levnadsförhållanden. Efter avskedstagandet kunde vidare musikunderofficeren vinna civilanställning såsom musiker och således utan förändring av yrke. Sedan musikunderofficeren uppnått en sådan ålder, att ett aktivt utövande av musik för honom icke längre vore möjligt, vore han däremot i större behov av förbättrad pension. På grund härav borde musikunderofficer, som vid uppnådd pensionsålder avginge med allenast musiksergeants pensionsförmåner, vid uppnådda 60 levnadsår tilldelas pensionsförbättring av sådan storlek, att sammanlagda pensionsbeloppet motsvarade musikfanjunkares. Eventuellt kunde sådan förbättring göras beroende av viss tjänstgöring efter avskedet.

Det av chefen för generalstaben framställda förslaget angående armé- musikens organisation tillgodoser signalgivningens krav, samtidigt som det ur harmonimusikens synpunkt torde vara att föredraga framför revisionens förslag. Dessutom ställer det sig relativt billigare än det sistnämnda. Givet är emellertid, att de av generalstabschefen föreslagna musikkårerna av typ II och i all synnerhet av typ III ur nyssnämnda synpunkt äro svaga. Jag har därför tagit under övervägande, huruvida icke en lämpligare organisation skulle kunna erhållas utan kostnadsökning genom att för harmonimusikens tillgodoseende öka musikkårerna vid infanteriregementena och i samband därmed för specialtruppförbanden såsom regel icke räkna med någon musikpersonal alls. Enligt vad jag inhämtat, kunna emellertid starka militära skäl anföras mot en dylik anordning. Vid kavalleriet förefinnes sålunda under tjänstgöring ett bestämt behov av beridna signalgivare. Det torde icke vara möjligt att med de av mig föreslagna utbildningstiderna erhålla sådana bland de värnpliktiga. Vid övriga specialtruppslag föreligger visserligen icke för tjänsten ett sådant behov av musikpersonal, att dylik i och för sig kan anses oundgängligen *nödvändig*. Såväl ur tjänstens synpunkt som av psykologiska skäl torde det emellertid, även vad ifrågavarande truppslag beträffar, vara synnerligen värdefullt att äga tillgång till egen musikpersonal. Det synes ock böra framhållas, att musikpersonalen vid specialtruppslagen — liksom vid infanteriet — finner användning i vissa rent militära tjänsteuppdrag, t. ex. i signaltjänst, såsom rapporttryttare, vid remontdressyr o. s. v. Med hänsyn härtill skulle ett indragande av musikpersonalen komma att medföra olägenheter.

Departements-
chefen.

Den ifrågasatta anordningen är således ur militär synpunkt förenad med betydande nackdelar. Dessa synas mig icke kunna uppvägas genom den åsyftade förstärkningen av harmonimusiken vid infanteriregementena. En dylik anordning kan därför av mig icke förordas, utan bör enligt min åsikt armémusiken organiseras enligt de av chefen för generalstaben föreslagna grunderna. Endast de avvikelser böra vidtagas, som betingas av olikheter i fråga om antal truppförband och dylikt.

I enlighet med vad sålunda anförts, bör armémusiken organiseras sålunda:

1. *Bodens garnison.*

1 musikfanjunkare,	2 musikkorporaler,
5 musiksergeanter,	2 musikvicekorpral,
3 musikfurirer 1. klass,	9 musikvolontärer samt dessutom
2 musikfurirer 2. klass,	6 musikelever.

Denna musikpersonal uppföres å kommandantskapets stat.

2. *Karlsborgs garnison.*

1 musikfanjunkare,	1 musikkorporal,
3 musiksergeanter,	1 musikvicekorpral,
1 musikfurir 1. klass,	3 musikvolontärer samt dessutom
2 musikfurirer 2. klass,	4 musikelever.

Denna musikpersonal torde — enär kommandantskapet å Karlsborg föreslås till indragning — böra uppföras å Luftvärnsartilleriregementets stat.

3. *Infanteriet.*

Vid samtliga regementen utom Norrbottens regemente:

1 musikfanjunkare,	1 musikkorporal,
4 musiksergeanter,	2 musikvicekorpraler,
2 musikfurirer 1. klass,	5 musikvolontärer ¹⁾ samt
2 musikfurirer 2. klass,	5 musikelever.

4. *Kavalleriet.*

a) vid vardera av Livgardet till häst och Livregementets dragoner:

1 musikfanjunkare,	1 musikkorporal,
3 musiksergeanter,	1 musikvicekorpral,
1 musikfurir 1. klass,	3 musikvolontärer samt dessutom
2 musikfurirer 2. klass,	4 musikelever.

b) Vid vart och ett av övriga fyra kavalleriregementen:

1 musiksergeant,	1 musikvicekorpral,
1 musikfurir 1. klass,	2 musikvolontärer samt dessutom
1 musikfurir 2. klass,	3 musikelever.
1 musikkorporal,	

¹⁾ För tjänstgöring å krigsskolan å Karlberg beräknas vid behov bliva beordrad en musikvolontär ur regemente tillhörande Stockholms garnison.

5. Artilleriet.

a) vid vardera av Svea artilleriregemente och Arméartilleriregementet:

1 musikstyckjunkare,	1 musikkonstapel,
3 musiksergeanter,	1 musikvicekonstapel,
1 musikfurir 1. klass,	3 musikvolontärer samt dessutom
2 musikfurirer 2. klass,	4 musikelever.

b) vid vardera av Göta, Wendes, Norrlands, Upplands och Smålands artilleriregementen ävensom vid Gotlands artillerikår:

1 musiksergeant,	1 musikvicekonstapel,
1 musikfurir 1. klass,	2 musikvolontärer samt dessutom
1 musikfurir 2. klass,	3 musikelever.
1 musikkonstapel,	

c) på Luftvärnsartilleriregementets stat uppföres, enligt vad ovan anförts, den för Karlsborgs garnison gemensamma musikkåren.

6. Ingenjörtrupperna.

a) vid vardera av Svea ingenjörkår och Fälttelegrafregementet:

1 musiksergeant,	1 musikvicekorpral,
1 musikfurir 1. klass,	2 musikvolontärer samt dessutom
1 musikfurir 2. klass,	3 musikelever.
1 musikkorpral,	

b) vid Norrlands ingenjörkår beräknas icke någon musikpersonal; musikbehovet tillgodoses av Jämtlands fältjägarregementets musikkår.

7. Trängtrupperna.

Vid var och en av de sex trängkårerna:

1 musiksergeant,	1 musikvicekorpral,
1 musikfurir 1. klass,	2 musikvolontärer samt dessutom
1 musikfurir 2. klass,	3 musikelever.
1 musikkorpral,	

Med den sålunda föreslagna organisationen skulle vid armén komma att finnas sammanlagt 635 musikbeställningar, fördelade på olika tjänstegrader, på sätt nedanstående sammanställning utvisar.

	Musikfanjunkare.	Musiksergeanter.	M a n s k a p.					Summa musikpersonal.	Musikelever.
			Furirer av 1. kl.	Furirer av 2. kl.	Korporaler.	Vice-korporaler.	Volontärer.		
Föreliggande förslag	31	138	76	80	50	75	185	635	205

Det av chefen för generalstaben framställda förslaget att tilldela pensionerad musiksergeant vid uppnådda 60 levnadsår pensionsförbättring av

sådan storlek, att sammanlagda pensionsbeloppet komme att motsvara musikfanjunkares pension, synes mig värt beaktande. Förslaget torde lämpligen böra tagas under omprövning i samband med den reglering av den militära personalens avlönings- och pensionsförhållanden i allmänhet, vilken efter den nya försvarsorganisationens genomförande måste äga rum. Givetvis bör härvid även tagas under övervägande, huruvida en dylik förman bör göras beroende av viss tjänstgöring efter avskedstagandet.

Då benämningen »underofficer» icke längre avses för de hittillsvarande till musiken icke hänförliga underofficerarna, synes denna benämning icke heller böra förekomma för musikpersonal. Musikfanjunkare (musikstyckjunkare) bör liksom övriga fanjunkare (styckjunkare) erhålla fänriks tjänstegrad. I enlighet med vad för närvarande är fallet, bör musikledare kunna tilldelas löjtnants eller kaptens tjänstegrad.

H. Civilmilitära samt civila kårer och stater.

1. Fältläkarkåren.

Nuvarande
organisa-
tion.

Fältläkarkåren utgöres enligt gällande organisation av på aktiv stat anställd personal samt av personal anställd på reservstat och i kårens reserv.

Den på aktiv stat anställda personalen utgöres av:

1 generalfältläkare,	49 regementsläkare,
1 överfältläkare,	55 bataljonsläkare samt
6 fältläkare,	44 bataljonsläkare vid fältläkarkåren.

Av ifrågavarande personal är *generalfältläkaren*, vilken innehar generalmajors tjänsteställning, chef för fältläkarkåren med dess reservpersonal, samt tillika chef för arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse.

Överfältläkaren, vilken har överstelöjtnants tjänsteställning, är generalfältläkarens närmaste man och chef för sjukvårdsstyrelsens fältläkarbyrå. Han förestår därjämte avdelningen för sjukvårdsärenden i generalfältläkarens expedition.

Fältläkarna, vilka jämväl hava överstelöjtnants tjänsteställning, tjänstgöra såsom fördelningsläkare i vederbörande arméfördelningsstabber. Deras uppgift är att utöva inseende över arméfördelningsområdets militära sjukvårdsväsende med dess personal och materiel.

Av *regementsläkarna*, vilka hava majors tjänsteställning, och *bataljonsläkarna*, vilka hava kaptens tjänsteställning, tjänstgör det stora flertalet vid vederbörande regementen och kårer, där de hava att ombesörja den ordinarie sjukvården.

Vid infanteriet äro sålunda placerade tillhopa 26 regementsläkare och 26 bataljonsläkare, nämligen 1 regementsläkare och 1 bataljonsläkare vid varje regemente med undantag av Norrbottens regemente och Gotlands infanteriregemente. Vid dessa båda regementen finnas icke några läkare

anställda, utan ombesörjes sjukvården vid det förra av de vid kommandantskapet i Boden anställda läkarna och vid det senare av läkarna vid militärbefälet på Gotland.

Vid kavalleriet äro anställda tillhopa 2 regementsläkare och 8 bataljonsläkare, nämligen vid vart och ett av de sex fördelningskavalleriregementena 1 bataljonsläkare och vid vardera av Skånska husar- och dragonregementena 1 regementsläkare och 1 bataljonsläkare. Sjukvården vid Norrbottens kavallerikår är avsedd att upprätthållas av läkarna vid kommandantskapet i Boden.

För artilleriet äro avsedda tillhopa 7 regementsläkare och 6 bataljonsläkare, nämligen 1 regementsläkare och 1 bataljonsläkare vid vart och ett av de sex fältartilleriregementena och 1 regementsläkare för Positionsartilleriregementet. Vid Gotlands artillerikår ombesörjes sjukvården av läkarna vid militärbefälet på Gotland, vid Bodens artilleriregemente av läkarna vid kommandantskapet i Boden och vid Karlsborgs artillerikår av läkarna vid kommandantskapet å Karlsborg.

Vid fortifikationen skola enligt organisationen finnas 2 regementsläkare och 1 bataljonsläkare. Av dessa äro den ene regementsläkaren och bataljonsläkaren avsedda för Svea ingenjörkår och Fälttelegrafkåren gemensamt och den andre regementsläkaren avsedd för Norrlands ingenjörkår. Vid Göta ingenjörkår ombesörjes sjukvården av läkarna vid kommandantskapet å Karlsborg och vid Bodens ingenjörkår av läkarna vid kommandantskapet i Boden.

Vid trängen äro anställda 1 regementsläkare och 1 bataljonsläkare vid varje trängkår, alltså tillhopa 6 regementsläkare och 6 bataljonsläkare.

Av de återstående regements- och bataljonsläkarna äro anställda:

vid arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse 1 regementsläkare såsom byråassistent och 1 bataljonsläkare såsom assistent,

vid militärbefälet på Gotland 1 regementsläkare och 2 bataljonsläkare,

vid kommandantskapet i Boden 2 regementsläkare för Bodens garnisonssjukhus och för bestridande av tjänsten såsom fästningsläkare vid kommandantskapet samt 2 bataljonsläkare för Bodens garnison och garnisonssjukhus,

vid kommandantskapet å Karlsborg 1 regements- och 1 bataljonsläkare för Karlsborgs garnison och garnisonssjukhus,

vid garnisonssjukhuset i Stockholm 1 regementsläkare såsom överläkare, tillika chefläkare, och 1 bataljonsläkare såsom överläkare samt

vid krigsskolan 1 bataljonsläkare.

Bataljonsläkarna vid fältläkarkåren utgöra en reserv för truppförbandens ordinarie läkare. I motsats till dessa hava de icke någon ständig tjänstgöring, utan äro avsedda att tjänstgöra under regementsövningar vid flertalet truppförband, vid särskilda utbildningskurser och skolor o. d., under tiden för de årliga inskrivningsförrättningarna, såsom vikarier i vissa fall

för ordinarie läkare m. m. samt under vakanser i ordinarie läkarbeställningar. Tjänstgöringsskyldigheten är bestämd till högst 75 dagar om året. Ifrågavarande bataljonsläkare åtnjuta, förutom en mindre lön jämte två ålderstillägg, visst dagarvode, utgående med olika belopp under tjänstgöring å egen bostadsort och under tjänstgöring utom bostadsorten.

Enligt den år 1911 beslutade omorganisationen av fältläkarkåren skulle den då befintliga fältläkarstipendiatinstitutionen efterhand avvecklas. På grund av det vid armén förefintliga stora behovet av läkare har emellertid en sådan avveckling ännu icke kunnat helt genomföras. Ännu kvarstå å ordinarie stat 24 fältläkarstipendiatbeställningar. Innehavarna av dessa åtnjuta ett visst mindre arvode ävensom visst dagarvode under den till 90 dagar om året beräknade tjänstgöringen.

För fältläkarkårens personal på reservstat och i kårens reserv redogöres i annat sammanhang (sid. 271 och 294).

Försvars-
revisionen.

Försvarsrevisionen har (Del 1, sid. 499) framhållit, att den av densamma föreslagna minskningen av antalet truppförband m. m. givetvis medförde en motsvarande minskning av antalet läkare. Beträffande behovet av läkare vid de kvarstående truppförbanden o. s. v. torde visserligen till följd av den föreslagna omläggningen av värnpliktstjänstgöringen den egentliga sjukvården icke komma att taga läkarnas tid i anspråk i samma utsträckning som enligt nuvarande organisation, men å andra sidan vore att märka, att läkarpersonalens övriga rätt så omfattande göromål, såsom expeditionstjänsten och allt vad därmed sammanhängande, undervisningsskyldighet, tjänstgöring vid skolor och särskilda utbildningskurser ävensom vid de årliga inskrivningsförrättningarna, i stort sett komme att bli va desamma som hittills. På grund härav och med hänsyn till nödvändigheten av att i görligaste mån säkerställa det vid inträffande mobilisering förefintliga stora behovet av fullt kompetenta militärläkare hade revisionen icke funnit sig böra föreslå indragning av läkarbeställningar i andra fall, än där detta betingades av den föreslagna indragningen av truppförband eller eljest ansåges kunna ske utan någon som helst olägenhet för såväl sjukvårdens som tjänstens i övrigt behöriga upprätthållande.

Beträffande försvarsrevisionens förslag torde följande böra särskilt framhållas.

Vid den nyorganiserade *Norrbottens artillerikår* förutsattes sjukvården komma att omhänderhavas av de vid kommandantskapet i Boden anställda läkarna.

Vid *Norrlands ingenjörkår*, som enligt revisionens förslag skulle förläggas till Jämtlands fältjägerregemente, syntes läkarvården kunna ombesörjas av de vid nämnda regemente anställda båda läkarne. För den händelse göromålens omfattning skulle så betinga, borde nödigt biträde kunna erhållas av någon av de båda läkarna vid Norrlands artilleriregemente.

Vid *Gotlands trupper* vore de med läkarvårdens upprätthållande förenade göromålen enligt revisionens mening icke av större omfattning, än att de utan någon som helst svårighet kunde ombesörjas av 1 regementsläkare och 1 bataljonsläkare. Revisionen funne sig därför böra föreslå, att den ena av de nuvarande båda bataljonsläkarbeställningarna indroges.

I fråga om den regementsläkare och den bataljonsläkare, som vore anställda vid *arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse*, hade från sjukvårdsstyrelsens sida framhållits, att en hel del av de göromål, som ombesörjdes av ifrågasvarande båda läkare, vore av den beskaffenhet, att de med väsentligt större fördel skulle kunna handläggas av en för ändamålet lämplig officer. Vid sådant förhållande och då det jämväl för styrelsens arbete i övrigt vore synnerligen önskvärt att hava ständig tillgång till den rent militära sakkunskapen, hade styrelsen föreslagit, att den nuvarande bataljonsläkaren skulle utbytas mot en högskoleutbildad officer. Då den sålunda ifrågasatta anordningen icke vore ägnad att medföra några ökade kostnader för statsverket, hade revisionen icke något att erinra mot densamma. Med hänsyn till de kvalifikationer, som borde ställas på ifrågasvarande officer, borde han lämpligen uppföras såsom kapten å generalstabens stat. I den mån tjänstgöringsförhållandena i sjukvårdsstyrelsen det medgäve, syntes han ock böra beordras till tjänstgöring vid generalstabens huvudstation.

Av de båda vid *garnisonssjukhuset i Stockholm* anställda läkarna vore regementsläkaren (chefläkaren) överläkare vid sjukhusets kirurgiska avdelning och bataljonsläkaren överläkare vid sjukhusets medicinska avdelning. Till båda utginge, förutom ordinarie lön, jämväl arvoden om 1,170 kronor. Vid upprepade tillfällen hade emellertid av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse framhållits önskvärdheten av en sådan organisationsändring, att möjlighet bereddes att, liksom fallet vore vid de på mer än en avdelning uppdelade civila sjukvårdsinrättningarna, såsom chefläkare förordna den överläkare, som ansåges för uppdraget lämpligast. Sjukvårdsstyrelsen hade därför föreslagit, att båda överläkarna, vilka i fråga om arbetsuppgifter och ansvar vore fullt likställda, måtte å staten upptagas såsom regementsläkare, och att ett särskilt arvode å staten skulle beräknas för den, som förordnades såsom chefläkare. Då revisionen funne den sålunda föreslagna anordningen ur organisatorisk synpunkt riktig, ansåge revisionen sig böra tillstyrka densamma. Den nuvarande bataljonsläkarbeställningen borde alltså utbytas mot 1 regementsläkarbeställning. I samband härmed borde de nuvarande arvodena bortfalla och i stället å staten beräknas särskilt arvode åt den av de båda överläkarna, som förordnades såsom chefläkare.

Vad *bataljonsläkarna vid fältläkarkåren* beträffade, skulle det visserligen enligt revisionens mening kunna ifrågasättas, huruvida icke deras antal skulle på grund av den föreslagna minskade arméorganisationen kunna något reduceras. Med hänsyn till det förefintliga stora behovet av läkare i och för fullgörande av tillfälliga kommenderingar, särskilt till inskrivningsförrättningar m. m. — ett behov som med nuvarande organisation visat

sig synnerligen svårt att tillgodose — hade emellertid revisionen icke ansett sig böra framställa något förslag i förevarande hänseende.

Fältläkarstipendiatinstitutionen borde i överensstämmelse med 1911 års riksdagsbeslut helt och hållet avvecklas.

Enligt revisionens förslag skulle fältläkarkårens aktiva personal utgöras av:

1 generalfältläkare,	36 regementsläkare,
1 överfältläkare,	40 bataljonsläkare och
4 fältläkare,	44 bataljonsläkare vid fältläkarkåren.

Departements-
chefen.

Behovet av aktiv läkarpersonal anser jag böra beräknas enligt de av försvarsrevisionen angivna grunderna. Endast sådana ändringar böra vidtagas, som äro en följd av olikheter beträffande organisationen i högre och lägre truppförband. I överensstämmelse härmed bör den aktiva läkarpersonalen beräknas sålunda:

För *arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse* erfordras 1 generalfältläkare, 1 överfältläkare och 1 regementsläkare. Den hittills vid styrelsen anställda bataljonsläkaren utbytes i överensstämmelse med revisionens förslag mot 1 kapten å generalstabens stat.

För var och en av de sex *arméfördelningarna* erfordras 1 fältläkare.

För varje *infanteriregemente* utom Norrbottens regemente och Gotlands infanteriregemente erfordras 1 regementsläkare och 1 bataljonsläkare.

För varje *kavalleriregemente* erfordras 1 bataljonsläkare.

För varje *fördelningsartilleriregemente* erfordras 1 regementsläkare och 1 bataljonsläkare samt för *Arméartilleriregementet* 1 regementsläkare.

Gemensamt för *Svea ingenjörkår* och *Fälttelegrafregementet* nppföras 1 regements- och 1 bataljonsläkare.

För varje *trängkår* erfordras 1 regements- och 1 bataljonsläkare.

I övrigt erfordras:

vid *militärbefälet på Gotland* 1 regements- och 1 bataljonsläkare,

vid *kommendantskapet i Boden* 2 regementsläkare och 2 bataljonsläkare,

vid *garnisonssjukhuset å Karlsborg* 1 regementsläkare och 1 bataljonsläkare,

vid *garnisonssjukhuset i Stockholm* 2 regementsläkare,

vid *krigsskolan* 1 bataljonsläkare samt

44 *bataljonsläkare vid fältläkarkåren.*

Den sålunda föreslagna aktiva läkarpersonalen utgör sammanlagt:

1 generalfältläkare,	45 regementsläkare,
1 överfältläkare,	48 bataljonsläkare samt
6 fältläkare,	44 bataljonsläkare vid fältläkarkåren.

2. Garnisonssjukhusen och arméns sjuksköterskekår.

Förutom de vid truppförbanden befintliga sjukvårdsinrättningarna finnas för närvarande vid armén tre särskilda garnisonssjukhus, nämligen:

Garnisons-
sjukhusen.
Närvarande
organisation.

garnisonssjukhuset i Stockholm, med uppgift dels att mottaga och vårda sådana sjuka från de i Stockholm eller dess närhet förlagda eller dit kommenderade truppförband, militära skolor eller utbildningskurser, tillhörande armén, ävensom i mån av utrymmen från marinen, vilka ej lämpligen kunna behandlas vid eget truppförband, och dels att vara en utbildningsanstalt för militärläkare och annan sjukvårdspersonal vid armén;

garnisonssjukhuset å Karlsborg, avsett för sjuka bland den militära och civila personal, som i kronans tjänst eller arbete är förlagd på fästningens område, samt

garnisonssjukhuset i Boden, med uppgift att från de i Boden förlagda eller dit kommenderade truppförband, militära skolor och utbildningskurser ävensom från de till Bodens fästning hörande formationer, anstalter, verk och inrättningar mottaga och vårda personal, som är i behov av sjukhusvård.

För vart och ett av garnisonssjukhusen finnes en särskild stat fastställd, upptagande den för sjukhusets drift erforderliga förvaltnings- och sjukvårdspersonalen. Mellan staten för garnisonssjukhuset i Stockholm och staterna för de båda andra sjukhusen föreligger dock den skillnaden, att medan den förra upptager samtliga vid sjukhuset tjänstgörande läkare, de senare icke upptaga någon som helst läkarpersonal, utan är denna uppförd å staten för kommandantskapen.

Med avseende å garnisonssjukhusens uppgifter och allmänna organisation har revisionen icke föreslagit någon ändring.

Vad den vid garnisonssjukhusen anställda förvaltnings- och sjukvårdspersonalen beträffade, vore denna givetvis beräknad med hänsyn till den omfattning, vari sjukhusen enligt nuvarande arméorganisation plägade vara belagda. I den mån den av revisionen föreslagna organisationen komme att medföra en minskad beläggning inom garnisonssjukhusen, borde alltså vissa indragningar och besparingar i sjukhusens nuvarande stater kunna göras. Då det emellertid icke på förhand kunde med någon som helst säkerhet avgöras, huruvida eller i vad mån en sådan minskning komme att inträda, hade revisionen ansett sig icke kunna ingå i någon prövning av garnisonssjukhusens personalbehov, utan i sina beräkningar av kostnaderna för den av revisionen föreslagna härordningen för garnisonssjukhusen upptagit samma förvaltnings- och sjukvårdspersonal som för närvarande.

Dock borde vid garnisonssjukhuset i Stockholm den ändringen vidtagas, att den för den ene överläkaren avsedda bataljonsläkarbeställningen förändrades till en regementsläkarbeställning, ävensom att såsom sjukhusintendent anställdes 1 pensionerad officer i stället för såsom nu en intendenturofficer å aktiv stat. Vidare borde å staten för garnisonssjukhuset i Karlsborg uppföras 1 regements- och 1 bataljonsläkarbeställning i stället för å staten för det hittillsvarande kommandantskapet därstädes.

*Chefen
för general-
staben.*

Mot vad försvarsrevisionen anfört har chefen för generalstaben förklarat sig i och för sig icke hava något att erinra.

Beträffande garnisonssjukhuset i Stockholm har dock framhållits, att kostnaderna för detsamma vore alltför stora i förhållande till den personal, för vilken sjukhuset efter nu föreslagen omorganisation av försvarsväsendet avsåges. Innan en dylik omorganisation vore beslutad, syntes emellertid icke lämpligt att upptaga denna fråga till behandling, men efter ett sådant beslut borde den snarast möjligt göras till föremål för särskild utredning.

Chefen för generalstaben har vidare anfört, att marinens utgifter för garnisonssjukhuset vore väsentligt mindre, än vad som i verkligheten belöpte på den åt marinens personal lämnade sjukvården. Sålunda hade under år 1922 antalet sjukdagar för personal från armén och marinen varit respektive 31,198 och 19,782. Med en proportionell fördelning skulle arméns och marinens kostnader hava uppgått till respektive kr. 290,702: 88 och kr. 184,328: 62. Marinens utgifter för garnisonssjukhuset hade emellertid utgjort allenast kr. 41,682: 62 eller således 142,646 kronor mindre än de verkliga kostnaderna.

*Departements-
chefen.*

Jag ansluter mig i fråga om garnisonssjukhusen till vad försvarsrevisionen anfört. Huruvida möjlighet finnes att enligt den av mig föreslagna organisationen minska kostnaderna för garnisonssjukhuset i Stockholm, anser jag emellertid böra göras till föremål för särskild utredning. I samband härmed torde även böra undersökas möjligheten att inskränka läkarpersonalen icke blott vid i Stockholm förlagda truppförband utan även vid flottans station därstädes.

Med hänsyn till vad chefen för generalstaben anfört rörande fördelningen av utgifterna för garnisonssjukhuset mellan armén och marinen, skulle det kunna ifrågasättas att från lantförsvarets till sjöförsvarets anslag överföra viss i förhållande till antalet sjukdagar beräknad procent av ifrågavarande utgifter. Då emellertid dessa i sin helhet skola bestridas av medel under en och samma huvudtitel i riksstaten, anser jag mig icke böra föreslå någon åtgärd i angivna riktning.

*Arméns sjuk-
sköterskekår.
Nuvarande
organisation.*

För främjande av ett gott samarbete redan i fredstid mellan arméns sjukvårdsväsende och de frivilliga sjukvårdsföreningarna samt för åstadkommande av bättre sjukvård bland värnpliktiga och fast anställda beslöts redan år 1907 att vid vissa truppförband anställa sjuksköterskor från svenska Röda Korset. Med anledning av de goda resultat för sjukvården, som därigenom vunnos, ökades efterhand antalet sjuksköterskor, och från och med år 1917 erhöll denna gren av den militära sjukvården en fastare organisation, i det att sjuksköterskornas anställning och tjänstgöring ordnades efter mera stadigvarande former genom upprättande av en för armén avsedd särskild sjuksköterskekår.

Den för arméns sjuksköterskekår fastställda staten upptager 44 ordinarie sjuksköterskor. Nämda antal är beräknat efter principen, att varje infanteriregemente i regel erhåller en sköterska — vissa av dem, speciellt de norrländska, två — samt varje artilleriregemente och en del trängkårer likaledes en sköterska. För kavalleriregementena har däremot i allmänhet någon sköterska icke ansetts nödvändig. För anställande vid behov av extra sjuksköterskor är å staten uppfört visst belopp.

Beträffande de *ordinarie sjuksköterskornas* anställning och tjänstgöring gäller, att arméfördelningschef (likställd chef) skall årligen till arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse avgiva förslag till anställande av sjuksköterskor vid truppförbanden (militärsjukhusen) för påföljande år. Sedan styrelsen meddelat, till vilket antal och enligt vilken fördelning sköterskor må för året anställas, sker anställandet av arméfördelningschefen efter samråd med svenska Röda Korset eller, där detta undantagsvis ej kan ställa sköterskor till förfogande, med annan likställd sjukvårdsorganisation. Beträffande sjuksköterskor, tjänstgörande vid truppförband inom samma förläggningssort, äger arméfördelningschefen vidtaga de tillfälliga jämkningar rörande deras placering m. m., vilka kunna finnas lämpliga med hänsyn till olika behov vid truppförbanden, föranledda av större sjuklighet, semester, tjänstledighet m. m.

Det i staten uppförda beloppet för anställande av *extra sjuksköterskor* disponeras av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse i och för anställande av extra sköterskor dels såsom vikarier för de ordinarie sköterskorna under semester och sjukdom dels ock för att stå till förfogande vid tillfällen, då sjukligheten kräver ökad sjukvårdspersonal, eller vid större förläggning av trupp till ett annat truppförbands etablissemang m. m.

Med avseende å arméns sjuksköterskekårs allmänna organisation har försvarsrevisionen icke föreslagit någon ändring.

*Försvars-
revisionen.*

Icke heller jag ifrågasätter någon ändring i den allmänna organisationen av omförmälda kår.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till de av mig förordade inskränkningarna i försvarsorganisationen bör emellertid det nuvarande antalet ordinarie sjuksköterskor minskas från 44 till 41.

3. Fältveterinärkåren.

Enligt gällande organisation utgöres fältveterinärkåren liksom fältläkarkåren av dels på aktiv stat anställd personal och dels personal, anställd på reservstat och i kårens reserv.

*Nuvarande
organisation*

Den på aktiv stat anställda personalen, vilken liksom reservpersonalen lyder under generalfältläkaren, utgöres av:

1 överfältveterinär,
6 fältveterinärer,

11 regementsveterinärer och
27 bataljonsveterinärer.

Av ifrågavarande personal är *överfältveterinären*, vilken innehar överstelöjtnants tjänsteställning, chef för arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses fältveterinärbyrå samt förestår avdelningen för fältveterinärärenden i generalfältläkarens expedition. Överfältveterinären åligger dessutom att genom inspektioner övervaka veterinärvården inom armén ävensom att utöva överbefälet vid militärveterinära utbildningskurser.

Fältveterinärerna, vilka hava majors tjänsteställning, tjänstgöra såsom fördelningsveterinärer i vederbörande arméfördelningsstaber och hava såsom sådana att under arméfördelningscheferna utöva inseedet över veterinärvården vid arméfördelnings truppförband. Därjämte hava fältveterinärerna att bestrida veterinärvården vid de till samma plats som arméfördelningsstaberna förlagda truppförbanden, nämligen:

fältveterinären vid första arméfördelningen regementsveterinärs åligganden vid Skånska husarregementet,

fältveterinären vid andra arméfördelningen veterinärvården vid Östgöta trängkår ävensom vid Första och Andra livgrenadjärregementena,

fältveterinären vid tredje arméfördelningen regementsveterinärs åligganden vid Livregementets husarer,

fältveterinären vid fjärde arméfördelningen regementsveterinärs åligganden vid Livgardet till häst,

fältveterinären vid femte arméfördelningen regementsveterinärs åligganden vid Livregementets dragoner samt

fältveterinären vid sjätte arméfördelningen regementsveterinärs åligganden vid Norrlands artilleriregemente.

Regementsveterinärerna, vilka hava kaptens tjänsteställning, och *bataljonsveterinärerna*, av vilka de äldre hava kaptens och de yngre löjtnants tjänsteställning, äro enligt organisationen placerade sålunda:

vid arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses fältveterinärbyrå:

1 regementsveterinär såsom byråassistent;

vid kavalleriet:

1 bataljonsveterinär vid Livgardet till häst, med skyldighet att jämte egen tjänst bestrida veterinärvården vid Svea livgarde,

1 bataljonsveterinär vid Livregementets dragoner,

1 bataljonsveterinär vid Livregementets husarer,

1 regementsveterinär och 1 bataljonsveterinär vid Smålands husarregemente, med skyldighet för bataljonsveterinären att jämte egen tjänst bestrida veterinärvården vid Kalmar regemente,

2 bataljonsveterinärer vid Skånska husarregementet,

1 regementsveterinär och 2 bataljonsveterinärer vid Skånska dragonregementet,

1 regementsveterinär och 1 bataljonsveterinär vid Kronprinsens husarregemente samt

1 regementsveterinär och 1 bataljonsveterinär vid Norrlands dragonregemente, med skyldighet för bataljonsveterinären att jämte egen tjänst bestrida veterinärvården vid Västerbottens regemente;

vid artilleriet:

1 regementsveterinär och 1 bataljonsveterinär vid Svea artilleriregemente, med skyldighet för bataljonsveterinären att jämte egen tjänst bestrida veterinärvården vid Göta livgarde,

1 regementsveterinär och 1 bataljonsveterinär vid Göta artilleriregemente,

1 regementsveterinär och 1 bataljonsveterinär vid Wendes artilleriregemente, med skyldighet för bataljonsveterinären att jämte egen tjänst bestrida veterinärvården vid Norra skånska infanteriregementet,

1 bataljonsveterinär vid Norrlands artilleriregemente,

1 regementsveterinär och 1 bataljonsveterinär vid Upplands artilleriregemente, med skyldighet för bataljonsveterinären att jämte egen tjänst bestrida veterinärvården vid Upplands infanteriregemente,

1 regementsveterinär och 1 bataljonsveterinär vid Smålands artilleriregemente, med skyldighet för bataljonsveterinären att jämte egen tjänst bestrida veterinärvården vid Jönköpings regemente, samt

1 bataljonsveterinär vid Positionsartilleriregementet, med skyldighet att jämte egen tjänst bestrida veterinärvården vid krigsskolan å Karlberg;

vid fortifikationen:

1 bataljonsveterinär för Svea ingenjörkår och Fälttelegrafkåren samt

1 bataljonsveterinär för Norrlands ingenjörkår, med skyldighet att jämte egen tjänst bestrida veterinärvården vid Jämtlands fältjägarregemente;

vid trängen:

1 bataljonsveterinär för Svea trängkår, med skyldighet att jämte egen tjänst bestrida veterinärvården vid Livregementets grenadjärer,

1 bataljonsveterinär för Göta trängkår, med skyldighet att jämte egen tjänst bestrida veterinärvården vid Skaraborgs regemente,

1 bataljonsveterinär för Norrlands trängkår, med skyldighet att jämte egen tjänst bestrida veterinärvården vid Västernorrlands regemente,

1 bataljonsveterinär för Skånska trängkåren samt

1 bataljonsveterinär för Västmanlands trängkår;

för Gotlands trupper:

1 bataljonsveterinär, uppförd å staten för militärbefälet å Gotland;

för garnisonen å Karlsborg:

1 bataljonsveterinär, uppförd å staten för kommandantskapet;

för Bodens trupper:

1 regementsveterinär för Bodens garnison samt för bestridande av tjänsten såsom fästningsveterinär vid kommandantskapet därstädes, uppförd å staten för kommandantskapet; samt

vid ridskolan å Strömsholm:

1 bataljonsveterinär, med skyldighet att jämte egen tjänst bestrida veterinärvården vid Utnäslöts remontdepå.

Såsom av det anförda framgår, äro ordinarie veterinärer vid truppförband, stab o. s. v. skyldiga att jämte egen befattning bestrida veterinärvården vid till samma ort förlagda infanteritruppförband. Av arméns 28 infanteriregementen äro emellertid 13 regementen förlagda till platser, där beridet truppförband icke finnes. Vid dessa regementen, nämligen Västgöta regemente, Karlskrona grenadjärregemente, Södermanlands och Kronobergs regementen, Dalregementet, Hälsinge, Älvsborgs, Hallands, Bohusläns, Västmanlands och Värmlands regementen, Södra skånska infanteriregementet samt Vaxholms grenadjärregemente, ombesörjes veterinärvården av civil veterinär mot åtnjutande av visst arvode. För ändamålet är under avlöningsanslaget beräknat ett belopp av 5,000 kronor.

För fältveterinärkårens personal på reservstat och i kårens reserv redogöres i annat sammanhang (sid. 271 och 294).

Försvars-
revisionen.

Försvarsrevisionen har framhållit, att liksom i fråga om läkarpersonalen den av revisionen föreslagna indragningen av vissa truppförband medförde en motsvarande minskning av antalet militärveterinärer. Beträffande behovet av veterinärer i övrigt komme visserligen minskningen av antalet såväl stamhästar som lejda hästar (ackordhästar) att medföra en minskning av veterinärernas arbete med hästsjukvården, men å andra sidan gällde här, liksom i fråga om läkarpersonalen, dels att veterinärernas åligganden beträffande veterinärvården i övrigt komme att i stort sett kräva samma tid som hittills, dels ock att mobiliseringsbehovet av fullt kompetenta militärveterinärer måste i görligaste mån säkerställas. Liksom då fråga vore om fältläkarkåren, hade revisionen därför icke funnit sig böra föreslå indragning av veterinärbeställningar i andra fall, än där detta betingades av den föreslagna indragningen av truppförband eller eljest ansåges kunna ske utan någon som helst olägenhet för såväl hästsjukvårdens som tjänstens i övrigt behöriga upprätthållande.

Beträffande revisionens förslag torde följande böra särskilt framhållas.

Enligt revisionens uppfattning finge veterinärgöromålen vid de olika kavalleriregementena icke större omfattning, än att de i regel borde kunna handhas av *en* veterinär.

Bataljonsveterinärbeställningen vid den enligt revisionens förslag vid Jämtlands fältjägerregemente förlagda Norrlands ingenjörkår syntes revisionen kunna indragas och veterinärvården vid nämnda två truppförband ombesörjas av den vid Norrlands artilleriregemente anställde bataljonsveterinären.

Enligt revisionens förslag skulle fältveterinärkårens aktiva personal utgöras av:

1 överfältveterinär,
4 fältveterinärer,

9 regementsveterinärer och
16 bataljonsveterinärer.

Behovet av aktiv veterinärpersonal synes böra beräknas enligt de av *Departements-* försvarsrevisionen angivna grunderna. Endast sådana ändringar böra vid- *chefen.* tagas, som äro en följd av olikheter beträffande organisationen i högre och lägre truppförband. I överensstämmelse härmed bör ifrågasvarande personalbehov beräknas sålunda:

För *arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse* erfordras 1 överfältveterinär och 1 regementsveterinär.

För var och en av de sex *arméfördelningarna* erfordras 1 fältveterinär. Sådan veterinär förutsättes komma att, på sätt för närvarande är förhållandet, jämte sin tjänst som fördelningsveterinär, bestrida veterinärvården vid till samma plats som arméfördelningsstaben förlagt truppförband.

Vid *kavalleriet* erfordras för Livgardet till häst, Livregementets dragoner, Livregementets husarer och Skånska kavalleriregementet 1 bataljonsveterinär samt för Smålands husarregemente och Norrlands dragonregemente 1 regementsveterinär, allt per regemente.

Vid *artilleriet* erfordras för Norrlands artilleriregemente 1 bataljonsveterinär samt för vart och ett av de övriga fördelningsartilleriregementena 1 regementsveterinär och 1 bataljonsveterinär. Bataljonsveterinären vid Svea artilleriregemente bör tillika ombesörja hästvården vid krigsskolan.

Vid *ingenjörtrupperna* uppföres, i anslutning till vad chefen för generalstaben föreslagit, gemensamt för Svea ingenjörkår och Fälttelegrafregementet 1 bataljonsveterinär. Den i staten för kommandantskapet å Karlsborg för närvarande uppförda bataljonsveterinärbeställningen förutsättes med anledning av den föreslagna indragningen av nämnda kommandantskap bliva överförd till staten för fortifikation.

För *trängtrupperna*, *Gotlands trupper*, *Bodens trupper* och *ridskolan* beräknas samma beställningar som för närvarande.

Den sålunda föreslagna veterinärpersonalen utgör sammanlagt:

1 överfältveterinär,	9 regementsveterinärer och
6 fältveterinärer,	19 bataljonsveterinärer.

4. Artilleriets fabriker och tyganstalter.

Artilleriets fabriker och tyganstalter utgöras av:

ammunitionsfabriken, vilkens verksamhet är fördelad på två avdelningar, förlagda den ena till Marieberg i Stockholm och den andra till Karlsborg, Karl Gustafs stads gevärsfaktori i Eskilstuna och Åkers krutbruk i Södermanland;

tygstationerna i Stockholm, Karlsborg och Boden; samt tygverkstäderna vid Göta, Wendes, Norrlands, Upplands och Smålands artilleriregementen samt vid Gotlands artillerikår.

I organisatoriskt hänseende intaga fabriker och tygstationerna en fristående ställning, under det att däremot tygverkstäderna äro direkt anslutna till vederbörliga artilleritruppförband.

*Nuvarande
organisation.*

Den för fabrikerna och tyganstalterna avsedda fast anställda personalen är uppförd å staten för artilleriets fabriker och tyganstalter och skall efter genomförd härordning utgöras av:

1 fälttygmästare,	7 tygförvaltare av 2. klassen,
3 styresmän,	18 besiktningsrustmästare och tygverkmästare,
1 tygmästare av 1. klassen,	6 verkmästare av 1. klassen,
2 tygmästare av 2. klassen,	2 verkmästare av 2. klassen,
4 tyg- eller fabriksingenjörer,	9 tyg- eller fabrikskrivare,
7 departementsskrivare,	44 tyghantverkare och
11 tyg- eller fabriksförvaltare av 1. klassen,	7 fortmaskinister.
1 öververkmästare,	

Ifrågavarande personal placeras till tjänstgöring dels vid artilleriets överstyrelse och dels vid de särskilda fabrikerna och tyganstalterna,

Vid *artilleriets överstyrelse* tjänstgöra fälttygmästaren och de 7 departementsskrivarna.

Av departementsskrivarna tjänstgöra 1 å artilleridepartementets civilbyrå och 6 å samma departements militärbyrå, därav 2 å konstruktionsavdelningen, 1 å vardera av de två expeditonsavdelningarna samt 2 å tekniska revisionen.

För *ammunitionsfabriken* äro avsedda 1 styresman, 1 fabriksingenjör, 2 fabriksförvaltare av 1. klassen, 1 öververkmästare, 5 verkmästare av 1. klassen och 2 fabrikskrivare.

För *Karl Gustafs stads gevärsfaktori* äro avsedda 1 styresman, 1 fabriksingenjör, 2 fabriksförvaltare av 1. klassen, 4 besiktningsrustmästare och 2 fabrikskrivare.

För *Åkers krutbruk* äro avsedda 1 styresman, 1 fabriksingenjör, 1 fabriksförvaltare av 1. klassen, 1 verkmästare av 1. klassen och 2 verkmästare av 2. klassen.

För *tygstationen i Stockholm* äro avsedda 1 tygmästare av 2. klassen, 1 tygförvaltare av 1. klassen, 1 tygförvaltare av 2. klassen, 1 besiktningsrustmästare, 1 tygverkmästare, 1 tygskrivare och 9 tyghantverkare.

För *tygstationen å Karlsborg*, vilken tillika utgör centralförråd för hela artilleriet, äro avsedda 1 tygmästare av 1. klassen, 1 tygingenjör, 4 tygförvaltare av 1. klassen, 1 besiktningsrustmästare, 3 tygverkmästare, 3 tygskrivare och 4 tyghantverkare.

För *tygstationen i Boden* äro avsedda 1 tygmästare av 2. klassen, 1 tygförvaltare av 1. klassen, 1 besiktningsrustmästare, 1 tygverkmästare, 1 tygskrivare, 6 tyghantverkare och 6 fortmaskinister.

Personalen vid *tygverkstäderna* är avsedd att utgöras av:

vid vartdera av Göta och Upplands artilleriregementen 1 tygförvaltare av 2. klassen, 1 tygverkmästare och 4 tyghantverkare;

vid vartdera av Wendes och Norrlands artilleriregementen 1 tygförvaltare av 2. klassen, 1 besiktningsrustmästare och 4 tyghantverkare;

vid Smålands artilleriregemente 1 tygförvaltare av 2. klassen, 1 tygverkmästare och 5 tyghantverkare; samt

vid Gotlands artillerikår 1 tygförvaltare av 2. klassen, 1 besiktningsrustmästare, 4 tyghantverkare och 1 fortmaskinist.

Enligt gällande bestämmelser äger generalfälttygmästaren rätt att vid behov vidtaga erforderliga omplaceringar av personalen.

Förutom ovan angivna personal tjänstgör vid fabrikerna och tyganstalterna ett visst antal ur truppförbanden beordrade officerare och underofficerare.

Med avseende på fabrikernas, tygstationernas, ammunitionsfabrikens och tygverkstädernas allmänna *organisation* har försvarsrevisionen icke ifrågasatt några ändringar.

Försvarsrevisionen.

I fråga om den å staten för artilleriets fabriker och tyganstalter uppförda *personalen* har revisionen (Del 1, sid. 518—520) däremot föreslagit följande ändringar, nämligen:

att samtliga departementsskrivare utom den ene av de båda å artilleridepartementets tekniska revision placerade samt den ene av de å militärbyråns konstruktionsavdelning placerade skulle utbytas mot pensionerade underofficerare;

att, utöver de nuvarande, ytterligare 2 tyg- eller fabriksförvaltare, en av 1. och en av 2. klassen, skulle uppföras å staten;

att sammanlagt 7 pensionerade underofficerare skulle anställas såsom expeditiionsunderofficerare vid tygverkstäderna och Stockholms tygstation; samt

att antalet tyghantverkare skulle ökas med 5.

Beträffande den för tjänstgöring vid fabriker och tyganstalter ur truppförbanden beordrade personalen har revisionen föreslagit, att 3 av de hittills beordrade underofficerarna skulle ersättas med pensionerade underofficerare, därav två för kontroll- och besiktningsgöromål och en för skottställning vid Karl Gustaf stads gevärsfaktori.

Ledningen av arbetet å artilleridepartementets tekniska revision skulle enligt revisionens förslag uppdragas åt en pensionerad officer.

Försvarsrevisionen har i enlighet härmed föreslagit, att följande personal skulle uppföras å staten för artilleriets fabriker och tyganstalter, nämligen:

Ordinarie befattningshavare:

1 fälttygmästare,	8 tygförvaltare av 2. klassen,
3 styresmän,	18 besiktningsrustmästare eller tygverkmästare,
1 tygmästare av 1. klassen,	6 verkmästare av 1. klassen,
2 tygmästare av 2. klassen,	2 verkmästare av 2. klassen,
4 tyg- eller fabriksingenjörer,	9 tyg- eller fabrikskrivare,
2 departementsskrivare,	49 tyghantverkare och
12 tyg- eller fabriksförvaltare av 1. klassen,	7 fortmaskinister.
1 öververkmästare,	

Personal på pensionsstat:

1 officer såsom ledare	för artilleridepartementets tekniska revision,
1 expeditionsunderofficer	» » » »
1 expeditionsunderofficer	» » civilbyrå,
3 expeditionsunderofficerare	» » militärbyrå,
7 expeditionsunderofficerare	vid artilleriets tygverkstäder och Stockholms tygstation,
2 kontroll- och besiktningsunderofficerare samt	
1 skottställningsunderofficer	vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori.

Arméförvaltningen.

Med avseende å vad revisionen sålunda föreslagit angående artilleriets fabriker och tyganstalter har arméförvaltningen framhållit bland annat, att för ammunitionsfabriken nu vore avsedda bland andra 1 fabriksingenjör och 1 öververkmästare. Fabriksingenjören vore placerad å fabriken avdelning å Marieberg och öververkmästaren vid Karlsborgsavdelningen. Fabriksingenjören hade dock även till åliggande att övervaka ledningen av verkstaden vid Karlsborgsavdelningen. Detta sätt för verkstadsledningens ordnande vid de båda verkstadsavdelningarna hade, särskilt då teknikens utveckling ställt allt högre krav på verkstadsdriftens rationella skötsel, visat sig medföra stora olägenheter. Fabriksingenjörens åligganden vid Mariebergsavdelningen vore av den vikt och omfattning, att de fullt sysselsatte honom, vilket omöjliggjorde erforderligt övervakande av verkstadsavdelningen vid Karlsborg. Avdelningen å Karlsborg hade vidare nått den utveckling, att i drift- och tekniskt hänseende berättigade krav på verkstadsledningen icke kunde fyllas med en öververkmästare som ledare, utan erfordrades även för Karlsborgsavdelningen ständig tillgång till en person med fabriksingenjörs kvalifikationer. Arméförvaltningen föresloge därför, att en fabriksingenjör måtte anställas för ammunitionsfabrikens Karlsborgs-avdelning, och att i samband därmed den därstädes befintliga öververkmästarebefattningen indroges.

Den å civilbyrån tjänstgörande departementsskrivaren upprätthölle bokhållartjänsten å artilleridepartementet. Motsvarande tjänst inom andra departement i arméförvaltningen och även i allmänhet inom statens övriga förvaltande verk sköttes av civila tjänstemän i 13. lönegraden. Med hänsyn till de stora anslagsbelopp, som stode under departementets förvaltning, och då på bokhållarens arbete grundades bland annat departementets bokslut, uppgift å anslagsställning, anslagsberäkningar m. m., låge i öppen dag, att på denne befattningshavares kapacitet ställdes sådana fordringar, att desamma icke kunde anses bliva fyllda av en pensionerad underofficer.

I fråga om skyldighet att vara underkastad transport borde liknande bestämmelser, som revisionen föreslagit för artilleristabens officerare, intagas för de å staten för artilleriets fabriker och tyganstalter upptagna officerarna.

De fordringar, som måste ställas å skottställningsunderofficerns synskärpa, ävensom de påfrestningar för hörselorgan och nervsystem, som

vore förenade med denne underofficers arbete, gjorde det enligt arméförvaltningens mening olämpligt att utbyta den hittillsvarande skottställningsunderofficern mot en pensionerad dylik.

På grund av driftens utveckling vid gevärsfaktoriet borde den ene av de därstädes beordrade besiktningsofficerarna utbytas mot en arbetsofficer.

Jag anser mig böra biträda arméförvaltningens förslag, såvitt avser öververkmästarbefattningens vid ammunitionsfabrikens Karlsborgsavdelning ersättande med en fabriksingenjörbefattning ävensom de å staten för artilleriets fabriker och tyganstalter upptagna officerarnas skyldighet att underkasta sig transport. För skottställningen vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori torde framdeles såsom hittills kunna från truppförband beordras lämplig sekundofficer.

Departements-
chefen.

Vad angår de av arméförvaltningen i övrigt framställda erinringarna mot försvarsrevisionens förslag, synas desamma icke böra föranleda frångående av detta förslag.

Å staten för artilleriets fabriker och tyganstalter bör sålunda uppföras följande personal:

Ordinarie befattningshavare:

1 fälttygmästare,	8 tygförvaltare av 2. klassen,
3 styresmän,	18 besiktningrustmästare eller tygverkmästare,
1 tygmästare av 1. klassen,	6 verkmästare av 1. klassen,
2 tygmästare av 2. klassen,	2 verkmästare av 2. klassen,
5 tyg- eller fabriksingenjörer,	9 tyg- eller fabrikskrivare,
2 departementsskrivare,	49 tyghantverkare och
12 tyg- eller fabriksförvaltare av 1. klassen,	7 fortmaskinister.

De å staten uppförda officerarna skola vara underkastade transport till andra beställningar i innehavande grad.

Personal på pensionsstat:

- 1 officer såsom ledare för artilleridepartementets tekniska revision,
- 1 expeditionsassistent, pensionerad sekundofficer, för artilleridepartementets tekniska revision,
- 1 expeditionsassistent, pensionerad sekundofficer, för artilleridepartementets civilbyrå,
- 3 expeditionsassistenter, pensionerade sekundofficerare, för artilleridepartementets militärbyrå,
- 7 expeditionsassistenter, pensionerade sekundofficerare, vid artilleriets tygverkstäder och Stockholms tygstation samt
- 2 kontroll- och besiktningsekundofficerare.

Vidare bör i förteckning över i stat icke uppförda arvoden den ene av de båda besiktningsofficerarna vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori ersättas med en arbetsofficer.

5. Ecklesiastikstaten.

Nuvarande organisation.

För den andliga vårdens ombesörjande skola enligt 1914 års härordning vid armén finnas anställda 46 regementspastorer, 2 garnisonspastorer och 1 slottspastor.

Av regementspastorerna äro 26 avsedda för *infanteriet*, nämligen 1 regementspastor vid varje infanteriregemente med undantag av Norrbottens regemente samt Gotlands infanteriregemente. Vid det förra ombesörjes själavården av garnisonspastorn i Boden och vid det senare av regementspastorn vid militärbefälet på Gotland.

Vid *kavalleriet* äro anställda 8 regementspastorer, nämligen en vid vart och ett av de sex fördelningskavalleriregementena och en vid vardera av Skånska husar- och dragonregementena. För Norrbottens kavallerikår, vilken skall förläggas till Boden, är någon särskild regementspastor ej avsedd.

Vid *artilleriet* finnas 6 regementspastorer, nämligen en vid vart och ett av Svea, Göta, Wendes, Norrlands, Upplands och Smålands artilleriregementen. Vid Gotlands artillerikår ombesörjes själavården av regementspastorn vid militärbefälet på Gotland samt vid Bodens artilleriregemente och Karlsborgs artillerikår av vederbörande garnisonspastor. Positionsartilleriregementet har icke heller någon särskild regementspastor. För ombesörjande av regementspastorsgöromålen vid detta regemente har Kungl. Maj:t plägat för varje år utanordna ett mindre arvodesbelopp.

Vid *fortifikationen* skola finnas 3 regementspastorer, nämligen en för Svea ingenjörkår, en för Fälttelegrafkåren och en för Norrlands ingenjörkår. Vid Göta och Bodens ingenjörkårer ombesörjes själavården av vederbörande garnisonspastor.

Vid *trängen* skola enligt organisationen finnas endast 2 regementspastorer, den ene avsedd för Skånska trängkåren och den andre för Västmanlands trängkår. Vid Svea, Göta, Norrlands och Östgöta trängkårer skall den andliga vården ombesörjas av regementspastorerna vid de infanteriregementen, som äro förlagda i respektive Örebro, Skövde, Östersund och Linköping. Denna nya organisation är emellertid ännu icke helt genomförd.

Vid *militärbefälet å Gotland* är anställd 1 regementspastor, avsedd för Gotlands trupper.

Av de båda garnisonspastorerna är den ene avsedd för *Karlsborgs garnison* och den andre för *Bodens garnison*.

Slutligen är slottspastorn avsedd för *krigsskolan å Karlberg*.

De prästerliga befattningshavarna åtnjuta icke fasta avlöningsförmåner vid armén utan endast vissa mindre arvoden. Att märka är, att garnisonspastorn å Karlsborg i denna sin egenskap jämväl är kyrkoherde i Karlsborgs församling.

Kostnaderna för regementspastorsinstitutionen enligt 1914 års härordning belöpa sig till följande belopp, nämligen:

46 regementspastorer à 1,170 kronor	53,820 kronor
1 garnionspastor å Karlsborg	3,000 »
1 garnionspastor i Boden	4,200 »
1 slottspastor å Karlberg	1,170 »
	<hr/>
	Summa 62,190 kronor.

Härtill böra emellertid läggas av Kungl. Maj:ts beslutade arvoden åt prästerliga biträden vid Skånska husarregementets avdelning i Landskrona, Positionsartilleriregementet, Göta och Östgöta trängkårer samt intendenturkompaniet i Stockholm, utgörande tillhopa 1,850 kronor. Hela kostnaden för pastoralvården inom armén utgör således 64,040 kronor.

Liksom försvarsrevisionen (Del 1, sid. 524) anser även jag, att den nuvarande regementspastorsinstitutionen bör tillsvidare bibehållas. För Svea ingenjörkår och Fälttelegrafregementet gemensamt torde en regementspastor böra beräknas. Till följd härav samt med anledning av föreslagna indragningar av truppförband kommer det hitillsvarande antalet regementspastorer att minskas med 6. Då kommandantskapet å Karlsborg föreslås till indragning, bör garnionspastorsbeställningen därstädes lämpligen uppföras å staten för det till Karlsborg förlagda Luftvärnsartilleriregementet. Ecklesiastikstaten för armén kommer sålunda att bestå av 40 regementspastorer, 2 garnionspastorer och 1 slottspastor.

*Departements-
chefen.*

Den militära själavården är för närvarande helt decentraliserad på truppförbanden. Då någon för densamma gemensam målsman i fred icke förefinnes, har ifrågasatts att förordna en av regementspastorerna att utan särskild kostnad i fred utöva uppsikt över den andliga vården vid krigsmakten. Något förslag i denna riktning anser jag mig dock icke böra framställa.

6. Polispersonalen.

Vid såväl Bodens som Karlsborgs fästning finnes särskild fästningspolis anställd. Dess huvudsakliga åligganden äro att hindra främlingar och andra obehöriga personer att erhålla kännedom om fästningsanläggningar och försvarsanordningar samt att biträda den civila ordningsmakten vid tillsynen över att utlännning icke i strid mot givna föreskrifter uppehåller sig inom fästningarnas skyddsområden. Polispersonalen i Boden åligger därjämte att i allt, som har samband med befästningarna och övriga försvarsanstalter i Boden, övervaka ordningen och säkerheten inom dess skyddsområde ävensom att söka förhindra skadegörelse och åverkan å kronans därinom befintliga egendom.

*Nuvarande
organisation.*

Fästningspolisen utgöres enligt den för polispersonalen i Boden och Karlsborg gemensamma staten av följande personal, nämligen:

<i>i Boden:</i>	<i>å Karlsborg:</i>
1 poliskommissarie,	1 överkonstapel och
5 överkonstaplar,	2 konstaplar.
18 konstaplar och	
6 extra konstaplar.	

Med avseende å tjänsteställningen är poliskommissarien underlöjtnants vederlike samt de övriga sergeants vederlikar. Polispersonalen lyder under vederbörande kommandant och står under närmaste befäl av vederbörande kommandantsadjutant.

*Försvars-
revisionen.*

Beträffande den för Bodens fästning avsedda polispersonalen har försvarsrevisionen icke ifrågasatt någon förändring.

Enligt revisionens förslag skulle Karlsborg icke vidare bibehållas såsom fästning, utan inskränkas till att vara en för armén i dess helhet avsedd central förrådsplats ävensom förläggningssort för vissa truppförband. I den mån förråd och verkstäder vore belägna inom den gamla kärnfästningens område, borde dessa kunna skyddas och bevakas av de därstädes förlagda truppförbanden, men för bevakningen av utanför kärnfästningens område belägna förråd och anstalter syntes allt fortfarande en särskild polispersonal vara erforderlig. En sådan torde även alltjämt vara behövlig såsom biträde åt den civila ordningsmakten vid upprätthållande av allmän ordning och säkerhet. Revisionen ansåge därför, att en särskild polispersonal för Karlsborg, även efter fästningens nedläggande som sådan, borde finnas. Med hänsyn därtill att någon särskild bevakning av de hittillsvarande befästningsanläggningarna å Vaberget icke vidare erfordrades, kunde dock den ena av de båda konstapelsbeställningarna indragas.

*Departements-
chefen.*

Mot vad revisionen i förevarande hänseende föreslagit har jag icke någon erinran att framställa.

I. Sammandrag över föreslagna personalstater.

Till belysande av behovet av fast anställd aktiv personal m. fl. enligt den av mig föreslagna organisationen har jag funnit mig böra upprätta efterföljande »Sammandrag över föreslagna personalstater». Av detta sammandrag framgår även motsvarande personalbehov enligt 1914 års härordning samt försvarsrevisionens förslag.

SAMMANDRAG ÖVER FÖRESLAGNA PERSONAL-
STATER.

Sammandrag över

	Officerare.					Sekundofficerare (underofficerare).					Underbefäl.						
	Generalspersoner.	Överstär.	Övertelöjtnanter.	Majorer.	Kapitän (Ryttmästare).	Löjtnanter och fänrikar.	Summa officerare.	Sekundlöjtnanter.	Fanjunkare (Styckjunkare).	Serganter.	Summa sekundofficerare.	Furirer.		Korpraler (Konstaplar).	Vice korpraler.	underbefäl.	
												1. klass.	2. klass.				
Högre staber m. m.																	
<i>Föreslagen organisation.</i>																	
Lantförsvarets kommandoexpedition		1															
Arméförvaltningen																	
Generalitetet	15						1										
Arméfördelningsstaber, militärbefäl och inspektioner																	
Kommandantskapet i Boden																	
Generalstaben jämte militärattachéer		1	5	16	34												
Fältläkarkåren; garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg																	
Summa personal	15	2	5	16	34												
<i>Revisionens förslag</i>	13	2	5	14	33		6										
<i>1914 års härordning</i>	15	2	4	13	34												
Undervisningsverk.																	
<i>Föreslagen organisation</i>			4	3	20	9											
<i>Revisionens förslag</i>			4	1	22	8											
<i>1914 års härordning</i>			3	2				2									
Infanteriet.																	
<i>Föreslagen organisation</i>	26	26	58	307	770	1,18	26	251	512	7		735	793	796	2,71		
<i>Revisionens förslag</i>	20	21	44	260	646	991		216	426	64		604	649	649	2,		
<i>1914 års härordning</i>	27	28	84	424	925	1,		366	724	1,	92	812	1,232	1,256	3,6		
Kavalleriet.																	
<i>Föreslagen organisation</i>	6	3	3	37	99	1	6	31	55		31	124	144				
<i>Revisionens förslag</i>	5	3	2	37	95	14		27	52	7	27	107	129				26
<i>1914 års härordning</i>	8	6	7	66	177	2		57	96	1	49	192	288				25
Artilleriet.																	
<i>Föreslagen organisation.</i>																	
Artilleristaben	1		2	9	3	1											
Fabriker och tyganstalter		¹⁾ 1	²⁾ 1	³⁾ 5													
Truppförband	9	9	25	111	250	40	11	84	173	2	135	249	359				74
Summa personal	10	10	28	125	253		11	84	173		35	249	359				7
<i>Revisionens förslag</i>	8	9	24	97	212	35		61	132	19	00	191	267				
<i>1914 års härordning</i>	8	17	26	156	255	46		132	267	3	150	307	370				8

¹⁾ Fälttygmästare. — ²⁾ Tygmästare 1. klass. — ³⁾ 3 styresmän, 2 tygmästare 2. klass.

lagna personalstater.

M a n s k a p
(u t o m m u s i k m a n s k a p).

Volontärer.	Summa underbefäl och volontärer.	Beställningsmän.																Summa beställningsmän.													
		Sjukvårdsmanskap.					Hovslagermanskap.				Vapenhantverkarmanskap.				Hantverkarsmanskap.			Underbefäl.	Summa.												
		Furirer.		Vice korpraler. Korpraler (Konstaplar).	Meniga.	Summa.	Furirer 2. klass.	Vice korpraler. Korpraler (Konstaplar).	Meniga.	Summa.	Furirer 2. klass.	Vice korpraler. Korpraler (Konstaplar).	Meniga.	Summa.	Furirer.		Summa.														
		1. klass.	2. klass.												1. klass.	2. klass.															
1,195	3,911	26	26	52	52	53	209	—	—	26	—	26	27	26	26	26	105	—	—	—	—	—	—	261	79	340					
990	3,194	21	21	42	42	43	169	—	—	21	—	21	22	21	21	21	85	—	—	—	—	—	—	211	64	275					
2,390	6,082	—	56	56	56	56	224	—	—	28	—	20	28	28	28	28	112	—	—	—	—	—	—	280	84	364					
1,125	1,424	—	6	6	—	13	25	7	25	—	25	57	—	6	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	50	38	88				
990	1,253	—	5	5	—	12	22	6	22	—	22	50	—	5	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	43	34	77				
2,288	2,817	2	9	19	—	19	49	19	37	—	46	102	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	8	95	65	160				
1,043	1,786	—	10	19	—	26	55	8	20	—	26	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	93	73	166				
1,043	1,786	—	10	19	—	26	55	8	20	—	26	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	23	21	57	93	73	166	
804	1,362	—	8	15	—	22	45	8	19	—	24	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	15	—	15	38	73	61	134
1,492	2,319	—	16	25	—	28	69	11	35	—	38	84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	17	—	28	55	114	94	208

	Officerare.					Sekundofficerare (underofficerare).					Underbefäl.				
	Generalspersoner.	Överstar.	Översteföjtjänster. Majorer.	Kaptenor (Rytmästare). Majorer.	Löjtnanter och fänrikar.	Summa officerare.	Sekundlöjtnanter.	Fanjunkare (Styckjunkare).	Sergentor.	Summa sekundofficerare.	Furirer.		Korporaler (Konstaplar).	Vice korporaler.	underbefäl.
											1. klass.	2. klass.			
Ingenjörtrupperna och fortifikationen.															
Föreslagen organisation.....	—	3	4	9	49	81	1	5	33	1	24	48	66	64	
Revisionens förslag.....	—	3	4	8	49	88	15	—	36	7	1	27	51	72	22
1914 års härordning.....	—	3	4	10	58	98	17	—	49	14	31	55	85	85	
Trängtrupperna.															
Föreslagen organisation.....	—	1	3	3	24	44	7	6	25	8	24	52	54	58	1
Revisionens förslag.....	—	1	2	2	20	35	—	—	19	37	16	36	38	40	1
1914 års härordning.....	—	1	3	3	26	48	81	—	25	61	24	48	84	78	
Intendenturtrupperna och intendenturkåren.															
Föreslagen organisation.....	—	2	5	9	73	14	1	10	6	11	2	14	13	—	27
Revisionens förslag.....	—	2	5	7	64	10	—	—	61	1	7	14	13	—	
1914 års härordning.....	—	3	5	8	88	12	11	—	79	1	10	15	—	—	
Summa summarum personal:															
Föreslagen organisation.....	15	50	60	129	669	1,270	2,1	64	430	867	1,361	1,221	1,416	918	4,17
Revisionens förslag.....	13	41	53	102	582	1,094	1,	—	420	73	1,15	1,002	1,155	760	3,
1914 års härordning.....	15	52	70	153	852	1,515	2,65	—	710	1,26	1,97	1,429	2,059	1,419	5,

M a n s k a p
(u t o m m u s i k m a n s k a p).

Volontärer.	Summa underbefäl och volontärer.	Beställningsmän.																Summa beställningsmän.									
		Sjukvårdsmanskap.					Hovslagarmanskap.				Vapenhantverkarmanskap.				Hantverkarsmanskap.			Underbefäl.	Summa.								
		Furirer.		Vice korpraler.	Korpraler.	Summa.	Furirer 2. klass.	Korpraler (Konstaplar).	Vice korpraler.	Korpraler.	Summa.	Furirer 2. klass.	Vice korpraler.	Korpraler (Konstaplar).	Summa.	Furirer.	Vice korpraler.			Korpraler (Konstaplar).							
1. klass.	2. klass.	Meniga.	Meniga.															Meniga.	1. klass.		2. klass.	1. klass.	2. klass.	Meniga.	Meniga.	Meniga.	
364	566	—	4	5	6	7	22	—	1	5	4	10	—	5	5	5	15	5	11	18	15	40	89	80	56	136	
382	603	—	4	5	6	7	22	—	1	5	4	10	—	5	5	5	15	5	6	15	11	36	73	68	52	120	
440	696	—	4	7	9	7	27	—	2	5	5	12	—	5	5	6	16	6	10	32	41	—	89	126	18	144	
86	274	—	—	—	—	—	—	—	6	6	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	12
60	190	—	—	—	—	—	—	—	4	4	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	8
126	360	—	—	—	—	—	—	—	6	6	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	12
—	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3,813	7,988	26	46	82	58	99	311	15	52	37	55	159	27	37	31	31	126	5	24	41	15	61	146	496	246	742	
3,226	6,629	21	38	67	48	84	258	14	46	30	50	140	22	31	26	26	105	5	14	30	11	51	111	403	211	614	
6,736	12,299	2	85	107	65	110	369	30	80	39	89	238	28	34	33	34	129	6	20	57	41	28	152	627	261	888	

Sammandrag över

Musikpersonal.

	Musiklöjtnanter.	Musikförförare (Musikstycknjukare).	Musiksegeranter.	Summa musikförförare, musiksegeranter och musiklöjtnanter.	Underbefäl.					Summa underbefäl och meniga.	Summa militär personal.	
					Furirer.		Korporaler (Konstaplar).	Vice korporaler (Vice konstaplar).	Summa.			Meniga.
					1. klass.	2. klass.						
Högre staber m. m.												
<i>Föreslagen organisation.</i>												
Lantförsvarets kommandoexpedition	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Arméförvaltningen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Generalitetet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Arméfördelningsstaber, militärbefäl och inspektioner	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Kommandantskapet i Boden	—	1	5	6	3	2	2	9	9	18	2	
Generalstaben jämte militärrattachéer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Fältläkarkåren; garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Summa personal	—	1	5	6	3	2	2	9	9	18		
<i>Revisionens förslag</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
<i>1914 års härordning</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Undervisningsverken. Föreslagen organisation												
<i>Revisionens förslag</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
<i>1914 års härordning</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Infanteriet. Föreslagen organisation												
<i>Revisionens förslag</i>	2	25	100	125	50	50	25	50	175	125	6,	
<i>1914 års härordning</i>	—	21	65	86	21	42	44	8	115	70	5,37	
Kavalleriet. Föreslagen organisation												
<i>Revisionens förslag</i>	—	2	10	12	6	8	6	6	26	14	1,	
<i>1914 års härordning</i>	—	5	15	20	5	10	10	—	25	15	1,611	
Artilleriet.												
<i>Föreslagen organisation.</i>												
Artilleristaben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Fabriker och tyganstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Truppförband	—	3	15	18	9	12	9	9	39	21	2,7	
Summa personal	—	3	15	18	9	12	9	9	39	21	2,7	
<i>Revisionens förslag</i>	—	8	21	29	8	15	16	—	39	23	2,1	
<i>1914 års härordning</i>	—	9	52	68	—	16	16	17	49	27	3,53	
Ingenjörtrupperna och fortifikationen. Föreslagen organisation												
<i>Revisionens förslag</i>	—	2	2	2	2	2	2	8	4	12		
<i>1914 års härordning</i>	—	2	3	5	5	5	10	—	20	10	1,01	
Trängtrupperna. Föreslagen organisation												
<i>Revisionens förslag</i>	—	3	11	14	—	3	7	7	17	10	1,201	
<i>1914 års härordning</i>	—	6	6	6	6	6	6	24	12	36		
Intendenturtrupperna och intendenturkåren. Föreslagen organisation												
<i>Revisionens förslag</i>	—	2	2	4	4	4	8	—	16	8	24	
<i>1914 års härordning</i>	—	—	12	12	—	6	6	12	24	12	36	
Summa summarum personal:												
<i>Föreslagen organisation</i>	—	31	138	169	76	80	50	75	281	185	466	
<i>Revisionens förslag</i>	2	38	106	144	43	76	88	8	215	126	341	
<i>1914 års härordning</i>	—	48	392	440	—	145	155	158	458	363	821	

¹⁾ Civila tjänstemän i försvarsdepartementet och arméförvaltningen äro icke här medtagna; icke heller viss konstaplar, 19 konstaplar, 6 extra konstaplar, Karlsborgs polispersonal är här medräknad. — ²⁾ 1 professor, 1 2 departementskrivare, 12 tyg- eller fabriksförvaltare 1. klass, 8 tygförvaltare 2. klass, 18 besiktningrustmästare 7 fortmaskinister. — ³⁾ 1 radioingenjör, 9 fortifikationskassörer, 1 departementsskrivare, 7 tygverkmästare och 24 tyg-

J. Härens hästar och remonteringsväsendet.

1. Härens hästar.

Egna tjänstehästar.

*Nuvarande
organisation.*

Enligt 1915 års riksdagsbeslut angående hästhållningen för officerare vid armén skola vissa officerare vara beridna å två hästar, andra åter endast å en häst. Såsom allmän regel gäller, att om officer är beriden å två hästar, den ene skall vara egen tjänstehäst och den andre stamhäst samt, om vederbörande är beriden endast å en häst, denne skall vara stamhäst. Från denna regel göras dock vissa undantag.

I överensstämmelse härmed åligger det nedan angivna personal att hålla *en* egen tjänstehäst, nämligen:

chefen för generalstaben, inspektörerna för infanteriet och militärläroverken, de sex arméfördelningscheferna, generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet, chefen för fortifikationen, inspektören för kavalleriet och inspektören för trängen	tillhopa	13	hästar
samtliga officerare vid generalstaben	»	53	»
kommendanterna i Stockholm, Boden och Karlsborg ..	»	3	»
cheferna för krigshögskolan, krigsskolan och ridskolan ..	»	3	»
chefen för remonteringsstyrelsen	»	1	»
samtliga regementschefer vid infanteriet (militärbefälhavaren på Gotland inberäknad)	»	28	»
samtliga officerare vid kavalleriet utom fänrikar	»	243	»
samtliga regements- och kärchefer vid artilleriet utom chefen för Karlsborgs artillerikår	»	9	»
fälttygmästaren	»	1	»

eller tillhopa 354 hästar

Anskaffningen av egna tjänstehästar, vilka skola godkännas av vissa myndigheter, åligger vederbörande officerare själva. Såsom ersättning härför äga dessa åtnjuta ett årligt lönetillägg av 250 kronor. Staten anskaffar och underhåller den för tjänstehästarna erforderliga munderingen samt tillhandahåller in natura stallrum, furage, vatten, ljus, veterinärvård och skoning för dylika hästar samt ombesörjer deras skötsel. Egen tjänstehäst får icke av ägaren avyttras, med mindre vederbörande myndighet, som har att godkänna densamma, lämnat sitt medgivande till försäljningen.

Förenämnda organisation är ännu icke helt genomförd.

*Försvars-
revisionen.*

Med avseende å de för närvarande gällande allmänna grunderna för officerares beridenhet har revisionen icke föreslagit någon ändring. Antalet egna tjänstehästar har av revisionen beräknats till inalles 224 hästar.

*Departements-
chefen.*

Icke heller jag har någon erinran att framställa mot de nu gällande grunderna för officerarnas beridenhet. Antalet egna tjänstehästar torde alltså böra beräknas sålunda:

chefen för generalstaben, inspektören för infanteriet, inspektören för militärläroverken, de sex arméfördelningscheferna, generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet, chefen för fortifikationen, militärbefälhavaren på Gotland, kommandanten i Boden, inspektören för kavalleriet och inspektören för trängen	tillhopa	15 hästar
chefen för lantförsvarets kommandoexpedition	»	1 »
samtliga officerare vid generalstaben, utom militärattachéerna	»	52 »
chefen för artilleristaben	»	1 »
chefen för krigshögskolan	»	1 »
chefen för krigsskolan och kadettofficeren ur kavalleriet vid samma skola	»	2 »
chefen för ridskolan ävensom de fyra därstädes anställda lärarna	»	5 »
samtliga regementschefer vid infanteriet	»	26 »
samtliga kavalleriofficerare utom fänrikar	»	130 »
samtliga regementschefer vid artilleriet	»	9 »

eller tillhopa 242 hästar

eller (354 — 242 =) 112 egna tjänstehästar mindre än enligt nuvarande härordning.

Stambästar.

Enligt 1914 års härordning samt 1915 års riksdagsbeslut angående hästhållningen för officerare vid armén skall vid armén efter genomförd härordning finnas det antal stambästar, som nedan angives. *Nuvarande organisation.*

För generalitetet och arméfördelningsstaberna äro avsedda:

1 häst för var och en av chefen för generalstaben, inspektörerna för infanteriet och militärläroverken, de sex arméfördelningscheferna, generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet, chefen för fortifikationen och inspektören för kavalleriet	tillhopa	12 hästar
1 häst för var och en av fjorton adjutanter, nämligen en hos vardera av inspektörerna för infanteriet och militärläroverken och två i varje arméfördelningsstab	»	14 »
en reservgrupp om 5 hästar för var och en av de sex arméfördelningsstaberna, avsedda för därstädes tjänstgörande fältläkare, fortifikationsofficer, fördelningsintendent och expeditonsintendent ävensom för tillgodoseende av tillfälligt behov av två hästar för adjutanter i staben	»	30 »

eller tillhopa 56 hästar.

För *generalstaben*, vars officerare, enligt vad förut nämnts, äro beridna på var sin egen tjänstehäst, är avsedd en gemensam grupp av 41 stambästar. Av dessa äro 17 ständigt fördelade på arméfördelnings- m. fl.

staber för att göra där placerade generalstabsofficerare beridna å två hästar. Återstående 24 hästar tillhöra huvudstationen i Stockholm.

Vid *artilleristaben* skall finnas 1 stamhäst avsedd för chefen för staben.

För *kommendantskapen* äro avsedda 4 stamhästar, därav en häst för kommandanten i Boden och en häst för var och en av adjutanterna hos kommandanterna i Stockholm, Karlsborg och Boden.

Vid *undervisningsverken* skola finnas 6 stamhästar, nämligen en häst för var och en av cheferna för krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan, ridskolan, infanteriskjutskolan och krigsskolan samt en häst för adjutanten vid krigsskolan.

Vad härefter arméns särskilda truppslag angår, skola vid *infanteriet* finnas 28 stamhästar vid varje regemente. Härav avses en häst för var och en av översten, överstelöjtnanten, de tre majorerna, regementskvartermästaren och fyra regementsadjutanter. Dessa 10 hästar bilda den s. k. stabsgruppen. Av återstående 18 hästar, den s. k. kompanichefsgruppen, äro 12 hästar avsedda för kompanicheferna och 6 hästar för kulsprutekompaniet. Då infanteriet räknar 28 regementen, utgör stamhäftantalet vid infanteriet i dess helhet 784, därav 280 för stabsgruppen och 504 för kompanichefsgruppen.

Vid *kavalleriet* skola enligt härordningen finnas:

vid vart och ett av de sex fördelningskavalleriregementena 651 stamhästar, därav 620 för truppen och 31 för officerare och vederlikar, nämligen en häst för varje officer utom fänrik, vilken skall hava två hästar, samt en häst för vardera av regements- och bataljonsveterinärerna; alltså $(6 \times 651 =)$	tillhopa	3,906 hästar
vid vardera av Skånska husar- och dragonregementena 1,152 stamhästar, därav 1,100 för truppen och 52 för officerare och vederlikar; alltså $(2 \times 1,152 =)$	»	2,304 »
vid Norrbottens kavallerikår 13 stamhästar för officerarna och 240 för truppen; alltså	»	253 »
		eller tillhopa 6,463 hästar.

Vid *artilleriet* skola finnas följande antal stamhästar, nämligen:

vid vart och ett av Svea, Göta, Upplands och Smålands artilleriregementen 446 hästar, därav 1 för chefen, 5 för regementsofficerarna och 440 för batterierna; alltså $(4 \times 446 =)$	tillhopa	1,784 hästar
vid Wendes artilleriregemente 1 häst för chefen, 6 för regementsofficerarna och 536 för batterierna; alltså	»	543 »
vid Norrlands artilleriregemente 1 häst för chefen, 5 för regementsofficerarna och 480 för batterierna; alltså	»	486 »

vid Gotlands artillerikår 1 häst för chefen och 85 för batterierna; alltså	tillhopa	86 hästar
vid Bodens artilleriregemente 4 hästar för överste- löjtnanter och majorer, 6 för fortbefälhavare och 60 för kompanierna; alltså	»	70 »
vid Positionsartilleriregementet 1 häst för chefen, 3 för regementsofficerarna och 180 för batterierna; alltså	»	184 »
vid Karlsborgs artillerikår 1 häst för chefen och 61 för kompanierna; alltså	»	62 »

eller tillhopa 3,215 hästar.

Vid *fortifikationen och ingenjörtrupperna* skola finnas sammanlagt 231 stamhästar. Av dessa äro avsedda:

1 häst för var och en av fortifikationens 17 rege- mentsofficerare samt 19 hästar för sådan stabs- personal av kaptens grad, som anses böra göras beriden; alltså	tillhopa	36 hästar
för Svea ingenjörkår	»	40 »
» Göta	»	40 »
» Fälttelegrafkåren	»	60 »
» Bodens ingenjörkår	»	15 »
» Norrlands ingenjörkår	»	40 »

eller tillhopa 231 hästar.

Slutligen skola vid *trängen* finnas sammanlagt 331 stamhästar, därav 1 häst för inspektören för trängen och 55 hästar för var och en av de sex trängkåren.

En *sammanfattning* av vad sålunda anförts giver vid handen, att vid armén skall efter genomförd härordning finnas följande antal stamhästar, nämligen:

vid generalitetet, generalstaben m. fl. staber:		
generalitetet och arméfördelningsstaberna	56	
generalstaben	41	
artilleristaben	1	
kommendantskapen	4	
undervisningsverken	6	
	tillhopa	108 hästar
vid infanteriet	»	784 »
» kavalleriet	»	6,463 »
» artilleriet	»	3,215 »
» fortifikationen och ingenjörtrupperna	»	231 »
» trängen	»	331 »

eller tillhopa 11,132 hästar.

Organisationen är ännu icke helt genomförd.

Försvars-
revisionen.

Behovet av stamhästar vid *generalitetet, arméfördelningsstaberna, generalstaben m. m.* har av revisionen beräknats sålunda:

vid lantförsvarets kommandoexpedition	1 häst
» generalitetet, arméfördelningsstaberna och tränginspektionen	45 hästar
» generalstaben	36 »
» artilleristaben	15 »
» kommandoskapet i Boden	1 »
för fälttygmästaren	1 »
vid undervisningsverken	11 »

Summa 110 hästar.

Vid *infanteriet* har revisionen beräknat antalet stamhästar vid normalregementet enligt nedanstående tabell.

	Stabs- gruppen.	Kompani- chefs- gruppen.
Regementschef och 3 regementsofficerare	4	—
Regementskvartermästare och 3 regementsadjutanter	4	—
Signalofficer	—	1
Kompanichefer	—	7
Kulsprutekompaniet	—	6
Tillhopa	8	14

För vissa regementen hava smärre avvikelser gjorts. För studentkompanier hava beräknats 30 och för volontärskolorna 10 stamhästar.

Det av revisionen beräknade sammanlagda antalet stamhästar vid infanteriet är 512, varav 343 tillhörande kompanichefsgruppen.

Vid *kavalleriet* har revisionen avsett 130 stamhästar för varje skvadron, och har sammanlagda antalet stamhästar således beräknats till 2,860.

Vid *artilleriet* har revisionen ansett sig böra räkna med 50 hästar för varje batteri vid fördelningsartilleriregementena. I öfrigt har revisionen beräknat för Gotlands artillerikår 95, för Bodens artilleriregemente 70, för Stockholms artilleriregemente 96, för Smålands artilleriregemente 232 samt för Norrbottens artillerikår 80 hästar. Sammanlagda antalet stamhästar vid artilleriet skulle alltså utgöra 1,773.

Vid *fortifikationen* och *ingenjörtrupperna* har revisionen beräknat för Svea ingenjörkår 59, för Göta ingenjörkår 50, för Fälttelegrafkåren 50, för Bodens ingenjörkår 23 och för Norrlands ingenjörkår 36 hästar eller alltså sammanlagt 218 hästar.

Vid *trängtrupperna* uppgår det av revisionen beräknade antalet stamhästar för de fyra kårerna till sammanlagt 180.

Vad *intendenturtrupperna* beträffar, har revisionen föreslagit, att 1 häst skulle beräknas för var och en av cheferna för de fyra intendenturkompanierna.

Vid *flygtrupperna* har revisionen beräknat ett stambästantal av 8.

Det av revisionen för samtliga truppslag m. m. beräknade antalet stambästar uppgår således till 5,665.

Chefen för generalstaben har ansett stambästantalet böra i stort sett beräknas enligt samma grunder, som försvarsrevisionen tillämpat, dock med nedan angivna avvikelser. *Chefen för generalstaben.*

Vad *lantförsvarets kommandoexpedition, generalitetet, generalstaben m. fl. staber* samt *undervisningsverken* beträffade, borde dels upptagas 2 stambästar för kommandantskapet i Boden, en för vardera adjutanten, dels ock räknas med 2 stambästar för militärbefälet på Gotland, en för vardera adjutanten.

Vad *infanteriet* vidkomme, vore det önskvärt, att vid varje regemente signalofficeren och chefen för kulsprutekompaniet bleve beridna å hästar, tillhörande stabsgruppen; av kostnadsskäl syntes emellertid dessa krav ej kunna tillgodoses. Den enda förändring, som ifrågasattes, bestode däri, att antalet stambästar vid Gotlands infanteriregemente beräknades till samma antal som vid normalregementet med tillägg av 1 häst för ytterligare en kompanichef.

Vad *kavalleriet* beträffade, borde av kostnadsskäl en minskning av antalet stambästar ske, så att varje fördelningskavalleriregemente erhöle 500 stambästar i stället för av revisionen föreslagna 520 (Norrlands dragonregemente 630 i stället för av revisionen föreslagna 650). Angivna antal stambästar vore emellertid i fredstid behöfligt endast under repetitionsövningarna, då dels personalstyrkan vore störst och dels vissa staber och trängformationer vore organiserade. Under övriga tider av året vore hästbehovet avsevärt mindre, och hästvården vore under sistnämnda tider mycket betungande och inkräktande på personalens egentliga utbildningstid. Det vore därför önskvärt att under tiden mellan repetitionsövningarna nedbringa antalet hästar vid kavalleriets truppförband till det för utbildningsarbetet behöfliga antalet, vilket ansåges kunna beräknas till omkring 100 hästar vid beriden skvadron och 90 hästar vid fjärde skvadronen. I stort sett syntes tvenne utvägar finnas för näende av detta önskemål, nämligen antingen att under denna tid uppställa ett visst antal av kavalleriets stambästar vid andra truppslag, vissa undervisningsverk m. m. för att fylla dessas behov av hästar eller att utackordera ett visst antal stambästar.

Vid såväl artilleriet som ingenjörtrupperna och trängen förefunnes ett ej obetydligt behov av ridhästar under tiden mellan repetitionsövningarna.

I stort sett kunde *utackordering* av stambästar ske på tvenne olika sätt, nämligen antingen av stambästar, vilka redan som remonter tillhört armén och vilka således erhållit fullständig dressyr, eller också av under en senare tidpunkt inköpta hästar, vilka icke såsom remonter varit i kronans ägo.

Vad den förra metoden beträffade, hade den i vissa fall varit använd vid kavalleriet, då det visat sig nödvändigt att minska hästvårdsarbetet. Metoden ansåges emellertid lida av den svagheten, att risk förefunnes

för att de väl ridna, med största omsorg vårdade stambästarna under utackorderingstiden bleve mer eller mindre förstörda, och syntes metoden i allmänhet böra tillämpas med försiktighet.

Utackordering av hästar enligt den senare metoden hade redan tillämpats vid vissa truppslag. Systemet hade visserligen endast blivit använt för att fylla ett behov av draghästar, men det syntes icke uteslutet, att ett mindre antal ridhästar, avsedda för mindre krävande platser vid kavalleriets trängformationer och dylikt, skulle kunna anskaffas på liknande sätt, d. v. s. genom att inköpa ett antal hästar, vilka, utan att undergå remontutbildning, användes för viss tjänst under repetitionsövningarna, men under övriga tider av året vore utlämnade till enskilda. Givetvis skulle frågan ställa sig betydligt lättare i hästrika provinser. Så syntes man t. ex. i Skåne med fördel kunna tillämpa ifrågakvarande metod. I andra trakter återigen bleve det svårt att erhålla lämpliga ridhästar, i Norrland sannolikt omöjligt. Emellertid syntes det lämpligt att pröva systemet för att erhålla en säker uppfattning, huruvida det lämpade sig för kavalleriet eller icke. Förutom att utackordingen kunde ordnas på ett tillfredsställande sätt, medförde ett sådant system även icke obetydliga besparingar genom att en »ackordhäst» representerade mindre kostnader än en vanlig stambäst, varjämte den med mycket arbete förenade remontdressyren bortföle för »ackordhästen».

Vare sig det ena eller andra sättet komme till användning, borde ett i nedanstående tabell angivet antal hästar kunna utackorderas mellan repetitionsövningarna.

R e g e m e n t e .	Stam- hästar.	Därav ackord- hästar.
Livgardet till häst	500	35
Livregementets dragoner	500	35
Livregementets husarer	500	35
Smålands husarregemente	500	20
Skånska husarregementet	500	50
Norrlands dragonregemente	630	—
Skånska kavalleribrigaden	840	120

Enligt tidigare härordningar hade det, fortsätter chefen för generalstaben, förekommit, att mellan regementsövningarna ett antal hästar uppställts i depå.

År 1892 hade beräknats, att vid Skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente endast en del av stambästarna vore i ständig tjänstgöring, under det att av övriga hästar mellan repetitionsövningarna halva antalet vore uppställt i depåer och andra hälften utackorderad till enskilda personer. Förstnämnda anordning, vilken föranledde till högre utgifter än utackordering, hade beräknats vara av fördel i fråga om hästarnas ändamålsenliga skötsel samt därav följande större tjänstbarhet.

Enligt 1901 års härordning skulle under större delen av året ett visst antal hästar — beräknat vid varje skvadron till 24 — komma att icke hållas uti tjänstgöring. En viktig fråga hade varit, huru dessa hästar skulle omhändertagas, om de borde uppställas i depå vid regementet eller i dess omedelbara närhet med en till 80 % förminskad ration eller om de borde utackorderas. Av dessa båda utvägar hade uppställandet i depå ansetts vara att föredraga ur militär synpunkt, emedan befälet därigenom bleve i tillfälle att bestämma hästarnas arbete och sysselsättning samt att dagligen övervaka deras skötsel och vård. Med tillämpning av depåsystemet bleve de årliga underhållskostnaderna i och för sig drygare än med tillämpning av utackorderingssystemet. Men å andra sidan kunde avsevärd besparing göras å remonteringsanslaget därigenom, att kavallerihästarna genom den bättre omvårdnad, som de erhöle uti depåerna, komme att längre stanna i tjänst samt följaktligen en minskad omsättning av desamma vore att förvänta. För vissa regementen kunde utackorderingssystemet knappast förordas. På grund härav hade man funnit sig böra utgå ifrån att kavalleriets icke uti ordinarie tjänstgöring mellan de årliga repetitions- (regements-) övningarna varande hästar uppställdes i depå vid vederbörliga regementen. Möjligheten att vid de i Skåne förlagda kavalleriregementena tillämpa utackorderingssystemet funnes alltid kvar och kunde således i händelse av behov tagas i anspråk.

Uti 1914 års härordning hade denna fråga icke särskilt berörts.

Depåsystemet komme emellertid, framhåller chefen för generalstaben, huru det än ordnades, att medföra avsevärt högre kostnader än utackorderingssystemet. En avsevärd minskning i arbetet med hästvården kunde endast vinnas genom att eftersätta hästarnas vård. Även om den för depåhästarnas vård avsedda personalen inskränktes till den minsta möjliga, komme depå-tjänsten i alla fall att inkräkta på utbildningsarbetet. Depåsystemet syntes därför vid en organisation, där man i särskilt hög grad måste taga hänsyn till kostnaderna, endast böra komma till användning, för den händelse utackorderingen skulle visa sig inverka särskilt ogynnsamt på hästmaterialet.

Vad beträffade *artilleriet*, vore det av försvarsrevisionen beräknade antalet stamhästar vid fördelningsartilleriregementena såväl med hänsyn till en ökad värnpliktskontingent för utbildningen otillräckligt som ock ur mobiliseringssynpunkt otillfredsställande. Emellertid kunde för utbildningen ett visst antal stamhästar ur kavalleriet under tiden mellan repetitionsövningarna disponeras vid nämnda artilleriregementen, och mötte i övrigt ur kostnadssynpunkt hinder att överskrida det av revisionen föreslagna antalet stamhästar.

Stamhästantalet vid Gotlands artillerikår borde beräknas till 95. Vad Norrlands artillerikår beträffade, beräknades stamhästantalet till 100, då nämligen kårens båda batterier förutsattes erhålla större manskapsstyrka än enligt revisionens förslag.

Vad beträffade de artilleriregementen, som vore avsedda att motoriseras, vore att märka, att, även om dessa regementen icke vore i behov av stamhästar, likväl de vid dem placerade officerarna borde bibehålla sin färdighet i ridning för att kunna transporteras till hästanspända artilleritruppförband. De stamhästar, som med hänsyn härtill borde finnas vid de motoriserade regementena utom under repetitionsövningarna, kunde ställas till förfogande ur kavalleriet.

Beträffande *fortifikationen* och *ingenjörtrupperna* syntes det (enligt nuvarande organisation) beräknade stamhästantalet vara väl lågt, oaktat årligen stamhästar från kavalleriet i stor utsträckning disponerats. Av kostnadshänsyn syntes emellertid stamhästantalet icke böra ökas. För att tillgodose behovet av ridhästar för utbildningen under tiden mellan repetitionsövningarna borde stamhästar ur kavalleriet, i större omfattning än vad nu vore fallet, beordras till de olika kårerna.

Beträffande *trängtrupperna* vore det av revisionen föreslagna antalet stamhästar med hänsyn till ridutbildningen väl lågt. Med hänsyn till kostnaderna syntes dock nämnda antal stamhästar böra bibehållas och behovet av hästar vid de olika trängkårerna tillgodoses därigenom, att från kavalleriet ett antal stamhästar ställdes till förfogande under tiden från slutet av oktober till början av augusti.

Vad slutligen *intendenturtrupperna* vidkomme, borde, såsom ock revisionen föreslagit, 4 stamhästar förefinnas därstädes.

Departements-
chefen.

Beträffande antalet stamhästar anser jag mig böra i stort sett följa de av försvarsrevisionen tillämpade beräkningsgrunderna. Vissa av chefens för generalstaben yttrande betingade ändringar torde dock böra vidtagas. Stamhästantalet synes böra beräknas sålunda:

För *chefen för lantförsvarets kommandoexpedition* bör avses 1 häst.

För *generalitetet, arméfördelningsstaberna* och *tränginspektionen* avses:

1 häst för var och en av chefen för generalstaben, inspektören för infanteriet, inspektören för militärläroverken, de sex arméfördelningscheferna, generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet, chefen för fortifikationen, militärbefälhavaren på Gotland, kommandanten i Boden, inspektören för kavalleriet och inspektören för trängen..... tillhopa 15 hästar

1 häst för var och en av sexton adjutanter, nämligen två hos inspektören för infanteriet, två i varje arméfördelningsstab samt två i tränginspektionen..... » 16 »

1 häst för var och en av de sex fältveterinärerna ... » 6 »

en reservgrupp om 4 hästar vid var och en av de sex arméfördelningsstaberna..... » 24 »

eller tillhopa 61 hästar.

För *generalstaben* bör avses en gemensam grupp av 39 stamhästar, nämligen 17 för stabscheferna vid infanteriinspektionen, militärläroverksinspektionen, kavalleriinspektionen, de sex arméfördelningsstaberna, kommen-

dantskapet i Boden och militärbefälet på Gotland samt generalstabsofficerarna vid de sex arméfördelningsstaberna ävensom 22 hästar för huvudstationens officerare.

För *artilleristaben* bör beräknas 1 häst för chefen och 1 häst för var och en av de fjorton artilleristabsofficerarna eller tillhopa 15 hästar.

För *kommendantskapet i Boden* böra beräknas 2 hästar för de båda adjutanterna.

För *militärbefälet på Gotland* böra beräknas 2 hästar för de båda adjutanterna.

För *fälttygmästaren* bör avses 1 häst.

För *undervisningsvetken* bör beräknas 1 häst för var och en av chefen för krigshögskolan, chefen för artilleri- och ingenjörhögskolan, chefen och de fyra lärarna vid ridskolan, chefen för infanteriskjutskolan, chefen för krigsskolan, adjutanten vid krigsskolan och kadettofficeren ur kavalleriet vid sistnämnda skola, alltså tillhopa 11 stamhästar.

Vad *infanteriet* beträffar, synes antalet stamhästar böra beräknas, på sätt nedanstående tabell utvisar.

	Stabsgruppen.	Kompanichefsgruppen.
Livregementets grenadjärer:		
Regementschef och 3 regementsofficerare	4	—
Regementskvartermästare och 3 regementsadjutanter	4	—
Signalofficer	—	1
Kompanichefer	—	7
Kulsprutekompaniet	—	6
Tillhopa	8	14
19 regementen lika med Livregementets grenadjärer	152	266
Svea livgarde:		
Samma antal hästar som vid Livregementets grenadjärer samt därutöver hästar för ytterligare 1 regementsofficer, 1 regementsadjutant och 4 kompanichefer	10	18
Göta livgarde = Svea livgarde	10	18
Norrbottnens regemente = Svea livgarde	10	18
Kronobergs regemente:		
Samma antal hästar som vid Livregementets grenadjärer samt därutöver hästar för ytterligare 1 regementsofficer, 1 regementsadjutant och 2 kompanichefer	10	16
Norra skånska infanteriregementet = Kronobergs regemente ..	10	16
Gotlands infanteriregemente:		
Samma antal hästar som vid Livregementets grenadjärer samt därutöver häst för ytterligare 1 kompanichef	8	15
Studentkompanierna (officers- och reservofficersaspiranter)	—	36
Volontärskolorna	—	13
Summa	218	430
	648	

Vid infanteriet komma således att finnas 648 stamhästar eller (784—648 =) 136 hästar mindre än enligt nuvarande organisation.

Ehuru starka betänkligheter med hänsyn till mobiliseringsbehovet kunna resas mot en minskning av stamhästantalet vid *kavalleriet*, synes det dock av kostnadsskäl vara nödvändigt att, i överensstämmelse med vad chefen för generalstaben föreslagit, nedbringa det av revisionen beräknade antalet till de av honom angivna siffror. Chefens för generalstaben förslag beträffande disponerande under tiden mellan repetitionsövningarna av stamhästar ur kavalleriet vid andra truppslag m. m. anser jag mig ock böra biträda.

Det antal hästar, som sålunda årligen bör lämnas från kavalleriet, synes icke lämpligen böra fastställas en gång för alla, utan torde antalet och fördelningen av dessa hästar böra årligen bestämmas. Vad vidkommer utackordering av stamhästar, synes även chefens för generalstaben förslag böra följas. Skulle emellertid utackorderingssystemet visa sig ofördelaktigt för hästmaterielen eller överhuvudtaget icke vara möjligt att tillämpa, synes metoden att under tiden mellan repetitionsövningarna uppställa övertaliga stamhästar i depåer, ordnade regements- eller skvadronsvis, böra tillgripas.

I överensstämmelse med vad ovan är anført, bör stamhästantalet vid kavalleriet beräknas enligt nedanstående tabell:

Re g e m e n t e .	Antal stamhästar.	Därav ackord- hästar.
Livgardet till häst.....	500	35
Livregementets dragoner.....	500	35
Livregementets husarer.....	500	35
Smålands husarregemente.....	500	20
Skånska kavalleriregementet.....	500	50
Norrlands dragonregemente.....	630	—
tillhopa	3,130	175

eller (6,463 — 3,130 =) 3,333 hästar mindre än enligt nuvarande organisation.

Vad beträffar *artilleriet*, torde ett visst antal stamhästar ur kavalleriet årligen böra under tiden mellan repetitionsövningarna beordras till fördelningsartilleriregementena. Med hänsyn härtill synes antalet stamhästar vid varje fördelningsartilleriregemente kunna nedbringas från av revisionen beräknade 50 till 47 per batteri eller tillhopa för varje regemente (7 × 47 =) 329 hästar.

Stamhästantalet vid Gotlands artillerikår bör i enlighet med revisionens förslag beräknas till 95.

Då ett antal stamhästar under tiden mellan repetitionsövningarna torde kunna beordras ur Norrlands dragonregemente till Norrbottens artillerikår, synes antalet stamhästar vid denna kår, i enlighet med vad försvarsrevisionen föreslagit, kunna begränsas till 80.

Till de motoriserade artilleriregementena — Bodens artilleriregemente, Arméartilleriregementet och Luftvärnsartilleriregementet — bör för vidmakthållande av officerarnas ridkunnighet under tiden mellan repetitionsövningarna beordras stambästar ur kavalleriet i viss utsträckning. För dessa regementen behöva alltså inga stambästar beräknas.

Antalet stambästar vid artilleriet (utom särskilt ur kavalleriet beordrade stambästar) skulle således bliva ($6 \times 329 + 95 + 80 =$) 2,149 eller ($3,215 - 2,149 =$) 1,066 hästar mindre än enligt nuvarande organisation.

Vad angår *fortifikationen* och *ingenjörtrupperna*, synes chefens för generalstaben förslag böra följas. Behovet av ridhästar för utbildningen skulle således till en viss grad kunna fyllas genom årligen under tiden mellan repetitionsövningarna till nämnda trupper beordrade stambästar ur kavalleriet.

Stambästantalet beräknas till (förutom särskilt ur kavalleriet beordrade stambästar):

vid Svea ingenjörkår	66 hästar
» Göta »	40 »
» Fälttelegrafregementet	55 »
» Bodens ingenjörkår	29 »
» Norrlands »	31 »

tillhopa 221 hästar

eller ($231 - 221 =$) 10 hästar mindre än enligt nuvarande organisation.

Beträffande *trängtrupperna* torde behovet av ridhästar under tiden mellan repetitionsövningarna till en viss grad kunna fyllas genom att för detta ändamål ur kavalleriet beordra ett antal stambästar.

Antalet stambästar vid trängtrupperna (förutom särskilt ur kavalleriet beordrade stambästar) bör beräknas sålunda:

vid var och en av fyra trängkårer, organiserade å ett träng- och ett sjukvårdskompani, 44 hästar eller tillsammans $4 \times 44 =$

176 hästar,

vid var och en av två trängkårer, organiserade å ett träng-, ett bil- och ett sjukvårdskompani, 46 hästar eller sammanlagt $2 \times 46 =$

92 »

tillhopa 268 hästar

eller ($331 - 268 =$) 63 hästar mindre än enligt nuvarande organisation.

Vid *intendenturtrupperna* böra i enlighet med försvarsrevisionens förslag finnas 4 stambästar, en för vardera av cheferna för de fyra intendenturkompanierna.

En *sammanfattning* av vad ovan anförts giver vid handen, att nedanstående antal stambästar bör finnas:

Vid lantförsvarets kommandoexpedition, generalitetet, generalstaben m. fl. staber och undervisningsverken:

lantförsvarets kommandoexpedition	1	
generalitetet, arméfördelningsstaberna och träng- inspektionen	61	
generalstaben	39	
artilleristaben	15	
kommendantskapet i Boden	2	
militärbefälet på Gotland	2	
fälttygmästaren	1	
undervisningsverken	11	tillhopa 132 hästar
vid infanteriet		648 »
» kavalleriet		3,130 »
» artilleriet		2,149 »
» fortifikationen och ingenjörtrupperna		221 »
» trängtrupperna		268 »
» intendenturtrupperna		4 »
		tillhopa 6,552 hästar

eller (11,132 — 6,552 =) 4,580 hästar mindre än enligt 1914 års härordning.

Lejda hästar.

Det för truppförbanden avsedda antalet stamhästar är icke under alla perioder av året tillräckligt för övningarnas bedrivande, utan måste tidvis förstärkas med lejda eller på annat sätt anskaffade hästar. Enligt gällande organisation är hästlejning avsedd att förekomma vid samtliga truppslag.

*Infanteriet.
Nuvarande
organisation.*

Vid infanteriet sker hästlejning för kulspruteformationerna. Enligt vad förut nämnts, disponerar varje kulsprutekompani över 6 stamhästar. Uti härordningen har emellertid beräknats, att därutöver erfordras under senare delen av rekrytskolan och början av repetitionsövningarna 3 samt under återstoden av nämnda övningar ytterligare 23 lejda hästar. I enlighet härmed har för varje infanteriregemente beräknats följande antal hästlejningsdagar, nämligen:

$$\begin{array}{r} 3 \text{ hästar i } 120 \text{ dagar} = 360 \text{ lejningsdagar} \\ 23 \text{ » » } 23 \text{ » } = 529 \text{ »} \end{array}$$

eller tillhopa 889 lejningsdagar.

För de 28 infanteriregementena uppgår alltså det beräknade antalet hästlejningsdagar till (28 × 889 =) 24,892.

*Försvars-
revisionen.*

Försvarsrevisionen har funnit hästlejning vid infanteriet fortfarande såsom hittills erforderlig för kulsprutekompanierna under såväl första tjänstgöringen som repetitionsövningarna. Därutöver tillkomme hästlejning för de granatkastar- och pionjärformationer m. m., som enligt revisionens förslag skulle organiseras vid de särskilda regementena. Slutligen måste, med hänsyn därtill att stamhästar beräknats endast för 7 (vid Gotlands infanteriregemente 8) kompanichefer, ridhästar lejas för cheferna för de ytterligare kompanier, som organiserades under repetitionsövningarna.

Vid beräkningen av antalet hästlejningsdagar hade hänsyn hittills icke tagits till att en hel del hästar under lejnningstiden drabbades av hälla, sjukdomar o. s. v. En följd härav vore, att övningarna icke alltid kunde bedrivas i den omfattning, som avsåges. För undvikande av härmed för- enade olägenheter syntes det vara nödvändigt att vid såväl infanteriet som övriga truppslag räkna med en viss reserv hästlejningsdagar. Med ledning av härutinnan inom arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse upprättad statistik syntes denna reserv böra bestämmas till 10 % av det i övrigt beräknade antalet hästlejningsdagar.

Med ovan angivna utgångspunkter hade revisionen beräknat, att behovet av hästlejning vid ett fastlandsinfanteriregemente i medeltal komme att utgöra vad nedanstående tabell utvisar.

Ö v n i n g s p e r i o d e r .	Antal		Summa hästlejnings- dagar.
	hästar.	dagar.	
Sommarrekrytskola (del därav, som icke till tiden sammanfaller med repetitionsövning)	6	40	240
Vinterrekrytskola.....	6	10	60
Repetitionsövning	33	20	660
			960
	10 % reserv		96
	Summa		1,056

För Gotlands infanteriregemente beräknade revisionen antalet hästlejningsdagar till 968 samt för studentkompanierna till 2,000.

Behovet av hästlejning vid ett normalinfanteriregemente enligt den nu föreslagna organisationen har jag ansett böra beräknas, på sätt nedanstående tabell utvisar.

Departements-
chefen.

Ö v n i n g s p e r i o d e r .	Antal ¹⁾		Summa hästlejnings- dagar.
	hästar.	dagar.	
Sommarrekrytskola	6	50	300
Repetitionsövning	38	20	760
			1,060
	10 % reserv, omkring		100
	Summa		1.160 ²⁾

¹⁾ Det angivna antalet hästar och dagar utgör ett medeltal av det beräknade behovet. I praktiken kommer givetvis med hänsyn till rådande utbildningsförhållanden m. m. uppdelningen av hästlejningsdagarna på hästar och dagar att förete avvikelser såväl de olika regementena emellan som för ett och samma regemente under olika år.

²⁾ Därest under första tjänstgöringen viss utbildning icke äger rum regementsvis, utan i stället ordnas mer eller mindre centraliserad (jfr sid. 162), erhålles den för sådan utbildning erforderliga hästlejningen genom att i motsvarande mån minska hästlejningen vid regementena.

I huvudsak hava härvid tillämpats samma beräkningsgrunder som uti försvarsrevisionens förslag. De avvikelser, som förekomma, äro en följd därav, att å ena sidan någon särskild vinterrekrytskola, i den omfattning revisionen föreslagit, icke nu ifrågasättes samt å andra sidan räknas med en betydande ökning av den till linjetjänst uttagna värnpliktskontingenten.

Hästlejningsbehovet kommer att under repetitionsövningstiden minskas vid Svea livgarde, Göta livgarde, Kronobergs regemente och Norra skånska infanteriregementet med två hästar för kompanichefer samt vid Gotlands infanteriregemente med en häst för kompanichef. I övrigt gälla för samtliga regementen ovan angivna beräkningsgrunder.

Slutligen har behovet av hästlejning för studentkompanierna ansetts kunna begränsas till 1,500 hästlejningsdagar, erforderlig reserv däri inberäknad.

För infanteriet i dess helhet erfordras alltså följande antal hästlejningsdagar, nämligen:

för 21 normalregementen ($21 \times 1,160 =$)	24,360	lejningsdagar
» 4 regementen (Svea livgarde m. fl.) ($4 \times 1,120 =$)	4,480	»
» Gotlands infanteriregemente	1,140	»
» studentkompanierna	1,500	»

tillhopa 31,480 lejningsdagar

eller ($31,480 - 24,892 =$) 6,588 lejningsdagar mer än enligt nuvarande organisation.

Kavalleriet.
Nuvarande
organisation.

Enligt nuvarande härorganisation hava vid kavalleriet beräknats 350 hästlejningsdagar för varje regemente och således för kavalleriet i dess helhet ($8 \times 350 =$) 2,800 lejningsdagar. De lejda hästarna vid kavalleriet äro avsedda för kulsprutetjänsten därstädes.

Försvars-
revisionen.

Enligt revisionens förslag skulle vid kavalleriet all kulsprutetjänst förläggas till de särskilda vid regementena organiserade tekniska skvadronerna. Då dessa skvadroners stamhästar kunde erhålla för kulsprutetjänsten erforderlig dressyr, har revisionen ansett, att någon hästlejning vid ifrågavarande truppdrag icke vidare erfordrades.

Chefen för
generalstaben.

För att under repetitionsövningarna erhålla tillräckligt antal hästar, särskilt för organiserande av vissa trängformationer, vore det enligt chefens för generalstaben mening — med hänsyn därtill att antalet stamhästar vid kavalleriregementena förutsattes bliva minskat i förhållande till det av revisionen föreslagna — nödvändigt, att vederbörande regementen förfogade över ett antal lejda hästar. Det syntes emellertid icke behöfligt, att dessa hästar stode till förfogande under hela repetitionsövningen, utan endast under den period på omkring 20 dagar, då övningar i regementsförband, längre marscher och fälttjänstövningar m. m. ägde rum. Behovet av lejda hästar för varje regemente beräknades av chefen för generalstaben till 10, avsedda för regementsstabens packhästar och fordon under ifrågavarande övningar.

Vad chefen för generalstaben i förevarande hänseende föreslagit synes *Departements-*
 mig böra vinna beaktande. *chefen.*

För varje kavalleriregemente erfordras sålunda (10 × 20 =) 200 häst-
 lejningsdagar och för kavalleriet i dess helhet (6 × 200 =) 1,200 lejnings-
 dagar eller (2,800 — 1,200 =) 1,600 lejningsdagar mindre än enligt nu-
 varande organisation.

Artilleriets behov av lejda hästar har enligt 1914 års härordning be- *Artilleriet.*
 räknats sålunda: *Nuvarande*
organisation.

66 fältbatterier och 1 bergsbatteri å fastlandet å 42 hästar i 42 dagar	118,188
2 ridande fältbatterier å fastlandet å 72 hästar i 42 dagar	6,048
Gotlands artillerikår å 100 hästar i 42 dagar	4,200
6 positionsbatterier å fastlandet å 52 hästar i 42 dagar	13,104
Bodens artilleriregemente å 40 hästar i 35 dagar	1,400
Karlsborgs artillerikår å 40 hästar i 35 dagar	1,400
Summa lejningsdagar	144,340

Härtill komma för artilleri- och ingenjörhögskolan 444 dagar och för
 övningsmarscher, fältartilleriets samt fästnings- och positionsartilleriets
 skjutskolor tillhoppa 3,968 dagar.

Hela antalet hästlejningsdagar vid artilleriet uppgår således till
 (144,340 + 444 + 3,968) = 148,752.

Försvarsrevisionen har ansett det enligt 1914 års härordning för artille- *Försvars-*
 riet beräknade antalet hästlejningsdagar på grund av den av revisionen *revisionen.*
 föreslagna nya organisationen kunna väsentligt nedbringas. Med hänsyn
 till de vid artilleriet rådande utbildningsförhållandena syntes hästlejning
 enligt revisionens organisationsförslag böra beräknas på sätt nedanstående
 tabell utvisar.

	Antal hästlejningsdagar (inberäknat 10 % reserv).											Summa.		
	Svea art.-regem.	Gotla art.-regem.	Wendes art.-regem.	Norrlands art.-regem.	Smålands art.-regem.	Gotlands art.-kär.	Bodens art.-regem.	Stockholms art.-regem.	Norrbottnens art.-kär.	Reservofficers- aspiranter.	Student- officers- och reservofficers- skolor.		Underbefäl- skolor.	Art- o. ingen- jörhögskolan
<i>Forsta tjänstgöring.</i>														
a) Skarpskjut- ningsperiod på sommaren	731	731	731	731	731	—	—	616	—	—	—	—	—	4,271
b) Vinterövnings- period	1,536	1,536	1,536	624	1,488	768	480	960	480	3,000	—	—	—	12,408
<i>Repetitionsövning</i>	11,661	11,661	11,661	11,661	12,519	2,706	1,260	6,342	3,108	—	—	—	—	72,579
<i>Vinterövningar för underbefälsskolor</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6,000	—	—	6,000
<i>Artilleri- och ingen- jörhögskolan</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	444	—	444
<i>Reserv för försök m. m.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,498	1,498
Summa	13,928	13,928	13,928	13,016	14,738	3,474	1,740	7,918	3,588	3,000	6,000	444	1,498	97,200

Departements-
chefen.

Behovet av hästlejning vid artilleriet enligt den nu föreslagna organisationen har jag ansett böra beräknas, på sätt nedanstående tabell utvisar.

	Antal hästlejningsdagar (inberäknat 10 % reserv).								
	Svea artilleri- regemente.	Fem regementen Svea art.-regemente.	Gotlands artillerikår.	Norrbottnens artillerikår.	Student- och reservofficers- aspiranter.	Underbefälsskolor.	Artilleri- och inge- njörskolan.	Reserv för försök m. m.	Summa.
Första tjänstgöring	2,267	11,335	768	480	3,000	—	—	—	17,850
Repetitionsövning	12,651	63,255	2,706	3,108	—	—	—	—	81,720
Vinterövningar för under- befälsskolor	—	—	—	—	—	6,000	—	—	6,000
Artilleri- och ingenjörhög- skolan	—	—	—	—	—	—	444	—	444
Reserv för försök m. m.	—	—	—	—	—	—	—	986	986
Summa	14,918	74,590	3,474	3,588	3,000	6,000	444	986	107,000

I huvudsak har härvid tillämpats samma beräkningsgrund som uti försvarsrevisionens förslag, med de förändringar, som betingats av dels den här föreslagna större organisationen av fördelningsartilleriregementena och dels den förutsatta motoriseringen av vissa förband.

Vad antalet hästlejningsdagar under tiden för den första tjänstgöringen beträffar, upptages detta i stort sett oförändrat, trots den avsevärt ökade värnpliktskontingenten. Under tiden för sagda tjänstgöring beräknas emellertid det ökade behovet av hästlejning delvis bliva fyllt genom tillfällig överflyttning av hästar från kavalleriet. Vid Norrlands artilleriregemente har antalet hästlejningsdagar ansetts böra upptagas till samma antal som vid övriga fördelningsartilleriregementen. Under repetitionsövningarna erfordras, på grund av den föreslagna ökningen av antalet anspända batterier med ett per regemente, vid vart och ett av nämnda regementen 990 hästlejningsdagar mera än försvarsrevisionen beräknat.

Av kostnadsskäl har antalet hästlejningsdagar för försök m. m. minskats till 986.

För artilleriet i dess helhet böra alltså beräknas 107,000 hästlejningsdagar eller (148,752 — 107,000 =) 41,752 lejningsdagar mindre än enligt 1914 års organisation.

Vid ingenjörtrupperna är behovet av hästlejning enligt 1914 års härordning beräknat sålunda:

Ingenjör-
trupperna.
Nuvärande
organisation.

vid Svea ingenjörkår	7,959 lejningsdagar
» Göta »	7,959 »
» Fälttelegrafkåren	16,284 »
» Bodens ingenjörkår	3,806 »
» Norrlands »	11,655 »

eller tillhopa 47,663 lejningsdagar.

Därutöver har beräknats hästlejning för övningsmarscher och skolor under 2,989 dagar.

Sammanlagda antalet hästlejningsdagar för ingenjörtrupperna utgör således enligt nämnda härordning (47,663 + 2,989 =) 50,652.

Försvarsrevisionen har beräknat hästlejningen vid ingenjörtrupperna, på sätt nedanstående tabell utvisar.

Försvars-
revisionen.

Övningsperioder.	Antal		Summa hästlejnings- dagar.
	hästar.	dagar.	
Svea ingenjörkår.			
Första tjänstgöring	180	20	3,600
Repetitionsövning	280	15	4,200
tillhopa			7,800
Göta ingenjörkår.			
Första tjänstgöring	158	20	3,160
Repetitionsövning	190	15	2,850
tillhopa			6,010
Fälttelegrafkåren.			
Första tjänstgöring	115	60	6,900
Repetitionsövning	275	15	4,125
tillhopa			11,025
Bodens ingenjörkår.			
Första tjänstgöring	130	20	2,600
Repetitionsövning	110	20	2,200
tillhopa			4,800
Norrlands ingenjörkår.			
Första tjänstgöring	180	20	3,600
Repetitionsövning	150	20	3,000
tillhopa			6,600
Summa			36,235

Till förenämnda för de särskilda kårerna beräknade hästlejningsdagar, vari inginge erforderlig reserv, borde enligt revisionens mening läggas 3,000 lejningsdagar för övningsmarscher och skolor.

Såsom förut (sid. 103) nämnts, förutsättas ballong- och belysningsformationer icke längre bliva organiserade av ingenjörtrupperna, vilket medför någon minskning i behovet av hästlejningsdagar. Å andra sidan föranleda de ökade värnpliktskontingenterna och det ökade antalet fältingenjör- och fälttelegrafkompanier ökade krav på hästlejning. Antalet hästlejningsdagar för de olika truppförbanden torde med hänsyn till anförda omständigheter böra utgöra:

Departements-
chefen.

vid Svea ingenjörkår	7,220 lejningsdagar
» Göta »	6,480 »
» Fälttelegrafregementet	10,540 »
» Bodens ingenjörkår	3,060 »
» Norrlands ingenjörkår	6,210 »

tillhopa 33,510 lejningsdagar.

Härtill bör, i enlighet med vad försvarsrevisionen föreslagit, läggas 3,000 lejningsdagar för övningsmarscher och skolor. För ingenjörtrupperna böra således beräknas $(33,510 + 3,000 =)$ 36,510 lejningsdagar eller $(50,652 - 36,510 =)$ 14,142 lejningsdagar mindre än enligt nuvarande organisation.

Trängen.
Nuvarande
organisation.

Vid trängen är antalet erforderliga hästlejningsdagar enligt 1914 års härordning beräknat till 4,000 för var och en av de sex trängkåreerna eller för trängen i dess helhet till $(6 \times 4,000 =)$ 24,000 lejningsdagar.

Försvars-
revisionen.

Försvarsrevisionen har beräknat hästlejningen för var och en av de fyra trängkåreerna, på sätt nedanstående tabell utvisar.

Ö v n i n g s p e r i o d .	Antal		Summa hästlejnings- dagar.
	hästar.	dagar.	
Sommarrekrytskola (del därav, som icke till tiden sammanfaller med repetitionsövning)	32	45	1,440
Vinterrkrytskola	18	14	252
Repetitionsövning	85	19	1,615
Summa	—	—	3,307

Till det för trängkåreerna sålunda beräknade antalet hästlejningsdagar, vari erforderlig reserv inginge, borde läggas 810 lejningsdagar för studentkompaniernas övningar. För trängtrupperna i deras helhet erfordrades således enligt revisionens beräkningar sammanlagt $(4 \times 3,307 + 810 =)$ 14,038 hästlejningsdagar.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till den ökade värnpliktskontingenten bör det sålunda av revisionen beräknade antalet hästlejningsdagar något ökas. Då därjämte, såsom förut (sid. 257) nämnts, kravet på ökning av antalet stamhästar vid trängen icke ansetts kunna tillgodoses i önskvärd utsträckning, utan under tiden mellan repetitionsövningarna är avsett att fyllas genom anlitande av stamhästar från kavalleriet, synes det nödvändigt, att trängtrupperna under sistnämnda övningar erhålla ett ökat antal hästlejningsdagar.

På grund av vad sålunda anförts, torde det erforderliga behovet av hästlejningsdagar vid var och en av de sex trängkåreerna böra beräknas till 3,582. Härtill böra läggas 810 dagar för studentkompaniet. För trängtrupperna böra således beräknas $(6 \times 3,582 + 810 =)$ 22,302 eller i runt tal 22,300 hästlejningsdagar.

Intendentur-
trupperna.

Vid intendenturtrupperna synes antalet hästlejningsdagar böra, i enlighet med vad försvarsrevisionen föreslagit, beräknas till 2,500.

Samman-
fattning.

Sammanfattas vad ovan anförts, erfordras enligt den nu föreslagna organisationen följande antal hästlejningsdagar vid armén, nämligen:

vid infanteriet	31,480	lejningsdagar
» kavalleriet	1,200	»
» artilleriet	107,000	»
» ingenjörtrupperna	36,510	»
» trängtrupperna	22,300	»
» intendenturtrupperna	2,500	»

tillhopa 200,990 lejningsdagar

eller (260,596 — 200,990 =) 59,606 lejningsdagar mindre än enligt nuvarande organisation.

Hästlejningen sker enligt nu gällande bestämmelser medelst kontrakt genom vederbörande truppförbands försorg.

**Övergång
till ackord-
hästsystem.**

Vid antagandet av den nuvarande härordningen beräknades kostnaderna för hästlejningen till 2 à 4 kronor för häst och dag. Under krisären steg emellertid kostnaden år från år och utgjorde år 1920 i medeltal kr. 16:60 för häst och dag. Sedermera har visserligen en avsevärd nedgång i lejningskostnaden inträtt, men, enligt vad försvarsrevisionen framhållit, måste man allt fortfarande räkna med en väsentligt högre lejningskostnad än år 1914.

*Nuvarande
organisation.*

I syfte att nedbringa kostnaderna för hästlejningen hava under de senare åren pågått försök att utbyta lejda hästar mot inköpta sådana. Truppförbanden hava sålunda bemyndigats att med anlitan av de för hästlejningen anslagna medel — i vissa fall särskilt anvisade medel — inköpa 6—8-åriga, för tjänsten vid truppslaget lämpliga hästar. Ifrågavarande s. k. ackordhästar skola under den tid, då de icke behövas för fullgörande av hästlejningsdagar, utackorderas till fodervärdar. Häst, för vilkens utackordering hinder möter, skall försäljas.

Då försvarsrevisionen ansåg det av vikt att söka i möjligaste mån nedbringa kostnaderna för hästlejningen, anhöll revisionen i skrivelse till chefen för försvarsdepartementet den 15 mars 1921, att de jämlikt kungl. brev den 19 december 1919 tillkallade sakkunniga för följande av försök med utbyte av lejda hästar mot inköpta måtte verkställa utredning angående i vilken utsträckning hästlejningen borde ersättas av ackordhästar. Med anledning härav anförde nämnda sakkunniga i ett den 14 juni 1921 avgivet yttrande, att av dittills anställda försök otvivelaktigt framgått, att avsevärda besparingar stode att vinna genom en väl avvägd tillämpning av systemet med utbyte av lejda hästar mot inköpta, men att försökstiden dock varit alltför kort, för att de sakkunniga skulle kunna göra något säkert uttalande om den utsträckning, systemet borde och kunde givas. De sakkunniga hade därför ansett lämpligt att vid utredningen räkna med följande tre olika alternativ:

*Ackordhöst-
sakkunnigas
yttrande den
14 juni 1921.*

Alternativ I. Utbyte av lejda hästar mot inköpta förutsattes endast skola göras i den utsträckning, som kunde ske med användande av det antal ackordhästar, som approximativt beräknades komma att — om dis-

ponibla medel för ändamålet utnyttjades — tillhöra armén vid 1923 års ingång, eller 2,176 hästar.

Alternativ II. Antalet ackordhästar vid armén förutsattes uppbringat till 3,044 eller det högsta antal, som med hänsyn till rådande utackorderingsmöjligheter och förhållandena i övrigt enligt dittills vunnen erfarenhet syntes kunna ifrågasättas.

Alternativ III. I detta alternativ, som innebure en viss utvidgning av det nästföregående, hade utan hänsyn till utackorderingsmöjligheterna antagits, att verklig hästlejning skulle tillgripas endast under de perioder, som på grund av det ringa dagantalet under inga förhållanden lämpade sig för ackordsystemet, men att i övrigt samtliga hästlejningsdagar skulle utgöras medelst ackordhästar. Dessas antal beräknades till 4,755.

Då en stor del av de nuvarande ackordhästarna vore relativt gamla och av samma ålder, borde särskilda medel under de närmaste 4 à 5 åren från och med år 1923 beräknas för häststammens förnyande till lämplig ålder.

De sakkunniga, som förordade genomförandet av alternativ II, beräknade — under förutsättning av att antalet hästlejningsdagar uppginge till 213,269, vilket av revisionen preliminärt angivits, och lejningspriset till i medeltal 10 kronor för häst och dag — att en årlig besparing på 1,183,220 kronor skulle uppstå vid tillämpning av ifrågavarande alternativ.

Försvarsrevisionen.

Även försvarsrevisionen har för sin del förordat utbyte av lejda hästar mot inköpta samt anslutit sig till det av de sakkunniga förordade alternativ II. I sina beräkningar har revisionen utgått från ett lejningspris av 4 kronor för häst och dag. Då antalet lejningsdagar enligt den av revisionen föreslagna organisationen uppginge till 177,061, beräknades besparingen vid genomförandet av ackordhästsystemet i enlighet med ifrågavarande alternativ till i runt tal 353,000 kronor.

I olikhet mot vad de sakkunniga ifrågasatt, hade revisionen icke ansett sig behöva räkna med några engångskostnader för uppbringande av antalet ackordhästar till det i berörda alternativ förutsatta samt för den nuvarande ackordhäststammens förnyande till lämplig ålder.

Ackordhäst-sakkunnigas betänkande den 31 maj 1923.

I sitt den 31 maj 1923 avgivna betänkande och förslag hava ovan nämnda sakkunniga bland annat påvisat, att ackordhästsystemets tillämpning under åren 1920—1922 medfört en utgiftsminskning för kronan av omkring 2,231,000 kronor, vartill komme, att ackordhäststammen under tiden utökats med icke mindre än 1,248 hästar, på samma gång som densamma avsevärt förnygrats och förbättrats. Då så gott som alla militära myndigheter, vilka haft med försöken att göra, enhälligt uttalat sig till förmån för systemet, hade de sakkunniga ansett sig utan tvekan böra föreslå, att försöken upphörde, och att ackordhästsystemet bleve definitivt infört vid armén.

De sakkunniga, som beräknat, att antalet ackordhästar vid utgången av budgetåret 1923—1924 komme att uppgå till omkring 3,200 hästar av

i stort sett fullgod kvalitet och något sä när nöjaktigt fördelade a olika åldersklasser, ansäge, att man tillsvidare borde räkna med detta antal. I vad mån detsamma borde för framtiden bibehållas eller än ytterligare utökas, borde göras beroende av erfarenheterna under systemets fortsatta tillämpning.

I likhet med försvarsrevisionen och ackordhästsakkunniga finner jag mig böra förorda ett definitivt övergående till ackordhästsystemet vid armén. Då ett stort antal stamhästar vid armén enligt den föreslagna organisationen kommer att bli övertaligt, torde det nuvarande antalet ackordhästar böra ytterligare utökas med ett lämpligt antal dylika övertaliga stamhästar. Sistnämnda antal torde emellertid, såsom ackordhästsakkunniga framhållit, böra göras beroende av erfarenheterna under systemets fortsatta tillämpning. Några särskilda kostnader bli sålunda icke erforderliga för ackordhäststammens ytterligare uppbringande eller förbättrande.

*Departements-
chefen.*

Såsom ovan angivits, har antalet hästlejningsdagar för armén beräknats till sammanlagt 200,990. Då lejningspriset, på sätt försvarsrevisionen anført, torde böra beräknas till 4 kronor för häst och dag, skulle lejningskostnaderna, under förutsättning att ackordsystemet icke tillämpades, uppgå till 803,960 kronor. Därest åter ackordsystemet genomfördes enligt ovan förutsatta grunder, skulle kostnaderna komma att stanna vid ett belopp av i runt tal 366,400 kronor.

2. Remonteringsväsendet.

Remonteringsgrunder.

Såsom förut nämnts, skola efter genomförande av 1914 års härordning vid armén finnas följande antal stamhästar, nämligen:

*Nuvarande
organisation.*

vid generalitetet, generalstaben m. fl. staber	108 hästar
» infanteriet 280 hästar för stabgruppen och 504 hästar för kompanichefsgruppen, tillhopa	784 »
» kavalleriet	6,463 »
» artilleriet	3,215 »
» fortifikationen och ingenjörtrupperna	231 »
» trängen	331 »

eller tillhopa 11,132 hästar.

För erforderlig omsättning av stamhästmaterialet inköpes årligen visst antal remonter. Detta beräknades tidigare till 9 % av det vid samtliga truppslag befintliga stamhästantalet. Sedan genom 1914 års härordning infanteriet erhållit visst antal stamhästar samt nya grunder angående hästhållningen för arméns officerare antagits av 1915 års riksdag, har emellertid monteringen verkställt efter nya, av 1917 års riksdag närmare bestämda grunder. Enligt dessa skall monteringen ske sålunda:

1. Generalitets- och generalstabsgruppen ävensom infanteriets stabsgrupp remonteras genom överflyttning varje år av 48 8-åriga stamhästar från kavalleriet. I och för omsättning av kompanichefsgruppens hästar erhåller infanteriet årligen från kavalleriet högst 168 för detta vapenslag icke vidare användbara hästar.

2. Kavalleriet erhåller årligen 10 % remontering å $[6,463 - (4 \times 48) =]$ 6,271 stamhästar samt dessutom 48 remonter såsom ersättning för de 48 8-åriga stamhästar, som överförs till staber och infanteriet.

3. Artilleriet, fortifikationen och ingenjörtrupperna samt trängen beräkna remontering efter en kassation av 9 % av det befintliga stamhästantalet.

4. Årligen beräknas 50 stamhästar komma att av officerare uttagas till egna tjänstehästar. Då vederbörande truppförband förutsättas hava under vissa år dragit nytta av dessa hästar, anses de medföra en årlig remonteringskontingent av endast 36 hästar.

I överensstämmelse med nu angivna grunder skall enligt 1914 års härordning det årligen erforderliga remontantalet beräknas sålunda:

kavalleriet: 10 % av 6,271 stamhästar = 627 remonter +	
48 remonter =	675 remonter
artilleriet, fortifikationen och ingenjörtrupperna samt	
trängen: 9 % av $(3,215 + 231 + 331 =)$ 3,777 stam-	
hästar =	340 »
ersättning för till egna tjänstehästar uttagna stamhästar	36 »
	<hr/>
	Summa 1,051 remonter.

På grund av den under kristiden inträdda avsevärda stegringen av hästpriserna har emellertid remonteringen vid kavalleriet tillsvidare beräknats efter en kassation av endast 9 %.

Forsvars-
revisionen.

Forsvarsrevisionen har beräknat det årliga remontbehovet enligt nu gällande remonteringsgrunder. Nämda behov begränsas enligt revisionens förslag till härorganisation till 526 remonter.

Departements-
chefen.

I enlighet med vad försvarsrevisionen förutsatt, böra de nuvarande remonteringsgrunderna fortfarande tillämpas.

Antalet stamhästar har, som i det föregående omförmäls, beräknats sålunda:

vid lantförsvarets kommandoexpedition, generalitetet, general-	
staben m. fl. staber	132 hästar
» infanteriet, 218 hästar för stabsgruppen och 430 hästar	
för kompanichefsgruppen, tillhopa	648 »
» kavalleriet	3,130 »
» artilleriet	2,149 »
» fortifikationen och ingenjörtrupperna	221 »
» trängtrupperna	268 »
» intendenturtrupperna	4 »
	<hr/>
	eller tillhopa 6,552 hästar.

Generalstabsgruppen och infanteriets stabsgrupp räkna tillsammans $(132 + 218) = 350$ stamhästar. Den årliga överflyttningen av 8-åriga stamhästar till infanteriet kommer således att utgöra $(350 : 8 =)$ 44 hästar; av dessa beräknas 36 hästar kunna lämnas av kavalleriet och 8 hästar av övriga truppslag (artilleriet, ingenjörtrupperna och trängtrupperna).

Vid kavalleriet beräknas 10 % reparation å $[3,130 - (4 \times 36) =]$ 2,986 stamhästar samt dessutom 36 reparationer såsom ersättning för överflyttade hästar eller sammanlagt $(299 + 36 =)$ 335 reparationer.

För artilleriet, ingenjörtrupperna och trängtrupperna beräknas 9 % reparation å $[2,149 + 221 + 268 - (4 \times 8) =]$ 2,606 stamhästar samt dessutom 8 reparationer såsom ersättning för överflyttade hästar eller sammanlagt $(235 + 8 =)$ 243 reparationer.

I enlighet med 1923 års riksdags beslut torde det antal stamhästar, som årligen uttagas till egna tjänstehästar, böra beräknas till 10, för vilka ersättning bör utgå med motsvarande antal eller 10 reparationer.

Det antal reparationer, som således årligen bör tillföras armén, är:

vid kavalleriet	335 reparationer
» artilleriet, ingenjör- och trängtrupperna	243 »
ersättning för till egna tjänstehästar uttagna stamhästar.....	10 »
	<hr/>
	588 reparationer

eller $(1,051 - 588 =)$ 463 reparationer mindre än enligt 1914 års härordning.

Reparationsstyrelsen.

Anskaffande av de för armén erforderliga reparationerna ombesörjes av den under inspektören för kavalleriet stående reparationsstyrelsen, vilken dessutom har att förvalta statens reparationdepåer.

Nuvarande organisation.

Reparationsstyrelsen består av chef och två ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter på förslag av inspektören för kavalleriet förordnas av Kungl. Maj:t för viss tid, ej överstigande fem år i sänder. För redovisningen och handhavandet av styrelsens penningmedel samt såsom biträde vid expeditionsföringen finnes en särskild redogörare anställd.

Av reparationsstyrelsens personal äro endast chefen och redogöraren upptagna i den för styrelsen fastställda staten. Chefen åtnjuter arvode, motsvarande majors avlöning, och redogöraren visst mindre arvode. Ledamot och till tjänstgöring inkallad suppleant uppbär endast dagarvode jämte rese- och traktamentsersättning.

Remontuppköpen, vilka i allmänhet verkställas av chefen och ledamöterna gemensamt, äga rum på sätt, tid och plats, chefen, efter samråd med ledamöterna, finner med statens fördel överensstämmande.

Med avseende å reparationsstyrelsens uppgift och organisation har försvarsrevisionen icke haft någon ändring att föreslå. Revisionen ansåge sig endast böra framhålla, att till chef och ledamöter icke borde förordnas officerare å aktiv stat utan endast officerare å reservstat eller i reserven.

Försvarsrevisionen.

Såsom suppleant syntes jämväl endast i undantagsfall officer å aktiv stat böra förordnas. Av suppleanterna borde en vara civil person och känd såsom framstående hästkännare.

*Departements-
chefen.*

Mot vad försvarsrevisionen sålunda anfört angående remonteringsstyrelsens sammansättning m. m. har jag icke någon erinran att framställa.

Remontdepåerna.

*Nuvarande
organisation.*

Uppköpta remonter överlämnas endast i undantagsfall direkt till vederbörliga truppförband. I regel uppställas remonterna i särskilda remontdepåer och kvarstanna därstädes: 4-åriga och äldre hästar till nästblivande remontutdelning under året och 3-åriga omkring ett år eller till tiden för påföljande års remontutdelning.

Vid armén finnas för närvarande fem olika remontdepåer, nämligen:

vid Herrevadskloster i Skåne,

» Björnö i Småland,

» Gudhem i Västergötland,

» Utnäslöt i Västmanland och

å Frösön i Jämtland.

Med anledning av den under provisorietiden vidtagna minskningen av remontantalet har emellertid Kungl. Maj:t den 28 januari 1921 förordnat, att Björnö remontdepå skall indragas från och med den 1 oktober 1924.

Varje remontdepå förestås av en chef, vartill i regel utses en officer i beridet truppförbands reserv. Depåns övriga personal utgöres av veterinär samt erforderligt antal fodermarskar, hästskötare och körkarlar. För bestridande av kostnaderna för remontdepåernas personal beräknas under ordinarie avlöningsanslaget erforderligt belopp, för vars användande Kungl. Maj:t varje år fastställer en stat, upptagande antalet funktionärer vid de särskilda depåerna och till dem utgående ersättningsbelopp.

*Försvars-
revisionen.*

På grund av det enligt försvarsrevisionens förslag minskade antalet remonter har revisionen ansett endast 3 remontdepåer erforderliga, och syntes dessa böra vara förlagda till Herrevadskloster, Utnäslöt och Frösön. Förutom Björnö remontdepå borde alltså även remontdepån vid Gudhem indragas.

Beträffande remontdepåernas organisation i övrigt har revisionen icke funnit anledning föreslå någon ändring.

*Chefen för
generalstaben.*

Chefen för generalstaben har framhållit, att med hänsyn till de avsevärda förändringar inom försvarsväsendet, vilka beräknades komma att äga rum, samt till — särskilt den varmblodiga — hästavelns alltmer försämrade läge, det syntes önskvärt, att en särskild utredning verkställdes beträffande hästhållningen för armén och därmed sammanhängande frågor.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till det i det föregående beräknade årliga remontbehovet torde endast 3 remontdepåer vara erforderliga. Förutom Björnö bör alltså ytterligare en remontdepå indragas. Försvarsrevisionen har ansett, att en dylik indragning borde drabba remontdepån vid Gudhem. Chefen för

remonteringsstyrelsen, inspektören för kavalleriet och arméförvaltningens intendentsdepartement äro däremot, enligt vad som framgår av en utav bemärlade inspektör i mars 1923 till Kungl. Maj:t ingiven framställning och nämnda departements däröver avgivna yttrande, ense om att, därest någon remontdepå utöver Björnö anses obehörlig, Frösö remontdepå bör i första rummet ifrågakomma till indragning. Till stöd härför åberopa myndigheterna Frösös nordliga läge med därav följande korta betestid och andra olägenheter, som stå hindrande i vägen för uppfödning av ädla hästar. På grund av vad sålunda förekommit och då en nordlig depå, i betraktande därav att remonterna även vid en sådan under större delen av året måste uppfodas i stall, icke heller synes vara av nämnvärd betydelse för hästarnas acklimatisering, anser jag mig böra föreslå, att, förutom Björnö, jämväl Frösö remontdepå indrages.

Den av chefen för generalstaben väckta frågan angående verkställande av särskild utredning beträffande hästhållningen för armén och därmed sammanhängande spörsmål torde, sedan beslut fattats om en ny försvarsorganisation, böra tagas under närmare omprövning.

K. Reservpersonal.

Försvarsrevisionen, som funnit sig böra begränsa det aktiva befälet till vad som för fredstjänstens behöriga ombesörjande ansetts vara oundgängligen erforderligt, har framhållit, att det vid sådant förhållande måste vara av största vikt, icke blott att den för mobiliseringsbehovets fyllande erforderliga reservpersonalen kunde anskaffas, utan även att den i kvalitativt hänseende komme att motsvara de fordringar, vilka måste ställas på densamma. För att fylla mobiliseringsbehovet av befäl har revisionen föreslagit anlåtande, liksom enligt nuvarande härordning, av personal å reservstat, personalen i arméns reserver samt värnpliktigt befäl. Något annat medel för tillgodoseende av mobiliseringsbehovet synes heller icke enligt den av mig föreslagna organisationen vara att tillgripa. För det värnpliktiga befälet (studenter och likställda samt för underbefälsutbildning uttagna värnpliktiga) har jag i det föregående redogjort. Här återstår sålunda att behandla reservstats- och reservbefälsinstitutionerna.

1. Personal å reservstat.

Beträffande antalet beställningar å *reservstaten för officerare och underofficerare* beräknades i 1914 års härordningsförslag, att om ökningen av officerare och underofficerare på aktiv stat inskränktes till det i förslaget upptagna, reservstaten borde omfatta tillhoppa 504 officerare och 370 underofficerare, motsvarande omkring 19 % av antalet officerare respektive underofficerare (musikunderofficerarne ej medräknade) å aktiv stat. Föremända siffror voro emellertid endast approximativa och angävo ingalunda hela det behov, som vid reservorganisationens fullständiga genomförande uppstode. Att öka reservstaten utöver det angivna antalet officerare och underofficerare ansågs dock icke möjligt med hänsyn till de sannolika

Nuvarande organisation.

svårigheterna att rekrytera densamma, utan syntes det fastmera antagligt, att det skulle visa sig allt annat än lätt att ernå det såsom erforderligt betecknade antalet. På grund av svårigheten att bestämt angiva reservstatens storlek och i betraktande av den långa tid — minst 10 à 12 år — som under alla förhållanden erfordrades för dess uppsättning, och då dessutom erfarenheten rörande möjligheten att rekrytera en reservstat av större omfattning vore ringa eller ingen, ansågs det därför ändamålsenligast att tillsvidare begränsa planen för reservstatens uppsättande till en viss kortare tidsperiod. I enlighet härmed föreslogs, att reservstatens första uppsättande skulle ske under femårsperioden 1916—1920 och vid periodens slut omfatta sammanlagt 152 officersbeställningar och 120 underofficersbeställningar, motsvarande 5.7 respektive 6.1 % av sammanlagda antalet officerare respektive underofficerare å aktiv stat. Detta förslag blev jämväl av riksdagen bifallet.

I enlighet härmed omfattar reservstaten för officerare och underofficerare för närvarande följande beställningar, nämligen:

- 2 generalsbeställningar,
- 7 överstebeställningar, därav 2 av högre och 5 av lägre löneklass,
- 29 majorsbeställningar,
- 114 kompaniofficersbeställningar, därav 24 av högsta, 42 av mellersta och 48 av lägsta löneklass, samt
- 120 underofficersbeställningar, därav 55 av högre och 65 av lägre löneklass.

Dessutom finnas en reservstat för fältläkarkåren och en reservstat för fältveterinärkåren, omfattande följande beställningar, nämligen:

reservstaten för fältläkarkåren:

- 2 fältläkarbeställningar,
- 12 regementsläkarbeställningar och
- 6 bataljonsläkarbeställningar; samt

reservstaten för fältveterinärkåren:

- 1 fältveterinärbeställning,
- 4 regementsveterinärbeställningar och
- 2 bataljonsveterinärbeställningar.

Reservstaten för officerare och underofficerare ävensom reservstaten för fältläkarkåren äro båda fullt uppsatta. Däremot har uppsättningen av reservstaten för fältveterinärkåren ännu icke påbörjats.

För *övergång till reservstat* fordras, förutom full tjänsteduglighet:

- för underofficerare 8 tjänsteår såsom aktiv underofficer och 32 levnadsår,
- för kompaniofficere 10 tjänsteår såsom aktiv officer och 32 levnadsår,
- för bataljonsläkare och bataljonsveterinärer 10 tjänsteår såsom militärläkare respektive militärveterinär och 43 levnadsår,

för regementsläkare och regementsveterinärer 15 tjänsteår såsom militärläkare respektive militärveterinär och 48 levnadsår samt

för överstar, överstelöjtnanter och kaptener vid övergång till närmast högre tjänstegrad å reservstat lämplighet för den högre beställningen.

Å reservstat äger *befordran* icke rum i vidare mån, än att löjtnant kan enligt vissa grunder befordras till kapten (ryttmästare) och sergeant till fanjunkare (styckjunkare, förvaltare).

Personal å reservstat är *tjänstgöringsskyldig* i krig och då värnpliktiga eljest inkallas till rikets försvar ävensom vid sådan övning, som till utrönande av härens krigsberedskap kan bliva anbefalld, samt dessutom i fred: generalmajor, överste och major i högst 45 dagar under varje tvåårsperiod av tjänstetiden;

kompaniofficer efter fyllda 43 och underofficer efter fyllda 42 år i högst 50 dagar under loppet av varje treårsperiod av tjänstetiden;

kompaniofficer efter fyllda 37 och intill fyllda 43 år, underofficer intill 42 år samt läkare och veterinär efter uppnådda 48 år i högst 50 dagar under loppet av varje tvåårsperiod av tjänstetiden; samt

kompaniofficer intill fyllda 37 år samt läkare och veterinär intill fyllda 48 år i högst 100 dagar under loppet av varje treårsperiod av tjänstetiden.

Personal å reservstat är skyldig att *avgå från reservstat* dels på grund av otjänstbarhet efter samma grunder som personal på aktiv stat och dels efter uppnående av den ålder, som berättigar motsvarande personal på aktiv stat till avgång med fyllnadspension. Efter övergången till pensionsstat äro vederbörande skyldiga att kvarstå i arméns reserver under samma tider, som gälla för motsvarande personal på aktiv stat efter avgång med pension från densamma.

Reservstatspersonalen tillkommande *avlönings- och pensionsförmåner* framgå av nedstående sammanställning.

Beställningshavare.	Lön kronor.	Pension kronor.
Generalsperson	5,400	4,500
Överste i högre löneklassen	4,500	3,800
Överste i lägre löneklassen, fältläkare	4,200	3,500
Major, regementsläkare, fältveterinär	3,100	2,700
Kompaniofficer i högsta löneklassen (övergång efter fyllda 43 år), bataljonsläkare, regementsveterinär.....	2,100	1,800
Kompaniofficer i mellersta löneklassen (övergång efter fyllda 37 år ¹⁾ , bataljonsveterinär ²⁾	1,650	1,300
Kompaniofficer i lägsta löneklassen ³⁾	1,200	900
Underofficer i högre löneklassen (övergång efter fyllda 42 år)	1,000	850
Underofficer i lägre löneklassen ⁴⁾	800	650

¹⁾ Åtnjuter ett avlöningstillägg om 300 kronor vid uppnådd 43 års ålder.

²⁾ " " " " 300 " " " 48 " "

³⁾ " " " " 300 " " " 37 " " och ytterligare ett å 300 kronor vid uppnådd 43 års ålder.

⁴⁾ Åtnjuter ett avlöningstillägg om 150 kronor vid uppnådd 42 års ålder.

Anm. 1. Avlöning under tjänstgöring, såsom dagavlöning, dagtraktamente och annan tillfällig avlöning, tillkommer personal å reservstat enligt för personalen å aktiv stat gällande föreskrifter; likaså utgår rese- och traktamentsersättning för resor till och från tjänstgöringsort.

Anm. 2. I avgift för egen pensionering erlägger personal å reservstat årligen 3 procent av kassa- och fyllnadspensionernas sammanlagda belopp.

Anm. 3. Personal å reservstat är tillsvidare skyldig att kvarstå såsom delägare i arméns änke- och pupillkassa med den änkepensionsrätt, den vid övergången till reservstat innehar, och på de villkor, som reglementet för denna kassa stadgar; och skall för sådan delägare utgå statsbidrag till samma belopp, som närmast före övergången.

Enligt försvarsrevisionens mening fordrades, för att truppförbanden vid mobilisering skulle erhålla tillräcklig fasthet, att en viss, icke alltför liten del av reservbefälet genom aktiv tjänst förvärvat fullständig befälsvana och tillförlitligt militärt omdöme. Särskilt gällde detta i fråga om kompani- (skvadrons-, batteri- o. s. v.) och högre chefer. Då det förefintliga behovet av ett dylikt kvalificerat och i övrigt fullt fältdugligt reservbefäl endast i ringa utsträckning kunde fyllas med i arméns reserver kvarstående pensionerad personal, måste detsamma fortfarande såsom hittills huvudsakligen tillgodoses genom en reservstat, till vilken officerare och underofficerare efter viss tids aktiv tjänst erhöles tillfälle att övergå, och inom vilken de genom viss tjänstgöringsskyldighet i fred vidmakthölle sin militära duglighet. För sjuk- och veterinärvårdstjänstens behöriga upprätthållande i såväl fred som krig erfordrades jämväl allt fortfarande särskilda reservstater för fältläkar- och fältveterinärkårerna.

Då det gällde att bestämma *antalet officerare och underofficerare å reservstat*, hade man liksom år 1914 att utgå dels från det enligt revisionens förslag förefintliga mobiliseringsbehovet dels och från möjligheten att rekrytera reservstaten. Vad det förra beträffade, ansåge sig revisionen endast böra framhålla, att i samma mån som det aktiva befälet inskränktes till vad som för fredstjänstens upprätthållande vore oundgängligen erforderligt, i samma mån ställdes ökade krav på reservbefälet. Med avseende å rekryteringsmöjligheterna hade man närmast att stödja sig på erfarenheterna rörande den nuvarande reservstatens uppsättande. Det hade sålunda visat sig, att officersbeställningarna före den nu rådande depressionstidens inträde med lätthet kunnat besättas. Under de sista åren hade däremot rekryteringen gått trögare. Sålunda hade antalet sökande minskats, och det hade även inträffat, att reservstatsofficerarne sökt vinna återinträde på aktiv stat. Orsakerna till den försvårade rekryteringen vore att söka dels i de under depressionstiden minskade utsikterna för reservstatspersonalen att skaffa sig civil sysselsättning och dels i den proportionsvis försämrade löneställning, vari reservstatsbefälet kommit efter de under de senare åren vidtagna löneförbättringarna för den å aktiv stat uppförda befälspersonalen. Bland kompaniofficerarna uppstående vakanser hade dock kunnat besättas, däremot icke på senaste tiden uppkomna vakanser i regements-officersgraden. Med stöd av vunnen erfarenhet kunde man alltså beträffande officerare antaga, att under normala förhållanden ett avsevärt större antal officersbeställningar än det nuvarande skulle kunna rekryteras. Under förutsättning av samma proportion mellan löner för aktiva officerare och reservstatsofficerare, som avsetts år 1914, syntes det, av erfarenheterna hittills att döma, dock icke vara tillrådligt att beräkna ett så stort antal reservstatsofficerare, som i 1914 års härordning förutsatts, eller omkring 19 % av antalet officerare å aktiv stat, utan bjöde försiktigheten, att man hölle sig något därunder. I fråga om underofficersbeställningarna hade rekryteringsförhållandena ställt sig helt annorlunda. Redan före lågkonjunk-

turens inträde hade det visat sig i många fall icke möjligt att få dessa beställningar besatta, och under de sista åren hade svårigheterna härutinnan blivit ännu större. Det vore därför även här tillräddligast att för framtiden räkna med ett något lägre procenttal än för närvarande.

Enligt nuvarande organisation vore reservstaten för officerare och underofficerare gemensam för hela hären, och vore det överlämnat åt Kungl. Maj:t att efter sig företeende behov och övriga inverkan omständigheter fördela de för reservstaten avsedda lönerna på de olika truppslagen och intendenturkåren, därvid dock med iakttagande av att minst tre femtedelar av beställningarna i var och en av grupperna regimentsofficerare, kompaniofficerare och underofficerare om möjligt skulle avses för infanteriet. Denna anordning funne revisionen emellertid icke tillfredsställande, enär densamma kunde medföra, dels att infanteriet erhöle för många beställningar i förhållande till övriga truppslag, och dels att tilldelningen dessa senare emellan icke alltid bleve den ur organisatorisk synpunkt lämpligaste. Revisionen hölle därför före, att det, åtminstone vad officerare beträffade, borde uttryckligen fastslås, huru många beställningar av varje särskild grad, som borde avses för vart och ett av de olika truppslagen. Med avseende å underofficerarna, vilkas antal av rekryteringsskäl måste sättas jämförelsevis lågt, vore det tillräckligt att bestämma, huru många som borde avses för infanteriet, vid vilket truppslag det största behovet förelåge.

Med sålunda angivna utgångspunkter hade revisionen beräknat det enligt dess organisationsförslag erforderliga antalet officerare och underofficerare på reservstat till sammanlagt 312 officerare och 65 underofficerare, motsvarande 16,4 respektive 5,6 % av sammanlagda antalet officerare respektive underofficerare å aktiv stat. Ur mobiliseringssynpunkt hade det visserligen varit önskvärt, att antalet kunnat sättas något högre, men med hänsyn till svårigheten att utan avsevärd kostnadsökning rekrytera en större reservstat hade revisionen icke ansett sig kunna gå längre, än som sålunda föreslagits.

Vad antalet beställningar å fältläkarkårens och fältveterinärkårens reservstater beträffade, måste jämväl detta bestämmas med hänsyn till mobiliseringsbehov och rekryteringsmöjligheter. Härtill komme jämväl en annan synpunkt, nämligen behovet av läkare och veterinärer i och för fredstjänstens behöriga upprätthållande. Vid beräkandet av antalet läkare och veterinärer å aktiv stat hade nämligen förutsatts, att vid de tillfällen, då läkar- och veterinärvårdens behöriga upprätthållande sådant erfordrade, såsom under repetitionsövningar och inskrivningsförrättningar, vid särskilt sammandragna skolor och utbildningskurser o. s. v., erforderligt biträde skulle kunna erhållas av läkare och veterinärer å reservstat eller i reserven. Med hänsyn till sålunda angivna förhållanden hade revisionen beräknat det enligt dess organisationsförslag erforderliga antalet beställningar å fältläkarkårens och fältveterinärkårens reservstater sålunda:

fältläkarkårens reservstat:

- 2 fältläkare och
- 8 regementsläkare, samt

fältveterinärkårens reservstat:

- 1 fältveterinär och
- 1 regementsveterinär.

För *övergång till reservstat* fordrades för närvarande för kompaniofficerare och underofficerare dels en levnadsålder av 32 år dels ock visst antal tjänsteår, nämligen 10 år för kompaniofficerare och 8 år för underofficerare. Ifrågavarande bestämmelser hade tillkommit såsom en garanti för att de, som överginge till reservstaten, vore i besittning av erforderlig befälsvana och tjänsterutin. Tydligt vore ock, att en dylik garanti för reservstatens besättande med fullt kvalificerad personal allt fortfarande borde finnas. Då det emellertid i många fall kunde vara en stor fördel för dem, som ämnade inträda å reservstat, att få göra detta vid en så tidig ålder som möjligt, borde i och för rekryteringens underlättande en något tidigare övergång till reservstaten medgivas. I överensstämmelse härmed funne revisionen sig böra föreslå, att den nuvarande bestämmelsen om viss minimilevnadsålder för kompaniofficerare och underofficerare för vinnande av inträde å reservstat skulle borttagas, samt att det för övergången erforderliga antalet tjänsteår för båda kategorierna skulle nedsättas till 7 år. Visserligen ägde i regel den, som överginge till reservstaten först efter 10 respektive 8 års tjänst, större och mera befast rutin än den, som överginge redan efter 7 tjänsteår, men å andra sidan syntes dock fordran på sistnämnda antal tjänsteår innebära tillräcklig garanti för reservstatens besättande med för sina uppgifter fullt kvalificerade personer. Vidare vore att märka, att övergången till reservstat framgent såsom hittills förutsattes komma att ske ungefärligen likformigt inom de åldersklasser, som därtill kunde ifrågakomma.

Enligt nuvarande organisation vore reservstatens överste-, kompaniofficers- och underofficersbeställningar uppdelade på olika löneklasser, beroende på vederbörandes levnadsålder vid tiden för övergången från aktiv stat till reservstat. Denna *uppdelning på löneklasser*, vilken tillkommit dels i och för avlöningsbeloppens lämpliga avvägande och dels för befordrandet av en likformig övergång till reservstaten inom de olika åldersklasserna, vore gjord så, att av sammanlagda antalet beställningar i de olika graderna hänförts:

av överstarna 28,6 % till den högre löneklassen (avsedd för äldre överstar) och 71,4 % till den lägre löneklassen (avsedd för yngre överstar och till överstar å reservstat befordrade överstelöjtnanter);

av kompaniofficerare 21,1 % till högsta löneklassen (övergång efter fyllda 43 år), 36,8 % till mellersta löneklassen (övergång efter fyllda 37 år) och 42,1 % till lägsta löneklassen (övergång efter fyllda 32 år); samt

av underofficerare 45,8 % till högre löneklassen (övergång efter fyllda 42 år) och 54,2 % till lägre löneklassen (övergång efter fyllda 32 år).

Revisionen hade icke ansett sig kunna ingå på frågan angående reservstatspersonalens löneförmåner, utan ansåge, att denna borde göras till föremål för särskild utredning. Under förutsättning att det nuvarande lönesystemet skulle komma att bibehållas, hade emellertid revisionen icke någon ändring att föreslå med avseende å det nu fastställda antalet löneklasser inom överste-, kompaniofficers- och underofficersgraderna. Däremot syntes i sådant fall vissa andra jämkningar vara erforderliga. Sålunda borde på grund av den utav revisionen föreslagna tidigare åldern för övergång till reservstat den ändringen med avseende å löneklasserna för kompaniofficere vidtagas, att till lägsta löneklassen hänfördes de, som vid övergången icke fyllt 35 år, till mellersta löneklassen de, som överginge efter fyllda 35 år, men ännu icke fyllt 42 år, och till högsta löneklassen de, som överginge efter fyllda 42 år. Den nuvarande proportionen mellan antalet beställningar i de olika löneklasserna för såväl kompaniofficere som underofficerare borde i huvudsak bibehållas.

Med avseende å nu gällande bestämmelser om *befordran å reservstat* funne revisionen icke anledning föreslå annan ändring, än att jämväl kapten (ryttmästare) å reservstat, vilken därtill finnes lämplig, borde kunna befordras till major å reservstat. Möjligheten av att vinna dylik befordran kunde nämligen mången gång verka som en lockelse att övergå till reservstaten och vore dessutom även ägnad att bidra till att kompaniofficerna nedlade ökat arbete på upprätthållandet av sina militära kunskaper och färdigheter.

Utän att därom framställa något uttryckligt förslag ville revisionen framhålla, att det syntes, som om möjlighet till befordran till högre beställning å fältläkarkårens och fältveterinärkårens reservstater även skulle vara ägnad att verka i fördelaktig riktning.

Beträffande reservstatspersonalens *tjänstgöringsskyldighet i fred* gällde för närvarande, dels att tjänstgöringen icke vore bunden vid vissa övningar eller bestämda år, och dels att tjänstgöringsskyldigheten för kompaniofficere och underofficerare ävensom för läkare och veterinärer minskades med tilltagande ålder. Mot den förra principen, vilken avsåge att bereda reservstatspersonalen tillfälle till en allsidig utbildning och verkligt effektiv tjänstgöring, kunde ingen befogad erinran göras, varför densamma allt fortfarande borde bibehållas. Däremot syntes den senare grundsatsen icke vidare böra tillämpas. Med avseende å dem, vilka vid en mera framskriden ålder övergått till reservstat och som följaktligen besatte grundlig rutin och erfarenhet, vore visserligen ur tjänstbarhetssynpunkt intet att erinra mot en med åren inträdande minskning i tjänstgöringsskyldigheten, men för dem, som tidigt lämnat den aktiva tjänsten, medförde ifrågasvarande anordning, att tillfällena till utbildning minskades just under de år, då faran av att deras militära duglighet och tjänstevana avtog vore som

störst. Ifrågavarande princip syntes jämväl ägnad att premiera en sen övergång till reservstaten, något som ur militär synpunkt icke vore önskvärt. Revisionen funne sig därför böra föreslå, att tjänstgöringsskyldigheten, oberoende av ålder, sattes lika för all såväl militär som civilmilitär reservstatspersonal.

Vad tjänstgöringstidens längd beträffade, borde denna givetvis i första hand bestämmas med hänsyn till de militära kraven. Å andra sidan måste dock även tillses, att den icke gjordes så omfattande, att den lade några större hinder i vägen för reservstatspersonalens civila verksamhet. Med behörigt beaktande av dessa båda synpunkter hade revisionen kommit till det resultat, att tjänstgöringsskyldigheten lämpligen borde bestämmas till 45 dagar under loppet av varje 2-årsperiod av tjänstetiden. Den sålunda föreslagna tjänstgöringsskyldigheten kunde måhända förefalla väl kort. Med hänsyn till möjligheten att kunna rekrytera en så stor reservstat som den av revisionen föreslagna hade revisionen emellertid icke ansett sig böra föreslå ett högre dagantal. För vidmakthållande av reservstatspersonalens tjänstbarhet finge den angivna tiden anses vara tillräcklig, under förutsättning att tjänstgöringen ordnades på ett för personalens utbildning omständligt sätt.

Uti de för närvarande gällande bestämmelserna angående *avgång från reservstat* hade revisionen icke någon ändring att föreslå.

Vad reservstatspersonalens *avlönings- och pensionsförmåner* anginge, vore att märka, att då beslut år 1914 fattats om den nuvarande reservstatens upprättande, hade personalens löner och pensioner satts i viss relation till de åt personalen å aktiv stat utgående löner och pensioner. Sedermera hade emellertid först en tillfällig löne- och pensionsförbättring och därefter vid 1921 års riksdag en mera definitiv löneroglering genomförts för den aktiva personalen, under det att reservstatspersonalen — med bortseende från det till alla statstjänare utgående dyrtidstillägget — icke kommit i åtnjutande av någon som helst förbättring av sina år 1914 bestämda löne- och pensionsförmåner. Anledningen till att så icke skett hade varit den uppkomna frågan om en genomgripande revision av vårt försvarsväsende. Då det vid en sådan revision kunde visa sig erforderligt att utöka icke blott reservstatspersonalens antal utan även dess ordinarie tjänstgöringsskyldighet, hade det nämligen syntts vara av vikt att icke genom fastställandet av viss löne- och pensionsförbättring för det nuvarande reservstatsbefälet föregripa vad som framdeles kunde komma att i förevarande hänseende stadgas.

Vid det förhållande att revisionen visserligen funnit sig böra föreslå en väsentlig utökning av antalet officerare å reservstat, men däremot ansett, att den ordinarie tjänstgöringsskyldigheten borde i huvudsak bliva densamma som för närvarande, kunde det förefalla, som om någon anledning icke förefunnes att frångå den år 1914 fastställda relationen mellan reservstatsbefälets och det aktiva befälets löne- och pensionsförmåner. Då denna

relation genom den viddagna löneregleringen för den aktiva personalen blivit ändrad till reservstatspersonalens nackdel, skulle det därför kunna ifrågasättas, huruvida icke ett återställande av densamma nu borde ske genom erforderlig omreglering av sistnämnda personals avlönings- och pensionsförmåner. Enär emellertid revisionen hölle före, att frågan om reservstatspersonalens avlöning och pensionering borde i sin helhet göras till föremål för särskild utredning, hade revisionen icke ansett sig böra framställa något förslag i förevarande hänseende. Revisionen ansåge sig endast böra framhålla angelägenheten av att en löne- och pensionsreglering för reservstatspersonalen snarast möjligt komme till stånd. Vikten härav vore så mycket större, som en dylik reglering utgjorde en nödvändig förutsättning för att det skulle bliva möjligt att rekrytera den av revisionen föreslagna reservstaten. Revisionen förutsatte, att vid nämnda utredning jämväl toges under övervägande, huruvida och i vad mån en lönereglering borde komma till stånd även för den nuvarande reservstatspersonalen.

Generalskommissionen har anfört, att revisionens motivering för förslaget att, åtminstone vad officerare beträffade, uttryckligen fastslå, *huru många beställningar av varje särskild grad, som borde avses för vart och ett av de olika truppslagen*, enligt kommissionens åsikt icke vore övertygande. Kommissionen ansåge därför, att anledning att frångå här avsedda hittills följda principer icke förefunnes.

I fråga om revisionens förslag angående *befordran* å reservstat av kapten (ryttmästare) till majorer hade kommissionen icke något att erinra, men ansåge sig dock böra framhålla betydelsen av att sådan befordran endast ägde rum, därest erforderlig kompetens förefunnes. Med hänsyn härtill borde befordran kunna vinnas endast av officer å reservstat, vilken under en avsevärd tid varit anställd såsom officer å aktiv stat.

För fältläkar- och fältveterinärkårernas reservstatspersonals befordran till högre beställning å reservstat ansåge kommissionen liknande skäl tala som för befordran å reservstat av kapten till majorer.

En omreglering av reservstatspersonalens avlönings- och pensionsförmåner i syfte att återställa den år 1914 fastställda relationen mellan reservstatspersonalens och det aktiva befålets avlönings- och pensionsförmåner vore enligt kommissionens åsikt nödvändig, om man ville hava utsikt att rekrytera den reservstat, som av revisionen föreslagits.

Beträffande den av revisionen väckta frågan, att det vid en kommande utredning om reservstatspersonalens avlöning och pensionering jämväl borde tagas under övervägande, huruvida och i vad mån en *lönereglering* borde komma till stånd även för den nuvarande reservstatspersonalen, ville kommissionen uttala, att billigheten krävde, att för denna personal ett återställande av ovan angivna relation mellan reservstatspersonalens och det aktiva befålets avlönings- och *pensionsförmåner* snarast möjligt komme till stånd.

Generals-
kommis-
sionen.

*Svenska
underofficers-
förbundet.*

Svenska underofficersförbundet har förklarat sig anse, att det största hindret för rekrytering av underofficerarnas reservstat varit statsmakternas obenägenhet att bringa reservstatspersonalens löneförmåner i den ursprungliga relationen till den aktiva personalens. En annan orsak vore att söka i den rådande depressionstiden, som för underofficeren avsevärt försvårade erhållandet av det till reservstatsanställning nödvändiga komplementet, lämplig civil anställning.

De nuvarande bestämmelserna medförde för underofficeren en betydligt högre levnadsålder vid övergången till reservstat än för officeren. För en äldre person ökades svårigheterna att erhålla civil anställning. Som villkor för övergång till reservstat borde fastställas uppnådda 34 levnadsår, dock med fordran på minst 4 tjänsteår som sergeant vid eller i regemente (kår).

Därest de av förbundet anförda synpunkterna vunne beaktande, kunde reservstaten för underofficerare givas samma procentuella omfattning i förhållande till underofficerarna i aktiv tjänst, som av revisionen föreslagits i fråga om officerare.

*Chefen för
generalstaben.*

Chefen för generalstaben har funnit något behov icke föreligga att i enlighet med revisionens förslag uppdelna reservstatens officersbeställningar på olika truppslag. Nuvarande bestämmelser i fråga om beställningarnas fördelning å truppslagen borde därför bibehållas.

Med hänsyn till nödvändigheten att underlätta övergång till reservstat borde man följa det av revisionen framställda förslaget angående nedläggande av det för kompaniofficerares och underofficerares övergång till reservstat erforderliga antalet tjänsteår ävensom de av revisionen föreslagna jämkningarna beträffande reservstatsbeställningarnas uppdelning på olika löneklasser.

Mot revisionens förslag i fråga om reservstatspersonalens tjänstgöringskyldighet syntes intet vara att erinra.

För en tillfredsställande rekrytering av reservstatspersonalen vore det en nödvändig förutsättning, att en reglering av löne- och pensionsförhållandena för denna personal komme till stånd. Utredning härom borde verkställas omedelbart. Billigheten syntes kräva, att den nuvarande reservstatspersonalen inbegreps i en blivande löne- och pensionsreglering för reservstaten.

*Departements-
chefen.*

I likhet med försvarsrevisionen anser jag det vara nödvändigt, att särskilda reservstater allt fortfarande uppsättas för officerare och sekundofficerare (underofficerare) ävensom för fältläkar- och fältveterinärkårerna.

Antalet officerare å reservstat torde i huvudsak böra beräknas enligt av revisionen tillämpade grunder. Med hänsyn till den av mig föreslagna organisationen bör antalet bestämmas till 2 generalpersoner, 6 överstar, 56 majorer samt 319 kompaniofficerare.

Svenska underofficersförbundets uppfattning, att reservstaten för underofficerare under vissa villkor skulle kunna erhålla förhållandevis samma omfattning som reservstaten för officerare, kan jag icke dela. Hittills vunnit

erfarenhet giver nämligen oförtydligt vid handen, att detta icke är möjligt. Å andra sidan torde dock den av revisionen föreslagna reservstaten för underofficerare, vilken endast motsvarar 5,6 % av sammanlagda antalet underofficerare å aktiv stat, vara väl knappt beräknad. Jag finner mig därför böra föreslå, att antalet sekundofficerare på reservstat bestämmas till sammanlagt 100, vilket motsvarar 7,4 % av sammanlagda antalet dylika officerare å aktiv stat.

Då det visat sig vara förenat med stora svårigheter att rekrytera fältläkarkårens reservstat av regementsläkare, finner jag mig böra förorda, att nämnda kårs reservstat begränsas till 2 fältläkare och 4 regementsläkare. I överensstämmelse med revisionens förslag torde fältveterinärkårens reservstat böra bestämmas till 1 fältveterinär och 1 regementsveterinär. I likhet med generalskommissionen anser även jag, att möjlighet till befordran till högre beställning å fältläkarkårens och fältveterinärkårens reservstater bör finnas.

Med anledning av vad generalskommissionen och chefen för generalstaben härutinnan anfört, torde de nuvarande föreskrifterna för reservstatsbeställningarnas fördelning på olika truppslag böra bibehållas.

Mot underofficersförbundets förslag rörande villkor för övergång till reservstaten för underofficerare (sekundofficerare) har jag icke något att erinra.

I övrigt har jag icke någon erinran att göra mot revisionens förslag.

Även jag håller före, att en löne- och pensionsreglering för reservstatspersonalen snarast möjligt bör komma till stånd. Därest ifrågavarande personal skall kunna vederbörligen rekryteras — vilket för krigsorganisationens upprätthållande är av största vikt — torde det vara nödvändigt att vid en sådan reglering ungefärligen återställa den ursprungliga relationen mellan den aktiva personalens och reservstatspersonalens löne- och pensionsförmåner. Billigheten synes mig kräva, att nämnda relation återställes även för den nuvarande reservstatspersonalen.

I detta sammanhang anser jag mig böra framhålla den stora betydelsen av att reservstatspersonalens tjänstgöring och utbildning så ordnas, ledes och övervakas, att denna personals tjänstbarhet i möjligaste mån vidmakthålles och befrämjas. Med hänsyn härtill bör ifrågavarande personal under tjänstgöringstiden i lämplig utsträckning beordras till skjutskolor och andra utbildningskurser, varjämte särskilda för nämnda personal avsedda kurser böra anordnas. För sådant ändamål har jag ansett mig böra i kostnadsberäkningarna uppföra ett mindre belopp.

2. Personal i arméns reserver.

Enligt för närvarande gällande bestämmelser utgöras arméns reserver av befäl av:

generalitetets reservbefäl;

arméfördelningarnas, Bodens truppers samt Gotlands militärområdes reservbefäl;

regementenas och kårernas reservbefäl; samt de civilmilitära kårernas — fältläkarkårens och fältveterinärkårens — reservpersonal.

Generalitetets reservbefäl.

Nuvarande organisation. Generalitetets reservbefäl utgöres av officerare av generalitetet, vilka avgått från beställning på stat med rätt till fyllnadspension. Till generalitetets reserv räknas även generalfältläkare efter erhållet avsked med rätt till fyllnadspension.

Ifrågavarande officerare äro skyldiga att kvarstå i reserven intill fyllda 70 år, om de blivit pensionsberättigade vid 65 år, men i annat fall intill fyllda 65 år. De äro skyldiga att tjänstgöra i krig och då värnpliktiga eljest inkallas för rikets försvar ävensom vid sådan övning, som till utrönande av härens krigsberedskap eller för utbildning av beväringens andra uppbåd eller landstormen kan bliva anbefalld.

Departementschefen. Mot den nuvarande anordningen hava icke några erinringar blivit framställda. Gällande bestämmelser torde därför böra bibehållas oförändrade.

Arméfördelningarnas, Bodens truppers samt Gotlands militär-områdes reservbefäl.

Nuvarande organisation. Ifrågavarande reservbefäl utgöres av officerare, vilka avgått från beställning å stat med rätt till fyllnadspension och som varit chefer för regementen eller kårer eller som eljest innehava samma eller högre tjänstegrad än cheferna för vederbörande regementen eller kårer. De, som innehava tjänstegrad såsom officerare ur generalitetet, medräknas dock icke.

Till förevarande reserver hörande officerare äro skyldiga att kvarstå intill fyllda 65 år och hava samma tjänstgöringsskyldighet som generalitetets reservbefäl.

Departementschefen. Då mot den nuvarande anordningen några erinringar icke blivit framställda, saknar jag anledning föreslå någon ändring i härutinnan nu gällande bestämmelser.

Regementenas och kårernas reservbefäl¹⁾.

Officerare. Nuvarande organisation. Den viktigaste gruppen av arméns reservbefäl utgöres av regementenas och kårernas reservbefäl. Dessa bestå av officerare, underofficerare och underbefäl av manskapet.

Officerspersonalen utgöres av tre särskilda kategorier, nämligen:

a) officerare, vilka med rätt till fyllnadspension avgått från beställning på stat, såframt de icke, enligt vad förut nämnts, äro att räkna till arméfördelningarnas o. s. v. reservbefäl;

b) officerare, som vid eller efter avgång från beställning på stat utan rätt till fyllnadspension på ansökan vunnit inträde i regementes (kårs) reserv; samt

¹⁾ Vad i det följande sägs gäller i tillämpliga delar även generalstaben, fortifikationen, trängen och intendenturkåren.

c) officerare, vilka inom regementes (kårs) reserv vunnit sin första officersanställning.

För var och en av dessa olika kategorier gälla särskilda bestämmelser i fråga om tid för kvarstående i reserven, tjänstgöringsskyldighet och avlöningsförmåner.

Beträffande de under a) omförmälda officerarna — *de pensionsavgångna* — gäller sålunda, att de, i likhet med arméfördelningarnas reservbefäl, äro skyldiga att kvarstå i reserven intill fyllda 65 år samt att tjänstgöra i krig och då värnpliktiga eljest inkallas för rikets försvar ävensom vid sådan övning, som till utrönande av härens krigsberedskap eller för utbildning av beväringens andra uppbåd eller landstormen kan bliva anbefald.

De under b) omnämnda officerarna — *de förtidsavgångna* — hava samma tjänstgöringsskyldighet som de pensionsavgångna samt äro dessutom skyldiga att fullgöra en repetitionsövning minst vart tredje år intill utgången av det kalenderår, då de uppnå 40 års ålder. Repetitionsövning skall fullgöras första gången senast tredje året efter det, då vederbörande såsom på aktiv stat anställd sista gången deltog i regementsövning.

Därest vederbörande fullgjort stadgad tjänstgöring, äger han efter uppnådda 55 år uppbära en årlig pension av 300 kronor, med skyldighet att kvarstå i reserven intill fyllda 65 år.

Vad slutligen angår de under c) omförmälda officerarna — *de i reserven utnämnda* — utgöra dessa den talrikaste och med hänsyn till mobiliseringsbehovets fyllande viktigaste gruppen. För officersutnämning fordras att hava genomgått föreskriven reservofficersaspirantutbildning och avlagt reservofficersexamen. Utbildningstiden uppgår till sammanlagt omkring 605 dagar eller 120 dagar mera än den för vapenföra studenter och likställda i gällande värnpliktslag stadgade utbildningstiden av 485 dagar.

I reserven utnämnd officer har samma tjänstgöringsskyldighet som förtidsavgången, dock med den skillnad, att den första repetitionsövningen skall fullgöras redan året efter det, då vederbörande vunnit officersanställning. Dylik officer erhåller vid sin första utnämning ekiperingshjälp. Denna är i vederbörlig reservbefälsförordning angiven till 500 kronor. Sedan ekiperingshjälpen emellertid under åren 1921 och 1922 ävensom första halvåret 1923 utgått med ett till 1,000 kronor förhöjt belopp, har förhöjningen av densamma utav 1923 års riksdag nedsatts till 250 kronor, i samband med att reservofficer befriats från skyldigheten att hålla sig med andra i den personliga fältutrustningen ingående utrednings- och remtygspersedlar än sabel med balja och sabellhandrem. Efter uppnådda 55 år äger här avsedd officer uppbära en årlig pension av 300 kronor efter samma grunder, som ovan angivits för förtidsavgångna officerare.

Försvarsrevisionen har framhållit, att det erforderliga antalet *i reserven utnämnda* officerare vore beroende av den tänkta krigsorganisationen. En-

ligt 1914 års härordning beräknades årligen komma att från krigsskolan utexamineras omkring 300 reservofficersaspiranter. Då revisionen icke ansett sig behöva räkna med att vid inträffande mobilisering lika stor krigsstyrka som för närvarande skulle omedelbart kunna uppsättas, följde därav, att för mobiliseringsbehovets tillgodoseende enligt den av revisionen förutsatta krigsorganisationen antalet från krigsskolan årligen utexaminerade reservofficersaspiranter kunde sättas icke oväsentligt lägre, än år 1914 beräknats. Revisionen hade kommit till det resultat, att för mobiliseringsbehovets säkerställande årligen minst 127 reservofficerare borde anställas vid härens olika truppslag (flygtrupperna icke medräknade). Med hänsyn till den avgång, som av skilda anledningar städse ägde rum under aspiranttiden, ävensom för möjliggörande av en viss gallring före kommenderingen till krigsskolan borde antalet årligen antagna reservofficersaspiranter vid de olika truppslagen beräknas till sammanlagt 157.

Vad reservofficersaspiranternas utbildning beträffade, ansåge revisionen denna för närvarande vara i stort sett väl avvägd och icke giva anledning till någon erinran av principiell innebörd. Då emellertid erfarenheten givit vid handen, att fullgörandet av den efter utexaminerandet från krigsskolan under tredje utbildningsåret infallande repetitionsövningen för många medförde avsevärda olägenheter med hänsyn till ordnandet av studier och civil verksamhet, funne revisionen sig böra föreslå, att nämnda repetitionsövning måtte av den, som så önskade, få utbytas mot annan däremot svarande tjänstgöring under året.

Den för närvarande stadgade tjänstgöringsskyldigheten, vilken tillkommit för att vidmakthålla reservofficerarnas kunskaper och tjänsterutin, vore givetvis alltför ringa, för att dessa i regel skulle vara fullt vuxna de krav, som i krig komme att ställas på dem. För att öka deras användbarhet skulle det därför vara synnerligen önskvärt, om den föreskrivna tjänstgöringsskyldigheten kunde ökas. Emellertid kunde man härvid icke gå alltför långt, när detta skulle medföra såväl svårigheter för rekryteringen som ökade kostnader för statsverket. Efter övervägande av samtliga på frågan inverkan omständigheter hade revisionen kommit till det resultatet, att tjänstgöringsskyldigheten borde, oberoende av truppslag, bestämmas till 45 dagar under varje treårsperiod. Med hänsyn till den av revisionen föreslagna avkortningen av repetitionsövningarnas längd innebure detta för infanteriets m. fl. truppslags reservofficerare en ökning med 15 dagar och för kavalleriets m. fl. truppslags reservofficerare en ökning med 10 dagar. Någon ofördelaktig inverkan på rekryteringen syntes denna ökning icke komma att utöva, liksom densamma icke heller vore ägnad att ådraga statsverket några nämnvärda kostnader. Ur militär synpunkt måste den däremot tillmätas stort värde, när därigenom ökad möjlighet bereddes att liksom i fråga om reservstatsbefälet dels utbyta repetitionsövning mot annan övning, t. ex. vinterövning, skjutskolekurs m. m., och dels anordna särskild befälsutbildning för reservofficerarna.

Den nuvarande bestämmelsen om tjänstgöringsskyldighetens upphörande med utgången av det kalenderår, varunder vederbörande uppmådde 40 års ålder, hänförde sig till de före år 1914 rådande förhållandena, då värnplikten upphörde med det 40:de levnadsåret. Sedan värnpliktstiden genom 1914 års värnpliktslag utsträckts till och med det 42:dra levnadsåret, borde motsvarande ändring vidtagas med avseende å tiden för reservofficerrarnas tjänstgöringsskyldighet.

En synnerligen stark minskning av tillströmningen till reservofficersbanan hade under de senare åren inträtt. Den förnämsta orsaken härtill vore enligt revisionens uppfattning, att de med reservofficersanställningen förenade förmånerna ansåges alltför ringa för att kompensera den därför erforderliga längre utbildningstiden.

Då revisionen icke ansett sig kunna föreslå någon avkortning av den för utnämning till reservofficer nu stadgade utbildningstiden, komme denna att fortfarande som hittills uppgå till omkring 605 dagar. Enligt den av revisionen föreslagna organisationen komme emellertid utbildningstiden för studenter och likställda, bland vilka rekryteringen av reservofficersaspiranterna fortfarande borde ske, att utgöra endast 365 dagar. Skillnaden mellan de båda kategoriernas utbildningstider bleve alltså omkring 240 dagar i stället för hittillsvarande 120 dagar. Med hänsyn härtill hade man att emotse betydligt större svårigheter att rekrytera reservofficerarna än hittills. För upprätthållandet av den utav revisionen förutsatta krigsorganisationen vore det emellertid av synnerlig vikt, att det beräknade antalet reservofficerare erhöles. Det vore därför oavvisligen nödvändigt att vidtaga för rekryterings säkerställande erforderliga åtgärder. Såvitt revisionen kunnat finna, måste dessa bestå i en förbättring av de med reservofficersanställningen förenade ekonomiska förmånerna. Det gällde då att undersöka, i vad mån detta kunde vara möjligt att genomföra.

På grund av det under de senare åren starkt minskade tillloppet till såväl officers- som reservofficersbanan hade vid upprepade tillfällen från vederbörande myndigheters sida framhållits önskvärdheten av att officers- och reservofficersaspiranter måtte åter erhålla samma avlöning som det fast anställda manskapet, samt att fördenskull särskilda för dem avsedda volontärbeställningar måtte ånyo upptagas i vederbörliga truppförbands stater. En dylik anordning kunde emellertid revisionen, åtminstone såvitt officersaspiranterna anginge, icke tillstyrka. För dessa utgjorde aspirant-tjänstgöringen en utbildning för deras blivande levnadsyrke, och det måste vid sådant förhållande anses principiellt oriktigt att bereda dem, som utbildade sig för officersyrket, en särställning framför alla dem, som utbildade sig för andra grenar av statstjänsten. Annorlunda ställde det sig givetvis beträffande reservofficersaspiranterna. För dessa vore reservofficersanställningen avsedd endast såsom en bisyssla till deras ordinarie levnads-kall. Det skulle därför enligt revisionens uppfattning icke möta något principiellt hinder att för dem inrätta särskilda volontärbeställningar. Då

emellertid reservofficersaspiranterna vore avsedda att uttagas bland och utbildas tillsammans med studenter och likställda, syntes det revisionen följdriktigast, att de jämväl med avseende å ekonomiska förmåner likställdes med dessa. För den tid åter, varmed deras aspiranttjänstgöring överstege den för studenter och likställda stadgade utbildningstiden, eller omkring 240 dagar, borde däremot särskild ersättning, utöver den för värnpliktiga bestämda, utgå. Denna ersättning syntes revisionen lämpligen böra bestämmas till skillnaden mellan menig volontärs kontanta avlöningsförmåner och det dem såsom värnpliktiga enligt revisionens förslag tillkommande penningbidraget. Ersättningen i fråga borde, därest ej i något fall särskilda förhållanden sådant påkallade, icke utbetalas under pågående tjänstgöring, utan först efter det all aspirantutbildning blivit i behörig ordning avslutad.

Såsom bidrag till anskaffande av föreskrivna ekiperingspersedlar hade alltsedan år 1898 till den nyutnämnde reservofficeren utbetalats ekiperingshjälp med 500 kronor. Även om man bortsåge från den under kristiden inträffade starka prisstegringen, vore uppenbart, att detta för omkring 25 år sedan fastställda belopp numera måste anses alldeles otillräckligt. Enligt vad revisionen inhämtat, kunde kostnaderna för anskaffande av endast de allra nödvändigaste till officersekipering hörande effekterna för närvarande beräknas uppgå till minst 1,150 à 1,250 kronor. Då man emellertid syntes hava att emotse en sänkning av gällande priser, hölle revisionen före, att ekiperingshjälpen skäligen borde bestämmas till 1,000 kronor.

Vad pensionen beträffade, hade denna år 1898 bestämts till sitt nuvarande belopp eller 300 kronor om året efter uppnådd 55 års ålder. Med hänsyn till penningvärdets sedan dess inträdda fall vore, oavsett förhållandena under krisåren, en höjning av pensionsbeloppet erforderlig. Enligt revisionens uppfattning syntes pensionen skäligen böra bestämmas till 500 kronor.

Även om pensionen höjdes till det angivna beloppet, vore densamma dock alltför ringa för att utöva någon större inverkan på rekryteringen av reservofficerskåren. För de ynglingar, vilka reflekterade på att taga anställning såsom reservofficerare, spelade helt visst utsikten att vid 55 års ålder erhålla en pension av 500 kronor en mycket underordnad roll, och detsamma syntes jämväl vara fallet med de reservofficerare, som i mycket stor utsträckning toge avsked, innan de fullgjort den för pensions erhållande stadgade tjänstgöringsskyldigheten. Helt annorlunda skulle enligt revisionens uppfattning förhållandena härutinnan ställa sig, därest pensioneringen ordnades på ett sådant sätt, att den ekonomiska fördelen därav för vederbörande framstode mera påtaglig, än för närvarande vore fallet. Detta syntes revisionen lämpligen kunna ske genom att låta dem, som sådant önskade, omedelbart efter fullgörandet av den för pensions erhållande stadgade tjänstgöringen utbetomma pensionens kapitaliserade värde. Efter en räntefot av 5 % utgjorde detta värde för vederbörande

vid 42 års ålder 3,460 kronor. Enligt revisionens mening lede det icke något tvivel om att utsikten att vid nyssnämnda ålder på en gång erhålla ett så pass avsevärt belopp skulle i långt högre grad än den vid 55 års ålder utfallande pensionen befördra rekryteringen och verka avhållande på reservofficerarna att i förtid avgå ur tjänsten. Ur statsfinansiell synpunkt vore det uppenbarligen likgiltigt, huruvida vederbörande föredroge det ena eller det andra sättet för pensionens utbetalande.

Ett ytterligare medel att stimulera rekryteringen och kvarhålla reservofficerarna i tjänsten syntes revisionen vara att låta pensionen verka såsom ett slags livförsäkring under tiden före uppnåendet av 42 års ålder. Sålunda torde, därest reservofficer, vilken i vederbörlig ordning fullgjort honom åliggande tjänstgöringsskyldighet, avlede, innan han uppnådde nämnda ålder, till hans efterlevande anhöriga eller annan rättsinnehavare böra utbetalas pensionens kapitaliserade värde. Beräknat efter 5 % skulle det sålunda utfallande beloppet utgöra vid uppnådda 22 års ålder 895 kronor, vid 30 års ålder 1,535 kronor och vid 40 års ålder 2,735 kronor. Visserligen komme statsverket att härigenom åsamkas något ökade utgifter, men med hänsyn till den ringa dödligheten bland ifrågavarande personal bleve dessa så obetydliga, att de ur statsekonomisk synpunkt icke spelade någon roll.

Genom vidtagande av sålunda angivna förbättringar i reservofficerarnas avlönings- och pensionsförmåner kunde man förvänta, att den för närvarande bland studenter och likställda rådande obenägenheten att taga anställning såsom reservofficer skulle i någon mån komma att minskas. Med den erfarenhet, man numera hade om de stora svårigheter, som mötte för erhållande av tillräckligt antal reservofficerare, finge det emellertid anses ovisst, om man enbart därigenom skulle kunna säkerställa det av revisionen beräknade mobiliseringsbehovet av sådana officerare. Revisionen hade därför ansett sig böra tillse, huruvida icke något ytterligare borde åtgöras för rekryteringsens säkerställande.

Som allmänt vore bekant, utgjordes den vid våra universitet, högsolor och andra läroanstalter studerande ungdomen i mycket stor utsträckning av mindre bemedlade eller obemedlade ynglingar, vilka för sina studiers fullföljande vore delvis eller helt och hållet hänvisade till lånevägen. Av helt naturliga skäl vore det för de flesta bland dessa ynglingar förenat med stora svårigheter att erhålla nödiga studielån, och staten hade därför helt nyligen funnit sig böra upplägga en särskild lånefond för obemedlade studerande. Det stora antalet ansökningar om erhållande av lån ur nämnda fond gäve tydligt vid handen, huru stort behovet av studielån i verkligheten vore. Revisionen hölle därför före, att ett beviljande av studielån på gynnsamma villkor åt ynglingar, som toge anställning såsom reservofficerare, skulle i hög grad öka tilloppet av reservofficersaspiranter.

Något utarbetat förslag i förevarande hänseende hade revisionen icke ansett sig böra framlägga, utan borde frågan göras till föremål för när-

mare utredning i samband med den omarbetning av gällande reservbefälsförordning, som med anledning av revisionens övriga förslag rörande reservbefällets tjänstgörings-, avlönings- och pensionsförhållanden måste äga rum. Revisionen ansåge sig endast böra i största korthet angiva, huru densamma tänkt sig saken ordnad. Till varje reservofficersaspirant, som efter avlagd reservofficersexamen visade sig vara i behov av lån för idkande av studier vid universitetet, högskola eller annan utbildningsanstalt, skulle staten utlåna mot billig ränta lån till belopp av förslagsvis högst 5,000 kronor. Under de första 4 à 5 åren, då vederbörande ännu icke kunde beräknas hava några inkomster, skulle lånet löpa räntefritt. Därefter skulle förräntning och amortering vidtaga. Denna senare borde så ordnas, att lånet vore tillfullo inbetalt, då vederbörande uppnådde 42 års ålder. Såsom amortering borde låntagaren, därest han så önskade, få tillgodoräkna sig det vid nämnda tidpunkt utfallande kapitaliserade värdet av den honom tillförsäkrade pensionen. Avlede låntagaren, innan lånet vore tillfullo inbetalt, skulle staten äga innehålla det vid dödsfallet eljest utfallande kapitaliserade värdet av pensionen eller så stor del därav, som svarade mot skuldens belopp. Avginge vederbörande ur tjänsten före uppnådda 42 år eller underlåte han att i behörig ordning fullgöra honom åliggande tjänstgöringsskyldighet, skulle lånet förfalla till omedelbar inbetalning.

Med hänsyn till de synnerligen stora fördelar, ett beviljande av studielån enligt ovan angivna grunder innebure, syntes man vara berättigad antaga, icke blott att rekryteringen av reservofficerarna skulle bliva fullt säkerställd, utan även att dessa skulle i långt mindre utsträckning, än för närvarande vore förhållandet, i förtid avgå från tjänsten. Osannolikt vore icke, att tillströmningen av aspiranter komme att bliva större, än som erfordrades för fyllandet av det årliga behovet av reservofficerare. Skulle så bliva fallet, bereddnes möjlighet till urval av dem, som ägde den största fallenheten för militärtjänst. Den föreslagna anordningen kunde således även komma att bidra till ett höjande av reservofficerarnas allmänna militära duglighet.

Beträffande de för *pensionsavgångna officerare* gällande bestämmelserna hade revisionen icke någon ändring att föreslå.

Vad anginge kategorien *förtidsavgångna officerare*, hade denna hittills varit rätt så fåtalig och därför icke spelat någon större roll för mobiliseringsbehovets fyllande. Efter den utökning av reservstaten, revisionen föreslagit, komme dess betydelse att ytterligare minskas, då de från aktiv stat i förtid avgående officerarna i stället för att ingå i reserven väl i regel komme att söka inträde å reservstat.

Enligt gällande bestämmelser vore de förtidsavgångna officerarna i fråga om tjänstgöringsskyldighet, avlönings- och pensionsförmåner likställda med de i reserven utnämnda, dock att ekiperingshjälp icke utginge. Härutinnan ansåge revisionen icke någon ändring böra vidtagas. Tjänstgöringsskyldig-

heten borde alltså även för dessa officerare bestämmas till 45 dagar under loppet av varje treårsperiod av tjänstetiden intill utgången av det kalenderår, varunder vederbörande uppnådde 42 års ålder. Likaledes borde pensionen höjas från nuvarande 300 kronor till 500 kronor. Någon anledning att för denna kategoris vidkommande medgiva utbetalandet i förtid av pensionens kapitaliserade värde ansåge revisionen icke föreligga.

Chefen för generalstaben har icke funnit något att erinra mot det av revisionen framställda förslaget att öka reservofficerarnas tjänstgöringsskyldighet. Tjänstgöringstidens längd borde dock lämpas efter repetitionsövningarnas längd och bestämmas olika för olika truppslag, för att icke genom en större ökning vid infanteriet, trängen och intendenturtrupperna än för övriga truppslag försvåra rekryteringen vid nämnda truppslag, där behovet av reservofficerare redan förut vore svårast att fylla. Utöver tiden för tjänstgöringen borde reservofficeren beredas tillfälle att under minst 10 dagar före repetitionsövningarnas början förnya sina militära kunskaper och bibringas erforderlig kännedom rörande ändrade reglementen ävensom utvecklingen på det taktiska området.

*Chefen för
generalstaben.*

I regel borde reservofficerarnas tjänstgöring förläggas till repetitionsövningarna och tiden närmast före dessa. Möjlighet borde dock förefinnas att fullgöra tjänstgöringen även å annan lämplig tid, under tiden närmast före repetitionsövningarna, under vinterövning, vid skjutskolor eller andra utbildningskurser.

I fråga om ekiperingshjälpen syntes enligt chefens för generalstaben åsikt de av 1923 års riksdag tillämpade grunderna böra följas och sålunda den kontanta ekiperingshjälpen beräknas till ett sammanlagt belopp av 750 kronor.

Utöver pensionen utginge numera under vissa villkor till officerare och underofficerare särskilda pensionstillägg med ett belopp av 180 kronor per år, varigenom pensionsbeloppet för officerare uppginge till 480 kronor. Då härigenom redan nu till officerare utgående pensioner vore oväsentligt lägre, än vad de skulle utgöra med den av revisionen föreslagna höjningen, kunde det för reservernas rekrytering, särskilt med hänsyn till den föreslagna utsträckningen av tjänstgöringsskyldigheten, icke vara tillräckligt att företaga en reglering av pensionerna i den av revisionen förutsatta begränsade utsträckningen, utan borde pensionsbeloppet ytterligare höjas. På grund härav och då underofficerarnas pension syntes böra utgå med dubbelt så stort belopp som det nuvarande grundbeloppet, borde enligt chefens för generalstaben mening även officerspensionen undergå motsvarande höjning eller till 600 kronor. Det kapitaliserade värdet av pensionen skulle i så fall för vederbörande vid 42 års ålder uppgå till 4,152 kronor.

Det av revisionen framställda förslaget angående studielån till reservofficerare syntes böra upptagas. För att det skulle medföra avsedd verkan, fordrades dock, att studielånen, som borde beviljas av chefen för krigs-

skolan, vore avsevärt större och beviljades på fördelaktigare villkor än de studielån, som redan nu, utan att staten erhöle någon prestation från låntagarens sida, tilldelades vissa studerande enligt kungörelsen den 19 juni 1919.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till den av mig föreslagna organisationen böra årligen minst 160 reservofficerare utnämnas. I överensstämmelse med av revisionen (Del 1, sid. 573) angivna beräkningsgrunder beräknas antalet årligen antagna reservofficersaspiranter uppgå till omkring 200. I fråga om de utnämnda och förtidsavgångna reservofficerarnas tjänstgöringsskyldighet ävensom beträffande storleken av det till dem utgående pensionsbeloppet har jag funnit mig böra ansluta mig till vad chefen för generalstaben härutinnan föreslagit. Ekiperingshjälpen för utnämnda reservofficerare synes, i likhet med vad för närvarande är fallet, böra utgå med 750 kronor.

I övrigt har jag icke något att erinra mot vad revisionen föreslagit.

Vad jag i det föregående (sid. 281) framhållit angående ordnandet, ledandet och övervakandet av reservstatspersonalens tjänstgöring och utbildning äger uppenbarligen även tillämplighet beträffande de förtidsavgångna och i all synnerhet de utnämnda reservofficerarna. Även ifrågavarande officerare böra således under den för dem stadgade tjänstgöringstiden i lämplig utsträckning beordras till särskilda för dem anordnade kurser ävensom till skjutskolor o. d. För sådant ändamål har jag ansett mig böra i kostnadsberäkningarna uppföra ett mindre belopp.

Enligt nu gällande bestämmelser stadgas såsom villkor för befordran av löjtnant till kapten (ryttmästare) i reserven fullgörande av minst 10 repetitionsövningar. Det torde vara uppenbart, att fullgörandet av denna tjänstgöring i de flesta fall icke är tillfyllest för erhållande av den för befordran till kapten i reserven önskvärda kompetensen. Förutom fullgörandet av visst antal repetitionsövningar synes därför såsom villkor för här avsedd befordran böra uppställas genomgående av en särskilt för ändamålet anordnad utbildningskurs. En sådan kurs bör erhålla en varaktighet av omkring 3 månader. Med hänsyn till ifrågavarande personals civila verksamhet synes det likväl icke böra stadgas, att reservofficer skall vara *skyldig* att genomgå densamma, utan torde kommenderingarna till kursen böra grunda sig på frivillighet. I kostnadsberäkningarna har jag uppfört ett belopp för ordnande av här berörda kurser. Därvid har förutsatts, att antalet reservofficerare, som årligen genomgå sådana kurser, uppgår till en fjärdedel av det årligen i reserven utnämnda antalet reservofficerare.

Sekund-
officerare.
Nuvarande
organisation.

Liksom officerspersonalen utgöras jämväl underofficerarna i reserven av tre kategorier, nämligen pensionsavgångna, förtidsavgångna och i reserven utnämnda.

Vad de *pensionsavgångna* angår, gälla med avseende å tjänstgöringsskyldighet, ersättning under tjänstgöring samt avgång enahanda bestämmelser som för motsvarande kategori officerare.

Detsamma är jämväl förhållandet beträffande de *förtidsavgångna* underofficerarna, dock med den skillnad, att den efter 55 års ålder utgående pensionen endast utgör 200 kronor.

Vad slutligen beträffar de *i reserven utnämnda* underofficerarna, utgöras dessa av sådana furirer, som fullgjort för befordran till underofficer stadgade villkor och som vid avgång från beställning å stat göra framställning om inträde i reserven såsom underofficerare. I fråga om tjänstgörings-skyldighet, avlönings- och pensionsförmåner gälla enahanda bestämmelser som för *i reserven utnämnda* officerare, dock med den skillnad, att eki-peringshjälpen utgör endast 300 kronor, vilket belopp senaste åren höjts till 600 kronor, samt pensionen 200 kronor.

I regementenas och kårernas reserver få årligen anställas högst 90 underofficerare, vilka genom tjänstgöring därstädes kunna i sådan egenskap bliva pensionsberättigade.

Försvarsrevisionen har framhållit, att av förenämnda tre olika grupper underofficerare de *i reserven utnämnda* utgjorde den för mobiliseringsbehovets fyllande viktigaste. Det vore därför angeläget, icke blott att rekryteringen i möjligaste mån säkerställdes, utan även att vederbörande icke i förtid avginge ur tjänsten. Vad revisionen anfört rörande de *i reserven utnämnda* officerarna ägde i huvudsak tillämpning jämväl beträffande ifrå-gavarande underofficerare.

Med hänsyn till penningvärdets fall borde eki-peringshjälpen höjas till 600 kronor och pensionen till 350 kronor. Vad som föreslagits för *i reserven utnämnda* officerare i fråga om utbetalande av pensionens kapitaliserade värde vid uppnådda 42 års ålder ävensom i händelse av dödsfall borde gälla jämväl för ifrå-gavarande underofficerare. Efter en räntefot av 5 % skulle detta värde utgöra i jämnt krontal: vid uppnådda 25 års ålder 752 kronor, vid 30 års ålder 1,074 kronor och vid 40 års ålder 1,914 kronor.

Revisionen hade haft under överbäggande, huruvida icke jämväl *i reserven utnämnda* underofficerare borde, i överensstämmelse med vad som föreslagits för motsvarande kategori officerare, erhålla tilläventyrs erforderliga lån för bedrivande av studier eller utbildning i någon viss yrkesgren. Revisionen hade emellertid icke ansett sig böra framställa något förslag härom. Det antal underofficerare, som årligen borde anställas *i reserven*, vore avsevärt mindre än antalet officerare. För säkerställande av rekryteringen föreläge därför icke samma behov av en dylik anordning, som då fråga vore om officerare. Vidare hade de flesta furirer, som sökte anställning såsom underofficerare *i reserven*, en så lång tjänstetid såsom fast anställda, att de vore berättigade att uppbära avskedspremier till icke oväsentligt belopp. Även borde framhållas, att möjlighet redan funnes för därav förtjänta furirer av första klassen att för bedrivande av studier, som avsåge förvärvande av kompetens för fortsatt militär utbildning eller vore ägnade att bibringa ökade insikter i för det praktiska livet nyttiga kun-

Försvars-
revisionen.

skapsgrenar, erhålla stipendier från det å riksstaten uppförda anslaget till studiestipendier.

Med avseende å de för *pensionsavgångna* underofficerare gällande bestämmelserna hade revisionen icke någon ändring att föreslå.

Vad slutligen de *förtidsavgångna* underofficerarna anginge, utgjordes dessa av två särskilda kategorier, nämligen dels sådana, som avgått från underofficersbeställning på stat, och dels sådana, som avgått från furirsbeställning å stat efter att hava blivit befordrade till sergearter i regemente eller kår. Den förra kategorien hade hittills icke varit av någon vidare betydelse, och jämväl för framtiden syntes den komma att spela en mycket ringa roll för mobiliseringsbehovets fyllande. Däremot hade den andra kategorien varit av större vikt, varför man allt fortfarande syntes böra räkna med densamma.

Uti de för ifrågakvarande underofficerare gällande bestämmelser borde vidtagas ändringar, motsvarande dem, som av revisionen föreslagits beträffande förtidsavgångna officerare. Med hänsyn till penningvärdets fall borde pensionen höjas från 200 kronor till 350 kronor. Med den av revisionen föreslagna avsevärda reduceringen av antalet underofficerare å såväl aktiv stat som reservstat vore det icke möjligt att nedbringa det antal underofficerare — högst 90 — vilket för närvarande finge årligen anställas i reserven. I motsats till vad för närvarande vore förhållandet, borde emellertid varje särskilt truppslag av den angivna årskontingenten erhålla ett visst bestämt antal.

Därest antalet i reserven anställda underofficerare något år icke skulle uppgå till det såsom erforderligt beräknade antalet, borde en motsvarande ökning få vidtagas ett kommande år.

Några större svårigheter att rekrytera reservunderofficerarna hade hittills icke visat sig. Möjligt vore, att förhållandena härutinnan komme att ändra sig med hänsyn till den av revisionen föreslagna minskningen av antalet furirs- och underofficersbeställningar å aktiv stat. Emellertid hölle revisionen före, att de förbättrade avlönings- och pensionsförmånerna skulle verka därhän, att det beräknade årliga antalet kunde erhållas. Att märka vore ock, att utsikten för underbefäl att vid avskedstagandet vinna inträde såsom underofficer i reserven bleve större enligt den av revisionen föreslagna organisationen än enligt den nuvarande härordningen.

Svenska underofficersförbundet har framhållit, att det icke vore lämpligt, att underofficerare i reserven uteslötes från studielån. Samma fördelar, som av revisionen föreslagits för officerare i reserven, borde även förutsättas för underofficerare i reserven. De möjligheter till erhållande av studiestipendier, som föreläge för underofficer i reserven, vore, i betraktande av dessa stipendiens fåtal, utan all praktisk betydelse.

Chefen för generalstabens har uttalat, att vad han anfört angående i reserven utnämnda officerare i huvudsak ägde tillämpning på i reserven utnämnda underofficerare.

Svenska
underofficers-
förbundet.

Chefen för
general-
stabens.

Med avseende å vad revisionen anført därom, att pensionen borde höjas till 350 kronor, vore att märka, att till underofficerare i reserven under vissa villkor utginge ett pensionstillägg av 180 kronor. Det nu gällande pensionsbeloppet vore med detta tillägg 380 kronor. En minskning av nu utgående belopp kunde knappast ifrågasättas. Lämpligt syntes då vara, att pensionen för underofficerare fastställdes till 400 kronor. Det kapitaliserade värdet av pensionen vid 42 år skulle i så fall uppgå till 2,768 kronor.

Det antal underofficerare, varje truppslag skulle erhålla av den utav revisionen angivna arskontingenten, syntes enligt chefens för generalstaben mening, i likhet med vad nu vore förhållandet, böra bestämmas i kommandoväg. Mot revisionens förslag, att brist under ett år skulle kunna fyllas genom motsvarande ökning ett annat år, vore icke något att erinra.

Med hänsyn till den av mig föreslagna organisationen böra årligen minst 96 sekundofficerare — i reserven utnämnda och förtidsavgångna — anställas i reserven. Antalet torde för varje truppslag böra bestämmas i kommandoväg. I fråga om nämnda sekundofficerares tjänstgöringsskyldighet ävensom beträffande storleken av det till dem utgående pensionsbeloppet anser jag mig böra ansluta mig till vad chefen för generalstaben föreslagit. Ekiperingshjälpen för utnämnda sekundofficerare i reserven synes på det av försvarsrevisionen anförda skäl böra utgå med 600 kronor.

*Departements-
chefen.*

Beträffande beviljandet av lån åt sekundofficerare i reserven för bedrivande av studier eller utbildning i någon viss yrkesgren, liksom i övriga ovan ej särskilt berörda hänseenden, ansluter jag mig till vad revisionen härutinnan uttalat.

Vad jag i det föregående (sid. 290) anført rörande ordnandet av reservofficerares tjänstgöring, utbildning och befordran bör i tillämpliga delar även gälla sekundofficerare i reserven. Såsom villkor för befordran av sergeant till fanjunkare i reserven bör alltså — förutom fullgörande av visst antal repetitionsövningar — fordras genomgång av en frivillig kurs om 3 månader. För anordnande av dylika kurser ävensom för beordrande av reservsekundofficerare under den för dem stadgade tjänstgöringstiden till särskilda kurser och skolor har jag i kostnadsberäkningarna upptagit vissa belopp.

Underbefäl av manskapet i reserven utgöras av:

underbefäl, vilka vid eller efter avgång från beställning på stat efter ansökan vunnit anställning i regementes (kårs) reserv; samt

värnpliktiga, vilka, efter att hava genomgått underbefäls- eller reservunderbefälsutbildning och i senare fallet därefter fullgjort minst en repetitionsövning, på ansökan befordrats till underbefälsbeställning i regementes (kårs) reserv.

Frågavarande personal är skyldig tjänstgöra i krig och då värnpliktiga eljest inkallas till rikets försvar samt vid mobiliseringsövning. Den är ock pliktig fullgöra de övningar, som enligt värnpliktslagen åligga densamma.

*Underbefäl.
Nuvarande
organisation.*

Förevarande personal må kvarstå i reserven intill utgången av det kalenderår, varunder en ålder av 32 år uppnås.

Försvarsrevisionen.

Med hänsyn till önskvärdheten av att vid mobilisering kunna disponera över ett talrikt och väl kvalificerat underbefäl har försvarsrevisionen haft under övervägande dels möjligheten av att förbättra rekryteringen av underbefälet i reserven dels ock lämpligheten av att för detta befäl införa en viss regelbundet återkommande tjänstgöringsskyldighet i fred. På grund av de rätt avsevärda utgifter, som skulle medfölja åtgärder i dessa hänseenden, och då f. d. stamanställda likaväl som värnpliktiga vore disponibla vid mobilisering, hade revisionen emellertid funnit sig ej böra härutinnan framlägga något förslag.

Revisionen har sålunda icke föreslagit annan ändring i nuvarande bestämmelser, än att, då de värnpliktiga enligt dess förslag komma att tillhöra beväringen till och med det år, varunder de uppnådde 35 års ålder, skyldigheten att avgå ur reserven borde inträda vid denna ålder i stället för såsom nu vid 32 års ålder.

Chefen för generalstabens.

Med hänsyn till det stora behovet av väl kvalificerat underbefäl under repetitionsövningarna har chefen för generalstabens funnit det synnerligen önskvärt, att äldre underbefäl, i större utsträckning än med de i revisionens förslag upptagna staterna vore möjligt att ernå, funnes till förfogande. För detta ändamål syntes kunna uppställas såsom villkor för erhållande av avskedspremie, att vederbörande skulle ingå som underbefäl i reserven och inom 3 år efter avskedstagandet fullgöra en repetitionsövning.

Departementschefen.

Mot åldersgränsens höjande från 32 till 35 år funnes icke något att erinra. Då de värnpliktiga enligt det av mig framlagda förslaget liksom för närvarande komma att tillhöra beväringen till och med det år, varunder de uppnå 34 års ålder, bör skyldigheten att avgå ur reserven givetvis inträda först vid uppnådd 34 års ålder.

Med hänsyn till det stora behovet av väl kvalificerat underbefäl under såväl repetitionsövningarna som vid mobilisering finner jag det lämpligt, att, i enlighet med vad chefen för generalstabens ifrågasatt, för erhållande av avskedspremie såsom villkor uppställas, att vederbörande skall ingå såsom underbefäl i reserven samt inom 3 år efter avskedstagandet fullgöra en repetitionsövning. Det sist angivna villkoret synes dock böra eftergivnas, därest vederbörande efter avgång från aktiv tjänst jämlikt föreskrift i värnpliktslagen är skyldig att fullgöra dylik övning.

Beträffande främjandet av egnahemsbildning för ur aktiv tjänst avgående underbefäl, som inträder i reserven, kommer jag att i det följande närmare uttala mig.

Fältläkarkårens och fältveterinärkårens reservpersonal.

Liksom regementenas reserver omfatta jämväl fältläkarkårens och fältveterinärkårens reserver tre olika personalkategorier, nämligen pensionsavgångna, förtidsavgångna och i reserven utnämnda.

Nuvarande organisation.

Vad sistnämnda kategori beträffar, sker anställning i reserven dels såsom fältläkarstipendiat respektive fältveterinärstipendiat och dels såsom bataljonsläkare respektive bataljonsveterinär.

För var och en av de olika personalkategorierna gälla i fråga om tjänstgöringsskyldighet samt avlönings- och pensionsförmåner i huvudsak enahanda bestämmelser som för motsvarande kategorier officerare i regementets reserv.

Med hänsyn till det vid mobilisering uppstående stora behovet av läkare och veterinärer måste man enligt försvarsrevisionens uppfattning allt fortfarande räkna med en viss tillgång å dylik personal i reserven. Härvid måste, liksom i fråga om officerare och underofficerare, huvudvikten läggas på kategorien i reserven utnämnda läkare och veterinärer. Då i samband med den år 1911 företagna omorganisationen av fältläkarkåren beslutits, att samtliga fältläkarstipendiatbeställningar å aktiv stat skulle indragas, och vid omorganisationen av fältveterinärkåren år 1918 enahanda beslut fattats rörande fältveterinärstipendiatbeställningarna å aktiv stat, syntes någon anledning icke vidare föreligga att bibehålla fältläkarstipendiat- och fältveterinärstipendiatbeställningar i reserven, och detta så mycket mindre som de uppgifter, för vilka stipendiaterna i främsta rummet hade avsetts, numera fullgjordes av värnpliktiga läkare och veterinärer under deras facktjänstgöring. Revisionen funne sig därför böra föreslå, att stipendiatbefattningarna i reserven indroges, och att utnämning i reserven hädanefter endast skulle ske till bataljonsläkare respektive bataljonsveterinär. För utnämning borde fordras, att vederbörande vore legitimerad läkare respektive veterinär samt fullgjort all den i § 27 mom. 1 värnpliktslagen föreskrivna tjänstgöring och därunder ådagalagt lämplighet för anställning såsom militärläkare respektive militärveterinär. Att bestämt angiva, huru många läkare och veterinärer, som årligen borde utnämnas i reserven, vore förenat med stora svårigheter. Å ena sidan vore nämligen mobiliseringsbehovet mycket stort, och å andra sidan hade erfarenheten givit vid handen, att benägenheten att taga anställning i reserven vore mycket ringa. Vid uppgörandet av sina kostnadsberäkningar hade revisionen ansett sig böra utgå från att årligen minst 4 läkare och 2 veterinärer sökte och erhöle anställning i reserven.

Tjänstgöringsskyldigheten syntes fortfarande såsom hittills böra ordnas efter enahanda grunder som för officerare i regementets reserv. I enlighet härmed borde den ordinarie tjänstgöringsskyldigheten i fred för såväl i reserven utnämnda som förtidsavgångna läkare och veterinärer för varje treårsperiod av tjänstetiden intill utgången av det år, vederbörande uppnådde 42 års ålder, bestämmas till 45 dagar. Att binda läkarnas och veterinärernas tjänstgöring vid repetitionsövningarna syntes revisionen icke lämpligt, utan borde det få ankomma på generalfältläkaren att inkalla vederbörande till tjänstgöring å de tider, då det för såväl deras egen utbildning som för sjuk- och veterinärvårdens upprätthållande kunde finnas vara lämpligast. Vad av revisionen föreslagits i fråga om avlönings- och pensionsförmåner för officerare i reserven borde i tillämpliga delar gälla även beträffande läkare och veterinärer.

*Försvars-
revisionen.*

Departements-
chefen.

Även med hänsyn till den av mig föreslagna organisationen böra årligen minst 4 läkare och 2 veterinärer anställas i reserven. I fråga om ekiperingshjälp och pensionsförhållanden för ifrågavarande personal bör i tillämpliga delar gälla vad jag i det föregående anfört beträffande officerare i reserven. I övrigt har jag icke något att erinra mot revisionens förslag.

3. Väg- och vattenbyggnadskåren.

Försvars-
revisionen.

Försvarsrevisionen har funnit väg- och vattenbyggnadskåren, vilken i sig inneslöte en stor fond av ingenjörteknisk sakkunskap och erfarenhet, vara en synnerligen välbehörlig officersreserv till fortifikationen. Revisionen hade också vid uppgörandet av sitt förslag till organisation av fortifikationen räknat med den nuvarande tillgången av vid mobilisering disponibla väg- och vattenbyggnadsofficerare. Ehuru revisionen ansåge, att väg- och vattenbyggnadskårens militära utbildning och organisation icke tillfredsställde de krav, som ur militär synpunkt måste ställas på densamma, hade revisionen dock, på grund av frågans invecklade beskaffenhet, icke funnit sig kunna framlägga något förslag till omorganisation.

Departements-
chefen.

Ehuru en omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren i syfte att höja dess krigsberedskap och militära användbarhet måste ur militär synpunkt anses synnerligen önskvärd, torde dock med vidtagande av åtgärder i denna riktning tillsvidare böra anstå, intill dess ytterligare utredning kan hinna verkställas.

4. Anställandet av »jordavlönat» underbefäl i reserven.

Jord-
brukarnes
riksförbunds
skrivelse den
7 februari
1917.

Uti en till Kungl. Maj:t ingiven, till försvarsrevisionen överlämnad skrift av den 7 februari 1917 anhöll Jordbrukarnes riksförbund, att — med beaktande av vissa, av numera framlidne kaptenen C. R:son Ehrenborg uti en skrivelsen bifogad promemoria angivna synpunkter — undersökning måtte verkställas för utrönande av möjligheten att genom jordavlönning åt soldater tillförsäkra armén och landstormen erforderligt antal fast anställt underbefäl.

De av kaptenen Ehrenborg i nämnda promemoria framhållna synpunkterna kunna i korthet sammanfattas sålunda.

För armén erforderligt underbefäl av manskapet skulle anställas mot kontrakt för en tid av 20 år och mot en tjänstgöringsskyldighet av omkring 100 dagar om året under de första tio åren samt under tiden därefter vid alla förekommande övningar med hemortens landstorm. Såsom ersättning skulle vederbörande erhålla — förutom viss dagavlönning under förekommande tjänstgöring — besittningsrätt till en av staten upplåten, väl bebyggd jordbrukslägenhet. Såsom normaltyp för en sådan lägenhet förutsattes omkring 10 tunnland åker samt omkring 50 tunnland skogs-, ängs- och betesmark. Efter kontraktstidens slut skulle torpet med full äganderätt överlämnas till innehavaren. Den för ändamålet erforderliga jorden skulle i främsta rummet anskaffas genom inköp av i enskild ägo befintliga markområden. Med hänsyn till det behjärtansvärda syftet ut-

ginge förslagsställaren fram att jordägare och större godsägare skulle i stor utsträckning till billigt pris och ofta till skänks af staten överlåta a utmarkerna till sina egendomar belägna jordområden, vilka saknade ekonomisk betydelse för ägarna. I andra hand skulle för ändamålet tagas i anspråk den i statens och kyrkans ägo befintliga jorden. Först om dessa nu angivna utvägar visade sig oframkomliga, skulle expropriationsförfarande tillgripas. Det erforderliga antalet lägenheter beräknades till omkring 20,000, och då kostnaden för varje lägenhet kunde beräknas till 10,000 kronor, därav 4,300 kronor för marken och 5,700 kronor för de erforderliga byggnaderna, skulle engångskostnaderna uppgå till omkring 200 miljoner kronor eller fördelade på 20 år till 10 miljoner kronor om året.

Med avseende a det sålunda framlagda förslaget har försvarsrevisionen (Del 1, sid. 614) anført i huvudsak följande. Då behovet av underbefäl för de värnpliktigas utbildning enligt det av revisionen uppgjorda organisationsförslaget vore avsevärt större under sommarhalvåret än under vinterhalvåret, skulle underbefälens tjänstgöring komma att infalla just under den tid av året, då vederbörandes hemmavaro krävdes för jordbrukets skötsel. Till förebyggande av jordbrukets vanskötsel skulle staten därför nödgas betala det inkommanderade underbefälet så hög kontant avlöning, att det sattes i stånd att under bortovaron leja för jordbrukets skötsel erforderlig arbetskraft. Beträffande anskaffandet av den erforderliga jorden måste man, då statens egna för styckning lämpade egendomar icke skulle räcka synnerligen långt, utgå från att det stora flertalet erforderliga jordlägenheter måste av staten inköpas från enskilda, något som skulle åstadkomma en betydande stegring av jordpriserna, alldenstund inköp och tillhandahållande av lägenheter ständigt måste fortgå år efter år. Då enligt det av revisionen uppgjorda organisationsförslaget vid armén komme att finnas sammanlagt 3,180 furirs- och korpralsbeställningar och då för varje beställnings behöriga upprätthållande måste vid tillämpning av det ifrågasatta jordavlöningssystemet beräknas minst 3 man, skulle hela erforderliga antalet jordavlönade underbefäl uppgå till vid varje tillfälle 9,540 man. Med hänsyn härtill och då inköpspriset för varje lägenhet icke kunde beräknas lägre än till omkring 15,000 kronor, skulle alltså enbart engångskostnaden för systemets genomförande uppgå till i runt tal 143,1 miljoner kronor. Om för systemets fullständiga genomförande beräknades en tid av 20 år, skulle således statens årliga utgift enbart för lönebestäl- lenas anskaffande uppgå till i runt tal 7,15 miljoner kronor. Då vederbörande efter kontraktstidens slut skulle bliva ägare till boställena, skulle för all framtid årligen behöva inköpas nya lägenheter för en sammanlagd kostnad av minst sistnämnda belopp.

På grund av vad sålunda och i övrigt anförts, ansage revisionen, att det av kaptenen Ehrenborg framställda och av Jordbrukarnes riksförbund förordade förslaget vore — *frånsett dess militära olägenheter* — *ur såväl praktisk som ekonomisk synpunkt fullständigt ogenomförbart.*

Fram-
ställning av
professor
Reuterskiöld
m. fl. i mars
1923.

Under varen 1923 överlämnades till statsministern från professor Reuterskiöld m. fl. medlemmar av riksdagen en i mars 1923 dagtecknad P. M. angående försvarets omorganisation, vari, bland annat, ifrågasattes, att vid landsbygdens fotfolksregementen skulle stamanställas manskap på en kontrakterad tjänstetid av förslagsvis 15 till 20 år, om möjligt med jordavlöning, d. v. s. med löneboställen, som kunde övergå med full äganderätt till den stamanställde under fortlöpande tjänstetid, eller ock avsättning av visst penningbelopp, som skulle göras räntebärande för att sedermera betrygga soldatens egnahemsbildning. Det sålunda stamanställda manskapet skulle vara tjänsteskyldigt dels vid regementsmöten dels ock mot särskild ersättning, där så erfordrades, vid beväring eller manskaps utbildning. Löneboställena skulle tillhandabållas soldaten efter genomgången militärskoleutbildning och efter av denne gjord framställning. Blivande utredning borde, om möjligt, omfatta förslag om förfaringssätt vid olika eventualiteter, såsom då soldaten av sjukdom eller andra skäl avginge före den kontrakterade tiden, då soldaten eller rekryteringsnämnden ansåge, att lönebostället vid tjänstetidens slut skulle avträdas av soldaten, vilken då bereddes annat eget hem, eller då fråga bleve om lösningsrätt å ömse sidor samt andra förekommande omständigheter. På grund av engångskostnadernas betydande storlek vid ett sådant system med jordavlöning, kunde en dylik anordning naturligtvis icke av statsfinansiella skäl införas på en gång eller ens under ett kortare antal övergångsår, utan måste systemet i fråga successivt genomföras under en viss lämplig tidsperiod. En utredning i frågan borde snarast möjligt verkställas, obunden av de förutsättningar, på vilka försvarsrevisionen byggt sina beräkningar. Denna nya utredning borde taga sikte på att årskostnaderna, såvitt möjligt, icke överstege vad försvarsrevisionens huvudförslag angivit.

Vid överlämnandet av ifrågavarande P. M. framhölls bland annat, att Sveriges framtid och försvar berodde först och sist av landsbygdens bofasta folk. Flotta och luftvapen på yrkesgrund borde kunna bereda tid även i farans ögonblick att samla folkkraften inom landet till den spänning, som då behövdes. Önskligt vore, att detta kunde ske omkring en fast stamgrupp så infogad i bygden, att den där hade förtroende.

Departements-
chefen.

Allt sedan indelningsverkets avveckling genom 1901 års härordning har tid efter annan i den allmänna diskussionen förslag framkommit att vid ordnandet av vårt försvar i en eller annan form tillämpa indelningsverkets principer och låta dess många goda egenskaper åter komma landet tillgodo. Förenämnda framställningar av Jordbrukarnas riksförbund och av professor Reuterskiöld m. fl. hava uppenbarligen avgivits i sådant syfte.

Den av professor Reuterskiöld m. fl. gjorda framställningen synes avse, att icke endast underbefålet utan även en *menig stamtrupp* skulle anställas mot jordavlöning. En på dylikt sätt avlönad trupp skulle emellertid ställa sig mycket dyrbar. Den skulle därför icke kunna erhålla någon mera betydande styrka. Att vid mobilisering på denna väg i nämnvärd mån tillgodose behovet av utbildad trupp är uteslutet. Vid sidan av den

jordavlönade stammen måste därför den allmänna värnplikten bibehållas såsom härens förnämsta rekryteringsgrund. Med hänsyn härtill skulle några väsentliga inskränkningar av värnpliktsorganisationen icke kunna vidtagas på grund av ifrågavarande anordning, varav i sin ordning följer, att några inskränkningar i själva härordningen icke heller skulle kunna göras. Redan av statsfinansiella skäl torde det därför icke vara möjligt att realisera tanken på uppsättande av en jordavlönad menig stamtrupp.

Då det gäller att bedöma, i vad mån det kan vara möjligt att beträffande *underbefälet* tillämpa den ifrågasatta anordningen, har man givetvis att utgå från detta manskaps utbildnings- och tjänstgöringsförhållanden.

För närvarande erfordras för volontärens rekryt-, korprals- och furirsutbildning i allmänhet en tid av omkring tre år. I denna tid inbegripes viss, för underbefälsutbildningen nödvändig tjänstgöring såsom underbefäl (instruktör) vid trupp. Någon minskning av denna tid kan icke ske. Efter genomgången underbefälsutbildning tjänstgör underbefälet vid skolor för utbildning av värnpliktigt och fast anställt manskap. Enligt den av mig föreslagna härordningen blir behovet av underbefäl för sådan utbildning störst under sommarhalvåret, men även under vinterhalvåret kommer ett jämförelsevis betydande behov av underbefäl att föreligga. Det torde jämväl böra framhållas, att en del av underbefälet efter den första treåriga utbildningsperioden för sin fortsatta utbildning måste beordras till vissa kurser och skolor, främst sekundofficersskolan.

Därest en anordning med jordavlönning skall genomföras för det *aktiva underbefälet*, är det tydligt, att denna avlöningsform tidigast kan vinna tillämpning efter avslutandet av nyssnämnda treåriga utbildningsperiod. Ett tillgodoseende av behovet av underbefäl vid trupputbildningen genom inkommendering av vederbörligen utbildad, jordavlönad underbefäl är visserligen ur militär synpunkt en i och för sig godtagbar anordning, men ur de jordavlönades egen synpunkt skulle ett sådant system uppenbarligen vara förenat med synnerligen stora olägenheter. För flertalet skulle dessa kommenderingar nämligen komma att infalla under den tid på året, då vederbörandes hemmavaror som bäst behövdes för skötande av jordbruket. Till förebyggande av jordbrukets vanskötsel, måste, som försvarsrevisionen framhållit, det inkommenderade underbefälet åtnjuta en så hög kontant avlöning, att det sattes i stånd att under bortovaron leja för jordbrukets skötsel erforderlig arbetskraft. En sådan anordning skulle givetvis medföra betydande kostnader. De under vinter- eller sommarhalvåret årligen återkommande och stundom till hela utbildningsåret förlagda inkommenderingarna skulle dessutom för det här avsedda underbefälet av lätt insedda skäl vara ytterst olägliga och ägnade att helt förrycka det med jordavlönningen avsedda syftet. En förbättring härutinnan skulle visserligen inträda, därest inbeordrande till ovan berörd tjänstgöring icke behövde ske årligen, utan exempelvis endast en gång vart tredje eller fjärde år. En liknande anordning har också blivit förutsatt i ovan omförmälda, av kap-

tenen Ehrenborg uppgjorda promemoria. Men detta förfaringssätt måste tydligen leda till att flera jordavlönade underbefäl måste beräknas för varje underbefälstjänst. Härigenom skulle kostnaderna för systemets genomförande komma att än ytterligare ökas.

Med hänsyn till vad sålunda anförts, finner jag det vara uppenbart, att ett anställande av jordavlönat aktivt underbefäl av statsfinansiella skäl icke kan ifrågasättas. Icke heller ur mobiliseringssynpunkt kan ett sådant system förordas. En följd därav skulle nämligen bliva, att den redan enligt nuvarande förhållanden mycket knappa tillgången vid mobilisering på fast eller f. d. fast anställt underbefäl skulle komma att betydligt minska.

Det återstår då att undersöka, huruvida det lämpligen låter sig göra att anställa jordavlönat *underbefäl i reserven*.

Som förut nämnts, kan från beställning från stat avgående underbefäl för närvarande på ansökan vinna inträde i regementets (kårs) reserv. Inträdet i reserven är emellertid icke förenat med några förmåner av vare sig ekonomisk eller annan natur. Benägenheten att taga dylik anställning har därför icke varit synnerligen stor, och rekryteringen av underbefälet i reserven har hittills i allmänhet givit ett kleno resultat. Denna institutions militära värde är således för närvarande ringa, och detta så mycket mera som ifrågavarande personal icke har annan tjänstgöringsskyldighet i fred än eventuellt fullgörande av repetitionsövning jämlikt bestämmelserna i värnpliktslagen. •

Ett annat förhållande skulle givetvis inträda, därest man kunde tilldela jordbrukslägenheter åt det avgående underbefälet i samband med inträdet i reserven. Detta torde emellertid icke kunna ske enligt de av kaptenen Ehrenborg angivna grunderna. Den av honom tänkta anordningen skulle nämligen medföra alltför betydande kostnader, enär priset för en jordbrukslägenhet av den utav honom förutsatta storleken, enligt vad revisionen anför, icke skulle kunna sättas lägre än till omkring 15,000 kronor. Skall frågan kunna lösas, måste det därför ske på ett för staten mindre dyrbart sätt. Närmast tillhands torde därvid ligga att bereda verksam hjälp åt ifrågavarande underbefäl i och för erhållande av egna hem. En sådan hjälp torde kunna erhållas genom att vid avgången från aktiv tjänst för ifrågavarande ändamål i en eller annan form tillhandahålla underbefälet ett lämpligt avvägt kontant belopp samt genom att bereda sådant underbefäl viss företrädesrätt för erhållande av lån ur egnahemslånefonden och förvärvande av egnahemslägenheter från kronoegendomar. För att kostnaderna för staten icke skola bliva alltför stora, torde man emellertid även böra utgå ifrån att vederbörande själva disponera över vissa under den aktiva tjänstetiden hopsparade medel, vilka tillsammans med ovannämnda belopp och det tilldelade egnahemslånet äro tillfyllest för fastighetens förvärvande och bebyggande samt för anskaffande av inventarier m. m.